अर्पण पत्रिका.

महत्पदादि अनेक गुणगणालंकृत सुज्ञ मुरब्बी राजमान राजेश्री

मेहेता पीताम्बरभाइ हाथीभाइ माजी कारभारी साहेब

स्टेट-पालणपुर.

बाल्यावस्थाथी स्वशक्तिबले संसारिक व्यवहारमां तेमज राजकार्यादिमां अभ्युदय प्राप्त थवाथी आपे स्वउपार्जीत द्रव्यनो अन्य अन्य प्रसंगे विद्या केळवणीमां तथा धर्मकार्योमां अंतःकरणना धार्मिक उत्साहथी व्यय करी पोताना आत्माने निर्मल करेलो छे तेनो प्रत्यक्ष दाखलो के शुभ संवत् १९३८ मां महामुनी तपस्वीजी श्री त्रीलोकचंद्रजी माहाराज अत्रे चोमासु पधारी ९१ उपवास करेला ते प्रसंगपर गुजरात, मारवाड अने काठीयावाड विगेरे देशोना जैनभाइओ दर्शनार्थे आवेल तेमनी सेवा बरदाश करवामां तत्पर रही अत्यंत नम्रता भाव दर्शावेल तेमज अद्यापि पर्यंत अहर्निश पूर्वोक्त धर्मादि कार्य स्वात्म पवित्रतार्थे करोछो अने तेवी पवित्रता प्राप्त थवाथी वृद्धावस्थामां शान्तरसनो आपना अंतःकरणमां जमाव थयो छे तेनो प्रत्यक्ष अनुभव पालणपुरना जैन समुदायमां प्रसंगे प्रसंगे थता उंचा मनने शान्ती पमाडवामां आपनुं अंतःकरण साधनभूत थाय छे. एवा अनेक कारणोने लीधे तेमज परोपकारार्थे आ महान् ग्रंथ प्रसिद्ध करवामां मने मदद आपी मारा उपर पूर्ण सद्भाव राखोछो तेथी आ भाषान्तररूप ग्रंथ आपनी पवित्र सेवामां सविनय अर्पण करुं छुं ते स्वीकारशोजी.

पालणपुर वीर संवत् २४३४.
विक्रम संवत १९६४.

ली.
आज्ञांकित
भाषान्तर कर्त्ता

ज्ञाते ओशवाल भिखुनजी नामे संवत १८०८ नी सालमां शिष्य थया. भिखुनजीना संसारथी उदासीन प्रणाम तो खरा, तेम बुधी पण तीक्षण खरी, परंन्तु विचार-शक्ति अवली, तेथी जे सूत्र शास्त्र वांचे ते उलटा प्रणमवा लाग्या. एम करतां एकदा प्रस्तावे पुज्यश्रीए तेमने विचीक्षण जाणी बीजा साधु साथे आपी मेवाड देशमां आवेला राजनगरे चोमासुं करवा मोकल्या. त्यां आगल सागरगच्छना यति निःसंतान गएल होवाथी तेमना पुस्तक पानां विगेरेना वारस त्यांना श्रावको हता तेथी भिखुनजीने वांचवा वास्ते जोइए तेटली सूत्रनी प्रतो मली. भिखुनजी पण ते प्रतो वांचवा मांड्या, पण स्याद्वाद पद लान्छित् अनंत नयात्मक श्री जिन-वचनना साचा रहस्य समुद्र सरखी बुद्धीवाला जीवोने पण गुरुगम्य पूर्वक पामवा योग्य, ते भिखुनजी सरखाने गुरुगम्य वगर साचां रहस्य क्यांथी मले ? हवे पूर्वोक्त श्रावकदत्त सूत्रोनी प्रतो वांचवाथी भिखुनजीना मनमां अनेक कूतर्को उत्पन्न थवा मांड्या. छेवटे अविधिए सूत्र वांचवानी असर भिखुनजीने थइ के श्री नषीत सूत्रना बारमा उद्देशाना पेहेला तथा बीजा सूत्रमां कहुं छे के, जे कोइ साधु साधवी अनेरा कोइ त्रसजीवने मुंज सुत्रादिकना पासावडे बांधे, बंधावे अने बांधताने भलो जाणे, तेमज पूर्वोक्त पासावडे बांध्या त्रसजीवने छोडे, छोडावे अने छोडताने भलो जाणे तो चोमासी प्रायश्चित आवे. आवो साधु संबंधीनो लेख वांचीने एकान्त मतीए एवो निश्चय करी लीधो के, मरता जीवने जो साधु बचाववा सारु छोडे तो चोमासी प्रायश्चित पामे, अर्थात चार महिनानुं चारित्र खूए; त्यारे ग्रहस्थी मरता त्रसजीवने छोडावे तेमां तेने धर्म पुन्य क्यांथी थाय ? नज थाय, पाप लागे. एवी रीते श्रीमद् दया भगवती विषे अश्रद्धा उपनी. तेमज श्रीमद् भगवतीजी सूत्रना आठमा शतकना छठा उद्देशामां श्रमणोपासक (श्रावक) तथारुप असंयति अव्रतिने सचित अचित, सुझता असुझता असनादिक प्रतिलाभे तो तेने एकान्त पाप थाय, पण किंचीत निर्जरा न थाय एम कह्युं

छे. तेनो पण परमार्थ जाण्या वगर एमनो एम एकान्त बुद्धिए एवो निश्चय करी लीधो के, साधु सिवाय कोइ संयति न कहेवाय, असंयतिज छे. माटे साधु सिवाय बीजा कोइने पण आप्यामां निर्जरा के पुन्यरुप नफो नथी. जे आपे छे तेने एकान्त पाप लागे छे. एवी रीते परंपराय परम कल्याणकारक मोक्षना प्रथम द्वाररुप दानने विषे पण अश्रद्धा उपनी. एवी रीते दयादान विषे गृहस्थीना निमीत्त पूर्वक अश्रद्धा थवाथी भिखूनजीने अनेक दोहला उत्पन्न थवा मांड्या. ते समिप-वर्ती साधुजनोने किंचीत् प्रगटरुपे केहेवा मांड्या, तेथी ते साधुओनां मन पण शंकाशील थइ गयां. एम करतां कोइक अवसरे पुज्यश्रीने ते वातत जाणवामां आवतां भिखुनजीने पूर्वोक्त सोजत शेहेरने विषे हितमित मधुर वचने समजाव्या के "हे वत्स ! पूर्वोक्त सूत्रार्थनो तमने यथार्थ अवबोध नथी थइ शक्यो तेथी तमने तेम भासे छे, पण तेनो एवो अर्थाशय नथी. तमे पोतेज जरा दीर्घदृष्टिथी विचारो के, जो एम होय तो तो दया दान ए धर्मना मूल भूत मुख्य अंग उठी जाय; अने ज्यारे ए उठी जाय त्यारे आर्य (मोक्ष) मार्गनो अभाव थइ जाय. एम क्रम पूर्वक नास्तिक थवा दहाडो आवे. माटे हे आर्य ! तमे जे अनंत अरिहंत सिद्धना अभिप्रायथी विरुद्ध अभिप्राय कल्प्यो तेनो दंड (प्रायश्चित) अंगीकार करो अने हवे पछीथी एवुं स्व-मनिषा जनित अभिप्राय कल्पि अन्य जीवोने शंकाशील नहीं करवानी प्रतिज्ञा ल्यो." ए वात भिखुनजीना मनमां तो न रुची, पण अवसरज्ञ एवा भिखुनजीए विचार्युं के, यदि हमणां हुं मारा मानसिक दृढनिश्चय प्रगट करीश तो ए गुरु मने समुदाय बाहार काढी मुंकशे, अने विना मदद हुं एकलो रखडी मरी जइश. मारो जे उद्देश छे ते निष्फल जशे, तेथी हमणां तो गुरुने इच्छानुं लोम (मनने अनुसारे) भाषा बोलवी योग्य छे. एम धारी दंभ-भीरु भिखूनजी बोल्या के, हे स्वामी ! मारी भुल आपने भासी.तेथी हुं क्षमापात्र छुं. माटे आपने गमशे ते दंड मने आपशो ते लेवा हुं खुसी

दर्शावुं छुं. एवी रीते बोलता भिखूनजी प्रत्ये नजिक प्रणामी एवा श्री गुरुए यथायोग्य दंड आप्यो. ते अन्यथी तो लीधो पण प्रणाम मिथ्यात्व न मल्यो; तेवी वली पूर्वोक्त रीतीथी विशेषतः अनेक हेतु युक्तियी दया-दान विषे भेदोत्पादक वचन जालमां विशेष करी भोला स्वल्पज्ञ साधुओने फसाववा शरु कर्या. ते वात वली पण पुज्यश्रीना जाणवामां आव्याथी पूर्वोक्त रीते तेमने समजाव्या, पण सहेजसाजमां तेओ समज्या नहि. त्यारे तेमने इसत आक्रोश करी केहेवुं पड्युं के, जेम कोइ मगजनुं फाटेल गणीतज्ञ, एकडा बगडाना जणवामां माल नथी एम कहे, पण ए तेनुं केहेवुं विद्वजन मंडलमां अप्रमाण थाय; कारण के न्यायथी जोतां प्रथम एकडा बगडा शीखवा ते विशेष गणीतज्ञ थवानुं समवायिक मूल कारण छे, तेम तमारे पण समजवुं के, अनुकंपा ने दया-दान ते उंचली दशा पोहोंचाडवानां कारण छे. तमे कारणनुं निषेध केम करो छो? कारण के कारण विना कार्य नथी थतुं. यतः पुर्वं पुर्वं कारणं, पश्चात् पश्चात् कार्यं. इति वचनात्. इत्यादि घणु कह्युं पछी [illegible] पण श्री गुरुना केहेवा प्रमाणे दंड लइने शुद्धी [illegible] न इच्छतां मायीज रहीने अंदर अंदरखाने भिखूनजी साधुओने मूढ बनाववा मांड्या. [illegible] साधुओ पण घणा भेदेकी [illegible] [illegible] विचार करी राख्यो छे, [illegible] आवशे त्यारे हवे तयार थइ प्रथम [illegible] निवेदन करवो. तेम [illegible] तेमने [illegible] मुकी आपणो आपणो [illegible] निश्चय कर्यो. पछी [illegible] गुरुश्रीए [illegible] फरमाव्युं छे. [illegible] केहेवामां आवे छे के, [illegible] अंतःकरणथी [illegible]

आवशे. इत्यादि गुरुनां वचन सांजळी बहु जन सम्मत एवा जिवुनजी बोल्या, स्वामी! अमने जे जाण्युं छे ते खरुं जाण्युं छे. अने खरानो दंभ होय नही. माटे दंभफंभ देवानी वात हवेथी आपने करवी लाजम नथी अने हवे अमे आपना केहेवा प्रमाणे दंभ सेवाना पण नथी. अमारुं तो आपने एम केहेवुं छे के, आपने जो आत्मार्थनी इच्छा होय तो एटला दीवस खोटी श्रद्धा परुपणा करी साधु आचार्यना गुण विना मात्र नाम धराव्यां तेनुं प्रायश्चित करी अमारा केहेवा प्रमाणे सत्य श्रद्धाधारी मळपतिपणुं छोडी फरीथी दिक्षा ग्रहण करो, तो तमे अमारा गुरु अने अमे तमारा शिष्य, नहिं तो हवे अमे अमारुं धार्युं काम करवाना छीए. पछी केहेशो के अमने पेहेलुं कह्युं नही तेथी कहो दरशावुं छुं. एवी रीते उलटा गुरुने उपदेशवा मांड्या. त्यारे श्री गुरुए जाण्युं के, आ जीवनो होणहार पणोज माठुंम पडे छे माटे समजवो मुश्केल छे. तो हवे एने सामील राखवो शा कामनो. एम धारी "जिवुन समुदाय बाहार छे" एवो हुकम प्रगट कीधो. त्यारे जिवुनजी जाणे के "गुरुसें कपट साधसें चोरी, के हुवे नीर्धन के हुवे कोढी" आ वचनने संभारी धोवशा होय ने, तेम बोल्या. जो स्वामी! आप मने एकलो जाणी समुदाय बाहार काढता हशो पण तेम नथी. मारे सामील बीजा पण गहनु गुणी साधुजन छे. माटे आपे मने समुदाय बाहार काढवानुं काम बीचार पूर्वक करवानुं छे. आवां जिवुनजीनां वचन सांभळी श्रीजिन प्रणामी श्रीगुरु तेमने कहेता हवा. हे वत्स! एक हो, गमे तो घणा हो, तेनी अमारे दरकार नथी, तथापी तमे जुदा जुदा नाम बोले. देखीयें तमारी सामील कोण कोण साधु छे. त्यारे जिवुनजीए सामा लोखा नाम देइ बताव्या. ते सांजळी श्री गुरु इलात धर्मानुराग रव सरागवसे चिंता प्रसीत थया; पण "बीगड्यो पान बीगाडे चोळी. बीगड्यो साध बीगाडे टोळी" आ वचनना अनुसारे तेमने संवत्सर १०२५ ना चेतर शुद ए शुक्रवारना दीवसे समुदाय बाहार कर्या. तेई पण गुरु कुल वास छोडी बीहार करी अन्यत्र आ... [illegible]

वायुना योगे ते गामना बाहार छत्रीओमां रह्या. ते पुज्यश्रीना जाणवामां आवतां कल्याणीक पवीत्र प्रीतीयभाव धारण करता थका तेमने सम-जाववा खातर सांमे पधार्या. त्यां गुरु चेलाने घणा संभवती चर्चा वार्ता थइ, पण भिखुनजीए विना समजे विहार कर्यो. ते अवसरे भिखुन-जीना साथे केटला साधु नीकल्या ए कांइ चोक्स नथी, पण सांभल्या प्रमाणे तेर साधु नीकल्या केहेवाय छे. तेमांथी श्रीमान रूपचंदजी स्वामी आदि सातां बे कोइ निमित्त कारण जोगे तेमनो असत् श्रद्धान [illegible] भिखुनजीने छोडी पुज्यश्रीने मळी [illegible] श्री [illegible] क्षेत्रने पवित्र कर्युं. मुख्य करी वृद्धावस्थादि [illegible] बीराजमान रह्या, अने तेज शेहेरमां शुभ संवत् १८५५ ना [illegible] ना दीवसे [illegible] पूर्वक देहोत्सर्ग कर्यो. ए महात्मा [illegible] प्रशस्पंसीत [illegible] स्वामीना धर्मगुरु हता. तेओ भिखुनजीनो [illegible] तेमनो संक्षीप्त वृतांत प्रसंग पामी [illegible]

[illegible]

हठवाद न छोके. ते देखी बीजा साधुओए पण एम धार्युं के, आवा हठी भुरामल्लजीनी साथे वाद करवो ते शुष्कवाद छे. एम जाणी उपेक्षा करवा लाग्या तेथी भिखुनजीने फावतुं आव्युं. एटले जाण पुरुष तो उपेक्षा करवा लाग्या, अने अजाण पुरुषोने भिखुनजीनी अलौकीक अनहद एकान्तीक बुद्धिए मोह पमाडी कबजे करवा मांड्या. इत्यादिक कारणयोगे मतनो प्रसार थवा लाग्यो.

हवे ए मतनो मंतव्य सांभळो! मूल तो दया अने दान बे रकमोनो फेरफार कर्यो. हवे जेम कोइ चोपडामांथी एक बे रकमनो फेरफार करवा चाहे त्यारे तेने बीजी पण घणी रकमोनो फेरफार करवोज पडे. ए स्वाभाविकज छे. तेम भिखुनजीए पण ज्यारे दया–दानरूप बे रकमोमां फेरफार कर्यो त्यारे तेमने तेने लगती एवी बीजी पण घणी रकमोनो फेरफार करवो पड्यो. ते नीचे प्रमाणे:—

श्री दया भगवती विषे.

१ श्रमण ज्ञातपुत्र महावीरदेवे अनुकंपा आणी गोशालाने बचाव्यो तेथी तेमने चुक्या केहेवा पड्या.

२ साधुजीने कोइ दुष्ट फांसी दइ गयो छे. एवामां कोइ दयावंते देखी फांसी खोली साधुने जीवीत दीधुं, तेने एकान्त पाप लाग्युं, तेम केहेवुं पड्युं.

३ कोइ अनुकंपा आणी कोइ जीवनी मरणना भयथी रक्षा करे अर्थात पुन्य जाणी बचावे तो तेने अढार पाप लागे, एम केहेवुं पड्युं.

४ गायोथी वाडो भर्यो छे, एवामां अकस्मातथी अथवा कोइ दुष्टे लाहे लगाडी तेथी गायो बळी जाय, ते देखी कोइ दयावंत वाडो खोली गायो बाहार काढी बचावे तेने एकान्त पाप लाग्युं एम केहेवुं पड्युं.

दान विषे.

५ अग्यारमी प्रतीमा प्रतीपन्न याने ११ मी पडीमाधारी श्रावकने कोइ बेतालीस दुषण टालीने असनादिक आपे तेने एकान्त पाप लागे तेम केहेवुं पड्युं.

६ श्रावकने पोषध, संवर अथवा सामायक करवाने जग्या आपे तेने एकान्त पाप लागे तेम केहेवुं पड्युं.

७ अनाथ दुर्बल अभ्यागतादिने आपवामां एकान्त पाप लागे तेम केहेवुं पड्युं.

८ साधु सीवाय सर्व असंजति छे एवुं केहेवुं पड्युं.

९ श्री जिन-आज्ञा बाहार एकान्त पाप निपजे छे एम केहेवुं पड्युं.

१० मिथ्यात्वीनी करणी श्री जिनाज्ञामां छे एम केहेवुं पड्युं.

११ श्रावकने भगवंते रत्नना कचोला (वाटका) समान कह्या छे तेने झेरना कचोला सरखा केहेवा पड्या.

१२ स्थिवरकल्पी साधुने कमाड वासवा तथा उघाडवानी आज्ञा नथी एम केहेवुं पड्युं.

१३ तेरापंथी साधुने आहार करवामां धर्म छे एम केहेवुं पड्युं.

विगेरे अनेक रकमो तथा तेना पेटानी घणी रकमो छे ते लखवाथी लंबाण थवाना सबबथी उपर प्रमाणे फक्त जुज रकमो जणावी छे. विशेष ग्रंथ वांचवाथी मालुम पडशे. आवो तेओनो अघटीत उपदेश होवा छतां तेमां केटलाक लोको फसाया ए दुखमकालनुं माहात्म छे.

हवे श्री सिद्धान्तसार ग्रंथनी उत्पत्ति लखीए छीए.

पूर्वोक्त रीते जिखुनजीथी मांडीने आ ग्रंथ उत्पन्न थवाना अरसा पर्यंत तेरापंथीओ जेम जेम पोताना कल्पीत पंथने प्रसारवा सारु कुतर्क प्रगट

करता गया, तेम तेम बावीस समुदायस्थ गीतार्थ विद्वान महानुभाग्य माहामुनीउं तेरापंथी कृत कुतर्कोनुं समाधान अर्थात श्रीमत सत्य शास्त्रानुसार खंडन करता गया; परंतु ते खंडन मंडन प्रथक प्रथक होवाथी सामान्य प्रकीर्ण लोकोने जोइए तेवो लाभ न मली शके. ते लोको सहेलाइथी लाभ लइ शके ते माटे तथा पूर्वोक्त कुपंथने विषे फसायला लोकोने मुक्त करवा तथा हवे पछी न फसाय एवा हेतुथी श्रीमान कनीरामजी स्वामीए नवकोटोना शेठजी श्री फतेहमलजीनी प्रेरणाथी पोते सिद्धान्त, पद, छेद टीका चुरणी आदि आर्स ग्रंथानुसारे पूर्वोक्त खंम खंम कथनने एकत्रीत करी साम्रावार हजार श्लोकना विस्तारवालो ग्रंथ रची शुभ संवत १९०६ नी सालमां पुर्ण कर्यो. तेमां अनेक तरेहनी सरलता बतावी त्रीभंगी चोभंगी विगेरे सेहेली रीते वांचनार समजी शके तेवा टीका सहित दृष्टान्तोथी भरपूर बनावेल छे. ते अथथी ते इति सुधी वांचवाथी समजाशे.

प्रीयतम! सत्य धर्मने समजवो ए काम बुद्धिमान विवेकी पुरुषोनुं छे, अने दस दृष्टान्ते दुर्लभ, एवा मनुष्य जन्मनो सार पण मुख्य करीने धर्म पीछाणवो एज छे. वास्ते अमे सर्व सज्जनोने प्रार्थना करीए छीए के, एवो विचार जरापण न करवो जोइए के " अमे अमुक पंथस्थ छीए " ए रीते मतनो आग्रह अणकर्ता निःकेवल स्यादवाद पदलान्छीत निर्ग्रंथ प्रवचननोज आग्रह करवो उचीत छे; कारण के जे माणस मताग्रही, हठी, दुराग्रही या दृष्टीरागी होय छे तेने श्री निर्ग्रंथ प्रवचननुं यथार्थ बोधरुप फल वंध्या स्त्रीनी माफक प्राप्त नथी थइ शकतुं. एटला माटे सर्व आत्मार्थी भवजीवउए आ ग्रंथ समदर्शीपणे वांची भेद विज्ञान पूर्वक सत्यनो अंगीकार करी स्वआत्महित साधन करवुं.

वली तेरापंथीउने नम्रता पुर्वक निवेदन करवामां आवे छे के, अमे आ भाषान्तरमां उपयोग सहित असत्य वचन अथवा तीक्ष्ण कटु वचन विशेषतः नथी लख्युं; केमके पूर्वोक्त वचन केहेवा तेमज लखवा ए विवेकी पुरुषोनुं काम नथी. तेमज उक्त वचन केहेवाथी

तथा लखवाथी विरोध वधे छे, संपतनो अनाव थाय छे अने निःकलंक चंद्र मंमलवत शीतल जिन धर्मनी निंदा थाय छे. वली श्री जिनमार्गनो ए मुख्य सिद्धांतज छे के, कोइने पण पूर्वोक्त वचन केहेवाथी अथवा लखवाथी मातुं लगामवुं ते मारे दोष छे. एने लीधे आ लेखमां अमे पूर्वोक्त वचन नथी लख्यां. तथापि यदि कोइ शब्द आपने असह्य लागे अथवा तीक्ष्ण कटुक लागे तो अमे क्षामण करीए छीए के, असह्य वचनने तो जेम सम्यक्दर्शी पुर्वोपार्जीत कर्मोदय कालमां समजावे सहे तद्वत् सेहेवां अने तीक्ष्ण वचनने जेम वीचीक्षण वैद्य पोताना शास्त्रवमे सरुज (रोगी) ना गुममांने विदारे. अने ते तीक्ष्ण शस्त्रनी धारनी मार आदर पूर्वक अंगीकार करे तेम करवां. हवे रह्यां कटुक वचन, ते जेम ज्वर ग्रसित कटुकने हित पथ्य जाणीने मधुरवत आचमन करे तेम करवां. यदि आपथी उपर लख्या मुजव न सह्या जाय अथवा न करयो जाय तो तेने माटे अमे क्षमा चाहीए छीए.

वीजुं श्री जैन धर्मनो मुख्य उद्देश ए छे के हरेकने तत्वार्थनी श्रद्धानो उपदेश करवो. त्यारे आपतो अमारे परमप्रीय चैतन्य साधर्मताथी अथवा लोकोक्तिना न्यायथी स्वधर्मी अथवा जैनो जाइ छो, माटे श्री परमागमजीनो सत्यार्थ प्रकाश करी वतावचो, ए अमारो फरज जाणी अमे वजावी छे, ते आपलोक पक्षपात छोमी अवश्य ग्रहण करशो.

दुहा.

मुल कर्ता इन ग्रंथका, श्री सर्व ज्ञदी जान;
उत्तर कर्ता गणधरु, तासु वचन परमान; १
वर्तमान जे वर्तता, तिन आगम अनुसार;
स्वामी श्री कनीरामजी, रच्यो सिद्धांतज सार; २
पिन घट्ठु विस्तृतना, जया सो वीस्तारन हेत;
गुर्ज्जर जापांतर कीयो, पूरव कृति संकेत; ३

श्री पालणपुरने विषे, प्राकृत मुख्य प्रधान;
मेद महेता गोत्रमें, श्रावक वसे सुजान. ४
दृढ प्रिय धर्मि वत्सली, अम्मापियु समान;
राजमान राजेश्वरी, पीताम्बर अभिधान. ५
आप आदि श्री संघके, एसी जइ अभिलाष;
त्यों करनो ज्यों ग्रंथ ए, पामे अधिक प्रकाश. ६
ए इछा बहु कालसे, वर्तिथी मनमांय;
पिन अपुर्व कारणवसे, पूर्ण होयाथी नांय. ७
सो इछा इन सालमे, पामी परम संयोग;
परमार थकी बुद्धिए, पूरण भइ मनोग. ८
जग जाहर पंडीत प्रवर, एक सहस्त्रने आठ;
पुज्यजी श्री रेखराजजो, मिथ्यामत निर्घाट. ९
तसु प्रशिष्य श्रीमन मुनी, रत्न रत्नकी खान;
वर्ते जसु चर्चा विषे, यथायोग्य विज्ञान. १०
श्री संघकी लख प्रेरणा, जानी पर उपकार;
तसु आश्रय लख यह भयो, शुरू भाषान्तर त्यार. ११
संवत युगरस अंक भू, सकू फागनव मास;
शुक्ल त्रयोदशि गुरुदिने, पूरण भया प्रयास. १२
वासि पालणपुरतणे, स्वपरके हित काज;
भाषान्तर निज कर लीख्यो, गंजीरमल हेमराज. १३

आ ग्रंथ मारवाडी भाषामां ग्रंथकर्ताए रच्येलो हतो. तेनुं गुजराती भाषान्तर में मारी अल्पमति अनुसार कर्युं छे; माटे आ भाषान्तरमां जे जे स्थले चुकचुक मालम पडे ते सर्व सुज्ञ जनोए सुधारी वांचवा कृपा करवी. एज वीनंती.

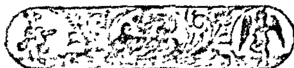
ग्रंथ संबंधी सुचना.

सर्व धर्माभिलाषी सद्गृहस्थोने विदित करवामां छे के आ ग्रंथ गया आसो मासथी छपाववो शरु [illegible] जेठ मास सुधीमां तैयार थयो. तेथी अमे सर्वे अगाउथी ग्राहक थवा बाबतनी खबर आपी शक्या माटे सर्व धर्माभिलाषी सद्गृहस्थो आ पुस्तकनो लाभ [illegible] शके तेटला कारणथी तेमने हजु इस्वीसन ता. ३१-८-०८ सुधी अगाउथी थनार ग्राहक तरीके गणवामां आवशे.

अमारा अगाउ थनार मानवंता ग्राहकोनां नाम पुस्तक छपाता दरम्यान वखतसर न आवी पहोंचवाथी ते साहेबोनां मुबारक नाम छपावी शकायां नथी. माटे क्षमा चाहुं छुं.

ली.

भाषान्तर कर्ता.

અનુક્રમણિકા.

પ્રશ્ન પેહેલો—આજ્ઞા વિષે. પાનું ૧–૮૪.

प्रश्न बीजो—अनुकंपादान तथा दया विषे. ७५ थी २३३.

प्रश्न त्रीजो—दान देवा विषे. २३३ थी ३५८.

प्रश्न चोथो—साधुनो आहार, हालवुं चालवुं इत्यादि विषे.

कठण शब्दोना अर्थ.

प्रवर्जित=त्यागी.
अनुमति=आज्ञा.
अनुष्टान=आचरण.
उत्सर्ग=योग्य.
उपशमाववुं=शान्त पाडवुं.
अभिलाषा=इच्छा.
प्रशस्त=भला.
संक्लिष्ट=माठी.
नीवड=चोकसी.
स्वआपा=भुल्या.
कोलाहल=सोरबकोर.
प्रतिलाभवुं=देवुं.
सर्दहणा=श्रद्धा.
एकेन्द्रियेंद्रि=बेंद्रि, तेंद्रि अने चउरेंद्रि.
अनागतकाळ=भूतकाळ.
जलचर=पाणीमां रेहेनारां.
थलचर=जमीनपर रहेनारा.
खेचर=आकाशमां उडनारां.
भजनहार=लइजनार.
भवान्तरे=आखरे.
उपरांठो=विरुद्ध.
असंक्लिष्ट=भली.
मतिवज्जुं=अंगीकार कर्युं.
कालकुट=हलाहल.
विद्यमान=वर्तमान.
अवग्रह=आज्ञा.
अर्घ्या=मंगल.
निरउत्साहभावे=विना उल्लासे.

श्री वीतरागाय नमः

सिद्धान्तसार.

प्रश्न पेहेलो आज्ञा विषे.

अथ तेरापंथीओ साथे जे बोलनो आंतरो छे तेना उत्तर लखीए छीए. त्यां प्रथम तेरापंथी कहे छे के, मिथ्यात्वीनी निर्वध्यकरणी श्री जिनाज्ञामांही छे. तेनो उत्तरः—हे आज्ञाना अजाण पुरुषो! प्रथम तो श्री वीतरागदेवनी आज्ञामांही एकांत धर्म छे, एकांत व्रत छे अने एकांत मुक्तिनो हेतु (कारण) छे; तेमां बीजो पक्ष कांइ नथी. ते आज्ञा केहेने कहीए, श्री वीतरागदेवने ओळखीने वचनरुपी आज्ञा प्रमाण करवी, तेज आज्ञा. तेनी शाख सूत्र आचारांग प्रथम श्रुतस्कंधे पांचमे अध्ययने छठे उद्देशे एहवो पाठ छे के, जिन-आज्ञा मांहेली करणीमां आळस, अने जिनाज्ञा बाहरली करणीमां उद्यम, ए बे बोल हे शिष्य! तुजने मत होजो, ए तिर्थंकरनो अभिप्राय जाणवो. ते माटे श्री जिनेश्वरनी आज्ञाए प्रवर्तवुं जोइए, ते सूत्र पाठ लखीए छीएः—

अणाणाए एगे सोवठाणे आणाए एगे निरुवठाणे।
एवंते माहोउ एयं कुसलस्स दंसणं॥
तद्दिठीए तम्मुतीए तप्पुरकारे तस्सणी तणिवेसणा।
अभिभूए अदक्खू अणभिभूए पभू॥

अर्थः—हवे छठो उद्देशो प्रारंभीये छीए. पांचमे उद्देशे द्रह सरीखा

आचार्य कह्याछे, तेमनी सेवाए कूमार्गनो परित्याग अने रागद्वेष
हानी संजावीए, इहां एवो अधीकार छे. अ० एकेक इंद्रिय-वश दु
तीना जानार, पोताना अजिमाने ग्रस्त, एहवा श्री वीतरागनी आ
विना *सोपस्थानीछे अने चारित्र (क्रिया) मार्गे प्रतिपन्न छे. ते मु
एम कहेः- "अमे प्रवर्जित छीए." परं रुमा पाकुआ धर्मने विषे विद
विकल छे अने +सावद्यानुष्टानने विषे प्रवर्त्तेछे, तथा आ० आज्ञा श्री वीत
रागोपदिष्ट मार्गने विषे संशुरू छे, परं मोहादिक काठियांने वस प्राये अ
ळसु छे, ते श्री जिन-प्रणित मार्गने विषे नि० सदाचार पालवे विकल छे
हवे श्री गुरु शिष्यने कहे छे, " ए० ए कूमार्गने विषे अनुष्टान अने सन्म
र्गने विषे प्रमाद, ए बे बोल, दुर्गतीनां कारण हे शिष्य ! तुजने मा० म
होजो." ए० ए पूर्वोक्त अनाज्ञाविषे §§निरुपस्थानपणुं, अने आज्ञा-वि
सोपस्थानपणुं, ए कु० श्री तीर्थंकरदेवनो दं० अजिप्राय जाणवो. वळ
तेज कहे छे, ते कूमार्ग छोमीने सदाय आचार्यनी समिपे शिष्ये वसवुं
ते एम, तद्दि० ते आचार्यनी द्रष्टिए (तीर्थंकर-प्रणीत आगमरुप द्रष्टीए
वर्ते, तम्मु० ते आचार्यनी मुक्तीए (निर्लोजपणे) प्रवर्त्ते, तप्पु० ते आ
चार्यने सर्व कार्यने विषे आगळ करी प्रवर्ते, §एतावता आचार्यनी अनु
मतीए अनुष्टान करे इत्यर्थ. तस्स० ते आचार्यना ज्ञाने उपयुक्त प्रवर्त्ते
तण्णि ते० आचार्यना स्थाने प्रवर्त्ते, एतावता सदा गुरु कुलवासीपणे
रहे, एवा शिष्यने शो गुण उपजे ते कहे छेः--अजि० ते परिसह (उपसर्ग
जीते, अद० घाती कर्म चतुष्टय जीतीने केवली थइ तत्व देखे तथ
अण० अनुकुळ प्रतिकुळ उपसर्ग करी अपराजिजूता (निरालंबण) थाय
आ संसारमां जीवने, नर्कादिक पमतां एक जिनवचन टाळी माता पीत
पुत्र कलत्रादिक कोइपण आलंबन नथी. ते एवं नून जावनाने प० स
मर्थ थाय, इत्यादि. हवे आज्ञा केटला प्रकारनी छे, ते कहेछे. त्रण प्र
कारनी आज्ञा आराधना कहीछेः-ज्ञान-आराधना १, दर्शन-आराधना

*उद्यमी +पापकारी आचरण ‡आळस §एवा प्रकार

२ अने चारीत्र-आराधना ३. शास्त्र सूत्र भगवती शतक आठमे, उद्देशे दशमे, ते पाठ लखीए छीएः—

कइ विहेणं भंते! आराहणा पणत्ता? गोयमा! तिविहा आराहणा पणत्ता, तंजहाः-णाणाराहणा, दंसणाराहणा, चारित्ताराहणा. णाणाराहणाणं भंते! कइ विहे पणत्ते? गोयमा! तिविहा पणत्ता तंजहाः-उक्कोसिया, मज्झिमा, जहणा. दंसणाराहणाणं भंते! एवंचेव तिविहा, एवं चारित्ताराहणावि.

अर्थः—क० केटला वि० प्रकारे भं० हे भगवान्! आ० आराधना प० कही? ए प्रश्न. उत्तर-गो० हे गौतम! ति० त्रण प्रकारे आ० आराधना: प० कही तं० ते जेम छे तेम कहे छेः- णा० ज्ञाननी आराधना निरतीचारपणे अनुपालना, ते ज्ञान पांच प्रकारे, अथवा श्रुतनी आराधना, ते कालादिक आठ भेदे तद्यथा. गाथाः-काले १, विणए २, बहुमाणे ३, उवहाणे ४, तहनिन्हवणे ५, वंजण ६, अत्थ ७, तदुभय ८, अट्ठविहोणाणमायारो ॥ १ ॥ दं० दर्शन सम्यक्त्वनी आराधना (निःशंकितपणा आदि अष्टाचार पाळवा ते) यतः गाथाः-णिस्संकिय १, णिकंखीय २, णिवितिगिछा ३, अमूढदिट्ठीय ४, उववुह ५. थिरीकरणे ६. वछल ७, पभावणे ८ अट्ठ. उपर प्रमाणे दर्शनाराधनाना आठ भेद कह्या ते विषे पुनः गाथाः-दंसणं मूलं गुरुणो, सुयंचक्खुयंतु विणयबहुमला. जइ आयरेण कीरइ, दंसण आराहणा णाम ॥ २ ॥ चा० चारित्र सामायकादिकनी आराधना (निरतीचारपणे सुमती गुप्ति पाळवी ते.) ए चारित्राराधनाना आठ आचार विषे गाथाः- पणिहाण जोग जुत्तो, पंचहिं समइहिं तिहिं गुत्तिहिं, एस चरित्तायारो, अट्ठ विहो होइ णाबो; समइ गुत्त परिसह, जह धम्माइ सुय धम्म जोगेहिं, विरियम् क-

[illegible] होइ ॥ ३ ॥ हवे भा० ज्ञान-आराधना जे० हे भगवन् ! क० केटले प्रकारे प० कही ? इति प्रश्न. उत्तर-गो० हे गौतम ! [illegible] प्रकारे प० कही तं० ते कहे छे: उ० उत्कृष्ट [illegible] ते केवी के जे ज्ञान [illegible] पढवाने विषे प्रकृष्ट प्रयत्न [illegible] ज्ञाननी आराधना ([illegible] जाणवुं ते). [illegible] ([illegible] नहीं तेम घणो थोडो पण [illegible] जाणवुं ते) ज० जघन्य थोडोज [illegible] ([illegible] मुनि [illegible] गुप्ति [illegible] [illegible] जाणवुं ते) ॥ १ ॥ दं० दर्शन आराधना भं० हे भ [illegible] इति प्रश्न. उत्तर हे गौतम ! ए० जेम ज्ञान [illegible] दं० दर्शन आराधना पण त्रिण प्रकारे [illegible] आराधना [illegible] मध्यमा [illegible] आराधना [illegible] चारित्र आराधना [illegible] आराधना [illegible] चारित्र [illegible] ज्ञान [illegible]

[illegible]

देस-मूलगुण-पच्चक्काणे. सव्वमूलगुण-पच्चक्काणेणं भंते ! कइविहे पण्णत्ते ? गोयमा ! पंचविहे पण्णत्ते तंजहाः-सव्वाउं पाणाइवायाउं विरमणं जाव सव्वाउं परिग्गहाउ विरमणं· देसमूलगुण-पच्चक्काणेणं भंते ! कइ-विहे पण्णत्ते ? गोयमा ! पंचविहे पण्णत्ते तंजहाः-थूलाउ-पाणाइवायाउं विरमणं जाव थूलाउ परिग्गहाउं विरमणं. उत्तरगुण-पच्चक्काणेणं भंते ! कइविहे पण्णत्ते ? गोयमा ! दुविहे पण्णत्ते-तंजहाः-सव्व-उत्तरगुण-पच्चक्काणेय देस-उत्तरगुण-पच्चक्काणेय. सव्व-उत्तरगुण-पच्चक्काणेणं भंते ! कइविहे पण्णत्ते ? गोयमा ! दसविहे पण्णत्ते तंजहाः-अणागय १, मइक्कंतं २, कोम्मिसहियं ३, नियंटियंचेव ४, सागार ५, मणागार ६, परिमाणकम्मं ७, निरवसेसे ८, संकियंचेव ९, अद्धाए १०. पच्चक्काणं भवे दस विहा. देसउत्तरगुण-पच्चक्काणेणं भंते ! कइविहे पण्णत्ते ? गोयमा ! सत्तविहे पण्णत्ता तंजहाः-देसयव्वं १, उवभोग परिभोगपरिमाणं २, अणट्ठदंड विरमणं ३, सामाइयं देसावगासियं ४, पोसहोववासो ५, अतिहिसंविभागो ६, अपच्छिम मारणंतिय संलेहणा झुसणा राहणया ७.

अर्थः—क० केटले वि० प्रकारे भं० हे भगवान ! प० पचखाण प० कह्यां ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! दु० बे प्रकारे प० पचखाण प० कह्यां तं० ते कहेछेः-मू० चारित्र कल्पनुं मूळ समणगुण प्राणाति पातादि विमरणरुप जे पचखाण ते मुलगुण पचखाण, उ० मूलगुणनी अपेक्षाये उत्तरगुण पचखाण, जेम वृक्ष अने वृक्षनी शाखा. मू० मूलगुण-पचखाण

जं० हे जगवान ! क० केटला वि० प्रकारे प० कह्यां ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गोतम ! दु० बे प्रकारे प० कह्यां तं० ते कहे छे स० सर्वथा मूलगुण-पचखाण सर्ववृत्तीने होय ते, अने दे० देशथी मुलगुण-पचखाण देसवृत्तिने होय ते. स० सर्व-मुलगुण-पचखाण जं० हे जगवान! क० केटले प्रकारे प० कह्यां ? इति प्रश्न-उत्तर गो० हे गोतम! पं० पांच प्रकारे कह्यां तं० ते कहेछेः-स० सर्वथा पा० प्राणीने हणवाथी वि० निवर्तवुं ते जा० यावत स० सर्वथा प्रकारे मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन अने परिग्रहथी वि० निवर्तवुं ते ५. दे० देश-मुलगुण-पचखाण जं० हे जगवान ! क० केटले प्रकारे प० कह्यां ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गोतम! पं० पांच प्रकारे प० कह्यां तं० ते कहेछेः—थू० त्रसप्राणीने हणवाथी वि० निवर्तवुं ते जा० यावत थुल-मृषावाद, थुल-अदत्तादान, थुल-मैथुन अने थु० थुल प० परिग्रहथी वि० निवर्तवुं ते. उ० उत्तरगुण-पचखाण जं० हे जगवान ! क० केटले प्रकारे प० कह्यां ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गोतम ! दु० बे प्रकारे प० कह्यां तं० ते कहेछेः-स० सर्वथकी उत्तरगुण-पचखाण अने दे० देशथकी उत्तरगुण-पचखाण. स० सर्वथकी उत्तरगुण-पचखाण जं० हे जगवान ! क० केटले प्रकारे प० कह्यां ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गोतम ! द० दश प्रकारे प० कह्युं तं० ते कहे छेः-अ० जे हीन तप करवो जोइए तेथी पहेलां करे ते (आचार्यादिकनी वैयावचना कारणे) १, अ० जे हीन तप करवो जोइए तेथी पछी करे ते (आचार्यादिकनी वैयावचना कारणे) २, को० जे तप आरंभतां अने छेवटे एक सरखो करे ते (चतुर्थादिक करी अनंतर चतुर्थादिकनुं करवुं ते) ३, नि० निश्चे करीने नीरोगपणे के मांदगीमां अमुक दिवसे ए तप निश्चे करवो ते नियंत्रित (तपना दिनादिकने विषे ग्लानतादि अंतराय छतां पण निश्चयथी करवो) ४, सा० आगार सहित तप करवो ते ५, अ० आगार रहित तप करवो ते ६, प० दात्यादिकनुं परिमाण करवुं ते (दात एटले एक समयमां वस्तुनुं पडवुं ते अने धार

खंभीत थाय ने फरीथी ले ते बीजी दात) ७, नि० सर्वे अस्नादिक परिहरे ते (निर्वशेष संथारो) ८, सं० अंगुष्ठादि मुष्टी गांठ श्रवण नासिका हाथ फर्स नमुक्कार गणवारुप पचखाण करे ते शंकेत तप ९, अ० पोरसी प्रमुख १०. प० पचखाण दस प्रकारे. यतः णमुक्कारसिए १, पोरसीए २, पुरिमड्ढे ३, एकासणेय ४, एकठाणेय ५, आयंबिल ६, अवधठ ७, चरम ८, अजिग्गह ९, णिविगइए १०. ए काळनुं मान करवुं ते. ए सर्व-उत्तरगुण-पचखाण जाणवां १०. दे० देसुत्तरगुण-पचखाण भं० हे भगवान ! क० केटले भेदे प० कह्यां ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! स० सात भेदे प० कह्यां तं० ते कहेछेः-दे० दिशी प्रमाण व्रत (जोजनादिक क्षेत्रनी मर्यादा करवी ते) १, उ० उवभोग-परिभोगनी मर्यादा करवी ते, तेनुं लक्षण यतः उवभोगो भवे वस्तु, पुष्प मन्नं घृतादयो; प्रभोगा भूयणं धर्मि, प्रावणं वलभा यथा. २. अ० अनर्थदंड (अपध्यानादिक:प्रयोजनविना दंड लागे ते) थी निवर्तवुं ते ३, सा० सामायक करवुं ते. ते सामाइक किं० लक्षणं यतः जस्सा सामाणिउ अप्पा, संजमे णियमे तवे; तस्स सामाइयं होइ, इमं केवली भासियं. दे० दिनप्रत्ये दिशि क्षेत्रनुं प्रमाण करवुं ते ४, पो० पोषध (अष्टयाम चतुर्विधाहार विवर्जित ते) ५, अ० साधुथी संविभाग दान करवुं ते ६, अ० छेल्ले मा० मरणने अंते सं० सलेखणा तप विशेषनुं झु० सेववुं तथा आ० तेनी आराधना अखंड करवी ते संथारो ७, इत्यर्थ.

जीवाणं भंते ! किं मूलगुण-पच्चक्काणी उत्तरगुण-पच्चक्काणी अपच्चक्काणी ? गोयमा ! जीवा मूलगुण-पच्चक्काणीवि उत्तरगुण-पच्चक्काणीवि अपच्चक्काणीवि ॥ नेरइयाणं भंते ! किं ? मूलगुण-पच्चक्काणी पुच्छा ? गोयमा ! नेरइया णो मूलगुण-पच्चक्काणी णो उत्तरगुण-पच्चक्काणी अपच्चक्काणी, एवं जाव चउरिंदिया. पंचिंदिया-तिरिक्ख-जोणिया मणु-

सायजहाजीवा. वाणमंतर जोइस वेमाणिया जहा नेरइया.॥

अर्थः—जी० जीव नं० हे नगवान ! किं० शुं ? मू० मुलगुण पचखाणी ठे उ० उत्तरगुण-पचखाणी ठे के अ० अपचखाणी ठे ? इति प्रश्न. उत्तरः-गो० हे गौतम ! जी० जीव मू० मुलगुण-पचखाणी होय, उ० उत्तरगुण-पचखाणी पण होय अने अ० अपचखाणी पण होय. ने० नारकी नं० हे नगवान ! किं० शुं ? मू० मुलगुण प० पचखाणी ठे ? उत्तरगुण-पचखाणी ठे ? के अपचखाणी ठे ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! ने० नारकी णो०मू० मुलगुण-पचखाणी नथी णो०उ० उत्तरगुण पचखाणी पण नथी, पण अ० पचखाणना अनावथी अपचखाणी ठे. ए० एम संजमना अनावथी जा० यावत दस नवनपति, पांच स्थावर अने त्रण विगलेन्द्रि सुधी अपचखाणी कहेवा. पं० पंचेंद्रि-तिर्यंच-योनिकने अने म० मनुष्यने ज० जेम उंघीक (समुचय) जीव कह्या तेम कहेवा; पण एटलुं विशेष के तिर्यंच-योनिक-पंचेंद्रियने सर्ववृत्तिनो अनाव ठे तेथी ते देशथकीज मुलगुण-पचखाणी होय. वा० वाणव्यंतर ज्योतिष अने वैमानिकने जेम नारकी कह्या तेम कहेवा. हवे मुलगुण प्रत्याख्यानादिवंतनो अल्प-बहुत्व चिंतवे ठे. ते पाठः—

एसिणं नंते! जीवाणं मूलगुण-पच्चरकाणीणं उत्तरगुण-पच्चरकाणीणं अपच्चरकाणीणय कयरे २ हिंतो जाव विसेसाहियावा ? गो०! सव्वथोवाजीवा मूलगुण पच्चरकाणी, उत्तर गुण-पच्चरकाणी असंखेज्ज गुणा, अपच्चरकाणी अनंतगुणा॥ १॥ एएसिणं नंते! पंचिंदिय-तिरिक्कजोणियाणं पुच्छा? गो०! सव्वथोवाजीवा पंचिंदिय तिरिक्कजोणियामुल-गुणपच्चरकाणी उत्तरगुण-पच्चरकाणी असंखेज्जगुणा अपच्चरकाणी असंखेज्जगुणा॥२॥एएसिणंनंते!मणुस्साणं मूलगुण-पच्चरकाणीणं

पूछा?गो०!सव्वथोवा मूलगुण-पच्चक्खाणी, उत्तरगुणपच्चक्खाणीसंखेज्ज-गुणा, अपच्चक्खाणीअसंखेज्जगुणा ॥३॥ जीवाणं भंते! किं सव्व-मूलगुण-पच्चक्खाणी देस-मूल-गुण-पच्चक्खाणी अपच्चक्खाणी ? गो० ! जीवा सव्वमूलगुण-पच्चक्खाणीवि, देसमूलगुण-पच्चक्खाणीवि, अपच्चक्खाणीवि ॥४॥ णेरइयाणं पुच्छा ? गो० ! नेरइया नो सव्वमूलगुण-पच्चक्खाणी, नो देस मूलगुण-पच्चक्खाणी, अपच्चक्खाणी, एवं जाव चउरिंदिया ॥५॥ पंचिंदियतिरिक्ख पुच्छा? गो०! पंचिंदिय-तिरिक्खजोणिया नो-सव्वमूलगुण-पच्चक्खाणी, देसमूलगुण-पच्चक्खाणीवि, अपच्चक्खाणीवि. मणूसा जहा जीवा. वाणमंतर जोइस वेमाणिया जहा नेरइया॥६॥एएसिणं भंते ! जीवाणं सव्वमूलगुण-पच्चक्खाणीणं देसमूलगुण-पच्चक्खाणीणं अपच्चक्खाणीणय कयरे २ हिंतो जाव विसेसाहियावा? गो०! सव्वथोवाजीवा सव्व-मूलगुण-पच्चक्खाणी, देसमूलगुण-पच्चक्खाणी असंखेज्ज-गुणा, अपच्चक्खाणी अणंत-गुणा, एवं अप्पाबहुगा. तिण्णिवि जहापढमिल्लएदंडए; णवरं सव्वथोवा पंचिंदिय-तिरिक्खजोणिया देस-मूलगुण-पच्चक्खाणी, अपच्चक्खाणी असंखेज्ज-गुणा.॥७॥जीवाणं भंते! किं सव्वउत्तरगुण-पच्चक्खाणी, देसुत्तर गुण-पच्चक्खाणी, अपच्चक्खाणी?गो० ! जीवा सव्वउत्तरगुण-पच्चक्खाणीतिण्णिवि. पंचिंदिय-तिरिक्खजोणिया. मणुस्साण चेव. सेसा अपच्चक्खाणी जाववेमाणिया॥८॥ एएसिणं भंते जीवाणं सव्वउत्तरगुण-पच्चक्खाणीणं अप्पाबहुगा तिण्णिवि? जहा पढमे दंडए जाव मणुस्साणं. ॥९॥

अर्थः—ए० ए भं० हे भगवान ! जी० जीवने मू० मूलगुण-पचखाणीने उ० उत्तरगुण-पचखाणीने अ० अपचखाणीने क०.कोण कोणथकी जा० जावत वि० घणा थोडा तुला विशेषाधिक होय? इति प्रश्न. गो० हे गोतम ! स० देशथकी तथा सर्वथकी जे मूलगुण-पचखाणवंत छे ते थोडा छे, कारण के देशथकी तथा सर्वथकी उत्तरगुण-पचखाणवंत असंख्याता छे. इहां सर्ववृत्तिने विषे जे उत्तरगुणवंत होय ते अवश्य मूलगुणवंत होय अने जे मूलगुणवंत होय ते उत्तरगुणवंत होय अथवा उत्तरगुणविना होय तेज इहां मूलगुणवंत ग्रहवा. ते उत्तरगुणथी थोडाज होय, यथा साधुने दसविध पचखाणना युक्तपणाथी. ते पण मूलगुणथी संख्यातगुणाज होय, कारण के सर्व जति शंख्याताज छे. हवे देशवृत्तिने विषे मूलगुणवंतथी जिम पण उत्तरगुणवंत पामीए. ते मधुमांसादि विरति अभिग्रहथी बहुतर (विशेष) होय. एम देशवृत्ति उत्तरगुणवंत अधिक होय तेथी उत्तरगुणवंतने मूलगुणवंतथी असंख्यातगुणुं कह्युं. मनुष्य अने पंचेन्द्रि-तिर्यंचनेज पचखाण होय, तेथी वनस्पतिना अनंतपणा माटे अपचखाणी अनंतगुणा कह्या छे. ॥ १ ॥ ए० एएसी भं० हे भगवान ! पं० पंचेंद्रि ति० तिर्यंच जो० योनिकनी पु० पृच्छा. उत्तर गो० हे गोतम ! स० सर्वथी थो० थोडा जी० जीव पं० पंचेंद्रितिर्यंचयोनिक मू० मूलगुण-पचखाणी, तेथी उ० उत्तरगुण-पचखाणी अ० असंख्यातगुणा अने अ० अपचखाणी असंख्यातगुणा. ॥२॥ ए० ए भं० हे भगवान ! म० मनुष्य मू० मूलगुणपचखाणी? इत्यादिक प्रश्न कीधा. उत्तर गो० हे गोतम! स० सर्वथी थोडा मू० मूलगुणपचखाणी तेथी उ० उत्तरगुण-पचखाणी सं० संख्यातगुणा तेथी अ० अपचखाणी अ० असंख्यातगुणा. अहिंआ मनुष्य संख्याताज छे ते माटे संमूर्छिम मनुष्यने ग्रहण कर्या [illegible]. ॥ ३ ॥ जी० जीव भं० हे भगवान ! किं शुं ? स० सर्वमूलगुण-पचखाणी छे ? दे० देशमूलगुण-पचखाणी छे? के अ० अपचखाणी छे? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गोतम ! जी० जीव स० सर्वमूलगुण-[illegible]पचखाणी, [illegible] छे दे० देशमूलगुण-पचखाणी पण छे अने अ० अप-

पच्चखाणी पण छे. ॥ ४ ॥ ने० नारकीनो पु० प्रश्न पुछ्यो. उत्तर गो० हे गौतम! ने०नारकी नो०स० सर्वमूलगुण-पचखाणी नथी नो०दे० देशमूलगुण-पचखाणी पण नथी, माटे अ० अपचखाणीज होय. ए० एम जा० यावत च० चौरेन्द्रि पर्यंत कहेवुं. ॥ ५ ॥ पं० पंचेन्द्रि ति० तिर्यंचनो पु० प्रश्न पुछ्यो. उतर गो० हे गौतम ! पं० पंचेन्द्रि ति० तिर्यंचयोनिकजीव नो०स० सर्वमूलगुण-पचखाणी नथी दे० देशवृत्ति होय ते माटे देशमूलगुण-पचखाणी होय अने अ० अपचखाणी पण होय. म० मनुष्यने ज० जेम समुचय जीव कह्या तेम कहेवा. वा० वाणव्यंतर जो०जोतिषि अने वे० वैमानिकने ज० जेम ने० नारकीने कह्या तेम अपचखाणी कहेवा. ॥ ६ ॥ ए० ए भं० हे भगवान ! जी० जीवने स० सर्वमूलगुण-पचखाणीने दे० देशमूलगुण-पचखाणीने अने अ० अपचखाणीने क० कोण कोणथी थोडा जा० यावत वि०विशेषाधिक होय? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! स० सर्वथी थोडा जीव स० सर्वमूलगुण-पचखाणी, दे० देशमूलगुण-पचखाणी अ० असंख्यातगुणा अने अ० अपचखाणी अ० अनंतगुणा. ए० एम अ० अल्पाबहुत्व ज० जेम प० पेहेलाज दं० दंडकने विषे कह्या (त्यां पेहेलो जीवनो, तेमज बीजो पंचेन्द्रि-तिर्यंचनो अने त्रीजो मनुष्यनो, ए त्रणे जेम निर्विशेष मूलगुणादि प्रत्येक दंडकने विषे कह्या) तेम इहां पण त्रणेने कहेवा. वळी विशेष कहे छे प० एटलुं विशेष स०सर्वथी थोडा पं०पंचेन्द्रि-तिर्यंचयोनिक दे०देशमूलगुण-पचखाणी छे (सर्वमूलगुण-पचखाणी तिर्यंच न होय ते माटे) तेथी अ० अपचखाणी अ० असंख्यातगुणा कह्या.॥७॥ जी०जीव भं०हे भगवान! किं शुं? स०सर्व उत्तरगुण-पचखाणी होय दे० देशउत्तरगुण-पचखाणी होय के अ० अपचखाणी होय ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! जी० जीव स०सर्वउत्तरगुण-पचखाणी पण होय, ति० एम त्रणे होय. पं० पंचेन्द्रि-तिर्यंच अने म० मनुष्यने पण एमज कहेवा. से० शेष नारकी आदिक सघळा अ० अपचखाणी कहेवा. जा० यावत वे० वैमानिक पर्यंत कहेवा. ॥ ८ ॥ ए० एहने भं० हे भगवान ! जी० जीवने स० सर्वउत्तरगुण-पचखाणीने

अ० अल्पाबहुत्व ति० त्रणेने एम कहेवा. ? ज० जेम प० पहेला दं० दंडकने विषे कह्या तेम इहां पण जा० यावत म० मनुष्य पर्यंत कहेवा. इत्यादि० ॥ ए ॥

भावार्थः—मूलगुण-पचखाणना बे भेद, सर्वमूलगुण-पचखाण अने देशमूलगुण-पचखाण. सर्वमूलगुणमां पांच माहाव्रत, अने देशमूलगुणमां श्रावकनां पांच अणुव्रत. उत्तरगुणना बे भेद, सर्वउत्तरगुण-पचखाण अने देशउत्तरगुण-पचखाण. सर्वउत्तरगुणमां दश विधि पचखाण, अने देशउत्तरगुणमां श्रावकनां उपरनां सात व्रत. हवे उपरनी सूत्रशाखायी जाणवुं के सूत्र अने चारित्र, ए बे बोल विना बीजा कोइपण बोलमां श्री वीतरागदेवनी आज्ञा नथी, तेमज ए बे बोल विना बीजा कोइपण बोलने मोक्षनो मार्ग (धर्म) श्री वीतरागदेवे कह्यो नथी. त्यारे तेरापंथी कहे छे के, साधुने आहार करवानी, उपगर्ण राखवानी अने निंद्रा लेवानी इत्यादिक बोलनी भगवंते आज्ञा दीधी छे, तमे सूत्र अने चारित्र ए बे बोल शिवाय बीजा कोइपण बोलमां भगवंतनी आज्ञा नथी एम केम कहोछो ? तेनो उत्तरः—हे देवानुप्रीय ! साधुजीने आहार करवानी, उपगर्ण राखवानी, निंद्रा लेवानी, इत्यादिक बोलनी अपवाद मार्गमां आज्ञा छे, पण उत्सर्ग (धोरी) मार्गमां छोडवानी आज्ञा छे. साधुए छ कारणथी आहार करवो अने छ कारणथी छोडवो कह्युं छे श्री सूत्र ठाणायांग तथा उत्तराध्ययन अध्ययन २६ [illegible] पाठ इहां दी[illegible].

[illegible]

गवेसण;

[illegible] ॥ ३२ ॥

गवेषण, तेनी विधि

ग० गवेषे (ख)

[illegible] ॥३२॥

वेयण वेयावच्चे. इरियाठाएय संजमठाए;
तहा पाणवत्तियाए, छठं पुण धम्म चिंताए. ॥ ३३ ॥

अर्थः—हवे आहार-पाणी गवेषणानां छ कारण कहेछेः-वे० क्षुधा-तृषाथी उपनी वेदना उपशमाववाने अर्थे १, वे० बाल-ग्लाननी वेयावच्च करवाने अर्थे २, इ० इरिया सोधवाने अर्थे ३, सं० सत्तर भेदे संजम पाळवाने अर्थे ४, त० तेमज पा० जीवितव्यने निमित्ते (अविधिए आत्माना प्राण मुकावीए तो आत्मघातनो दोष लागे ते माटे) ५, छ० छठुं पु० वळी ध० धर्मध्याननी चिंतवणाने अर्थे ६, भात-पाणी गवेषे. ॥ ३३ ॥

निग्गंथो धिइमंतो, निग्गंथीवि नकरेज्ज छहिंचेव:
ठाणेहिंतु इमेहिं, अणइक्कमणाय से होइ. ॥ ३४ ॥

अर्थः—हवे छ कारणे साधु तथा साधवी आहार-पाणी न गवेषे ते कहेछेः-नि० साधु धि० धीर्यवंत अने नि० साधवी पण न० भात-पाणीनी गवेषणा छ स्थानके न करे, ठा० ए छ स्थानक इ० आगळ कहेशे तेने अर्थे अ० संजमजोग उलंघे नहिं से० ते निर्ग्रंथ निर्ग्रंथी संजमवंत होय. ॥ ३४ ॥

आयंके उवसग्गो, तितिक्खया बंभचेर गुत्तीसु;
पाणीदया तवहेऊ, सरीर वोच्छेयणठाए. ॥ ३५ ॥

अर्थः—हवे भात-पाणी अणगवेषणानां (न लेवानां) छ स्थानक कहेछेः-आ० असाध्य रोगादि उपन्याथी १, उ० मरणांतक उपसर्ग उपन्याथी २; ति० तीक्ष्ण बं० ब्रह्मचर्यनी गुप्ती पाळवाने अर्थे ३, पा० कुंथवादिक प्राणीनी द० दयाने अर्थे ४, त० तप करवाने अर्थे ५, अने स० शरीरनी वो० संलेखणा तथा अणसणने अर्थे ६, भात-पाणी गवेषे नहिं. ॥ ३५ ॥

भावार्थः—ए छ कारणथी आहार करवो ते तो अपवाद छे अने उत्सर्ग मार्गमांतो छोडवो एवी श्री वीतरागदेवनी

[illegible]! [illegible] जे प्रत्यक्ष (देखीता) जी० जीव (तिर्यंच अने मनु[illegible]) [illegible] वंदिउं ते गाम अ० लवण अथवा सुवर्णादिकना [illegible] ज्यां गवादिकनो कर नहीं ते नगर णि० ज्यां वाणीयानो [illegible] राजाओकना वास ते राजधानी खे० धुळनो गढ ते [illegible] ज्यां डुंकरो सन्नीवेस होय ते दो० ज्यां जल[illegible] थे पंथ होय ते बंदर प० पाटण (रत्नभूमि) आ० [illegible] सं० [illegible] वास स० नरवाकादि वसे ते, इत्यादिक [illegible] निर्जरानी अनिच्छाए विना त० तृषा तथा अ० निर्ज[illegible] विना [illegible] लभे अ० निर्जरानी अनिच्छाए विना ([illegible]) [illegible] पाले अ० विनामन स्नान न करे सी० [illegible] म० मलादिकनो [illegible] सो० पर[illegible] पं० कारन इत्यादिकना प० [illegible] काळ सुधी अ० पोतानी [illegible] पमाडे, पमाडीने का० काळने अवसरे का० [illegible] वाणव्यंतरनी जातीना दे० देवलोकने [illegible] तेनी ग० गति स० त्यां [illegible] हु० [illegible] प० [illegible] काळनी ठि० स्थिति [illegible] ठि० स्थिति प० [illegible] परिवारनी [illegible]

ठि० स्थिति त० त्यां तेनी ग० गति अने त० त्यां तेनुं उ० उपजवुं प० कयुं छे. ते० जं० दे० हे जगवान ! ते देवतानी के० केटला का० काळनी ठि० स्थिति प० कही ? गो० हे गौतम ! चा० चार हजार वर्षनी स्थिति प० कही. अ० छे? जं० हे जगवान! ते०ते देवने इ० रिद्धि परिवारनी संपदा जु० शरीराज्रणनी कान्ती ज० लोकमांहे जश महिमा ब० शरीरनुं बळ वी० वीर्य पु० पुरुषाकार अने प० पराक्रम छे ? हं० हा गोमत अ० छे. ते० जं दे० हे पुज्य ! ते देवता प० परलोकने विषे आ० आराधक होय ?णो० नही ए अर्थ समर्थ (परलोकना आराधक न होय).

जावार्थः—हवे जुओ ! ए विनामन जूख-तृषा अने ताढ-ताप खमे, राजादिक अनेक प्रकारनां दुःख दे, ते परवशपणे सहे अने विनामन बाल-मर्ण करे, ते जीव देवतामां जाता कह्या, अने तेमने जीनाज्ञाना परलोकना (मोक्षना) अणआराधक कह्या. ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञा-बाहार छे अने आज्ञा-बाहार पुन्य निपजेछे.हवे ए बोलोनी, छेदन-जेदनी अने बाल-मर्णनी साधु-मुनीराज आज्ञा पण देता नथी. ए करणी जीनाज्ञामां के केम ? त्यारे तेरापंथी कहेछे के, ए कामतो आज्ञामांहेलां नथी अने ए कामथी पुन्य बंधातु नथी, पण अंत समये शुज प्रणाम आवे ते आज्ञामांहेला छे तेथी पुन्य बंधाय छे. एम एकान्त जुठ कहेछे, पण अहियां तो मर्णने अंते आर्तध्यानने वशे काळकरी कष्टथी वाणव्यंतर-देवामां जाय एम कह्युंछे. माह्या हो ते विचारी जोजो. वळी आ आगळा उववाइ-सूत्रना पाठमां कह्युंछे के, मातापीताना वचनना पाळणहार सुवनित, पुन्य बंधाय तेथी देवतामां जाय एम कह्युं अने तेमने जीनाज्ञाना अणआराधक कह्या. ते पाठः—

मणुया जवंति तंजहाः-पगइ जद्दका पगइ विणया पगइ उवसंता पगइ उप्पएणु कोह माण माया लोजा मिउ मद्दव संपन्ना अलीणा विणीया अम्मा पिउ सुस्सूसका अम्मा-

पियाणं अणइक्कमणिज्जा वयणा अप्पिच्छा अप्पारंभा अ-
प्पपरिग्गहा अप्पेणं आरंभेणं अप्पेणं समारंभेणं अप्पेणं
आरंभसमारंभेणं वित्तिंकप्पेमाणा विहरमाणाउबहूइंवासा-
यं आउयं पालिंति पालित्ता कालमासे कालंकिच्चा अणय-
रेसु वाणमंतरेसुदेवलोएसुदेवत्ताए उववत्तारो भवंति. तेहिं-
तेसिंगइ तेहिंतेसिंठिइ तेहिं तेसिं उववाए पण्णत्ते. तेसिणं
भंते देवाणं केवइयं कालं ठिइ पण्णत्ता ? गोयमा ! चउद-
स्सवास सहस्साइं ॥

अर्थः—पूर्वोक्त पाठमां कह्युं के, गाम जावत सन्निवेसने विषे म० मनुष्य भ० होय ते केवा होय तं० ते कहेछेः- प० स्वभावे भ० भद्रिक, प० प्रकृतिना वि० विनित, प० स्वभावे उ० उपशमाव्या छे तथा प० स्वभावे त० पातळा पाड्या छे को० क्रोध मा० मान मा० माया अने लो० लोभ, मि० सुकुमाळपणुं अने म० निर अहंकारपणुं सं० पाम्या छे अ० अंगोपांग वश राखे छे वि० ते विनित अ० माता पीतानी सु० सेवा स्सू० सेवा भक्तिना करणहार तथा अ० माता-पीताना अ० वचनने अतिक्रमे नहि एवा विनित छे ते अप्पि० खावा पीवानी थोडी इच्छावंत अप्पा० थोडाज आरंभी अप्प० अल्प परिग्रह·वंत अप्पे० जीव घात्यादिकर थोडाज आरंभेकरी तथा अप्पस० जी·वने परितापना उपजाववाकर थोडाज समारंभेकरी तथा अ० थोडाज आ० आरंभ-समारंभेकरी वि० आजीविका करतायका वि० विचरता·थका ब० घणा वा० वर्षो सुधी आ० आउखुं पा० पाळे पा० पाळीने का० काळने अवसरे का० काळ करीने अ० अनेरा वा० वाणव्यंतर देवलोकने विषे दे० देवतापणे उ० उपजे. ते० त्यां तेनी गति ते० त्यां तेनी स्थिति अने ते० त्यां तेनुं उ० उपजवुं प० कह्युं. ते०भं०दे० ते दे·वतानी, हे भगवन ! के० केटला का० काळनी ठि० स्थिति प० कही?

सेजेइमे, गामागर, णगर, णिगम, रायहाणी, खेड, कब्बड,
मंम्व, दोणमुह, पट्टणास्सम, संबाह, सन्निवेसेसु, मणुआ
भवन्ति तंजहाः-अकुबंध्गा, णियबंधगा, हडिबंधगा,
चारकबंध्गा, हत्थ छिणगा, पायछिणगा, कणछिणगा, ण-
कछिणगा, उठछिणगा, जिब्भछिणगा, सीसछिणगा,
मुखछिणगा, मऊछिणगा, वईकछिणगा, हियउप्पाम्भि-
यगा, दसणुप्पाम्भियगा, वसणुप्पाम्भियगा, गेवछिणगा,
तंडुलछिणगा कागणिमंसखावियगा, उलंबियया, लंबियया,
घसंत्तगा, घोलंतघा, पफोम्भियया, पीलियया, सूलाइयया,
सूलभिणगा, खारवत्तिया, वज्झवत्तिया, सीहपुछितया, दय-
ग्गिदवढगा, पंकोसणगा, पंकेखुत्तगा, वलयमत्तगा, वसट्ट-
मत्तगा, णिदाणमत्तगा, अंतसल्लमत्तगा, गिरिपम्भियगा, तरु-
पम्भियगा, मरुपम्भियगा, गिरिपखंदोलया, तरुपखंदोलया,
मरुपखंदोलया, जलपवेसिका, जलणपवेसिका, विसभक्खि-
तगा, सत्थोवाम्भित्तगा, वेहाणसिया, गिध्दिपिठिगा, कंतारम-
त्तगा, दुभिक्खमत्तगा, असंकिलिठ परिणामाते कालमासे
कालंकिचा अणयरेसु वाणमंतरेसु देवलोएसु देवत्ताए
उववत्तारोभवइ. तहिंतेसिंठिई तहिंतेसिंगई तहिंतेसिं उव-
वाए पणत्ते. तेसिणं भंते! देवाणं केवइयं कालं ठिइ प०?
गो० ! वारसवाससहस्साइंठिई पणत्ता. अत्थिणं? भंते!
तेसिंदेवाणं इढित्तिया जुईया जसेत्तिया बलेत्तिया वीरिएत्ति-
वा पुरिसकार परक्कमेत्तिवा? हंता अत्थि. तेणं भंते!
देवा परलोगस्साराहगा? णो तिणठे समठे ॥

अर्थः—से० ते जे ए गा० गाम, अगर ए० नगर णि० नीगम रा० राजधानी खे० खेम क० खंभेरनगर मं० मंरूप दो० वंदर प० पाटण आ० तापसोनां गाम सं० पर्वतउपर वास अने स० जरवाम प्रमुखना गामनेविपे म० मनुष्य न० एवा होय तं० ते कहेछे. कोइएक अन्याय कीधाथी एटलां डुःख पामे ते कहेछेः—अ० काष्टमां हाथ-पग बांध्या णि० लोढानी बेमीमां घाल्यो ह० हेरु गळामां घाली, चा० केदखानामां घाल्यो ह० हाथ छि० छेद्या पा० पग छेद्या क० कान छेद्या ए० नाक छेद्युं उ० होठ छेद्या जि० जीन्न छेदी सी० मस्तक छेद्युं हि० हैयुं उपामी काळजानुं मांस काढयुं द० दांत पाड्या व० वृषण (अंमकोष) उपामी काढ्या गे० कोट छेदी तं० चोखाना दाणा जेवमा कटका कर्या का० कोमी जेवमा कटका करी तेनुं मंस तेने खवराव्युं, उ० खारूमां उतारे लं० वृक्षनी शाखाए बांधे घ० पाषाण (पत्थर) उपर घसे, घो० पेटादिकने घोळे प० कुहामाथी फामे पी० शेलमीनी पेठे पीले सू० शूळीए घाले सू० त्रिशूळादिके जेदे खा० अस्त्राथी छेदी लोही काढे, शरीरे खार छांटे व० आलुं चामकुं माथे बांधे सी० लींग छेदे तथा शिंह्ना पुंछमे बांधे दा० दावानळनी अग्निथी दझावे पं० कादवमां खोशी घाले, व० नूख मरतां मरे व० इंद्रियो वश पीमायायका मरे णि० राजादिकनां नियाणां करी मरे अं० हैयामां कपायादिकथी मिथ्यात्व शल्य राखी मरे गि० पर्वतथी पमीने मरे त० वृक्ष उपरथी पमीने मरे म० धूळना ढगला उपरथी पमीने मरे गि० पर्वतना पत्थरथी चंपाइने मरे त० वृक्षनी माळी हींचोळीने लसरतुं मुकीने मरे म० पत्थर हींमोळी पमीने मरे ज०पाणीमां बुमीने मरे ज०अग्निमां पेसीने मरे वि०विप खाइने मरे स० शस्त्रयकी मरे वे० गळे फांसो लेइ मरे गि० पक्षी पासे चुंटावी मरे कं० अटवी (जंगल) मां जइ मरे डु० डुकाळे नूखे मरे अ० आर्त-रूद्रध्यान प्रणाममां अशंकलीपृ प्रणामथी मरे, तं० ए पूर्वोक्त जीव का० काळने अवसरे का० काळ करीने अ० अनेरी वा० वाणव्यंतर ...ना दे० देवलोकने विपे दे० देवतापणे उ० उपजे, त० त्यां तेनी

इमाउं णवरस विगइउं आहारेत्तए तंजहाः-खीरं दहिं णव-णियं सप्पिं तेल्लं फाणियं महु मज्जं मंसं, णणत्थ सरिस विगइए. तेणं मणुआ अपिठा तंचेव सव्वं, णवरं चउरासीति वास सहस्साई ठिई पणत्ता ॥ ए ॥

अर्थः—से० ए प्रत्यक्ष देखीता संसारी जीव गा० गाम अ० अगर ण० नगरादिक जा० यावत् स० ज्ञरवाम्र वसे ते वासने विषे म० मनुष्य भ० होय, ते केवा होय तं० ते कहेछेः-द०उ० केटलाक धान्यनो द्रव्य अने बीजुं पाणी, ते शिवाय बीजुं कांइ न छे, द०त० केटलाक बे द्रव्य अने त्रीजु पाणी छे,द०स०केटलाक छ द्रव्य अने सातमुं पाणी छे,द०ए० केटलाक दस द्रव्य अने अग्यारमुं पाणी छे, गो० केटलाक गौतममति पोठीयाने माने गोव्व० केटलाक गायनी पेठे वृत्ति राखे (गायनी परे विश्रामथकी नीकळीने नीकळे, चरतां चरे, पाणीपीतां पीए, सुतां सुए, इत्यादिक गायनी परे वर्ते) गि० केटलाक ग्रहस्थपणुं रुडुं करी माने, ध० धर्मशास्त्रना चिंतवणहार, अ० विनयवादी, वि० अक्रियावादी (सर्व दर्शनथकी विरुद्ध) अने वु० वृद्ध श्रावक आदि पूर्वे कह्या ते० ते म० मनुष्योने णो० न कल्पे इ० ते आगळ कहेशेः-ण० नव रसरुप विगयनो (शरिरमां विकृति-विकार करे तेनो) आ० आहार करवो,तं० ते कहेछे खी० खीर दुध द० दही ण० माखण स० घृत ते० तेल फा० गोळ म० मध म० चंद्रहास्यादि दारु अने मं० त्रण प्रकारनुं मांस न कल्पे, ण० पण एटलुं विशेष स० एक सरसवनो विगय कल्पे. ते० एवा म० मनुष्य अ० अल्प इछा, तेमज स० सर्व बीजुं जाणवुं, ण० पण एटलुं विशेष च० तेमनी चोराशी हजार वर्षनी आउखानी स्थित प० कही: अने पूर्वो-क्तपरे जिनाज्ञाना (परलोकना) अणआराधक कह्या.

वळी श्री वीतरागनी आज्ञाबाहार अन्यमति, तापस, आ...
आदि घणा कष्टना करणहारा देवतापणे उपजता कह्या छे, ...
वाइजीनो पाठ लखीए छीएः—

से जे इमे गंगाकूलगा वाणपत्था तावसा भवंति तंजहाः-हो- त्तिया पोत्तिया कोत्तिया जणइ सढई थालई हुंबउट्ठा दंतुक्खलिया उमज्जका संमज्जका निमज्जका संपक्खाला दक्खिणकूलका उत्तरकूलका संखधमका कूलधमका मिग- लुद्धका हत्थितावसा उदंडका दिसापोखिणो वाकवासिणो अंबुवासिणो बिलवासिणो जलवासिणो वेलवासिणो रुख- मूलया अंबुभक्खिणो वाउभक्खिणो सेवालभक्खिणो मूला- हारा कंदाहारा तयाहारा पत्ताहारा पुप्फाहारा फलाहारा बीयाहारा परिसडिय कंदमूल तयपत्त पुप्फफलाहारा जला- भिसेय कढिण गाय भूया आयावणाहिं पंचग्गीतावेहिं इंगालसोल्लियं कंदुसोल्लियं कट्ठसोल्लियंपिव अप्पाणंकरे- माणा बहूई वासाइं परियायं पाउणंति २ त्ता कालमासे कालं किच्चा उक्कोसेणं जोइसिएसु देवेसु देवत्ताए उववत्तारो भवंति. पलिओवमं वाससयसहस्स मब्भहियं ठिई पण्णत्ता. आराहगा ? णोइणट्ठे समट्ठे ॥

अर्थ—जेम ए [illegible] गंगा नदीना कांठे [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! च० चौद हजार वर्षनी स्थिति कही. पण ए समकितविना श्री जिनआज्ञाना आराधक नही.

हवे विनामन शील पाळे, ते पण जिन-आज्ञा बहार छे, तोपण ते देवतापणे उपजे छे. ते विषे सूत्र उववाइजीनो पाठ लखीए छीए:—

इत्थियाउ जवंति तंजहाः-अंतोअंतेउरीयाउ गयंपतियाउ मयंपतियाउ बालविहवाउ छन्तिलियाउ माइरक्कियाउ पियरक्कियाउ जायरक्कियाउ पतिरक्कियाउ कुलघररक्कियाउ सुसरकुलरक्कियाउ परूढणह मंसकेस करकरोमाउ ववगय पुप्फगंध-मल्लालंकाराउ अण्हाणग सेयजल मल पंक परितावियाउ ववगय खिर दहि णवणीय सप्पि तेल गुल लोण महु मय मंस परिचत्तकय हाराउ अपिहाउ अप्पारंजाउ अप्पपरिगाहाउ अप्पेणंआरंजेणं अप्पेणंसमारंजेणं अप्पेणंआरंजसमारंजेणं वित्तिकप्पेमाणिउ अकामबंजचेर वासेणं तामेव पति सेज्जं णाइक्कमंति, ताउणं इत्थियाउ एयारुवेणं विहारेणं विहरमाणीओ बहूइं वासाइं सेसं तंचेव जाव चउसट्ठि वाससहस्साइं ठिई पण्णत्ता ॥ ८ ॥

अर्थ:—पूर्वोक्त ग्रामादि यावत् सनीवेशने विषे इ० स्त्रीउ भ० होय ते केवी होय तं० ते कहेछे:-अं० अंतःपुरने विषे रहेछे ग० जेनो धणी प्रदेश गयो छे म० जेनो धणी मर्ण पाम्यो छे बा० जे बाळपणथी वि० रंडापो पामी छे छ० जेने धणीए दुर करीने छोडी दीधी छे मा० जेने मातानो जय छे तथा माताए पांखमां राखी छे पि० पीतानो जय छे तथा पीताए पांखमां राखी छे जा० जाइए पण पांखमां राखी छे प० जेनु जरथार रखवाळुं करे छे कु० पथा पीताना घरवाळा सारी रीते रखवाळुं करे छे सु० सासराना घरवाळो रखवाळुं करे छे तेथी ते

अकार्य करी शकती नथी, प० जेणे हाथपगना नख, दाढीना रोमराय (सर्व न होय पण कोइ स्त्रीने अल्प होय ते माटे) माथाना केश तथा बीजा रोमराय मोटां वधार्यां छे (समरावती नथी), व० जेणे छांड्यां छे सेवंत्री जाइ जुइ मोगरादिक फुल गंध आमाल्य अने म० फुल माळा अलंकार आजरणादि, तेमज अ० जेणे स्नान पण छोड्युं छे तथा स० परसेवो ज० रजमात्र म० काठो मेल पं० ढीलो मेल परसेवाथी नीजाय एवी रीते प० परितापथी जेणे शरीरने क्लेश पमाड्यो छे, तथा व० जेणे छांड्यां छे खि० खीर दुध द० दही ण० माखण स० घृत, तेल, गोळ, खांड, साकरादिक लुंण म०मध म० चंद्रहास्यादिक मद्य, तथा मं० जलचर थलचर अने खेचर संबंधीना मांसनो जेणे प० परिहार कर्यो छे, अ०जेने थोडी इच्छा छे अ० कर्षणादिकनो थोडो आरंभ छे अ० धनादिकनो थोडो परिग्रह छे अ० जीव घात्यादिकनो थोडो आरंभ छे अ० जीवने परिताप उपजाववारुप थोडो समारंभ छे तेवा अ० थोडा आरंभ-समारंभे करी वि० वृत्ती आजीविका करतीथकी अ० पिनामन ब्रह्मचर्यने विषे वसतीथकी ते जे पतिनी पोढवानी सिज्या छे ते नाम णा० अतिक्रमतो (उलंघती) नथी ता० एवी स्त्री जात ए० एवा प्रकारना वि० विहारे करी वि० विचरतीथकी ब० घणा वा० वर्ष सुधी, शेष बोल पूर्वनी पेरे जाणवा; जा० यावत् च० चोसठ हजार वर्ष संवत्सरनी ठि० थ्याकथानी स्थिति प० श्री तीर्थंकरदेवे कही ॥ ८ ॥

वळी अन्यमति, तापस, ग्रहस्थी, विनयवादी अने अक्रियावादी श्री वीतरागदेवनी आज्ञाबाहार चाले छे, तोपण तेउ देवतापणे उपजे छे ते पाठ लखीए छीए:—

सेजेइमे गामागर णगर जाव सणिवेसेसु मणुआ भवंति तंजहा:-दगवत्तिया दगतइया दगसत्तमा दगएकारसगा गोयमा गोवइया गिहि-धमा धम्म-चितका अविरुद्ध वि-रुद्ध वुड्ढ-सावगप्पभितयो तेसिं मणुयाणं णो कप्पंति

कू० कुळनी रीते उत्तारही रामनाम जपी भोजन करे मि० हिरणना मांसनुं भोजन करे ह० एक हाथी मारी घणा दीवस सुधी भोजन करे उ० उंचो दांडो करीने रहे दि० दश दिशामां पाणी छांटी लोकपाळनी आज्ञा मागीने फुल-फल ले वा० वृक्षनी छालनां वस्त्र पहेरे अं० पाणीमां रहे वि० बीलमां रहे ज० पाणीमां रहे वे० वृक्षना हेठळ रहे रु० रुखना मूळमां रहे अं० पाणी पीने रहे वा० वायु भक्षीने रहे से० नदीनी शेवाळ खाइने रहे मू० मुळनो आहार करे कं० कंदनो आहार करे त० वृक्षनी छालनो आहार करे प० पांदडांनो आहार करे पु० फुलनो आहार करे फ० फळनो आहार करे बी० बीजनो आहार करे प० पकया-सडया क० कंदमूळ तथा पु० फुल-फळनो आहार करे ज० पाणीमां स्नान करे, क० कठण गा० गात्र जे० जेणे बांध्युंछे ते आ० उन्हाळे आतापना ले, पं० चारे दिशे अग्नि अने माथे सुर्य तपे, ए पंचाग्निना तापथी इं० जेणे कोयला सरखुं शरीर कर्युंछे, कं० कष्टथी जेणे शरीर नवलुं कर्युं छे अने क० तपस्याथी अथवळया काष्ट समान शरीर कर्युं छे, एवी तपस्या करीने व० घणा वा० वर्षलगी प० पर्याय (तापसीनी दिक्षा) पा० पाळे, पाळीने का० काळने अवसरे का० काळ करीने उ० उत्कृष्टा जो० जोतिषि संबंधी दे० देवलोकने विषे दे० देवतापणे उ० उपजे. तेनी प० एक पल्योपम उपर वा० एक लाख वर्षनी ठि० आउखानी स्थिति प० कही, शेष बीजा बोल पूर्वनी पेरे जाणवा; पण ते परलोकना आराधक न थाय.

सेजेइमे गामागर जाव सण्णिवेसेसु पब्बइआ समणा भवंति तंजहाः-कंदप्पिया कुक्कुया मोहरिया गियरइप्पिया नचणसीला तेणं एएणं विहारेणं विहरमाणा बहुइं-वासाइं सामण्ण-परिआगं पाउणंति २ त्ता तस्स-ठाणस्स अणालोइय अप्पडिकंता कालंमासे कालंकिच्चा उक्कोसेणं सोहम्मेकप्पे

कंदप्पिएसु देवताए उववत्तारो नवंति. तेहिं तेसिं ठिइ सेसं तंचेव, णवरं पलिउवमं वाससहस्स मज्झहियं ठिई. ॥

अर्थः—से० ए संसारिक जीव गा० गाम नगरादि जा० यावत् स० सनीवेसने विषे प० प्रवर्जित स० श्रमण तपना करणहार न० होय, ते केवा होय तं० ते कहेछेः-कं० कंदर्प-कथाना करणहार, कु० कुचेष्टाना करणहार, मो० मुखारी नाना विधना अपशब्दना बोलणहार, गि० गीत करी रमणनुं करवुं जेने प्रिय छे अने न० जेनो स्वनाव नाचवानो छे, ए पूर्वे कह्या ते० तेवा वि० विहारे वि० विचरताथका ब० घणा वर्षलगी सा० सामान्य चारित्रपणुं पा० पाळे, पाळीने त० पूर्वे कह्यां ते स्थानक प्रत्ये अणा० गुरु आगळ आळोव्यां नथी तथा अप्प० पडिकम्यां नथी, एवा साधु का० काळने अवसरे का० काळ करीने उ० उत्कृष्टा आघा जाय तो सो० सौधर्मनामे प्रथम देवलोकने विषे कं० कंदर्प हास्य कौतकना करणहारा दे० देवताने विषे देवतापणे उ० उत्पात सन्याने विषे उपजे. ते० त्यां तेनी स्थिति से० शेष बोल पूर्वनीपेरे जाणवा, ण० पण एटलुं विशेष प० एक पल्योपम अने वा० एक हजार वर्षना आयुष्यनी ठि० स्थिति कही, पण तेमने आज्ञाना अणआराधक कह्या.

वळी परिव्राजकतापस वीतरागनी आज्ञाबाहार छे, अने ते करणी करीने देवलोकमां जाय छे, ते पाठ लखीए छीएः—

सेजेइमे गामागर जाव सण्णिवेसेसु परिवायगा नवंति तंजहाः-संखा जोगी कविला निउच्चा हंसा परमहंसा बहुउदगा कुधिवया कण्हपरिवायगा. तछ खलु इमे अठ माहण परिवायगा नवंति तंजहाः-कन्हेय करकंटय अंबन्डेय परासेर कन्हे दीवायणे चेव देवगुत्तेय णारखे ८. तछ खलु इमेअठ खत्तिय परिवायगा नवंति तंजहाः-सीलई ससिहरे णगाइ नग्गई तिवविदेह राया रामे बले-

लिय ८. तेणं परिव्वायगा रिउव्वेय जउव्वेय सामवेय अथ-
व्वणवेय इतिहास पंचमाणं णिग्घंट उठाणं संगोवंगाणं
सरहस्साणं चउन्हंवेयाणं सारका पारका धारका वारका
सम्मंगवि सठितंत्त विसारदा संखाणे सिरकाकप्पे वाकरणे
छंदे णिरुत्ते जोईसामायणे अणेसुय बहुसु बंजणएसु स-
व्वेसु सुपरिणिठियाविहोत्ता तेणंते परिव्वायगा दाणधम्मंच
सोयधम्मंच तित्थाभिसेयंच आघवेमाणा पणवेमाणा परु-
वेमाणा विहरंति जेणं अम्मं किंचि असुई भवंति तेणं
उदयणय मट्टियाएय पस्कालियंसमाणं सुई भवइ एवं
खलु अम्मे चोस्का चोस्कायारा सुइसुई समायाए भवेत्ता
अभिसेय जल पुयप्पाणो अविग्घेणं सग्गं गमिस्सामो ॥
तेसिणं परिव्वायगाणं णोकप्पंति अगडंवा तलायंवा णइवा
वाविंवा पुस्करणिंवा दीहियंवा गुंजालियंवा सरंवा सागरंवा
उग्गहित्तए,णणत्थ अद्धाण गमणेणं॥तेसिणं परिव्वायगाणं
णोकप्पइ सगडंवा जाव संदमाणियंवा डुरुहित्ताणं गठि-
त्तए ॥ तेसिणं परिव्वायगाणं णोकप्पंति आसंवा हत्थिंवा
उट्टंवा गोणंवा महिसंवा खरंवा डुरुहित्ताणं गमित्तए, ण-
णत्थ वलाभिउगेणं ॥ तेसिणं परिव्वायगाणं णोकप्पई ण-
ड्डपेत्थाइवा जाव मागहपेत्थाइवा पेत्थित्तए॥तेसिणं परिव्वा-
यगाणं णोकप्पंति हरिआणं लेसणतावा घट्टणतावा थंभ-
णतावा लूसणतावा उप्पाडणतावा करित्तए ॥ तेसिणं
परिव्वायगाणं णोकप्पई इत्थिकहाइवा भत्तकहाइवा देस-
कहाइवा राइकहाइवा चोरकहाइवा जणवयकहातिवा अ-
णत्थादंडकरित्तए ॥ तेसिणं परिव्वायगाणं णोकप्पई अय-

पायाणिवा तउपायाणिवा तंवपायाणिवा जसदपायाणिवा जाव वहुमुल्लाणिवा धारित्तए, णणत्थ अलाउपायणिवा दारुपायणिवा मट्टीयपायणिवा ॥ तेसिणं परिव्रायगाणं णोकप्पति अयवंधाणिवा तउयवंधणाणिवा तंववंधाणिवा जाव वहुमुल्लाणि धारितए ॥ तेसिणं परिव्रायगाणं णोकप्पइ णाणाविहवणरागरत्ताइं वत्थाइं धारित्तए, णणत्थ एकाए धाउरत्ताए ॥ तेसिणं परिव्रायगाणं णोकप्पंति हारंवा अद्धहारंवा एकावलियंवा मुत्तावलियंवा कणगावलियंवा रयणावलिंवा मुरविंवा कंठमुरविंवा पालंवंवा तिसरयंवा कण्डिसुतं दसमुद्दिआणंतकंवा कडियाणिवा तुडियाणिवा अंगयाणिवा केउराणिवा कुंडलाणिवा मउडंवा चूलमणिवा पिणद्धित्तए,णणत्थ एकेणं तंविएणं पवित्तएणं॥तेसिणं परिव्रायगाणं णोकप्पंति गंथिम वेढिम पुरिम संघातिमे चउविहे मल्लेधारिए, णणत्थ एकेणं कणपूरेणं ॥ तेसिणं परिव्रायगाणं णोकप्पइ अगरलूएणवा चंदणेणवा कुंकुमेणवा गायं अणुलिंपित्तए,णणत्थ एकाए गंगामट्टिआए॥तेसिणं परिव्रायगाणं कप्पइ मागहयपत्थए जलस्स पडिगाहित्तए,सेविय वहमाणे नोचेवणं अवहमाणे, सेविय थिमिउदए नोचेवणं कद्दमोदए, सेविय वहुपसण्णे नोचेवणं अवहुपसण्णे, सेविय परिपूए नोचेवणं अपरिपूए, सेविय सावज्जेतिकाउं नोचेवणं अणवज्जेकाउ, सेविय जीवे नोचेवणं अजीवे,सेवियणं दिन्ने नोचेवणं अदिन्ने, सेविय पिवित्तए नोचेवणं हथपाय चरूचमस पक्खालणट्ठाए सिणाइत्तएवा ॥ तेसिणं परि-

वायगाणं कप्पइ मागदय अध्धाअद्धाए जलस्स पमिगा-
हित्तए, सेविय वहमाणे णोचेवणं अवहमाणे जाव नोचे-
वणं अदिणे, सेविय हथ्थपाव चरुचमस पक्खालणठा-
याए नोचेवणं पिवित्तए सिणाइत्तएवा ॥ तेसिणं परिवाय-
गाणं कप्पइ मागदए आढए जलस्स पमिगाहित्तए, से-
विय वहमाणे नोचेवणं अवहमाणे जाव नोचेवणं अदिणे,
सेविय सिणाइत्तए नोचेवणं हथ्थपाय चरुचमस पक्खालण
ठयाए पिवित्तएवा ॥ तेणं परिवायगा एया रुवेणं विहा-
रेणं विहरमाणा वहूणं वासाइं परियागं पाउणित्ता काल-
मासे कालंकिच्चा उक्कोसेणं वंभलोएकप्पे देवत्ताए उववत्ता-
रो भवंति. तेहिंतेसिंगई दस सागरोवमाई ठिई पणत्ता
सेसं तंचेव ॥

अर्थः—से० ए संसारी जीव गा० गाम, अगर, जा० यावत् स०
सन्नीवेषने विषे प० परिव्राजक-दंरूधरसंन्यासि भ० होय, ते केवा होय
तं० ते कहेछेः-सं० शंखनी माफक नाद करी ध्यान करे ते, जो० अध्यात्म
वेदान्त शास्त्रनुं ध्यान करे ते, क० कपिलदेवतने माने ते, भि० भृगुरुषि
लोकमांही प्रसिद्ध छे तेना शिष्य वनमां फरता रहे ते, हं० पर्वतादिके
वशे ते, प० नदी प्रवाहे वसे, कोपीनादिक सर्व वस्तु छोमीने प्राण तजे,
अष्टांग योग साधे, इश्वरने माने अने भिक्षा अर्थेज गाममां आवे ते
ब० पाणीनी परे घणा हींडे, गामे एक रात्री अने नगरे पांच रात्री रहे
ते, कु० घेर रहीनेज क्रोध लोभने ठंके ते, क० कृष्ण-परिव्राजक जे
नारायण परिव्रक तापस विशेष ते. त० त्यां ख० निश्चे इ० ए अ
आठ मा० ब्राह्मणनी जाति संबंधि प० परिव्राजक-दंरूधरसंन्यासि
जाति भ० होय छे तं० ते कहेछेः-क० कृष्ण १, क० करकंटक २, अ
अंबड ३, प० पारासर ४, क०कृष्ण ५, दी० द्विपायन ६, चे० निश्चे

देवगुप्त ७ अने णा० नारद ८. हवे त० तेमांही ख० निश्चे इ० ए आठ ख० क्षत्रिनी जाति संबंधि प० परिव्राजक-दंडधरसंन्यासि ज० होय तं० ते कहेछेः-सी० सीलवइ १, स० ससीहर २, ण० नगाइ ३, ज० जागेत्र ४, एम वि० विदेह ५, रा० राजा ६, रा० राम ७ अने ब० बल ८. ते० ते प० परिव्राजक-दंडधरसंन्यासि रि० रुजुर्नामा-वेद १, ज० युजुर्नामा-वेद २, सा० शामनामा-वेद ३, अ० अथर्वण-वेद ४, इ० इतिहास (अढार पुराण) पं० ते पांचमो, णि० निर्घंटनामा छ० छठुं अंग, सं० शिक्षादिक ६ अंगनां उपांग सहित स० रहस्य जावजेदे करी सहित च० वे० रुजुर्वेदादिक चार वेदने सा० विसरता संजारे छे, पा० वेदादिकना पारगामी छे, धा० हैयाने विषे धारक छे, वा० अशुद्ध जणतां वारे छे, स० ६ अंगना जाण छे, स० सांठितंत्रनामा शास्त्रना वि० जाण (पंडीत) छे, सं० शंख्या गणितशास्त्रना जाण छे, सि० शिक्षा अक्षर स्वरुप शास्त्र तथा कल्प आचार शास्त्र वा० व्याकरण शब्द लक्षण शास्त्र छं० छंद पद्य गद्य शास्त्र शब्द नि० निर्युक्ति पद जंजन शास्त्र जो० ज्योतिष शास्त्र, अयन उत्तरायन अने ज्योतिष विशेषना जाण छे, तेमज अ० अनेरा ब० घणा बं० ब्राह्मण संबंधि स० शास्त्रना सु० रुडी रीते जाण होय ते निश्चे करीने, ते० ते प० परिव्राजक-दंडधरसंन्यासि दा० दान धर्म सो० सोच-पवित्रधर्म अने ति० तिर्थ-धर्म प्रत्ये (गंगादिकने विषे स्नान करवुं ते) आ० आख्यात कहेतायका प० परुपतायका प० प्रथमना घोल थापतायका वि० विचरे छे, जे० एम करतां जे कांइ अ० अमारे कि० थोडुं पण अ० अशुचि पाप ज० होय ते० ते सर्व ज० पाणीए करी म० माटीए करी प० धोयुंथकुं सु० सुचि पवित्र ज० थाय (पाप जाय). ए एम ख० निश्चे अ० अमे चो० निर्मळ थइ चो० सुपवित्र थइ सु० सम्यक् प्रकारे आचारवंत थइ अ० पवित्र चोख्खो आत्मा करीने स्नान करीने ज० पाणीए करी पु० पवित्र आत्मा करीने अ० विघ्नपणा रहित स० स्वर्गे ग० जइशुं. ते० ते प० परिव्राजक-दंडधरसंन्यासिने पो० न कल्पे अ० कुवामां त० तळावमां ण० नदीमां वा० वा-

वमां, पु० कमळ सहितनी वावमां, दी० लांबी नाळनी वावमां गुं० वांकी नाळनी वावमां, स० सरोवरमां, सा० समुद्रमां उ० पेसवुं; ण० पण एटलुं विशेष अ० अर्धामार्गे ग० गमन करतां पाणी प्रमुख आवे तो कल्पे. ते० ते प० परिव्राजक-दंडधरसंन्यासिने णो० न कल्पे स० गाडे जा० यावत् सं० पालखी डु० उपर चडीने ग० जावुं. ते० ते प० परिव्राजक-दंडधरसंन्यासिने णो० न कल्पे आ० घोडा ह० हाथी उ० उंट गो० बळध म० पाडा तथा ख० गधेडां डु० उपर चडीने ग० जावुं; पण ण० एटलुं विशेष प० कोइ बलात्कारे चढावे तो कल्पे. ते० ते प० परिव्राजक-दंडधरसंन्यासिने णो० न कल्पे ण० नाटक जोवुं जा० यावत् मा० मागध देशनुं तथा मागध चडुवादिकनुं गायन सांभळवुं तथा पे० जोवा जवुं. ते० ते परिव्राजक-दंडधरसंन्यासिने णो० न कल्पे ह० वनस्पति-कायने खे० घसवी घ० संघटो करवो थं० ऊंची करवी लु० हस्तादिके करी लीलफुल स-मारवी तथा उ० उखेडवी. ते० ते परिव्राजक-दंडधरसंन्यासिने णो० न कल्पे ई० स्त्री जातिना कुळ, रुप, उपधि, शृंगारादिकनी क० कथा करवी, भ० भात, पाणी, घृत खाख प्रमुखनी कथा, रा० राज्य संबंधि चतुरंग दळ भंडारीनी कथा, चो० चोर संबंधिनी कथा, ज० जनपद केटलाएक देशनी कथा, पूर्वोक्त कथाए करी अ० अनर्थदंड एटले अर्थविना आत्माने दंडवो ते न कल्पे. ते० ते परिव्राजकोने णो० न कल्पे अ० लोढानां पात्र (लोटा वाडका), त० तरुयानां पात्र, तं० त्रां-बानां पात्र (भाणुं थाळि आदिक) ज० जसतनां पात्र जा० जावत् ब० घणुं मुल बेसे एवां, थोडुं मुल बेसे एवां धा० राखवां; पण ण० एटलुं विशेष अ० तुंबडानां पात्र दा० नानां मोटां लाकडानां पात्र अने म० घडा आदिक माटीनां पात्र राखवां कल्पे. ते० ते परिव्राजकोने णो० न कल्पे अ० लोहना बंधने बांधेलां, त० तरुवाना बंधने बांधेलां, तं० त्रांबाना बंधने बांधेलां, जा० यावत् ब० बहु मुल्यनां रत्नादिकना बंधने बांधेलां पात्र धा० राखवां. ते० ते परिव्राजकोने णो० न कल्पे ना० नाना प्रकारना वर्ण, रंग, चोल, मजीठ, आख, लाख, पतंग अने कसुंबादिके

रंग्यां रातां व० वस्त्र धा० राखवां; पण ण० एटलुं विशेष ए० एक धा० गेरुए रंग्यां वस्त्र राखवां कल्पे. ते० ते परिव्राजकोने णो० न कल्पे हा० अढारसेरो हार, अ० अर्ध (नवसेरो) हार, ए० एकसेरो हार, मु० मोतीनो हार, क० सुवर्णनो हार, र० रत्नावली आभरण, मु० कंठने विषे मुरवि आभरण, पा० पालव झुमणो, ति० त्रणसेरो हार, क० केडनो कंदोरो, द० आंगळीनां आभरण (अनंतक आभरण विशेष) क० कटक सोनारुपानां कडां, तु० घेरखा, अं० बांह्यनां आभरण, के० बाजुबंध आभरण कुं० काननां आभरण, म० मुगट आभरण अने चु० चुडामणी आभरण पि० शरीरने विषे पहेरवां; पण ण० एटलुं विशेष ए० एक तं० त्रांबानी बनावेली प० पवित्री (आंगळीनुं आभरण) कल्पे. ते० ते परिव्राजकोने णो० न कल्पे गं० जाइआदिक चार प्रकारे फुलनी गुंथेली माळा तथा छुटां फुल धारण करवां; पण ण० एटलुं विशेष ए० एक क० कर्णफुल (काननुं आभरण) कल्पे. ते० ते परिव्राजकोने णो० न कल्पे अ० अगरबत्तीनो धूप, च० चंदन, कु० कंकु केशर, तथा तेवा सुगंधी पदार्थ गा० शरीरपर अ० विलेपन करवा; पण ण० एटलुं विशेष ए० एक गं० गंगानदीनी माटी गोपीचंदनादिक कल्पे. ते० ते परिव्राजकोने क० कल्पे मा० मागध देश संबंधि पाथो भरीने ज० पाणी प० लेवुं, से० ते पण व० वेहेतुं, नो० नहीं चे० निश्चे अ० अणवेहेतु; से० ते पण थि० निर्मल, नो० नहीं चे० निश्चे क० डोहोळुं; से० ते पण व० घणुं प० निर्मल, नो० नही निश्चे अ० अति मेलुं; से० ते पण प० गळ्युं, नो० नहीं निश्चे अ० अणगळ्युं. से० तेने पण सा० पापसहित जाणे, नो० नहीं निश्चे अ० पाप रहित जाणे; से० तेने पण जी० जीव सहित जाणे, नो० नहीं निश्चे अ० अजीव जाणे; से० ते पण दि० दीधेलुं छे, नो० नहीं निश्चे अ० अणदीधुं छे; से० ते पण पि० पीवाने अर्थे छे, पण नो० नहीं निश्चे ह० हाथ, पा० पग च० चरु, थाळी, हांमली, च० चाटुडी, वाडकादिक उपगर्ण, प० धोवा निमीत्ते अने सि० नाहवाने अर्थे न छे. ते० ते परिव्राजकोने

कल्पे मा० मागध देश संबंधि अ० अर्ध अ० आढोमान ज० पाणी प० लेवु, से० ते पण व० नदीआदिकनुं वहेतुं कल्पे, पण नो० नहीं निश्चे अ० अणवहेतुं जा० यावत् नो० नाहिं निश्चे अ० अणदीधुं; से० ते पण ह० हाथ, पग, चरु, चमचो, थाळी प्रमुख पं० धोवाने अर्थे कल्पे, पण नो० नाहिं निश्चे पी० पीवुं तथा सि० स्नान करवुं. ते० ते परिव्राजकोने क० कल्पे मा० मागध देश संबंधि आ० एक आढा प्रमाण

तुं, नो० नाहिं निश्चे अणवहेतुं जा०
धुं; से० ते पण सि० स्नान करवाने
थ, पा० पग, च० चरु, थाळी, ढांकणी
अ० पीवाने अर्थे न कल्पे. जे जे
ापरे, पण अनेरा काममां वापरवुं
दंकधर संन्यासि ए० पूर्वे कह्या तेना
का व० घणा वा० वर्ष सुधी प० प्रव-
ने अवसरे का० काळ करीने व०
ोकने विषे दे० देवतापणे उ० उपजे.
सागरोपमनी ठि० स्थिति प० कही.
सागरोपम कह्यो. से० शेष बोल पूर्वे

भावार्थः—हवे जुओ ! माता-पीतानो विनय करवानी, हाथी-तापसने हाथीनुं मांस खावानी, मृग्या-तापसने मृगनुं मांस खावानी, पंचाग्नि तापवानी, जळ स्नान करवानी तथा कंदमूळनो आहार करवानी, साधु आज्ञापण देता नथी; अने श्री वीतरागदेवे पण आ सूत्रमां जिनाज्ञाना मोक्षमार्गना अणआराधक (आज्ञाबाहार) कह्या. ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञाबाहार छे, अने आज्ञाबाहार पुन्य निपजे छे. तेवारे तेरापंथी कहेछे के, एवा कामनो साधु आज्ञा आपे नहीं, पण माता-पीताना विनयना करणहार तो प्रकृतिना भद्रिक छे, अने हाथी

तापसने हाथीना मांस सिवाय तथा मृग्या-तापसने मृगना मांस सि-
वाय बीजा द्रव्यनो निषेध थयो, ते करणी जिनाज्ञा मांहेली छे, तेथी
पुण्य बंधाय छे. एम कहेछे तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! श्री वीतरागदेवे
तो एम नथी कह्युं के, प्रकृतिना भद्रिकपणाथी तथा बीजा द्रव्य टळ्या
तेथी देवता थाय. शुं ? तमाराथी श्री वीतरागदेवमां ज्ञान थोडुं हतुं?
के एवां काम जिनमतना सूत्रमां घाल्यां ? त्यारे तेरापंथी कहेछे के,
ए कामनो कारण छे अने द्रव्य टळ्या ते कार्य छे. जेम हाथीना अने
मृगना मांसथी बीजा द्रव्य टळ्या तेथी पुण्य बंधाय छे. तेनो उत्तर.
हे देवानुप्रीय ! ए रीते तो कोइ गृहस्थि मूल्य आपी तैयार वस्तु, सु-
खनी वांछे [illegible] जाय, ने रसोइनो आरंभ टाळे, अने बीजो कोइ
आरंभ करतो होय तेने [illegible] वस्तु आपी अनेक प्रकारना आरंभ
टाळे, तेमज कोइ आरंभ टाळतो होय तेने तमो जाणो, तेने तमे पाप
केम कहोछो ? ए न्याय (पायना) कामथी बीजा द्रव्य टळ्या तेथी
पुण्य बंधाय, त्यारे कोइ उत्तम प्राणी अनेराने मदद आपी, अनेक
आरंभ टाळे तेने पुण्य केम नहीं थाय ? ते माटे हो ते विचारी
जोजो! [illegible] आगला पानमां जमालीना मतवाळा करणी-
ना करे पुण्य थाय, तेथी किलविषी देवतामां जाय एम कह्युं छे, अने
तेमने जिनाज्ञाना [illegible] कह्या. तेमज गोशालामति करणीना
करे पुण्य थाय तेथी [illegible] बारमा देवलोक सुधी जाय, तोपण तेमने
जिनाज्ञाना [illegible] कह्या. वळी मिथ्यात्व दृष्टिना [illegible]
[illegible] करणी, [illegible] नव ग्रैवेक सुधी जाय, तेने पण जिनाज्ञाना
[illegible] कह्या छे. ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी जिनाज्ञा बाहार
छे अने [illegible] पुण्य [illegible] छे. ते [illegible] दृष्टांतोथी जाणवुं.
[illegible] अने [illegible], ए बंनेने जिनाज्ञाना आराधक
[illegible], ए [illegible] गुण आराधे, तेमज आराधक
[illegible] मिथ्यात्वीने नथी, तेथी मिथ्यात्वीनी करणी
[illegible] पुण्य बांधी देवतानी

गतिमां जाय छे. ए न्यायथी आज्ञाबाहार पुण्य निपजे छे. वळी सूयगडांग प्रथम श्रुतस्कंधे आठमे अध्ययने, मिथ्यात्वी दान, शील, तपादिकमां पराक्रम फोरवे, तेनुं पराक्रम अशुद्ध कह्युं, अने समकिति दानादिकमां पराक्रम फोरवे तेनुं पराक्रम शुद्ध कह्युं. ते श्री सूयगडांगजीना प्रथम श्रुतस्कंधना आठमा अध्ययननी गाथा २३, २४ अने २५.

जेया वुद्धा महा भागा, विरा असमत्त दंसिणो;
असुद्धं तेसिं परिक्कंतं. सफलं होइ सवसो. ॥ २३ ॥

अर्थः—जे० जे कोई वुद्धितत्वना जाण, पण जैन मार्गना अजाण छे, ते आ लोकमां पुज्य अने वि० शूरवीर कहेवाय छे, एटले कष्ट सहन करवामां वीर पुरुष छे, पण सम्यक्त दर्शन (देव, गुरु, धर्म ए त्रण तत्वनी सर्दहणा) रहित छे, तेथी तेनां अ० दान, शील, तपादिक उद्यम, पराक्रम तथा अनुष्टान सर्वे अशुद्ध अने फोगट छे. स० फळ सर्वे प्रकारे कर्म बंधननुं कारण छे, पण कर्म निर्जरानुं कारण नथी ॥ २३ ॥ हवे पंडित वीर्य आश्री कहेछे. ते गाथा २४ मीः—

जेया वुद्धा महा भागा, विरा समत्त दंसिणो;
सुद्धं तेसिं परिक्कंतं, अफलं होई सवसो. ॥ २४ ॥

अर्थः—जे० जे कोई वु० तिर्थंकरादिक म० महा भाग्यवान पुज्य, वि० (वीर) घनघातियां कर्म विदारवा समर्थ छे, चार कर्म क्षय कीधां छे अने स० समकित सहित छे, सु० तेमनो उद्यम शुद्ध (हिंसा दोष रहित) छे, अने तेना अ० कर्म बंधनुं कारण (मिथ्यात्व) सर्व प्रकारे अफळ थाय. पण समकितने निर्जरानुं कारण जाणवुं. ॥ २४ ॥

तेसिंपि तवो असुद्धो, निरकंता जे महाकुला;
जणो वन्ने वियाणंति, नसिलोगं पवेयए ॥ २५ ॥

अर्थः—ते० ते जो त० मासखमणादिक तप करे, तोपण अ० ते

[illegible] जाणवो. केमके ते पुजासत्कार सन्मान वांन्छे, ते कारणे तेनो [illegible] जाणवो. नि० जे वैरागे घर छांडीने म० मोटा कुळना उपन्ना तेनो [illegible] जो पुजासत्कारने हेते होय तो ते अशुद्ध जाणवो. जा [illegible] कीधो ते [illegible] अनेरा मद्दस्यादिक न जाणे तेमने [illegible] [illegible] पोताना गुण पोते न बोले, अर्थात पोतानी श्लाघा पोते न करे. ॥ २२ ॥

[illegible]—जुवो ! मिथ्यात्वीनी करणी ए आज्ञा मांहेलो [illegible] तेनो पराक्रम अशुद्ध केम कह्यां ? तेवारे तेरापंथी कहे [illegible] पराक्रम अशुद्ध कह्यां छे, ते खोटां कर्तव्यमां [illegible] [illegible] अशुद्ध कह्यां छे; पण साधुजीने मिथ्यात्वी [illegible] [illegible] तपस्या करे, ते पराक्रमने अशुद्ध नथी कह्यो. [illegible] तेनो उत्तर. अरे जाइओ ! खोटा [illegible] [illegible] खोटा करणमां पराक्रम फोरवे, तेने अ[illegible] [illegible] आगळी गाथामां समकितिनां पराक्रम शुद्ध [illegible] (जिन-[illegible] संसारना कामनां) पराक्रम [illegible] ? पण एम नथी. आहियां तो धर्मनी [illegible] क्रिया [illegible] वर्णन छे. आ अध्ययननी [illegible] क्रियानोज वर्णन छे. संसारने अर्थे तो [illegible] समकिति तथा मिथ्यात्वी [illegible] दानादिक शुद्ध क्रियामां पण [illegible] अशुद्ध, अने समकितिनां शुद्ध, एम छे. [illegible] मोटा दानादिकमां पराक्रम फोरवे, [illegible] आ गाथाना [illegible] [illegible] पुन्य-प्रकृति बंधाय, पण [illegible] मोटा दानादिक [illegible] [illegible] मनमां अटा [illegible]

मके जो दानादिकमां पाप कहेशो तो, तथा खोटा अर्थ करशो तो उलटी गळामां पकशे. वळी सुयगडांगजीना प्रथम श्रुतस्कंधना बीजा अध्ययननी गाथा नवमीमां कह्युं छे के, मिथ्यात्वी मास मास खमणे पारणां करे, तोपण अनंतानु बंधी माया त्रुटी नथी, तेथी अनंता जन्म मरण वधारे. ते गाथा नवमीः—

जेय विय णगणे किसेचरे, जयविय भुंजिये मास मंतसो;
जेइह मायाइ तिमिद्यइ, आगंता गब्भायणं तसो ॥९॥

अर्थः—जे० जो घणी क्रिया करे, ण० नग्न थइने रहे, डुर्बळ शरीरी थइने विचरे, ज० तप घणो करे, आहार निरस करे, अने मास मास खमण करीने पारणुं करे, एवी रीते जीवे त्यां सुधी करे, तोपण जे० जे कोइ माया सहित बीजाने ठगवारुप योगेकरी वगथ्यानी थइ प्रवर्ते, (ते मायानां फळ कहे छे.) आ० ते आगमिये (भविष्य) काळे ग० गर्भने विषे जन्म मरणनां अनंतां दुःख पामे.

भावार्थः—हवे जुओ ! मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञा मांहलो धर्म होय तो, अनंता जन्म मरण वधे, एम केम कह्युं ? डाह्या हो ते विचारी जोजो. त्यारे तेरापंथी कहेछे के, एतो माया कपटाइनां फळ कह्यांछे. तेनो उत्तर-अरे भाइओ ! मायाकपटाइनां फळ तो खोटां छेज, तेमां शुं कहेवुं. समकिति साधु-श्रावकपण कपटाइ करेतो तेनां तो फळ खोटांज लागशे, पण अहियां तो मायाकपटाइ ए मिथ्यात्वनुं नाम छे, अने मिथ्यात्वीने मायाकपटाइ त्रुटी नथी, तेथी मासमासखमण तप करे, तोपण अनंता जन्म मरण वधे, एम कह्युंछे. जो एकली कपटाइनांज फळ कह्यांछे, एम कहेशो तो तपस्यानो अधिकार आ गाथामां कहेवानो शुं प्रयोजन ? अने तपस्यानां फळ केम न कह्यां ? अने ते क्यां गयां ते कहो ? अरे भाइओ ! मिथ्यात्वीनी तपस्याथी पुन्य प्रकृति बंधाय, देवतामां जाय अने त्यां सुख भोगवे; पण तेनी सम्यं सर्दहणा विना

जन्म मरण घटे नहीं. तेमज अन्नवि तथा न्नवि मिथ्यात्वपणामां करणी करीने नवग्रैवेयक सुधी अनंतीवार गया, तोपण तेओनी गरज लगार मात्र सरी नहीं. जो आज्ञा मांहेलो धर्म होय तो गरज केम न सरे? न्नगवाने तो "करेमाणे कम्मे" कह्युं छे. कर्म तोमवा मांड्यां ते तो-ड्यांज कहिये, निर्जरवा मांड्यां, ते निर्जर्यांज कहीये; अने मुक्तिनो मार्ग लीधो तेने मुक्ति गयाज कहीये. शास्त्र सूत्र न्नगवती शतक पहेले, नद्देशे पहेले प्रश्न पहेले. अन्नविनी करणी आज्ञामांहेली होयतो अन्नवि मुक्ति केम न जाय? ते माह्या हो ते विचारी जोजो. वळी श्री वीतरागदेवे सुयगमांग सूत्रमां कह्युं छे के, मिथ्यात्वीनां पराक्रम अशुद्ध अने जन्म मरण वधारनार छे. तेमज वळी नववाइ सूत्रमां मनवीना नुख-तृषा खमे, एवा कष्टथी मांमीने अनेक प्रकारनी मिथ्यात्वीनी करणी कही; अने हस्ति-तापस-आदि अनेक प्रकारना कह्या. तेमज अंमाळी, गोशाळा तथा सलिंगो, मिथ्यातपणा सहित करणी करे, तेथी पुण्य बंधाय, अने नत्कृष्टा नव ग्रैवेयकमां जाय, तोपण तेमने जिनाज्ञाना अणआराधक कह्या. हवे जुओ? मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामांहेली होयतो, तेमने परलोकना मोक्षमार्गना अणआराधक केम कह्या? त्यारे तेरापंथी कहेछे के, करणीनो करणहार तेतो आज्ञा बाहार छे, अने करणी आज्ञा मांहेली छे. तेनो नत्तर. अरे देवानुप्रीय! जरा सीधी दृष्टी करीने जुओ. गुण ने गुणी जुदा नथी. एम श्री अनुयोगद्वार सूत्रमधे कह्युं छे. दंडेन दंमी, छतेण छत्ति पर्नेण पभि, तेम गुण ने गुणी जुदा नथी. तेमज चंद्रमा ने किर्ण; सुर्य ने ताप; दान ने दानी; ज्ञान ने ज्ञानी; सम्यक्त ने समकिति; चारित्र ने चारित्रियो; ध्यान ने ध्यानी; चोर ने चोरी; पाप ने पापी; पुण्य ने पुण्यवंत; तेमज मिथ्यात्वी ने मिथ्यात्वीनी करणी ए जुदी नथी. तमे कर्ता ने कर्मनो न्नेद जुदो गवेष्यो, पण सिद्धान्तना मूळ नेपना प्रवाहने विषे समजना नथी. ते अनुयोगद्वारनो पाठः—

वत्तेणं वत्ती, दंमेणं दंडी, पमेणं पमी, कमेणं कमी, नावाए नावीए, सगमेणं सागमीए, रहेणं रहीए, हलेणं हालीए, नाणेणं नाणी, दंसणेणं दंसी, चरित्तेणं चरित्ति ॥

अर्थः—छ० छत्रने संयोगे छ० छत्री राजा, दं० दंडने संयोगे दं० मी; अने प० पट वस्त्रे करी प० पट वस्त्री कहीये; तथा क० वांसनो मो करे तेने क० कमीमान कहीये; तेमज ना० नावा (वाहाण) हंका ारने ना० नावमीयो, स० गाडुं हांकनारने सा० गामीत, र० रथ ांकनारने र० रथवान, अने ह० हळ हांकनारने हा० हाळी कहीये; था ना० जेने ज्ञान छे तेने ना० ज्ञानी, दं० दर्शने करी दं० दर्शनी, मज च० चारित्रे करी च० चारित्रीयो कहीये: अने जेने क्रोध छे तेने ोधी कहीये. एवी रीते नाम प्रमाणे गुण छे.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ सूत्रना न्याय जोतां जे वस्तु आश्री नाम कह्युं, ते नामथी ते पुरुषने जुदो न कहीये. तेम मिथ्यात्वी ने मिथ्यात्वीनी करणी जुदी नथी. तमे अविवेकपणे शामाटे जुदा गणेवो े ? वळी भगवतीजी सूत्र सतक पहेले उदेशे दसमें, जीव ने जीवनी रणी जुदी नथी, पण एकज कही छे. ते पाठ लखीए छीएः—

तेणं कालेणं २ पासावश्चिज्जा कालासवेसियपुत्ते णामं अणगारे जेणेव थेरा भगवंतो तेणेव उवागच्छइ २ त्ता थेरेभगवं एवं वयासि थेरा सामाइयं नजाणइ, थेरा सामाइयस्स अठं नयाणइ, थेरा पच्चक्खाणं नयाणइ, थेरा पच्चक्खाणस्स अठं नयाणइ, थेरा संजमं नयाणइ, थेरा संजमस्स अठं नजाणइ, थेरा संवरं नजाणइ, थेरा संवरस्स अठं नजाणइ, थेरा विवेगं नजाणइ, थेरा विवेगस्स अठं नजाणइ, थेरा विउसग्गं नजाणइ, थेरा विउसग्गस्स अठं

जा० जाणो छो सा० सामायक, जा० वली जाणो छो सा० सामायकनो अर्थ, जा० यावत् जा० जाणोछो वि० काउसग्गनो अर्थ, तो के० शुं ? तमारे सामायक, के० शुं ? तमारे सामायकनो अर्थ, के० शुं ? तमारे काउसग्गनो अर्थ ? इति प्रश्न. त० तेवारे थे० स्थिवरभगवंत का० कालाशवेशितपुत्र-अणगार प्रत्ये ए० एम केहेता हवा. आ० आत्मा णे० अमारे मते आत्मा सामायक (जीव गुणप्रतिपन्न होय त्यारे सामायकज कहीये). आ० आत्माज अमारे सामायकनो अर्थ. सामायक एटले सामायकतो जीवज परिणवे, तेटला माटे जीवनेज सामायक कहीये. सा० सामायकनो अर्थ नवां कर्म न बांधे अने पूर्वनां कर्म खपावे. ए गुणतो जीवकने छेज, पण जीवथी गुण जुदो नथी. ते माटे आत्माज सामायकनो अर्थ जाणशो. एमज सर्व जाणवुं. जा० यावत् आत्माज अमारे वि० काउसग्गनो अर्थ. त० तेवारे ते का० कालाशवेशितपुत्र नामे अ० अणगार ते० ते स्थिवर भगवंत प्रत्ये ए० एम कहेः-ज० जो तमारे अ० हे आर्यो ! आ० आत्मा सामायक, वली आ० आत्माज सामायकनो अर्थ, जा० यावत् आत्माज वि० काउसग्गनो अर्थ निरंजन रूप छे, तो अ० तजीने को० क्रोध मान माया लोभ कि० शा अर्थे ? हे आर्यो ! गरहो छो. निंदामि गरिहामि अप्पाणं वोसिरामि इत्यादि निंदा दोष विषे संजमे. जे जीवने [illegible] आगे न गरहिये ? गुरु समीपे आलोइए ? इति प्रश्न. उत्तर–का० हे कालाशवेशितपुत्र ! सं० संजमने अर्थे सावद्य (पाप) गर्हा संजम थाय. से० ते भं० हे भगवान ! शुं ? ग० गर्हा संजम छे के अगर्हा संजम छे ? का० हे कालाशवेशितपुत्र ! ग० गर्हा संजम छे, पण अ० अगर्हा संजम नथी. ग० गर्हा तेज रागादिक सर्व दोषने अथवा पूर्वकृत पापने अथवा दोषने ख० खपावे. म० ज्ञान प्रकाश जाणीने, [illegible] ए० एम मु० निश्चे गं० अमारे मते आ० आत्मा सं० संजमने विषे ठ० अत्यंत पुष्ट थाय. [illegible] संजम उपचित थाय. ए० एम मु० निश्चे अ० अमारे आत्मा सं० संजमने विषे [illegible] स्थिर थाय. ए० इहां ते का० कालाशवेशितपुत्र-अणगार बोधे.

नाथजीना (अपत्य) शिष्य सं० ज्ञलीपेरे बोध पाम्या. थे० स्थिवरज्ञगवंत प्रत्ये वं० वांदे, ए० नमस्कार करे, वं० वांदीने ए० नमस्कार करीने ए० एम व० केहेता हवा. ए० ए जं० हे ज्ञगवान ! प० पदोना पूर्वे (आ पदोने विषे) अणा० जाणपणुं नहोतुं, असु० स्वरुपे ज्ञलण्या नहोता, अस० पूर्वे सांज्ञल्या नहोता, अबो० जिनधर्मनी (माहावीरना धर्मने विषे) प्राप्ती नहोती, अण० विस्तार बोध रहित इत्यादि हेतुए करी अदि० पूर्वे शाक्षात अर्थथी लह्या नहोता, अस्सू० कोइनी समीपे सांज्ञल्या नहोता, असु० दर्शन आकर्णनना अन्नावे करी. एटलामाटेज अवि० विशिष्ट बोध रहितने अवो० विशेषथी गुरुए कह्या नहोता, अवो० विपक्षादि शंदेह ठेद्या नहोता, अणि० मोटा ग्रंथथी सुखावबोध ज्ञणी गुरुए कह्या नहोता, अणु० एटला माटेज अमे पूर्वे ए अर्थ अवधार्या नहोता, ए० ए प्रकारे ए अर्थ सरदह्यो नहोतो, णो० प्रतित कीधी नहोती, णोरो० रुच्या नहोता. ते इ० हवे जं० हे ज्ञगवान ! ए० ए पदना अर्थ जा० ज्ञानेकरी जाण्या, स० श्रवणेकरी शांज्ञल्या, बो० सम्यक्तपणे बोध पाम्या, अ० विस्तारबोधी थया, दि० अर्थथी लह्या, सु० अर्थ शांज्ञल्या, मू० दर्शन आकर्ण थया, वि० अर्थ विशेषे जाण्या, वो० विशेषथी गुरुए कह्या, वो० विपक्षादि शंदेह ठेद्या, णि० मोटा ग्रंथथी सुखावबोध थया, उ० ए अर्थ अवधार्यो, ए० ए अर्थ स० सरदहुं छुं, प० प्रतितुं छुं, रो० रोचवुं छुं. ए० अथ जेम ए वात तमे कहोछो ते सर्व तेमज छे. इति जाव इत्याकिक. ए न्यायथी मिथ्यात्वी ने मिथ्यात्वीनी करणी एक छे.

वली तेरापंथीना धनाचेला तेरद्वारमां पण एम कहे छे के, आश्रव ने जीव एक. संवर ने जीव एक, निर्जरा ने जीव एक, अने मोक्ष ने जीव एक. माटे ए न्यायथी पण मिथ्यात्वी ने मिथ्यात्वीनी करणी एक छे. वली तेरापंथी कहे छे के, मिथ्यात्वी आज्ञा बाहार छे, अने मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञा मांही छे. एम कपटथी एका- हो ते विचारी जोजो. वली मिथ्यात्वीनी करणी, मां अतिचार लागे. सूत्र आवश्यक श्रा

उपाशकदशामां ते पाठ लखीए छीएः—

समणे भगवं महावीरे आणंदं समणोवासगं एवं वयासि एवं खलु आणंदा समणोवासएणं! अभिगय जीवाजीवे जाव अणतिक्कमई णिजेणं, सम्मत्तस्स पंच अइयारा पेआला जाणियबा न समायरिवा तंजहाः-संका कंखा वितिगिछा परपासंडप्पसंसा परपासंड संथ्थवोवा ॥ १ ॥

अर्थः—हवे भगवंत, आणंदने एम कहे छे. स० श्रमण भगवंत श्री माहावीर आ० आणंद नामे स० श्रमणोपासकने ए० एम व० कहेता हवा. ए० एम ख० निश्चे आ० हे आणंद श्रमणोपासक! अ० जेणे जाण्या छे जी० जीव अजीवना भेद, तेने कोइ देवता के मानव धर्मथी चुकावी न शके, ते माटे स० श्रावकने सम्यक्तना पं० पांच अ० अतिचार पे० मिथ्यात्वपणे (न० स०) समाचरवा नही. तं० ते कहे छेः—सं० शंका एटले जीनधर्म साचो के जुठो, कं० परमतनी अभिलाषा तथा धर्म करणीना फलनी अभिलाषा, वि० धर्म संबंधि फलनो संदेह तथा साधुसाधवीना मलमलीन गात्र वस्त्र देखी दुगंछा करे ते, प० परदर्शनीनी प्रशंशा करे, तथा प० मिथ्यात्वीनो सं० संस्तव परिचय करे तेने अतिचार लाग्या कहीये.

भावार्थः—हवे जुयो! मिथ्यात्वीनी करणी वखाणवी नही एम कह्युं, त्यारे ते आज्ञामां क्यांथी? विवेकी हो ते विचारी जो जो. वली तेरापंथी प्रत्ये एम कहेवुं के, जो एहनी करणी आज्ञा मांहेलो अंश मानो छो तो, एनुं ज्ञान, चार वेद अने अढार पुराण छे, तेमां केटलीक निरवद्यवार्त्ता छे, तेने पण ज्ञानना अंश गणवा जोइए; अने केटलीक छांडीक एहनी वातो, दान, दीवस, स्त्रि, पुरुष, करखुं, इत्यादि अनेक वातो, जेम समकिति माने, तेमज मिथ्यात्वी माने छे; तेने पण समदृष्टिनो अंश गणवो जोइए. वली वेदवारमां पाप त्याग करे ते, तथा

तामलीतापस आदिए पादपोपगमन संथारो कर्यो, ते पण चारित्रनो अंश गणवो जोइए. ए लेखे तो मिथ्यातमार्ग पण देशथकी मुक्ति पहोंचवानो मार्ग गणवो जोइए. अहो ऊढ कदाग्रहिठ ! ए वात केम मले ? तेवारे तेरापंथी कहे छे के, मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामां न होय तो मिथ्यात्वीना समकिति केम थाय ? तेनो उत्तर.

अरे जाइओ ! मिथ्यातपणामां करणी करे तेथी अशुभ कर्म निर्जरे, तथा मोहनी कर्म पातलां पडे, तेथी कोइ जीवने जवथिति पाकी होय तो समकित आवे; अने समकित आव्या पछी ते जिनाज्ञानो आधारक कहेवाय. ते केवा दृष्टांते, ते कहे छेः—

" जेम कोइ गरीब वाणीओ वधे रुपीया जेला करीने लखपती थयो, पण ज्यारे पोताना हाथनो हुंडीओ पटे, त्यारे तेने कोठीवाल (साहुकार) कहीये. तेम मिथ्यातपणामां करणी करतां कर्म तुटे, तेथी समकित आवे, त्यारे तेने जिन-आज्ञानो आराधक कहीये; पण मिथ्यातपणामां करणी करतां अशुभ कर्म तुटे अने पुन्य बंधाय, तेथी ते जिनआज्ञानो आराधक कहेवाय नहीं. ते अनंती वेला नवग्रैवेयक सुधि गयो, पण अनंतां जन्म मरण कर्यां. जेम सिवराजरुषि, तामलीतापस अने पूरणतापसे मिथ्यातपणामां करणी करतां अशुभ कर्म तोडी पुन्य बांध्यां, तेथी तामलीतापस तथा पूरणतापस इंद्र थया, पण ज्यारे समकित पाम्या, त्यारे करणी लेखामां गणाणी. जेम रुपीआ जेला थया, हुंडी हाथनी पटथी कोठीवाल कहेवाणा, पण हाथनी हुंडी पटया विना जे धन मल्युं ते विलाइ जाय (नाश थाय) तो ते कोठीवाल न कहेवाय. तेमज समकित आव्या पहेलां आराधिक न कहेवाय; पण ज्यारे समकित आवे त्यारेज तेने आराधिक कहीए ". तेवारे तेरापंथी कहे छे के, मिथ्यातपणामां जे करणी करी ते करणीज समकित आववानुं कारण छे, अने ते आज्ञा माहेली छे. एम कहे छे तेनो उत्तर.

अरे भाइठ ! सिवराज, तामली अने पूरणना सरखो करणी अ-

नंता जीवे अनंती वार करी, नव ग्रैवेयक सुधी गया, पण समकित केम न आव्युं ? ए तो जव-स्थिति पाकी, अने समकित आव्युं, तेथी ते लेखामां गणाणी; पण समकित आव्या विना मिथ्यात्वीनी करणी (आज्ञामां) लेखामां नही. जो मिथ्यात्वमां करणी करतां कर्म तुटे, ने समकित आवे, तेथी मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामां कहो तो, ए लेखे समकितपणामां अने यथाख्यात-चारित्रमां आज्ञा-बाहारनां कामो करे, तेथी पाछा पडे अने मिथ्यात्वमां आवे. शुं ? तमारे लेखे यथाख्यात चारित्रमां पण आज्ञा-बाहारनां कामोने मिथ्यात्वपणुं केहेवुं जोइए-ए वात केम मळे ? तेवारे तेरापंथी एम कहे छे के, जो मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामां नथी तो मिथ्यात्वीने दान देवानो, सीयल पाळवानो अने लीलोत्री छोडवानो आज्ञा केम आपो छो ? एम कहे छे तेनो उत्तर.

जेम गुरुजी, मिथ्यात्वीने तथा अजवि शिष्यने सूत्र जणावे तथा ज्ञान आपे, पण तेने समकितरुपी जाजन नथी, तेथी तेने अज्ञान कहीये. तेम साधुजी तो आज्ञा मांहेलां कामोनीज आज्ञा आपे, अने ते आज्ञा मांहेलुं काम करे, तोपण तेने अनाज्ञा कहीये. वळी जावे साधुजीने जला जाणे, तथा जावे समकित होय तो तेने आज्ञा आराधकपणानो पण लाज थाय, तेथी साधुजी मिथ्यात्वीने दानादिक (साधुजीने) देवानो आज्ञा आपे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, समकिततो जीव अजीवनुं जयातथ्य जाणपणुं आवे, तथा दस बोलने समा जाणीने सरदहे, त्यारे आवे. तेनो उत्तर. अहो मतवादीउं ! एतो वेहवार समकितने उळखवानां लक्षण कह्यां छे, पण निश्चे समकित तो अनंतानुबंधी चोकडीनो क्षयोपशम थयो तेने कहीये. तेनो स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी छे. समकिति अंतर मुहूर्तमां जयातथ्य जीव-अजीवनुं जाणपणुं शी रीते करे ? ते कहो. वळी अवध-ज्ञाननो थिति जघन्य एक समयनी कही छे. शाख सूत्र पन्नवणा पद अढारमें. एक समयमां ए अवधज्ञाने करी शुं जाणी शके ? पण केवलज्ञानीए कर्मना आवरण एक समये आपां थयां दीठां, तथा बीजे समये आवरणने वळी आव्यां दीठां.

ए न्याये जीवने दर्शनावरणी कर्मनो क्षयोपशम थयो होय तो जावे समकित कहीये. वली दस प्रकारे समकितनी रुची कही छे. शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन अठावीसमें. तेमां देव, गुरु, धर्म, श्री वीतरागना वचन तथा साधुजीने संक्षेप थकी जला जाणे तेने संक्षेप-रुची-सम्यक्त कहीये. ए न्याये साधुजीने जला जाणे तो जावे समकित कहीये; तो आज्ञानो पण लाज थाय, तेथी साधुजी आज्ञा आपे. माह्या हो ते वीचारी जोजो. वली तेरापंथीने पुछीए के, मिथ्यात्वी आज्ञा मांहेली करणी करे तेथी तेनी गरज सरे के नही? तेवारे तेरापंथी कहे छे केः—

"तामली तथा पूरण-तापस, सीवराज-रुषी, असोचा-केवली, विजय-गाथापती, सुमुख-गाथापती तथा पूर्व जवे मेघकुमार, आदि अनेक जीव मिथ्यातपणामां करणी करी एका अवतारी तथा मोक्ष गामी थया, अने मिथ्यातपणामां करणी करी तेथी तेमनी गरज सरी." एवुं कपटथी बोले छे, अने बीजा साध-श्रावकोनी करणी उठाववाने वास्ते एवी ढालो जोडी छे. ते गाथा लखीए छीएः—

सुध समगत विण पालीयां, अज्ञानपणे आचार जवियण,
नवग्रिवेग ऊंचो गयो पण, न सरी गरज लगार जवियण
कीजो जीन धर्मनी पारखा.

एवी नो जोडो करी छे, अने वली मोढेथी एम कहे छे के "मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामां छे तेथी संसार परित थाय (गरज सरे), अने साध श्रावक निर्वध करणी करी देवलोकमां तथा नवग्रैवेयकमां जाय, तो पण शुद्ध समकित विना गरज सरे नही." एम कपटथी कोइ ठेकाणे कांइ, ने कोइ ठेकाणे कांइ एम जाणी जाणीने जुठुं बोले, तेनी प्रतीत केम आवे? ते माह्या हो ते विचारी जो जो. वली जगवती आदि घणा सूत्रमां मिथ्यात्वीने "एगंत बाले, एगंत अपंडिए, अपडिहय पावकंमे." कह्या. ते केम? जो ते आज्ञा मांहेलुं
चोथे गुणठाणे जघन्य थई

रागदेवे आज्ञाना आराधक कह्या. ते माटे मिथ्यात गुणठाणानी करणी मूलथीज आज्ञामां नथी.

हवे मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामां स्थापवा माटे तेरापंथी द्रष्टान्त कहेछे केः-" जेम तलावनुं पाणी वाणीआ ब्राह्मणादिकना घेरे आव्युं ते तो शुद्ध, अने अंतज्यादि (चंडाल) अधम लोक लइ जाय ते अशुद्ध छे, पण जुओने ! हीण जातनुं पाणी ते उत्तमना पाणी मांहेलुं छे. ते पाणी पीधाथी तृषा जाय के नही ? " एवा द्रष्टांत आपे छे, पण अविवेकीओ एम नथी जाणता के, अहियां तो त्रण ठाम बताव्यां छे: तलाव १, उत्तम २ अने अधम ३. तेम लोकोत्तर पक्षे श्री वीतरागदेव तो तलाव अने श्रुत चारित्र रुप धर्म कह्युं ते पाणी १, जिन मार्गे चोथा गुणठाणाथी प्रारंभी चौदमा गुणठाणा सुधी जे जे ज्ञान, दर्शन चारित्र, अने उत्तरगुण चारित्ररुप तप क्रियाना करणहार ते सर्व उत्तम प्राणीनां घर २, अने ३६३ पाखंडी ते अधम लोकोनां घर ३ जाणवां. हवे जिनमत रुप तलाव मांहेथी ज्ञान, दर्शन अने चारित्र ए त्रण आराधना रुप पाणी मांहेलुं, मिथ्यात्वी कयुं पाणी लइ जाय ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे के, तप, शुभ जोग, अने निर्जरारुप धर्म आज्ञा मांहेलो छे, ते रुप पाणी लइ जाय छे. एम कहे छे तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! मूलगुण उत्तरगुण चारित्रविना तपने, निर्जराने अने शुभजोगने, धर्म तथा आज्ञानी आराधना कोइ ठेकाणे कही नथी. ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञा बाहार छे, अने आज्ञा बाहार पुन्य बंधाय छे. माह्या हो ते विचारी जोजो. वळी तेरापंथीओ एम कहे छे के, संसार परित करवानी भगवाननी आज्ञा छे, अने मेघकुमारे आगला भवमां तथा सुमुखगाथापती अने विजयगाथापती आदि अनेक जीवोए मिथ्यातपणामा संसार परित कीधो छे, तेथी मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामां कहीये छीए. तेनो उत्तर. अरे भाइओ ! सूत्र पाठमां तो तेहने मिथ्यात्वी कह्या नथी. ते ज्ञाता सूत्रना अध्ययन पेहेलानो पाठ लखीए छीएः—

तएणं तुमं मेहा पाएणं गतं कंडुइस्सामि तिकट्टु पाए उ-क्खित्ते. तेसिंचणं अंतरंसि अणेहिय वलवंतेहिय सतेहिय पलाइजमाणे २ ससए अणुंपविट्ठे. तएणं तुमं मेहा गायं कंडुइत्ता पुणरवि पायंपडि निक्कमिस्सामि तिकट्टु तंससयं अणुपविट्ठं पासेइ २ त्ता पाणाणुकंपयाउ भुयाणुकंपयाउ जीवाणुकंपयाउ सत्ताणुकंपयाउ अंतराचेव संधारिय नो चेवणं नखित्ते. तएणं तुमं मेहाताए पाणाणुंकंपयाए जाव सत्ताणुंकंपयाए संसार परित्तिकए मणुसाउ निबंधे. तएणंसे वणदवे अड्ढाइज्जाइंराइं तं वणं ज्ञामिति निठिए उवरए उवसंते निव्वाए याविहोत्था. एगंवाससय परमाउ पालइत्ता इहेव जंबुद्वीवे २ भारहेवासे रायगिहेनयरे से-णियस्सरणो धारिणिएदेविए कुच्छिंसि कुमारताए पच्चाया. तएणं तुमंमेहा अणुपुव्वेणं गब्भावासाउ निक्कंतेसमाणे, उमुक बालभावे जोवणग मणुपत्ते. ममंअंतिए मुंडे भ-वित्ता आगाराउ अणगारियं पव्वइए. तंजइताव तुमेमेहा तिरिक्खजोणियभव मुवागएणं अपडिलद्ध सम्मत्तरयण लंभेणं. सेमाए पाणाणंकंपयाए जाव अंतराचेव संधारिए नोचेवणं निक्खित्ति. किमंग पुण तुमंमेहा इयाणं विउल कुल समुब्भवेणं ॥ ४ ॥

अर्थः—त० तेवारे तु० तमे मे० हे मेघकुमार ! पा० पगे करीने ग० शरीर प्रत्ये कं० खंजोलसुं, ति० एवा हेतुथी पा०पग उ० उंचो उ-पाड्यो. ते० ते पगनी भूमिनी अं० वीचाले अ० अनेरा घणा व० बल-वंत स० शस्त्र जोरोए, मांरुझुं भराणुं तेयो ठेग्राठेग्रो

[illegible] खाली भूमिकाने विषे स० ससलो अ० पेठो. त० त्यार [illegible]
[illegible] तुने हे मेघकुमार ! गा० शरीर प्रत्ये कं० खाजखणी, खणीने [illegible]
[illegible] भूमि [illegible] पा० हेठो पग मुंकु, एम विचार करीने, नीचे पग मुंक[illegible]
[illegible] नि० एम करीने तं० ते ससलाने अ० पगना स्थानके पेठो [illegible]
[illegible] बेइन्द्रियादिक प्राणीजीवनी अनुकंपा दयाथी, [illegible]
[illegible] दयाथी. जी० पंचेन्द्रिजीव मात्रनी दयाथी, [illegible]
[illegible] पग [illegible] नो० निश्चे धरतीए पग मुक्यो नहीं
[illegible] हे मेघकुमार ! पा० प्राणीनी अनुकंपा-दया[illegible]
[illegible] तेमज ससलानी दयाए [illegible]
[illegible] म० मनुष्यनुं नि० आउखुं बांध्युं
[illegible] राजगिरह सुधी [illegible]
[illegible] पछी, त० तत्काल
[illegible] हे मेघ ! ए० एक सो वर्षनुं [illegible]
[illegible] आज जं० जंबुद्वीपना [illegible]
[illegible] रा० राजग्रही नगरीने विषे [illegible]
[illegible] धारिणीना कु० कुखने विषे कु० [illegible]
[illegible] मेघकुमार ! [illegible]
[illegible]

थीर मेघकुमार भले केहेता हवा. ए ज्ञातासूत्रना प्रथमाध्ययननो सूत्रार्थ.

हवे सुखविपाकसूत्रना बीजा अध्ययननो पाठ लखीए छीए:-

तेणंकालेणं तेणंसमयेणं इहेव जंबुद्दीवे २ भारहेवासे हत्थिणाउरे णामं नयरे होत्था. तत्थणं हत्थिणाउरेणयरे सुमुहेणामं गाहावइ परिवसइ अड्ढे. तेणंकालेणं तेणंसमयेणं धम्मघोसेणामंथेरा जाइसंपन्ना जाव पंचहिं समणसएहिं सद्धिं संपरिवुमा पुव्वाणुपुव्विं चरमाणा गामाणुगामं डइज्जमाणा जेणेव हत्थिणाउरेनगरे जेणेव सहस्संब वणे उज्जाणे तेणेव उवागच्छइ २ त्ता अहापडिरुवं उग्गहं उगिन्हित्ताणं संजमेणं तवसा अप्पाणं भावेमाणस्स. तेणंकालेणं तेणंसमयेणं धम्मघोसेणं थेराणं अंतेवासी सुदत्तेणामं अणगारे उराले जाव तेउलेसेणं मासेणं विहरइ. तंसे सुदत्तेअणगारे मासखमण पारणगंसि पढमाए पोरसिए सज्झायंकरेइ जहा गोयम तहेव धम्मघोस थेरा आपुच्छंति जाव अडमाणे सुमुहस्स गाहावइस्स गेहं अणुपविठे. तत्तेणंसे सुमुहे गाहावइ सुदत्तं अणगारं एजमाणं पासइ २ त्ता हठतुठे आसणाउ अब्भुठेइ पायपिढाउ पच्चोरुहेत्ति एगसाडियं उत्तरासंगंकरेइ सुदत्तंअणगारं सत्तठ पयाइं अणुगच्छंति २ त्ता आयाहिणं पयाहिणं करेति २ त्ता वंदइ नमंसइ जेणेव भत्तघरे तेणेव उवागच्छइ २ सयहत्थेणं विउलेणं असणं ४ पडिलाभेसमाणे तुठे. तत्तेणं तस्स सुमुहस्स गाहावइस्स दव्वसुद्धेणं दायगसुद्धेणं तिविहेणं तिकरणसुद्धेणं सुदत्तेअणगारे

मिछाजेसमाणे संसार परितकए. मणुसाउए निबंधे. इमा हिं पंच दवाइं पाउब्भुआइं वसुदारा वुठि दस द्धवणे कु सुमे निवात्तिते, चेलाखेलयं करेंति, आकासाउ देवडुंदुही अणंतरं वियणं आसासति अहोदाण महोदान घुठेय॥

अर्थः—हवे सुख–विपाकसूत्रना पाठनो अर्थ कहे छे. ते० ते कालने विषे ते० ते समयने विषे इ० आ जं० जंबुद्वीपनामे द्वीपने विषे, भ० भरतक्षेत्र मांहे, ह० हस्तिनापुरनामे न० नगर हो० हतुं. त० त्यां ह० हस्तिनापुर ण० नगरने विषे सु० सुमुखनामे गा० गाथापती प० रेहेतो हतो. अ० ते रुद्धिवंत हतो. ते० ते कालने विषे ते० ते समयने विषे ध० धर्मघोषनामे थे० स्थिवर जा० जाति कुल सर्व गुण सहित जा० यावत् पं० पांचसो स० श्रमण साधुनी सि० साथे सं० प्रवर्तताथका पु० पूवानुपूर्वे च० विचरता, गा० ग्रामानुग्रामे डु० अनुक्रमे उलंघता, जे० ज्यां ह० हस्तिनापुर नगर छे, जे० ज्यां स० सहस्त्रावनामे व० वन उ० उद्यान छे, ते० त्यां उ० आव्या, आवीने अ० यथायोग्य उ० स्थानक बागमां उतरवानी आज्ञा मागीने सं० सत्तरभेदे संजम अने त० बार भेदे तपे करी अ० पोतानी आत्माने भा० भावता विचरे छे. ते० ते कालने विषे ते० ते समयने विषे ध० धर्मघोषनामे थे० स्थिवरना अं० शिष्य सु० सुदत्तनामे अ० अणगार उ० जेनो भलो आचार छे, जा० यावत् जेणे ते० तेजुलेश्या गोपवी राखी छे, ते मा० मासमास खमण करता वि० विचरे छे. तं० ते सु० सुदत्तनामे अणगार मा० मास खमणने पा० पारणे प० पेहेली पो० पोरसिए स० सज्झाय करीने ज० जेम गो० गौतमस्वामी श्री माहावीरदेवने पुछीने गौचरीए जता त० ते मज ध० धर्मघोष थे० स्थिवरने आ० पुछीने जा० यावत् अ० फरता थका सु० सुमुखनामे गा० गाथापतीना गे० घरने विषे अ० आव्या. त० तेवार से० ते सु० सुमुख गा० गाथापती सु० सुदत्त अ० अणगारने ए० आवता पा० देखे, देखीने ह० हर्ष संतोष पाम्या, पामीने आ०

आसनथकी अ० उठे, उठीने पा० पादपीठ थकी प० हेठा उतरीने ए० एक पटने उपटे उ० उत्तरासन करीने सु० सुदत्त-अणगारने स० सात आठ प० पग अ० सामो जाय, जइने त्रण प्रदक्षिणा करी आ० आवर्तन प० परावर्तन क० करे, करीने वं० वांदे, न० नमस्कार करे, वांदी नमस्कार करीने जे० ज्यां न० रसोडुं छे, ते० त्यां उ० आवे, आवीने स० पोताने हाथे वि० घणा अ० असनादिक ४ प० पडिलाभतो शं-तोष पाम्यो. त० तेवारे ते सु० सुमुख गा० गाथापती ते द० द्रव्य शुद्ध, दा० दातारनुं चित्त शुद्ध, तथा ति० त्रिविध एटले शुद्ध मन, वचन, काया अने ति० त्रण करण शुद्धकरी सु० सुदत्त-अणगारने प० प्रतिलाभ्येथके ते सुमुखनामा गाथापतीए सं० संसार प० परित कीधो. म० मनुष्यनुं वि० आउखुं बांध्युं. वली तेना घरने विषे इ० ए पंच पांच द० द्रव्य पा० प्रगट थया. व० धरतीने विषे वु० पंचवर्णां फुल अने कु० फुलनी मालानी नि० वृष्टी थइ. चे० देवदुष्य-वस्त्रनी वृष्टी थइ. आ० आकाशमां दे० देवदुंदुभी वाजी. अ० आंतरारहित आ-काशने विषे अ० अहोदान म० मोटुं दान दीधुं, एम निर्घोष शब्द ० थता हवा.

भावार्थः—हवे जुओ! मेघकुमारे हाथीना भवमां प्राणी, भुत ने जीवनी अनुकंपा कीधी, तेथी संसार परित कर्यो कह्युं. ए अनुकं-ी समकितनुं लक्षण श्री वीतरागदेवे कह्युं छे. ए न्यायथी ते वखत-समकित भापे छे; कारणके लक्षण होय त्यां लक्ष अवश्य होवुं जो-वली सुमुख-गाथापती साधुजीने देखीने हर्ष शंतोष पाम्या, मुखे ा कीधी, सातआठ पग सामा गया, अने त्रण करण त्रण जोग राखी, घणा उलट भावे दान दीधुं, तेथी संसार परित कर्यो. ए तो समकितीना दीसे छे, अने मिथ्यात्वी तो शुद्ध देव-गुरु-धर्मने जाणे तेने कहीये. तमे सुमुख-गाथापतीने मिथ्यात्वी कया ज्ञाने-ाएया? ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, सम.

वैमानीक-देवतानुं आउखुं बंधाय; अने एमने तो मनुष्यनुं आउखुं बंधायुं. तेथी मिथ्यात्वी जाणवा. एम कहे छे. तेनो उत्तरः—

अरे जाइओ ! श्री कृष्णमाहाराज तथा श्रेणीकमाहाराज, ए समकिती हता. तेमनुं नर्कनुं आउखुं केम बंधायुं ? तेवारे तेरापंथी कहे छे के, पेहेला नर्कनुं आउखुं मिथ्यातपणामां बंधायुं, अने पछी समकित आव्युं. एम एकान्त जुठ कहे छे. हे देवानुप्रीय ! केटलाक जीवोने तो वर्तमान जवनुं आउखुं छ महिना बाकी रहे, त्यारे परजवनुं आउखुं बंधाय छे, अने केटलाक जीवोने आउखानो त्रीजो जाग रह्या पछी परजवनुं आउखुं बंधाय छे; पण बे जागमां तो कोइ जीवने परजवनुं आउखुं बंधाय नही. तेनी शाख सूत्र पन्नवणा पद २३ में.

हवे जुओ ! श्री कृष्णमाहाराजनुं हजार वर्षनुं आउखुं हतुं, तेमांथी ९९९ वर्ष काढेरां गयां, त्यां सुधी तो परजवनुं आउखुं बंधायुं नहीं, अने समकित तो श्री नेमनाथ जगवंतने केवलज्ञान उपज्युं, त्यारपछी समकित पामी होशे छे. वली कृष्णमाहाराज आसरे त्रणसो वरसना हता, त्यारे राजेमतिने आर्यीने कह्युं के, "हे कन्या ! नेमनाथ जगवान तो संसारसमुद्र तर्यां, ने तुंपण संसारसमुद्र तर." एवां वचन कह्यां छे. त्यां सम्यक्त होशे ने, अने पछी आउखुं बंधावाना समये सम्यक्त गयुं, पछी नर्कनुं आउखुं बंधायुं होशे छे, अने पछी वली सम्यक्त आव्युं होशे छे. वली कृष्णमाहाराजने क्षायक-सम्यक्ति परिपाटीमां (परंपरामां) कहे छे. ने क्षायक-सम्यक्त आउखुं बांध्या पछी आव्युं होय तो अटकाव नहीं, पण सूत्रमां तो क्षायक-सम्यक्त कह्युं नथी. क्षयोपशम-सम्यक्त होशे छे. केमके स्थिति जघन्य अंतरमुहूर्तनी अने उत्कृष्टी ६६ सागरनी कही छे. सास्वादन-सम्यक्तनी जघन्य तथा उत्कृष्टी छ आवलकानी. उपशम-सम्यक्तनी एक समयनी अने उत्कृष्टी अंतर मुहूर्तनी. वेदक-सम्यक्तनी जघन्य उत्कृष्टी एक समयनी छे, अने क्षायक-सम्यक्तनी आद छे पण अंत नथी, परंतु ते आव्युं पाछुं जाय नहीं. शास्त्र

सूत्र पन्नवणा पद १८ मे. वली एक जीवने एक भवमां असंख्याती वेळा सम्यक्त्व आवे अने जाय, एम कह्युं छे. वली समकितिनी जघन्य स्थिति अंतर मुहूर्तनी कही छे. ते अंतर मुहूर्तना असंख्याता भेद छे. जघन्य बे समयने अंतर मुहूर्त कहीये; जेमके वेदनी कर्मनी जघन्य स्थिति अंतर मुहूर्तनी कही छे. शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ३३ में तथा भगवतीजीमां तथा पन्नवणा पद २३ में. वेदनी कर्मना बे भेदः– शाता अने अशाता. शाता वेदनीना बे भेदः–संपराय अने इरियावही. इरियावहीनी स्थिति बे समयनी कही छे. शास्त्र सूत्र पन्नवणा पद २३ में तथा भगवतीजीमां. ए न्याये जघन्य बे समयने अंतर मुहूर्त कहीये, अने उत्कृष्टा बे समयथी मांडीने एक अंतर मुहूर्तमां एक समय ओछो होय तेने अंतरमुहूर्त कहीये. एम असंख्याता भेद छे.

ए न्याये आउखाना बंध समये सम्यक्त गयु दीसे छे. जेम मेघकुमारने हाथीना भवमां, तथा सुमुख तथा विजय-गाथापतीने सम्यक्त फर्शवाथी संसार परित थयो छे, तथा सम्यक्तथी सनमुख थया छे, अने मनुष्यनुं आउखुं बांध्युं तेवेला सम्यक्त गयुं दीसे छे. पछी तो श्री केवलीमाहाराज स्वीकारे ते सत्य छे. वली ज्यारे मेघकुमार संजमथी डगीने प्रभुपासे आव्या, त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युं के, "हे मेघ! तें हाथीना भवमां दया पाली, तेथी तिर्यंचना भवमां सम्यक्त लाध्युं." एम कह्युं. ते श्री ज्ञाताजीना अध्ययन पेहेलानो पाठ लखीए छीए:–

तंजइत्ताव तुमे मेहा तिरिक्ख-जोणिय भवमुवागएणं अपडिलद्ध सम्मत्तरयण लंभेणं सेमाए पाणाणुकंपयाए जाव अंतराचेव संधारिए णो चेवणं णिक्खित्ते किमंगपुण तुमे मेहा इयाणिं विउल कुल समुब्भवेणं ॥

अर्थः—पुर्ववत्. जुओ प्रश्न पहेलो. पाठल

भावार्थः [illegible] र्युं छे के, कोइ व

समकितरत्न मल्युं. मूलपाठना अक्षरनो तो एवो अर्थ थाय छे, केटलाक टवामां मुलगो अर्थ करीने पछी कह्युं छे के, "एतावता .. क्त अणपाम्यो." पण जुओ ! ए अर्थ कया पाठना अक्षर छे? विना अर्थ प्रमाण थाय नही. माटे मुलगा अर्थमां समकित-रत्न पाम्या कह्युं, तेज प्रमाण छे. वली सनत्कुमार-इंद्रनी, सुर्याभदेवनी अने बीजा इंद्रोनी वार बोलनी पुछा चाली; तेमां श्री वीतरागदेवे "सम्यक" पेहेलुं कह्युं छे, अने परित संसार पछी कह्यो छे. तेनी शाख सूत्र श्री भगवतीजी शतक त्रीजे उद्देशे पेहेले ते पाठ लखीए छीए:—

सणंकुमारेणं भंते! देविंदेदेवराया किं? भवसिद्धिए अभव सिधिए सम्मदिठिए मिछादिठिए परितसंसारिए अणंत-संसारिए सुलभबोहिए डुलभबोहिए आराहए विराहए चरिमे अचरिमे ? गोयमा ! सणंकुमारे देविंदेदेवराया भवसिध्दिए नो-अभवसिध्दिए. एवं सम्मदिठि परित्तसंसारि सुलभबोहिए आराहए चरिमे. पसथंनेयव्वं. सेकेणठेणं भंते ! गोयमा ! सणंकुमारे देविंदेदेवराया बहुणं समणाणं बहुणं समणीणं बहुणं सावयाणं बहुणं सावियाणं हियकामए सुहकामए पथ्यकामए आणुकंपिय निस्सयसिय हियसुह निस्सेसकामए. सेतेणठेणं गोयमा! सणंकुमारे देविंदे भवसिध्दिए जाव नोअचरिमे ॥

अर्थः—श्री माहावीर स्वामी प्रत्ये गौतम स्वामी पुछता हवा. स० सनत्कुमार भं० हे भगवान ! दे० देवेंद्र देवराजा किं० शुं भ० भवसिद्धिक भव्य छे, के अ० अभव्य छे ? स० सम्यक्दृष्टि छे के मि० मिथ्यादृष्टि छे ? प० अल्पसंसारी छे के अ० अनंतसंसारी छे ? सु० सुलभबोधी छे के दु० दुर्लभबोधी छे ? आ० ज्ञानादिकनो आराधक छे के वि० विराधक छे ? च० चरम छे के अ० अचरम छे ? इति प्रश्न. उतर

गो० हे गौतम! स० सनत्कुमार दे० देवेंद्र देवराजा ज० जव्य ठे नो० अजव्य नथी, ए० तेमज स० सम्यक दृष्टि ठे, प० अल्प संसारी ठे, अनंत संसारी नथी, सु० सुलजबोधी ठे डुर्लजबोधी नथी, आ० आराधक ठे विराधक नथी, च० चरम ठे, ए रीते प० प्रशस्त (जला) केहेवा अने अप्रशस्त ठोकवा. से० ते शा अर्थे जं० हे जगवान! एम कह्युं? इति प्रश्न. उत्तर. गो०हे गौतम! स०सनत्कुमार दे०देवेंद्र देवराजा ब०घणा स० श्रमण साधुने, ब०घणी स० श्रमणी साधवीने, ब०घणा सा०श्रावकने, ब०घणी सा० श्रावीकाने, हि० हित सुख निर्बंधन वस्तुना वान्ठक१, सु० सुखना वान्ठक२, प०डुःख जाणना कामी एटले जुख्याने सुखकारी आहार आपे ३, अ०कृपाएकरी सहित४, नि०मोक्षना इछक ठे५. हि०हितसुख अने अदुःखानुबंध नि० निशेष समस्तने वान्ठे. एम जाणे के समस्त दुःखरहित थाउं ने मोक्ष जाउं. एवा हितना कारणथी साध-साधवी तथा श्रावक श्रावीका आदिनुं सुख वान्ठे ठे. से० ते अर्थे गो० हे गौतम! स० सनत्कुमार दे० देवेंद्रदेवराजा ज० जव्य ठे जा० यावत् नो० अचरम नथी.

जावार्थः—हवे जुउ! ए चार बोलमां संसार एकथी एक बोलमां हलवो कह्यो. ए अजवि नथी पण जवि ठे. जविना बे जेदः— समकिति अने मिथ्यात्वी. ए कोण ठे? ए समकिति ठे. समकितिना बे जेदः- अनंत-संसारी अने परित-संसारी. ए कोण ठे? ए परित-संसारी ठे. परित-संसारीना बे जेदः- सुर्लजबोधी अने दुलजबोधी. ए कोण ठे? ए सुलजबोधी ठे. सुलजबोधीना बे जेदः- आराधक अने विराधक. ए कोण ठे? ए आराधक ठे. आराधकना बे जेदः- अचरम अने चरम. ए कोण ठे? ए चरमशरीरी ठे. ए जुउ! समकित पेहेलुं कह्युं, अने संसार परित पठी कह्युं. ए न्याये मिथ्यातमां संसार परित थाय नहीं. वली परित-संसारीनी स्थिति उत्कृष्टी अर्धपुद्गल देश उणी कही; अने समकित आव्या पठी पण संसार उत्कृष्टो अर्धपुद्गल देश उणो बाकी रहो कह्यो; अने समकितिनी अने परित-संसारीनी जघन्य

करी जेम छे तेम पाले नहीं, ते माटे सुपचख्खाणपणानो अभाव छे). पन्न जो जीवेवि नयाणइ अजीवेवि नयाणइ. जीवाजीवे अयाणंतो, कहतो नाहि संजमं ॥ गाथार्थः—जे जीवअजीना भेद जाणे छे, तेने सुपचखा-णी संजमी कहेचो; पण जे जोवअजीवना भेद जाणतो नथी, ते सु-चखाणी संजमी कहेवाय नहीं, (एटले ते सुपचखाणना अभावे करीने असंजमी छे इत्यादि) पण दु० दुपचखाण थाय एटले तेनां मागां पचखाण कहीए. ए० एम ख० निश्चे दु० दुपचखाणी कहीये. स० सर्व प्राणेकरी जा० यावत् सर्व सत्वेकरी प० में पचखाण कर्युं एम कहे ते, नो० साची भाषा बोलतो नथी, एटले मो० कुडी भाषा बोले छे. ए० एम निश्चे मु० ते जुठ बोलणहार छे. स० सर्व प्राणीने विषे जा०, यावत् सर्व सत्वने विषे ति० त्रिविध (करनार, करावनार अने अनुमो-दनार ए त्रण भिन्न भेद योग आश्रइने ति० मन-वचन-कायाए करी अ० असंजति प्राणवधादि प्रहारने विषे अयत्नवंत अ० वृतरहित, अ० नथी हण्या पचखाणे करी पा० पापकर्म जेणे, स० कायिक्यादि क्रिया सहित अ० नथी संवर्या आश्रवद्वार जेणे, ते ए० सर्वथा प्रकारे स० परप्रत्ये दंडे, तथा ए० सर्वथा प्रकारे अज्ञानी होय. वली ज० जे स० सर्व प्राणेकरी जा० यावत् सर्व सत्वेकरी प० पचखाण में कर्युं, एवुं कहे तेने, ए० एम वक्षमाण प्रकारे अ० जाएयुं होय इ० ए जीव छे, इ० ए अजीव छे, इ०त० ए त्रसजोव छे, इ० ए स्थावर वृक्षादिक छे, त० तेने स० सर्व प्राणेकरी जा० यावत् स० सर्व सत्वेकरी प० पचखा-ण में कर्युं, एवुं केहेतां ते सु० सुपचखाणी थाय, पण नो० दुपचखाणी न थाय. ए० एम निश्चे से० ते सु० सुपचखाणी थाय. वली स० सर्व प्राणेकरी जा० यावत् स० सर्व सत्वेकरी, त्रिविधे त्रिविधे करी प० में पचखाण कर्युं, एम व० कहे ते स० सत्य वाणी बोलनार केहेवाय, पण नो०मु० निश्चे ते जुठनो बोलणहार न केहेवाय. ए० एम निश्चे ते स० सर्व प्राणेकरी जा० यावत सर्व सत्वेकरी ति०ति० त्रिविधे त्रिविधे करी सं० संजति वि० विरति प० प्रतिहत प० पचखाणे करी पा० पापकर्म

जेणे, अ० कायिक्यादि क्रिया रहित सं० संवर्या ले आश्रवद्वार जेणे, ते ए० एकान्त पं० पंडित सर्वथा-ज्ञानी थाय. से० ते तेणे अर्थे गो० हे गौतम ! ए० एम वु० कह्युं जा० यावत् सि० कोइ सुपचखाणी थाय अने दु० कोइ दुपचखाणी पण थाय.

भावार्थः—हवे जुओ ! मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामां होय तो श्री वीतरागदेवे तेनां पचखाण भांगां केम कह्यां ? माटा हो ते वीचारी जो जो. ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञा बाहार कहीये; अने आज्ञा बाहार पुण्य बंधाय छे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, पुण्य बंधाय ते आज्ञा मांहेली करणी छे, अने आज्ञा बाहारनी करणीमां एकान्त पाप बंधाय छे. तेमने पुछवुं के, उववाइआदि घणा सूत्रमां मिथ्यात्वीने जिनाज्ञाना (परलोकना) अणआराधक तो कह्या छे, पण मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामां क्यां कही छे? अने मिथ्यात्वीने जिनाज्ञाना (मोक्षना) आराधक क्या सूत्रमां कह्या छे ? ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, भगवती सूत्र शतक आठमे उद्देशे दसमे चोभंगी कही छे, तेना पेहेला भांगामां मिथ्यात्वीने देश आराधक कह्या छे. एवी एकान्त जुठी शास्त्र बतावे छे, पण त्यां तो एम कह्युं छे के, केटलाक मिथ्यात्वी ज्ञानने श्रेष्ट कहे छे, केटलाक शीलाचारने श्रेष्ट कहे छे अने केटलाक शीलाचार तथा ज्ञान, ए बंन्नेने श्रेष्ट कहे छे. एम एकान्त त्रण प्रकारे मिथ्यात्वी श्रेष्ट कहे छे, तेने भगवंते जुठा बोला कह्या छे. ते पाठः—

रायगिहे जाव एवं वयासि अण्णउत्थियाणं भंते ! एव माइ-क्खइ जाव एवं परुवेइ एवं खलु सीलं सेयं सुयंसेयं सीलं सुयंसेयं. सेकहमेयं भंते ! एवं गो० ! जणंते अण्णउत्थिया एवमाइक्खइ जाव जेतेएवमाहंसु मिछंते एव माहंसु. अहं पुण गोयमा ! एवमाइक्खामि जाव परुवेमि एवं खलु मए चत्तारि पुरुषजाया पं० तं० सीलसंपन्नेणामएगे णोसुयसं-

पन्ने, सुयसंपन्नेणामएगे णो सील संपन्ने, एगे सीलसंपन्नेवि सुयेसंपन्नेवि, एगे णोसीलसंपन्ने णोसुयसंपन्ने. तत्थणं जेसे पढमे पुरिसजाए सेणंपुरिसे सीलवं असुयवं उवरए अविणायधम्मे एसणं गोयमा! मए पुरिसे देसाराहे पण्णत्ते. तत्थणं जेसे दोच्चे पुरिसजाय असीलवंसुयवं अणुविरए विणायधम्मे एसणं गो०! मए पुरिसे देसेविराहए पं०. तत्थणं जेसे तच्चे पुरिस जाए सेणं पुरिसे सीलवं सुयवं उवरय विणायधम्मे एसणं गो०! मए पुरिसे सवाराहए पं०. तत्थणं जेसे चउथे पुरिसजाए सेणं पुरिसे असीलवं असुयवं अणुविरए अविणायधम्मे एसणं गो०! मएपुरिसे सव्वविराहए पं० ॥

अर्थः—रा० राजगृही नगरीने विषे जा० यावत् ए० एम व० बो[illegible] भगवन्तनियौ, भं० हे भगवान! ए० एम कहे छे, जा यावत् ए० एम [illegible] छे:-एवं खलु सीलंसेयं सुयंसेयं सीलंसुयं सेयमिति० एम [illegible] [illegible] करी। निश्चे अहिंयां केटलाक अन्यतिर्थी क्रिया मात्रथी [illegible] सिद्धि मांने छे, एटले क्रियाथीज मोक्ष माने छे. ते [illegible] छे, ज्ञानथी कांइ प्रयोजन नथी; कारण के घटादिक कार्यनी [illegible] [illegible] आकाशादि पदार्थवत् निचेष्टित छे. यतः

जहा खरो चंदन भारवाही, भारस्सभागि नहु चंदणस्स।
एवंखु नाणि चरणेण हिणो, णाणस्सभागि नहु सग्गईए॥

जेम गर्दभ चंदननो भार वहेनार, भारनो भजनहार होय, प[illegible] [illegible] [illegible] न होय; तेम निश्चे जे ज्ञानी चारित्रे करी [illegible] होय ते ज्ञाननो [illegible] होय, पण ते गुणनिनो (मुक्तिनो) भजनार न होय. [illegible] [illegible] एम कहे छे के, [illegible]

विरमण ध्यान अध्ययनादिरुप क्रिया तेज अतिशये करी श्रेय (प्रशंश-नियं) छे, कारण के पुरुषार्थ साधकपणाथी ते क्रियानेज वान्छे, तथा केटलाक सुं० ज्ञानथीज वान्छितार्थनी सिद्धि वान्छे छे, पण क्रियाथी नथी वान्छता; कारण के ज्ञानने क्रिया विना पण फल सिद्धिरुप कह्युं छे.

आह्चः-पढमं णाणं तउ दया एवं चिठइ सवसंजए;
अणाणि किंकाही किंवा नाहि सेय पावगं ॥१॥

एटला माटे श्रुतनो नेश्रायवंत एम कहे छे के, श्रुतज्ञान तेज पुरुषार्थ सिद्धिपणा माटे अतिशये करी श्रेय आश्रय करवा योग्य छे, पण सील क्रियानुं प्रयोजन नथी; अने केटलाक ज्ञान, क्रिया बंनेने अन्योअन्य निर्पेक्ष वांछे छे. ज्ञान, क्रिया विनाज उपसर्जनी युत फल आपे, अने क्रिया पण ज्ञान विना उपसर्जनी युत फल आपे, इति भाव. एटला माटे ते कहे छे के, श्रुत श्रेय; तथा सील श्रेय. ए बंने प्रत्येके पुरुषने पवित्रताना निबंधनपणाथी श्रेय छे. बीजा केटलाक एम कहे छे के, शील श्रेय, ते मुख्य वृत्तिए तथा गौण वृत्तिए करी एकेकने उपकारपणाथी इत्यर्थ. ए अर्थ अहिंयां सूत्रने विषे काकु पाठथी जाणीए छीए. ए पुर्वोक्त त्रणे पक्षने विषे अनंगपणाथी फल सिद्धि न थाय. समुदाय पक्षनेज फलसिद्धि थाय.

आह्चः-णाणं पयासय सोहउ, तवो संजमोय गुत्तिकरो,
तिण्हंपि समाउग्गो, मोखो जिण सासणे भणिउं॥१॥

तप संजम ए बने सीलज छे. तथा

संजोग सिद्धिए फलवयंति, नहु एक चक्केण रहो पायई;
अंधोय पंगु वणे समिच्चा, तेसंप्पउत्ता नगरे प्पविठइ॥२॥

बीजा व्याख्यान पक्षे पण मिथ्यात्वी संजोगपक्षी फल सिद्धिना हेवाथी, अकेक प्रधान गौण विवक्षाए करी असंगतपणाथी सिद्धि छे, एम विसंवादरुप पक्षे छे.

पाठार्थः—से० ते केम भं० हे भगवान ! ए० एम कथुं ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! ज० यदि ते अ० अन्यतिर्थी ए० एम मा० कहे छे, जा० यावत् जे० पुर्वे कह्युं तेम कहे, तो मि० जुठुं छे ए० एमनुं केहेवुं. अ० हुं पु० वली गो० हे गौतम ! ए० एम मा० कहुं छुं जा० यावत् प० परुपुं छुं:-श्रुतयुक्त शील श्रेय, एटले ज्ञान सहित क्रिया वान्छितार्थ फलदायक थाय. यतः हतं ज्ञानं क्रिया हीनं, इत्यादिक. तथा अंधपंगुने द्रष्टान्ते करी ज्ञानयुक्ते करी श्रेय एवुं वाक्य शेष देखवुं. ए० एम ख० निश्चे मं० में च० चार पुरुषनां प्रमाण प० कह्यां, तं० ते कहे छेः—सी० त्यां एक पुरुष शील एटले क्रियासहित छे, पण णो० सु० ज्ञाने करी सहित नथी, एटले ज्ञानरहित छे १, एक पुरुष सु० श्रुत एटले ज्ञाने करी संपन्न छे, पण णो०सी० क्रिया संपन्न नथी, एटले ज्ञानयुक्त क्रियारहित छे २, ए० एक पुरुष सी० क्रियाए करी पण सहित छे अने सु० ज्ञाने करी पण सहित छे, एटले ज्ञान अने क्रिया बन्ने युक्त छे ३, अने ए० एक पुरुष णो०सी० क्रियाए करी सहित नथी, अने णो०सु० ज्ञाने करी सहित नथी, एटले ते पुरुष ज्ञान अने क्रिया बंन्नेथी (विकल) भ्रष्ट छे. ४ त० त्यां जे० जे प० प्रथम पुरुष जात, से० ते पुरुष से० सी० क्रियावंत छे, पण अ० ज्ञानवंत नथी. उ० ते पोतानी बुद्धीए पापथी निवर्त्यो छे, पण अ० ध० श्रुत ज्ञानना अभावथी धर्म जाण्यो नथी, अने पोते गुरु धार्या विना पोतानी मेलेज जोग लइ बालवयथी तपस्या करे छे, तेने अगीतार्थ केहेवो. ए० एने गो० हे गौतम ! म० में दे० देशथकी थोडे अंशे आराधक कह्यो. ते भला बोध एटले ज्ञानरहित छे, पण क्रिया एटले द्रव्य चारित्रमां तत्पर छे तेथी. हवे एनां लक्षणनी गाथा कहे छेः- शिलवय पालंतो, परमथं णेव जाणए तस्स, असद्दो आगार विलो, देसेणा राहगो मणुउं. ॥ त० त्यां जे० जे दो० बीजो पु० पुरुष अ० शीलवंत नथी पण श्रुतवंत छे. अ० ते पापथी निवर्त्यो नथी, पण वि० धर्म जाण्यो छे ए० दसे अवृति सम्यक्द्रष्टि छे इत्यर्थ. ए एने गो० हे गौतम ! म० में दे० थोडा अंशे ज्ञानादि त्रयरुप मोक्षमार्गना त्रीजा भाग रुप चारित्र विराधे

छे (पाम्यो छे पण पालतो नथी अथवा अप्राप्ती छे). तेथी देश-विराधक कह्यो. हवे एना लक्षणनी गाथाः- जाणंतो तिरंतो, निवाघाए नकुणइ, जोधम्मं साया सुह पडिवद्धो, देसेण विराहगो मणुउ. ॥ १ ॥ त० त्यां जे त० त्रीजो पु० पुरुष जात, से० ते पुरुष सी० क्रियावंत पण छे, अने सु० ज्ञानवंत पण छे. उ० ते पापथी निवर्त्यो छे अने वि० सम्यक श्रुत धर्म जाण्यो छे. ए० एहने गो० हे गौतम ! म० में स० सर्व (त्रणे प्रकारना मोक्षमार्गनो) आराधक कह्यो. हवे इहां श्रुत शब्दे करी ज्ञान दर्शन, अने शील शब्दे करी चारित्र तप संग्रहवाथी आराधना होय, एटले समुदित शील तथा श्रुतने विषे श्रेयपणुं कह्युं. ते विषे गाथाः- धम्मे उवठियाणं, जंकरणि जंसुए निदिठं, विरियस्स अनिग्गुहो, तस्सय आराहणा भणिया ॥१॥ एवा पुरुषने हुं सर्व-आराधक कहुंछुं. त० त्यां णं०इति वाक्यालंकारे जे० ते च० चोथा पुरुषनी जात, से० ते पु० पुरुष असी० क्रियावंत पण नथी अने असु० ज्ञानवंत पण नथी. अ० ते पापकर्मथी निवर्त्यो पण नथी अने अ० धर्म पण जाण्यो नथी. ए० एहने गो० हे गौतम ! म० में स० सर्व-विराधक एटले ज्ञान दर्शन अने चारित्र, ए त्रणेनो विराधक मिथ्यादृष्टि कह्यो. तथा अणपाम्या आश्री सर्व-विराधक कह्यो. हवे आराधकनेज वली विशेष भेद करीने कहे छे. ते पाठ लखीए छीएः-

कइ विहेणं भंते! आराहणा पं०गो०! तिविहा आराहणा पं०तं० णाणाराहणा दंसणाराहणा चारित्ताराहणा. णाणाराहणाणं भंते ! कइविहे पं० ? गो०! तिविहा पं० उ कोसिया मधिमा जहणा. दंसणाराहणाणं भंते ! एवंचेव तिविहावि एवं चरित्ताराहणावि॥ (अर्थः-पुर्ववत् पाने त्रीजे.)

हवे उपर कहेली आराधनाना भेदनोज मांहोमांहे उपनिबंधन करतो कहे छे. ते पाठ लखीए छीएः—

जस्सणं भंते! उक्कोसिया णाणाराहणा तस्स उक्कोसिया दंसणाराहणा जस्स उक्कोसिया दंसणाराहणा तस्स उक्कोसिया णाणाराहणा ? गोयमा! जस्स उक्कोसिया णाणाराहणा तस्स दंसणाराहणा उक्कोसावा अजहन्नुकोसावा. जस्स पुण उक्कोसिया दंसणाराहणा तस्स णाणाराहणा उक्कोसावा जहणावा अजहन्नमणुक्कोसावा. जस्सणं भंते! उक्कोसिया णाणाराहणा तस्स उक्कोसिया चरित्ताराहणा जस्स उक्कोसिया चरित्ताराहणा तस्स उक्कोसिया णाणाराहणा? गो०! जहा उक्कोसिया णाणाराहणा दंसणाराहणाय भणिया तहा उक्कोसिया णाणाराहणा चरित्ताराहणाय भाणियवा. जस्सणं भंते उक्कोसिया दंसणाराहणा तस्स उक्कोसिया चरित्ताराहणा जस्स उक्कोसिया चरित्ताराहणा तस्स उक्कोसिया दंसणाराहणा ? गो० ! जस्स उक्कोसिया दंसणाराहणा तस्स चरित्ताराहणा उक्कोसावा जहणावा अजहणमणुक्कोसावा. जस्स पुण उक्कोसिया चरित्ताराहणा तस्स दंसणाराहणा नियम उक्कोसा. उक्कोसियाणं भंते! णाणाराहणा आराहित्ता कइहिं भवग्गहणेहिं सिग्झइ जाव अंतंकरेइ? गो० अत्थेगइए तेणेव भवग्गहणेहिं सिग्झइ जाव अंतंकरेई अत्थेगइए कप्पोवएसुवा कप्पातिएसुवा उववजाइ. उक्कोसियाणं भंते! दंसणाराहणा आराहित्ता कइहिं भवग्गहणेहिं? एवंचेव. उक्कोसियाणं भंते! चरित्ताराहणा आराहेत्ता? एवंचेव णवरं अत्थेगइए कप्पातिएसु उववजइ. मज्झिमएणं भंते! णाणाराहणं आराहेत्ता कइहिं भवग-

इणेहिं सिज्झइ जाव अंतंकरेइ? गो०! अत्थेगइए दोचे-
भवग्गहणेणं सिज्झइ जाव अंतंकरेइ तचंपुणभवग्गहणं
नाइक्कम्मइ. मज्झिमएणं भंते! दंसणाराहणा आराहेत्ता?
एवंचेव एवंमज्झिमियं चरित्ताराहणंपि. जहणियणं भंते!
णाणाराहणं आराहेत्ता कइहिं भवग्गहणेहिं सिज्झइ जाव
अंतंकरेइ? गो०! अत्थेगइए तचेणं भवग्गहणेणं सिज्झइ
जाव अंतंकरेइ. सत्तठ भवग्गहणाहिं पुणनाइक्कमइ. एवं
दंसणंवि एवं चरित्ताराहणंपि ॥

अर्थः—ज० जेने भं० हे भगवान! उ० उत्कृष्ट णा० ज्ञानआराधना होय त० तेने उ० उत्कृष्टी दं० दर्शनआराधना होय? तथा ज० जेने उ० उत्कृष्टी दं० दर्शनआराधना होय त० तेने उ० उत्कृष्ट णा० ज्ञानआराधना होय? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम! ज० जेने जघन्य तथा उ० उत्कृष्टी णा० ज्ञानआराधना होय त० तेने दं० दर्शनआराधना उ० उत्कृष्टी होय, अने जघन्य ने उत्कृष्ट ए बन्नेथी वितिरक्त ते मध्यम आराधना होय. उत्कृष्टा ज्ञानआराधनावंतने निश्चे पेहेली बे दर्शनाराधना होय, पण त्रीजी जघन्य-दर्शनआराधना न होय, तेना तथा विध स्वभावपणाना लीधे. ज० जेने वली उ० उत्कृष्ट दं० दर्शनआराधना होय त० तेने णा० ज्ञानआराधना उ० उत्कृष्ट होय, अथवा ज० जघन्य होय, अथवा म० मध्यम पण होय. उत्कृष्ट दर्शनआराधनावंतने ज्ञान आराधना आश्री त्रणे प्रकारना प्रयत्ननो संभव छे. ज० जेहने भं० हे भगवान! उ० उत्कृष्ट णा० ज्ञानआराधना होय त० तेहने उ० उत्कृष्टी च० चारित्रआराधना होय? तथा ज० जेहने उ० उत्कृष्टी च० चारित्र-आराधना होय त० तेहने उ० उत्कृष्टी णा० ज्ञानआराधना होय? इ-तिप्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम! ज० जेहने उ० उत्कृष्टी णा० ज्ञानआराधना होय, तेने उत्कृष्टी अथवा मध्यम चारित्रआराधना होय, पण उत्क-

ष्टी ज्ञानआराधनावंतने चारित्र प्रत्ये अल्प मासपणुं न होय; एटले तेना तथाविध स्वभावपणाना लीधे जघन्य उद्यम न होय; तथा उत्कृष्ट चारित्रआराधनावंतने ज्ञानप्रत्ये प्रयत्न त्रणे (जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्ट) भजनाए होय इत्यर्थ. ज० जेने भं० हे भगवान ! उ० उत्कृष्टी दं० दर्शनआराधना होय, त० तेने उ० उत्कृष्टी च० चारित्रआराधना होय! तथा ज० जेने उ० उत्कृष्टी च० चारित्रआराधना होय, त० तेने उ० त्कृष्टी दं० दर्शनआराधना होय ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ज० जेने उ० उत्कृष्टी दर्शनआराधना होय, त० तेने च० चारित्रआराधना त्रणे प्रकारे भजनाए होय. उ० उत्कृष्ट अथवा ज० जघन्य अथवा मध्यम होय. मध्यम दर्शनआराधनावंतने चारित्र प्रत्ये त्रिविध प्रयत्न पण संभवतुं छे ते माटे. ज० जेने वली उ० उत्कृष्टी च० चारित्रआराधना होय, त० तेने दं० दर्शनआराधना नि० नियमथकी उ० उत्कृष्टीज होय. पण जघन्य मध्यम न होय. प्रकृष्ट चारित्र प्रत्ये उत्कृष्ट दर्शनना अनुगामीपणी.

हवे आराधनाना भेदनुं फल प्रदर्शनने अर्थ सोल भांगा कहे छे. उ० उत्कृष्टी भं० हे भगवान ! णा० ज्ञानआराधना प्रत्ये आराधीने क० केटला भ० भव ग्रहण करी सि० सीझे जा० यावत् सं० सर्व दुःखनो अंत करे ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! अ० केटलाएक तेहेज भ० भव ग्रहण करी सि० सीझे जा० यावत् सर्व दुःखनो अंत करे. उत्कृष्ट चारित्र आराधनाने सद्भावे तेज भवे सीझे. अ० केटलाएक [illegible] सि० सीझे. ज्ञानआराधना उत्कृष्ट पण चारित्रआराधना मध्यमने सद्भावे. अथवा क० कल्पातीत ग्रैवेयकादि देवलोकने विषे उपजे [illegible] चारित्रआराधनाने सद्भावे. उ० उत्कृष्ट भं० हे भगवान ! दं० दर्शनआराधना प्रत्ये आ० आराधीने केटला भवे [illegible] ? इति प्रश्न. उत्तर [illegible], जेम ज्ञानआराधना कही तेम केहेवी. उ० उत्कृष्ट भं० हे भगवान ! च० चारित्रआराधना प्रत्ये आ०

आराधीने केटला जवे सीके ? इति प्रश्न. उत्तर ए० एमज एटले तेज जवे इत्यादिक केहेवुं; ण० पण एटलुं विशेष अ० केटलाएक क० कल्पातित-स्वर्गने विषे उ० उपजे. "अत्थेगइए कप्पोवयसुवा" एवुं कह्युं ते इहां न केहेवुं, कारण के उत्कृष्ट चारित्रआराधनावंतने सौधर्मादि कल्पने विषे जावुं न होय. इहां सिद्ध गमन अजावे तेने अनुत्तर सूरविषे गमन ठे माटे. म० मध्यम जं० हे जगवान ! णा० ज्ञानआराधना प्रत्ये आ० आराधीने क० केटला जव ग्रहणकरी सीके ? जा० अं० यावत् सर्व दुःखनो अंत करे ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! अ० केटलाएक दो० वे भव ग्रहणे करी सीके, जा० यावत् सर्व दुःखनो अं० अंत करे. कारण के मध्यम ज्ञान-आराधनाएकरी वर्तमान जवने विषे निर्वाणनो अजाव ठे. वली उत्कृष्टपणुं अवश्य थाशे, एवुं जाणवुं. निर्वाणनी उत्कृष्टपणाविना उत्पत्ति न थाय. त० वर्तमान मनुष्यजव ग्रहण अपेक्षाए अतिय मनुष्यजव उलंघे नहीं, एटले त्रीजे जवे मोक्ष जाय इत्यर्थ. म० मध्यम जं० हे जगवान ! दं० दर्शनाराधना आ० आराधीने केटले जवे सीके ? इति प्रश्न. उत्तर ए० जेम मध्यम-ज्ञानआराधनानुं फल कह्युं, तेम इहां पण केहेवुं. ए० एमज म० मध्यम चारित्रआराधनानुं फल पण केहेवुं. ज० जघन्य जं० हे जगवान ! णा० ज्ञानआराधना आ० आराधीने क० केटला जव ग्रहणे करी सीके ? जा० यावत् अं० सर्व दुःखनो अंत करे ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! अ० केटलाक त० त्रीजा जवने ग्रहणेकरी सीके जा० यावत् अं० सर्व दुःखनो अंत करे. वर्तमान मनुष्य जवनी अपेक्षाए त्रीजो जव जाणवो. स० सात अथवा आठ ज० जव ग्रहण प्रत्ये अतिक्रमे नही. मनुष्यने, ए ज्ञानआराधना अने चारित्रआराधनाने बलेकरी ए फल कह्युं, पण श्रुत सम्यक देशवृत्तिने जव असंख्याता कह्या ठे. तेथी चारित्रआराधना रहित ज्ञान-दर्शन-आराधनावंतने असंख्याता जव थाय. एज विषे अनुयोगद्वार वृत्तिमां, आवश्यक निर्युक्ति टीका चुर्णीमां अने पीठिकावृत्तिमां कह्युं ठे ते गाथाः—

समत्त दंसण विरिया, पलियस्स असंख भाग मेताउ;
अठं भवाउ चरित्ते, अनंत कालं सुय समयस्स ॥ १ ॥

ते माटे ए चारित्रआराधना सहित ज्ञान-दर्शनआराधना जाणवी. ए० जेम दं० जघन्य दर्शनआराधनानुं फल कह्युं छे ए० तेम च० चारित्रआराधनानुं पण फल केहेवुं.

भावार्थः—हवे जुउ ! जो मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञा मांहेली होय तो, ते करणीने श्रेष्ठ कहे तेने भगवंते जुठा बोला केम रह्या ! मिथ्यात्वी पण पोते करे ते क्रियाने, तथा पोते भणे ते ज्ञानने श्रेष्ठ कहे छे, पण मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामां नथी. तेथी भगवाने पोते तेमनी करणी वखाणी नथी, पण जे वखाणे तेने पण जुठा बोला कह्या छे.

हवे भगवाने पोते चार प्रकारना पुरुष कह्या, ते कहे छेः-पेहेला भांगामां नवदिक्षित साधु तथा अल्पबुद्धिनो धणी, जे केवली तथा गुरुदेवनां वचन तहत करी माने छे, अने जेने श्रद्धारुप ज्ञान तो छे पण वेहेवारीक जाणपणुं नथी तेने जाणवो; केमके ज्ञान तो फक्त आठ प्रवचन मातानुं अने चारित्र यथाख्यात कह्युं छे. शास्त्र सूत्र भगवती जी शतक २५ में, उद्देशे छठे तथा सातमे. ए न्याये ज्ञान तुच्छमात्र, ते गण्युं नही, तेथी तेने ज्ञान रहित कह्यो; अने चारित्र उत्कृष्टा आथी देशआराधक कह्यो. तथा जघन्य ज्ञान अने जघन्य सम्यक्त देशआराधकपणामां आवी गयुं. हवे सर्व-आराधक तो जेने ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, त्रणे बोल उत्कृष्टा होय तेने कहीए. ते चार भांगानी आराधना विषे गौतम स्वामीए श्री महावीर भगवंत प्रत्ये पुछा करी के, हे भगवान ! चार भांगामां आराधक विराधक कह्या ते शुं ? अने ते शुं आराधे ? के तेने आराधक केहेवा. तेवारे श्री महावीर भगवंते, ज्ञानआराधना, दर्शन आराधना अने चारित्र-आराधना, ए त्रण आराधना कही. तेमां पेहेला भांगावालो चारित्रनो आराधक छे. १ बीजा भांगामां ज्ञान दर्शन ए बे उत्कृष्टा छे, पण चारित्रमां दोष लगावे छे, माटे

ने त्रीजा ज्ञांगरूप चारित्रनो देश-विराधक कह्यो; ते विराधक छठा गुणठाणानो धणी साधु जाणवो. २ त्रीजे ज्ञांगे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, ए त्रणे बोल आराधे ते सर्व-आराधक साधु जाणवा; ते छठा गुणठाणाथी लइने चौदमा गुणठाणा सुधी, साधु जे जे गुणठाणे उत्कृष्टो गुण होय ते आराधे ते सर्व-आराधक. ३ तथा चोथे ज्ञांगे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, ए त्रणे लइने सर्वथा रीते जेणे विराध्या ते विराधक साधु जाणवा. ४ ए चार ज्ञांगा श्रावक उपर पण साधुजीनी पेरे जाणवा. त्यारे तेरापंथी कहे छे के, पेहेला जांगाना अर्थमां तथा टीकामां बालतपस्वी कह्यो छे, ते माटे मिथ्यात्वी अन्य मतनो तापस जाणवो. तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! अर्थमांतो बालतपस्वी कह्यो, पण पाठमां नथी कह्यो. तेमाटे पाठविना अर्थ प्रमाण न थाय; केमके बापविना बेटो केहेनो केहेवाय, ते विचारो. वली अर्थमां बालतपस्वी कह्यो, तेथी अन्यमतनोज तापस कहो, तो ते अन्यमतना तापसमां चारित्र होय के नहि ? ते कहो. तेवारे तेरापंथी केहे छे के, चारित्रतो न होय. त्यारे हे देवानुप्रीय ! अर्थमां जेम बालतपस्वी कह्यो छे, तेम आगल पण गीतार्थनी नेश्राय विना तपश्चर्ण निर्तिचारपणे पाले, पण अगीतार्थ कह्यो, एवाने ग्रहवा; पण अन्यमतना तापसने न ग्रहवा. ए अर्थने न्याये जिनमतना साधु जाणवा. बाल एटले अजाण, अने तपस्वी एटले तप-चारित्र पाले ते, तेथी बाल-तपस्वी कह्यो. वली अर्थमां बालतपस्वी कह्यो, तेथी मिथ्यात्वीने पेहेले ज्ञांगे देश-आराधक कह्यो छे, एम केहेसो तो, अर्थमांतो अनेक वातो कही छे, तेपण प्रमाण करवी पडशे. वली ठाणायांगने नवमे ठाणे अर्थमां कोइक ठेकाणे कह्युं छे के, साधुजीने दान देवाथी तीर्थंकरादि गोत्र बंधाय, अने अनेराने दीधाथी अनेरी पुन्य-प्रकृति बंधाय, ते पण प्रमाण करवुं पडशे.वली निषितना बारमा उद्देशाना छितिपाषद-अर्थमां कह्युं छे के, अनुकंपा निमित्ते साधु, त्रस-जीवने छोडे तो दोष नही; तेपण प्रमाण करो. तेमज निषितसूत्र मध्ये घणा बोलनां मा

यश्चित कह्यां छे, अने द्वितियापद-अर्थमां करवां कह्यां छे; तेपण प्रा करवां पमशे. इत्यादिक घणा बोल टीकामां तथा अर्थमां पाठथी णमलता कह्या छे, तेपण प्रमाण करवा पमशे. तेवारे तेरापंथी पण कहे छे के, जे मूलपाठथी मले ते अर्थ प्रमाण छे. तो हे देवानुप्री "बालतपस्वी" ए कया पाठनो अर्थ छे ? पाठमां तो "उवरए" पापथी निवर्त्यो छे एम कह्युं छे, अने मिथ्यात्वी पापथी निवर्त्यो न मिथ्यात्वीने सूत्रमां ठामठाम " एकान्त बाल, एकान्त अपंमित एकान्त अपचखाणी " कह्या छे. ए न्याये पेहेला जांगामां अन्य तापस मिथ्यात्वीने न जाणवा, पण जिनमतना अगीतार्थ साधु जा...

वली तेरापंथी, मिथ्यात्वीने पेहेला जांगामां देशथकी आराधक कहे छे, तेने पुछीए छीए के, अहींयांतो ज्ञान ने शील, बे बोलथी चो- जंगी थइ छे. ते ज्ञान कयुं तत्व छे ? अने शील कयुं तत्व छे ? तेवारे तेरापंथी कहे छे के, ज्ञानतो संवर तत्व छे, अने शोल ते निर्जरानी क- रणी छे. एम कहे छे. ते मिथ्यात्वीने पेहेला जांगामां स्थापवासारु कहे छे. तहने फरी पुछीए छीए के, ज्यारे पेहेला जांगामां मिथ्यात्वी, तो बीजा जांगामां कोण ? तेवारे तेरापंथी कहे छे के, चोथा गुणगणाणा- वा अव्रति-सम्यक्दृष्टी छे. एम कहे छे, तेमने कहेवुं के हे देवानुप्रीय! पेहेले जांगे मिथ्यात्वीने शील नाम निर्जराथी आराधक कहोछो, तो बीजे जांगे अशीलवंत कह्यो छे. ए लेखे समदृष्टिने निर्जरानी नास्ति थइ. वली श्री कृष्णमाहाराज, श्रेणिकमाहाराज तथा इंद्रादिक समदृष्टि देवताओ श्री तीर्थंकरादिकने वंदणा करे, शुभ जोग वरतावे, तेने निर्जरा केम नहीं थाय ? वली श्री कृष्ण माहाराजे तथा श्रेणिक महाराजे धर्म दलाली करी, साधुने जग्यादिक दीधी, तथा दिक्षानी आज्ञा दीधी, तेथी तीर्थंकर-गोत्र बांध्युं. ए अशुभ कर्मनी निर्जरा थया विना पुन्य केम बंधायुं ? ते कहो. निर्जरा विना तो चोराशी लाख जीवाजोनमां कोइ जीव एहवो नथी, के जेने निर्जरा न थाय. तमे एवा जुठा अर्थ केम

करो छो ? वली त्रीजे भांगे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, ए त्रण सहित साधुने सर्व-आराधक केहेशो तो, शील नाम निर्जरानुं कहो छो; चारित्र क्यांथी आव्युं ? केमके चारित्रनी करणीथी तो निर्जरा थाय, पण निर्जरानी करणीने तो चारित्र न केहेवाय. हे देवानुप्रीय ! अहियां तो शील नाम चारित्रनुं छे, अने आराधनामां पण चारित्र आराधना कही छे. पेहेला भांगावालो चारित्रनो आराधक छे, बीजा भांगावालो ज्ञान दर्शननो आराधक छे, त्रीजा भांगावालो ज्ञान, दर्शन ने चारित्र, ए त्रणे बोलनो आराधक छे अने चोथा भांगावालो त्रणे बोलनो विराधक द्रव्यलींगी जाणवो. हवे जे पेहेला भांगामां निर्जरानी करणी करे, तेवा मिथ्यात्वी, तापसने कहे, बीजा भांगामां अव्रति-समद्रष्टिने कहे, त्रीजा भांगामां साधुने कहे, अने चोथा भांगामां बाकीना मिथ्यात्वीने कहे, तेने पुछवुं के, बीजा भांगावालाए अने चोथा भांगावालाए विराध्युं शुं ? तेवारे तेरापंथी कहेछे के, पापना त्याग नथी, अने पापनां काम करे, तेथी विराधक कहीये छीए, तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! श्रावक पण पापनां (आज्ञाबाहारनां) घणां काम करे छे. ए पण तमारे लेखे देश-विराधक बीजे भांगे छेयां, पण श्री वीतरागदेवेतो श्रावकने त्रीजे भांगे सर्व-आराधक कह्या छे. शास्त्र सूत्र उववाइ, उपाशकदशा, सुयगडांगजी, आदि घणा सूत्रमां छे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, सीधां व्रत चोक्खां पाले, तेथी आराधक कह्या छे; पण जे इहने भांगे तेहने विराधक कहीये. एम सीधा बोले. त्यारे हे देवानुप्रीय ! बीजे भांगे सम्यकद्रष्टी अने चोथे भांगे मिथ्यात्वी कहो छो, तेणे शुं व्रत लइने भांग्युं ते कहो ? अहो देवानुप्रीय ! इहांतो चारे भांगामां आराधक विराधक साधुनेज कह्या दीशेछे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, पेहेला भांगामां साधु होयतो, तेने ज्ञानरहित केम कह्या ? कारणके ज्ञानरहित तो मिथ्यात्वीज होय. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! पेहेला भांगावाला साधुने यथा क्षयोपशमभावे संक्षेप सम्यकथी सर-

दहणारुप ज्ञान तो छे, पण विशेष जाणपणारुप ज्ञान नथी. तेथी ज्ञाननो गौणता राखी, तुछ मात्र सरदहणारुप ज्ञान तेने गएयुं नही; अने चारित्र उत्कष्टुंपाले, तेथी तेनी मुख्यता लीधी. एवा गौणता मुख्यताना शब्दो सूत्रमां घणे ठेकाणे छे. तेमां प्रथम तो उववाइ-सूत्रमां कोणिकनी राजनितिना गुंण वखाएया. त्यां कह्युं के, "मातापीतानी सेवानो करणहार, मातापीतानां वचन उलंघे नही, मातापीतानुं दीधुं राज्य करे छे," ए मुख्यताना गुंण कह्या; अने श्रेणिकराजा तेनो पीता छे तेने काष्टपिंजरे नाखीने राज्य लीधुं, ते अवगुंण न गएयो ए गौणता. वली अनुत्तर विमानना देवताने उपशान्त-मोहना धणी कह्या. शाख सूत्र भगवतीजीमां. हवे उपशान्त-मोह सर्वथातो अग्यारमें गुणठाणे छे, अने अनुत्तर-विमानना देवतामां तो चोथुं गुणठाणुं छे, पण बीजा देवता करतां मोहकर्मनी विटंबणा थोडी छे. घणो मोहकर्म उपशम्यो छे, अने थोडो उदयमां छे. ते थोडो उदयमां छे ते गौणतामां राखीने, घणो उपशमाव्यो ते गुण मुख्यतामां लइने, उपशान्तमोहा कह्या. ए गौणता मुख्यता कही.

वली भगवती शतक बीजे उदेशे पांचमे, तुंगीयानगरीने आलावे श्री पार्श्वनाथजीना संतानीयाना गुण कह्या, ते कहेछेः-जियकोहा, जियमाणा, जियमाया, जियलोहा, जियइंदिया, जियनिंदा जाव जीवियांस मरणाभय विप्पमुक्का. जि० जीत्या छे क्रोधने, जि० जीत्या छे मोहने, जि० जीतीछे मायाने, जि० जीत्याछे लोभने, जि० जीतीछे इंद्रियोने, जि० जीतीछे निंद्राने, एम जा० यावत् जी० जन्म तथा म० मरणना भयथी मुक्त थया छे. इत्यादिक गुण कह्या, पण संजलनी चोकडीना क्रोधादिकतो बाकी छे, ते गौणतामां राखीने गएया नही; अने घणा क्रोधादिक जीत्या छे, ते गुण मुख्यतामां लइने, क्रोधादिक जीत्या छे एम कह्युं. ए गौणता मुख्यता. इत्यादिक अनेक सूत्रमां साधुजीनी स्तुति वर्णवी, त्यां मुख्यताना गुण वर्णव्या, पण उदयभाव संबंधी तुछ अवगुणने गौणतामां राख्या; पण गएया नही. ए गौणता मुख्यता. वली

जयणाथी चाले, उठे, बेसे, सुवे, आहार करे अने जाषा बोले, तेहने पापकर्म बंधाय नही. शास्त्र सूत्र दसवैकालिक अध्ययन चोथे. ए पण मुख्यतानुं वचन छे. तेज समये सात कर्म बंधाय ने, ते गौणतामां राख्यां पण गण्यां नहीं. ए गौणता मुख्यता इत्यादिक, सूत्रमां अनेक वचनो गौणता मुख्यतानां कह्यां छे. तेमज पेहेला जांगामां ज्ञानरहित कह्या, ते श्री वीतरागनां वचन तहत करी साचां माने, पण पोताने पुरुं जाणपणुं नही, तेथी तुछ मात्र सरदहणारुप ज्ञान गौणतामां राख्युं, पण गण्युं नही. ते माटे "असुयवं" सूत्रज्ञान रहित कह्या, अने चारित्र चोख्खुं (उत्कृष्टु) पाले, ते मुख्यतामां लइने त्रीजा-जांगारुप देश-आराधक कह्या. वली आराधक केहने कहीये ? आउखाना बंधकाल समये ज्ञाननां आवरण अलगां थाय, तेने ज्ञाननो आराधक कहीये; समकितनां आवरण अलगां थाय, तेने समकितनो आराधक कहीये; अने चारित्रनां आवरण अलगां थाय, तेने चारित्रनो आराधक कहीये. एवुं दोलतसागरकृत टबामां जगवतीमां कह्युं छे. पेहेला जांगामां आउखाना बंधकाले चारित्रनो आराधक छे.एम चारे जांगा आउखाना बंधकाले जाणवा. वली आउखाना बंधकाल विना जो आराधक कहीये, तो छठा गुणठाणाथी लइने अग्यारमा गुणठाणा सुधी चोख्खुं ज्ञान, दर्शन अने चारित्र पाले छे,एवा चार ज्ञानना धणी पण कोइक पडे,अने उत्कृष्टो अर्ध-पुद्गल संसार जमे, एम कह्युं छे. शास्त्र सूत्र जगवती शतक २५ में.

वली चोजंगी पेहेलां आराधना कही, तेमां कह्युं छे के, जघन्य ज्ञाननो आराधक, जघन्य सम्यक्तनो आराधक अने जघन्य चारित्रनो आराधक, जो जव करे तो जघन्य त्रण, अने उत्कृष्टा करे तो पंदर जव उलंघे नही. ए न्याये आउखाना बंधकाले जेने आराधक कहीये, ते विराधक थाय नही. नियमा ते पंदर जवमां मुक्ति जाय; अने चोखा ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनो पालणहार कर्मने वशे विराधक थाय तो उत्कृष्टा अनंता जव करे. ए न्याये चोखां ज्ञान, दर्शन ने चारित्र पाले, ते-वेला अविराधक संजमी कहीये, पण आराधक तो आउखाना बंध-

कालेज कहीये; केमके तेतो भव पंदरमां नियमा मुक्ति जाय. हवे जो पेहेला भांगामां मिथ्यात्वी देशथकी आज्ञानो आराधक होय तो, करणीना करवावाला सर्व जीव पंदरमे भवे मुक्ति गयाज जोइए, पण ए न मले. ए न्याये पेहेले भांगे नवदिक्षित तथा अगीतार्थ साधुने श्री वीतरागदेवनी आज्ञानो आराधक जाणवो. ए चार भांगा द्रव्य-ज्ञान, दर्शन, चारित्र, आश्री अभव्यमां तथा द्रव्य लींगीमां पण होय छे; पण अहीयां तो श्रीवीतरागदेवे द्रव्य अने भाव ए बन्ने बोलो आश्री चार भांगा कह्या दीसे छे. माटे जिनाज्ञानो आराधक साधु, ते पेहेले भांगे जाणवो.

हवे तेरापंथी, पेहेले भांगे मिथ्यात्वीने देशथकी आज्ञाना आराधक ए वास्ते कहेछे के, आज्ञामांहेलो धर्म आराधे तेनेज पुन्य बंधाय, आज्ञाबाहार पुन्यनो बंध मानता नथी. तेथी मिथ्यात्वीने पेहेले भांगे कहेछे. हवे जुओ ! पेहेले भांगे मिथ्यात्वीने आज्ञानो आराधक कहे, तेनी श्रद्धा चोथा भांगामां जडमूलथी जुठी देखाय छे. तेनो न्याय कहेछेः-हे देवानुप्रीय ! सर्व चोरासी लाख जीवाजोनने निर्जरा होय छे, ने समे समे पुन्य बंधाय छे, पण एवो कोइ जीव नथी के जेने निर्जरा न थाय, के पुन्य न बंधाय. ए लेखेतो निगोदादिकमां सर्व जीवने निर्जरा थाय छे, पुन्य बंधाय छे, ते पेहेला भांगामां आव्या. बीजा भांगामां अवृति समद्रष्टिने कहोछो, अने त्रीजे भांगे साधुजीने कहोछो, तेमज श्रावकने पण केहेता हशो. ए सर्व संसारस्था जीव तमारे लेखेतो त्रण भांगामां आवी गया. हवे चोथा भांगामां कया जीव रह्या ? ते बतावो. त्यारे जबाबदेवा असमर्थ. वली चोथा भांगावाला जीवने भगवंते सर्व विराधक (आज्ञाबाहार) कह्या छे, तेने तमारे लेखेतो निर्जरा थाय नही, तेम पुन्य पण बंधाय नही. हवे संसारमां एवा तो कोइ जीव नथी के जेने पुन्य न बंधाय. ए न्याये चोथा भांगावाला जीव आज्ञाबाहार छे अने आज्ञाबाहार पुन्य बंधाय छे. हवे जे आज्ञाबाहार पुन्य बंधावुं नथी मानता, तेमने मृशावाद पुर्ण देखातुं नथी. वली जेम गहुं साथे पराल (खाखलो) थाय, तेम आज्ञामांहेला धर्मनी साथे पुन्य बंधावुं माने, ते लेखेतो कोर

जीव त्रण कालमां मोक्ष जाय नही; कारणके जेम गहुंनी साथे निश्चे परालं निपजे, तेम धर्मनी साथे निश्चे पुन्य बंधाय. ते पुन्य जोगवतां रागद्वेषथी पाप बंधाय, ते पाप तोडवाने माटे करणी करे, तेथी वली पुन्य बंधाय. ए न्याये जीव उंचे गुणठाणे चढे नही, ने त्रण कालमां मोक्ष पण जाय नही.

हे देवानुप्रीय ! ए वात केम मले ? कारण के धर्मतो आवता कर्मने रोके, ने आगला कर्मने तोडे तेने कहीए; अने पुन्य-पाप तो आश्रव-नावमां बंधाय छे. ए आश्रव-नावने तेरापंथीना बनावेला तेरद्वारमां आदरवा जोग कह्यो छे. अहो ! केवुं कपट वचन. कोइ ठेकाणे आश्रव-नावने आज्ञामां कहे, कोइ ठकाणे आज्ञामांहेलो धर्म कहे, अने कोइ ठेकाणे तेने ढांकवा जोग पण कहे. माह्या हो ते वीचारी जोजो. ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी मोक्षनो मार्ग (धर्म) नथी, तेम जिन अज्ञाना आराधकपणामां पण नथी. शास्त्र सूत्र उतराध्ययन अ० ए मे. गाथा ४२मी.

घोरा समं च इत्ताणं, अन्नं पछेसि यासमं;
इहेव पोस हरर्ड, नयाहि मणुया हिवा. ॥ ४२ ॥

गाथार्थः—घो० ठोकतां अत्यंत दोहीलो एवो ग्रहवास ठोडीने तेथकी अ० अनेरु आश्रम (दिक्षारुपी चारित्र) लेवातुं वान्ठे छे, पण ए तुजने जुक्त नथी. इ० ए ग्रहस्थाश्रममां रह्यांथकां आठम चौदसादिक पर्वने विषे पोसा करवाने हे मनुष्याधिपति ! तुं तत्पर था.

एय मठं निशामित्ता, हेउ कारण चोइउं;
तउ नमीराय रिसी, देविंदं इण मब्ववी. ॥ ४३ ॥

गाथार्थः—ए० पुर्वोक्त अर्थ (इंद्रनुं वचन) नि० शांजलीने हे० ग्रहस्थाश्रममां जे जे धर्म आचारतां दोहीलो ते धर्म, जे धर्मना अर्थी होय, तेणे आचारवुं. इत्यादिक हे० हेतु कारणे चो० प्रेर्यो थको. त० त्यार पछी न० नमिराज ऋषि दे० देवेंद्र सकेन्द्र प्रत्ये एम बोलता हवा.

मासे मासे उजोवालो, कुसग्गेणं तु भुंजए;
नसो सुय खाय धम्मस्स, कलं अग्घइ सोलसं ॥ ४४ ॥

गाथार्थः—मा० मासमास खमणने पारणे जे कोइ अविवेकी गृहस्थ कु० डाजनी अणी उपर जेटलुं अनाज आवे तेटलुं पारणे जमे, तोपण न० ते सूत्रमां कह्युं ते सम्यक्त तथा चारित्र धर्मनी सोलमी कलाए आवे नही, तथा सोमें भागे पण आवे नही.

भावार्थः—हवे जुओ ! मिथ्यात्वी बाल अज्ञानी मासमास खमणनां पारणां करे, अने पारणे डाजनी अणीमाथे आवे एटलो आहार भोगवे, तोपण श्री केवलीए धर्म कह्युं तेनी सोलमी कलाने अमजाये पण आवे नही, एम कह्युं. ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञारुप धर्ममां नथी, अने मासमास खमण तपथी पुन्य बंधाय छे. ए न्याये आज्ञाबाहार पुन्य बंधाय छे. वली मिथ्यात्वीनी करणी ए न्याये आज्ञामां नथी. शाख सूत्र आचारांग श्रुतस्कंध १ ले अ० चोथे उद्देशे चोथे. ते पाठ.

आयाण सोय गढिए बाले अवोच्छिन्न बंधणे अणभिकंत संजोए तमसि अविजाणउ आणाएलंभोणत्थि त्तिबेमि
जस्स नत्थि पुरापच्छा मज्झे तस्स कउसिया ॥

अर्थः—जे कर्म आ० आववानां सो० मिथ्यातादिक श्रोत्रने विषे गृद्ध छे, ते बा० बाल अज्ञानी. ते वली केवो छे ? अ० अष्ट प्रकारे कर्म जेणे छेद्यां नथी तेथी संकमा गमे जन्मे करी संसार परिभ्रमण करे. वली ते केवो छे ? अ० जेणे छोड्या नथी सं० धन धान्य, द्विपद चतुःपदादि संजोग तथा त० मोहरुपी अंधकारने विषे अ० जाण्यो नथी आत्महित जेणे, तेने अ० मोक्षना उपायरुप तीर्थंकरनी आज्ञानो किंचितमात्र लाभ नथी. त्ति० श्री सुधर्मास्वामी कहे छे एम हुं कहुं छुं. वर्तमानकाले तेने आज्ञानो लाभ नथी, एम कह्युं. हवे आगमे काले पण तेने आज्ञानो लाभ न थाय, एवुं कहे छे. ज० जेने पुर्व जन्मे बोधनो लाभ नथी, तेने आगम्ये काले पण न थाय, तो वधसे काले क्यांथी थासे ?

हवे जुउं ! जे कर्म आववानां मिथ्यातादिक श्रोत्रने विषे रहूं ठे, तथा जेणे अष्ट कर्मनो बंध ठेद्यो नथी, धनधान्य द्विपद चतुःपदादि संजोग गेमयो नथी तथा मोहरुपी अंधकारने विषे (आत्महित) मोक्षनो उपाय जाएयो नथी, तेने श्री जिनाज्ञानो लाभ नथी. त्यारे हे देवानुप्रीय ! एकेंद्रियादिक मिथ्यात्वी जीव, जे ज्ञान दर्शन चारित्ररुप मोक्ष मार्गने न जाणे, तेने आज्ञानो लाभ क्यांथी थाय ? ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञाबाहार ठे, अने आज्ञा बाहार पुन्य बंधाय ठे. वली भगवतीजी सूत्र श०१७मे उ०बीजे मिथ्यात्वी जीवने एकान्त अधर्मी कह्या. ते पाठः—

जीवाणं भंते ! । किं धम्मेठिया अधम्मेठिया धम्माधम्मेठिया ? गो० ! जीवा धम्मेठियावि अधम्मेठियावि धम्माधम्मेठियावि॥ नेरइयाणं पुछा गो० ! नेरइया णोधम्मेठिया, अधम्मेठिया, नोधम्माधम्मेठिया एवं जाव चउरिंदियाणं ॥ पंचदियतिरिक्खजोणियाणं पुछा ॥ गो०! पंचेंदियतिरिक्खजोणिया नोधम्मेठिया अधम्मेठिया धम्माधम्मेठिया ॥ मणुस्सा जहाजीवा वाणमंतर जोइसिय वेमाणिय जहानेरइया॥अणउत्थियाणं भंते ! एव माइक्खइ जाव परूवेति एवंखलु समणापंडिया समणोवासया बालपंडिया जस्सणं एग पाणावि दंडेअनिखिते सेणं एगंत बालेत्ति वत्तवंसिया॥सेकहमेयं भंते ! एवं ? गो०! जेणंते अणउत्थिया एवं आइक्खंति जाव वत्तवंसिया भंते एवमाहंसु मिछंते एवमाहंसु अहं पुण गोयमा ! एवमाइखामि जाव परूवेमि एवंखलु समणापंडिया समणोवासया बालपंडिया जस्सणं एग पाणाएवि दंडेनिक्खत्ते सेणं नो एगंतबालेत्ति वत्तवंसिया ॥ जिवाणं भंते ! किंबालापंडिया बालपंडिया ? गो०! जिवा बालावि पंडियावि बालपंडियावि ॥ नेरइयाणं

पुच्छा गो० ! नेरइया वाला नोपंडिया नोबालपंडिया एवं जाव चउरिंदियाणं ॥ पंचंदियतिरिक्ख पुच्छा पंचिंदिय तिरिक्ख जोणिया वाला नोपंडिया वालपंडियावि ॥ मणुस्सा जहाजीवा ! वाणमंतरा जोइसिय वेमाणिया जहा नेरइया॥

अर्थः—पाठ सुगम छे माटे शब्दार्थ लख्या नथी.

भावार्थः—हवे जुओ ! वावीस दंडकना जीवने एकान्त अधर्मी कह्या, तिर्यंचने अधर्मी ने धर्माधर्मी कह्या अने मनुष्यने धर्मी अधर्मी ने धर्माधर्मी कह्या. हवे जो मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञा-मांहेलो धर्म होय तो धर्मना करणहारने श्री वीतरागदेव अधर्मी केम कहे ? पण धर्म तो संवरनेज कहेवो. ते संवर मिथ्यात्वीने नथी, ते माटे तेने अधर्मी कह्या छे. ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञाबाहार छे, अने आज्ञाबाहार पुन्य नीपजे छे. वली एकिंद्रिनो बेइंद्रि अनंता पुन्य वध्याथी थाय छे, एमज जाव पंचेंद्रिपणुं पण अनंता पुन्य वध्याथी पामे. ए न्याये आज्ञाबाहार पुन्य पंधाय छे. वली अनुयोगद्वार सूत्र मध्ये त्रण वक्तव्यता कही छे. त्यां परसमय वक्तव्यतामां सात अवगुण कह्या छे. ते पाठः—

सेकिंतं वत्तवया २ तिविहा पं० तं० ससमय-वत्तवया परसमय-वत्तवया ससमय-परसमय-वत्तवया. सेकिंतं ससमयवत्तवया २ जत्थणं ससमए आघविज्जइ पण्णविज्जइ परुविज्जइ दंसिज्जइ निदंसिज्जइ उवदंसिज्जइ सेतं ससमयवत्तवया. सेकिंतं परसमय-वत्तवया २ जत्थणं परसमय आघविज्जइ जाव उवदंसिज्जइ सेतं परसमय-वत्तवया. सेकिंतं ससमय-परसमय-वत्तवया २ जत्थणं ससमय-परसमय आघविज्जइ जाव उवदंसिज्जइ सेतं ससमय-परसमयवत्तवया. इयाणि कोनउ कोवनयं इच्छइ तत्थ नेगम सं:

गद ववहारो तिविहं वत्तव्वयं इण्इ तं ससमय-वत्तव्वयं परसमय-वत्तव्वयं ससमय-परसमय-वत्तव्वयं. उज्जुसुत्ते दु-विहं वत्तव्वयं इच्छई तं० ससमय-वत्तव्वयंच परसमय-वत्तव्व-यंच, तत्थणं जासा ससमय-वत्तव्वया सासमयं पविठा जासा परसमय-वत्तव्वयासा परसमयपविठा तम्मा दुविहा वत्तव्वया नत्थि तिविहा वत्तव्वया. तिण्हि सदनया एगं ससमयं वत्तं इच्छंति. नत्थि परसमय-वत्तव्वया नत्थि सस-मय-परसमय-वत्तव्वया, कम्मा जम्मा परसमए अणठे अ-हेउ असब्भावे असंकिरिए उमग्गो अणुवएसे मिछामि दंसणंमि तिकट्टु तम्मा सव्वा ससमय-वत्तव्वया नत्थि पर-समय-वत्तव्वया नत्थि उभयसमय-वत्तव्वया. सेतं वत्तव्वया॥

अर्थः—से० केवी ते व० वक्तव्यता ? प्रश्नोत्तर. ज्यां अध्ययना-दिकने विषे प्रति अवयव यदा संभव प्रति नियम एकार्थनुंज वखाणवुं, तेने वक्तव्यता कहीए. ते वक्तव्यता ति० त्रण प्रकारे पं० परुपी तं० ते कहेछेः- स० स्वसमय वक्तव्यता, प० परसमय वक्तव्यता अने स० पं० स्वसमय परसमय वक्तव्यता. से० केवी ते स०स्वसमय वक्तव्यता? प्रश्नोत्तर. ज० ज्यां जेने विषे स० पोतानो सिद्धान्त आ० वखाणे, यथा पंचास्ति काय, धर्मास्तिकाय इत्यादिक. तथा प० प्रज्ञापीये '(जणावीए) यथा ते लक्षण धर्मास्तिकाय इत्यादिक, तथा प० परुपे ते धर्मास्तिकाय अ. संख्यात प्रदेशरुप इत्यादिक. तथा दं० सामान्य स्वरुपथकी देखाडे ते धर्मास्तिकाय वर्णादिक रहित इत्यादिक तथा नि० दृष्टान्तद्वारेकरी दे-खाडीये. जेम माछलांनी गतिनो उपष्टंभक (आधार) जलादिक इत्यर्थः उ० उपनयद्वारेकरी देखाडीये. यथा जेम जीव पुद्गलने धर्मास्तिकाय गतिनो उपष्टंभक छे, इत्यादिक निर्देश [illegible] [illegible] वखाणवुं. से० ए स्वसमय वक्तव्यता [illegible]

क्तव्यता ? प्रश्नोत्तर. जं० ज्यां तेने विषे प० परायो सिद्धान्त आ० वखाणे जा० यावत् देखाडे. जेम पांच भूत आत्मा इत्यादिक.

संति पंच महा भुया, इहमेगेसिं आहिया;
पुढवि आउ तेउय, वायु आगास पंचमा ॥ १ ॥

अर्थः—सं० छे पं० पांच म० मोटा भु० भुत इ० आ देहिने विषे. पु० पृथ्वि आ० पाणी ते० अग्नि वा० वायु अने आ० आकाश, पं० ए पांच भूत.

एवं पंच महा भूया, तत्तोए गुत्तिए आहिया;
अहतेसिं विणासेणं, विणासो होइ देहिणां ॥ १ ॥

अर्थः—ए० ए पं० पांच म० मोटा भू० भुत आ० कह्या. अ० अथ ते० तेना वि० विनाशे करी वि० जीवनो विनाश थाय.

एम अहीयां लोकायत मत वखाण्यो, तेथी से० ए. प० परसमय वक्तव्यता कहीये. अथ से० केवी ते स०प० उभयसमय-वक्तव्यता ? प्रश्नोत्तर. ज० ज्यां स० प० स्वसमय परसमय एकठा वखाणीये ते उभय समय-वक्तव्यता कहीये. ते विषे गाथाः—

आगारसमा वसतावि, अरनावावि पव्वया,
इम दरसिण मावन्ना, सव्व दुःक्कवि मुच्चइ ॥

व्याख्याः—आ० घरमां वसतायका गृहस्थ अथवा अ० अरण्य-मां वसता तापसादिक अथवा प० प्रव्रजित शाक्यादिक, ए अमारो मत आ० अंगीकार कर्यो थको स० सर्व दुःखथी मुंकाय. एम जीवनी शंका दृढ करे, त्यारे तेने परसमय-वक्तव्यता कहीये; अने ज्यारे एम न मनाय त्यारे तेने स्वसमय-वक्तव्यता कहीये. तेटला माटे तेने उभय-समय-वक्तव्यता कहीये. ए ए वक्तव्यताने फरी विचारे छे. इ

हवे कोण केवी वक्तव्यताने वान्छे ते कहे छेः-त० त्यां ने० नैगम, सं० संग्रह अने व० व्यवहार ए त्रणे नय, ति० त्रणे वक्तव्यताने इ० वान्छे. तं० ते कहे छेः-स० स्वसमय-वक्तव्यताने प० परसमय-वक्तव्यताने अने स० प० उन्नयसमय-वक्तव्यताने वान्छे, कारण के नैगम-नयना अनेक गमा छे, अने व्यवहार-नयवालो लोक व्यवहार माने. ते लोकने विषे सर्व प्रकारनी रुढी छे, अने संग्रहनय उपरनी बन्ने नयथी मलतीज छे. उ० रुजुसूत्रनय प्रथमनी त्रण नय करतां अति विशुद्ध छे. तेटला माटे ते दु० बे भेदनी व० वक्तव्यताने माने, तं० ते कहे छेः-स० स्वसमय-वक्तव्यता अने प० परसमय-वक्तव्यताने माने, परं त्रीजी उन्नयसमय-वक्तव्यताने मुखथी न माने. ते न मानवानी जुक्ति कहे छे. त० त्यां त्रण वक्तव्यताना भेदने विषे जे स० स्वसमय-वक्तव्यता कही ते सा० स्वसमय-वक्तव्यतामां प० पेठी, अने जे प० परसमय-वक्तव्यता ते प० परसमय-वक्तव्यतामां पेठी. तेजणी उजयरुप वक्तव्यता. ते ए नयना मतने विषे श्रास्ता छे. त० ते कारणे दु० द्विविध वक्तव्यता छे, पण न० त्रिविध वक्तव्यता सर्वथा नथी. त्यां पण संग्रहनय सामान्यवाद नैगम मध्ये अन्योक्तिजणी ए विविक्षा छे, अथवा सूत्रनी विचित्रगत छे, तेथी जुदी न कही. हवे ति० त्रणे नय शब्द १, समभिरुढ २, अने एवंभुत ३, ते रजुसूत्रथी पण अति विशुद्ध छे, ते जणी एक स्वसमय-वक्तव्यतानेज माने छे, पण परसमय-वक्तव्यता तथा स्वसमय-परसमय, ए बे वक्तव्यता नथी, एम कहे छे. क० ते शा माटे के परसमयमां अवगुण मोटो छे, माटे ते समदृष्टिए न मानवी. तेमज परसमयमां अ० अनर्थ छे, अ० अहेत छे, तथा अ० असतनाव छे, अ० अक्रिया छे, पण दान, शील, तप अने जावरुप सक्रिया नथी, आज्ञायाहर छे, उ० उन्मार्ग छे, पण श्री वीतरागनो मार्ग नथी, अ० अणउपशमपणुं छे पण उपशमपणुं नथी. मि० परसमयनी वक्तव्यतामां मिथ्यात दर्शन छे. ते समदृष्टिने प्रसंसवा योग्य नथी. ति० एम करीने त० ते माटे जे नय स० साचो छे, ते स० स्वसमय-वक्तव्यताने माने, पण न० नथी मानता प० अन्द-

क्तव्यता ? प्रश्नोत्तर. जं० ज्यां तेने विषे प० परायो सिद्धान्त आ० वखाणे जा० यावत् देखाडे. जेम पांच भूत आत्मा इत्यादिक.

संति पंच महा भुया, इहमेगेसिं आहिया;
पुढवि आउ तेउय, वायु आगास पंचमा ॥ १ ॥

अर्थः—सं० छे पं० पांच म० मोटा भु० भुत इ० आ देहिने विषे. पु० पृथ्वि आ० पाणी ते० अग्नि वा० वायु अने आ० आकाश, पं० ए पांच भूत.

एवं पंच महा भूया, तत्तोए गुत्तिए आहिया;
अहतेसिं विणासेणं, विणासो होइ देहिणां ॥ १ ॥

अर्थः—ए० ए पं० पांच म० मोटा भू० भुत आ० कह्या. अ० अथ ते० तेना वि० विनाशे करी वि० जीवनो विनाश थाय.

एम अहीयां लोकायत मत वखाण्यो, तेथी से० ए. प० परसमय वक्तव्यता कहीये. अथ से० केवी ते स०प० उभयसमय-वक्तव्यता ? प्रश्नोत्तर. ज० ज्यां स० प० स्वसमय परसमय एकठा वखाणीये ते उभय समय-वक्तव्यता कहीये. ते विषे गाथाः—

आगारसमा वसतावि, अरनावावि पव्वया,
इम दरसिण मावन्ना, सब दुःखवि मुचइ ॥

व्याख्याः—आ० घरमां वसतायका गृहस्थ अथवा अ० अरण्य मां वसता तापसादिक अथवा प० प्रव्रजित शाक्यादिक, ए अमारो मत आ० अंगीकार कर्याथी स० सर्व दुःखथी मुंकाय. एम जीवनी शंख्यादिक परुपे, त्यारे तेने परसमय-वक्तव्यता कहीये; अने ज्यारे एम न वखाणे त्यारे तेने स्वसमय-वक्तव्यता कहीये. तेटला माटे तेने स्वसमय-परसमय-वक्तव्यता कहीये. इ० ए वक्तव्यताने फरी वीचार छे. इ०

हवे कोण केवी वक्तव्यताने वान्छे ते कहे छेः-त० त्यां ने० नैगम, सं० संग्रह अने व० व्यवहार ए त्रणे नय, ति० त्रणे वक्तव्यताने इ० वांन्छे. तं० ते कहे छेः-स० स्वसमय-वक्तव्यताने प० परसमय-वक्तव्यताने अने स० प० उन्नयसमय-वक्तव्यताने वान्छे, कारण के नैगम-नयना अनेक गमा छे, अने व्यवहार-नयवालो लोक व्यवहार माने. ते लोकने विषे सर्व प्रकारनी रुढी छे, अने संग्रहनय उपरनी बन्ने नयथी मलतीज छेः उ० रुजुसूत्रनय प्रथमनी त्रण नय करतां अति विशुद्ध छे. तेटला माटे ते दु० वे नेदनी व० वक्तव्यताने माने, तं० ते कहे छेः-स० स्वसमय-वक्तव्यता अने प० परसमय-वक्तव्यताने माने, परं त्रीजी उन्नयसमय-वक्तव्यताने मुलथी न माने. ते न मानवानी जुक्ति कहे छे. त० त्यां त्रण वक्तव्यताना नेदने विषे जे स० स्वसमय-वक्तव्यता कही ते सा० स्वसमय-वक्तव्यतामां प० पेठी, अने जे प० परसमय-वक्तव्यता ते प० परसमय-वक्तव्यतामां पेठी. तेन्नणी उन्नयरुप वक्तव्यता. ते ए नयना मतने विषे आस्ता छे. त० ते कारणे दु० द्विविध वक्तव्यता छे, पण न० त्रिविध वक्तव्यता सर्वथा नथी. त्यां पण संग्रहनय सामान्यवाद नैगम मध्ये अन्योक्तिन्नणी ए विविक्षा छे, अथवा सूत्रनी विचित्रगत छे, तेथी जुदी न कही. हवे ति० त्रणे नय शब्द १, समन्निरुढ २, अने एवंजुत ३, ते रजुसूत्रथी पण अति विशुद्ध छे, ते न्नणी एक स्वसमय-वक्तव्यतानेज माने छे, पण परसमय-वक्तव्यता तथा स्वसमय-परसमय, ए वे वक्तव्यता नथी, एम कहे छे. क० ते शा माटे के परसमयमां अवगुण मोटो छे, माटे ते समदृष्टिए न मानवी. तेमज परसमयमां अ० अनर्थ छे, अ० अहेत छे, तथा अ० असतन्नाव छे, अ० अक्रिया छे, पण दान, शील, तप अने न्नावरुप सक्रिया नथी, आज्ञावाहार छे, उ० उन्मार्ग छे, पण श्री वीतरागनो मार्ग नथी, अ० अणउपशमपणुं छे. पण उपशमपणुं नथी. मि० परसमयनी वक्तव्यतामां मिथ्यात दर्शन छे, ते समदृष्टिने प्रसंसवा योग्य नथी. ति० एम करीने त० ते माट जे नय स० साचो छे, ते स० स्वसमय-वक्तव्यताने माने, पण न० नथी मानता प० अन्य-

क्तव्यता ? प्रश्नोत्तर. ज० ज्यां तेने विषे प० परायो सिद्धान्त आ० वखाणे जा० यावत् देखाडे. जेम पांच जूत आत्मा इत्यादिक.

संति पंच महा जुया, इहमेगेसिं आहिया;
पुढवि आउ तेउय, वायु आगास पंचमा ॥ १ ॥

अर्थः—सं० छे पं० पांच म० मोटा जु० जुत इ० आ देहिने विषे. पु० पृथ्वि आ० पाणी ते० अग्नि वा० वायु अने आ० आकाश, पं० ए पांच जूत.

एवं पंच महा जूया, तत्तोए गुत्तिए आहिया;
अहतेसिं विणासेणं, विणासो होइ देहिणां ॥ १ ॥

अर्थः—ए० ए पं० पांच म० मोटा जू० जुत आ० कह्या. अ० अथ ते० तेना वि० विनाशे करी वि० जीवनो विनाश थाय.

एम अहीयां लोकायत मत वखाण्यो, तेथी से० ए. प० परसमय वक्तव्यता कहीये. अथ से० केवी ते स०प० उजयसमय-वक्तव्यता? प्रश्नोत्तर. ज० ज्यां स० प० स्वसमय परसमय एकठा वखाणीये ते उजय समय-वक्तव्यता कहीये. ते विषे गाथाः—

आगारसमा वसतावि, अरनावावि पव्वया,
इम दरसिण मावन्ना, सव्व दुःक्कवि मुच्चइ ॥

व्याख्याः—आ० घरमां वसताथका गृहस्थ अथवा अ० अरण्यमां वसता तापसादिक अथवा प० प्रव्रजित शाक्यादिक, ए अमारो मत आ० अंगीकार कर्याथी स० सर्व दुःखथी मुंकाय. एम जीवनी शंख्यादिक परुपे, त्यारे तेने परसमय-वक्तव्यता कहीये; अने ज्यारे एम न वखाणे त्यारे तेने स्वसमय-वक्तव्यता कहीये. तेटला माटे तेने स्वसमय-परसमय-वक्तव्यता कहीये. इ० ए वक्तव्यताने फरी वीचार छे. इ०

हवे कोण केवी वक्तव्यताने वान्छे ते कहे छेः-त० त्यां ने० नैगम, सं० संग्रह अने व० व्यवहार ए त्रणे नय, ति० त्रणे वक्तव्यताने इ० वान्छे. तं० ते कहे छेः-स० स्वसमय-वक्तव्यताने प० परसमय-वक्तव्यताने अने स० प० उभयसमय-वक्तव्यताने वान्छे, कारण के नैगम-नयना अनेक गमा छे, अने व्यवहार-नयवालो लोक व्यवहार माने. ते लोकने विषे सर्व प्रकारनी रुढी छे, अने संग्रहनय उपरनी वन्ने नयथी मलतीज छे. उ० रुजुसूत्रनय प्रथमनी त्रण नय करतां अति विशुद्ध छे. तेटला माटे ते दु० वे भेदनी व० वक्तव्यताने माने, तं० ते कहे छेः-स० स्वसमय-वक्तव्यता अने प० परसमय-वक्तव्यताने माने, परं त्रीजी उभयसमय-वक्तव्यताने मुलथी न माने. ते न मानवानी जुक्ति कहे छे. त० त्यां त्रण वक्तव्यताना भेदने विषे जे स० स्वसमय-वक्तव्यता कही ते सा० स्वसमय-वक्तव्यतामां प० पेठी, अने जे प० परसमय-वक्तव्यता ते प० परसमय-वक्तव्यतामां पेठी. तेभणी उभयरुप वक्तव्यता. ते ए नयना मतने विषे आस्ता छे. त० ते कारणे दु० द्विविध वक्तव्यता छे, पण न० त्रिविध वक्तव्यता सर्वथा नथी. त्यां पण संग्रहनय सामान्यवाद नैगम मध्ये अन्योक्तिभणी ए विविक्षा छे, अथवा सूत्रनी विचित्रगत छे, तेथी जुदी न कही. हवे ति० त्रणे नय शब्द १, समभिरुढ २, अने एवंभुत ३, ते रजुसूत्रथी पण अति विशुद्ध छे, ते भणी एक स्वसमय-वक्तव्यतानेज माने छे, पण परसमय-वक्तव्यता तथा स्वसमय-परसमय, ए वे वक्तव्यता नथी, एम कहे छे. क० ते शा माटे के परसमयमां अवगुण मोटो छे, माटे ते समदृष्टिए न मानवी. तेमज परसमयमां अ० अनर्थ छे, अ० अद्देत छे, तथा अ० असतभाव छे, अ० अक्रिया छे, पण दान, शील, तप अने भावरुप सक्रिया नथी, आज्ञावाहार छे, उ० उन्मार्ग छे, पण श्री वीतरागनो मार्ग नथी, अ० अणउपशमपणुं छे. पण उपशमपणुं नथी. मि० परसमयनी वक्तव्यतामां मिथ्यात दर्शन छे, ते समदृष्टिने प्रसंसवा योग्य नथी. ति० एम करीने त० ते माटे जे नय स० साचो छे, ते स० स्वसमय-वक्तव्यताने माने, पण न० नथी मानता प० अन्य-

तिर्थिना दान शील तपना शास्त्रनी वक्तव्यताने, तेमज उभयसमय-वक्तव्यताने. जावतयवाला ते बंनेने मानता नथी, पण एकान्त नथी. सेवं ते व०. वक्तव्यता संपूर्ण.

भावार्थः—हवे जुवो! परसमय-वक्तव्यतामां सात अवगुण कह्या. ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञाबाहार छे, अने आज्ञाबाहार पुन्य निपजे छे. इत्यादिक अनेक सूत्रनी शाखे करी मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञाबाहारज छे, अने आज्ञाबाहार पुन्य बंधाय छे.

॥ इति आज्ञानो प्रश्नोत्तर संपूर्ण ॥

प्रश्न बीजो.

अनुकंपा दान तथा दया विषे.

हवे जुओ ! जेम मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञाबहार छे, अने आ बाहार पुन्य निपजे छे, तेम कोइ अनुकंपा लावी गरीब-रांकने द दे, तथा मरता जीवने जवराइथी, मुलाएजाथी (शरमावीने) अथ पैसा आपी छोडावे, ते करतब्य आज्ञाबाहार छे; पण जेम मिथ्यात्वी करणी आज्ञाबाहार छे, अने शुभजोगथी तथा कायाकष्टथी पुन्य बंध छे, तेम आज्ञाबाहारना दानमां, जीव छोडाववामां, तथा अनुकंपा शुभजोगथी पुन्य बंधावानो नाकारो नथी.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के, "तरसे मरता जीवने अनुकंपा लावी काचुं पाणी पाय, काचुं अनाज खवरावे, रसोइ करीने जमाडे, पेटीडं आपे, कबुतरने दाणा खवरावे, पाणीनी परब बंधावे, दानशाला बंधावे तथा मारकुट करी नासी दोडी वायुकायने हणी जीव छोडावे, इत्यादिक अनेक प्रकारना जीवनी घात सहितना प्रश्न, दान-दया उठावः वाने वास्ते पुछे छे, अने एम कहेछे के, घणा एकेंद्रि जीवने हणी एक पंचेंद्रि-जीवने शाता उपजाववामां पुन्य नथी, एकान्त पाप छे; कारणके त्यां जीवनी घात होय त्यां शुभजोग नथी, धर्म नथी, आज्ञा नथी अने पुन्यनो लेश मात्र नथी. साधुभगवंततो छकाय-जीवना पीहर छे; छकायना जीवने सरखा जाणे छे. ते पांच स्थावर एकेंद्रिनी घात करी एक पंचेंद्रि जीवने शाता उपजावीने पुन्य मानवुं, शुभजोग मानवो, ए श्री वीतरागनी वाणी नथी." तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! छकाय जीवनी हिंसानु पाप शांभली, कोइ क्षत्री रजपुत प्रमुख तमारी पासे आवीने कहे के, कांदा मुळाना गोट प्रमु-

ठेके, कार्मण काय आश्रीने आत्मा काय छे. (ते कार्मण कायने अने संसारी जीवने मांहोमांही अव्यभिचारपणेकरी स्वरुप छे तेथी). एक तथा अने उदारीकादि कायनी अपेक्षाए, जीवथी अनेरी पण काय छे, तेने मुकवाथी तेनो भेद थाय. रु० रुपी भं० हे भगवान ! का० काय छे ? के अरु० अरुपी कायछे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! रु० स्थुल शरीरनी अपेक्षाए रुपी पण काय छे, अरु० कार्मण शरीर शुक्ष्म पुदगल (चक्षु अग्राह्य) नजरे आवे नही, तेनी अपेक्षाए अरुपी पण काय छे. एवं० एम पूर्वोक्त प्रकारे ए० एकेक सूत्रने विषे पु० पुछा करवी ते एम. सचित्त हे भगवान ! काय छे ? के अचित्त काय छे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! स० जीवीत अवस्थाने विषे, चैतन्यपणाथी सचित्त पण काय छे; अने अ० मृत्यु अवस्थाने विषे चैतन्यना अभाव थकी अचित्तपण काय छे. जीव, हे भगवान ! काय होय अथवा अजीव, काय होय ? ए प्रश्न. उत्तर. हे गौतम ! जी० जीव विवक्षीत उत्स्वासादि प्राणसहितने जीवकाय कहीये. तथा अजी० उदारीक शरीर प्रत्ये अपेक्षीने अजीवकाय पण कहीये. अथवा कार्मणशरीर प्रत्ये अपेक्षीने उत्स्वासादि रहित पण काय कहीये. जी० जीवने हे भगवान ! काय होय ? अथवा अजीवने काय होय ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! जी० जीवने संबंधी काय शरीर होय. अ० अजीवने पण स्थापनादिकने काय शरीर होय. शरीरा कार इत्यर्थः पु० पुर्वे भं० हे भगवान ! का०काय होय ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पु० पूर्वे (जीव संबंध कालथकी पहेलां) पण काय होय. (यथा भविष्यात जीव संबंध मृत्य दर्दुर शरीरनी पेरे, जीवथी पेहेली काया होय, तेमां जीव आवणहार छे तेम.) का० जीव गर्भावस्थाए जे काया चणे ते पण काय. काय० काय समयने [illegible] कायना करण उदय प्रत्ये जीव व्यतिक्रान्त थयो तेने पण मृत्य [illegible] पेरे काय कहीये. पूर्वे हे भगवान ! काय भेदाय ? ए प्रश्न. उ० जीव कायपणे ग्रहण समयथी पहेलां पण, मधु घृ [illegible] पुदगल चय, अपचय भावथी

काय नेदाय. काइय० जीवे क्रियमाण काय पण नेदाय. पुद्गलने अ-
नुक्रमे परिशाटन नावथी शेकाता कण समुद्र मुष्टी ग्रहणनी पेरे नेदाय.
का० कायसमय व्यतिक्रांतने कायपणुं जूतनावपणे घृत कुंनादिक न्याये
करी नेदे. (ते पुदगलने तेवे स्वनावपणे करी). वली चूर्णीकारे काय
सूत्रने विषे, काय शब्दने केवल शरीरार्थ त्यागे करी चयमात्र वाचक
अंगिकार करी वखाण्या. यदाह (काय शब्द, नाव सामान्य शरीर
वाची) एनो अर्थ काय शब्द सघला नावोनुं चयमात्र जे सामान्य श-
रीर ते वाचक इत्यर्थः एमज आत्मा पण काय (प्रदेश संचय इत्यर्थ)
तेथी अनेरो पण अर्थ, ते काय प्रदेश संचयरुपपणाथकी. वली रुपी काय
ते, पुद्गल संबंधनी अपेक्षाए, अने अरुपी काय ते, जीव तथा धर्मा-
स्ति कायादिकनी अपेक्षाए. सचित्त काय ते, जीव शरीरनी अपेक्षाए.
अचित काय ते अचैतन्य संचया पेक्षया. अजीव काय ते, उत्श्वासादि
युक्त अवयव संचयरुप अजीवरुप. तेथी विपरीत ते जीवनी काय. हवे
जीवराशी ते जीवनी काय, अने प्रमाणुं आदि राशी ते अजीवनी काय.
एम शेष पण कहेवा. हवे कायानोज नेद कहे छे:-क० केटले नेदे नं०
हे नगवान ! का० काया पं० कही ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गोतम ! स०
सात नेदे काया पं० कही तं० ते कहे छे:-उ०उदारिक (इत्यादिक स्थाने. प-
हेलां विस्तारे वखाण्या छे, ते माटे इहां लेश मात्र वखाणीए छीए.)
शरीरज पुद्गल स्कंधपणे उपचय मानपणाथी काय ते उदारीक काय,
ते पर्याप्ताने होय. उ०मि० उदारीक-मिश्र, ते कार्मण संघाते, ए अपर्या-
प्ताने होय. वे० वैक्रिय काय, ते पर्याप्त देवादिकने होय. वे०मि० वैक्रिय-
मिश्र, ए अतिपूर्ण वैक्रिय शरीर देवादीकने अपर्याप्तावस्थाए होय. आ०
आहारिक नियतने विषे आ०मि० आहारीक-मिश्र आहारीक परित्यागे
करी उदारीक ग्रहण उद्यतने उदारीक संघाते मि. होय ते. क० का-
र्मण-काय,ते विग्रह गतिने विषे होय अथवा केवल समुद्घातने विषे होय.

नावार्थः—ए जीव सहित कायाने जीव कहे . इत्यादिक अनेक
सूत्रनी शाखे व्यवहार-नयमां कायाने जीव कहीये ए न्याये एमेनो,

दनीनोज बंध छे. ते शाता-वेदनीना बे भेदः-संप्राय अने इरियावही. शास्त्रसूत्र पन्नवणा पद २३ में, तथा भगवती शतक त्रीजे उद्देशे त्रीजे. तेमां इरियावही-शातावेदनी पुन्यप्रकृति बे समयनी स्थितिनी बंधाय, अने संप्राय-शातावेदनी कषायसहित पलसागरनी स्थीतिनी बेतालीस पुन्यप्रकृति मांहेली ११में, १२में अने १३ में गुणठाणे एके बंधाय नही. जो शुभजोगथी पुन्य बंधाय तो वीतराग-संजमीने (राग द्वेष रहितने) त्रण समयथी अधिकी इरियावही टलोने, बेतालीस पुन्यप्रकृति मांहेली एके केम न बंधाय ? ते कहो. हे देवानुप्रीय ! रागविना एकला शुभजोगथी पुन्य बंधाय नही. शुभजोग तो शुभ पुद्गलने भेला करे, अने प्रशस्त-रागथी घणे (स्थिति) बांधे. शास्त्र कर्मग्रंथ तथा भगवती शतक बीजे उद्देशे पांचमे, तुंगीयानगरीना श्रावकोना अधिकारे श्री पार्श्वनाथ भगवानना पांचसें संतान्या तुंगीयानगरीए पधार्या, तेमने तुंगीयानगरीना श्रावके, संजम अने तपनां फल शुं छे, ते विषे प्रश्न पूछ्या. ते पाठः—

तएणं ते समणोवासया थेराणं भगवंतो अंतिए धम्मं सोच्चा निसम्म हठतुठा जाव हियया तिखुत्तो आयाहिणं पयाहिणं करेइ २त्ता एवं वयमी संजमेणं भंते ! किं? फले तवेणं भंते ! किं फले ? तिनेणं थेराभगवंतो ते समणोवासए एवं वयासी संजमेणं अयो अणण्हयफले तवे वोदाणफले. तएणं ते समणोवासया थेरे भगवंते एवंवयासी जइणं भंते! संजमेणं अणण्हयफले तवे वोदाणफले किं पतिएणं भंते ! देवा देवलोएसु उववज्जंति. तत्थणं कालियपुत्ते-णामं अणागारे ते समणोवासए एवं वयासी पुव्व तवेणं अयो देवादेव लोएसु उववज्जंति तत्थणं मेहलेणामं थेरे तेसमणोवासए एवं वयासी पुव्व संजमेणं अयो देवा देवलोएसु उववज्जंति तत्थणं

आणंदरक्खिए णामं थेरे तेसमणोवासए एवं वयासी कम्मियाए अज्ञो देवादेवलोएसु उववज्जइ.तज्ञणं कासवेनामं-थेरे ते-समणोवासए एवं वयासी संगियाए अज्ञो देवादेवलोएसु उववज्जइ पुव्व तवेणं पुव्व संजमेणं कम्मियाए संगियाए अज्ञो देवादेवलोएसु उववज्जई. सच्चेणं एसअट्ठे नोचेवणं आयभाव वत्तव्वयाए ॥

अर्थः—त० तेवारे ते स० श्रमणोपासक श्रावक थे० स्थिवरभगवंत ज्ञानवंतनी अं० समिपे ध० द्विविध धर्म सो० सांभलवाथी नि० अतिशय सम्यक्प्रकारे ह० हर्ष पाम्या, (वचनने विषे विश्वास छे जेने तथा अत्यंत सांभलतां आदर छे जेने ते) जा० यावत् हि० हृदयने विषे साधु उपदेश देवाथी पोतानो धन्यवाद पामतायका ति० त्रणवार आ० जमणा पासाथी मांडी प० प्रदक्षणा क० करे, करीने ए० एम व० केहेता हवा. सं० संजमनुं भं० हे भगवान ! किं० शुं फल होय ? अने त० तपनुं भं० हे भगवान ! किं० शुं फल होय? इतिप्रश्न. त० तेवारे ते थे० स्थिवरभगवंत, ते स० श्रावकोप्रत्ये ए० एम केहेता हवा. सं० संजमनुं अ० अहो आर्यो ! अण० अनाश्रव फल एतावता नवां कर्मने आवतां वारे. त० तपनुं फल वो० पूर्वकृत कर्मनुं छेदवुं एतावता जुनां कर्म मुकावे छे. त० तेवारे ते स० श्रमणोपासक, प्रश्नना उत्तर सांभलीने थे० स्थिवरभगवंत प्रत्ये ए० एम केहेता हवा. ज० जो भं० हे भगवान ! सं० संजमनुं अ० अनाश्रव फल जे आवतां कर्मने वारे ते फल कह्युं छे, अने त० तपनुं वो० पूर्व संचित कर्मनुं निर्जरारूप फल कह्युं छे, तो किं० शा कारणे भं० हे भगवान ! दे० देवता देवलोकने विषे उ० उपजे? तप संजमने युक्तरीते तेना अकारणथी. इति अभिप्राय. त० त्यां ते साधुओना समुदायमां का० एक कालीकपुत्र नामे अ० अणगार ते० ते श्रमणोपासको प्रत्ये ए० एम केहेता हवा. पु० पूर्व तपेकरी अ० अहो आर्यो ! दे० देवलोकने विषे देवतापणे उ० उपजे. पूर्व शब्दे वीतराग

एम कह्युं ? गो० हे गौतम ! ज० जेने को० क्रोध, मा० मान, मा० माया अने लो० लोज, वो० ए कपाय विछेद (उपशान्त तथा क्षय) थया होय त० तेने इ० इरियावही-क्रिया लागे. ज० जेने को० क्रोध, मान, माया अने लाज, ए कपाय अ० विछेद गया न होय त० तेने सं० संप्रायनी क्रिया लागे. अ० जथा जेम सूत्रमां कह्युं तेम चालताने, इ० इरियावही-क्रिया लागे, अने उ० विपरीत चालताने सं० संप्रायनी क्रिया लागे. से० ते उ० उत्सूत्रथी उपरांठो चाले छे, से० ते अर्थे एम कह्युं.

जावार्थः—हवे जुओ ! जेना क्रोधादिक चार विछेद गया, तेने इरियावहि-क्रिया कही, अने क्रोध, मान, माया ने लोज सहित छे, तेने संप्रायनी २४ क्रिया कही. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, इहांतो क्रोधादिकथी संप्रायनी क्रिया कही छे, पण पुण्य बंधावुं कह्युं नथी. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! समवायांगसूत्रमां आश्रवना पांच जेद कह्या छे. तेमां मिथ्यात, अव्रत, प्रमाद अने कपाय तो अशुज कर्मनां कारणां छे; अने जोग आश्रवना पंदर जेद ने पचीस क्रिया छे. तेमां वीतराग-संजमीने रागरहितने तो शुजजोगथी शातावेदनी इरियावही-क्रिया कही; अने शेप चोवीसने संप्राया-क्रिया कही. तेथी पुन्य न बंधाय, तो शुजाशुज कर्मना ग्रहवावाला आश्रवना तो पांचज जेद कह्या छेः-मिथ्यात, अव्रत, प्रमाद, कपाय अने जोग, ते पचीस क्रिया. तेमां पुन्य न बंधाय, तो पुन्य कइ क्रिया अने कया आश्रवमां बंधाय ? ते कहो. हे देवानुप्रीय! चोवीस संप्रायने कपायनी क्रिया कही. तेमां प्रशस्त-रागनी क्रिया अने शुजजोगथीज पुन्य बंधाय, अने अशुजजोगनी क्रिया रूप अने अप्रशस्तरागथी पाप बंधाय. ए न्याये प्रशस्त-रागसहित शुजजोग, तेज पुन्य बंधावानुं कारण जाणवुं; पण संवर-जावमां देवतादिकनुं आउखुं तथा पुन्यप्रकृति बंधाय नही. शाख सूत्र जगवती शतक पेहले उद्देशे एमे.ते पाठ.

असंवुमेणं जंते ! अणगारे सिज्झइ बुज्झइ मुच्चइ परिणिवाइ सव्वदुक्खाण मंतंकरेइ ? गो०! णोइणछसमछे. सेकेणछेणं

जाव अंतं न-करेति? गो०! असंवुमे अणगारे आउयव-
ज्जाउ सत्तकम्मपगमीउ सिढिल वंधणवंधाउ, धणियवंधण
वंधाउ पकरेंति रहस्सकाल ठिआउ दिहकाल ठिइयाउ
पकरेंति मंदाणुजावाउ तिव्वाणुजावाउ पकरेंति अप्पपए-
सगाउ वहुप्पएसगाउ पकरेंति आउयंचणं कम्मं सियवंधइ
सियनोवंधइ असायावेयणिज्जंचणं कम्मं जुवो २ उव-
चिणेइ अणाइयंचणं अणवदग्ग दीहमद्धं चाउरंत संसा-
रकंतारं अणुपरियट्टइ. सेतेणठेणं गो० ! असंवुमे अण-
गारे णोसिज्झइ. संवूमेणं जंते ! अणगारे सिज्झइ ? हंता
सिज्झइ जाव अंतंकरेइ. सेकेणठेणं जंते ! एवं वुच्चइ
संवुमे अणगारे सिज्झइ ? गो० ! संवुमे अणगारे आउयव-
ज्जाओ सत्तकम्मपगम्डिउ घणियवंधणवंधाउ सिढिल-
वंधणवंधाउ पकरेंति दिहकालठिइआउ रहसकालठि-
इयाउ पकरेइ तिव्वाणुजावाउ मंदाणुजावाउ पकरेंति
वहुप्पएसगाउ अप्पपएसगाउ पकरेइ आउयंचणंकम्मं
न वंधइ असायावेयणियंचणं नोजुवो २ उवचिणइ
अणादियं अणवदग्गं दीहमद्धं चाउरंत संसारकंतारं
वीइवयई. सेतेणठेणं गो० ! एवंवुच्चइ संवुमे अणगारे
सिज्झइ जाव अंतं करेंति. ॥

अर्थः—अ० असंवृत (जेणे आश्रवद्वार रुंध्या नथी एवा) अ० साधु जं० हे जगवान ! सि० सिद्धिगमन योग्य होय ? केवलज्ञानेकरी जीवादिक पदार्थने जाणे ? मु० नवा कर्मेकरी छुटे ? अने प० कर्म पुद्गल क्षय करी स० शाउखाने ठेमे शेष कर्मनो अंत करे ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! णो० ए अर्थ समर्थ नही. से० ते शा

वतो होय तेने पोतानी जग्या रेहेवा आपी, छकायना जीवनी रक्षा करवी आगलानुं मोटुं पाप टलावे तेमां शुं ? (७) वली कोइ जग्यानुं पाप टालतो होय तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (८) कोइए केवलीनां वचन संभारी उंनुं पाणी पीने, असंख्याता अपकायना जीवनी रक्षा करी पोतानुं पाप टाल्युं तेमां शुं ? (९) कोइए तिविहार उपवास कर्यो. तेने तृषा लागी, ते तृषा सहेवाने असमर्थ, अने उंना पाणीनो जोग नथी, तेथी ते काचुं पाणी पीवा चाल्यो. ते वारे कोइ श्रावकना घेरे उनुं पाणी ढोरेलुं पड्युं छे, ते पाइ अपकायना जीवनी रक्षा करी आगलानुं पाप टलावे तेमां शुं ? (१०) ए रीते उंनुं पाणी पीने काचा पाणीनुं पाप टाले, तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (११) कोइने स्नान करवानी मरजी थइ. तेणे केवलीनां वचन संभारी काचां पाणीमां असंख्याता अपकायना जीव जाणी, उंनुं पाणी जाचीने लावी स्नान कर्युं. ए उंना पाणीनी साजे अपकायनी रक्षा करी पोतानुं पाप टाल्युं तेमां शुं ? (१२) एज रीते कोइ स्नान करताने उनुं पाणी दइ अपकायना जीवनी रक्षा करी आगलानुं पाप टलावे तेमां शुं ? (१३) वली कोइ उना पाणीथी स्नान करी काचा पाणीना जीवनी रक्षा करी पोतानुं पाप टाले तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (१४) कोइ जुख सेहेवाने असमर्थ छे, तेणे केवलीना वचनथी तेउकायमां असंख्याता जीव जाणी, तैयार सुखडी लइ खाइ तेउकायना जीवनी रक्षा करी पोतानुं पाप टाल्युं तेमां शुं ? (१५) एज रीते कोइने रसोइनो आरंभ करतो जाणी तैयार सुखडी प्रमुख खवरावीने तेउकायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टलावे तेमां शुं ? (१६) तेमज कोइ तैयार अचित वस्तु खाइ, तेउकायना जीवनी रक्षा करी पोतानुं पाप टालतो होय, तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (१७) कोइ शीत सेहेवा असमर्थ छे. तेने सगडी करी तापवानी मरजी थइ, पण तेणे केवलीनां वचन संभारी वस्त्र ओढीने असंख्याता तेउकायना जीवोनी रक्षा करी पोतानुं पाप टाल्युं तेमां शुं ? (१८) कोइ तापतो होय तेने वस्त्रादिक आपी, अग्राहेरो

वेखाकी माला फेरवावे. ए तेउ-कायना जीवनी रक्षा करावी आग
पाप टलाव्युं तेमां शुं ? (१९) एज रीते कोइ वस्त्र ठंडी तेउ-क
जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टालतो होय तेने भलो जाणे तेमां
(२०) तेमज कोइ, अनार्यना उपदेशथी गाम वाल्याथी, दव दीध
उपद्रव टलतो जाणी, गाम वालवा तथा दव देवा चाल्यो; पण
तथा श्रावकना उपदेशथी तेमां मोटुं पाप जाणी, अचित वस्तु
दिकनुं उपक्रम करे, अने गाम वालवामां तथा दवमां जीव
तेनी रक्षा करी पोतानुं पाप टाल्युं तेमां शुं ? (२१) तेमज कोइ
बालतो होय, दव देतो होय तेने सुखडी प्रमुख अचित वस्तु
रावी दान दइ, ते जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टलावे तेमां
(२२) एज रीते कोइ पाप टाली जीवनी रक्षा करे, तेने भलो
तेमां शुं ? (२३) कोइ उघाडे मोढे बोलतां केवलीनां वचन सं
वस्त्र प्रमुखथी जयणा करी, वायु-कायना जीवनी रक्षा करी, पो
पाप टाले तेमां शुं ? (२४) तेमज कोइ उघाडे मोढे बोलतो
तेने मुहपत्ति, अंगुछो प्रमुख वस्त्र दइ वायु-कायना जी
रक्षा करावी आगलानुं पाप टलावे तेमां शुं ? (२५) एज रीते को
स्त्र प्रमुखथी जयणा करी वायुकायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप
लतो होय तेने भलो जाणे तेमां शुं ? (२६) कोइ वनस्पतीनो
करतां केवलीनां वचन संभारी अचित वस्तुना संजोगथी, वनस्पती
लोत्री तथा अजमो जीरुं इत्यादिक जीवोनी रक्षा करी, पोतानुं पाप
तेमां शुं ? (२७) एज रीते अनेरो कोइ माणस तथा तिर्यंच, लील
खातो होय तेने सुखडी, सेवया वणा तथा सुखुं:घास प्रमुख दइ
स्पतीकायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टलावे तेमां
(२८) एज रीते कोइ अचित वस्तु खाइने वनस्पतीना जीवोनी रक्षा
पोतानुं पाप टालतो होय तेने भलो जाणे तेमां शुं ? (२९) कोइ
नो पणी मांस खावाने अर्थे, तथा वेपारने अर्थे त्रस-जीवनो
करतां, साधु श्रावक, तथा दयावंतनो उपदेश सांभली सुखडी प्र

संक्लिष्ट (माठी) लेश्या कही; अने त्रण शुद्ध अने असंक्लिष्ट (नली) लेश्या कही. वली ठाणायांगने त्रीजे ठाणे, त्रण लेश्या दुर्गति-गामिनी कही, अने त्रण सद्‌गति-गामिनी कही. हवे श्री वीतरागदेवे ठ लेश्या उपर आंबानुं दृष्टान्त दीधुं ते कहेछेः-ठ जणा केरी खावाने अर्थे वनमां आव्या. तेमां कृष्ण-लेश्यानो धणी बोल्यो के, मुलथी आंबो कापो. १ नील-लेश्यानो धणी बोल्यो के, डालां कापो. २ कापोत-लेश्यानो धणी बोल्यो के, डालीउ कापो. ३ तेजु-लेश्यानो धणी बोल्यो के, काची पाकी केरीउ तोडो. ४ पद्म-लेश्यानो धणी बोल्यो के, पाकी पाकी केरीउं तोडो; ५ अने शुक्ल-लेश्यानो धणी बोल्यो के, बेसो ! पुर्व पश्चिमना पवन ला-गवाथी पाकेली केरी पडशे ते खाइशुं. ६.

हये जुउ ! काची पाकी केरीउं ले, पाकी केरीउं ले, अने पडी होय ते लइने खाय, तेमां पण पापतो छे, पण पेहेली कृष्णादिक त्रण लेश्याना प्रणाममां तथा करतव्यमां पाप घणुं छे, ते माटे अधर्म-लेश्या कही; अने कृष्णादिक त्रण लेश्यामां घणुं पाप लागतुं ते टाल्युं अने थोडुं पाप लगाड्युं, ते घणुं पाप टाल्युं तेनी अपेक्षाए धर्म-लेश्या कही. वली ठ लेश्या उपर वधकनो दृष्टान्त श्री वीतरागदेवे कह्यो छे. ते कहे छेः-कृष्ण लेशी धर्युं गाम मारे. १ नीललेशी माणसनेज मारे. २ कपोत लेशी पुरुषनेज मारे. ३ तेजुलेशी आयुद्ध सहितनेज मारे. ४ पद्मलेशी सामो सन्मुख आवे तेनेज मारे. ५ अने शुक्ललेशी अपराधीनेज मारे ६.

हवे जुउ ! तेजु, पद्म अने शुक्ल-लेश्याना करतव्यमां पण पाप तो छे, पण श्री वीतरागदेवे, कृष्णादिक त्रण लेश्यामां घणुं पाप लागे ते माटे अधर्म तथा माठी लेश्या कही; अने उपरनी त्रण लेश्याना प-रीने, कृष्णादिक त्रण लेश्यामां घणुं पाप लागतुं ते टाली थोडुं पाप लगाड्युं. ते माटे त्रण धर्म-लेश्या कही. ए न्याये धर्म प्रश्नोमां थोडा पाप माटे घणुं पाप टाल्युं, ते माटे त्रण धर्म-लेश्यानी पेरे धर्म-पुन्य कह्युं छे. जे थोडुं पाप लगाडी घणुं पाप टाले, ते जीवने श्री वीतरागदेवे रुडो कह्यो. श्रीजी सूत्र भगवती शतक पहेले उद्देशे बीजे. ते पाठः-

सुत्तत्तं नंते! साहू जागरियंतं साहू? जयंति! अत्थेगतियाणं जीवाणं सुत्तत्तं साहू अत्थेगतियाणं जीवाणं जागरियंतं साहू. सेकेणछेणं नंते! एवं वुच्चइ अत्थेगतियाणं जाव साहू? जयंति ! जेइमे जीवा अहम्मिया अहम्माणुया अहम्मिठा अहम्मक्खाइ अहम्मपलोइ अहम्मपलयणा अहम्मसमुदाचारा अहम्मेणं वित्तिकप्पेमाणा विहरइ एएसिणं सुत्तत्तं साहू. एएणंजीवाणं सुत्तासमाणा नो बहूणं पाण नूय जीव सत्ताणं छकणयाए सोयणयाए जाव परियावणियाए वट्टंति. एएणं जीवा सुत्तासमाणा अत्ताणं परंवा तडनयंवा नोवहूहिं अहम्मियाहिं संजोयणाहिं संजोएत्तारो नवंति. एएसिणं जीवाणं सुत्ततं साहू. जयंति! जेइमे जीवा धम्मत्थिया धम्माणुया जाव धम्मेणं चेव वित्तिकप्पेमाणा विहरइ एएसिणं जीवाणं जागरियत्तं साहू. एएणं जीवा जागरा समाणा बहूणं पाणाणं जाव सत्ताणं अदुकणयाए जाव अपरियावणयाए वट्टंति. तेणं जीवा जागरासमाणा अप्पाणंवा परंवा तदुनयंवा बहूहिं धम्मियाहिं संजोयणाहिं संजोएत्तारो नवंति. एएणं जीवा जागरासमाणा धम्मजागरियाए अप्पाणं जागरइत्तारो नवंति. एएसिणं जीवाणं जागरियंतं साहू. सेतेणछेणं जयंति ! एवं वुच्चइ अत्थेगतियाणं जीवाणं सुत्ततं साहू अत्थेगतियाणं जीवाणं जागरियंतं साहू.

अर्थः—सु० सुता निंद्राने वश पड्या नं० हे नगवान ! सा० नला ? के जा० जागता सा० नला ? ए प्रश्न उत्तर. ज० हे जयंति ! अ० केटलाएक जी० जीवने सु० निंद्रावश पणुं सा० नलुं, एटले सुता

जला. अने अ० केटलाएक जी० जीवने जा० निद्राने अन्नावे जागवुं सा० जलुं, एटले जागता जला. से० ते शा अर्थे नं० हे जगवान ! ए० एम वु० कह्युं ? के अं० केटलाएक जीवने सुवुं जलुं, अने केटलाएक जीवने जागवुं जलुं ? प्रश्न. उत्तर. ज० हे जयंति ! जे० एवा जीवने (श्रुत चारित्ररुप धर्मथी रहितने) अ० अधर्मी कह्या. वली एज कहेछे. अहम्मा० अधर्मानुग श्रुत चारित्ररुप धर्मथी विरुद्ध अधर्म मार्गे चाले ते, अहम्मि० अधर्मज जेनो इष्ट छे ते, अणम्मखा० अधर्म प्रत्ये कहे एवो जेनो आचार छे ते, अहम्मप० अधर्मप्रलापी अधर्मज उपादेयपणे करी देखे ते, अहम्मपल० अधर्म प्ररंजन अधर्मने विषे रहे ते, अहम्मस० अधर्मसमुदायाचार जेनो अधर्म समुदायनोज आचार छे ते, अहम्म० अधर्मे करीज आजीविका करताथका वि० विचरे छे, ए० एवा जीवोने सु० सुता सा० जला कह्या. ए० ए जीव सु० सुताथका नो० नही व० घणा प्राणीने जू० जूतने, जीवने स० सत्वने डु० दुःखना उपजावणहार सो० शोकना उपजावणहार जा० यावत् प० परितापना उपजावणहार थाय. ए० ए जीव सु० सुताथका अ० पोतानी आत्माने तथा प० परआत्माने त० बंनेने नो० नही व० घणा अ० अधर्मना कारणोने विषे सं० संजोगेकरीने सं० संजोगपणे थाय. ए० ए जीव सुता जला. ज० हे जयंति ! जे० जे आगल कहेवाशे ते जीव ध० धर्मने विषे रह्याथका ध० धर्मानुग जा० यावत् ध० धर्मेनीज चे० निश्चे करीने वि वृत्तिकल्प करता थका विचरे. ए० ए जीव जा० जागता जला. ए० ए जीव जा० जागताथका व० घणा प्राणी जा० यावत् स० सत्व पृथ्व्यादिकने अ० दुःख न उपजावे, जा० यावत् अ० परितापना नही उपजावताथका व० वर्त्ते. ते० ते जी० जीव जा० जागताथका अ० पोताने प० परने अथवा त० पोताने अने परने वेहुने व० घणी ध० धार्मिकना सं० संजोगने विषे सं० जोमणहार जा० थाय. ए० एवा जी० जीव जा० जागताथका ध० धर्मजागरिका करीने अ० आत्माने जगाडणहार थाय ए० एवा जीवनुं जागवुं सा० जलुं कह्युं. से० तेणे अर्थे ज० हे जयंति!

ए० एम वु० कह्युं के अ० केटलाएक जी० जीव सु० सुताज नला; अने अ० केटलाएक जी० जीव जा० जागता सा० नला. ए सुता जागतानो अधिकार कह्यो.

वलियत्तं भंते ! साहू दुब्बलियत्तं साहू ? जयंति ! अत्थेगइयाणं जीवाणं वलियत्तं साहू अत्थेगइयाणं जीवाणं दुब्बलियत्तं साहु. से केणठेणं भंते ! एवं वुच्चइ ? जाव साहू. जयंति ! जेइमे जीवा अहम्मिया जाव विहरइ एएसिणं जीवाणं दुब्बलियत्तं साहू. एएणं जीवा एवं जहा सुत्तस्स तहा दुबलिय वत्तवया भाणियवा. वलियस्स जहा जागरस्स तहा भाणियवं जाव संजोएत्तारो भवंति. एएसिणं जीवाणं वलियत्तं साहू सेतेणठेणं जयंति ! एवंवुचइ तंचेव जावसाहू. दखत्तं भंते ! साहू आलसियत्तं साहू ? जयंति ! अत्थेगतियाणं जीवाणं दखत्तं-साहू अत्थेगतियाणं जीवाणं आलसियत्तं साहू से केणठेणं भंते ! एवं वुच्चइ तंचेव जाव साहू ? जयंति ! जेइमे अहम्मिया जाव विहरंति एएसिणं जीवाणं आलसियत्तं साहू. एएणं जीवा आलसासमाणा नो वहूणं जहा-सुत्ता तहा-आलसा भाणियवा जहा-जागरा तहा-दक्खा भाणियवा जाव संजो एत्तारो भवंति. एएणं जीवा दक्खासमाणा वहूहिं आयरिय-वेयावच्चेहिं उवझाय-वेयावच्चेहिं थेवर-वेयावच्चेहिं तवस्सी-वेयावच्चेहिं गिलाण-वेयावच्चेहिं सेहवेयावच्चेहिं कुल-वेयावच्चेहिं गण-वेयावच्चेहिं संघवेयावच्चेहिं साहमी-वेया-वच्चेहिं अत्ताणं संजोएत्तारो भवंति. एएसिणं जीवाणं दक्खत्तं साहू सेतेणठेणं तंचेव साहू. सोइंदिय-वसठेणं भंते !

जीवे किं बंधइ? एवं जहा कोह वसट्टे तहेव जाव अणु-
परियट्टइ एवं चक्खिंदियवसट्टेवि जाव फासिंदियवसट्टेवि
जाव अणुपरियट्टइ. दउमत्तेणं भंते! निद्दाएज्जावा पयला-
यइवा? हंता निद्दाएइवा पयलायइवा जहा हसेया तहा.

अर्थः—हवे दुर्बलादिकने तेमज कहे छेः—भ० अनंतरे बलवंत-
पणुं भं० हे भगवान! सा० भलु? के दु० दुर्बलपणुं सा० भलुं? इति प्रश्न. उत्तर. ज० हे जयंति! अ० केटलाएक जीवने ब० सबलपणुं सा० भलुं, अने अ० केटलाएक जीवने दु० दुर्बलपणुं सा० भलुं. से० ते शा अर्थे भं० हे भगवान! ए० एम वु० कह्युं? के जा० केटलाएक सबला भला, अने केटलाएक निर्बल भला. इति प्रश्न. उत्तर. ज० हे जयंति! जे० जे जीव अ० अधर्मिक इत्यादिक पुर्वोक्त सर्वे बोल के-हेवा जा० जावत् वि० विचरे. ए० ए जीवने दु० दुर्बलपणुं भलुं. ए० ए जीव इत्यादिक ए०ज० जेम सु० सुतानी वक्तव्यता कही, त० तेम दु० दुर्बलनी केहेवी. एटले सुता सरीखो दुर्बल पक्ष जाणवो. ब० बलवंतनी वक्तव्यता ज० जेम जा० जागतानी वक्तव्यता कही तेम केहेवी. जा० यावत् सं० संजोग जोमणहार थाय. ए० ए जीवने ब० बलवंतपणुं सा० भलुं. से० तेणे अर्थे ज० हे जयंति! ए० एम कह्युं. तेमज जा० यावत् भलो. वली जयंति पुछे छे के, हे भगवान! द० डाह्यापणुं (उद्यमपणुं) भलुं? के आ० आलसपणुं सा० भलुं? ए प्रश्न. उत्तर. ज० हे जयंति! अ० केटलाएक जी० जीवने द० दक्षपणुं एटले उद्यमवंतपणुं भलुं, अने अ० केटलाएक जी० जीवने आ० आल-सपणुं भलुं. से० ते शा अर्थे? भं० हे भगवान! ए०वु० एम कह्युं. तं० तेमज जा० यावत् सा० भला एटलासुधी केहेवुं? ज० हे जयंति! जे० जे जीव अ० अधर्मिक अधर्मानुगत् इत्यादिक जा० यावत् करताथका वि० विचरे, ए० जी० ए जीवने आ० आलसपणुं सा० भलुं. ए० ए जीव आ० आलसु थयाथका नो० नही व० घणा प्राणीने ज०सु० जेम

सुतानी वक्तव्यता कही त० था० तेम आलसुनी पण वक्तव्यता केहेवी. ज०जा० जेम जागतानी वक्तव्यता कही त०द० तेम डाह्यानी वक्तव्यता केहेवी. जा० यावत् सं० संजोरूणहार थाय, एटला सुधी केहेवुं. ए० ए जीव द० डाह्या थयायका व० घणा आ० आचारजनी वे० वेयावृत्तने विषे, उ० उपाध्यायनी वैयावृत्तने विषे, थे० स्थिवरनी श्रुतवृद्धनी वैयावृत्तने विषे, त० तपस्वीनी वैयावृत्तने विषे, गि० गीलाणनी वैयावृत्तने विषे, से० शिष्यनी वैयावृत्तने विषे, कु० कुलनी वैयावृत्तने विषे, ग० गणनी वैयावृत्तने विषे, सं० संघनी वैयावृत्तने विषे अने सा० साधर्मिनी वैयावृत्तने विषे, अ० आत्माने सं० संजोरूणहार थाय. ए० एवा जीवने द० दक्षपणुं भलुं. से० तेणे अर्थे ज० हे जयंति! इत्यादिक. तं० तेमज केटलाएकने आलसपणुं अने केटलाएकने दक्षपणुं सा० भलुं होय. वली जयंति पुछे छे के, सो० श्रोतिंद्रिने व० वशेकरी भं० हे भगवान! जी० जीव किं० शुं कर्म बांधे? ए प्रश्न. ए० एमज ज० जेम. को० क्रोधने व० वश कह्यो तेम केहेवुं. एटले सात कर्मनी प्रकृति बांधे इत्यादि. त० तेमज जा० यावत् अ० परिभ्रमण करे. ए० एम च० चक्षु–इंद्रिने वशे पण केहेवुं. जा० यावत् फा० स्पर्श-इंद्रिने वशे पण तेमज केहेवुं. जा० यावत् संसार परिभ्रमण करे. छ० छदमस्थ भं० हे भगवान! मनुष्य नि० सुखे जागे? निंद्रा करे? प० उभो रही निंद्रा करे? इति प्रश्न. उत्तर. हं० हा जयंति! नि० निंद्रायमान थाय, तथा प० प्रचलायमान थाय. ज० जेम द० दुसवाने विषे कह्युं, त० तेम निंद्राने विषे पण केहेवुं.

भावार्थः—हवे जुओ! अधर्मी जीव तो सर्वथा भुंडा छे, पण जागता पांच आश्रव सेवे, हिंसा कुरू कपट करे, अने सुता निंद्रामां एटलुं पाप न करीशके. पणुं पाप टल्युं. तेमाटे सुता भला कह्या. हवे जुओ! निंद्रामां सुता शुं भलुं काम करे छे? निंद्रालेतां पण सातआठ कर्म बंधाय कह्युं छे. शास्त्र सुत्र भगवती शतक पांचमे उद्देशे चोथे. ते पाठः—

जीवेणं भंते! निद्दायमाणेवा पयलायमाणेवा कइ कम्मपग-
डीर्ज बंधइ? गो०! सत्तविह बंधएवा अठविह बंध एवा एवं
जाव वेमाणिए पोहत्तिएसु जीवेगिंदिय वज्जो तिय भंगो॥

अर्थः—जी० जीव भं० हे भगवान ! निंद्रा करतो थको प० प्रच लायमान (विशेष निंद्रा) करतो थको क० केटला कर्मनी प्रकृति बं० बांधे ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! स० आउखुं न बांधे त्यारे सात कर्मनी प्रकृति बं० बांधे, अने आउखुं बांधे त्यारे अ० आठ कर्मनी प्रकृति बं० बांधे. ए० जा० एम यावत् वे० वैमानिक सुधी केहेवुं. पो० बहुवचनने विषे पुंठली परे जी० जीवपदने तथा एकिंद्रियना पांच पदने विषे एक भांगो. शेष १ए दंमके ति० त्रण भं० भांगा.

भावार्थः—हवे जुर्ज ! निंद्राथी सातआठ कर्म बंधाय, त्यारे पापी जीवने सुता भला केम कह्या ? पण अहियांतो अपेक्षाय वचन छे. ते जागतानी अपेक्षाये निंद्रामां सुताने थोडुं पाप लागे, अने घणुं पाप टल्युं ते माटे सुताने भला कह्या. एमज पापी जीवने दुर्बल आलसुं भला कह्या. ए न्याये कोइने तृषा लागी तेथी काचुं पाणी पीवा मांड्या, पण अरिहंतना वचनथी तेमां असंख्याता जीव जाणीने पीवुं छोड्युं, पण तृषा न खमाय तेथी ऊनुं पाणी पीधुं. हवे ऊनुं तथा काचुं पाणी ए बे टाली न शकाय, तेथी ऊंना पाणीनी साटे काचा पाणीनुं पाप टाल्युं, ते गुण नीपन्यो. कारणके निमित्त कारण विना दया न पलाय. हवे जेम पोते थोमा पाप साटे घणुं पाप टाल्युं ते गुण थयो, तेम अनेराने घणुं पाप लागतुं जाणी, थोमा पाप साटे घणुं पाप टलावे तेमां गुण केम नहीं थाय ? पोतानुं पाप टाल्यामां गुण हशे तो अनेरानुं पाप टलाव्यामां पण गुण हशेज; अने टालताने भलो जाण्यामां पण गुण हशेज. एम ४१ प्रश्नमां पण जाणवुं. ते उपर दृष्टान्त कहीये छीयेः-जेम कोइने राजाए सो रुपीया दंम कर्या. तेथी घरनो धणी जाणे के माहारा सो रुपीया गया. तेवामां कोइ प्रधान प्रमुख वचे पमी, पचास रुपीया

छोमावी पचासज रुपीया देवराव्या. तेथी ते पुरुष तेने शुं जाणे ? ए पापीए माहारा पचास रुपीया खोवराव्या,एम जाणे? के एम जाणे? जे शाबाश भाइ, तमे माहारा पचास रुपीयामां छुटको कराव्यो, तमे मने घणो गुण कर्यो एम कहे ? ए रीते गुण छे के अवगुण छे ? ते विचारो. एम ४१ प्रश्नमां अनेरानुं पाप टलाव्युं ते पण नवचवमां गुणज छे.

वली तेरापंथी कहेछे के, "बीलाडी प्रमुख हिंसक जीव उंदर प्रमुख गरीब जीवने मारे, तेने छोमावे तो, छोमावे तेना उपरतो राग आव्यो, ने बीलाडी प्रमुख उपर द्वेष आव्यो. ए रागद्वेषनां फलतो कडवांछे. वली जेम जाणुं पीरस्युं ने जमनारना मोंढा आगलथी खोशी ले, ते दृष्टान्ते छोमावनारने जोगांतराय लागे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जोजनवाला तो कमाइ करी पीशी रांधीने जमे, अने तेनुं जमवुं जोजनथकीज थाय. ते जोगांतराय खोश्या आश्री लागे, पण बीलाडीना उंदरमां केटला टका नह्या हता ? ते कहो. केमके तेतो द्वेष-जावथी दुष्ट प्रणामथी मारे छे. ए छोमावनारना अंतराय देवाना द्वेष प्रणाम नथी, पण तेनुं घणुं पाप टलाववाना प्रणाम छे. वली तमे पूर्वे कह्युं के, छोमावनारनो बीलाडी उपर द्वेष-जाव आव्यो. ए तमारुं केहेवुं अयथार्थ छे. कारणके एज वेलाए बीलाडीने कुतरो मारे, तेने पण दया आणी छोमावे. ए द्वेषनो राग केम थयो ? हे देवानुप्रीय ! छोमाववावालानातो दयानाज प्रणाम छे, अने बीलाडीनुं पाप टलाववानाज प्रणाम छे. जेम बालकने ताव आवतो होय, ते बालक दहीनो वाटको पीवा लागे. ते तेनी माता खोशी ले, तेथी ते पोताना अज्ञानपणे दुःख पामे, पण माताने दुखनी देणहारी न कहीए. हितसुखनी वान्छनहारीज कहीये. वली कडु करीयातुं वाटीने पाय तेथी बालक दुःख पामे, पण माताने तो ताव गमाववावाली अने सुख देवावालीज कहीये. तेम बीलाडी पोताने अज्ञानपणे दुःख पामे, पण जीव छोमाववावालो तो बीलाडीनुं पाप टलाववावालो तथा हितनो वंछनहारोज कहीए.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के, " एम जवराइथी जीव बचाव्यां तथा आगलानुं पाप टलाव्यां धर्म थायतो, पहेला देवलोकनो धणी इंद्र सीमंधरस्वामी पासे जाय छे. हवे सीमंधरस्वामी जो जवराइथी जीव बचाव्यामां धर्म मानता होयतो, इंद्रने उपदेश दइ असंख्याता द्विपसमुद्रमां माछलां प्रमुख हिंसा करे छे, तेने वर्जी राखे, असंख्याता जीवोनी रक्षा करावे अने घणा जीवोनुं पाप टलावे; पण श्रीवीतरागदेवनी जवराइथी जीव छोडाववानी श्रद्धा नथी. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! तमारा केहेवा प्रमाणे जवराइथी जीव बचाव्याथी तो पाप थाय, तेथी ए काम इंद्र करे नहीं. पण अमे तमने पुछीए छीए के, इंद्र कोइने उपदेश दइ मिथ्यात्व छोडावे, तेमां शुं थाय? तेवारे तेरापंथी कहेछे के, धर्म थाय. तो हे देवानुप्रीय! भरतक्षेत्रमां घणा कुमतिउए अछती अछती परुपणा करी चालणी चालणी धर्म करी नांख्यो छे. हवे जो अहींयां इंद्र आवीने उपदेश दे, अने कहेके सीमंधरस्वामीए कह्युं छे के, फलाणो धर्म साचो छे एम कहे. तथा घणा जीवोने तीर्थंकर केवलीना दर्शननी चाहना होय तेमने दर्शन करावी लावे तो घणा जीवोनुं मिथ्यात्व छुटे, अने समकित पामे. ए तो धर्मनुं कार्य छे. ए समजाववामां तो तमे पण धर्म कहोछो. ए धर्मनुं काम इंद्र केम न करे? ते कहो. पण हे देवानुप्रीय! कोइना केहेवाथी काम करे तेने अनुकंपा न कहीए. प्रत्यक्ष जीव मरतो देखी कोमल करुणा भाव आणी कार्य करे, ते प्रणामनेज अनुकंपा कहीए. ते अनुकंपा जीवने क्षयोपशम भावथी आवे.

वली तेरापंथी कहेछे के, " ४१ प्रश्नमां पैसा आपी अचित्त वस्तु खवरावी जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टलाव्युं, तेमां त्रण कन्याना दृष्टान्ते धर्म पुन्य नथी. जेम त्रण कन्याउमां, एकतो श्रावकनी बेटी, एक वेश्यानी बेटी, अने एक ब्राह्मणनी बेटी. ३ ए त्रण बहेनीए त्रण कसाइने बकरां मारवा लइ जता देखी, जे श्रावकनी बेटी हती तेणे कसाइने उपदेश दइ बकराने छोडाव्यां, १ वेश्यानी बेटीए कुशील सेवीने छोडाव्यां, २ अने ब्राह्मणनी बेटीए परेणुं, धन परिग्रह

दइ छोडाव्यां. ३ हवे ए त्रण जणांमां उपदेश दइ छोडाव्यां तेमां तो धर्म छे, पण कुशील सेवीने छोडाव्यां तेमां, अने दाम घरेणुं दइ छोडाव्यां तेमां धर्म नथी. जो घरेणुं परिग्रह दइने छोडाव्यां तेमां धर्म हशे तो कुशील सेवीने छोडाव्यां तेमां पण धर्म हशे." एवी कुयुक्ति मेलवे छे. तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! तमारा पुज्यजीने घणा वर्षे आव्या शांजलीने तमारा श्रावक श्रावीका सामा आव्या, अने वंदणा करी रसोइ तैयार करावी बारमुं वृत निपजाव्युं. तेमां बे तमारा पुज्यनी पक्की रागीणी बाइओ मोडी आवी. तेमने तमारा पुज्यजीए पुछ्युं के, हे बाइओ ! तमे मोडी केम आवी ? त्यारे तेमणे कह्युं के, चोर अमने मारगमां मल्या. तेमां एक जणी तो कहेके में कुशील सेवी केम मुंकावी (छुटी); अने एक कहे के में तो घरेणुं आपीने केडे मुंकावी. हवे तमारी केहेणीने लेखे एके चोथो आश्रव सेवराव्यो, अने एके पांचमो आश्रव सेवराव्यो. हवे तमारा पुज्यजी प्रायश्चित केने देशे ते कहो. त्यारे तेरापंथीए कहेवुंज पडे के, कुशील सेव्युं तेने प्रायश्चित दे. तो हे देवानुप्रीय ! कुशील सेवी तथा परिग्रहो देइ जीव छोडावे ते बंन्नेने सरखां केम गणोछो ? कारण के जेणे कुशील सेवराव्युं, तेणे तो पोतानां अने आगलानां बंनेनां मोह कर्म पोख्यां. असंख्याता पंचेंद्रिजीवनी हींसा बंनेने लागी, अने एक पंचेंद्रि जीवनी रक्षा कीधी. हवे आगलानुं एक पंचेंद्रि जीवनुं पाप टलाव्युं, ते तो चोखुंज कामछे, पण असंख्याता पंचेंद्रि जीवनी घात कुशील सेवतां बंनेने लागे, तेमां नफो थोडो, अने तोटो घणो, तेथी ए काम अकरवा जोग्य छे; पण घरेणुं दइ बकरां छोडाव्यां, तेने कया जीवनी हींसा लागी ? ते कहो. ए कुहेतु केम मले ? तेवारे तेरापंथी कहे छे के "कुशील सेव्यां सेवराव्यामां तो चोथुं पाप छे, अने परिग्रहो सेव्यां सेवराव्यामां पांचमुं पाप छे. गृहस्थिनुं खावुं पीवुं अने घरेणुं, ए परिग्रहामां छे." एम कहे छे, तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! खावुं पीवुं घरेणां ने कपडां, ए तो आठ फरसी पुद्गल छे, रुपी छे, अने नजरे आवे छे; अने अढार पापने तो भगवाने रुपी चोफरसी कह्यां छे, ते नजरे आवे नही. शास्त्रसूत्र भगवती शतक बारमें उद्देशे पांचमें. ते पांचमुं पाप मुर्छा, तृष्णा, ममता, चोफरसी छे तेने कहीये; पण खावा, पीवा, अने घरेणाने परिग्रहो न कहीए. ए न्याये घरेणां देइ थकां छोडाव्यां तेणे पोताना तृष्णा-ममतारुप परिग्रहो घटाड्यो, जीवनी रक्षा करावी, अने आगलानुं पाप टलाव्युं. ए प्रत्यक्ष गुणनुं कार्य छे. ते विवेक विना दीसतुं नथी. वली खावुं, पीवुं, घरेणुं ने कपडांने परिग्रहो कहे, तेने पुछीएके, पांचमा पाप परिग्रहो छतां जीवने केवल-ज्ञान उपजे के नहि ? तेवारे कहेछेके, परिग्रहथकां केवल न उपजे. तेवारे पाछुं कहेवुं के, मरुदेवी माता हाथीनी अंबारीए लाखो क्रोडोनां घरेणां पेहेरेल थकांने केवलज्ञान केम उपज्युं ? ते कहो. तेवारे कहेछे के, "तृष्णा-ममताने परिग्रहो कहीए, ते मटी गइ हती। केवल उपन्युं; पण खावा पीवा कपडां घरेणां अने हाथीनी अंबा-डीने परिग्रहो न कहीए. ए उपर ममता होय, ते ममताने परिग्रहो कहीए." ए जुओ ! हे देवानुप्रीय ! एकतालीस प्रश्नमां देवताओनी अने नेरीआओनी ममता-तृष्णा परिग्रहो छे, ते रुपी-चोफरसी पुद्गल छे, ते दीठां दीठां जाय नहीं. एमनां पोतपोतानी पासेज रहे, अने अहींया देवताओ जो हवडां पोतानी ममता तृष्णा-रुप परिग्रहो घटाड्यो छे. तेनो शास्त्र सूत्र भगवती शतक पांचमे ते पाठः—

गाहावइस्साणं भंते ! भंडं विक्किणमाणस्स कइए भंडे साइज्जेज्जा भंडेयसे अणुवणिएसिया गाहावइस्सणं भंते ताओ भंडाओ किं आरंभिया किरियाकज्जइ जाव मिच्छादं-सण किरियाकज्जइ कइयस्सवाताओ भंडाओ किं आरंभि-या किरियाकज्जइ जाव मिच्छादंसणा किरियाकज्जइ ? गो० ! गाहावइस्स ताओ भंडाओ आरंभिया किरियाकज्जइ जाव

अपच्चरकाणी मिच्छादंसणवत्तिया सियकयइ सियनोकयइ कइयस्सणं ताउ सव्वाउ पयणु न्नवइ. गाहावइस्सणं न्नंते! न्नंमेविक्किणमाणस्स जाव न्नंमेसेउवणीएसिया कत्तियेस्सणं न्नंते! ताउ न्नंमाउ किं आरंन्निया किरियाकयइ जाव मिच्छादंसणकयइ? गो० ! कत्तियस्स ताउ न्नंमाउ हेठि-ल्लाउ चत्तारि किरिया कयइ मिगदंसण किरियाए न्नय-णाए गाहावइस्सणं ताउ सव्वाउ पयणुइ न्नवइ. गाहाव-इस्सणं न्नंते! न्नंमे जाव धणेयसे अणुवणिएसियाए ए-यंपि जहा न्नंमे उवणीए तहा णेयवं चउन्नो आलावगो धणेयसे उवणीए सिया जहा पढमो आलावगो न्नंमेयसे अणुवणिएसिया तहा णेयवो पढ्मं चउन्नाणं एको गमो ॥

अर्थः—गा० गाथापतीने न्नं० हे न्नगवान! न्नंमा० क्रियाणां वेचताथकाने क० क्रइक (क्रियाणाना ग्राहक) न्नं० ते न्नांम प्रत्ये सा० संचकार अंगीकार करे, न्नं० ते क्रियाणुं अ० जेणे संचकारुं तेने आप्युं नथी. तेवारे गा० गाथापतीने न्नं० हे न्नगवान! ता० ते न्नं० क्रियाणाथकी किं० शुं? आ० आरंन्ननी कि० क्रिया लागे? के परिग्रहनी, मायाप्रत्ययनी, अपचखाणीनी जा० यावत् मि० मिथ्यादर्शन-प्रत्ययनी कि० क्रिया लागे? अने क० क्रइकने न्नं० ते क्रियाणाथकी किं० शुं आ० आरंन्ननी कि० क्रिया लागे? जा० यावत् मि० मिथ्यदर्शन-प्रत्ययनी कि० क्रिया लागे? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम! गा० गाथापतीने ता० ते न्नं० क्रियाणाथकी आ० आरंन्ननी, परिग्रहनी अने मायाप्रत्ययनी जा० यावत् अ० अपचखाणनी क्रिया नियमथकी लागे, अने मि० मिथ्यादर्शन-प्रत्ययनी क्रिया सि० मिथ्यादृष्टि होय तेने लागे, अने सम्यक्दृष्टि होय तेने न लागे. क० ते क्रइकने संचकारना देण-दारने स० हजी तेणे क्रियाणुं लीधुं नथी ते माटे सघली क्रिया हस्व

खवरावी अने जवराइ कीधी ते तो कारण ठे; अने जीवनी रक्षा करी आगलानुं पाप टलाव्युं ते कार्य ठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, "उपदेश दइ जीव ठोडावे तेमां तो धर्म ठे, पण पैसा दइ, वस्तु खवरावी, जवराइ करी जीव बचावे, तेमां धर्म नथी." तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! उपदेश दीधो, पैसा दीधा, वस्तु खवरावी, तथा जवराइ कीधी, ए तो चार कारण ठे; अने ए कारणथी जीवनी रक्षा थइ, आगलानुं पाप टल्युं, ते कार्य ठे. हवे उपदेश दइ जीव ठोडाव्यो, ते तो कार्य तथा कारण बंने शुद्ध ठे, अने पैसा दइ, वस्तु खवरावी, के जवराइ करी जीव ठोडाव्या, ए कारण तो त्रणे अशुद्ध ठे, पण जीवनी रक्षा थइ, पाप टल्युं, ए कार्य शुद्ध ठे. हवे तमे ए कारण अशुद्ध देखीने कार्यमां पाप केम कहो ठो ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, "जेनुं कारण अशुद्ध ठे तेनुं कार्य शुद्ध नथी." तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! रायप्रशेणी सूत्रमां चित्त प्रधाने कपटाइ करी घोडा रथ दोडावी, अनेक जीवनी घात करी, प्रदेशी राजाने समजाव्यो. ए कारण अशुद्ध? के कार्य अशुद्ध? ए कारण अशुद्ध ठे तेमां तो पाप ठे, पण प्रदेशीने समजाव्यो ते कार्य शुद्ध ठे, तेमां पाप नथी. तेने श्री वीतरागदेवे धर्म दलाली कही ठे; पण कारण अशुद्धनो पक्ष लइने पाप दलाली कही नथी. एमज ज्ञाता–सूत्रमां सुबुद्धि प्रधाने काचा पाणीनी हिंसा करी जीतशत्रु राजाने समजाव्यो. ए कारण अशुद्ध? के कार्य अशुद्ध? ते कहो. तेमज कोइ साधुने वंदणा करवाने, वाणी सांभलवाने, तथा सामायक करवाने, रथ पालखी प्रमुखनी असवारी करी, मेह वरसतां, रातना उपयोग विना अनेक प्रकारनो आरंभ तथा अजयणा करतो आव्यो. ए कारण अशुद्ध? के साधुने वंदणा करी, वाणी सांभली प्रतिबोध पाम्यो, ए कार्य अशुद्ध? ते कहो. तेमज नदीमां असंख्याता जीवनी घात करतां साधु नदी उतरे, ए कारण अशुद्ध? के ज्ञान, दर्शन अने चारित्र निर्मलां राखवाने

श्रीवीतरागदेवनी आज्ञा आराधी, ए कार्य अशुद्ध ? ते कहो. तेमज वहेती नदीमांथी आरजाने अनंता जीवनी रक्षपाल जाणीने, साधु काढे, ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध? ते कहो. तेमज उघाडे मोंढे बोलतां साधुने दान दीधुं, तथा उघाडे मोंढे बोलतां देव-गुरु-धर्मने पचकारो दीधो, ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध ? वली पंचाग्नि प्रमुख अनेक हिंसा सहित तपस्या तथा कष्ट करे, तेथी पुन्य बंधाय, ने देवतामां जाय. (शास्त्रसूत्र उववाइजी) ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध ? ते कहो. इत्यादि अनेक कारण अशुद्ध, तेनां कार्य शुद्ध जाणवां. ए न्याये उपदेश दइ जीवने बचाव्यो, तेनुं कारण अने कार्य बंने शुद्ध छे, अने दाम दइ, वस्तु खवरावी, जवराइ करी, जीव छोडाव्यो, तेनुं कारण तो अशुद्ध छे; पण कार्य शुद्ध छे ते करवा योग्य छे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के "अशुद्ध कारणे करीने शुद्ध कार्य करवुं नहीं." तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! शुद्ध कारणथी कार्य सिद्धि थाय तो अशुद्ध कारण न करवुं, पण शुद्ध कारणथी कार्य सिद्धि न थाय तो, अशुद्ध कारणने तो खोटुंज जाणे, पण कार्यमां गुण घणो जाणे तो, अशुद्ध कारणथी शुद्ध कार्य करे. ते उपर दृष्टान्त कहेछेः-" जेम कोइ वेपारी देशदेशावरमां माल मोकले, ने हुंडी भाडुं बोलाइ खरच लाग्याविना माल ठेकाणे पोहोंची जाय, सवाया दोढा दाम थाय, तेवारे तो ए कारणथी कार्य करवुं श्रेष्ट जाणे; पण हुंडी, भाडुं, ने बोलाइ खरच लाग्यां पण सवाया दोढा दाम थाय तो, बोल रुपीया खरच पडे तेने तो खोटा जाणे, पण आगल लाभ घणो जाणे तो ए वेपार करे के नही ? अर्थात करेज. " तेम दान दयामां पण अशुद्ध कारणने तो खोटुंज जाणे, पण आगल कार्यमां लाभ घणो जाणे तो ते करवा योग्य छे. वली कोइना दिक्षा लेवाना भाव छे, पण साधुनां उपगर्ण जोइए तेनो जोग तेवारे कोइक श्रावके ओघो, मुहपति, वस्त्र, पात्रां अने सूत्र देवरावी. ए कारण अशुद्ध ... अशुद्ध? ते कहो. दइ दिक्षा देवराववी, ए ... छे. तेम

पोसो करावे, तथा ४१ प्रश्नोमां द्रव्यवस्तु देइ, जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टलाव्युं, ते शुद्ध कार्य करवां योग्य छे. वली श्री कृष्ण माहाराजे पाछला परिवारनो खावा पीवानी सारसंभाल करी, घणा जीवोने धर्म दलाली करी दीक्षा देवरावी. ए कारणे तीर्थंकर गोत्र बांध्युं. ए न्याये अशुद्ध कारणथी पण शुद्ध कार्य करवा योग्य छे. हे देवानुप्रीय! उपदेश दइने जीव छोडाव्यो, तेमां गुण थसे तो, बाकीनां त्रण कारणथी पण गुण थशेज; पण उपदेश दइनेज जीव छोडाव्यामां धर्म छे एम तमे कपटाइथी मत कहो; कारणके तमारे लेखे असंजतीना जीववामां धर्म नथी. ए मिथ्या जुठ केम भाखो छो? तमारी सरधाने लेखे तो उपदेश दीधामांज धर्म कहेवुं जोइए; पण उपदेश दइ असंजतीने हणवानां त्याग करावबामां तथा छोडाववामां धर्म कहेवुं न जोइए.

वली अनुकंपा दान दयाना उत्थापक कहेछे के, " जीवने न हणवा तथा जीवनुं पाप टलावीने तरवुं वंछवुं, ते तो सूत्रमां ठाम ठाम कह्युं छे, पण असंजती जीवने बचाववो क्यां कह्युं छे ? " तेनो उत्तर. हे देवाणुप्रीय ! जीवने उगारवानुं सूत्रमां ठामठाम श्री वीतरागदेवे कह्युं छे, पण तमारा सरखा जीव–दया–अनुकंपा रहितने सुजतुं नथी. ते सूत्रनी शाखा कहे छे. प्रथम तो साधु त्रण करण अने त्रण जोगे करीने, छकायना जीवने मन, वचन अने कायाथी हणे नही, हणावे नही, अने हणताने भलो जाणे नही. ३ ए न हणवुं तो त्रण करण नव जोगे करीने करी चुक्या. हवे उपदेश दइ छकायना जीव बचावे, तथा छकायनी हिंसाने त्याग करावे, ए न हणयामां के उगार्यामां ? वली छकायना जीवनी रक्षावास्ते तथा उगारवाने अर्थे श्रीवीतरागदेव उपदेश देवे कह्युं छे. शास्त्रसूत्र प्रश्नव्याकरण प्रथम संवर द्वारमां. ते पाठ,

इमंच सव्वजग जीव रक्खण दयठ्याए पावयणं भगवया सुकहियं अत्तहियं पेच्चा भवियं आगमेसि भद्द सुध नेयाउयं. ॥

अर्थः—इ० ए प्रत्यक्ष स० सर्व जगतना जीव (चोरासी लाख जीवाजोन) ने र० राखवाने विषे कारणरुप द० दयाने अर्थे पा० प्रवचन (श्री सिद्धान्त दयानो परमार्थ) भ० भगवंत श्री महावीरदेवे सु० भलो कह्यो. ए सिद्धान्तविना कांइ दयानो परमार्थ जाणे नही, ते माटे प्रवचन कह्युं. ते प्रवचन आ० आत्मा (जीव)ना हीतभणी पे० जन्मान्तरे भ० शुद्ध फलपणे प्रणमे, जीव उगारवो ते प्रवचन इत्यर्थ आ० आगमे काले भ० कल्याणनुं कारण सु० निर्दोष न्याय मार्गे वर्तवानुं कारण.

भावार्थः—हवे जुव ! प्रवचन सिद्धांन्त रुपणी वाणी श्री भगवंते भली कही. ते शा अर्थे ? सर्व जगतना एटले छ कायना जीवोनी रक्षा तथा दयाने अर्थे कही. ए न हणयामां के उगार्यामां ? सर्व गणधर साधु प्रमुख, त्रिविधे त्रिविधे न हणवुं, ते तो करी चुक्या. हवे उपदेश शा अर्थे देवे ? छ कायना जीवोनी रक्षा, दया, अने उगारवाने अर्थेज उपदेश दे छे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के " उपदेश तो जीवनुं तरवुं वान्छवाने अर्थे तथा आगलानुं पाप टलाववाने अर्थे दे छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जीवनी रक्षा कर्याथी तथा दया पाल्याथी पाप टलशे, तरवुं थशे, एमां शुं भुल छे ? श्री वीतरागदेवने तो तमथकी अनंतुं ज्ञान हतुं, पण तमारी पेठे केम न कह्युं? के जीवने तरवाने अर्थे वाणी प्रकाश करी छे. हवे जो तरवाने अर्थेज वाणी प्रकाश करी कहो छो, तो पांच स्थावर, त्रण विगलेन्द्रि, अने असन्नी (मनरहित) जीवने, श्री भगवंतनी वाणी कइ रीते तारे ? ते कहो. अहीं तो " सव्वजग जीव रक्खणदयाए " एवो पाठ छे. वास्ते छकायना जीवनी रक्षा तथा दयाने अर्थे उपदेश दे, वाणी प्रकाशे, एम कह्युं छे. ए न हण्यामां के उगार्यामां ? ए कूमति छवावीने अनंता तीर्थंकर तथा केवलीमाथे आल दइ वचन उत्थापी अनंतो संसार केम वधारो छो ? वली चित्तप्रधाने केशीश्रमण मुनीराजने कह्युं के, प्रदेशीराजाने

धर्म संजलावशो तो घणा जीवोनी दया पलशे, रक्षा थशे. ते रायप्रशेणी सूत्रनो पाठः—

एवं खलु नंते ! अम्मं पएसीराया अहम्मिए जाव सयस्सवि जणवयस्स नो स्समं करजरं पवतेइ तं-जतिणं देवाणुप्पिया पयस्सिसरन्नो धम्ममाइक्खेज्जा वहु गुणत्तरं खलु होवा तेसिणं वहुणय दुप्पय चउप्पय मिग पसु पंखि सिरिसवाणं तं-जइणं देवाणुप्पिया पएसिस्सरणो धम्म माइक्खेवा वहु गुणतरं फलं होवा तेसिणं वहुणं समण माहण निरक्खूयाणं तं-जइणं देवाणुप्पिया पएसिस्स वहुणं गुणत्तरं होवा जणवयस्स.

अर्थः—ए० एम ख० निश्चे नं० हे नगवान ! अ० अमारो प० प्रदेशीराजा अ० अधर्मी छे. जा० जावत् स० पोताना ज० देशने नो० नथी स० सम्यक क० करजार प० प्रवर्तावतो. तं० ते माटे ज० जो दे० हे देवानुप्रीय ! प० प्रदेशीराजाने ध० धर्म मा० कहेशो तो घ० घणो गु० गुण ख० निश्चे हो० थशे. ते० ते घ० घणा दु० दुपद च० चतुष्पद मि० मृग प० पशु प० पक्षी सि० उंदर स० नोलियादिने, ते० ते माटे ज० जो दे० हे देवाणुप्रीय ! प० प्रदेशीराजाने ध० धर्म मा० कहेशो तो घ० घणो गुण फल हो० थशे. ते० ते घ० घणा स० समण शाक्यादिकने, मा० ब्राह्मणादिकने अने नि० निक्षाचरने. तं० ते माटे ज० जो तमे दे० हे देवानुप्रीय! प० प्रदेशीने घ० घणो गु० गुण हो० थाशे. ज० पोताना देशने विषे पण गुण थासे ॥ १ ॥

नावार्थ—हवे जुउं इहां चीत्त-प्रधाने कह्युं के, हे माहाराज ! प्रदेशी राजाने धर्म संजलावशो तो ते घणा दुपद, चौपद, पशु, पक्षी मृग, उंदर, नोलीया, सिंह, प्रमुख जीवने मारतो रहेशे, देश प्रदेशमां सुख थाशे, दंम करजार थोमो लेशे, रैयत घणी सुखशाता पामशे, अने

समण-माहणने शिक्षा सुखे मलशे. पछी केशीश्रमणे धर्म पामवाना अने न पामवाना चारचार ठाम कह्या. ए वचन नहीं हणवामां के उगार्यामां ? इहां चित्तप्रधाने एमकेम न जाण्युं, के "असंजतीनुं जीववुं वांछवुं नही. असंजती जीव जीवता रहेशे तो वली जीवनी हिंसा करशे, ने मने अनुमोदना लागसे; अने राजा एना कर्मे करी बुडशे तेमां मने शुं." एम तो नथी जाण्युं. पण एम जाणजो के, एवी दुष्ट सरदहणा चीत्तसार्थीनी नोहोती. तेवारे वली तेरापंथी कहेछे के, " एतो परना उपगार माटे, रक्षा माटे, अने गुण माटे नथी कह्युं, पण प्रदेशीराजाना तरवासारु, पाप टालवा सारु, अने पाप टलाववा सारु गुणने माटे कह्युं छे. " तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! जो प्रदेशी-राजाना गुणनी खातर कह्युं होय तो, एम कहेवुं जोइए के " हे स्वामी ! ए अधर्मी अधर्म करेछे, अढार पाप सेवे छे, तेने तेम समजावो, के ते अढार पाप न सेवे, अने एना आत्मानुं साधन थाय, एवुं करो ". पण इहांतो त्रण पाठ कह्या, ते परजीवने उगारवाना एटले परने उपगार करवाना कह्या छे. ते परजीवने उगार्याथीज पोतानुं तरवुं अने आत्मानुं साधन थाशे, एमां शी भुल छे. परजीवने उगारवानुंज चित्तप्रधाने कह्युं ते कारण छे, अने परदेशीनुं तरवुं तथा आत्मानुं साधन थाय ते कार्य छे. पहेलुं कारण अने पछी कार्य थाय. ते माटे साधुजी परजीव उगरे तेवो उपदेश दे. तेज रीते श्री केशीकुमारे उपदेश दीधो अने चीत्तसार्थीए धर्म दलाली कीधी. ए न हणवुं थयुं के परजीवने उगारवुं थयुं ? माहा हो ते वीचारी जोजो. वली छ कारणे मुनीने आहार छोडवो कह्यो छे. शाख सूत्र उतराध्ययन अध्ययन २६ मानी गाथा ३५ मी ते. पाठ लखीए छीए.

आयंके उवसग्गो, तितिख्खुया बंभचेर गुत्तीसु;
पाणीदया तवहेऊ, सरीर वोछेयणं ॥३५॥

अर्थः—पूर्ववत्. जुओ प्रश्न १ लो पाछल पांने १३ में.

भावार्थः—हवे जुओ ! ए ठ कारणमां चोथा कारणमां कह्युं के, प्राणी जीवनी दया तथा रक्षाने अर्थे साधु आहार लेके, पण एम न कह्युं के, पोताने तरवा अर्थे, अथवा पाप टालवा अर्थे आहार लेके; कारण के प्राणी जीवनी दया पाली, तथा रक्षा कीधी, ए कारणथी तखुं यशेज. एमां शुंजुल ठे. ए कार्य ठे, पण कारणथी कार्य सिद्ध थाय ते. मांटे इहां कारण कह्युं ठे. ए न्याये असंजती जीवनुं जीववुं वान्छवुं, जगारवो, दया पालवी, ने रक्षा करवी. वली जगवती शतक पेहेले उदेशे नवमे, असंजती जीवनुं जीववुं वंठवुं तथा रक्षा करवी कह्ही ठे. ते पाठः—

अहा कम्मेणं जंते ! जुंजमाणे समणेनिगंथ किंबंधइ, किंपकरेइ किंचिणेइ जाव किंउवचिणइ ४ ? गो० ! आहाकम्मेणं जुंजमाणे आउय वज्जाउ सत्त कम्म पगमीउ सिढिल बंधण बंधाउ धणिय बंधण बंधाउ पकरेइ जाव अणुपरियट्टइ. से केणठेणं जाव अहाकम्मेणं जुंजमाणे जाव अणुपरियट्टइ ? गो० ! अहाकम्मेणं जुंजमाणे आयाए धम्मं अयक्कमइ आयाए धम्मं अवक्कममाणे पुढविकायं णावकंखइ जाव तसकायं णावकंखइ जेसिंपियणं जीवाणं सरीराइं आहार माहरेइ तेविजीवे णावकंखइ से तेणठेणं गो०! एवं वुच्चइ अहाकम्मेणं जुंजमाणे आउयवज्जाउ जाव सत्तकम्म पगम्ति जाव अणुपरियट्टइ. फासु एसणिज्जेणं जंते ! जुंजमाणे किंबंधइ ४ जाव किं उवचिणइ ? गो० ! फासु एसणिज्जेणं जुंजमाणे आउयवज्जाउ सत्तकम्म पगम्ति धणियबंधणबंधाउ सिढिलबंधणबंधाउ पकरेइ दीहकालठिइयाओ रहस्सकालठिइयाओ पकरेइ

तिवाणुनावाओ मंदाणुनावाओ पकरेइ बहुप्पएसग्गाओ अप्पपएसगाओ पकरेइ आउयंचणंकम्मं सियबंधइ सियनोबंधइ असाया वेयणिज्जचणं कम्मं नोजुज्जो २ उवचिणिइ अणादियं अणवदग्गं दीहमद्धं चाउरंत संसार कंतार वीईवयइ. से केणठेणं नंते ! जाव वीईवयइ ? गो० ! फासु एसणिज्जेणं नुंजमाणे समणे निग्गंथे आयाए धम्मं नाइक्कमइ आणाए धम्मं अणइक्कममाणे पुढविकायं अवकंखइ जाव तसकायं अवकंखइ जेसिंपियणं जीवाणं सरीरायं आहारइ माहारेइ तेविजीवे अवकंखइ ॥

अर्थः—अ० आधाकर्मी (ते साधुने अर्थे सचित्तनुं अचित्त करीने आपे ते) नुं० नोगवतोथको स० साधु किं० शुं बांधे, किंप० शुं पकरे, किंचि० शुं चणे जा० यावत् किंउ० शुं उचपणे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! आ० आधाकर्मी आहार नोगवतोथको आ० आउखुं व० वर्जीने स० सात कर्मनी प० प्रकृति सि० सिथिल बंधने बांधी होय ते ध० दृढ बंधने बांधे. हलवा कर्मने सुधा ताणी बांधे. जेम रेशमनी गांठ बांधीने मधुसिष्ट घुंटीथकी जेम गाढी नीवम थाय तेम बंधन करे. जा० यावत् रहस्सकाल ठिइयाउं दीहकालठिइयाउं पकरेइ मंदाणुनाउं तिवाणुनावाओ पकरेइ अप्पपएसगाओ बहुप्पएसगाओ पकरेइ आउयचणं कम्मं सियबंधइ सियनोबंधइ असायावेयणिज्जस्सणं कम्मं नुचो २ उवचिणइ अणादियं अणवदग्गं दीहमद्धं चाउरंत संसार कंतारे अनंतीवार परिभ्रमण करे. हवे गौतम पुछे छे. से० ते शा अर्थे ? हे नगवान ! एम कह्युं. जा० यावत् अहा० आधाकर्मी आहार नुं० जमतोथको साधु जा० यावत् अ० चतुर्गति संसारने विषे अनंतिवार भमे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! अं० आधाकर्मी आहार नुं० जमतोथको साधु आ० आरमाए करी ध० चारित्र धर्म अ० अतिक्रमे

एतावता धर्मथी पडे. श्रा० श्रात्माए करी ध० धर्म श्र० श्रतिक्रमतोथको उल्लंघतोथको पु० पृथ्विकायना जीवनी णा० श्रनुकंपा न श्रावे, दयाप्रमाण रहित थाय. जा० यावत् श्रपकाय, तेउकाय, वाउकाय, वनस्पतिकाय श्रने त्रसकाय बे इंद्रियादिकने णा० विणाशे तेने दया न श्रावे. ज० जे जीवना स० शरीरनो श्रा० श्राहार करे ते० ते जीवनी पण णा० श्रनुकंपा न श्रावे. से० तेणे श्रर्थे गो० हे गौतम ! ए० एम कह्युं, के श्रा० श्राधाकर्मी नुं० जोगवतोथको साधु श्रा० श्राउखुं वर्जीने जा० यावत् स० सात कर्मनी प्रकृति बांधे जा० यावत् चतुर्गतिरुप संसारने विषे श्र० परिभ्रमण करे. फा० प्रासुक श्रचित्त ए० एषणिक (४२ दोषरहित) श्राहार, जं० हे जगवान ! जुं० जोगवतोथको साधु किं० शुं कर्म बांधे जा० यावत् किं० शुं प्रदेश बंधन वधारे ? इति प्रश्न. गो० हे गौतम ! फा० निर्दोष जुं० जोगवतो थको साधु श्रा० श्राउखुं वर्जी स० सात कर्मनी प्रकृति ध० गाढे बंधने बांधो होय ते सि० सिथिल बंधणे करे, ते कर्म प्रकृति निर्जरीने सिथिल करे. दी० दीर्घकालनी स्थितिनी होय तेने र० थोमा कालनी स्थितिनी करे, ति० तीव्रश्रनुजाग रसरुप होय तेने मं० मंद श्रनुजाग रसरुप करे, ब० घणा प्रदेशनी होय तेने श्र० श्रल्प प्रदेशनी करे, श्रा० श्राउखा कर्म सि० केटलाक बांधे श्रने सि० केटलाक न बांधे. श्र० श्रशाता-वेदनी कर्म नो० वारंवार उपचसे नही. श्र० श्रादि श्रंत रहित दी० दीर्घ मध्य जाग छे जेनो, एवी चा० चार गतिरुप संसार कं० श्रटवीनो वी० पार पामे. से० ते शा श्रर्थे ? जं० हे जगवान ! जा० यावत् वी० व्यतिक्रमे, संसार तरे. इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! फा० प्रासुक ए० एषणिक जुं० जमतो थको स० साधु श्रात्मी नि० निर्ग्रंथ० श्रा० श्रात्माए करी ध० श्रुतचारित्ररुप धर्म प्रत्ये ना० उल्लंघे नहिं. वळी श्रा० श्राहार करी ध० श्रुतचारित्ररुप धर्म प्रत्ये श्रणउल्लंघतो थको साधु पु० पृथ्विकायना जीवनी श्रय० दया वान्छे, जाव्यावत् त० त्रसकाय बेइंद्रियादिक जीवनी श्र० रक्षा करे, ज० जे जीवोना स० शरीरनो श्रा० श्राहार करे ते जीवनी पण रक्षा करे.

भावार्थः—हवे जुओ ! आधाकर्मी आहार भोगवे तेने सात कर्म ढीलानां गाढां बंधाय, यावत् चतुरगति संसारमां दीर्घकाल सुधी परिभ्रमण करे. ते शा अर्थे हे भगवान ! एम कह्युं ? उत्तर. हे गौतम ! आत्मानो धर्म (ज्ञान दर्शन चारित्र) उलंघे, पृथ्वीकायनी अनुकंपा न करे, दया न पाळे, रक्षा न करे, आउखुं (जीववुं) न वान्छे, एम छकायनी अनुकंपा दया न आवे, आउखुं जीववुं न वान्छे, तेथी जीव रुळे. ए न्याये असंजतीनुं आउखुं (जीवीतव्य) वंछे ते संसारमां न रुळे. वळी जे प्रासुक निर्दोष भोगवे ते सात कर्म गाढानां ढीलां करे, यावत् चारगतीरुप संसारने उलंघे, पार पामे. ते शा अर्थे हे भगवान ! एम कह्युं ? हे गौतम ! आत्मानो धर्म (ज्ञान दर्शन ने चारित्र) उलंघे नही, छ कायना जीवनुं जीवीतव्य (दया) वान्छे, जे जीवोना शरीरनो आहार करे, ते जीवोनुं पण जीवीतव्य (दया) वान्छे, तेथी संसार समुद्र तरे. ए छ कायनुं जीवीतव्य वंछयुं, दयापाळी, तथा रक्षा करी, तेथी तरवुं कह्युं; पण एम न कह्युं के "निर्दोष भोगवे तेणे पोतानुं पाप टाळ्युं, तेथी संसार तरे." ए छ कायनुं जीवीतव्य वान्छयुं तथा दया पाळी ते तो कारण छे, अने पाप टळ्युं अने तरवुं थयुं ते कार्य छे. ते कारणथी कार्य सिद्ध थाय. ते माटे इहां श्री वीतरागदेवे कारण कह्युं छे. ए न हणवामां के उगारवामां ? ए न्याये छ कायना जीव असंजतीनुं जीववुं उगारवुं सिद्ध थाय छे. वळी साधु परजीवनुं उगारवुं अने जीववुं वान्छे. शास्त्र सूत्र दशाश्रुतस्कंध अध्ययन सातमें. ते पाठः—

मासियणं भिख्खु केवइ उवसयं अगणिकाएणं झामेज्जा णोसेकप्पइ तंपडुच्च निक्कमित्तएवा पविसित्तएवा तत्थणं केइ बांहाएगाहाय आगसेज्जा णो से कप्पइ तं अवलंबित्तएवा पवलंबित्तएवा कप्पइ से आहारियंरित्तए ॥१४॥

अर्थः—मा० मासिक पडिमाधारी भिक्षुने के० कोइ अनार्येउ० उपाश्रयने विषे अ० अग्नि-कायेकरी झा० बाळे, एटले कोइ अनार्य आग

लगारे, त्यारे णो० ते पडिमाधारीने न कल्पे तं० ते लाहे लागवाथी ते नि० स्थानकथी बाहार नीकलवुं, अथवा प० बाहारथी मांही पेसवुं. त० त्यां के० कोइ आर्य समदृष्टि तथा श्रावक ते बलतामांहीथी बां० बांह्य ग्रहीने आ० ताणे तो णो० न कल्पे से० ते पडिमाधारीने तं० ते ताणवावालाने अ० वांहेकरीने ग्रही राखवो प० वारंवार झाली राखवो. क० कल्पे से० ते पडिमाधारीने अ० यथा इर्या सुमति चाली नीकलवुं कल्पे अने ते साधुने ते उपाश्रय अग्निथी बल्यानी वीके नीकलवुं न कल्पे; पण कोइक काढे तो ते बलीजाशे तेनी दयाने अर्थे नीकलवुं कल्पे.

भावार्थः—हवे जुओ ! जिनकल्पी तथा अभिग्रहधारी साधु लाहे लागवाथी पोताना जीवीतव्यनी आशाए सुखने अर्थे नीकले नहीं, पण अनेरो कोइ दयावंत, साधुने बलता देखीने काढवा आवे तो विलंबरहित नीकले, जरापण ढील करे नहीं. ए न हण्यामां के बगार्यामां ? केमके साधुना नव जोगमां तो हिंसानुं पाप लागतुं नथी. ए न्याये जीववुं जीववुं वाञ्छवुं, बगारवुं अने रक्षा करवी ते स्पष्ट रीते सिद्ध छे. वली साधवी नदीमां वेहेती होय तेने साधु काढे तो आज्ञा उलंघे नहीं. शाख सूत्र ठाणायंग ठाणे नवमे. ए न हणयामां के बगार्यामां ? तथा सुयगडांग श्रुतस्कंधे पहेले अध्ययन अग्यारमें. ते पाठ.

हणंतं णाणुजाणेज्जा आयगुत्ते जिइंदिए ठाणाइ संति सड्ढिणं गामेसु नगरेसुवा ॥१॥ तहागिरं समारंभ अत्थि पुन्नं-ति णोवए अहवा णत्थि पुणंति एवमेयं महब्भयं ॥२॥ दाणठ्याय जेपाणा हम्मंति तसथावरा तेसिं सारक्खणठ्ठाए तम्हा अत्थिति णोवए ॥३॥ जेसितं उवकप्पंति अन्नंपाणं तहाविहं तेसिं लाभंतरायंति तम्हा णत्थि-त्ति णोवए ॥४॥ जेय दाणं पसंसंति वह मिच्छंति पाणिणं जेयणं पडिसेहंति वितिच्छेय करंतिते ॥५॥ दुहओ-वित्ते णभासंति

अहि वा नत्थिवा पुणो आयं रहस्स हेचाणं निघाणं पाउणंतिते ॥ ६ ॥

अर्थः—ह० जीवने हणतां ण० अनुमोदे नही. आ० जेनी आत्मा गुप्त छे अने जेणे इंद्रिओ जीती छे एवा साधुनी गा० समीपे सं० छे सं० श्रद्धावंत (धर्म करवानी इच्छावाला) बौध्यादिक गा० गाम अने न० नगरने विषे वसनारा छे, ते त० आरंभ सहित गि० वाणीए करीने पुछे छे के, हे महामुनी! अमे सदाव्रत, पाणीनो परब आदिक धर्म अर्थे करावीए? तेमां अमने शुं थाय? एवुं तेमनुं पुछवुं सांभलीने साधु, अ० छे पु० तमने पुन्य, णो० एम न कहे. अ० अथवा ण० नथी पुन्य, एम कहेवामां पण म० महा भय छे. दा० दानने अर्थे जे० जे प्राणी (बेइंद्रियादिक) ह० हणाय त० त्रस अने था० स्थावर (पृथ्व्यादिक), ते० तेनी सा० सम्यक् प्रकारे रक्षाने अर्थे (त० ते माटे) अ० छे तमने पुन्य, एम णो० न कहे, अने जे० जेने पुर्वोक्त सदाव्रत परबादिकनुं अन्न पाणी लेवुं कल्पे एटले जेने तथाप्रकारना अन्न पाणी लेवानी आशा छे, ते० ते जीवोने ला० लाभान्तराय थाय. त० ते कारणे पूर्वोक्त अनुष्टानमां तमने पुन्य नथी णो० एम पण न कहे. जे० जे साधु दा० दानने प० प्रसंशे ते व० वध हिंसा इच्छे पा० प्राणोनी. (जे सावध दानने अनुमोदे ते हिंसाने अनुमोदे छे); अने जे० जे सावध दाननो प० निषेध करे छे ते पूर्वोक्त दानार्थि जीवोनी वि० वृत्ति आजीविकानो छे० छेद करे छे. ते माटे दु० ए बे भाषा आगला पुछनारने ण० न कहे. अ० छे अथवा न० नथी तमने पु० पुन्य. आ० आत्म र० रहस्यनो हे० हेतु (पाप कर्मनो त्याग जाणीने) पूर्वोक्त वाणी बोलवी मुके. एवी भाषा न बोले ते यति नि० मोक्ष पा० पामे. एवी रीते मौन राखवी पण एवुं मीश्र वचन खुलासे नहीज कहेवुं.

भावार्थः—हवे जुओ! दानने अर्थे जे प्राणी (त्रस स्थावर) हणाय ते जीवनी रक्षाने अर्थे "तमने पुण्य छे." एम न कहे; अने जेने अन्न-

लगाके, त्यारे णो० ते पडिमाधारीने न कल्पे तं० ते लाहे लागवायी ते नि० स्थानकथी बाहार नीकलवुं, अथवा प० बाहारथी मांही पेसवुं. त० त्यां के० कोइ आर्य समदृष्टि तथा श्रावक ते बलतामांहीथी बां० बांह ग्रहीने आ० ताणे तो णो० न कल्पे से० ते पडिमाधारीने तं० ते ताणवावालाने अ० बांहेकरीने ग्रही राखवो प० वारंवार झाली राखवो. क० कल्पे से० ते पडिमाधारीने अ० यथा इर्या सुमति चाली नीकलवुं कल्पे अने ते साधुने ते उपाश्रय अग्निथी बल्यानी बीके नीकलवुं न कल्पे; पण कोइक काढे तो ते बलीजाशे तेनी दयाने अर्थे नीकलवुं कल्पे.

भावार्थः—हवे जुओ ! जिनकल्पी तथा अभिग्रहधारी साधु लाहे लागवाथी पोताना जीवीतव्यनी आशाए सुखने अर्थे नीकले नही, पण अनेरो कोइ दयावंत, साधुने बलता देखीने काढवा आवे तो विलंबरहित नीकले, जरापण ढील करे नही. ए न हणयामां के उगार्यामां ? केमके साधुना नव जोगमां तो हिंसानुं पाप लागतुं नथी. ए न्याये जीवनुं जीववुं वान्छवुं, उगारवुं अने रक्षा करवी ते स्पष्ट रीते सिद्ध छे. वली साधवी नदीमां वेहेती होय तेने साधु काढे तो आज्ञा उलंघे नही. शाख सूत्र ठाणायंग ठाणे नवमे. ए न हणयामां के उगार्यामां ? तथा सुयगडांग श्रुतस्कंधे पहेले अध्ययन अग्यारमें. ते पाठ.

हणंतं णाणुजाणेज्जा आयगुत्ते जिइंदिए ठाणाइ संति सद्धिणं गामेसु नगरेसुवा ॥१॥ तहागिरं समारंज अत्थि पुन्नं-ति णोवए अहवा णत्थि पुणंति एवमेयं महब्भयं ॥२॥ दाणठ्याय जेपाणा हम्मंति तसथावरा तेसिं सारक्खणठा ए तम्मा अत्थिति णोवए ॥३॥ जेसितं उवकप्पंति अन्नं- पाणं तहाविहं तेसिं लाभंतरायंति तम्मा णत्थि-ति णोवए ॥४॥ जेय दाणं पसंसंति वह मिच्छंति पाणिणं जेयणं पडिसेहंति वितिच्छेय करंतिते ॥५॥ दुहर्उ-वित्ते णभासंति

अहि वा नत्थिवा पुणो आयं रहस्स देचाणं निव्वाणं पाउणंतित्ते ॥ ६ ॥

अर्थः—ह० जीवने हणतां ण० अनुमोदे नही. आ० जेनी आत्मा गुप्त छे अने जेणे इंद्रिओ जीती छे एवा साधुनी गा० समीपे सं० छे सं० श्रद्धावंत (धर्म करवानी इच्छावाळा) बौध्यादिक गा० गाम अने न० नगरने विषे वसनारा छे, ते त० आरंभ सहित गि० वाणीए करीने पुछे छे के, हे महामुनी ! अमे सदाव्रत, पाणीनो परब आदिक धर्म अर्थे करावीए ? तेमां अमने शुं थाय ? एवुं तेमनुं पुछवुं सांभळीने साधु, अ० छे पु० तमने पुन्य, णो० एम न कहे. अ० अथवा ण० नथी पुन्य, एम कहेवामां पण म० महा भय छे. दा० दानने अर्थे जे० जे प्राणी (बेइंद्रियादिक) ह० हणाय त० त्रस अने था० स्थावर (पृथ्व्यादिक), ते० तेनी सा० सम्यक् प्रकारे रक्षाने अर्थे (त० ते माटे) अ० छे तमने पुन्य, एम णो० न कहे, अने जे० जेने पुर्वोक्त सदाव्रत परबादिकनुं अन्न पाणी लेवुं कल्पे एटले जेने तथाप्रकारना अन्न पाणी लेवानी आशा छे, ते० ते जीवोने ला० लाभान्तराय थाय. त० ते कारणे पूर्वोक्त अनुष्टानमां तमने पुन्य नथी णो० एम पण न कहे. जे० जे साधु दा० दानने प० प्रसंशे ते व० वध हिंसा इच्छे छे पा० प्राणीनी. (जे सावध दानने अनुमोदे ते हिंसाने अनुमोदे छे); अने जे० जे सावध दाननो प० निषेध करे छे ते पूर्वोक्त दानार्थि जीवोनी वि० वृत्ति आजीविकानो छे० छेद करे छे. ते माटे दु० ए बे भाषा आगळ पुछनारने ण० न कहे. अ० छे अथवा न० नथी तमने पु० पुन्य. आ० आत्म र० रहस्यनो हे० हेतु (पाप कर्मनो त्याग जाणीने) पूर्वोक्त वाणी बोलवी मुके. एवी भाषा न बोले ते यति नि० मोक्ष पा० पामे. एवी रीते मौन राखवी पण एवुं मीश्र वचन खुलासे नहीज कहेवुं.

भावार्थः—हवे जुओ ! दानने अर्थे जे प्राणी (त्रस स्थावर) हणाय ते जीवनी रक्षाने अर्थे " तमने पुण्य छे " एम न कहे; अने जेने अन्न-

पाणी तथा प्रकारना कल्पे, तेने लाभनी अंतराय पडे, ते अर्थे " तमने पुन्य नथी " एम पण न कहे. कारणके जे दाननी प्रसंशा करे तेने छ कायना वधनो वंछणहार कहीए, अने जे दानने निषेधे तेने वृत्तिनो छेदणहार तथा अंतरायनो देणहार कहीए. एम जाणीने साधु मौन राखे. ए जुओ ! त्रस स्थावर जीवनी रक्षाने अर्थे "पुण्य छे" एम न कहे कह्युं. पण एम न कह्युं के, पोतानुं पाप टाळवाने अर्थे पुण्य छे एम न कहे. ए न हण्यामां के उगार्यामां ? वळी कोइ उघाडे मोंढे बोले तेने कहे के, " उघाडे मोंढे न बोलो. " ए वचन न हण्यामां के उगार्यामां ? वळी छकायना जीव हणताने कहे के, " मां हणो, मां हणो, " ए वचन न हण्यामां के उगार्यामां ? ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के " छकायने न हणो " एम कहे ते तो आगलानुं पाप टाळवाने तथा तरवाने अर्थे उपदेश दे छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जीवनी रक्षा थइ ते तो कारण छे, अने पाप टळ्युं, तरवु थयुं, ते कार्य छे. कारणविना कार्य थाय नही. श्रीवीतरागदेवे तो ठाम ठाम जीवनी रक्षानां वचन कह्यां छे, पण तमारी पेरे एम तो कोइ सूत्रमां कह्युं नथी के, आगलानुं पाप टाळवाने उपदेश देवे. हे देवानुप्रीयो जीवनी रक्षा करी, अने उगार्यो, ए तो कारण छे. ए कारणथी पाप टळ्युं तेथी कार्य थयेज. वळी श्री वीतरागदेवे तो ठाम ठाम ज्ञान, दर्शन, चारित्र, तप, जीवनी जयणा, पांच सुमति, त्रण गुप्ति, संवर अने जीवनी रक्षा इत्यादिक कारण कह्यां छे, अने फळने अधिकारे फळ कह्यां छे. तमे कारणनो नाश केम करोछो ? तेवारे तेरापंथी कहेछे के " अन्नदाननो लाभनो सूत्रमां ठाम ठाम कह्यो छे, पण अनुकंपानो तथा जीव उगार्यानो लाभ कह्यो नथी. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! कह्युं तो छे पण तम सरखाने सुजनुं नथी. जुओ सूत्र ठाणायंग ठाणे त्रीजे, तथा भगवती शतक पांचमाने उद्देशे छठे. स्पष्ट रीते जीव उगारवानुं फळ पुन्य सिद्ध थाय छे. ते पाठ दर्शावीए छीए:—

कहणं भंते ! जीवा अप्पाउयत्ताए कम्मं पकरेइ ? गो० ! पाणेअइवइत्ता मुसंवइत्ता तहारूवं समणंवा माहणंवा अफासुएणे अणेसणिज्जेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं पडिलाभेत्ता एवं खलु जीवा अप्पाउयत्ताए कम्मं पकरेइ. कहणं भंते ! जीवा दीहाउयत्ताए कम्मं पकरेइ ? गो० ! नो पाणेअइवइत्ता नो मुसंवइत्ता तहारुवं समणंवा माहणंवा फासु एसणिज्जेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं पडिलाभेत्ता एवं खलु जीवा दीहाउयत्ताए कम्मं पकरेइ. कहणं भंते ! जीवा असुह दीहाउयत्ताए कम्मं पकरेइ ? गो० ! पाणे अइवइत्ता मुसंवइत्ता तहारूवं समणंवा माहणंवा हीलित्ता निंदित्ता खिंसिता गरहित्ता अवमन्निता अणयरेणं अमणुणेणं अप्पियकारएणं असणं पाणं खाइमं साईमं पडिलाभेत्ता एवं खलु जीवा असुह दीहाउयत्ताए कम्मं पकरेइ. कहणं भंते ! जीवा सुहदीहाउयत्ताए कम्मं पकरेइ ? गो० ! नो पाणेअइवइत्ता नो मुसंवइत्ता तहारूवं समणंवा माहणंवा वंदित्ता जाव पज्जुवासित्ता अणयरेणं मणुणेणं पीयकारणेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं पडिलाभेत्ता एवं खलु जाव पकरेइ. ॥

अर्थः—क० केवे प्रकारे भं० हे भगवान ! जी० जीव अ० अल्प आयुष्यरुप क० कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पा० प्राणातिपात करवाथी, मु० मृखावाद बोलवाथी, तेमज त० तथारुप श्रावक स० साधु मा० ब्राह्मणने अ० सचित अ० सदोष एवा अ० असंन पा० पाणी खा० खादिम सा० स्वादिम प० प्रतिलाभवाथी ए० ए प्रकारे खं० निश्चे करी जी० जीव अ० अल्प आयुष्य बांधे. हवे क० कये प्रकारे

भं० हे पुज्य ! जी० जीव दी० दीर्घ आयुष्यरुप कर्म प० बांधे ! इति प्रश्न. गो० हे गौतम ! पा० प्राणातिपात न करवाथी, णो० मु० जुठ न बोलवाथी, तेमज त० तथारुप सं० श्रमण मा० ब्राह्मणने प्रा० अचित ए० निर्दोष अ० असन, पाणी, खादीम, स्वादीम प० प्रतीलाभवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जी० जीव दी० दीर्घायुष्य बांधे. क० कये प्रकारे भं० हे पुज्य ! जी० जीव अ० अशुभ दी० दीर्घायुष्य कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पा० प्राणातिपात करवाथी, मु० जुठ बोलवाथी, तेमज त० तथारुप स० श्रमण मा० ब्राह्मणने ही० हेलो निं० निंदि खिं० खष्ट करी ग० गर्हा अने अ० अपमानीने अ० अनेरो कोइ अ० अमनोज्ञ अ० अप्रीतीकारक अ० असन, पान, खादीम, स्वादिम, प्रतीलाभवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जी० जीव अ० अशुभ दी० दीर्घायुष्य प० कर्म बांधे. क० कये प्रकारे भं० हे पुज्य ! जी० जीव सु० शुभ दी० दीर्घायुष्यरुप कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! नो० प्राणातिपात न करवाथी, नो० जुठ न बोलवाथी, तेमज त० तथारुप स० श्रमण मा० ब्राह्मणने वं० स्तुति करीने जा० यावत् प० सेवा करीने अ० अनेरो कोइएक म० मनोज्ञ पी० प्रीतीकारक अ० असन, पाणी, खादीम, स्वादीम, प० प्रतीलाभवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जा० यावत् जीव शुभ दीर्घ आयुष्य प० बांधे.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां जीव हिंसा करे तो, जुठुं बोले तो, तथा असुझतो आहार आपे तो, अल्प आयुष्य बांधे; अने जीवने न हणे तो, जुठुं न बोले तो, तथा सुझतो आहार पाणी आपे तो दीर्घ आयुष्य बांधे. एम कह्युं. तेवारे तेरापंथी कहे छे के "ए ठामे जीव हणे तो अल्प आउखुं बांधतो कह्यो, अने न हणे तो दीर्घ आवखुं बांधतो कह्यो. हवे अनुकंपाथी तथा जीव बचाववाथी शुं फल पामे ? एनुं पण देखाडो". तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! बचाववुं ए न हणवामांज आव्युं. जीव हणवाथी तेने मरवाना भयथी मुंझवतो के मामो अपमा

नांख्यो ? ते कहो. हे देवानुप्रीय! जीवने उगारवुं ते शुं न हणवाथी जुदुं छे ? एम जाणता हो तो एक पापी, जीवने मारे तो ते हणतो कहेवाय अने न हणे ते न हणतो कहेवाय. हवे जुठनी! जीव उगारवावाळो शेमां नाख्यो ? ते तमे वीचारी जुओ. हवे जीवने हणतो अल्प आयुष्य बांधे अने न हणतो दीर्घ आयुष्य बांधे, पण तमे उगारवुं जुदुं मानो छो ते तमारुं मानवुं भ्रमथी छे. तेनुं नीराकरण नीचे मुजबः—

हवे जे जुठुं बोले ते अल्प आयुष्य बांधे, अने जुठुं न बोले ते दीर्घ आयुष्य बांधे. हवे जुठुं बोले तेनां अने जुठुं न बोले तेनां तो फल कह्यां; पण निर्वध साचुं बोले तेनां शुं फल ? ए बे बोलमां तो साच न पेठुं. हवे निर्वध साचुं बोले ते शेमां पेठो ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे के " निर्वध साचुं बोले ते जुठुं न बोले तेमां पेठो. " तेम एक, जीव हणे, एक न हणे, अने एक उगारे. ए त्रण त्रण बोलना नाम जुदा कहोछो, तेम एना पण त्रण बोल छे. जुठुं बोले, जुठुं न बोले, अने साचुं बोले. हवे जेम साचुं बोले ते जुठुं न बोले तेमां पेठो, तेम उगारे तेपण न हणवामां पेठो. (१) वली कोइ असुझतुं आपे, कोइ असुझतुं न आपे अने कोइ सुझतुं आपे. ए पण त्रण बोल छे. हवे जे सुझतुं आपे ते, असुझतुं न आपे तेमां पेठो. जे असुझतुं न दे तेनां जेवां फल, तेवांज सुझतुं दीधानां फल. तेम उगारवुं ते न हणवामां पेठूं, तेनां पण तेवांज फल. (२) कोइ चोरी करे, कोइ चोरी न करे, अने एक दीधेलुं ले. हवे दीधुं ले ते चोरी न करे तेमां पेठो, तेम उगारवावाळो जीव न हणे तेमां पेठो. (३) एक, स्त्रीथी वात करे. एक, स्त्रीथी वात न करे, अने एक, धर्मोपदेशनी वात करे. हवे धर्मोपदेशनी वात करे, ते धर्म आश्री पापनी वात न करे तेमां पेठो, तेम जीव उगारवावाळो, जीव न हणे तेमां पेठो. (४) एक, उपगर्ण राखे. एक, उपगर्ण न राखे अने एक, धर्म उपगर्ण राखे. ए पण त्रण बोल छे. हवे धर्म उपगर्ण राखे ते धर्मी, पापना उपगर्ण न राखे तेमां पेसे, तेम जीव उगारवावाळो

भं० हे पुज्य ! जी० जीव दी० दीर्घ आयुष्यरुप कर्म प० बांधे ! इति प्रश्न. गो० हे गौतम ! णो० प्राणातिपात न करवाथी, णो० मु० जुठ न बोलवाथी, तेमज त० तथारुप सं० श्रमण मा० ब्राह्मणने प्रा० अचित ए० निर्दोष अ० असन, पाणी, खादीम, स्वादीम प० प्रतीलाभवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जी० जीव दी० दीर्घायुष्य बांधे. क० कये प्रकारे भं० हे पुज्य ! जी० जीव अ० अशुभ दी० दीर्घायुष्य कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पा० प्राणातिपात करवाथी, मु० जुठ बोलवाथी, तेमज त० तथारुप स० श्रमण मा० ब्राह्मणने ही० हेलो निं० निंदि खिं० खष्ट करी ग० गर्हा अने अ० अपमानीने अ० अनेरो कोइक अ० अमनोज्ञ अ० अप्रीतीकारक अ० असन, पान, खादीम, स्वादिम, प्रतीलाभवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जी० जीव अ० अशुभ दी० दीर्घायुष्य प० कर्म बांधे. क० कये प्रकारे भं० हे पुज्य ! जी० जीव सु० शुभ दी० दीर्घायुष्यरुप कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! नो० प्राणातिपात न करवाथी, नो० जुठ न बोलवाथी, तेमज त० तथारुप स० श्रमण मा० ब्राह्मणने वं० स्तुति करीने जा० यावत् प० सेवा करीने अ० अनेरो कोइएक म० मनोज्ञ पी० प्रीतीकारक अ० असन, पाणी, खादीम, स्वादीम, प० प्रतीलाभवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जा० यावत् जीव शुभ दीर्घ आयुष्य प० बांधे.

तात्पर्य:—हवे जुओ ! आ पाठमां जीव हिंसा करे तो, जुठुं बोले तो, तथा असुझतो आहार आपे तो, अल्प आयुष्य बांधे; अने जीवने न हणे तो, जुठुं न बोले तो, तथा सुझतो आहार पाणी आपे तो दीर्घ आयुष्य बांधे. एम कह्युं. तेवार तेरापंथी कहे छे के "ए ठामे जीव हणे तो अल्प आउखुं बांधवो कह्यो, अने न हणे तो दीर्घ आउखुं बांधवो कह्यो. हवे अनुकंपाथी मरता जीव उगार्याथी शुं फल पामे ? एनुं पण देखाडो". तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! उगारवुं ए न हणवामांज आव्युं. तेमज जीव हणवाथी तेने मरवाना भयथी मुकावशो के नाखो ... सघलां

नांख्यो ? ते कहो. हे देवानुप्रीय ! जीवने उगारवुं ते शुं न हणवाथी जुदुं छे ? एम जाणता हो तो एक पापी, जीवने मारे तो ते हणतो कहेवाय अने न हणे ते न हणतो कहेवाय. हवे जुउजी ! जीव उगारवावाळो शेमां घाल्यो ? ते तमे वीचारी जुओ. हवे जीवने हणतो अल्प आयुष्य बांधे अने न हणतो दीर्घ आयुष्य बांधे, पण तमे उगारवुं जुदुं मानो छो ते तमारुं मानवुं भ्रमथी छे. तेनुं नीराकरण नीचे मुजबः—

हवे जे जुठुं बोले ते अल्प आयुष्य बांधे, अने जुठुं न बोले ते दीर्घ आयुष्य बांधे. हवे जुठुं बोले तेनां अने जुठुं न बोले तेनां तो फल कह्यां; पण निर्वध साचुं बोले तेनां शुं फल ? ए बे बोलमां तो साच न पेठुं. हवे निर्वध साचुं बोले ते शेमां पेठो ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे के " निर्वध साचुं बोले ते जुठुं न बोले तेमां पेठो. " तेम एक, जीव हणे, एक न हणे, अने एक उगारे. ए त्रण त्रण बोलना ठाम जुदा कहोछो, तेम एना पण त्रण बोले छे. जुठुं बोले, जुठुं न बोले, अने साचुं बोले. हवे जेम साचुं बोले ते जुठुं न बोले तेमां पेठो, तेम उगारे तेपण न हणवामां पेठो. (१) वली कोइ असुझतुं आपे, कोइ असुझतुं न आपे अने कोइ सुझतुं आपे. ए पण त्रण बोल छे. हवे जे सुझतुं आपे ते, असुझतुं न आपे तेमां पेठो. जे असुझतुं न दे तेनां जेवां फल, तेवांज सुझतुं दीधानां फल. तेम उगारवुं ते न हणवामां पेठुं, तेनां पण तेवांज फल. (२) कोइ चोरी करे, कोइ चोरी न करे, अने एक दीधेलुं ले. हवे दीधुं ले ते चोरी न करे तेमां पेठो, तेम उगारवावाळो जीव न हणे तेमां पेठो. (३) एक, स्त्रीथी वात करे. एक, स्त्रीथी वात न करे, अने एक, धर्मोपदेशनी वात करे. हवे धर्मोपदेशनी वात करे, ते धर्म आश्री पापनी वात न करे तेमां पेठो, तेम जीव उगारवावाळो, जीव न हणे तेमां पेठो. (४) एक, उपगर्ण राखे. एक, उपगर्ण न राखे अने एक, धर्म उपगर्ण राखे. ए पण त्रण बोल छे. हवे धर्म उपगर्ण राखे ते धर्मी, पापना उपगर्ण न राखे तेमां पेसे. तेम जीव उगारवावाळो

भं० हे पुज्य ! जी० जीव दी० दीर्घ आयुष्यरुप कर्म प० बांधे ! इति प्रश्न. गो० हे गौतम ! णो० प्राणातिपात न करवाथी, णो० मु० जुठ न बोलवाथी, तेमज त० तथारुप सं० श्रमण मा० ब्राह्मणने प्रा० अचित ए० निर्दोष अ० असन, पाणी, खादीम, स्वादीम प० प्रतीलाभवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जी० जीव दी० दीर्घायुष्य बांधे. क० कये प्रकारे भं० हे पुज्य ! जी० जीव अ० अशुभ दी० दीर्घायुष्य कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पा० प्राणातिपात करवाथी, मु० जुठ बोलवाथी, तेमज त० तथारुप स० श्रमण मा० ब्राह्मणने ही० हेलो निं० निंदि खिं० खष्ट करी ग० गर्ही अने अ० अपमानीने अ० अनेरो कोइक अ० अमनोज्ञ अ० अप्रीतीकारक अ० असन, पान, खादीम, स्वादिम, प्रतीलाभवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जी० जीव अ० अशुभ दी० दीर्घायुष्य प० कर्म बांधे. क० कये प्रकारे भं० हे पुज्य ! जी० जीव सु० शुभ दी० दीर्घायुष्यरुप कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! नो० प्राणातिपात न करवाथी, नो० जुठ न बोलवाथी, तेमज त० तथारुप स० श्रमण मा० ब्राह्मणने वं० स्तुति करीने जा० यावत् प० सेवा करीने अ० अनेरो कोइएक म० मनोज्ञ पी० प्रीतीकारक अ० असण, पाणी, खादीम, स्वादीम, प० प्रतीलाभवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जा० यावत् जीव शुभ दीर्घ आयुष्य प० बांधे.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां जीव हिंसा करे तो, जुठुं बोले तो, तथा असुझतो आहार आपे तो, अल्प आयुष्य बांधे; अने जीवने न हणे तो, जुठुं न बोले तो, तथा सुझतो आहार पाणी आपे तो दीर्घ आयुष्य बांधे, एम कह्युं. तवारे तेरापंथी कहे छे के "ए ठामे जीव हणे तो अल्प आउखुं बांधतो कह्यो, अने न हणे तो दीर्घ आउखुं बांधतो कह्यो. हवे अनुकंपायी तथा जीव उगार्याथी शुं फल पामे ? पतुं क्यां देखाडो". तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! उगारवुं ए न हणवामांज आव्युं. जेणे जीव उगार्यो तेणे मरणना भयथी मुकाव्यो के सामो ...

प्रमुख अनेरा सूत्रमां छे. त्रीजा बोलनां फल थोडा घणा धर्म आश्री श्रीवीतरागदेवे बीजा बोल सरखां कह्यां छे. तेम जीव उगारे तेनां फल, जीवने न हणे तेनी परे जाणवां. एम अमारे मते न हणवामां अने उगार्यामां कांइ फेर नथी.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के "एक, जीवने मारेछे, एक वर्जे छे (टंटा झघडामां पडेछे) अने एक, मौन राखे छे. हवे मौन राखवावालाने तो, जीव मारे तेनुं पाप नथी लागतुं; कारणके जगतमां अनेक जीव मरे छे. केने केने उगारशे. केतुं केलुं पाप टालशे. पोतपोताने कर्मे करी पडे छे. मुनीराज तथा श्रावकजी केना केना झगडामां पडे. मुनीराजने तो अनेक जगतमां जीव मरे तेनुं पाप नथी लागतुं, त्यारे असंजती जीवने बचाववाना झगडामां शा वास्ते पडे. सामु पाप लागे. कारणके कोइ राजी थाय, कोइ नाराजी थाय." तेनो उत्तरः–हे देवानुप्रीय ! परोपकारनो बुद्धीवाला, परजीवने उपकार कर्यामां गुण जाणे ते वास्ते उपकार करेज. जो तमारा कहेवा प्रमाणे परउपकार करवो ते पराया झगडामां पडवुं एम होयतो श्री तीर्थंकरदेवने तथा केवलीने केवलज्ञान उपन्युं ते पाछुं न जाय. त्यारे उपदेश शा वास्ते दे. संसारी जीवे करेलुं पाप तीर्थंकर तथा केवलीने तो नथी लागतुं. उलटुं उपदेश सांभलीने कोइ राजी थाय, अने कोइ नाराजी थाय. ए परना झघडामां केम पडे ? ए तीर्थंकर केवली उपदेश दे ते न हणवामां के परजीवना उपकार वास्ते ? वली वितिभयपुर–पाटणना धणी उदाइ–राजाए पाछली रातनो चिंतवणा करी के "भगवंत श्री माहावीरजी पधारे तो छकायने अभयदान दउं, दिक्षा लउं." पछी महावीरदेव घणा साधुना परिवारे पधार्या, अने उदाइ–राजाने दिक्षा दीधी. शाख सूत्र भगवती शतक तेरमे.

हवे जुउ ! उदाइ–राजानुं करेलुं पाप भगवंतने तो नोहोतुं लागतुं, पण सातसो कोशथी चालीने आव्या, रस्तामां अनेक नदीउ उलंघी हशे, साधुउना पगथी विहारमां असंख्याता जीवोनी घात थइ हशे,

ह्यो. तेवारे मा हणो मा हणो थइ चुक्युं. पछी बीजाने कहे के, हे नाइ! तमे पण त्रस प्रमुख जीव उपर पग न देशो. ए उपदेश न हएयामां के परजीवना उपगार वास्ते? (७) वली केशीगुरुने तथा चित्तसारथिने प्रदेशीनुं कर्युं पाप नहोतुं लागतुं, पण कपटाइ करी घोमा रथ दोमावी हिंसा करीने चित्तप्रधान प्रदेशीराजाने लाव्यो. धर्मदलाली करी. पछी केशीश्रमणे अनेक दृष्टांत दइ प्रदेशीने समजाव्यो. ए कगमामां पमया. ए न हएयामां के परजीवना उपगार वास्ते? (८) वली दसाश्रुतखंधमां साधुनी पमिमाने अधिकारे कह्युं छे के, साधु अग्निमां बलतो होय त्यारे तेने कोइ दयावंत काढवा आवे ते काढनारनी अनुकंपा अर्थे नीकले ते पाठ

मासियएं निख्खू केइ उवस्सगं अगणिकाएणं झामेद्या णो से कप्पइ तं पमुच्च निखित्तएवा पविसित्तएवा. तह्णं केइ वाहाए गाहाय आगसेद्या णो से कप्पइ तं अवलंवित्तएवा पवलंवित्तएवा कप्पइ से आहारियंरित्तए.

अर्थः—पूर्ववत्. प्रश्न बीजे, पाछल पाने १२७ में.

नावार्थः—हवे जुओ! बलता साधुने कोइ अग्निमांथी काढे तो ते काढनारनी अनुकंपाने अर्थे नीकले, पण एम न जाणे के "ए प्राणी नीकलीने शुं धर्म करशे. जो हुं नहीं नीकलुं तो ए नेलो बलशे. तेमां मारा नव जोगमां तो हिंसा लागती नथी." पण तेना उपकार अर्थे सुखे नीकले. ए न हएयामां के परजीवना उपकार वास्ते? (९) वली नदीमां आरजा बुमे तेनुं पाप साधुने तो नथी लागतुं, पण तेने अनंत जीवनी रक्षपाल जाणीने काढे. ए न हएयामां के उगार्यामां? इत्यादिक अनेक प्रश्न उपकार उपर जाणवा. जेम आ प्रश्नोमां आगलानुं करेलुं पाप पोताने नथी लागतुं, पण उपकार अर्थे उपदेश दे तथा आटलां कार्य करे; तेम उपकार वास्ते अने आगलानुं पाप टलाववाने वास्ते जीवने बचाववो जोइए. जेना घटमां परोपकारनी बुद्धि नथी, अनुकंपा

समकितनुं लक्षण नथी अने दया नथी, तेनुं अन्नयदान पण अन्न-
विनी परे निरर्थक जाणवुं. वली जीवने बचाव्यामां पाप कहे तेने पुछवुं
के, हे देवानुप्रीय ! जीवनी रक्षा करवी तथा उपकार करवो ते तो
सूत्रमां ठामठाम बताव्युं छे, पण अमे तेमने पुछीए छीए के " कया
सूत्रमां कह्युं छे के, पोताना वृतनी (कल्पनी) मर्यादा राखीने जीवने न
बचाववो. " वली जीवने बचाव्याथी पाप लागे, अने असंजति जीवनुं
जीववुं न वान्छवुं, एवुं ३२ सूत्रमां, ४५ तथा ८४ आगममां अथवा
टीका चूर्णि भाष्य के प्रकरणमां क्यांय कह्युं होय तो बतावो. तेवारे
डुबतो माणस बाचका भरे तेनी माफक सुयगडांग सूत्रनी जुठी शाख
बतावे छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! इहां तो एम कह्युं छे के, हे साधु
तुं संजम भांगीने असंजम करी जीववुं वान्छीश नही. संजम धारीने
संजम छोडीने पोतानुं असंजम जीवीतव्य वान्छवुं नहिं, एम कह्युं
छे; पण एम नथी कह्युं के, साधु तथा श्रावके छकायना जीव असंज-
तिनुं कोइए जीववुं वान्छवुं नहिं. वली तेरापंथी, असंजति जीवनुं
जीववुं नही वान्छवुं ते विषे, आवश्यक सूत्रनी तथा उपाशकसूत्र प्रमु-
खनी जुठी शाख बतावे छे. ते पाठः—

तयाणंतरंचणं अपच्छिम मारणंतिय संलेहणा झूसणा
आराहणा समणोवासगस्सणं पंच अइयारा जाणियव्वा
णसमायरियव्वा तं० इहलोगा-संसप्पउग्गे १ परलोगा-सं-
सप्पउग्गे२ जीविया-संसप्पउग्गे३ मरणा-संसप्पउग्गे ४
कामभोगा-संसप्पउग्गे ५

अर्थः—त० तेवार पछी अ० छेल्लो मा० मरणने अंते सं० संलेष-
णा झु० तप अग्निने विषे आ० आराधनाना स० श्रमणोपासकने (श्राव-
कने) पं० पांच अ० अतिचार जा० जाणवा ण० पण समाचरवा नही.
तं० ते जेम छे तेम आलोडवुं. इ० आलोक मनुष्यादिकनां सुख चक्र-
वृत, बलदेव, अथवा वासुदेवनी रिद्धिने पामुं एवी इच्छा न करे. प०

देवतादिकना सुखनी, इंद्रादिकना पदनी इच्छा ज करे. जी० पोतानो महीमामोछव देखीने घणा दीन जीवुं तो ठीक एम न चिंतवे. म० अपुज्यपणुं देखीने तथा क्षुधावेदनी सहन न थाय तेथी झट मरी जाउं तो सारुं, एम न चिंतवे. का० शब्द, रुप, रस, गंध अने स्पर्श, एवा कामभोगनी इच्छा न करे. "परलोके आ तपना प्रभावे ए मने अधिक प्राप्त थाजो, एम न चिंतवे."

भावार्थः—हवे जुओ! इहांतो एम कह्युं के, संलेषणामां (संथारामां) पांच बोलनी वान्छा करवी नही. करे तो संथारामां अतिचार लागे. हे देवानुप्रीय! इहांतो एम कह्युं छे के, संथारामां घणादीन जीवुं तो सारुं अथवा मरण वेहेलुं आवे तो सारुं. एतो पोताना जीव आश्री कह्युं छे के, संथारामां पोताने जीववुं मरवुं वान्छवुं नही; पण एम नथी कह्युं के, कोइ जीवनुं जीववुं मरवुं वान्छवुं नही. ए दया उठाववाने वास्ते मतना लीधे मृखावोली संसार केम वधारो छो? तेवारे तेरापंथी कहे छे के "ज्यारे संथारामां जीववुं मरवुं वान्छयामां दोष छे, त्यारे विनासंथारे पण जीववुं मरवुं वान्छे तेपण आर्तध्यान छे, अने आज्ञा बाहार छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! धर्मध्यान शुक्लध्यान तो संवरनिर्जरा सम्यक्त सहित होय तेने कहीये. ते संवरथी तो पुन्यपापरुपी कर्म आवतां रोकाय, निर्जराथी आगलां कर्म तुटे (शाख सूत्र भगवती सतक बीजे उद्देशे पांचमे) अने रुद्रध्यानथी पाप बंधाय. हवे कहो! पुन्य कया ध्यानथी बंधाय अने देवतानुं आउखुं कया ध्यानथी बंधाय ते सूत्र शाख बतावो.

हे देवानुप्रीय! पुन्यनो अने देवताना आउखानो बंध आर्तध्यान (आश्रवभाव) मांज छे. संवरभावमां आउखुं बंधाय नही. शाख सूत्र भगवती शतक पहेले. हवे अप्रशस्त–आर्तध्यानथी (आश्रवभावरागथी) पाप बंधाय, अने प्रशस्त-आर्तध्यानथी (आश्रवभाव सरागथी) पुन्य अने देवतानुं आउखुं बंधाय. शाख सूत्र भगवती शतक बीजे उद्देशे

पांचमे. सराग प्रशस्त संजम तथा तप उपर पण आर्तध्यान छे: ए न्याये प्रशस्त कार्यथी तथा प्रशस्त राग आवथी जीववुं मरवुं वान्छे, ते पुन्य प्रकृतिनुं कारण छे. वली तेरापंथी, "जीववुं मरवुं वान्छयामां धर्म पुन्य सरधे तेने मिथ्यात पाप लागे" एवी परुपणा भोला जीवोने भरमाववा वास्ते करे छे, पण पोतानुं जीववुं वान्छे छे. वचन घोलीमां धंध नथी. तेमने एवा प्रश्न पुछीए केः-(१) तमारे जीववानी वांछा नथी त्यारे साप आव्याथी आघा केम जाउंछो ? (२) सांढ लडता आवता देखीने आघा केम खसोछो ? (३) सींह आवता देखीने आघा केम जाउंछो? (४) हडकायुं कुतरुं देखीने आघा केम खसोछो? (५) टाढ लाग्याथी कपडा केम ओढोछो? (६) तापमांथी (लुमांथी) छांये केम आवोछो? (७) पेटमां भुख लाग्याथी गाम गाम घर घर भटकी आहार लावीने केम खाउंछो? (८) वायु दाधज्वर वीगेरे शरीरमां रोग उपन्याथी औषधनो उद्यम करी जीवीतव्य केम वंछोछो? (९) छात पत्थर पडतो देखी आघा केम खसोछो? इत्यादिक उपसर्ग उपज्यां सांमा जाउतो मरण वांछयुं कहेवाय अने आघा जाउं तो जीवीतव्य वान्छयुं कहेवाय. तमारी श्रद्धाने लेखे तो जे जग्योए बेठा तेज जग्योए बेठा रहेवुं जोइए. ए उपसर्ग उपन्याथी आघा केम जाउंछो, भुख लाग्याथी आहार केम करोछो अने रोग उपन्ये औषध केम करो छो;कारण के जीववुं वंछयां आर्तध्यान पाप लागे, तो दुःख गमाववानी वांछा, तेपण आर्तध्यानज छे. मनगमतो संजोग मल्यो तेनो विजोग न पडे तो सारुं, अने अणगमतो संजोग मल्यो ते वहेलो मटे तो सारुं, एवी चिंतवणा करे ते पण आर्तध्यान छे. शाख सूत्र उववाइ, चार ध्यानना अधिकारमां.

हवे जुओ! हे देवानुप्रीय! जो जीववुं वान्छवुं नही तो दुःख गमाववुं पण वान्छवुं नही. तमे सर्पादिकना उपसर्ग उपन्याथी आघा केम जाउंछो? भुख गमाववाने आहार केम करोछो ? तथा रोग गमाववानी वान्छा केम करोछो ? तमे कहेता हता के जीववुं न वान्छवुं. त्यारे प

उपाय करी जीववुं केम वान्छयुं ? ए बोलीने केम बदलोछो ? तेवारे तेरापंथी कहेछे के " घणा दीन संजम पाल्याथी लाभ घणो छे. ते घणा दीन संजम पालवानी वान्छा वास्ते एटला उपाय करीए छीए, अमारे जीववानी वान्छा नथी. " तेनो उत्तरः-हे देवानुप्रीय ! गजसुकमाल मुनीराजतो माताने हाथे भोजन करी, संजम लेइ तेज दीवसे उपसर्ग सही मोक्ष गया. ते शुं लाभ थोडो थयो ? वली दिक्षा लइ उपसर्ग उपन्याथी समे प्रणामे सामा मंडे तथा समे प्रणामे संथारो करे, तेमां लाभ घणो के माल खाइ घणा दीन संजम पाले तेमां लाभ घणो? ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, उपसर्ग आव्याथी सामा मंडे तथा संथारो करे तेने धन्य छे. तो हे देवानुप्रीय ! तमारे लेखे तो जीववानी वान्छा करवी नहीं. तमारे तो संथारोज करवो श्रेष्ट छे. पण भगवंते तो दुःख गमाववाने अर्थे तथा जीवीतव्यने अर्थे आहार करवो कह्युं छे. शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन छवीसमें, गाथा तेत्रीसमी. ते पाठः-

वेयण वेयावच्चे इरियठाए य संजमठाए य,
तह पाणवत्तियाए छठं पुण धम्म चिंताए ॥ ३३ ॥

अर्थः—पुर्ववत्. जुओ प्रश्न १ लो पाने १०मे.

भावार्थः—हवे जुओ ! अहींतो छ कारणे आहार करवो कह्युं छे; अने तमे कहोछो के, एक संजम पालवाने अर्थे एटला उपाय करीए छीए, औषध लावीए छीए, अने आहार करीए छीए. ए मृषावाद केम बोलोछो ? तेवारे तेरापंथी कहेछे के " असंजम जीवीतव्य न वान्छवुं, पण संजम जीवीतव्य वान्छयामां धर्म छे, ते माटे एटला उपाय करी संजम जीवीतव्य वान्छीए छीए. " एम कहेछे, पण आगल ए वचन पण पलटी जशे, कारणके जुगा-बोल्याना वचनमां बंध नथी. ते वास्ते तेरापंथीने पुछवुं के " तमारा साधुने कोइ अनार्य फांसी दइ गयो. ते देखी कोइ दयावंत, ए साधु संजम घणा दीवस पालशे एवा मोटा मुनीराज छे, एम जाणी अनुकंपा आणीने शुद्ध प्रणामथी खोले तथा वर्जे.

ए संजम जीवीतव्य खोलनारे वान्छयुं, तेमां पाप केम कहोगे? तेमज कुतरो फरके तेने ढ़काले, पकताने बचावी ले, इत्यादिक सर्पादिकना अनेक उपसर्ग उपजता देखी, घणा दीन संजम पालशे एम जाणीने टाले. ए संजम जीवीत्व उपसर्ग टालनारे वान्छयुं एमां पाप केम कहोगे?" तेवारे तेरापंथी कहेछे के, " गृहस्थीनी साहाज साधुए वान्छवी नहीं, तेथी पाप कहीए छीए. जेम संथारामां खावाना त्याग छे तेने अनुकंपा आणीने खवरावे तथा संथारो भंगावे तेने पाप थाय, तेनी पेरे अनुकंपा आणीने धर्मार्थे साधुनी फांसी खोले तेने पाप कहीए छीए." एवा कुहेत मेलवी बोधां लोकोने वेहेकावे छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! साधुतो गृहस्थीने धर्म थाय तेवां पण घणांक कार्य न वान्छे. शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ३५ में, गाथा १८ मी. ते पाठः—

अचणं रयणं चेव, वंदणं पूयणं तहा;
इड्डि सक्कार सम्माणं, मणसावि न पत्थए ॥ १८ ॥

अर्थः—अ० चंदनादिके करी अर्चवुं, र० रत्न मंडननुं रचवुं, चे० निश्चे वं० वांदवुं (गुणनुं करवुं,) पु० पुजवुं, तेमज इ० लब्धिनी रिद्धि अन्नादिक देवे करी स० सत्कार स० सन्मान, एटलां वानां म० मने करीने पण न० न प० वान्छे. ॥ १८ ॥

भावार्थः—हवे जुओ! इहां कह्युं के, साधुए गृहस्थीनी वंदणा के सत्कार सन्मानादिक वान्छवो नहीं, पण गृहस्थी साधुने वंदणा करे तथा आदर सन्मान दे तेने धर्म थाय के नहीं? तेम साधु तो गृहस्थीनी साहाज न वान्छे, पण कोइ दयावंत फांसी खोले, उपसर्ग टाले, तेने पाप कया न्यायथी कहो छो. वली गृहस्थीने घेर सुखमी प्रमुख देखी साधु मनमां एम न वान्छे के, मने वोहोरावे तो ठीक; पण वोहोरावे तेने धर्म छे. तेम साधुनो उपसर्ग टाले तेने धर्म छे. वली तमे संथारो भंगाववानो कुहेतु मेलव्यो, पण संथारामां तो खावापीवाना त्याग छे. ते त्याग कोइ दुष्टबुद्धि, मिथ्यादृष्टि के धर्मनो

द्वेषी होय ते भंगावे तेने तो पाप लागे, पण तेना भंगाव्या त्याग साधु भांगे नही. वली जेम संथारामां खावापीवाना त्याग छे तेम फांसीथी खुल्ला थवाना तथा कुत्ता प्रमुखना उपसर्गथी वचवाना साधुने त्याग नथी. कोइ दयावंत खोले तो सुखे खुले, पण साधुए गृहस्थीने खोल वानुं केहेवुं नही. ए साधुनो कल्प छे. तेमज साधु गृहस्थीने विनय कर वानुं, सामा आववानुं, उभा रहेवानुं अने उपसमीपे आववानुं, कल्प नथी तेथी कहे नहीं; पण गृहस्थी साधुनो विनयादिक करे तेने तो गुणज छे. तेम फांसी खोले तथा उपसर्ग टाले तेने पण गुण जाणवो. पण सूत्रसेलीना अजाण त्यागने अने कल्पने उलख्याविना मोहमदमां लच्या बोले के, संथारो भंगावे तेनां फल अने फांसी खोले तेनां फल एक सरखां छे. एम कहे तेने समकिति केम कहीये. वली तेरापंथीने केहेवुं के, साधूनुं साधू संजम जीवीतव्य वान्छे तेमांतो तमे पण धर्म कहोछो, अने भगवंते पण सूत्र ठाणायांगमां कह्युं छे के, साधवी न दीमां डुवती होय तेने दयाना भावेकरी साधू काढेतो आज्ञा उलंघे नही. संजम जीवीतव्य वान्छयुं कहीये. ए लेखेतो भगवंत श्री महा वीरदेवे गोशालाने अनुकंपारस आणीने बचाव्यो. ते पण भगवंते सं जम जीवीतव्य वान्छयुं कहीये. तेमां तमे भगवंतने पाप लाग्युं कहोछो अने भगवंतने चुक्या कहोछो. ते कया न्याये ? जेम साधवी संजमधारी छे, तेम गोशालाने पण भगवंते पोतानो शिष्य कह्यो छे. शाख सूत्र भगवती शतक पंदरमे. ते पाठ लखीए छीएः—

ततेणं समणेभगवं महावीरे गोसालं मंखलिपुत्तं एववयासि जेति ताव गोसाला तहारूवस्स समणस्सवा माहणस्सवा तंचेवजाव पज्जुवासंति किमंगपुण गोसाला तुम्मं मए चेव पव्वाविते जाव मए चेव बहूसुतीकए ममं चेवमित्तं विप्पडिवणे.

अर्थः—त० तेवार स० श्रमण भगवंत श्री महावीर स्वामी गो० गोशाला मं० मंखलीपुत्रने ए० एम केहेता हवा. जे० जे ता० ते गो०

हे गोशाला ! त० तथारुप स० श्रमण तपस्वी मा० ब्राह्मण तं० तेमज जा० यावत् शब्दे समीपे एक पण वचन आर्यजनुं धर्मसंबंधी सुवचन. सांजले ते पण ते प्रत्ये वांदे, नमस्कार करे, यावत् कल्याणकारी, मंगलकारी, देवसमान, चैत्यसमान जा० यावत् शब्दे प० सेवा करे. तो कि० घणुं शुं कहीये, तुजने पु० वली गो० हे गोशाला ! तु० तुज प्रत्ये म० मेंज च०निश्चे प० प्रवर्ज्या (दिक्षा) दीधी इत्यादि जा० यावत् म० मुजथकी चे० निश्चे व० बहु श्रुत थयो. तेजुलेश्या पामीने समर्थ थयो ते म० मुजथीज चे० निश्चे मि० तें अनार्यपणु वि० प्रतिवर्ज्युं.

जावार्थः—हवे जुवो ! गोशालो प्रजुनी साथे ठ वर्ष सुधी रह्यो, लाज अलाज सुख दुःख जेलां जोगव्यां, मांहोमांही सुख चिंतवता रह्या, अने पठी मिथ्यात्व प्रवर्ज्यो. समोसरणमां आव्यो त्यां जगवंते एम कह्युं के, हे गोशाला ! में तने मुंड्यो, प्रवर्ज्या (दिक्षा) दीधी, जणाव्यो अने बहुश्रुत कर्यो. ए श्रीमुखथी वीतरागदेवे कह्युं. ए जगवंतनो शिष्य गोशालो, तेने जगवंते संजम धारीने बचाव्यो, तेमां जगवंतने पाप कर्म लाग्यां तथा चुक्या कहो तो, पाणीमां बुडती साधवीने काढवाथी धर्म कया न्याये थशे. जो साधवीने नदीमांथी काढवामां (बचाववाथी) धर्म हशे तो, जगवंते पोताना शिष्य गोशालाने बचाव्यो तेमां पण धर्म हशे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के "जगवंत ज्यारे ठद्मस्थपणे हता त्यारे ठ लेश्या अने आठ कर्म हतां. गोशाला उपर राग आव्यो ते कृष्णादिक माठी लेश्याना प्रणाम ठे. ते रागना प्रणामे करी गोशालाने बचाव्यो तेथी प्रजुने चुक्या कहीये ठीए."

एवां वचनो आल प्रजुने देठे तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ठद्मस्थ तीर्थंकरमां दिक्षा लीधा पठी ठ लेश्या कया सूत्रमां कही ठे ? ते बतावो. तेवारे तेरापंथी केहे ठे के "सामायक-चारित्रमां, ठेदोस्थापनी-चारित्रमां, कषायकुशील-नियंठामां अने मनपर्यव-ज्ञानमां इत्यादिक ठ लेश्या कही ठे, अने सामायक-

ज्ञान छद्मस्थ तीर्थंकरमां होय छे. ए न्याये भगवंतमां छ लेश्या कहीये छीए. " तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! ए बोलोना धणी तो घणा साधु छे. सामायक-चारित्रना अने कषायकुशील-नियंठाना धणी जघन्य उत्कृष्टा प्रत्येक हजार क्रोड कह्या छे. ते जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्टा चारित्रना धणी छे, अनंतगुणा हाणी अधिक छे, छठाण वडिया छे. ते कर्मने वशे पाछा पडे तो निगोदमां पडे, अने उत्कृष्टो अनंतो काल अर्ध-पुद्गल सुधी भमे. ए कृष्णादिक त्रण माठी लेश्याना प्रणाम आवे त्यारे संजमनो विणाश थाय. वली सामायक, छेदोस्थापनी-चारित्र अने कषायकुशील नियंठो एक भवमां जघन्य एक वार आवे अने उत्कृष्टोप्रत्येक सोवार आवे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक २५ में, उद्देशे ६ छे तथा ७ में. त्यां छ नियंठा अने पांच संजया चारित्रना अनेक प्रकार कह्या छे. ते पहेला कृष्णादिक त्रण माठी लेश्याना प्रणामआवे तेने पाछा वाली ले, मिछामि डुक्कडं इत्यादिक प्रायश्चित ले; अने कर्मने वशे पाछा न वले तथा प्रायश्चित न ले तो संजम जाय. हवे चार ज्ञानथी पडे त्यारे पहेलां तो किंचितमात्र लेश्या वर्ते, पछी मनपर्यव-ज्ञान अने चारित्र नियंठो जाय, ते आश्री छ लेश्या कही दीसे छे. ए न्याय देखाडोने भगवंतमां पण सामायक-चारित्र, कषायकुशील-नियंठो अने मनपर्यव-ज्ञान होय, तेथी समचय छ लेश्या कही, तेम भगवंतने पण छ लेश्या होय एम कहे छे तेने पुछीए के, सामायक-चारित्र तथा कषायकुशील-नियंठावालामां तो संजम जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्टो पण होय अने अनंतगुण हीण अधिक पण होय. हवे भगवंतमां कयो संजम होय ते कहो.

हे देवानुप्रीय ! भगवंतमांतो उत्कृष्टो निर्मलो संजम छद्मस्थप-णामां पण कह्यो छे. शास्त्र सूत्र आचारांगमां. वली सामायकचारित्र अने कषायकुशील-नियंठामा छ लेश्या कही, तेथी भगवंतमां छलेश्या कहे, तेना केहे ..ने लेखेतो कोइ तीर्थंकरे पंदर भव पण कर्या जोइए.

अने कोइ तीर्थंकर कर्मने वशे भ्रष्ट थइने चार गतिमां अनंतो काल अर्धपुद्गल सुधी रुल्या (भम्या) पण जोइए, अने एक भवमां नवसोवार संजम जाय आवे एम पण थवुं जोइए. वली सामायक-चारित्र अने कषायकुशील-नियंठामां छत्रीस बोल कह्या छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक पचीसमें, उद्देशे छठे तथा सातमें. ते प्रमाणे छद्मस्थ तीर्थंकरमां सर्व होवा जोइए. हे देवानुप्रीय ! सामायक-चारित्रादिकनी शाख देखाडी भगवंतमां छ लेश्या कहो तो, सर्व बोल सामायक-चारित्रादिकमां कह्या ते छद्मस्थ तीर्थंकरमां केम नथी केहेता ? वली सामायक-चारित्र अने कषायकुशील-नियंठामां तो कल्प पांच कह्या छेः—ठीय-कल्पी (कल्प प्रमाणे रेहेवुं) १, अठीय-कल्पी (कल्प रहित) २, जिन-कल्पी (अभिग्रहधारी) ३, स्थिवर-कल्पी (हमणा साधु आरजा विचरे छे ते) ४, अने कल्पातित (वीतराग) ५. तेमां छद्मस्थ तीर्थंकरमां दिक्षा लीधा पछी कल्प एक कल्पातितज होय एम कह्युं छे. शतक २५ में. हवे सामायक-चारित्र कल्पातितमां अने कषायकुशील-नियंठा कल्पातितमां छ लेश्या कोइ सूत्रमां तथा टीका प्रकरणमां क्यांय पण कही नथी. तमे एवा मतना लीधा भगवंत उपर कुडा आल केम थोडो. वली सामायक-चारित्रादिक सर्व बोलमां छ लेश्या कही छे, ते द्रव्य लेश्या जाणीए छीए. लेश्या द्रव्य अने भाव, बे प्रकारे कही छे. तेमां द्रव्य लेश्याने रुपी आठ फर्सी कही छे. जेमां पांच वर्ण, पांच रस, बे गंध अने आठ फर्स होय ते शरीरादिकना वर्णादिकने कहीये; अने भाव लेश्याने अरुपी कही छे, तेमां वर्ण, रस, गंध अने फर्स नथी. शाख सूत्र भगवती शतक १२ में, उद्देशे ५ में. ए न्याये ज्ञानमां, समकितमां, चारित्रमां, नियंठामां अने चोवीस दंडकमां, सर्वमां भाव-लेश्या केहेशोतो द्रव्य-लेश्या शेमां होय ते कहो. साधुजीमां द्रव्य-लेश्या होय के नहि ते कहो; कारणके साधुजीमां द्रव्य-लेश्या भाव-लेश्या न्यारी न्यारी तो कोइ ठेकाणे कही नथी.

वली नारकीमां पेहेली त्रण माठी लेश्या कही छे, पण ते द्रव्य

लेश्या जाणीये छीए; कारण के भावे तो क्षायकादिक समकितना प्रणाम तथा उदासीभाव पाछला भवनां कीधेलां पापने निंदे, पोतानी आत्माने धिक्कार देवे, ते प्रणाममां भावे भली लेश्या होय तो नाकारो नहि. वली भवनपति अने वाणव्यंतरमां लेश्या चार कही छे. त्यां पण पद्म शुक्ल भावे होयतो नाकारो नहिं. वली समकितिमां अनंतानुबंधी चोकडीना क्रोधादिक उपशम्या तथा खप्या, ते कइ लेश्यानुं लक्षण कहीये ? ते उत्तराध्ययनना ३४ मा अध्ययनथी वीचारीने कहो. वली ज्योतिष अने पहेला बीजा देवलोके लेश्या एक तेजु कहीछे. त्रीजे चोथे अने पांचमे देवलोके लेश्या एक पद्म कहीछे. आगल छठा देवलोकथी मांडीने पांच अनुत्तर विमान सुधी लेश्या एक शुक्ल कहीछे, ते पण द्रव्य लेश्या कही दीसे छे. भावे कृष्ण, नील, अने कापोत माठी लेश्या होय तो नाकारो नही; कारणके छकायनुं अव्रत सेवे, रागद्वेष, परजीव उपर द्रोह भाव करे, देवांगनाथी भोग भोगवे अने अनेक प्रकारना युद्ध करे, ते प्रणामोने भावे केवी लेश्या कहीये ते कहो. उत्तराध्ययन सूत्रना ३४ मा अध्ययनमां तो ए लक्षणने भावे कृष्णादिक माठी लेश्यानां कह्यां छे, ते वीचारी जोजो. वली सूत्रमां तो नारकी तथा देवतानां लेश्या समचय कही छे पण द्रव्ये जाणीए छीए, अने भावे तो छए होमेछे. उत्तराध्ययन सूत्रना ३४ मा अध्ययनमां छ लेश्यानां लक्षण कह्यां छे, ते वीचारी जोजो. तेम सामायक चारित्रमां, छेदोपस्थापनी चारित्रमां, कषायकुशील नियंठामां अने मनपर्यव ज्ञानमां समचे छ लेश्या कही. ते द्रव्ये जाणीए छीए. जो भावे होयतो पुलाक, बकुस अने प्रतिसेवणा, ए त्रणे नियंठावाला मूलगुण अने उत्तरगुणमां दोष लगावे, तेमां पण त्रण लेश्या कहीछे; अने कषाय-कुशील तो अप्रतिसेवी छे, एटले मूलगुण, उत्तरगुणमां दोष लगावे नहीं, त्यारे तेमां भावे छ लेश्या केम संभवे? कारण के भावे तो मनपर्यवज्ञानमां लेश्या शुभ कहीज होय. वली मनपर्यवज्ञानमां भावे छ लेश्या कहे, तेने पुछीए के, अपर्याप्त मांहे ते कई लेश्याथी थाय? द्रव्य छ लेश्या कहीये

कहो छो तेथी लागे? के भाव लेश्या जीवना प्रणाम, तेथी लागे? तेवारे तेरापंथी कहे छे के, द्रव्य लेश्या अजीव छे, तेथीतो आरंभ पाप लागे नही, पण भाव लेश्याथी (जीवना प्रणामथी) आरंभ पाप लागे छे. त्यारे जुओ ! आरंभ लागे ते आश्री लेश्याना प्रश्न कर्या, त्यां साधुजीमां प्रण भली ले या कहो. शास्त्रसूत्र भगवती शतक १ले उद्देशे १ले ते पाठ.

जीवाणं भंते ! किं आयारंभा पर.रंभा तदुभयारंभा अणारंभा ? गो०! अत्थेगइया जीवा आयारंभावि परारंभावि तदुभयारंभावि णोअणारंभा. अत्थेगतिया जीवा णो आयारंभा णोपरारंभा णोतदुभयारंभा अणारंभा. सेकेणठेणं भंते ! एवं वुच्चइ अत्थेगइया आयारंभावि एवं पडिउच्चरियव्वं गो०! जीवा दुविहा पं०तं० संसार-समावणगाय असंसार-समावणगाय. तत्थणं जेते असंसार-समावणगा तेणंसिध्धासिध्धाणं णोआयारंभा जाव अणारंभा. तत्थणं जेते संसार-समावणगा ते दुविहा पं०तं० संजयाय असंजयाय. तत्थणं जेते संजया ते दुविहा पं०तं० पमत्त-संजयाय अप्पमत्त-संजयाय. तत्थणं जेते अप्पमत्त-संजया तेणं णोआयारंभा णोपरारंभा जाव अणारंभा. तत्थणं जेते प्पमत्त-संजया ते सुहजोगंपडुच्च णोआयारंभा णोपरारंभा जाव अणारंभा असुहजोगंपडुच्च आयारंभावि जाव णोअणारंभावि. तत्थणंजेते असंजया ते अविरयपडुच्च आयारंभावि जाव णोआयारंभा. सेतेणठेणं गो०! एवंवुच्चइ अत्थेगतिया जीवा जाव अणारंभा. णेरइयाणं भंते ! किं आयारंभा परारंभा तदुभयारंभा अणारंभा ? गो०! नेरइयां आयारंभावि जाव णोअणारंभा. सेकेणठेणं भंते !

एवंवुच्चइ णेरइया जाव णोअणारंन्ना ? गो० ! अविरइ पडुच्च सेतेणठेणं जाव णोअणारंन्ना. एवं जाव पंचिंदियतिरिक्खजोणिया. मणुस्सा जहा जीवा णवरं सिद्धविरहिया न्नाणियवा. वाणमंतरा जाव वेमाणिया जहा णेरइया. सलेस्सा जहा उहिया. किण्हलेसस्स नीललेसस्स काउलेसस्स जहा उहिया जीवा णवरं प्पमत्त अप्पमत्ता न्नाणियवा. तेउलेसस्स पम्मलेसस्स सुक्कलेसस्स जहा उहिया जीवा णवरं सिध्दा णन्नाणियवा.

अर्थः—जी० जीव नं० हे नगवान ! किं० शुं आ० आत्मारंन्नी (पोतज जीवनी घात करे ते) छे? प० परारंन्नी (अनेरा पासे जीव घात करावे ते) छे ? त० तदुन्नयारंन्नी (पोते पण जीवघात करे अने अनेरा पासे पण जीवघात करावे ते) छे ? के अ० अणारंन्नी (जीवनी घात न करे, न करावे न अनुमोदे ते) छे ? गो० हे गौतम ! अ० केटलाक जी० जीव आ० आत्मारंन्नी छे, प० परारंन्नी छे अने त० तदुन्नयारंन्नी छे, पण णो० अणारंन्नी नथी. अ० केटलाक जीव णोआ० आत्मारंन्नी नथी, णोप० परारंन्नी नथी अने णोत० तदुन्नयारंन्नी पण नथी एटले अ० अणारंन्नी छे. गौतम पुछेछे. से० ते शा कारणे, नं० हे नगवान ! ए० एम कह्युं ? अ० केटलाएक जीव आ० आत्मारंन्नी छे. प० एम प० सर्व पूर्वे कह्युं तेम पाछुं केहेवुं. एम प्रश्न आगल पण सर्वत्रापि केहेवो. गो० हे गौतम! जी० जीव दु० बे प्रकारना पं० कह्या. (में अथवा अन्य केवलीए एटले समस्त तीर्थंकरना मतने विषे नेद नथी एम कह्या.) तं० ते कहेछेः—सं० एक जीव (देव, मनुष्य, तिर्यंच अने नारकीरुप चार गतिने विषे संसरण करे ते) संसार-समापन्न छे. अ० बीजा जीव (चारगतियी वेगला छे एटले मुक्तिगया ते) असंसार-समापन्न छे. त० त्यां जे० जे जीव अ० चार गतिरुप संसारमां अनंतीवार नमी नमी समस्त कर्म क्षयरुप स्थानक पाम्या, ते प्रेरे

केदे सिद्ध यथा. ते० ते सि० सिद्ध णो० आत्मारंभी नथी जा० यावत् अ० अणारंभी छे. सिद्ध सर्वथा आरंभ रहित छे. त० त्यां अनंतरे वे पक्ष कह्या तेमां जे सं० चतुर गति लक्षणरुप संसारने विषे रह्या जीव ते० ते दु० वे प्रकारे कह्या. तं० ते कहे छेः-सं० एक जीव संयति अ० बीजा चारित्र रहित असंयति (पेहेला गुणठाणाथी चोथा गुणठाणा सुधी वर्ते ते). त० त्यां संजति असंजति ए वे पक्षमां जे० जे संजति चारित्रवंत, ते दु० वे प्रकारे प० कह्या. तं० ते कहे छेः- प० प्रमत्तसंयत (प्रमादी साधु छठे गुणठाणे वर्ते ते,) अ० अप्रमत्तसंयत (अप्रमादी साधु सातमा गुणठाणा आदिने विषे वर्ते ते.)त० त्यां प्रमत्त अप्रमत्त ए वे पक्षमां जे अ० अप्रमत्त संयति छे ते० ते णोआ० आत्मारंभी नथी, अने णोप० परारंभी पण नथी जा० यावत् तदुभयारंभी पण नथी, एतावता अ० अनारंभी छे. त० ते वे पक्षमां जे० जे प० प्रमत्त संजति छे ते शुभ अशुभ योग होय त्यां सु० शुभ जोग पडि-लेहण आदि सावधानपणे करे ते आश्री णोआ० आत्मारंभी नथी, णोप० परारंभी नथी, तदुभयारंभी नथी जा० यावत् अ० अनारंभी (सर्व आरंभ रहित) छे अने अ० पडिलेहणादि उपयोग रहित अ-सावधानपणे करे, ते आश्री आत्मारंभी परारंभी अने तदुभयारंभी छे; पण अणारंभी नथी. यथा पुढवी आउकाए, तेउवाउ वणस्सइ; तस्सणं पडिलेहणा पमत्तो छण्हपि विराहणा होइ. तथा सब्बो पमत्तो जोगे सम-णस्सउ आरंभि. ए न्याये अशुभ योग तेज आरंभनां कारण जाणवां. त० त्यां जे वे पक्षमां अ० असंजति छे ते अ० अव्रत आश्री आ०आत्मा-रंभी छे जा० यावत् णो० अणारंभी नथी. से० ते कारणे गो० हे गौतम! ए० एम कह्युं. अ० केटलाएक जीव आरंभ आदि जा० यावत् अणा० अणारंभी छे, एटला सुधी केहेवा.

हवे आत्मारंभादिकपणुं तेज नरकादि चो नारकी भं० हे भगवान ! किं० शुं आ० आत्म छे ? त० तदुभयारंभी छे

हे गौतम ! णे० नारकी आ० आत्मारंभी छे, परारंभी छे जा० यावत् तदुभयारंभी छे, पण णो० अणारंभी नथी. से० ते शा अर्थे भं० हे भगवान ! ए० एम कह्युं ? णे० नारकी जा० यावत् णो० अणारंभी नथी? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! अ० जेने वृत नथी तेने अवृति कहीये. ते आश्री आत्मारंभी आदि त्रणे छे पण अणारंभी नथी. से० ते कारणे जा० यावत् जे वृतवंत होय ते अणारंभी होय, अने जे अवृतवंत होय ते णो० अनारंभी न होय. इत्यर्थः ए० एम जा० यावत् असुरकुमार आदि पंचेंद्रिय तिर्यंच योनिक सुधी जाणवा. अवृतीपणाथी आरंभी आत्मारंभी, परारंभी अने तदुभयारंभी होय पण अनारंभी न होय एम केहेवुं. म० मनुष्यने विषे संजत, असंजत, प्रमत्त, अप्रमत्त ए चार भेद, पूर्वे सघला जीव आश्री कह्या तेम जाणवा. ण० पण एटलुं विशेष सि० सिद्ध चारे भागे रहित छे ते माटे सिद्ध विना केहेवा. वा० वाणव्यंतर आदि जा० यावत् वे० वैमानिक सुधी ज० जेम णे० नारकी कह्या तेमज जाणवा. एम सर्व अविरतीपणे साधर्मी छे. ते माटे आत्मारंभादि करे. हवे ते जीव सलेशी अलेशी होय तेमाटे सलेशीनी पुछा करे छे. स० लेश्या सहित ज० जेम भ० ओघीक कह्या तेम जाणवुं. क० कृष्ण-लेशीने नी० नील-लेशीने अने का० कापोत-लेशीने ज० जेम भ० समचे जीव कह्या तेम जाणवा. ण० पण एटलुं विशेष प० प्रमत्त अ० अप्रमत्त वर्जीने केहेवा. कृष्णादि त्रण अप्रशस्त भाव लेश्यामां संजतपणुं नथी, अने जे कह्युं ते अनेरी रीते द्रव्यलेश्या आश्री जाणवुं. ते० तेजु-लेशीने प० पद्म-लेशीने सु० शुकल-लेशीने जेम ओघीक सामान्यसूत्रे जीव कह्या तेम कहेवा. ण० पण एटलुं विशेष सि० सिद्ध नही. (सिद्ध लेश्यारहित छे ते माटे).

भावार्थः—हवे जुओ ! अहींयां कह्युं के, कृष्ण, नील अने कापोत लेशीमां छठुं सातमुं प्रमत्त अप्रमत्त गुणठाणुं नथी. संजमनो अभाव (नाकारो) कह्यो. वली कृष्णादिक त्रण माठी लेश्यामां, सूत्रनी टीकामां अने दोलतसागरकृत टबामां कह्युं छे के, कषायकुशील-नियंठादिकमां छ लेश्या कही छे ते द्रव्ये जाणवी. ए न्याये साधुजीमां द्रव्ये छ लेश्या,

अने जावे त्रण जली लेश्या जाणवी. वली साधुजगवंतमां जावे ६ लेश्या कहे तेने पुढीए ठोए के, क्रीया अने कर्म द्रव्य-लेश्याथी लागे के जाव-लेश्याथी लागे? ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, क्रिया अने कर्म द्रव्यलेश्याथी न लागे पण जाव लेश्याथी लागे. वली क्रिया आश्री जाव लेश्याना प्रश्न कर्या त्यां पण साधुजीमां त्रण जली लेश कही छे. शाख सूत्र जगवती शतक १ ले उद्देशे बीजे. ते पाठः—

मणुस्साणं जंते! सबे समकिरिया? गो०! णोइणठे समठे. सेकेणठेण जंते? गो०! मणुस्सा तिविहा पं० तं० सम्म-दिठी मिच्छदिठी समामिच्छादिठी. तच्छणं जेते सम्मदिठी ते तिविहा पं०तं० संजयाय असंजयाय संजयासंजयाय. त-च्छणं जेते संजया तेदुविहा पं०तं० सरागसंजयाय वीयरा-गसंजयाय. तच्छणं जेते वीयरागसंजया तेणं अकिरिया. तच्छणं जेते सरागसंजया ते दुविहा पं०तं० पमत्तसंज-याय अप्पमत्तसंजयाय. तच्छणं जेते अप्पमत्तसंजया तेसि-णं एगा मायवत्तिया-किरियाकच्छइ. तच्छणं जेते पमत्तसं-जया तेसिणं दोकिरियाउ कच्चंति तं० आरंजियाय माया-वत्तियाय. तच्छणं जेते संजयासंजयाय तेसिणं आदिमाउ तिणि किरियाउ कच्चंति आरंजिया परग० मायावत्तिया. असंजयाउ चत्तारि किरियाउ कच्चंति. मिच्छादिठीणं पंच समामिच्छदिठीणं पंच. वाणमंतरा जोइस वेमाणिया जहा असुरकुमारा णवरं वेयणाए णाणत्तं माई-मिच्छदिठी उव-वणगाय अप्पवेयणत्तरा अमाइ-सम्मदिठी उववणगाय महावेयणत्तरा जाणियवा. जोतिस वेमाणियाय. सल्लेसाणं जंते! णेरइया सबे समहारगा? उहियाणं सलेसाणं सुक्कले-

स्साणं एतेसिणं तिएहं इक्कोगमो कन्हलेसं नीललेसाणंपि एक्कोगमो णवरं वेयणाए माइ-मिछदिठी उववणगाय अ-माइ सम्मदिठी उववणगाय ए जाणियव्वा मणुस्सा किरियासु सराग वीयराग अप्पमत्ता पमत्ताए जाणियव्वा काउलेसाणवि एमेवगमो णवरं णेरइए जहा उहिए दंमए तहा जाणियव्वा तेउलेस्सा पम्मलेस्सा जस्स अत्थि जहा उहित्ते दंमर्ड तहा जाणियव्वा णवरं मणुस्सा सराग वीयरागा ण जाणियव्वा.

अर्थः—म० मनुष्य जं० हे जगवान ! स० सघला सम० सरा क्रियावंत ठे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गोतम ! णो० ए अर्थ समर्थ नथी. युक्त नथी. से० ते शामाटे जं० हे जगवान ! एम कह्युं ! गो० हे गौतम ! म० मनुष्यना ति० त्रण जेद पं० कह्या, तं ते कहेठेः स० सम्यकूदृष्टि, मि० मिथ्यादृष्टि अने स० समामिथ्यादृष्टि. त० त्यां पूर्वोक्त त्रण पक्षमां जे स० समकिति ठे ते० तेना ति० त्रण जेद पं० कह्या, तं० ते कहेठेः-सं० संयति सर्वविरती प्रमत्त आदि अयोगी गुणठाणे वर्ते ते. अ० असंयति केवल सम्यकूदृष्टि जे चतुर्थ गुणठाणे वर्ते ते. सं० संयतासंयति श्रावक देसविरती पांचमे गुणठाणे वर्ते ते. त० त्यां पूर्वोक्त त्रण पक्षमां जे सं० संजति, तेना छु० वे जेद प० कह्या, तं० ते कहेठेः-स० जेना कषाय क्षय थया नथी अथवा उपशम्या नथी तेने सरागसंयति कहीये. वी० जेणे कषाय उपशमाव्या अथवा खपाव्या होय तेने वीतरागसंयति कहीये. त० त्यां पूर्वोक्त बे पक्षमां ज० जे वी० वीतरागसंयमी ते० तेमने वीतरागपणे करी आरंजादिकनो अजाव ठे ते माटे अ० अक्रिय ठे. त० ते पूर्वोक्त बेमां स० जे सरागसंयमी, तेना छु० वे जेद पं० कह्या तं० ते कहेठेः-प्प० प्रमत्त-संयति ठठे गुणठाणे वर्ते ते. अप्प० अप्रमत्तसंयति सातमा गुणठाणाथी दसमे गुणठाणे वर्ते ते. त० त्यां बे पक्षमां अप्प० अप्रमत्तसंयति सातमे गुणठाणे वर्ते ते० ते का:

चित उम्माह राखवा निमित्ते प्रवर्ते तो तेने ए० एक मा० मायावतिया
प० लागे (कषाय क्षीण थया नथी ते माटे.) त० त्यां पूर्वोक्त बे पक्षमां जे प० प्रमत-संयति छे ते० तेने दो० बे क्रिया लागे, तं० ते कहेछेः-आ० सर्व प्रमत्तयोग आरंजरुप छे ते माटे आरंजनी क्रिया लागे. मा० अक्षीण कषायपणाथी मायाप्रत्ययी क्रिया लागे. त० त्यां पेहेला सूत्रने अंतरे कह्युं के त्रण पक्षमां देसविरतीना धणी पांचमे गुणठाणे वर्ते ते० तेने आ० पेहेली त्रण आरंजनी, परिग्रहनी अने मायाप्रत्ययनी क्रिया लागे. अ० असंयति केवल सम्यक्दृष्टि चोथे गुणठाणे होय तेने मिथ्यादर्शनप्रत्ययनी टाली च० चार क्रिया लागे. मि० मिथ्यादृष्टिने आरंजनी आदि पं० पांच क्रिया लागे. स० सम्यक्मिथ्यादृष्टि जे त्रीजे गुणठाणे छे तेने पण पांच क्रिया लागे. वा० वाणव्यंतर, ज्योतिष, अने वैमानिक ज० जेम अ० असुरकुमार कह्या तेम जाणवा. त्यां शरीरनुं अल्पपणुं तथा बहुत्वपणुं पोतपोतानी अवगाहनाने अनुसारे जाणवुं. ण० पण एटलुं विशेष वे० ज्योतिष वैमानिकने विषे ए केहेवुं. वे० वेदना आश्री मा० माया-मिथ्यादृष्टिपणे उ० उपन्या तेने अ० अल्प वेदना शातावेदनी आश्री जाणवी. अ० अमाइ-सम्यक्दृष्टिपणे उपजे तेने म० शातावेदनी अधिकतर होय(उत्कृष्ट सम्यक्ज्ञान माटे).जो० ज्योतिष, अने वे० वैमानिकने विषे असुरकुमारथी विशेष जाणवुं.

स० लेश्या सहित जे नारकी प्रमुख. जीव ते नं० हे जगवान.! णे० नारकी स० सघलानो सम० एक सरखो आहार छे ? उं० समचय जीवनो पुछवो. स० लेश्या सहितने सु० शुक्ल-लेशीने ए० एनो एक सरखो गमो (पाठ) जाणवो. क० कृष्ण-लेशी नी० नील-लेशी ए बेहुनो पण एक सरखो पाठ जाणवो. ण० एटलुं विशेष वे० वेदनाने विषे मा० मायामिथ्यादृष्टिपणे उपन्या तेने माहावेदना होय, उत्कृष्ट स्थिति प्रत्ये पामे, त्यां मोटी वेदना संजवे; अने अमाइसम्यक्दृष्टिपणे उपन्या तेने अल्प वेदना होय इत्यादिक केहेवुं. म० मनुष्य पदे कि० क्रिया सूत्रने विषे अधिक दंमके सराग, वितराग, प्रमत्त, अप्रमत्त कह्या छे तेम केहेवा,

त्रण भली लेश्यानां लक्षण चोखां कह्यां छे. शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ३४. में ते पाठ.

कन्हा नीला काउ तेउ पम्मा तहेवय सुक्कालेसाय छठाओ नामाइंतु जहक्कम्मं. ३ जीमूत णिद्ध संकासा गवलरिठग संणिभा खंजंजण नयणनिभा कन्ह लेस्साओ वणओ ४ नीलासोग संकासा चासं पिछ समप्पभा वेरुलिय निद्ध संकासा निललेसाओ वणओ. ५ अयसी पुप्फ संकासा कोइल छद संनिभा पारेवयग्गिवनिभा काउ लेसाओ वणओ. ६ हिंगुलय धाव संकासा तरुणाइच्च संनिभा सुयतुंड पइव निभा तेउलेसाओ वणओ. ७ हरियाल भेद संकासा हलिद्दाभेय समप्पभा सणासण कुसुमनिभा पम्मलेसाओ वणओ. ८ संख ककुंद संकासा खीर पुर समप्पभा रयतहार संकासा सुक्कलेसाओ वणओ. ९ जह कडुग तुंबग्गरसो निंबरसो कडुग्ग रोहिणी रसोवा एत्तोवि अणंतगुणो रसो कन्हाय नायव्वो. १० जह तिकडुग सरसो तिक्खो जह हत्थि-पिप्पलीएवा एतोवि अणंतगुणो रसोउ निलाए नायव्वो. ११ जह तरुण अंबग रसो तुंब कविठस्सवावि जारिसाओ एत्तोविअणंतगुणो रसोऊ काऊ नायव्वो. १२ जहपरिणयं बगरसो पक्क कविठस्सवावि जारिसओ एतोवि अणंतगुणो रसोवि तेउ नायव्वो. १३ वरवारुणियव रसो विविहाणव आसवाणं जारिसओ महुमेरगस्सव रसो एत्तो पम्माए परिएणं. १४ खजूर मुद्दिय रसो खीररसो खंडसक्कर रसोवा एत्तावि अणंतगुणो रसोउ सुक्काए नायव्वो. १५ जहा गो मडस्स गंधो सुणग

मक्खस्सव जहा अहि मक्खस एत्तोवि अणंतगुणो लेसाणं अप्पसन्नाणं. १६ जहा सुरहि कुसुमगंधो गंधवासाण पिस्समाणाणं यत्तोवि अणंतगुणो लेस्साण पसन्न तिन्हंपि. १७ जह करगयस्स फासो गोजिन्नाएव सागपत्ताणं एत्तोवि अणंतगुणो लेस्साणं अप्पसन्नाणं. १८ जह वुरस्सव फासो णवणीयस्सव सिरीस कुसुमाणं एत्तोवि अणंतगुणो पसन्न लेसाण तिन्हंपि. १९ तिविहो नवविहोवा सत्तावीसइ विहे क्कासिउवा दुसहोतेयालोवा लेसाण होइ परिणामो. २० पंचासव प्पवत्तो तिहं अगुत्तोव्सु अविरहोय तिवा रंभो परिणउ खुद्दो साहस्सिओनरो. २१ निध्धस परिणामो निस्संसो अजिइंदिओ एयजोग समाउत्तो कन्हलेसंतु परिणामो. २२ ईसा अमरिस अत्तवो अविज्जमया अहीरियथाय गिद्धि पउसेय सढे पमत्ते रस लोलुए. २३ सायं गवेसएय आरंभि खुद्दो साहस्सिओनरो एयजोग समाउत्तो नीललेसंतु परिणमे. २४ वंकेवंक समायारे नियडिल्ले अणज्जुए पलिउंच गउहिए मिच्छदिठि अणारिए. २५ उप्फालग्ग दुक्खवाइय तेणायाविय मच्छरि एयजोग समाउत्तो काउलेसंतु परिणमे. २६ नीयावत्ति अचवले अमाई अकुतुहले विणीय विणए दंते जोगवं उवहाणवं. २७ पियधम्मे दढधम्मे वज्जभीरु हिएसए एयजोग समाउत्तो तेउलेसंतु परिणमे. २८ पयणु कोह माणेय माया लोभेय पयणुए पसंत्तचित्त दंतप्पा जोगवं उवहाणवं २९ तहा पयणुवाइय उवसंते जिइंदिए एयजोग समाउत्तो पम्हलेसंतु परिणामे. ३० अट्टरुद्दाणि वज्जिता धम्म सुक्काई

थायइ पसंत चित्तदंतप्पा समिए गुत्तेय गुत्तीसु ३१ सरागे वियरागेवा उवसंते जिइंदिए एयजोग समाउत्तो सुक्के- संतु परिणमे. ३२ असंखेज्जा णोसप्पिणीणं उसप्पिणीणं जेसमया संखाइया लोगा लेसाणं हवइठाणाइं ३३ ॥

अर्थः—क० कृष्ण, नी० नील का० कापोत, ते० तेजु, प० पद्म अ सु० शुक्ल-लेश्या उ० छठी, ना० लेश्यानां ए नाम ज० जेम छे तेम अ क्रमे जाणवां. हवे लेश्याना वर्ण कहे छे. जी० मेघ (पाणी) सहित वादळ होय नि० चोपरूयां दीसे ते सं० सरीखी ग० पाडाना शींग सरीखु अ० अरीठा सं० सरीखो खं० गाडाना पइडाना (उंगणना) मे सरखी अने न० आंखनी कीकी सरीखो क० कृष्ण-लेश्या वर्णथी काली जाणवी. (१) नी० नीलुं जेवुं अशोक वृक्ष होय ते सरीखी चा० नील (चास) पंखीनी पि० पीठी स० सरीखी प्रजा कांती छे जेनी वे० वेडुर्य रत्न जेवुं नि० चोपरूयुं दीसे ते सं० सरीखो नी० नील-लेश्या वर्णथी नीली जाणवी. (२) अ० अलसीना पु० फुल सं० सरीखी को० कोयलनी छ० पांख सं० सरीखो पा० पारेवानी गी० कोट (ग्रिवा) नि० सरीखी का० कापोत-लेश्या व० वर्णथी कांइक राती जाणवी. (३) हिं० हिंगलो धा० कांइक धातु विशेष त० उगता आ० सुर्य सं० सरीखी सु० सुडानी तुं० चांच सरीखी अने प० दीवा नि० सरीखी ते० तेजु लेश्या व० वर्णथी राती जाणवी. (४) ह० हरतालना भे० कटका सं० सरीखी हा० हलदरना भ० कटका स० सरीखो स० सणनामे वनस्पति ना कु० फुल सरीखी प० पद्म-लेश्या व० वर्णथी पीली जाणवी. (५) सं० संख अं० अंकनामे रत्न अने कु० मचकुंदनामा वनस्पतिनां फुल सरखो खी० दुधनी पू० धारा सरखी रु० रुपाना पत्र हा० हार सं० सरीखी सु० शुक्ल-लेश्या व० वर्णथी उजली जाणवी. (६) हवे लेश्याना रसना स्वाद कहेछे. ज० जेवो क० कडुवा तुं० तुंबडाना र० रसनो स्वाद नि० लींबडाना रसनो स्वाद क० कडवी रो० रोहणीनामा वनस्पतिना र०

कडवा रसनो स्वाद ए० एथी पण अ० अनंतगुणो र० रसनो स्वाद कि० कृष्ण-लेश्यानो अती कडवो ना० जाणवो.(१)ज० जेवो ति० त्रिकटु (सुंठ, मरिच,ने पीपर)ना र०रसना स्वाद ति० तिखो ज० जेवो ह०हस्ति-पिप्परी एटले गजपीपरनो स्वाद होय ए० एथी पण अ० अनंतगुणो र० अतीतीखो स्वाद नी० नील-लेश्यानो ना० जाणवो. (२) ज० जेवो काचा आंबाना र० रसनो स्वाद तु० तुंबरनामा वनस्पतिनुं काचुं फल जेवुं कसायलुं होय तेवो स्वाद क० काचा कोठना फलनो जा० जेवो स्वाद होय ए० एथी पण अनंतगुणो र० अती कषायलो स्वाद का० कापोत-लेश्यानो ना० जाणवो. (३) ज० जेवो प० पाका आंबाना र० रसनो स्वाद प० पाका क० कोठनो पण जा० जेवो स्वाद होय ए० एथी अनंत गुणो र० स्वाद कांइक खाटो कांइक मीठो ते० तेजु लेश्यानो जाणवो. (४) व० प्रधान वा० मद्यनो जेवो र० स्वाद होय वि० घणा प्रकारना आ० आसव (घणा फुल प्रमुख सुगंध द्रव्यनो रस या सत्व) म० मारीए नीपजाव्युं ते मद्य तथा महुडानो मद्य मे० तालवृक्षनो निपन्यो मद्य ए० ए मद्यनो जेवो स्वाद होय ए० एथी प० अनंतगुणो रुडो स्वाद पद्मलेश्या-नो जाणवो. (५) ख० खजुरनो मु० द्राक्षनो खी० दुधनो खं० खांडनो अने स० साकरनो जेवो स्वाद होय अ० एथी अनंतगुणो मीठो स्वाद सु० शुक्ल-लेश्यानो ना० जाणवो. (६) हवे लेश्याना गंध कहे छे:-ज० जेवो गो० गायना मडानो गंध सु० कुतराना मडानो गंध अने ज० जेवो अ० सर्पना मडानो गंध माठुं होय ए० एथी अनंतगुणो भुंडो गंध ले० कृष्ण, नील अने कापोत ए त्रण अ० अप्रशस्त लेश्यानो जाणवो. ज० जेवी सु० सुगंध कु० केवडादिक फुलनी गंध ग० सुगंध-वालो पि० पीसतां वाटतां होय त्यारे जेवी सुगंध होय ए० एथी अ० अनंतगुणो सुगंध तेजु, पद्म अने शुक्ल ए त्रण ले० प्रशस्त (भली) लेश्यानो होय. हवे लेश्याना फर्स कहे छे:-ज० जेवो क० करवतनो फा० फर्स खरदरो होय गो० गाय बलदनो जि० जीभनो जेवो क-ठीन फर्स होय सा० सागवृक्षना प० पांदडानो जेवो फर्स होय ए०

एथी पण अ० अनंतगुणो करण फर्स ले० अ० ए त्रण अप्रशस्त-लेश्यानो (कृष्ण, नील अने कापोत-लेश्यानो) जाणवो. ज० जेम बुरनामा वनस्पतिना फुलनो अति सुंहालो फा० फर्स न० माखणनो फर्स अने सि० सीरीषनामा फु० फुलनो जेवो फर्स होय ए० एथी अनंतगुणो सुंहालो फर्स प० प्रशस्त (भली) ले० लेश्या ति० त्रणेनो जाणवो. हवे लेश्याना प्रणाम कहे छेः—ति० त्रण प्रकारे ते जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्टो. न० जघन्यना त्रण प्रकारः-जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्टो, एम अकेक वर्गना त्रण त्रण भेद करतां नव थाय. स० एम सत्तावीस भेद पण थाय. इका० एकासी भेद पण थाय. दु० वसेने तेतालीस भेद पण लेश्या छना प्रणामना थाय. प० एटला प्रणाम देरेकना त्रण त्रण गणां करतां थाय. हवे प्रथम लेश्यानां लक्षण कहे छेः—पं० पांच आश्रवनो प० सेवणहार ति० त्रण मन वचन कायाएकरी अ० अगुप्तो (मोकलो) छ० छकायने विषे अवृति (घातनो करणहार) ति० तीव्रपणे आरंभने प० प्रणामेकरी सहित खु० सर्व जीवने अहितकारी सा० जीवघात करवाने विषे साहसीक नि० आ लोक परलोकना दुःखनी शंकार हित, जीव हणतां सुगर हित अ० अजीतेंद्रिय ए० ए पूर्वे कह्या ते जो० (मन, वचन, कायाना) जोगना पाप व्यापारेकरी स० सहित क० कृष्णलेश्याने प० प्रणामेकरी परिणमे. (१) हवे नीललेश्यानां लक्षण कहे छे इ० इर्षा (पर जीवना गुणनुं असहेवुं) अ० घणो कदाग्रही अ तपरहित अ० भली विद्या रहित अ० अणाचारीने वर्ततां निर्लज्ज गि० विषयनो लंपट प० द्वेषभाव सहित स० धूर्त प० आठ मदनो करणहार र० स्वादनो लो० लंपट सा० सातानो ग० गवेषणहार आ आरंभनो करणहार खु० सर्व जीवने अहितकारी सा० अणविमास कार्यनो करणहार न० मनुष्य ए० एवा व्यापारेकरी स० सहित हो ते जीव नी० नील-लेश्याने प० प्रणामेकरी परिणमे. (२) हवे कापोत लेश्यानां लक्षण कहे छेः वं० वांको बोले, वांका कार्यनो करणहार नि नियम माया सहित उ० सरलपणा रहित प० पोतानो दोष ढांके उ

कपटेकरी सहित मि० मिथ्यादृष्टि अ० अनार्थ उ० जे वचनथी पर-जीव ऊंचो ऊठसे, माथे चाटको ऊठे तेवा वचननो बोलणहार डु० दुष्ट वचननो बोलणहार ते० ते चोरीनो करणहार म० अनेरानीसंपदा सही न शके ए० एवा जो० व्यापारेकरी स० सहित होय ते जीव का० कापोत-लेश्याने प्रणामेकरी परीणमे. (३) हवे तेजु-लेश्यानां लक्षण कहे छेः-नी० मन वचन कायाएकरी नोची वृत्ति (मान रहित) अ० चपलपणा रहित अ० माया रहित अ० कु० कुतुहल रहित वि० वनित होय वि० विनय करवाने विषे दं० इंद्रिनो दमणहार जो० स्वाध्यायादिकने व्यापारेकरी सहित होय, सिद्धान्त भणतां पि० धर्म जेने वल्लभ छे द० धर्मने विषे निश्चल होय व० पापथी भी० बीहे हि० मोक्षनो वंछणहार ए० एवा धर्मना व्यापारेकरी सहित होय ते जीव ते० तेजु-लेश्याने प्रणामेकरी परिणमे. (४) हवे पद्म-लेश्यानां लक्षण कहे छेः-प० पातला (थोका) छे जेने को० क्रोध, मान, माया अने लोभ, प०, रागद्वेषथी उपशम्युं छे चि० चित्त जेनुं, द० दम्यो छे आतमा जेणे, जो० मन वचन कायाना जोग वसछे जेना, उ० सिद्धान्त भणतां जे तप करवो जोइए ते तपवंत होय त० तेम प० थोका वचननो बा० बोलणहार उ० उपशान्त थयो (विशम्यो) होय जि० जितेंद्रि ए० एवा जो० धर्मना व्यारेकरी स० सहित होय ते जीव प० पद्म-लेश्याने प० प्रणामेकरी परिणमे. (५) हवे शुक्ल-लेश्याना लक्षण कहे छेः-अ० आर्तध्यान अने रु० रुद्रध्यान व० वर्जे, ध० धर्मध्यान अने शुक्लध्यान झा० ध्यावे, प० रागद्वेषेकरी उपयम्युं छे चित्त जेनुं, दं० दम्यो छे आतमा जेणे, स० पांच सुमतिवंत गु० त्रण गुप्तिने विषे गुप्तिवंत स० राग सहित, अथवा वी० वीतराग होय उ० रागद्वेष उपशमाव्या छे जेणे, जी० जीतेंद्रिय ए० एवा जो० गुणना व्यापारेकरी स० सहित होय ते जीव सु० शुक्ल-लेश्याने प० प्रणामेकरी परिणमे. (६) हवे लेश्यानां स्थानक कहे छेः- अ० असंख्याती उ० उत्सर्पिणीना जेटला समय थकना उत्तरता आवे थाय तेना अने अ० असंख्याती अवसर्पिणीना जेटला

समय घटता वधता भावे थाय तेना जे० जेटला स० समय थाय तेटला अथवा सं० संख्याता लोकना जेटला आकाश प्रदेश थाय तेटला ले० तेटला लेश्याना ठा० स्थानक चढता घटता शुभ अशुभ हु० थाय

भावार्थः—हवे जुओ ! त्रण लेश्यानो वर्ण अशुभ कह्यो,गंध माठ दुर्गंध कही, रस माठा कडवो कह्यो अने फर्स माठा खरखरो (कठोर) कह्यो. एवा अशुभ वर्णादिक भगवंतमां तो होयज नही. माटे भगवंतमां द्रव्ये पण त्रण भलीज लेश्या होय. वली भावे त्रण लेश्याना लक्षण खोटां कह्यां, ते लक्षण साधुभगवंतमां होय नहि. जेथी भावे त्रण भलीज लेश्या होय. निश्चेकरी भगवंतमां तो द्रव्ये अने भावे त्रण भलीज लेश्या होय. शास्त्र सूत्र आचारांग श्रुतस्कंध बीजे. वास्ते भगवंतमां छ लेश्या कहे तेने एकान्त मिथ्यादृष्टि जाणवा. जो तमे भगवंतमां छ लेश्या कहो तो, प्रभुए छमासी तप कर्या तथा अनार्य-देशमां विहार कर्यो त्यारे छ लेश्या अने आठ कर्म हतां के नहि ? हे देवानुप्रीय ! अहिंयां लेश्या अने कर्मनुं शुं कारण छे. जे करणी कीधी तेने एह लेखो.संजम-जीवीतव्य थंभ्यामां तमे पण धर्म कहोछो,अने प्रभुए संभमधारी (गोशाळो साथे रहेतो हतो तेने) पोताना शिष्यने अनुकंपा आणीने बचाव्यो. ते संजम-जीवीतव्य वाञ्छ्युं तेमां प्रभुने चुक्या केम कहोछो? हेशरे तेरापंथी कहेछे के " साधुए लब्धि फोरववी नही, एवुं सूत्र भगवती शतक त्रीजे कह्युं छे, अने भगवंते लब्धि फोरवीने गोशाळाने बचाव्यो. ए अकरवायोग्य काम कर्युं, तेथी चुक्या कहाएछीए." तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! त्यांतो मायाकपटाइ करी विकुर्वणा-लब्धि फोरवी अनेक रुप बनावे, ते आलोवे तथा प्रायश्चित ले तो आराधक थाय, अने न आलोवे तथा प्रायश्चित न ले तो आराधक न थाय. ए विकुर्वणलब्धि फोरवे तेनुं प्रायश्चित कह्युं छे, पण भगवंते तो विकुर्वण-लब्धि फोरवी नथी. शीतल-लेश्या फोरवीने गोशाळाने बचाव्यो छे. ए भाणना छमां मनमा [illegible] मायाकपटाइ करी [illegible]नुं नाम लगावी "भगवंते लब्धि फोरवी

तेथी चुक्का" एम जुठुं बोली बोधांने केम भरमावो छो? कारण केःशी· तल-लेश्या जीवदया निमित्ते फोरवे तेनुं प्रायछित कोइ अंगउपांगा दि सूत्रमां कह्युं नथी. कह्युं होय तो बतावो.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के, एक लब्धिनुं प्रायछित कह्युं तेम सर्व लब्धिनुं जाणवुं. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! लब्धितो अठावीस प्रकारनी कही छे. तेमां विक्रय-लब्धि फोरवे तेनुंतो प्रायछित कह्युं छे, अने तेजु-लेश्या करी अनेक जीवने क्रोधेकरी बाले ए पण प्रत्यक्ष प्रायछितनुं काम दीसे छे अने शास्त्रमां पण कह्युं छे; पण २८ लब्धिमां केवलज्ञाननी लब्धि, तीर्थंकर-पदवीनी लब्धि, गणधर-पदवीनी लब्धि, पुलाक-चारित्रनी लब्धि,अवध मनपर्यव केवलज्ञाननी लब्धि,चौदपूर्वनी लब्धि इत्यादिक लब्धिनुं प्रायछित होय तो,शीतल-लेश्या जीवदया माटे फोरवी तेनुं प्रायछित होय पण जेम एटली लब्धिनुं प्रायछित नथी तेम शीतल-लेश्यानुं पण प्रायछित नथी.तेवारे तेरापंथी कहेछे के "शीतल-लेश्या अने तेजु-लेश्या ए बन्ने भेली थइ तेवारे उनुं थंडुं पाणी भेळुं कर्याथी जीवनी हिंसा थाय,तेम बन्ने लेश्या भेली थइ तेथी जीवनी हिंसा थइ. वळी जेम अग्निना भर्या चुलामां काचुं पाणी ढोले तेथी तेउकाय ने अपकाय ए बन्ने कायनी हिंसा थाय तेम तेजु-लेश्या तो अग्नि समान अने शीतल-लेश्या पाणी समान, ए बेउ लेश्या भेली थइ तेथी बन्नेना जीव मुआ. ए हिंसानुं पाप प्रभुने लाग्युं. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ए कुमत तमे क्यांथी लाव्या ? सूत्रमां तो लेश्याना अचित्त पुद्गल कह्या छे. शाख सूत्र भगवती शतक सातमे उद्देशे दसमे. ते पाठः—

अचित्तावि पोग्गलाउ भासेइ उद्योवेइ तवेइ पभासेइ ? हंता अत्थि. कयरे भंते ! अचित्तावि पोग्गलाउ भासेइ जाव. पभासेइ ? कालोदाइ! कुधस्स अणगारस्स तेयलेस्सा निसढा समाणी दुरंगत्ता दुरं निपतइ देसंगत्ता देसं निपत्तइ जेहिं २ चणं सानिपत्तइ तहिं २ चणंते अचित्ता

पोग्गलाउ न्नासइ जाव पन्नासइ एएणं कालोदाइ ते अ-
चित्तावि पोग्गलाउ न्नासेइ ॥

अर्थः—अ० अचित पण पो० पुद्गल न्ना० प्रकाश करे ? वस्तु प्रत्ये उ० उद्योत करे ? त० तपे ? आताप करे ? प० प्रकाश करे,? वस्तुने उजवाले ? इतिप्रश्न. हं० हा वच्छ अ० उद्योत करे छे. क० कया नं० हे न्नगवान ! अ० अचित्त पण पो० पुद्गल न्ना० प्रकाश करे जा० यावत् प० उजवाले ? का० हे कालोदाइ ! कु० कोप्यो अ० जे अणगार, ते संबंधि.ते० तेजुलेश्या नि० नीकलीथकी (तपस्वी अणगारना शरीरथी नीकलीथकी) तेजुलेश्या जवालारुप दु० दुरगामनी छती दु० वेगथी नि० पमे, जइने बोले, दारु पुंजवत् दे० देशने विषे जाय दे० देशमां जइने पमे जें० जे जे स्थानकने विषे, दुर देशने विषे निकट प्रदेशमां पमे त० त्यां त्यां अ० अचित्त पो० पुद्गल न्ना० प्रकाश करे जा० यावत् प० उजवालो करे. ए० ए का० हे कालोदाइ ! ते० ते अ० अचित पो० पुद्गल पण न्ना० प्रकाश करे.

न्नावार्थः—हे देवानुप्रीय ! इहांतो लेश्या शब्दे श्री वीतरागदेवे अचित्त पुद्गल कह्या छे. ए तमे सूत्र वांचीने जाणतां छतां जुठ बोलीने, मतना लीधे लोकोने बेहेकावीने अनंत संसार केम वधारो छो. तेवारे तेरापंथी कहेछे के "लेश्याना अचित्त पुद्गल छे, पण जेम कपडुं, कांटो प्रमुख अचित्त पुद्गल फेंकवाथी वायुकायनी हिंसा थाय, तेम न्नगवंते शीतललेश्या फेंकी तेथी वायुकायनी हिंसा थयानुं पाप लाग्युं." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! शीतललेश्याना पुद्गलतो शुक्ष्म छे तेथी वायुकायनी हिंसा थाय नहि. जो सूत्रमां कह्युं होय तो काढी बतावो. वली शीतललेश्याना पुद्गलथी हिंसा थइ मानो तो मनवचनना जोग, स्वासोस्वास, ए पण पुद्गल छे. साधुजीने मनना पुद्गल घणी दुर जाय अने वचनजोग (न्नाषा) ना पुद्गल घणी दुर जाय, बीजाना कानोमां आय. ए तमारे लेखेतो कोइ पण साधुमां साधपणुं नथी. ए लेखे तो

साधपणुं लेती वेला सावज्जजोगना त्याग पण जताववा न करवा, कारण के जापाना पुद्गल पाहार नीकली जाय अने वाउकायनी हिंसा थाय. माटे साधपणुं लइने स्वासोस्वास पण लेवो नहि, मन-जोग पण स्थीर राखवो. वचन पण लवलेश मात्र न बोलवुं, मौन राखवुं अने पादोगमन संथारो करीने हाथ पग पण हलाववा नहीं त्यारे साधपणुं कहीये. ए केम मले ? तमे शीतल-लेश्याना शुक्ष्म पुद्गलथी जगवंतने वायरानी हिंसा लागी कहोछो, पण शीतल-लेश्याथी वायुकायनी हिंसा थाय अने शीतल-लेश्यानी लब्धि फोरव्यां प्रायछित आवे, एवुं सूत्रमां कोइ ठेकाणे कयुं नथी. एकान्त जुठां आल जगवंत उपर शामाटे थोछो. तेवारे तेरापंथी कहेछे के, जो जगार्यामां लाज होय तो केवलज्ञान उपन्या पछी समोसरणमां बलता बे साधुने केम न जगार्या ? तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! ते साधु उपर प्रजुनी अनंती जाव दया हती, पण तेमना आउखानुं निमित्त कारण आवी मल्युं, तेथी प्रजु शुं करे ? तमे,लेश्या-लब्धि फोरव्याथी दोष लागे ते माटे न जगार्या एम कहोछो, ए तमारुं केहेवुं बल पूर्वक छे; कारण के जो एमनुं आउखुं होततो, जगवंततो केवलज्ञाने करी अनंत कालनी वात जाणता हता, त्यारे विहार केम न कराव्यो. विहार करावतां तो दोष नहोतो लागतो ? पण एमनुं आउखुं आवी रह्युं, जवितव्यता बलीष्ट, तेथी जगवंत शुं करे. क्रोड तीर्थंकर जेला थाय तोपण कोइ जीवनुं आउखुं वधारवा समर्थ नथी. छद्मस्थ तो व्यवहार साचवे अने केवलज्ञानी तो निरर्थक उद्यम न करे. तोपण जगवंते तो बचाववानो व्यवहार राखवाजणी आगलथी वर्ज्या हता, पण इहां आउखुं पुरुं थवानो समय हतो ते कोण टाली शके ? हे देवानुप्रीय ! बचाव्यामां पाप छे तेथी न बचाव्या एम कहो- छो, पण पोते चोत्रीस अतिशय पांत्रीस वाणीकरी सहित छे, पचीस जोजन प्रमाण सात इत थाय नहिं, मृगीमारी रोग थाय नहिं अने वेरजाव व्यापे नहिं, ते अतिशय क्यां गया ? गोशालाने वेरजाव केम व्यापो ? बे साधुनी घात समोसरणमां केम कीधी ते कहो. तेवारे तेरा-

नथी, धारणा कुशल अगीतार्थ साधु वा शिष्यने सिद्धान्तनी भाषाए गुढार्थ अतिचार आसेवना कही बीजा आचार्य कने मुंके. हवे ते आचार्य तेनो अपराध सांभली द्रव्यादि चार सहनन धृति बलादिक विचारी पोते त्यां जाय अथवा पूर्वनी विधिए गीतार्थ शिष्यने मुंके, अने तेने भलावे जे आव्यो छे तेनेज अतिचारनी आलोवणा कही मुंके, ए आज्ञा व्यवहार. ३ धा० हवे धारणा व्यवहार कहे छेः—कोइक गीतार्थ संवेगी आचार्ये कोइक शिष्यादिकने कोइक अपराधने विषे द्रव्यादिक चार (द्रव्य-क्षेत्र-काल-भाव) जोइ,जे विशुद्धि दीधी होय ते शिष्य गुरुनी दीधेली विशुद्धि मनमांहे धरीने कोइकने तेवे अपराधे तेवीज विशुद्धि दे तो, एम देताने उधृतपद धरणरुप धारणाव्यवहार कहीये; अथवा धारणा ते एमः-कोइएक वैयावचनो करणहार शिष्य छे, पण ते समस्त छेद श्रुत देवाने योग्य नथी.तेवारे तेने आचार्य कृपाकरीने केटलांएक प्रायश्चितनां पद आगमथी उद्धरीने तेने कहे ने ते धरीने राखे, अने तेज पद मांहेली आलोवणा आपे तेने पण धारणाव्यवहार कहीये. ४ जि० हवे जीतव्यवहार कहेछेः जेम कोइक अपराधे पूर्वे साधु घणा तपेकरी शुद्धि करता, तेवोज अपराध उपन्ये छते वर्तमानकाले द्रव्यादि चार चिंतवी संघयण धृति बलनी हानी जाणीने जे योग्य तपनो प्रकार (प्रायश्चित) दइए ते समय भाषाए जीतगीतार्थ कहीये, अथवा प्रायश्चित जे आचार्यना गच्छमां अधिको छतो सूत्र प्रवर्त्यो, अने घणे अनेरे गीतार्थे मान्यो होय ते रूढ जीत कहीये. ५ ए पांच व्यवहारमां गमे ते व्यवहार सहित गीतार्थ होय तेनी पासेथी प्रायश्चित लइए; परंतु अगीतार्थकने लेतां दोष उपजे.

हवे आगमादिक-व्यवहारने विषे प्रवर्त्तवा माटे उत्सर्ग अपवाद कहेछेः-ज० जया प्रकारे केवली आदिक अन्यत से० ते व्यवहार अथवा त० ते पांच व्यवहारमां त० ते प्रायश्चित दानादिक व्यवहार काल विषे आ० आगम केवली प्रमुख होयतो तेवेज आगमव्यवहार प्रायश्चित दानादिक प्रत्ये प० प्रवर्ते, पण शेषे करी न प्रवर्ते. आगम पण छ प्रकारे छे. तेमां केवलज्ञानमां अवबोधपणाथी विना कह्यां जाणे, ते माटे तेनुं

कहेलुं प्रायश्चित लेवुं; अने तेने अभावे मनपर्यवज्ञानी पासेथी लेवुं. एम पूर्ववत् आगला आगलाने अभावे पाछला पाछलाकने लेवुं. णो० नहिं-से० ते त० तीहां आ० आगमव्यवहार होय तो ज० जथाप्रकारे-से० ते त० तीहां श्रुत होय तेवे श्रुतेकरी व्यवहार प० प्रवर्त्ते. णो० नहिं से० ते त० तीहां (ते अवसरे) श्रुतव्यवहारी तो ज० जेम से० ते त० तीहां आ० आज्ञाव्यवहारेकरी प० प्रवर्त्ते. णो० नहि से० ते त० तीहां आ० आज्ञाव्यवहारी, तो ज० जेम से० ते त० तीहां धा० गीतार्थ कोइने ऊपनो अपराध क्षेत्र, काल, भाव जाणीने प्रायश्चित दीधुं ते धारणाए करी प० प्रवर्त्ते. णो० नहिं से० ते त० तीहां धा० धारणाव्यवहारी, तो ज० ज्यां पुरुष वीर्यादिक विचारी प्रायश्चित दे ते जीतव्यवहारेकरी प० प्रवर्त्ते. इ० इत्यादिक ए० ए पं० पांच प्रकारे करी व्यवहार प्रत्ये प० प्रवर्त्तावे. तं० ते कहेछेः-आ० आगमेकरी १, सु० श्रुतेकरी २, आ० आज्ञाए करी ३, धा० धारणाए करी ४ अने जि० जीते करी ५. ज० जेम जेम से० ते आ० आगम सु० श्रुत आ० आज्ञा धा० धारणा अने जि० जीत ५, ए पांच होय त० तेम तेम व० व्यवहार प० प्रवर्त्तावे. ए व्यवहारवंत पुरुषने फल प्रत्यक्षद्वार कहेछे. से० एवे शुं भदंत (महाराज) आ० कह्यो कोण आगमबलिआ ज्ञान विशेष सु० श्रमण निग्रंथ केवली प्रमुख इ० ए पक्षमाण अथवा ए उक्त स्वरूप प्रत्ये पं० पंचविध व्यवहार प्रायश्चित दानादिरूप सम्मं० ए पद संघाते संबंध कीजे व्यवहार तो प्रवर्त्ते. इत्यर्थः एवे संबंध एवी रीते, ते केम ते कहे छेः-ज० जेजे अवसरने विषे अथवा जेजे प्रयोजनने विषे अथवा जेजे क्षेत्रने विषे जेजे उचित ते ते प्रत्ये इति शेष तदातदा काले ते ते प्रयोजनादिकने विषे केहेवुं. ते कहेछेः— अ० सर्व वान्छा रहित उ० तेणे अंगीकार कीधुं ते अनिश्रितोपाश्रित ते प्रत्ये अथवा निश्रित राग उपाश्रित द्वेष नहिं, रागद्वेष ते अनिश्रितोपाश्रित सर्वथी पक्षपात रहितपणे यथावत् इत्यर्थः एआवता वं० पंच वि० विध व्यवहार प्रत्ये ज० ज्यारे ज्यारे ज० जेजे प्रयोजनने विषे योग्य त० तेते प्रत्ये विचारे त० तेते प्रयोजनने विषे सर्वथा ववहरन्तु

रहित स० सम्यक् व० प्रवर्ततो थको स० साधु नि० निर्ग्रंथ आ० अ
ज्ञानो आ० आराधक ज० थाय ? इति प्रश्न. उत्तर. हं० हा थाय.

भावार्थः—हवे जुउं ! आगमव्यवहारना पांच प्रकार कह्या. केव
ज्ञानीने १, मनपर्यवज्ञानीने २, अवधज्ञानीने ३, चौदपूर्वधारीने
जाव दसपूर्वधारीने ५, आगमव्यवहारी कहीये. ए पांच प्रकारना आ
मव्यवहारी कह्या. आतमज्ञानथी गुण जाणे ते कार्य करे. ए प्रथम व्य
वहार. ए प्रथमव्यवहारनो धणी बीजो सूत्रव्यवहार माने नहिं, एट
सूत्रमां कह्युं तेम सर्व कार्य करवानो तेमने नियम नहिं. आतमज्ञानथ
अवगुण जाणे ते कार्य न करे, अने गुण उपजतो जाणे ते कार्य करे.
हवे आगमव्यवहारीना वचनथी वा उपदेशथी ग्रंथ जोड्यो तेनेज सूत्र
कहीये. ते आगमव्यवहारीनुं कह्युं करवुं, पण आगमव्यवहारी थकां
सूत्रमां कह्युं तेम न करवुं. वली सूत्रमां कह्युं छे के, नवमा पूर्वनी त्रीजी
आयारवथु (त्रीजुं अध्ययन) जण्याविना साधुनी पडिमा वहेवी नहिं,
अने खंधकजी अगीयार अंगनुंज ज्ञान जण्या छतां भिखुनी बारमी
पडिमा वह्या, ते आगमव्यवहारीना वचनथी. वली गजसुकुमालजी
विना सूत्र जण्यां दिक्षा लइ तेज दीने बारमी पडिमा वह्या, ते पण
आगमव्यवहारीना वचनथी. ए न्याये आगमव्यवहारी थकां सूत्रव्य
वहार मानवानो जरुर नथी १; अने आगमव्यवहारीना अभावे बीजो
सूत्रव्यवहार मानवो, एटले सूत्रमां कह्युं तेम करवुं २; अने जो सूत्रमां
कोइ वस्तुनो निर्णय न होयतो त्रीजो आज्ञाव्यवहार मानवो, एटले
आचार्य गुरुदेव कहे ते वचन प्रमाण करवुं ३; अने ए त्रण व्यवहार न
होय तो चोथो धारणाव्यवहार मानवो, एटले गुरुदेव आचार्ये कोइ बोल
धराव्या होय तथा कोइने केहेतां सांजल्या होय ते प्रमाणे कार्य करवुं
४; अने ए चार व्यवहार न होय त्यारे पांचमो जितव्यवहार मानवो,
एटले गीतार्थ वगेरा जेम करता आव्या तेम करवुं. ५. ए रीते पांच
व्यवहार मानतां थकां आज्ञाना आराधक थाय.

हे देवानुप्रीय ! जगवंत तो आगमव्यवहारी छे. ते सूत्रव्यवहार

माने नहिं. ए तमे जाणतां उतां मतना लीधे सूत्रनुं नाम लइ थोघां लोकोने येहेकावो आगमव्यवहारी उपर आल दइ अनंत संसार केम वधारो छो? जो आगमव्यवहारीने सूत्रमां वर्ज्यां ते कार्य कीधाथी दोष लाग्यो मानो तो, भगवंते केवलज्ञान उपन्या पछी कालीकुमार प्रमुख दस भाइनां मरण बताव्यां १. वली नेमनाथस्वामीए द्वारकानो दाह बारे वर्षे बताव्यो २. तेमज गोशालाने सात दीवसने आंतरे मरण बताव्युं; पण माहाशतके रेवतीने मरण बताव्युं, तेवारे गोतमस्वामीने मुंकीने प्रायछित्त देवराव्युं, अने पोते सुखे बताव्युं. ३ वली गोशालाथी धर्म चोयणा करवानी साधुउने आज्ञा दीधी. ४ वली चौदपूर्वधारी धर्मघोष आचार्ये नागश्री ब्राह्मणीने चोरासी चौटामां हीलवा-निंदवानी आज्ञा दीधी. ५ ए पांच बोल सूत्रमां साधुने करवा वर्ज्यां छे, अने केवलज्ञानी आगमव्यवहारीए कीधा छे. हे देवानुप्रीय! तमारे लेखे तो केवलज्ञानीने ए दोष लाग्यो तेथी चुक्या. पण ए वात केम मले? आगमव्यवहारीपणुं तो कषायकुशील अने स्नातक ए वे नियंठामां होय तेने अपडिसेवी कह्या छे. मूलगुण ते पांच माहाव्रतमां अने उत्तरगुण ते दसविध पचखाणमां दोष लगाडे नहिं. शास्त्र सूत्र भगवती शतक २५ में उद्देशे ६ छे. हवे जुउ भगवंत तो छद्मस्थपणे पण अवध मनपर्यव-ज्ञान आश्री आगमव्यवहारी छे, अने केवलज्ञानमां पण आगमव्यवहारी छे, तथा कषायकुशील-नियंठाना धणी छे. ते भगवंतने चुक्या कहोछो पण सूत्रमांतो मूलगुण उत्तरगुणना अपडिसेवी कह्या छे. हवे जो चुक्या कहोछो, तो कहो कया व्रतमां मूलगुण उत्तरगुणमां दोष लाग्यो? अने ते वेला नियंठो कषायकुशीलज हतो के वीजो आव्यो ते पण कहो. हे देवानुप्रीय! भगवंतनो तो अपडवाइ संजम छे. नियंठो फरे नहिं तेथी ते पुरुषोने दोष लागे नहिं. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, जेम गौतमस्वामी चारज्ञान चौदपूर्वना धणी आगमव्यवहारी अने कषायकुशील-नियंठाना धणी आणंद श्रावकने घेरे भाषामां चुक्या तेम भगवंत पण चुक्या. एम कहे छे तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! गौतमस्वामी आणंदजी श्रावकने घेर जाणवा चुक्या ते समये तेमने चार ज्ञान, कषायकुशील-नियंठो अने आगम व्यवहारीपणुं हतुं, एम कया सूत्रमां कह्युं छे ते कहो. वली गौतमस्वामीनुं अने जगवंतनुं ज्ञान अने नियंठो सरखां नथी. अनंतगुण हानी वृद्धिपणुं छे. जगवंतनो तो संजम नियंठो अपरूवाइ छे. दिक्षा लीधी तेज वखते मनपर्यव-ज्ञान उपन्युं अने पकायकुशील-नियंठो आव्यो. ते एकज वार आवे अने ते पाछो जाय नहिं. वली कषायकुशील-नियंठानो संजम एक जीवने एक जवमां जघन्य एक वार आवे अने उत्कृष्टो नवसो वार जाय अने नवसो वार पाछो आवे. वली कषायकुशील-नियंठानी अने मनपर्यवज्ञाननी स्थिति जघन्य एक समयनी कही. ते एक समय रहे अने बीजे समये वीलाइ जाय. कोइक जीवने वली पाछो एक समयथी तथा अंतरमुहूर्त तथा घणा कालथी पाछो आवे, अने कोइ जीवने ते जवमां पाछो आवेज नहिं, अने कोइ जीवने एक जवमां घणीवार जाय अने घणीवार आवे. तेनी उत्कृष्टी स्थिति देशेउणी क्रोड पूर्वनी कही. ते एक वारज आवे पण पाछो जाय नहिं. दोषनो अपडिसेवीज रहे. वली चार ज्ञानवाला, कषायकुशील-नियंठावाला अने आगमव्यवहारना धणी कर्मने वशे भ्रष्ट थइ जाय तो अर्धपुद्गल अनंतकाल संसारमां निगोदादिकमां जमे. शाख सूत्र जगवती शतक २५ में उद्देशे छठे, तथा पन्नवणामां ए सर्व अधिकार छे. ए कषायकुशील-नियंठो एक जवमां नवसोवार उत्कृष्टो आवे कह्युं. तेनी स्थिति जघन्य एक समयनी कही, अने भ्रष्ट थइ जाय तो उत्कृष्टो अर्धपुद्गल रुले कह्युं; पण जगवंतने तो मनपर्यवज्ञान अने कषायकुशील-नियंठो एकवार आव्या पछी पाछो जाय नहिं, एक समयनी स्थिति पण होय नहिं अने अर्धपुद्गल सुधी जमे पण नहिं. ते माटे सर्व कषायकुशील-नियंठाना धणीनो, गौतमस्वामीनो अने जगवंतनो छद्मस्थपणानो पण संजम सरखो नथी. त्यारे हे देवानुप्रीय ! गौतम स्वामीनो अने जगवंतनो कषायकुशील-नियंठो सरखो केम? वली गौतमस्वामी जाणवा

चुक्या, तेम भगवंत पण चुक्या, एम केम कहोछो? वली गौतम स्वामी सरखा द्वादशांगी ज्ञानना धणी पण भाषामां खलाइ जाय कह्युं छे. शास्त्र सूत्र दसवैकालिक अध्ययन आठमे, गाथा ५० मीः—

आयार पणत्तिधरं, दिठिवाय महिज्जगं;
वयंवि खलियं णच्चा, णतं उवहसे मुणी. ॥ ५० ॥

अर्थः—आ० आचारांग अने प० भगवती सूत्रना धरणहार तथा दि० दृष्टिवादना (बारमा अंगना) म० भणनारने व० बोलतां वचने करी ख० खलाया ण० जाणीने ण० नहिं तं० तेमने उ०हसे मु० जति. ॥५०॥

भावार्थः—हवे जुओ ! आचारांग, विवाहपन्नति अने दृष्टिवाद (बारमा अंग) ना भणनार वचनमां चुकी जाय, तेनो उपहास न करवो. ए आगमव्यवहारना धणी वचनमां चुकी (खलाइ) जाय कह्युं, अने मूल-उत्तरगुण दोषना अपडिसेवी कह्या, पण एमने अने भगवंतने सरखा न कह्या. वली गौतम प्रत्ये भगवंते पण कह्युं के, तमे वचनमां चुक्या छो, आणंद साचो छे माटे जइने खमावो. ए वचनने प्रभुए कह्युं तेम भगवंत पोते चुक्या हत तो केम न कह्युं. हवे वीरप्रभुने चुक्या तमे कया ज्ञानथी जाण्या ? तेवारे तेरापंथी कहे छे के " केवल ज्ञान उपन्या पछी ए काम न कर्युं. बे साधुने न बचाव्या ते वीतराग भावथी, अने छद्मस्थपणे गोशालाने बचाव्यो ते सराग भावथी, एम टीकामां कह्युं छे. ते रागनां कर्म लाग्यां. सरागपणाथी काम कर्यां. गोशालाने बचाव्यो. ए न्याये चुक्या कहीये छीये. " तेनो उत्तरः—हे देवानुप्रीय ! सूत्र पाठमां तो एम नथी कह्युं के, गोशालाने बचाव्यो ते रागभावथी, अने बे साधु न बचाव्या ते वीतरागभावथी. अरे ! तमारी श्रद्धानी पुष्टीने माटे टीकाना मलता वचननुं सरणुं ल्यो छो ते मिथ्या छे, केमके अमारे तो सिद्धान्तनी पंचांगी प्रमाण छे. ते पंचांगीमां अनेक मूल सूत्र छे. तेमां केटलांक वचन उत्सर्ग-मार्गनां छे अने
अपवादमार्गनां छे. ते मतलब जाण्या विना [illegible] टीका

मानता, छतां टीकानी शाक्षी शाने माटे आपो छो? जो टीकामां कह्युं तेमज प्रमाण करता हो तो टीकामां पाठल कहेला बोल मेलवी आपो. टीकामां तो आधाकर्मी आहार करवो कह्यो छे, फलफुलनो आहार करवो कह्यो छे तथा साधुने चक्रवर्तनां कटक चुरवां कह्यां छे. इत्यादिक अनेक विरुद्ध वातो कही छे ते पण प्रमाण करवी पडशे, अने जो ए प्रमाण न करो तो ए टीकानुं वचन प्रमाण केम करो छो ते कहो.

हे देवानुप्रीय! भगवंतनी करणी छद्मस्थपणे अने केवलपणे एक सरखी अतुल करणी छे. छद्मस्थपणे पण आगमव्यवहारी अने केवलमां पण आगमव्यवहारी छे. सूत्रमां साधुने वर्ज्यां तेवां काम छद्मस्थपणे पण आगमव्यवहारपणाथी कीधां अने केवलज्ञान उपन्या पछी आगमव्यवहारपणाथी कीधां. तेमणे छद्मस्थ अने केवलीपणे एक सरखां काम कर्यां छे. हे देवानुप्रीय! जे कार्य सूत्रमां सामान्य साधुने वर्ज्यां छे ते कार्य केवलीपणामां पोते कर्यां छे. मुवानी खबर दीधी, मरण वताव्युं अने निमित्त भाख्युं. ए केवलमां तो तमे चुक्या नथी केहेता. तेनुं शुं कारण? वली नेमनाथजीए बारे वर्षे द्वारीकानो दाह वताव्यो, तेमने तो चुक्या नथी केहेता, पण भगवंत माहावीरस्वामीथी अने जीवदयाथी द्वेष दीसे छे तेथी प्रभुने चुक्या कहोछो. वली सरागपणाथी गोशालाने बचाव्यो तेथी जो पाप लाग्युं कहो तो, दसमा गुणठाणा सुधी संजम, तप, विनय, वैयावच इत्यादिक सर्व काम सरागपणाथी करे छे. ते सर्व काममां पाप लागसे, केमके वीतरागभाव तो अग्यारमा गुणठाणा उपर छे. तेमने तो एक इरियावही क्रियाज लागे. ते इरियावहीक्रिया पण सातावेदनी वे समयनी स्थितिनी बंधाय, अने दीर्घ स्थितिना पुन्यपाप तो दसमा गुणठाणा सुधी रागद्वेषथीज बंधाय. द्वेषथी अने अप्रशस्त-रागथी तो पाप बंधाय अने प्रशस्त-रागथी पुन्य बंधाय. वली सराग-संजम अने सराग-तपथी देवतानुं आउखुं पुन्यप्रकृति बंधाय, एम कह्युं छे. शाख सूत्र भगवती शतक बीजे उद्देशे पांचमे, तुंगिया नगरीना श्रावकोने अधिकारे. हे देवानुप्रीय! सरागथी गोशालो बचाव्यो

तेथी पाप लाग्युं एम कहोछो; परंतु इहांतो टीकामां एम कह्युं छे के, सरागसंजम छद्मस्थथकां जीव जीवे तो अने न जीवे तोपण वचाववानो उद्यम करवो. ते माटे बचाववानो उद्यम कीधो अने बे साधुने न बचाव्या ते वीतरागजाववी. वीतरागे केवलज्ञानथी आउखानो समय आव्यो जाणी लीधो. होणहार टलतुं न जाण्युं तेथी उद्यम न कर्यो, कारणके केवलज्ञानी निरर्थक उद्यम न करे ए जावार्थ. आगमव्यवहारी अकरणाजोग काम करे नहिं. गुण जाणे तेवुं काम करे. तेवारे तेरापंथी कहेछे के "जगवंते गोशालाने बचाव्यो तीहां जोगनो व्यापार थयो. ए जोगनुं पाप लाग्युं." तेनो उत्तरः—हे देवानुप्रीय! जोगविना तो संजम, तप, विनय, वैयावच, चर्चा वार्ता, सजाय, ध्यान, आहार, पाणी, व्यवहार, कांइ पण थाय नहिं. सजोगीने ए जोगना व्यापारथी पाप लाग्युं जाणो तो तमारे लेखे तो कोइ तरवानो मार्ग दीसतो नथी. हे देवानुप्रीय! ए शुजजोग छे के अशुजजोग ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहेछे के "गोशालाने बचाव्यामां प्रजु धर्म जाणे तो केवलज्ञान उपन्या पछी ए काम केम न कर्युं? बीजा कोइ साधुने ए रीते जीव उगारवानो उपदेश केम न दीधो"? तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय! प्रजुए पोते छद्मस्थपणे अनार्यदेशमां विहार कर्यो, अने केवली थया पछी अनार्यदेशमां विहार न कर्यो, अने बीजा कोइ साधुने जवानो उपदेश पण न दीधो. ते माटे शुं पूर्वे छद्मस्थपणे अनार्यदेशमां विहार कर्यो ते खोटो कहेवाय? हे देवानुप्रीय! आगमव्यवहारीनुं काम अने सूत्रव्यवहारीनुं काम सरखुं नथी. आगमव्यवहारी अकरवायोग्य काम करे नहि, गुण जाणे तो करे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के "गोशालाने उगार्याथी केवो गुण उपन्यो? बे साधुने मार्या. जगवंत उपर तजुलेश्या मुंकी लोहीखाणवाळो कर्यो अने घणुं मिथ्यात्व वधार्युं. शो गुण थयो?" तेनो उत्तरः—हे देवानुप्रीय! ए वातनो प्रजुने शानो दोष. जेम अजवि जीव हतो ते साधपणुं लइ उदाइराजाने पोसामां मारी गयो. तेनो पापदोष कांइ महापुरुष आचारजने तो लाग्यो

नथी. तेमज कोइ अनार्य ठग बुद्धिए साधपणुं लइ कोइने ठगी जाय तो तेनो पाप दोष बीजाने नथी लागतो. तेम महावीरस्वामीए गोशालाने दिक्षा दीधी, जीवतो बचाव्यो तेथी मिथ्यात वधार्युं तेनुं पाप प्रभुने नथी लाग्युं. जो प्रभुने पाप लाग्युं जाणोतो ए लेखेतो ऋषभदेव स्वामीने घणुंज पाप थयुं हशे; केमके तेमणे चार हजार माणस साथे दिक्षा लीधी. पछी सघला भाग्या. ३६३ पाखंड मत चाल्या. घणुं मिथ्यात वधार्युं. पण ऋषभदेवस्वामीने तो पाप लाग्युं नथी. तेम वीर प्रभुने पण जाणवुं. वली गोशालाने तो छद्मस्थपणे दिक्षा दीधी अने बचाव्यो, पण केवलज्ञान उपन्या पछी जमालीने दिक्षा केम दीधी ? तथा नंदण मणीहारने श्रावकनां व्रत केम दीधां? पार्श्वनाथस्वामीए सोमील ब्राह्मणने व्रत केम दीधां ? सुखमालीकाने साधपणुं केम दीधुं ? अने बसें छ साधवीने दिक्षा केम दीधी. एम तो घणा अटकाशे. केवलीना दिक्षा दीधेला घणा जणें भ्रष्ट थइने अकार्य कीधां छे तथा मिथ्यात वधार्युं छे. ते पाप पण तमारे लखे केवलज्ञानीने लाग्युं जोइए. पण ए वात केम मले. वली भगवंते लब्धि फोरवी गोशालाने बचाव्यो, तेथी भगवंतने पाप लाग्युं अने चुक्या कहे, तेने पुछीए के, छद्मस्थपणे पाप कर्युं तेनुं पापश्चित तो कोइ सूत्रमां चाल्युं नथी. त्यारे पापश्चित लीधा विना आराधक केम थया ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहेछे के, "जेम रहेनेमीए राजेमतीने भोगनी आमंत्रणा कीधी, तेनुं प्रायश्चित चाल्युं नथी तेम आ पण चाल्युं नथी; पण प्रायश्चितनुं ठेकाणुं छे तेथी लीधुंज हशे." तेनो उत्तरः—अरे मुग्ध प्राणी ! एनो एकान्त असंभवनुं वचन प्रत्यक्ष दिसेछे, अने प्रायश्चित पण दस भेदे आवे. ते गाथाः—

आदप्प दप्प पमादणा भोगे, आउरे आवति सुय;
संकिते सहसाकारे, भयं पनो साय वीमंसा ॥ १ ॥

अर्थः—विषयनो दीपो १, प्रमादने लीधे २, अजाणपणे ३, आतुर रोग दुःख तृषाए ४, आपदा पडवाथी ५, शंकाने लीधे ६, सहसात्कारे ७

भयने लीधे ७, रागद्वेषने लीधे ए अने शिष्य शिष्यणीनी परिक्षा निमित्ते १०. ए दस भेद छे. तेमां उत्तराध्ययन २२ में अध्ययने ४६ मी गाथामां दसविध प्रायश्चित मांहेलुं प्रायश्चित कह्युं छे. राजेमतीनां वचन रहेनेमीए सांभलीने प्रणाम पाछा वाल्या. ते पाठः—

इंदियाणि वसे काऊ अप्पाणं उव संहरे. इत्यादि ॥

अर्थः—इं० पांच इंद्रिने व० वश का० करी अ० पोतानी आत्माने उ० फेरवी सं० ठेकाणे लाव्या.

भावार्थः—हवे जुओ ! रहेनेमीनी अती दुष्टपणे भोगनो यत्न नहोतो. फक्त दिक्षार्थी प्रणाम फर्या हता. पछी राजेमतीना वचनथी पाछा ठाम आव्या त्यारे पश्चाताप कर्यो; पण प्रभुए पश्चाताप कर्यो, एवुं कोइ सूत्रमां चाल्युं नथी. वली गोशालानो जीव द्रढपइनो थशे अने केवल पामशे तेवारे सर्व साधुने कहेशे के, भाइ ! हुं गयाकालमां श्रमण घाती हतो. वे साधुने में मार्या तथा प्रभुनो अविनय कीधो तेम तमे मत करजो. एम गोशालाना जीवे द्रढपइनाना भवमां पोताना पाछला भवनुं पाप निंद्युं, निषेध्युं तेम भगवंते केवल उपन्या पछी ए कार्य निंद्युं निषेध्युं नथी. वली निषिथ प्रमुख घणा सूत्रमां अनेक जातनां प्रायश्चित कह्यां छे, पण भगवंते शीतल-लेश्याथी गोशालाने बचाव्यो, तेनुं प्रायश्चित कोइ पण सूत्रमां कह्युं नथी; पण उलटुं आचारांगसूत्रना प्रथम श्रुतस्कंधना नवमा अध्ययनना चोथा उद्देशामां कह्युं छे के, भगवंत श्री महावीरदेवे छद्मस्थपणे दिक्षा लीधा पछी पाप कर्युं नथी. ते पाठः—

णच्चाणं से महावीरे, णोविय पावगं सयमकासी;
अणंहंवा णकारित्था, करंतंपि णाणु जाणित्ता. ॥

अर्थः—ण० तत्वना जाण से० ते महावीरदेव णो० नहिं पा० पाप स० पोते करता, अ० बीजा पासे ण० न करावता, अने क० करनारने पण रुडो णा० न जा० जाणता.

भावार्थः—हवे जुवो ! आचारांग प्रथम श्रुतस्कंधे नवमे अध्ययने चारे उद्देशामां, भगवंतना गुण कह्या अने निरतीचार संजम कह्यो; अने चोथा उद्देशानी, आठमी गाथामां कह्युं के, नच्चा. हे उपादेय स्वरुप जाणीने पोते पाप कर्युं नथी, अनेरा पासे कराव्युं नथी अने करताने भलो पण जाण्यो नथी. हवे छद्मस्थपणे अनेक कार्य कर्या तेमां पाप लाग्युं एवी शंका उपजे, पण छद्मस्थनी शंका केवलीना वचनथी भागे. जेम भगवंते छद्मस्थपणे, सूत्रमां वर्ज्यां तेवां काम आगमव्यवहारथी कीधां, पण केवल उपन्या पछी सूत्रनी वाणी प्रकाशी तेमां कह्युं के, में छद्मस्थपणे त्रण करणथी पाप कर्युं नथी. हवे तमारी केहेणीने लेखे छद्मस्थपणे पाप लाग्युं, अने केवलमां कपटाइ करी जुठ बोल्या ते जुठ लाग्युं.(कर्या पापने छुपाव्युं ते.) ए जुठा बोलानां परुप्यां सूत्र पण जुठां. हवे तमे प्रतीत केनी राखशो ? तमारे लेखे ए सिद्धान्त उठीगया. तेवारे दीवसना जुल्या कहे छे के "ए तो गणधरनां वचन छे. तेमणे वीतरागना गुण वर्णव्या छे. तेनो उत्तरः–

हे देवानुप्रीय! सर्व सूत्र गणधरेज गुंथ्यां छे. एक वचन जुठुं तो सघलांए जुठां. जेम खतमां एक शाख जुठी तो आखुं खत जुठुं, तेम ए पण जाणवुं. तेवारे तेरापंथी वली कहे छे के "अहिंयां तो एम कह्युं छे के, भगवंते जाणीने पाप कर्युं नथी. अजाणये मोहनी-कर्मने घरो पाप लाग्युं. तेथी चुक्या कहीये छीए." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! त्यां तो पंदरमे शतके प्रभुए गोशालाने कह्युं छे के, हे गोशाला! में तारी अनुकंपा वास्ते शीतल-लेश्या मेली. एम जाणीने लेश्या मेली कही छे, पण एम नथी कह्युं के, मारे अजाणये लेश्या नीकली. तेवारे वली तेरापंथी कहे छे के "लेश्या तो जाणीने मेली, पण एम न जाण्युं के, ए काम करवुं के न करवुं. एम अजाणये पाप कीधुं." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ज्ञान विना तो समकित पण नथी. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन २८ में. गाथा ३० मीः—

नादंसणस्स नाणं, नाणेण विणा णहोइ चरण गुणा;
अगुणिस नत्थि मोक्खं, नत्थि अमोखस्स णिवाणं ॥३०॥

अर्थः—ना० दर्शन रहितने ना० सम्यक् ज्ञान न होय, अने नाणे० सम्यक्ज्ञान विना ण० न होय, न उपजे च० चारित्र (पांच महाव्रतादि) गु० गुण (चरण सित्तरी पिंड विशुद्धादि करण सित्तरी). अ० अगुणीने चरणसितरी रहितने न० सकल कर्म क्षय लक्षण रुप मोक्ष नथी. न० नथी अ० कर्मे अणमुंक्याने नि० निर्वाण (मुक्ति) पदनी प्राप्ती ॥ ३० ॥

भावार्थः-हवे जुओ! भगवंतने ए काम करवुं के न करवुं, ए ज्ञान नहिं त्यारे तो ज्ञानविना समकित पण नहिं, अने समकित नहिं त्यारे चारित्र (कर्मथी मुंकावानो मोक्षनो मार्ग) पण नहिं.कारणके पेहेलुं ज्ञान अने पछी चारित्र कह्युं छे. शास्त्र सूत्र दसवैकालीक अध्ययन चोथे गाथा दसमी. हे देवानुप्रीय! तमारे लेखे तो भगवंतमां छद्मस्थपणामां समकित अने साधपणुं पण नहोतुं. एम केम कहोछो के भगवंतने करवा अकरवा जोग कामनी खबर नहोती. तेवारे तेरापंथी कहेछे के, भगवानने जाण-पणुंतो हतुं पण ज्ञानथी जोयुं नहिं. हे देवानुप्रीय! ज्ञान दीधा-विना तलनो छोड शीरीते बताव्यो ? एक फलीमां सात तल शीरीते बताव्या ते कहो. ए प्रत्यक्ष जाणीने काम कर्यां तेने अजाणपे कर्या कहोछो ए आश्चर्यनी वात छे. जो अजाणे पाप लाग्युं कहो तो चुक्या केम कहोछो. अजाणे पाप लाग्याने जो चुक्या केहेशो तो, अनंता तीर्थंकर थया अने अनंता थशे ते सघलाने चुक्या केहेवा पडशे. वली छद्मस्थ साधुभगवं-तने समेसमे सात कर्म बंधाय कह्युं छे, पण तेमने पापदोष (मूळ उत्तर-गुण) नां अपडिसेवी कह्या छे, (शास्त्र सूत्र भगवती शतक २५ में उदेशे ६-७ में) पण चुक्या न कह्या. हवे तमे तो अजाणे पाप लाग्यायी चुक्या कहेछो, त्यारे छद्मस्थ तीर्थंकरदेव तथा साधु विहार करे अने आहा-रादिक वोहोरवाने जाय त्यां अजाणपणे जीवनी घातादिकनुं पाप समे समे लागे अने सात कर्म अजाणपणे बंधाय. ए लेखे तो सर्व छद्मस्थ

साधु तथा भगवंत समेसमे चुके, ते कये समे प्रायश्चित ले? अने नामां कये समे साधपणुं कहीये ते कहो. एम तमारे लेखे तो छद्मस्थ साधु तथा भगवंतमां साधपणुंज न रहेशे.

हे देवानुप्रीय ! एम केम कहो छो के, अजाणये पाप लागुं चूक्या. अजाणये पाप तो सर्व छद्मस्थ साधु तथा भगवंतने लागे ते अजाण पापथी चूक्या कहेवाय नहिं. वली भगवंते केवलज्ञान त्यां पछी कह्युं छे के, में त्रण करण ने त्रण जोगे करी छद्मस्थ पाप कर्युं नथी. हवे तमे मतना लोधे भगवंत उपर अछतां दइने अनंत संसार केम वधारो छो. वली पाप तो प्रमादथी थाय कह्युं छे. ज्यारे प्रमादनो उपचय थाय अने जोगनुं निमित्त कारण त्यारे साधुने क्रिया लागे,(शाख सूत्र भगवती शतक त्रीजे) पण पण तो छद्मस्थपणे मूलथीज किंचितमात्र पण प्रमाद नथी सेव्यो. सूत्र आचारांग प्रथम श्रुतस्कंधे नवमे अध्ययने उद्देसे चोथे. ते गाथा

अकसाइ विगय गेहीय सद्दरुवेसु अमुछिए धावी.
छउमछेववि प्परिक्कममाणे नोए पमायं सइंपि कुविछा ॥

अर्थः—अ० कषाय रहित (तीव्रकी जीवकी चमावनादि क्रो कारण कोइ वखते न आवे ते) वि० शब्दादि विषे गृद्धपणा रहित शब्द रुपादिकने विषे अमु० मुर्छा रहित, एवा थकां धा० ध्यान श्री माहावीर छ० छद्मस्थ छतां पण त्रिविध प्रकारे संयमानु त्रिय प्परि० पराक्रम करता थका. नो० एक वार पण प्रमाद (... दिक) पोते नहिं करता हवा एवी. रीते स्वामी प्रवर्त्या.

भावार्थः—इवे इहां कह्युं के, भगवंते छद्मस्थथकां संय... त्रिषे उद्यम करतां पोते प्रमाद कर्यो नहिं. जुओ हे देवानु... प्रमाद कर्याविना पाप शी रीते थाय. तमे एटलां सूत्रनां ... [illegible] भ्रमावीने प्रभुने चुक्या कहीने अनंत संसार केम वधारो ... [illegible] सूत्रनी शाखे भगवंते गोशालाने बचाव्यो तेमां पा...

नथी. तेम बीजा पण केइक जीवने बचावे, आगलानुं पाप टलावे तेमां पाप नथी. तेवारे तेरापंथी कहेछे के "मुसादिक (उंदर)ने बीलाडी पासेथी बचावी ल्यो तथा पंखीने मालामां मेलो द्यो. जो एवी रीते जीव बचाव्यां धर्म होय तो, लब्धिधारी मुनीराज हाथ फेरवे तो सर्व श्रावकनुं पेट दुखतुं रही जाय तथा जीव जीवतो रही जाय, पण हाथ फेरवे नहिं. तेम जीव बचाव्यां धर्म होय तो उंदरादिक असंजति जीव करतां तो श्रावकनां पुन्य अधिकां छे. ते धर्मध्यान पण करशे, पण जीव बचाव्यामां धर्म नथी, तेथीज ते श्रावकोना पेट उपर हाथ फेरवे नहिं." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! उंदरनी परे श्रावकने पण अमारा कहेवाथी आवे तो बचावी लइए. वली तेरापंथी कहेछे के "जेम साधु, श्रावकना पेट उपर हाथ फेरवे नहिं, तेम उंदरने पण पेट दुखे तो हाथ फेरवे नहिं." एवा कुहेतु लगावीने भोघा लोकोनां हृदय दया रहित करे छे, अने पोताने तो अंधारुं छे, केमके कोइ काम धर्मनां करे छे अने कोइ काम धर्मनां नथी करता. हे देवानुप्रीय! तमे कहोछो के असंजति जीवनुं जीवीतव्य न वांछवुं. त्यारे जुओ! असंजति छे तेने तमे केम पोषो छो? जो अंगथी उपनी जाणीने पोषो तो, अंगथी बालकादि उपजे छे तेने केम नथी पोषता? वली शीतकालमां पाणीमां माखी छरे तेने मुहपतिमां घालीने साजी केम करोछो? बाहार केम काढोछो? तेवारे तेरापंथी कहेछे के "अमारा पाणीथी माखी मरे तेनुं पाप अमने लागे. ते टालवा माटे साजी करीए छीए. अमारुं पाप टालवुं तेमां धर्म छे, पण माखीनुं असंजम जीवीतव्य नथी वंछता." एम कपटथी जुठ बोले छे. तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय! तमारा पाणीथी माखी मरे तेनुं पाप तमने लागे, ते पाप टालवामां धर्म कहोछो, त्यारे अंधारी रातमां आंधलो श्रावक साधुना बाजोठ या कपडाथी अथडाइने मुर्छाइ पगथीयाना नाळमां पड्यो, तेथी तेनी कोट भागे छे. ए वेला बीजो गृहस्थी तेनी पासे नथी, त्यारे तमे साजो करो के नहिं? तेवारे तेरापंथी कहेछे के "अमे तो

साजो न करीए. " एज वेला बीजो प्रश्नरूपी श्रावीने पुछे के, ए श्राव
पड्यो ? त्यारे कहेके, मारा उपगर्णथी पड्यो. तेवारे श्रावक तमने क
के, माखीने तमारा पाणीमांथी काढीने तमारुं पाप टालो त्यारे तम
कपडा तथा घाजोठथी श्रावक पड्यो, ए श्रावक पंचेंद्रिनी हत्यानुं प
तमने लागे छे, ए केम न टालो ? तेवारे तेरापंथी कहेछे के, अमारे प्र
स्योथी शुं प्रयोजन छे ? हे देवानुप्रीय ! माखी चोरेंद्रि, असंजति,
व्रति छे, अने श्रावक तो व्रति छे, धर्मनो करणहारो छे. तेनां पुन्य
माखीथी पण हलवां छे? जो माखी तमारा पाणीयी मरे तेनुं पाप त
लागे ते टालवा साजी करो तो, तमारा उपगर्णथी श्रावक पड्यो ते
हत्या तमारा केहेवा प्रमाणे तमने लागे छे; त्यारे ए श्रावकने सा
केम न करो? ए पुरुं अंधारुं केम छे? एक माखीनुं पाप टालो धर्म क
अने श्रावकनुं पाप टाली धर्म न करो. ए श्रद्धानी प्रतीत केम आवे
तेवारे तेरापंथी कहेछे के, अमारो कल्प नथी. त्यारे हे देवानुप्रीय! उं
रादिक गरीब जीवने बचाव्यां दयानुं कार्य छे. आगल पण राग
वधे नहिं, तेथी बचाववानो कल्प छे; अने श्रावकनुं पेट साजुं करेतो ए
ताप, स्वास, कोढ प्रमुख वाला घणाए रोगी होय. तेनुं दुःख जो स
मटाडे तो प्रमाद वेदगी वधे, अने तप, संजम, स्वाध्याय, ध्यान घ
वली कोइना स्यां सझाय, ध्यान के पडिकमणानी वेला बोलाव्या
साधु न जाय तो द्वेष पामे. तेथी मुनीराज श्रावकनुं पेट साजुं
करे. ए कल्प नथी.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के " साधु तो छकायना पिहर छे. जो ब
च्यामां धर्म होय तो बधांने बचावे. हवे तमे उंदरा, पंखी, गरीब जी
दयाने अर्थे बचावी मारखावालानुं पाप टलावो छो, त्यारे सल्युं धा
बकरुं खाय तेने केम नथी बचावता ? ए बकरानुं पाप केम नथी टल
वता? वली मुला अनंता जीवना पिंडनुं गाडुं भर्युं छे. ते मुला स
खावा लाग्यो. ए मुलाना अनंता एकेंद्रि जीवने केम नथी बचावता
सांढनुं पाप केम नथी टलावता. २ वली तलावमां माछलां घणां. ते

गायो भेंसो पाणी पीवा जाय. ३ लीलोत्री तिर्यंच खाय. ४ मार्गमां कीडीओ, मींकोडा पग नीचे मरे. ५ उकरडा उपर लटो कागडा चुगे. ६ इत्यादिक गरीब जीवने केम नथी बचावता ? ए मारवावालानुं पाप केम नथी टलावता ? " एवा कुहेतु लगाडीने भोला जीवनां हृदय दया रहित करे छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ए जीवने पण कोइ दया आणी बीजी वस्तुनो जोग मेलवी बचावे, मारवावालानुं पाप टलावे, तेमां अमे पाप नथी केहेता. ए कुहेतु तो क्यारे मले के, जो अमे उंदराने बचाव्यामां धर्म केहेता होइए अने ए जीवने बचाव्यामां पाप केहेता होइए त्यारे मले; पण ए जीवने बचाव्याथी लोकमां अशुद्ध व्यवहार लागे. धणीनी खुसामती वास्ते रखवाली करे छे, तिर्यंचने खावापीवा देता नथी, अने उकरडाना कीडा विष्टामांथी वीणे छे. एम जिनमार्गनी लघुता थाय तेथी वर्जे नाहिं. तेवारे तेरापंथी कहेछे के, धर्म करतां लोकनो अशुद्ध व्यवहार गणवो नाहिं. तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! तमारी जग्यामां मुवेल चकली या उंदर प्रमुखनुं कलेवर पड्युं होय, तेने सूत्रनी सधाय करवा अने असझाय टालवा वास्ते बाहार परठो तेमां धर्म छे के पाप छे ? तेवारे तेरापंथी कहेछे के " धर्म छे, पण जो पाप जाणे तो साधु कलेवरने बाहार परठे नाहिं. " त्यारे तेने केहेवुं के, तमारी जग्यामां कुतरो बीलाडी प्रमुख मुवां पड्यां छे. तेना कलेवरना पगे दोरडी बांधी सूत्रनी सझाय करवा वास्ते बाहार परठीने धर्म करो के नहिं ? तेवारे कहेछे के "लोकीकमां अशुद्ध वहेवार लागे. लोकोमां जिनधर्मनी लघुता लागे. लोक कहे के, साधु थइने मेहेतरनुं काम करे छे. कुतरानां कलेवर खेंचे छे. ए वास्ते न परठीए. " तेवारे तेमने केहेवुं के, " तमे केहेता हता के धर्म करतां लोकीकनो अशुद्ध व्यवहार गणवो नाहिं. त्यारे चकलो, उंदर पण पंचेंद्रिनां कलेवर छे अने कुतरो बीलाडी पण पंचेंद्रिनां कलेवर छे. बंने सरखां छे. जो चकलो परठी धर्म करोछो तो कुतरो परठी धर्म केम नथी करता ? ते अशुद्ध व्यवहार केम गणोछो ? " तेवारे जवाब दइ शके नाहिं. शुद्ध

वि० विशेष प्रधान दि० समकितरुप दृष्टि क० कल्याणनो हेतु मं० मं
लीकनो हेतु प० हर्ष पामवानो हेतु वि० मोटाइ पामवानो हेतु र०
क्षानी करणहारी सि० सिद्धने रेहेवानुं मंदीर अ० आश्रव नर्यी जे
के० केवलनी राज्यधानी सि० उपद्रव रहित स० रुडी रीतनी प्रवर्तोव
सी० सुद्धाचारनो हेतु सं० संजमनो हेतु सी० सीलनुं घर सं० पाप
आत्मीनें संवरवुं ते गु० अशुभ जोगनुं गोपववुं ते व० निश्चे लाभ
व्यापार उ० उंचो पदार्थ ज० भाव यग्य आ० सर्व गुणनो आश्रय ज
यतना म० प्रमादनुं निराकरण आ० आस्वासनुं स्थान वि० विश्वास
स्थात अ० पोतानी आत्माथी कोइने भय न उपजाववो ते स० स
जीवने अ-मारी चो० मूलथीज चोख्खी, प० सदाय पवित्र, सु० मल
टालणहारी पू० तीर्थंकरादिकनी पुजा वि०मल रहित प्रभा छे जेनी नि
अतिशय निर्मल छे इति. ए नाम. ए० ए आदि अनेक नि० पोताने गु
नि० निपजाव्यां प० गुण निष्पन्न नाम हो० होय. अ० अहिंसा भ
भगवतीना ए० ए भ० भगवती अ० जीवदया जाणवी.

भावार्थः—हवे शुं ? दयानां साठ नाम कह्यां, ते गुणनिष्प
अकेकुं नाम कह्युं छे. हवे त्रण करण त्रण जोगथी जीवने हणे नहीं
तेतो अहिंसा दयानुं नाम पेहेलुं निपनुं. हवे ५९ नामना न्यारा न्या
अर्थ कहो. दया, अनुकंपा, करुणा, वीसासो आसासो अमोघाए अ
खंती केने कहीये ते कहो. हे देवानुप्रीय ! दया तो त्रण करण अ
त्रण जोगथी प्राणीने बचावे तेने कहीयें. साधुजीए त्रिविधे २ हिंसान
त्याग कर्या तेने अहिंसा कहीयें. पांच सुमति अने त्रण गुप्तिनी ख
करता विचरे तेने संजम जतना कहीये. कारणके चारित्र, संजम, संव
अने यत्ना न्यारां न्यारां कह्यां छे; अने ए चारनां आवरण पण न्यारां
न्यारां कह्यां छे. शाख सूत्र भगवती शतक ए में उद्देशे ३१ में, असोच
केवलीना अधिकारमां. ए न्याये जीव हणवाना त्याग तेतो चारित्र
तेने अहिंसा कहीयें. बचावे तेने दया जतना कहीयें. पांच सुमति
त्रण गुप्तिमां प्रवर्तवुं तेने संजम कहीयें. जीवता जीवीतव्यनी आश

कोइना जोगथी बंधाय तेने आसासो कहीयें. वचनथी मरताने जीवी-तव्यनो विश्वास उपजावे तेने विसासो कहीये, अने जीवने कोइ मारी शके नहिं, एवो पमो फेरावे तेने आमेघाए कहीयें. शास्त्र सूत्र उपाशक अध्ययन ८ में. श्रेणिकराजाए अमार-पमो फेरवाव्यो त्यां "अमोघाए घुटेया विहोद्या" एवो पाठ छे. इत्यादिक ६० प्रकारनी दया कही छे. तमे जीवने न हणे ते एकनेज दया केम कहो छो ? ५९ प्रकारनी दया मतना लीधे केम लुपावो छो? वली साठ प्रकारनी दया केटला करण अने केटला जोगथी पालवी ते कहो; अने हिंसानुं पाप केटला करण अने केटला जोगथी टालवुं तेपण कहो. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, त्रण करण अने त्रण जोगथी दया पालवी. वली एम न कहे तो एम कहे के, त्रण करण अने नव जोगथी हिंसानुं पाप टालवुं. हवे जुओ! देवानु-प्रीय ! त्रण करण ने त्रण जोगथी जीव मरे कह्युं, अने त्रण करण ने त्रण जोगथी प्रथम संवर राखवो एटले जीवनी रक्षा करवी, दया पालवी, एम प्रश्नव्याकरणमां तथा आवश्यक सूत्रमां कह्युं छे. वली अढार पापमां प्राणातिपात (जीवहिंसा) त्रण करण ने नव जोगथी लागे, कह्युं. हवे मनथी हिंसा शी रीते थाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के, मनेकरी जीवनुं माठुं चिंतववुं ते मार्युं कहीये. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! मनेकरी जीवनुं मरण चिंतववुं तेतो रुद्रध्यान कहीयें. ते अशुभजोगथी कर्म बंधाय, पण जीव मरतो नथी. मन वचनथी जीवने शीरीते मारे तथा अनेराकने शीरीते मरावे ते कहो. पोताना मननी अनेराने शीरीते खबर पमे ते कहो. हे देवानुप्रीय ! मनथी मंत्रादिक गणे अने माठुं ध्यान धरे, तेथी आगलो मरी जाय ते मनथी मार्यो कहीयें. वचनथी मंत्रादिक पढे तथा श्राप दे,तेथी मरी जाय ते वचनथी मार्यो कहीयें,अने कायाथी मारवो तो प्रत्यक्ष देखाय छे. एमज अनेरां पासे त्रण जोगथी मरावे. मनेकरीने मंत्रादिकनुं माठुं ध्यान करावे, तेथी अनेरो अनेरा जीवने मारवा लागी जाय, ते मनथी मरा-व्यो कहीयें. एम वचनथी जीवने मारवानो उपदेश दे, अने कायाथी

एमज साधवीने साधु द्रव्ये वंदणा करे नहिं, बीजा साधु पासे करावे नहिं, अने बीजा साधू करता होय तेने भला पण जाणे नहिं. ए साधुना त्रण करण कह्या, पण श्रावक पार्श्वनाथजीना साधुने आहार आपे, अने साधवीने द्रव्ये वंदणा करे तेने साधु भला जाणे छे. तेम साधुनो कल्प नथी तेथी, पोते त्रसजीवने छोडे नहिं, बीजा साधुकने छोडावे नहिं, अने बीजा साधु छोडता होय तेने भला पण जाणे नहिं. पण ग्रहस्थी अनुकंपा आणी जीवने छोडावे तेमां गुण केम नथी? साधु भलुं केम न जाणे ? ग्रहस्थी अनुकंपा आणीने जीवने छोडावे तेने पाप लागे, एवुं कोइ सूत्रमां कह्युं नथी. वली अनुकंपा निमित्ते साधु त्रस जीवने छोडे, छोडावे अने छोडताने भलो जाणे तेने प्रायश्चित नथी कह्युं. शाख सूत्र निषिथ उद्देशे १२ में. ते पाठः—

जे भिक्खू कोलूणपडियाए अण्णयरं तसपाणजायं तण पासएणवा मुंजपासएणवा कठपासएणवा चम्मपासएणवा वेत्तपासएणवा रजुपासएणवा सुत्तपासएणवा बंधइ बंधंतंवा साइजइ जे भिक्खू बंधेलयंवा मुयइ मुयंतंवा साइजई॥

अर्थः—जे० जे कोइ भि० साध साधवी को० दीन वृत्ति आजीविका निमित्ते अ० अनेरा कोइ त० त्रसप्राणीनी जाती (गौ प्रमुख आदिक)ने त० त्रणाना पासे मुं० मुंजना पासे क० काष्टना पासे च० चमना पासे वे० नेतरना पासे र० दोरडीना पासे अने सु० सुतरना पासे करी बं० बांधे बं० बंधावे अने सा० बांधताने भलो जाणे. तेमज जे० जे साध साधवी पूर्वोक्त पासे करी बं० बांधेला त्रसजीवने मु० छोडे मु० छोडावे अने सा० छोडनारने भलो जाणे. इति.

भावार्थः—हवे जुओ ! इहांतो 'कोलुणपडियाए अणयरं तसपाणजायं' एवो पाठ छे. साधु छोडावेतो प्रायश्चित नथी. ए पण अर्थ प्रमाण करो. इत्यादि घणे ठेकाणे पाठथी अणमलता अर्थ छे, ते पण प्रमाण

करो. त्यारे तेरापंथी कहेछेके "पाठथी मले ते अर्थ प्रमाण छे." त्यारे हे देवानुप्रीय! इहां पण पूर्वोक्त अर्थ प्रमाण नथी. कारणके पाठमां 'कोलुणपडियाए' एवो पाठ छे. तेनो अर्थ करुणा शब्देकरीने पोतानुं दुःखी महाजनाने अर्थे ए काम करेतो प्रायश्चित आवे, ए अक्षरार्थ. पण छोडे छोडावे तेमांतो 'कोलूणपडियाए' एवुं पण पाठमांतो नथी. तमे अनुकंपा निमित्त छोडे, छोडावे, छोडताने भलो जाणे तेमां प्रायश्चित आवे, एवुं मतने लीधे जुठ केम लगावोछो? इहांतो समच्चय कह्युं छे के, बांध्या जीवने छोडे, छोडावे अने छोडताने भलो जाणे तो प्रायश्चित आवे. एतो संसारीना जीव बांध्या छे तेने छोडवा आश्री छे. जो अनुकंपा निमित्ते बांधे, बंधावे, बांधताने भलो जाणे तेनुं प्रायश्चित होय तो 'अनुकंपण-डयाए' एवो पाठ जोइए, पण एवो पाठ नथी. वली इहांतो एम कह्युं छे के, शणांना, मुंजना, काष्टना, चामडाना, वेतनी छालना अने सुतरना एटली जातना बंधणेकरी बांधे, बंधावे अने बांधताने भलो जाणे तो प्रायश्चित आवे, एवुं कह्युं छे. हवे जुवो! मुंजादिकनां बंधण साधु राखे नहिं. साधुने राखवां कोइ सूत्रमां कह्यां होयतो बतावो. हवे ज्यारे ए बंधणो राखे नहिं त्यारे बांधे क्यांथी? वली साधुने ठेकाणे कोण बांधी जाय, के तेने छोडे; कारणके पशु प्रमुख जीव रहेतो होय त्यां साधुने तो रहेवुं नहिं, एम कह्युं छे. शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १६ में.तेथी ए पाठ साधुना ठेकाणानो तो भासतो नथी. ए पाठतो साधुजी गृह-स्थीना घेर आहारपाणीना अर्थे गोचरीए जाय, त्यां गृहस्थी त्रसजीव (गाय, भेंस, बलध, वाछरां प्रमुख) ने बांधतो होय तथा छोडतो होय तेने कहेके, ए तारुं काम हुं करीश, तुं मने अन्नपाणी आप. एवी रीते आहारने अर्थे बांधे छोडे तो चोमासी प्रायश्चित कह्युं, एम भासे छे; पण अनुकंपानो तो पाठज नथी. 'कोलूणपडियाए' एवो पाठ छे. करुणा शब्द करीने कहे के, हुं भुखे मरुंछुं तेनुं नाम कोलूणपडिया छे. शास्त्र सूत्र विपाकमां मृगयालोढीयाना अध्ययनमां गौतमस्वामीए आंधला पुरुषने करुणा शब्दे करी आजीविका करतो दीठो. ते ठेकाणानो अने

आ पाठ एक सरखो छे. एम आजीविका अर्थे बांधे छोडे तो प्रायश्चि आवे दीसे छे. वली संसारना सर्व कामथी साधु निवर्त्यो छे तेथी प्राय श्चित कह्युं छे, पण बीजो कोइ पुरुष पोतानो मेले अनुकंपा करी बंधे छोडावे अने छोडताने भलो जाणे तेने गुण थाय के नहि ? वली गृहस्थ अनुकंपा करी जीवने छोडे छोडावे तेने पाप लागे, एवुं कोइ सूत्र प्रकरण या प्राचीन ग्रंथमां, क्यांय कह्युं होयतो बतावो.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के, उपाशकदशामां चूलणिप्पिया पोसह पडिमामां माताने बचाववा उठया त्यारे माताए कह्युं के, हे पुत्र ! तमे प्रायश्चित ल्यो. जो उगार्यां लाभ होय तो प्रायश्चित केम कह्युं ? तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! इहां तो एम कह्युं छे के, देवता चलाववा आव्यो अने चली गया. ते अरूधी रातनो समय छे अने कोलाहल शब्द करी अजयणाथी उठया छे. ए प्रत्यक्ष विरुद्ध छे, कारण के पोतानां प्रहर रात गया पछी उतावला शब्दे कोलाहल करवो न जोइए, अने कर्यो. उतावला अजयणाथी रातना हलफलता उठवुं न जोइए अने उठया. थंभो पकड्यो अने मूलथी छोड्या संजोगने आदर्यो. ते माटे माताए 'भगपोसए भगनीयमे भगवए' कह्युं, पण एम नथी कह्युं के पोसामां जीव बचाववो नहिं अने माताने बचाववा उठया ते माटे दंड आप्यां. वली पोसानी करणी मूलव्रत, संवर, निर्जरा ने एकान्त धर्म मोक्ष मार्गनी छे, अने अनुकंपानी करणी शुभ जोगनी पुन्यप्रकृतिनी छे. ते व्रतमां कसर लगाडीने काम करवुं न जोइए. अभिग्रह लइने साधुनी वैयावच पण न करवी, ते दृष्टांत. जेम बे साधु छे, तेमां एके काउसग्ग कर्योछे, एवामां गुरु पधार्या. हवे गुरुनी सेवा कर्यामां एकान्त लाभ ? पण काउसग्गवालो तो पोते अधिक गुण आदर्यां छे ते माटे सेवा न करे, पण बीजो साधु सेवा करे तेने लाभ जाणे के खोट जाणे ते कहो. तेम पोसावालो अनुकंपानी करणी कल्पे तेवी करे. पण पोताना त्यागने कसर लगाडीने अनुकंपा न करे, पण बीजो कोइ पुरुष अनुकंपा करे तो लाभ केम न जाणे ? तेवारे तेरापंथी कहे छे के "अरणिकआर्य

वता रुगाववा आव्यो त्यारे देवताए कह्युं के, हे अरणीक! तारो धर्म
क, नहिं तो तारुं वाहाण समुद्रमां ढुबावी नांखीश. ए जुओ! जो
ीव बचाव्यां लाभ होय तो एटलां माणस उगारवा माटे तेणे धर्म
म न मुक्यो?" तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय! अनुकंपाथकी पोतानो धर्म जे उत्कृष्टो पदार्थ छे
केम मुके? जेम कोइ सो पुरुष साधुने आवीने कहे तथा तमनेज कहे
, तमारा माथापर एकवार पाघडी बांधी हवो, तथा एकवार साधुपणुं
की थो तो अमे सोए जणा दीक्षा लइशुं. तेवारे तमे पाघडी बांधो
नहिं तथा साधपणानो स्वांग छोडो के नहिं? केमके सो जणाने
ीक्षा दीधाथी तो धर्म छे. तेवारे तेरापंथी कहेछे के "दिक्षा देवराव्यां
ो धर्म छे, पण पोतानो धर्म छोडी साधपणुं केम मुंकीए? पोतानुं सा-
पणुं राखीने धर्म करीए." त्यारे हे देवानुप्रीय! अरणीक श्रावक जीव
चाव्यामां धर्म जाणे छे, पण पोतानो धर्म छोडीने ए अनुकंपा केम
रे? वली कोइ स्त्री साधुने कहे के, तुं मुजने भोगव, नहि तो हुं मरी-
. ते माटे शुं कोइ पोतानो धर्म मुंकशे? वली कोइ कुलवंत पुरुषने कहे
, तुं गायनुं मांस खाय तो राज्य आपुं; पण ते उत्तम पुरुष पोतानो
र्म कुल संबंधी नथी मुंकतो अने लोक विरुद्ध कार्य नथी करतो. त्यारे
रणीक श्रावक पोतानो धर्म केम मुंकशे? आहिंयां अनुकंपाने हिंणी
थी जाणता, पण धर्म मुंकवो पडे ते माटे जीवने उगारवा वास्ते धर्म
ेम मुंके? वली देवताए पण एम नथी कह्युं के, तने जीव छोडाववो
ल्पे नहिं. पण मारा केहेवाथी तुं कही दे के, जीवने मत मारो तथा
ाजने मत ढुबावो एम देवताए केहेवराव्युं होत अने अरणीक श्रावके
 कह्युं होत तो तमारुं केहेवुं मलत; पण देवताए एम नथी केहेवराव्युं.
देवताए तो धर्म छोडवानुं कह्युं छे. हवे जीवने छोडाव्यां धर्म थाय, ते
र्म तो देवता पेहेलांज छोडावे छे. ते धर्म छोड्याथी बाकी शुं रहे? ते
ाह्या हो ते वीचारी जोजो. वली श्रेणीकराजाए अमारपडहो वज-

वारे तेरापंथी कहे छे के, जिनमार्गमां अमारपमो वजमाववानो अने जीव उगारवानो आचार होय तो, बीजा कोइ राजाए ए काम केम न कर्युं ? तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! दसासुतखंधमां दसमे अध्ययने नव नियाणना जाव कह्या, त्यां श्रेणीकराजाए गाम नगरमां स्थानक आश्री ढंढेरो फेरव्यो छे के, घर, हाट, वखार, पर्वस्थान धातुनां ठाम, सोनानी खाण इत्यादिक सूत्रमां स्थानकनां घणां नाम कह्यां छे; ते स्थानकनी आज्ञा देवरावी के, हे जाइ ! जेने जग्या होय ते वीरप्रजुना साधुने रेहेवा आपजो, हवे जुओ ! श्रेणीकराजाए स्थानक आश्री ढंढेरो फेरव्यो, तेम बीजा कोइ पण राजाए ए काम नथी कर्युं. ए काम जिनमार्गी साधुना रागीनुं छे के साधुना द्वेषी मिथ्यात्वीनुं छे ते कहो. वली अंबमश्रावक आधाकर्मी प्रमुख दोष टालतो हतो, अने बीजो कोइ श्रावक पमिमा विना आधाकर्मी दोष टालतो कह्यो नथी. हवे कहो ! अंबमश्रावके ए काम रुमुं कर्युं के जुंमुं कर्युं ? वली दिक्षानी दलाली श्री कृष्णमाहाराजे करी अने बीजा कोइए नथी करी. ते रुमी करी के जुमी करी ते कहो. हे देवानुप्रीय ! एम केम कहोछो के, जीव बचाव्यां तथा अमारपमो वजमाव्यां धर्म होयतो बीजा राजाए केम न फेरव्यो ? जेणे फेरव्यो तेनो पडाल्यो. तेने केवां फल लाग्यां ते कहो. ढंढेरो फेरव्यो अने साधुने स्थानकनी आज्ञा देवरावी, तेनां फल जलां के जुंमां ? ए करणी शुज के अशुज ? हे देवानुप्रीय ! आगलतो श्रेणीकराजाए आहेमो खेलतां गर्जवंती हरणी विंधी तेथी नर्कनुं आउखुं बंधायुं, एवुं टीका तथा प्रकरणमां कह्युं छे; अने पछी अनाथी-मुनीराजकने समकित पाम्या. ते उत्तराध्ययनना २० मा अध्ययनमां अधीकार छे. पछी राजगृही नगरीमां तेमणे अमारपमो वजमाव्यो के 'कोइ, जीव मारवा पामे नहिं.' एवो सातमा अंगमां अधीकार छे. ए काम समकित पामीने शा माटे कर्युं ते कहो. हवे पूर्वोक्त धर्मीराजाने जगत धन धन

कहे, पण त्रण पक्षवाला चुंमो जाणे. तेमां एक तो मांसनो रुद्धि, बीजो कसाइ, अने त्रीजो जेनी श्रद्धा जीव बचाववामां पाप मानवानी होय ते निन्हव. ए त्रण निर्दय, धर्मीने चुंको जाणे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के "सूत्रमां ढंढेरो फेरव्यो कह्युं छे, पण श्रेणीकने धर्म थयुं एम नथी कह्युं. जे धर्म कहे तेने जुठ लागे छे." तेनो उत्तर

हे देवानुप्रीय! सूत्रमां ढंढेरो फेरव्यो कह्युं छे, पण पाप लाग्युं तो कोइ सूत्रमां कह्युं नथी. तमे श्रेणीक राजाने पाप लाग्युं कहीने जुठ केम बोलो छो? श्रेणीक राजाने जेवां फल लाग्यां छे तेवांज फल बीजो कोइ दयावंत, जीवने बचावशे तेने पण लागशे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, एम जबराइथी जीव बचाव्यां धर्म थाय तो, इंद्र माहाराज चौद राजलोकमां अमारपमो वजडावीने जीवदया पलावे अने माछलांनां मोंढां बंध करी दे, पण धर्म नथी. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! आ अवसरमां जैन धर्म चालणी चालणी थइ रह्यो छे. सीमंधरस्वामीने इंद्र पुछीने कहे तो घणा जीवने मिथ्यात्व मटे, संदेह टले. एमां तो तमे पण धर्म कहो छो. ए तो इंद्रकने केहेवरावबुं जोइए? एमां तो पाप नथी? पण ते केम नथी केहेता? तमे एवा कुहेत केम मेलवो छो? वली तेरापंथी कहे छे के "मार्गमां बेंइंद्रियादिक त्रसजीव पड्या छे, ते देखीने तरुकेयी लइने छांयमे मुके अने तेनी अनुकंपा करे तो दस प्रकारनो असंजम लागे. एम ठाणांगमां कह्युं छे." एवुं सूत्रनुं नाम जुठुं ले छे. ते पाठ.

पंचिंदियाणं जीवाणं असमारंभमाणस्स दसविहे संजमे कज्जइ तं० सोयमयाउ सोखाउ अववरोवेत्ता भवइ सोयमएणं दुक्खेणं असंजोगेत्ता भवई एवं जाव फासामत्तेणं दुक्खेणं असंजोएत्ता भवइ एवं असंजमोवि भाणियबो.

अर्थः—हवे पंचेंद्रि आश्री संजम असंजम कहे छेः—पं० पंचेंद्रि जीवने अ० असमारंभ करतां थकां द० दस प्रकार सं० संजम क० लागे तं० ते कहे छेः—सो० काननां सुखथी अ० अलगो न करे, सो० श्रोतें-

न्द्रिना दुःखने विषे अ० जोमे नहिं. ए० एमज जा० यावत् फा० स्पर्शेना दुःखने विषे अ० जोमे नहिं ए० एम अ० असंजम पण न्ना० कहेवो.

न्नावार्थः—हवे जुर्ज ! अहिंयां तो एम कह्युं बे के, पांच इंन्द्रिना सुखथी विजोमे अने पांच इंन्द्रिना दुःखमां जोमे. ते पण समारंन्न करतो थको होय तेने असंजम लागे. हवे समारंन्न नाम तो मार्यानुं बे. शास्त्र सूत्र दस वैकालिक अध्ययन ठठे. ते पाठ लखीये बीएः—

पुढविकायंवि हिंसंतो हिंसइन्न तयस्सिए तसेय विविहे पाणे चक्कूसेय अचक्कूसे २० तम्हाएयं वियाणित्ता दोसं दुग्गइ वढ्ढणं पुढविकायं समारंन्नं जाव जीवाए वज्जाए २ए॥

अर्थः—पु० पृथ्वीकायनी हिं० हिंसा करतो थको हिं० हिंसा करे त० तेनी नेश्राए जे जीव त० त्रस वि० विविध प्रकारना पा० प्राणी प्रत्ये च० चक्षु गोचर (बादर) अ० शुक्ष्म त० ते न्नणी ए० एवुं वि० जाणीने दो० ए दोश दु० डुर्गतीनो व० वधारणहार पु० पृथ्वीकायने स० समारंन्न (हणवुं) जा० जाव जीव सुधी व० बोमे. ॥

न्नावार्थः—ए जुर्ज ! सूत्रमां शाक्षात हणयानुं नाम तथा दुःख दीधानुं नाम समारंन्न कह्युं बे, पण सुख निमित्ते अनुकंपाने हेते असग मुंके, तेने समारंन्न लागे एवुं कया सूत्रमां कह्युं बे ते बतावो. वली पमि लेहणा करतां तथा उपाश्रय पुंजतां घणा जीव देखी वेगला परठे, कयारे काढी वेगला परठे तेने समारंन्न केम लागशे ? जो समारंन्न लागे तो तमे ए काम केम करोठो ? वली साधु सुखे वेगा बे तेने कोइ श्रावक आवीने कहे के, हे स्वामी ! तमने फलाणा गामे तमारा गुरुए तेडाव्या बे, तेने समारंन्न केम लागशे ? वली साधुना शरीरे दुःख जाणी श्रावक औषध आपे, तेथी साधुने अतिसारादिक घणुं दुःख उपजे पण रोग जाय. हवे ए दातारने औषधनो अशाता दीधां माटे अशाता पाप के शाता वेदनी पाप ते कहो. हे देवानुप्रीय ! अनुकंपाकरो दुःखना बेकाणेथी

लेइ सुखना ठेकाणे मुंके तेने समारंभ केम लागे ? एवुं मतना लीधे जुठ केम बोलोछो ? तेवारे तेरापंथी कहेछे के " इरियावहि पडिक्कमे छे तेवारे गाणाउगाणा संकामियानो बोल आलोवीए छीए, तेमां जीवनी अनुकंपा करतां गाणाउगाणा करे ते पण भेलो आव्यो. एमां लाभ क्यांथी ? " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! एतो अभिहया वत्तिया लेसियाथी मांडी जाव जीवीयाउ ववरोविया सुधी हिंसाना बोल छे. चढती चढती हिंसा छे. पंचे प्रमादने वशे कोइ जीव विराध्यो होय ते आलोववुं. 'जेमे जीवा विराहिया' एवो पाठ छे, पण 'जेमे जीवा उगारीया' एवो पाठ नथी. हे बालमीत्रो ! ए दस बोलतो हिंसामां छे, अने प्राणीनो अनुकंपा तो प्रत्यक्ष दयामां छे. तेवारे तेरापंथी कहेछे के " अन्नपदाननो लाभ घणो छे. ते तो साधु त्रण करण ने नव जोगेकरी माहाणो माहाणो शब्द करी मुक्या, अने अनुकंपानो लाभ थोडो छे ते शा वास्ते करे" ? तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! सज्झायथकी ध्यानमां लाभ घणो छे ते माटें शुं ? ध्यान करीने सझाय मुंकी देशे? थोडा घणा लाभनुं शुं कारण छे. लाभ तो पोताना प्रणाम उपर छे, पण अहो अनुकंपा-रहित ! जेने जेवो कल्प छे तेवी करणी न करे तो तेनुं अन्नयदान पण कर्म फल देछे, संसारमां रुलवानो हेतु छे. तेवारे तेरापंथी कहेछे के "जीव उगार्ये लाभ जाणोछो, त्यारे तमे ठामठामना जीवरक्षा केम नथी पुंजता ? धर्मपुन्य तो तमारे पण करवुं छे. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अमारे धर्म करवो से तो खरो, पण कल्प प्रमाणे थाय. वली धर्म-उपदेश देवामांतो तमे पण लाभ जाणोछो. त्यारे तमे मेला उत्सवमां जइने, वेश्याना पाडामां जइने अने घेर घेर जइने उपदेश केम नथी करता ? एमां तो एकांत धर्म तमे पण जाणो छो. तो ते प्रमाणे केम नथी करता. तेवारे तेरापंथी कहे छे के " उपदेश देवामां तथा सझाय करवामां एकांत धर्म छे, पण कल्प प्रमाणे थाय. " त्यारे हे देवानुप्रीय ! जेम ए कल्प प्रमाणे थाय तेम जीव उगारवो पण कल्प प्रमाणे थाय. जेम राजानो मेहेतो मुसदी तथा कोठीवाल पुन्यवंतजीव मजुरी न करे, पण निर्धन मजुरी करो वे टपका

लावे तेने लाभ जाणे के नहिं. तेम साधु तथा सामायक पोसामां बे ठेलो श्रावक कल्पे तेवी अनुकंपा करे. सजाय ध्यानरुप घणो लाभ छे ऋीने अकल्पनीक काम जाणे तो, थोमा लाभनुं अनुकंपानुं काम न को पण कोइ संवर सामायक विना नवरो बेठो होय ते, जीवनी अनुकंपाथ थोमो लाभ कमायतो तेने लाभ केम नहिं थशे ? वली जेम सामाय पोसामां बेठां तो साधुने पण दान देवुं कोइ सूत्रमां चाल्युं नथी. पर खुल्लो दान दे तेने भलो जाणे के नहिं ? तेम पूर्वोक्त साधु श्राव कल्पे तेवी अनुकंपा करे, पण खुल्लो अनुकंपा करे तेने भलो जाणेज.

वली तेरापंथी कहे छे के "जीवने उगार्ये रक्षा कर्ये लाभ था तो, गजसुकमाल पमिमा साधवा गया, ते भगवंत जाणे छे के, एने सो मील ब्राह्मण परिसह देसे. त्यारे एनी अनुकंपा माटे बे साधु रक्षा क रवा केम न मोकल्या ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! प्रभुनी तो गज सुकमाल उपर अनंत भावदया हती, पण एम रक्षा कर्याथी बारमं पमिमा सधाय नहिं अने मुक्तिए जवाय पण नहिं. वली प्रभुए ते गजसुकमालने अनंत सुखरुप मुक्ति आपी छे. बे साधु ताने काजे मुंके वगर साधु मुक्यां पण अनंती दया रक्षा करी कहीयें. जेम मावीत्र पो ताना पुत्रने बलात्कारे कमवुं औषध खवरावे, तेथी ते मोंढेथी घणा शब्द करे. ए औषध खवरावतां थकां देखावमा तो माता पीता अशाता दे छे एम देखीए छीए; पण परमार्थे मावीत्र पुत्रना हितकारी छे के अहित कारी छे ? जेवी मावीत्रनी द्रष्टि पुत्र उपर, तेवी नेमनाथ भगवंतनी द्रष्टि गजसुकमाल उपर हितनी हती. वली तेरापंथी कहे छे के "चोर सिंह अने परदारा लंपटने मारता देखीने, एने मारो अगर मत मारो एम न कहे. त्यारे जुठने ! मत मारो पण साधु न कहे, त्यारे उगारवो क्यां रह्युं ?" तेना उत्तरमां सुयगमांग श्रुतस्कंध बीजे अध्ययन ५ मे. ते गाथा ३१ मी लखीए छीए:—

असंसे अकुव्वंयावि, सव दुक्खे तिवापुणो;
वझ्राणा अवयंति, इति वायं णणंसरे. ॥ ३१ ॥

अर्थः—हवे अनेरा वचन आश्री संजम कहे छे. अ० जगमां समस्त वस्तु घट पटादिक अरकु० संख्याने अभिप्राये (नित्य) सास्वती छे, एहुं वचन न बोले. वि० अनित्यपणुं पण न बोले. स० सघलो जगत दुःखी छे एम पण न बोले; कारण के चारित्रादिक प्रणमवाथी सुख पण दीसे छे. यदुक्तं. 'तण संथार णिवणोवि मुणिवरोत्रि भट्टराग मयमोहो जंपावइ मुत्तिसुहं कतोतं चक्कवट्टीवि.' व० विणासवा योग्य चोर परदारागामि आदिक छे अथवा अ० अवध्य अविणासवा योग्य छे एवुं पण न कहे. जो कहे तो तेना कर्मनी अनुमोदना लागे. एणी परे सिंघ, व्याघ्र, मंजारादिक हिंसक जीव अनेरा जीवनी घात करवा उद्यमवंत देखी साधु मध्यस्थपणुं अवलंबी इ० ए बे भाषा (अनेराने अप्रतीत कारणी छे माटे) न बोले.

भावार्थः—हवे जुओ! इहां तो एकान्त पक्षनी ना कही छे. लोकने एकान्त सास्वतो पण न कहेवो, तेम अशास्वतो पण न कहेवो. आ लोक एकान्त सुखी छे एम पण न केहेवुं, तेम दुःखी छे एम पण न केहेवुं. आ चोर तथा परदारागामिक मारवा योग्य छे अथवा नथी मारवा योग्य, एवुं एकान्त वचन न बोलवुं. जो 'ए मारवा योग्य छे, माहा दुष्ट छे' एम कहे तो तेना प्राण जाय, अने 'तेने मत मारो, ए मारवा योग्य नथी, भलो आदमी छे' एम कहे तो ए लोक विरुद्ध छे; कारण के ए चोर मुक्यो थको वली चोरी प्रमुख अकार्य करे. तेथी लोक कहे के, ए साधुनो उपगार छे. एम चोर जारना पक्षी ठरावे. ते माटे साधुए 'मारो, मत मारो' कांइ पण न कहेवुं. ए रीते सुयगडांगना २१ मा अध्ययनमां सर्व बोल एकान्त पक्षे बोलवा आश्री ना कही छे. 'आधाकर्मी आहारादिक भोगवे तेने कर्म लागे' एवुं वचन एकान्त न बोलवुं, तेम कर्म न लागे' एवुं पण वचन एकान्त न बोलवुं. इत्यादिक वचन एकान्त पक्षे बोलवा आश्री ना कही छे. तेम ए पण वचन एकान्तपक्ष आश्री ना कह्युं छे; पण एम नथी कह्युं के "जीव बचाववाथी पाप लागे ते माटे 'मारो, मत मारो' न केहेवुं." ए तो छद्मस्थने निश्चेकारी भाषा

खावे तेने लाभ जाणे के नहिं. तेम साधु तथा सामायक पोसामां बे ठेलो श्रावक कल्पे तेवी अनुकंपा करे. सज्जाय ध्यानरुप घणो लाभ छे तेने अकल्पनीक काम जाणे तो, थोमा लाभनुं अनुकंपानुं काम न करे पण कोइ संवर सामायक विना नवरो बेठो होय ते, जीवनी अनुकंपा थोमो लाभ कमायतो तेने लाभ केम नहिं थशे ? वली जेम सामायक पोसामां बेठां तो साधुने पण दान देवुं कोइ सूत्रमां चाल्युं नथी. पण खुल्लो दान दे तेने भलो जाणे के नहिं ? तेम पूर्वोक्त साधु श्रावक कल्पे तेवी अनुकंपा करे, पण खुल्लो अनुकंपा करे तेने भलो जाणेज.

वली तेरापंथी कहे छे के "जीवने उगार्ये रक्षा कर्ये लाभ थाय तो, गजसुकमाल पमिमा साधवा गया, ते भगवंत जाणे छे के, एने सोमील ब्राह्मण परिसह देसे. त्यारे एनी अनुकंपा माटे वे साधु रक्षा करवा केम न मोकल्या ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! प्रभुनी तो गजसुकमाल उपर अनंत भावदया हती, पण एम रक्षा कर्याथी धारमें पमिमा सधाय नहिं अने मुक्तिए जवाय पण नहिं. वली प्रभुए तो गजसुकमालने अनंत सुखरुप मुक्ति आपी छे. वे साधु ताने काजे मुंके वगर साधु मुक्यां पण अनंती दया रक्षा करी कहीयें. जेम मावीत्र पोताना पुत्रने वलात्कारे कम्वुं औषध खवरावे, तेथी ते मोंढेथी घणा शब्द करे. ए औषध खवरावतां थकां देखावमा तो माता पीता अशाता दे छे, एम देखीए छीए; पण परमार्थे मावीत्र पुत्रना हितकारी छे के अहितकारी छे ? जेवी मावीत्रनी द्रष्टि पुत्र उपर, तेवी नेमीनाथ भगवंतनी द्रष्टि गजसुकमाल उपर हितनी हती. वली तेरापंथी कहे छे के "चोर, सिंह अने परदारा लंपटने मारता देखीने, एने मारो अगर मत मारो एम न कहे. त्यारे जुठने ! मत मारो पण साधु न कहे, त्यारे उगारवो क्यां रह्युं ?" तेना उत्तरमां सुयगमांग श्रुतस्कंध बीजे अध्ययन ५ में. ते गाथा ३१ मी लखीए छीए:—

असंसे अकुव्वंयावि, सव्व दुक्खे त्तिवापुणो;
वज्झपाणा अवद्यंति, इति वायं णणंसरे. ॥ ३१ ॥

अर्थः—हवे अनेरा वचन आश्री संजम कहे छे. अ० जगमां समस्त वस्तु घट पटादिक अ०कु० संख्याने अभिप्राये (नित्य) सास्वती छे, एवुं वचन न बोले. वि० अनित्यपणुं पण न बोले. स० सघलो जगत दुःखी छे एम पण न बोले; कारण के चारित्रादिक प्रणमवाथी सुख पण दीसे छे. यदुक्तं. 'तण संथार णिवण्णोवि मुणिवरोवि नट्टराग मयमोहो जंपावइ मुत्तिसुहं कत्तोतं चक्कवट्टीवि.' व० विणासवा योग्य चोर परदारागामि आदिक छे अथवा अ० अवध्य अविणासवा योग्य छे एवुं पण न कहे. जो कहे तो तेना कर्मनी अनुमोदना लागे. एणी परे सिंघ, व्याघ्र, मंजारादिक हिंसक जीव अनेरा जीवनी घात करवा उद्यमवंत देखी साधु मध्यस्थपणुं अवलंबी इ० ए बे भाषा (अनेराने अप्रतीत कारणी छे माटे) न बोले.

भावार्थः—हवे जुओ! इहां तो एकान्त पक्षनी ना कही छे. लोकने एकान्त सास्वतो पण न कहेवो, तेम अशास्वतो पण न कहेवो. आ लोक एकान्त सुखी छे एम पण न केहेवुं, तेम दुःखी छे एम पण न केहेवुं. आ चोर तथा परदारागामिक मारवा योग्य छे अथवा नथी मारवा योग्य, एवुं एकान्त वचन न बोलवुं. जो 'ए मारवा योग्य छे, माहा दुष्ट छे' एम कहे तो तेना प्राण जाय, अने 'तेने मत मारो, ए मारवा योग्य नथी, भलो आदमी छे' एम कहे तो ए लोक विरुद्ध छे; कारण के ए चोर मुक्यो थको वली चोरी प्रमुख अकार्य करे. तेथी लोक कहे के, ए साधुनो उपगार छे. एम चोर जारना पक्षी ठरावे. ते माटे साधुए 'मारो, मत मारो' कांइ पण न कहेवुं. ए रीते सुयगडांगना २१ मा अध्ययनमां सर्व बोल एकान्त पक्षे बोलवा आश्री ना कही छे. 'आधाकर्मी आहारादिक भोगवे तेने कर्म लागे' एवुं वचन एकान्त न बोलवुं; 'तेम कर्म न लागे' एवुं पण वचन एकान्त न बोलवुं. इत्यादिक वचन एकान्त पक्षे बोलवा आश्री ना कही छे. तेम ए पण वचन एकान्त प... ना कयुं छे; पण एम नथी कयुं के "जीव बचाववा... माटे 'मारो, मत मारो' ..." ए तो

लावे तेने लाभ जाणे के नहिं. तेम साधु तथा सामायक पोसामां बे ठेलो श्रावक कल्पे तेवी अनुकंपा करे. सजाय ध्यानरुप घणो लाभ छे जीने अकल्पनीक काम जाणे तो, थोडा लाभनुं अनुकंपानुं काम न क पण कोइ संवर सामायक विना नवरो बेठो होय ते, जीवनी अनुकंपा थोडो लाभ कमायतो तेने लाभ केम नहिं थशे? वली जेम सामाय पोसामां बेठां तो साधुने पण दान देवुं कोइ सूत्रमां चाल्युं नथी. प खुल्लो दान दे तेने भलो जाणे के नहिं? तेम पूर्वोक्त साधु श्राव कल्पे तेवी अनुकंपा करे, पण खुल्लो अनुकंपा करे तेने भलो जाणेज.

वली तेरापंथी कहे छे के "जीवने उगार्ये रक्षा कर्ये लाभ था तो, गजसुकमाल पडिमा साधवा गया, ते भगवंत जाणे छे के, एने से मील ब्राह्मण परिसह देसे. त्यारे एनी अनुकंपा माटे बे साधु रक्षा क रवा केम न मोकल्या?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! प्रभुनी तो गज सुकमाल उपर अनंत भावदया हती, पण एम रक्षा कर्याथी बारमं पडिमा सधाय नहिं अने मुक्तिए जवाय पण नहिं. वली प्रभुए त गजसुकमालने अनंत सुखरुप मुक्ति आपी छे. बे साधु ताने काजे मुके वगर साधु मुक्यां पण अनंती दया रक्षा करी कहीये. जेम मावीत्र पो ताना पुत्रने बलात्कारे कडवुं औषध खवरावे, तेथी ते मोंढेथी घणा श करे. ए औषध खवरावतां थकां देखावमा तो माता पीता अशाता दे छे एम देखीए छीए; पण परमार्थे मावीत्र पुत्रना हितकारी छे के अहित कारी छे? जेवी मावीत्रनी द्रष्टि पुत्र उपर, तेवी नेमीनाथ भगवंतनी द्रष्टि गजसुकमाल उपर हितनी हती. वली तेरापंथी कहे छे के "चोर सिंह अने परदारा लंपटने मारता देखीने, एने मारो अगर मत मारो एम न कहे. त्यारे जुओने! मत मारो पण साधु न कहे, त्यारे उगारवो क्य रह्युं?" तेना उत्तरमां सुयगडांग श्रुतस्कंध बीजे अध्ययन ५ में. गाथा ३१ नी साखीए छीए:—

असंसे अकुव्वंवावि, सव्व दुक्खे त्तिवापुणो;
वज्झपाणा अवध्यंति, इति वायं णणंसरे. ॥ ३१ ॥

अर्थः—हवे अनेरा वचन आश्री संजम कहे छे. अ० जगमां स-मस्त वस्तु घट पटादिक ऋकु० संख्याने अभिप्राये (नित्य) सास्वती छे, एवुं वचन न बोले. वि० अनित्यपणुं पण न बोले. स० सघलो जगत दुःखी छे एम पण न बोले; कारण के चारित्रादिक प्रणमवाथी सुख पण दीसे छे. यदुक्तं. 'तण संथार णिवणोवि मुणिवरोवि नहराग.मय-मोहो जंपावइ मुत्तिसुहं कत्तोतं चक्कवट्टीवि.' व० विणासवा योग्य चोर परदारागामि आदिक छे अथवा अ० अवध्य अविणासवा योग्य छे एवुं पण न कहे. जो कहे तो तेना कर्मनी अनुमोदना लागे. एणी परे सिंघ, व्याघ्र, मंजारादिक हिंसक जीव अनेरा जीवनी घात करवा उद्यमवंत देखी साधु मध्यस्थपणुं अवलंबी इ० ए बे भाषा (अनेराने अप्रतीत कारणी छे माटे) न बोले.

भावार्थः—हवे जुओ! इहां तो एकान्त पक्षनी ना कही छे. लोकने एकान्त सास्वतो पण न कहेवो, तेम अशास्वतो पण न कहेवो. आ लोक एकान्त सुखी छे एम पण न केहेवुं, तेम दुःखी छे एम पण न केहेवुं. आ चोर तथा परदारागामिक मारवा योग्य छे अथवा नथी मारवा योग्य, एवुं एकान्त वचन न बोलवुं. जो 'ए मारवा योग्य छे, माहा दुष्ट छे' एम कहे तो तेना प्राण जाय, अने 'तेने मत मारो, ए मारवा योग्य नथी, भलो आदमी छे' एम कहे तो ए लोक विरुद्ध छे; कारण के ए चोर मुक्यो थको वली चोरी प्रमुख अकार्य करे. तेथी लोक कहे के, ए साधुनो उपगार छे. एम चोर जारना पक्षी ठरावे. ते माटे साधुए 'मारो, मत मारो' कांइ पण न कहेवुं. ए रीते सुयगडांगना २१ मा अध्ययनमां सर्व बोल एकान्त पक्षे बोलवा आश्री ना कही छे. 'आधाकर्मी आहारादिक भोगवे तेने कर्म लागे' एवुं वचन एकान्त न बोलवुं; 'तेम कर्म न लागे' एवुं पण वचन एकान्त न बोलवुं. इत्यादिक वचन एकान्त पक्षे बोलवा आश्री ना कही छे. तेम ए पण वचन एकान्त पक्ष आश्री ना कह्युं छे; पण एम नथी कह्युं के "जीव बचाववाथी पाप लागे ते माटे 'मारो, मत मारो' न केहेवुं." ए तो छद्मस्थने निश्चेकारी भाषा

एकान्त पक्षे न बोलवी, ते माटे ना कह्युं छे. सहेज स्वभावे कोइ
वीने पुछे के, हे स्वामी! चोरने मार्यानुं शुं फल छे? तेवारे साधु
सानां फल कही देखाडे, अने चोरने छोडाववा उगारवानां फल
त्यारे जुदां फल कही देखाडे. वली तमारा मतमां तो, चोरने मारे अ
चोरने उगारे ए बेहुनां फल सरखां छे. त्यारे कोइ साधुने आवीने क
के, हे स्वामी! मुजने चोर मारवाना पचखाण करावो, तेवारे साधु पचखा
मुखे करावे; पण कोइ कहे के, मुजने चोर उगारवाना पचखाण करावो,त्या
साधु न करावे. हवे जो बेउ वातोमां सरखा गुण अवगुण होय तो उ
गारवाना पचखाण केम न करावे? एम हैयाथी विचारी जुओ, तेरा
तेरापंथी कहे छे के "अनुकंपा कर्याथी लाभ होय तो नमीराज ऋषीश्व
रने इंद्रे कह्युं के, मीथीला नगरी बले छे, तमारी आंखमां अमृत
छे, तेने सामुं जुओ तो बलती रही जाय. तेवारे अनुकंपा कीधां लाभ
थाते तो नमीराजे सामुं केम न जोयुं?" एवुं एकान्त जुठ बोले छे.
कारणके उत्तराध्ययनजीमां तो नीचे मुजब कह्युं छे. ते अध्ययन ९ मानी
गाथा १२, १३, १४, १५, १६:—

एस अग्गीय वाऊय, एयं डज्झइ मंदिरं;
भयवं अंतेउरं तेणं, कीसणं नाव पिक्खह. ॥ १२ ॥
एयमट्ठं निसामित्ता, हेउ कारण चोइओ;
तओ नमिराय रिषि, देविंदं इणं मब्बवी. ॥ १३ ॥
सुहं वसामो जीवामो, जेसिंमो नत्थि किंचणं;
मिहिलाए डज्झमाणीए, नमे डज्झइ किंचणं. ॥ १४ ॥
चत्त पुत्त कलत्तस्स, निव्वा वारस्स भिक्खुणो;
पियं न विज्जए किंचि, अप्पियं पि न विज्जए. ॥ १५ ॥
बहुं खु मुणिणो भद्दं, अणगारस्स भिक्खुणो;
सव्वओ विप्पमुक्कस्स, एगंत मणु पस्सओ. ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० ए प्रत्यक्ष अं० अग्नि वा० वायराथी ए० ए रू० बले छे तमारां मं० घर न० हे जगवान! अ० अंतःपुर तमारां, छतां की० शा माटे ना० सामुं जोता नथी? ॥१२॥ ए० ए पूर्वोक्तार्थ नि० सांज- ळीने जे पोताना आत्मानुं होय ते रुडी परे राखवुं. घरथी तारुं निक- ळवुं ते परजीवने दुःखनो हेतु अने दुःखनुं कारण थयुं पण हे० हेतुना कारणे चो० प्रेर्योथको त० त्यार पछी न० नमीराजऋषि दे० देवेंद्र सकेंद्र प्रत्ये इ० मं० एम बोल्या. ॥१३॥ सु० जेम सुख थाय तेम व० हुं वसुंवुं, जी० जीवुंवुं, जे० जे माहारी न० नथी किं० कांइ अल्प मात्र वस्तु. मि० मिथीला नगरी ड० बळतांथकां न० नथी माहारुं ड० बळतुं किं० अल्प मात्र पण॥१४॥ च० छांड्या पु० पुत्र क० स्त्री जे यतिए, तेने निं० सर्व व्यापार रहित भि० एवा साधुने पि० प्रीयकारी वस्तु न० नथी किं० कांइ थोडुं पण, अ० अप्रीयकारी पण नथी कांइ. ॥१५॥ ब० घणुं खु० निश्चे मु० साधुने न० श्रेय सुख छे. अ० घर रहित अणगार, भि० साधु स० सर्व (बाह्य धनादि, अभ्यंतर कषायादिक) परिग्रहथी वि० विशेष मु० मुकाणा छे, अने ए० हुं एकलो छुं, एवुं एकत्वपणुं भ० देखतो थको विचरे ते साधुने सुख छे. ॥१६॥

भावार्थः—हवे जुओ! इहांतो एम नथी कह्युं के, तमारी आंखोमां अमृत वर्से छे, तेथी सामुं जुओ तो बळती रही जाय. इहांतो इंद्रे परिक्षा करी छे के, मोहनी-कर्म जीत्यां के नथी जीत्यां? इहां अनुकंपानुं नाम पण क्यां छे? हे स्वामी! तमारुं अंतःपुर बळेछे माटे तमे सामुं केम नथी जोता? इहां मोहनी उपजावी छे. त्यारे स्वामी बोल्या के, मेंतो मुक्या छे, हुं तो सुखे वसुवुं, मारे बळवानुं कांइ नथी; पण इंद्रे एम नथी कह्युं के, जुओ तो नगरी बळती रहे. जो इंद्र एम कह्युं होय तो नमीराजाए एम केहेवुं जोइए के, हे भाइ! एवी अनुकंपा मुजने करवी कल्पे नहिं. एम कह्युं होततो अनुकंपानो प्रश्न थात, पण इंद्रे एम नथी कह्युं. इंद्रेतो मोहनीनी परिक्षा निमित्ते पुछ्युं छे. वळी आगल मेहेल, कोट तथा दरवाजा करावबाना अने धन भंडार भरावबाना प्रश्न

[illegible] कर्मो अनुकंपानो प्रश्न छे ? ए तो [illegible] [illegible] समकित-मोहनी, चारित्रमोहनी [illegible] [illegible] के नवी उपराज्या ? इत्यादिक [illegible] [illegible] नवी [illegible] उगारवुं ए [illegible] [illegible] अनुकंपानो नथी.

[illegible] " [illegible] लीधी ते [illegible] [illegible] जगतना [illegible] [illegible] [illegible] ! [illegible] होता [illegible] [illegible] [illegible] ने [illegible] [illegible] लीधी [illegible] [illegible] [illegible] कोण छे जे [illegible] [illegible] [illegible] छे. [illegible] [illegible] लाज [illegible] [illegible] [illegible] नहि [illegible] लाज [illegible] नहि. [illegible] [illegible] [illegible] ! [illegible] [illegible] [illegible] ! [illegible] [illegible] [illegible] आज्ञा छे. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आज्ञा [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

परम्दीनां ग्याहारपाणी न ले तथा लाज न बंधे; पण गृहस्थीने दान देवामां पाप केम जाणवुं जाय. हे देवानुप्रीय ! एम केम कहोगो के, जगवंतनी अनुकंपा कीधां तथा जगवंतने लाज दीधां इंद्रने पाप लागे तेथी जगवंते इंद्रनी लाज न वांछी. एवुं मतना लीधे जुठ केम बोलोगो?

वली तेरापंथी कहेछे के, जो जीवनी अनुकंपा कीधां तथा जीवने उगार्या लाज होय तो. चेडा कोणीकनी लडाइ थइ तेमां अनेक मनुष्य मुआं. ते चेडा कोणीकने जगवंते केम न वर्ज्या ? तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! उपदेश दइ ठोकाव्यामां तो तमे पण धर्म कहोगो. त्यारे चेडा कोणीकने जगवंते जइने उपदेश केम न दीधो ? उपदेश देवामां तो पाप नहोतुं लागतुं ? पण हे देवानुप्रीय ! एतो निमित्त कारण एज रीते छे. ते टाल्युं टले नहिं. जावी पदार्थने टालवा कोइ बलीष्ट नथी. वली तमने अनुकंपा ए लेखे करवी न जावो, त्यारे श्री जगवतीमां नवमे शतके, जमालीने अधिकारे, जमालीए आवीने कह्युं के, हुं केवली थइने आव्यो छुं. त्यां जगवंते जमालीने खष्ट केम न कर्यो ? अने गोशालो आव्यो त्यारे जला जला प्रश्नोत्तर करी तेने खष्ट कर्यो, त्यारे शुं जमालीने खष्ट करवामां लाज नहोतो ? वली दसासुतखंधमां श्री वर्धमानस्वामीए, पोताना साधु साधवीए नियाणां कर्यां तेने प्रायश्चित दइ शुद्ध कर्यां; माहाशतक श्रावकने गौतमस्वामीने मोकली प्रायश्चित देवराव्युं; अने श्री नेमनाथ जगवंते अयमत्ता अणगार निमित्त परुपता हता तेने शुद्ध केम न कर्या? वली सुखमालका साधवी, सोमील ब्राह्मण, इत्यादिक घणा जीव सल्ल सहित देखी ते समयना केवली जगवंत प्रायश्चित देवा केम न गया ? तथा कुंभरिक प्रमुखने शुद्ध केम न कर्या ? जला एमां तो कोइनुं असंजम जीवीतव्य नहोतुं वधतुं? कोइने अवगुणतो नहोतो थतो ? सामो गुण थात, आराधिक थात. ए काम केम न कर्युं ? पण तेरापंथी एम न विचारे के, जावि पदार्थने कोण मटाडी शके. ज्यांत्यांथी हैयामांथी अनुकंपा कापवानुंज सुझे छे.

वली दान देवामां तथा जीव छोडाववामां वचमां जीवनी हिंसा

वचनात्. ए० एम ने० नारकिने पण जा० यावत् वे० वेमानिक लगी सातावेदनी बांधवानो उपाय कह्यो. अ० ते भं० हे भगवान! जो० जीव अ० असाता वेदनी क० कर्म करे ? बांधे ? हं० हा गौतम छे. क० केम भं० हे भगवान ! जो० जीव असा० असातावेदनीय क० कर्म करे ! बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! परदु० परने दुःख देवाथी परसो० परने शोक उपजाववाथी परजू० परने दीनपणु उपजाववाथी परति० परने आंसु लालादिक खराववाना कारणथी परपि० परने लाकडीए ताडवाथी परप० परने परितापवाथी ब० घणा पा० प्राणीहने जा० यावत् स० घणा सत्वने दु० दुख करवाथी सो० दीन करवाथी जा० यावत् प० परितापना उपजाववाथी ए० एम ख० निश्चे गो० हे गौतम! जो० जीव अ० असातावेदनिय क० कर्म उपार्जे बांधे. ए० एमने० नारकीने पण कहेवुं. ए० एम जा० यावत् वे० वेमानिक लगी कहेवुं.

भावार्थः—जुवो जुवो ! प्राणीजीवनी अनुकंपा कीधाथी सातावेदनी बंधाय कह्युं. ए न्याये जीवनी अनुकंपा करे, दुःखी देखीने दुःख शोक मटाडे तथा बचावे तेने शातावेदनी बंधाय. ते शातावेदनी पुन्यनी प्रकृती छे. तेथी तेरापंथी कहेछे के "जीवने मारवाना त्याग करे तथा जीवने न दुःखे तेने अनुकंपा कहीये, तेथी शातावेदनी बंधाय." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! इहांतो चार प्रकारनां कर्म कह्यां छे. ते जीवहिंसादि अढार पाप सेवे, सेवरावे अने सेवताने भलो जाणे, तेने कर्कशवेदनी (अशातावेदनी) कर्म बंधाय, एटले दुःखे दुःखे भोगवे. ए कर्कशवेदनी कर्म चोवीस दंडकना जीवने बंधाय, अने जीवहिंसादि अढार पापथी निवर्ते तेने अकर्कश वेदनी कर्म बंधाय. ते सुखे सुखे भोगवी मुक्ति जाय अने सातमा गुणठाणानी पेरे कर्कशपणुं उदयमां न आवे. ए अकर्कशवेदनी शातावेदनी कर्म एक मनुष्यना दंडकमां बंधाय. वली ग्रप कारण जेनेकरी प्राणीजीवने दुःख देइ झुरावे, तेने असातावेदनी कर्म बंधाय. ए असातावेदनी चोवीस दंडकमां बंधाय. तेमज ग्रप कारण जेनेकरी प्राणीजीवनी अनुकंपा करे, तेने शातावेदनी कर्म बंधाय

ए शातावेदनी पण चोवीस दंमकना जीवोने बंधाय. हवे तमे कहो कर्कसवेदनी-कर्म केने कहीये अने अशातावेदनी-कर्म केने कहीये? अकर्कसवेदनी-कर्म केने कहीये अने शातावेदनी-कर्म केने कहीये ते कहो. हे देवानुप्रीय! जीवने न हणे तेने तो अकर्कसवेदनी बंधाय, अने अनुकंपा करे तेने शातावेदनी बंधाय. ए जुत्त! जीवने न हणे तेनां फल न्यारां कह्यां, अने अनुकंपानां फल न्यारां कह्यां. अनुकंपातो आगलानुं दुःख मेटे, मटामे अने मटाकताने जलो जाणे तेने कहीए. तेनो शास्त्र सूत्रअंतगममां, सुलसा श्राविकाए पुत्रनी तृष्णा वास्ते हर्णगमेषी देवताने आराध्यो. त्यां दुःख मटामवाना प्रणामने अनुकंपा कही छे. वली कृष्णमाहाराजने कोसानां ईटो नाखवानां दुःख मटामवाना प्रणाम आव्या तेने अनुकंपा कही छे. वली ज्ञातासूत्रमां धारणी राणीनो कोलो पुरवाने अजयकुमारे देवताने आराध्यो, त्यां दुःख मटामवाना प्रणामने अनुकंपा कही छे. तमे मतना लीधे "जीवने न हणे तेनेज अनुकंपा कहीये." एम केम कहोछो?

वली तेरापंथी अनुकंपा सावध निर्वंध बे प्रकारनी कहेछे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! अनुकंपा सावध निर्वंध बे प्रकारनी कोइ सूत्रमां कही नथी. तमे मतना लीधे जुठुं केम बोलोछो? कारणके अनुकंपाने तो समकितनुं लक्षण कह्युं छे. ते दुःख मटामवाना प्रणामने अनुकंपा कहीये. तेने सावध शीरीते कहीये? पण दुःख मटामवा सारु कर्तव्य करे ते कर्तव्य सावध निर्वंध होय. ते कर्तव्यनो पक्ष लइने अनुकंपाने सावध केम कहोछो? छकायनो आरंज करे तेने तो कर्तव्य कहीये, अने हिंसाने निंदे, ने छकायनी उपर करुणा आवे तेने अनुकंपा कहीये. एम अनेक कार्यमां शुज प्रणामथी निर्जरा थाय, अने सावध कर्तव्यथी कर्म बंधाय. एम कर्तव्य न्यारुं अने अनुकंपा न्यारी. हवे जो अनुकंपाने सावध कहेशो तो समवायांगमां तथा उत्तराध्ययन अध्ययन २९ मामां, सम, समवेग, निर्वेद, अनुकंपा अने आस्ता, ए पांच समकितनां लक्षण कह्यां छे, ते पण सावध निर्वंध बे प्रकारनां केहेवां पमशे; अने जो

अर्थः—आ० कहे छे म० मोटा पु० पुरुष पू० पूर्वे त० तीहां तवो० तपस्वी ध० धनेकरो सहित उ० शीतल पाणीएकरी सि० मोक्ष मा० प्राप्त थया कहे छे. त० तीहां मं० मूर्ख स० सिदाय (पस्ताय) ॥१॥ अ० वीना भोगव्यां. न० नमिराजा वि० विदेह देशना उपन्या तथा रा० रामगुप्त राजर्षि भु० भोगवतायका मुक्ति पोंहच्या. वा० वाहुकरुषी उ० शीतल पाणी भु० भोगवता मुक्तो गया. त० तेमज ता० तारागण रुषी शीतल पाणीथी सिध्या ॥२॥ आ० आसल रुषी दे० देवल रुषी चे० निश्चे दी० द्वीपायण नामा म० मोटा रुषी अने पा० पारासरजी द० काचुं पाणी भो० भोगवीने बी० बीज आदिक ह० लीलोत्री प्रमुख भोगवीने मुक्ती पोंहोच्या. ॥३॥ ए० ए पु० पुर्वे म० मोटा पुर्ष आ० केदेवा. इ० आ लोकमां सं० प्रसिद्ध भो० भोगवीने बि० बीज उ० सचित पाणी सि० सिद्ध थया इ० एम कुतीर्थी कहे. मे० अमे माहाजनोरि विषे सांभल्युं. एवी रीते अमे पण मुक्ती जाशुं. ॥ ४ ॥ त० तिहां कु शास्त्र सांभल्याथी मं० मुर्ख सि० चारित्रथी सिदाय. जेम भारना भि० गर्दभ पारस्थायका भार नाखी नासी जाय, तेम अज्ञानी संजमनो भार नाखीने शिथिल विहारी थाय. वली दृष्टांन्त कहे छेः-पि० अग्नि प्रमुखना भयथी बीजा लोकने नासता देखी थोडी समर्थाइवंत पुरुष पुठे जाय, पण आगल न चाले. जेम कायर वीहता आगल न चाले, तेम शिथिल विहारी मोक्षना अग्रगामी न थाय, अनंतो काल संसार भमे. ॥५॥ इ० इहां मे० अकेक अन्यतिर्थी स्वतिर्थी पासत्या भा० कहे सा० शातायी मा० शाता थाय, ल० दुःखथी सुख केम थाय ? एटले लोचादिक दुःखथी मोक्ष केम थाय ? सालथी साल अने कोद्रवथी कोद्रव निपजे. जे० जे कोइ न० त्यां आ० श्री जिनेंद्र मार्ग प० उत्कृष्टो ता० ज्ञान दर्शनादि समाधि सहित. ॥६॥ मा० एसे ए० ए अ० जिनमार्गने हिलनापता ने अ० अल्प सुखने काजे मोक्षनां घणां सुखने गुमावे छे. ए० एवा जीवने अ० मोक्ष नथी. आ० जेम लोहनो व्यापारी गुरु खुरो तेम ते पद गुरुो. ए मतिज्ञार दृष्टान्त रायपसेणीथी लेवः ॥७॥

पा० जीवहिंसामां व० वर्ततायका मु० मृषावाद सं० असंजत वर्ता अ० अदत्तादाने व० वर्ततायका अने मे० मैथुन प० परिग्रहे वर्तता छता योडा सुखने काजे घणा सुखने विणाशो छो. ॥८॥ ए० एम मे० अकेक पा० स्वतिर्थी परतिर्थी प० परुपे, तेने अ० अनार्य इ० स्त्रीने व० वशे पंडयायका बा० अज्ञानी जि० जिनमार्गथी प० छप्रांठा जाणवा. ॥९॥ वली तेज कहे छे के, ज० जेम गं० गुंमकुं पि० पाक्युं प० तेनी पोडा तेमांथी पी० लोही काढयाथी टले, मुहूर्त मात्र सुख थाय, ए० तेम वि० भोगवीयकी इ० न्युतन स्त्रीने दो० दोष त० त्यां क० क्यांथी होय? ॥१०॥ ज० जेम मं० मंदोधक नामा मींढो थ० थीर थइने मु० जमे द० पाणी पीए, ए० एम वि० भोगवी थकी ई० स्त्रीने दो० दोष त० त्यां क० क्यांथी सि० होय? ॥११॥ ज० जेम वि० कपिंजल नामा पंखी वि० अकोल उभतोयको चुं० पीए द० पाणी, ए० एम वि० भोगवीयकी इ० स्त्रीने दो० दोप त० त्यां क० क्यांथी होय. ॥१२॥ ए० एम मे० अकेक पा० पासत्यादिक (ढीला) मि० मिथ्यादृष्टी अ० अनार्य पुरुष आ० कामभोगमां आशक पू० जेवां गारुर (जेक) त० पोतानां बघांने विषे गृद्ध (लुब्ध) होय छे तेवा पुर्वोक्त पासत्यादि मिथ्यात्वीने जाणवा. ॥१३॥ अ० ते आगम्य काले नर्कादिक दुःख अपा० अणदेखता प० वर्तमान सुखना ग० गवेषणहार ते० ते अज्ञानी पछी परि० पश्चाताप करे खी० क्षीण थये आ० आवखुं अने जु० जोवन पण, के हवे हुं शुं करुं. जे० जेणे धर्मने विषे पराक्रम करवाने का० काले प० पराक्रम कर्युं ते, पछी वृद्धावस्थामां पस्ताय नहिं. ते० ते धी० धीर पुरुष पं० बंधनथी मु० मुकाणा न० न कं० वान्छे जी० असंजम जीवीतव्य. ॥ १५ ॥

भावार्थः—हवे जुओ ! दृष्टांतो पाछला त्रण उदेशामां अनुकुल प्रतिकुल परिसहा देखाड्या छे के "हे साधु तुं घणगमता परिसायी अने इंदीउंने गमता परिसायो पचजे मत. तेमज आ चोथा उदेशामां अन्यमतीनां वचन सांभलीने समकितथी पडजे मत" एम कह्युं. प. हेली चार गाथामां अन्यमती एम कहे छे के " काचुं पाणी पीवुं अने

बीज फल फुलनो भोग करतां अनेक रुपीश्वर सद्गतीमां ...
माटे जे आ देहीने दुःख देशे ते भव भवमां दुःखी थासे; अने
नरनारायणनी देहने शाता दीधाथी शाता पामशे. " एवुं वेदनुं ना
लइने परुपणा करे छे. एवी वातो शांभलीने साधु चारित्रथी परीत
उपन्यां भगे, ते वास्ते पांचमी छठी गाथामां कह्युं के "देहीने शाता दीधा
शातावेदनी बंधाय, " एम परुपे तेने आर्य मार्गथी वेगलो कहीए
समाधी मार्गथी न्यारो. २ जिन मार्गनी हीलणानो करणहार. ३ थो
सुखने कारणे घणा सुखनो गमावनारो. ४ अमोक्षनुं कारण. ५ १
लोहवाणीयानी परे झुरशे. ६ ए छ बोल भगवंते माठा कह्या. वली
न्यमति विषय-विकारने गुंमडानो दृष्टान्त देछे के, गुमडानी रसी
ढयां शाता थाय, तेम विषय सेव्यां मन संतोष पामे. एवां ए अ
यनमां अन्यमतीए दृष्टान्त दीधां छे. ते सारु साधुने संजममां दृढ
रवा माटे भगवंते छ बोल माठा कह्या. ए जुओ ! पोतानी देहीने सं
भांगीने शाता दीधां शाता कहे तेने छ बोल माठा कह्या छे. तमे जा
ता थका मतने लीधे एम केम कहोछो के " कोइ जीवने श
दीधां शाता बंधाय, एम कहे तेने छ बोल माठा कह्या छे. " वली
पंथी, साधुनी फांसी खोली शाता उपजाववामां पण एकान्त पाप
छे. पण साधु-मुनीराजने धर्मनी बुद्धिए शाता उपजावे, हरस छेदे, तेने
शुभ क्रिया तथा शुभ फल कह्यां छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक १६ मे
उद्देशे त्रीजे. श्री गौतमस्वामीए उत्तर सहित प्रश्न पुछयो छे. ते पाठः-

भंतेत्ति भगवं गोयमे समणं भगवं महावीरं वंदंति नमं-
सइ २त्ता एवं वयासीः-अणगारस्सणं भंते ! भाविअप्पणो
छठं छठेणं अणिखित्तेणं तवो जाव आयावेमाणस्स तस्सणं
पुरत्थिमेणं अवढं दिवसं नोकप्पंति हत्थंवा पायंवा जाव
उरुंवा आउट्टावेत्तएवा पसारेत्तएवा. पच्चत्थिमेणंसे अवढं
दिवसं कप्पंति हत्थंवा पायंवा जाव उरुंवा आउट्टावेत्तएवा

पसारेत्तएवा. तस्सय असियाओ लवइ तंचेव विये अदक्खू. इसिं पाडिइ २ त्ता असियाउ छिंदेया. सेणुणं भंते ! जे छिंदइ तस्स किरिया कज्जइ ? जस्स छिंदइ नो तस्स किरिया कज्जइ. णणउ एगेणं धम्मंतराइणं. हंता गो०. जे छिंदइ जाव धम्मतराएणं ॥

अर्थः—भं० एवे आमंत्रणे भ० भगवंत श्री गो० गौतम स० श्रमण भ० भगवंत श्री म० माहावीर प्रत्ये वं० वांदे न० नमस्कार करे, वांदी नमस्कार करीने ए० एम व० कहेः—अ० अणगारने भं० हे भगवान! भा० भावितात्माने छ० छेले छेले अ० आंतरारहित त० तप करी जा० यावत् आ० आतापना ले त० तेने पु० पुर्व भागे पुर्वान्ह दीवस भागे. पटले अ० अर्धा दि० दीवस सुधी नो० न कल्पे ह० हाथ पा० पग जा० यावत् ऊ० उरु आ० संकोचवा प० प्रसारवा; काउसग्ग रह्यो ते माटे. प० पश्चिम भाग एटले अ० अपरान्हने विषे क० कल्पे ह० हाथ पा० पग जा० यावत् ऊ० उरु आ० संकोचवा प० पसारवा. (काउसग्गनां अभावथी). त० तेने अ० अणफोमा हरस ल० लटके छे नाकमां तं० ते प्रत्ये वे० निश्चे वि० वैद्य अ० देखीने इ० रुपीने पा० भुमिकाए पाडे, (भोंयपर पाड्या विना हरस छेदाय नही ते भणी) पाडीने अ० हरस छिं० छेदे. से० ते निश्चे भं० हे भगवान ! जे० जे हरसने छिं० छेदे त० तेने कि० क्रिया क० लागे ? वैद्यने क्रिया व्यापार रुप छे ? ते धर्मनी बुद्धे छेदताने शुभ क्रिया थाय, अने लोभादिके छेदताने अशुभ क्रिया थाय. ज० जे, साधुना हरस छिं० छेदे नो० ते साधुने क्रिया न लागे (निर्व्यापारपणाथी). शुं साधुने सर्वथा क्रियानो अभाव छे ? अने वैद्यने करे ते क्रिया छे ? परंन्तु पचीस मांहेली नथी; अथवा एम नथी ते कहे छेः. ण० ए निषेध ते ए० एक ध० धर्मांतरायरुप क्रिया शुभ ध्यान विछेदथी लागे अथवा हरस छेदे ते अनुमोदनथी अनेरी क्रिया लागे ? ए प्रश्न. हं० हा गो० गौतम, जे० जे हरस छिं० छेदे तेने यावत् पूर्वे कह्युं तेम धर्मान्तरायनी क्रिया लागे. इ०

विशुद्ध करतोथको णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. नि० साधवीने अ० आंखने विषे पा० प्राणी वी० बीज अने र० रज प्रमुख प० शरीरने विषे खुचे, आवीने पडे, तं० तेने नि० साधवी नो० समर्थ नथी नि० काढवा वि० विशुद्ध करवा, तं० तेने नि० साधु नि० काढतोथको वि० विशुद्ध करतोथको णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. हवे साध साधवी साथे भेलो विहार करे नही; पण वाटे साथे सामा मले, ए प्रयोग कदाचित उपजे तो ते वखतनुं ए सूत्र जाणवुं. वली कुवा वीगेरेमां पडतीने ग्रहे तो पण आज्ञानो भंग थाय नही. पोते संयमने विषे समर्थ दृढ रहे तो, ए ठामे आज्ञा अतिक्रमे नही.कारण उपने छते.नि०साधु नि०साधवीने दु० व्याघ्रादिक भयाकुल मार्ग वि० वांको चुंको धरती अने पव० पर्वतने विषे पक्क० पीसली (लपसती) थकीने पव० धरतीए पडती थकीने गि० हस्तादिके ग्रहतोथको अ० सर्वांगे आधार देतो थको, (अमोघ मन तेथी) संयमने विषे धीर्य राखे तो णा० आज्ञा अतिकमे नही. नि० साधु नि० साधवीने से० जल सहित कादव पं० जल रहित कादव अने प०निपट ढीला कादवने विषे उ०नदी प्रमुखना पाणीने विषे उक० खुती थकीने उवु० डुबती थकीने गि० ग्रहतां थकां अ० आधार देतां थकां णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. नि० साधु नि० साधवीने ना० वाहाणे आ० चढती उ० उतरती अने पडती थकीने गि० ग्रहतो थको अ० अवलं० बतो थको णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. खि०शुन्यकार चि०चित्त अथवा विपरोगादिकेकरी वीव्हलचीत्त थयुंछे एवी नि०साधवीने कुप द्रहादिकने विषे पडती, नासती अने जोती होय तेने नि० साधु तदरोग भय पा० मेली साधवी गि० ग्रहतो थको अ० अवलंबतो थको णा० आज्ञा अति० क्रमे नही. एम दि० दीत चित्त जेनुं (दर्पवंत चित्त) थयुं छे एवी नि० साधवीने नि० साधु गि० ग्रहतो थको अ० अवलंबतो थको णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. ज० यक्षे प्रवेश कीधो होय वा यक्ष अधि० ष्ठीत होय एवी नि० साधवीने नि० साधु गि० ग्रहतोथको अ० अवलं० बतो थको णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. उ० वायुना जोरे उन्माद करती

होय तेवी नि० साधवीने साधु ग्रहतो थको अवलंबतो थको आज्ञा अतिक्रमे नही. उ० व्याघ्र सिंहादिकना उपन्या उपसर्गे पमती होय तेवी नि० साधवीने साधु ग्रहतो थको आज्ञा अतिक्रमे नही. सा० शंक्लेशादिकथी कुपादिके पमे नि० ते साधवीने अधिकरणे करीने ग्रहतोथको आज्ञा अतिक्रमे नही. स० घणुं प्रायश्चित आववाथी जयभ्रांत छे चित्त जेनुं तेवी नि० साधवीने ग्रहतो थको आज्ञा अतिक्रमे नही. ज० अणसण कीधे पोते भ्रमकरी अहीं पहो जातीने ग्रहतो थको आधार देतो थको अतिक्रमे नही. अ० लोभ प्राप्तने लक्ष्मी पमी देखी मननी चपलताए करी, चित्त विभ्रमे करी लवरी करतो नि० साधवीने नि० साधु गि० ग्रहतो थको अ० आधार देतो थको णा० आज्ञा अतिक्रमे नहिं. ॥

भावार्थः—हवे जुओ ! इहां कह्युं के, कोइ साधु एटलां कामोथी संयम भांगतो होय तेने साधु जबराइथी पकमीने राखेतो आज्ञा उलंघे नही. हवे ए जबराइ करवानी भगवंते साधुने धर्म जाणीने आज्ञा दीधी छे. ए न्याये धर्मने अर्थे करत्ती जबराइ करे तेमां पाप नथी. तेमज जीवनी अनुकंपा आणी यथायोग्य जबराइ करी उगारे तेमां पण पाप नथी. वली श्री नेमनाथस्वामीए पण जीवोनी अनुकंपा करी छे. शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन २२ में. ते पाठः—

अहसो तत्र निजांतो, दिस्स पाणे भयहुए;
वामेहिं पिंजरेहिंच, संनिरुद्धे सुदुक्किए ॥ १४ ॥
जीवियं तंतु संपत्ते, मंसठा भखियव्वए;
पासित्ता से महापणे, सारहिं इण मव्ववी ॥ १५ ॥
कस्स अठा इमे पाणा, एए सवे सुहेसिणो;
वामेहिं पिंजरेहिं च, संनिरुधाय अत्नहिं ॥ १६ ॥

विशुद्ध करतोथको णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. नि० साधवीने आंखने विषे पा० प्राणी बी० बीज अने र० रज प्रमुख प० विषे खुचे, आवीने पडे, तं० तेने नि० साधवी नो० समर्थ नथी काढवा वि० विशुद्ध करवा, तं० तेने नि० साधु नि० काढतोथको वि० विशुद्ध करतोथको णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. हवे साध साधवी साथे भेलो विहार करे नहीं; पण वाटे साथे सामा मले, ए प्रयोग कदाचित उपजे तो ते वखतनुं ए सूत्र जाणवुं. वली कुवा वीगेरेमां पडतीने ग्रहे तो पण आज्ञानो भंग थाय नही. पोते संयमने विषे समर्थ द्रढ रहे तो, ए रामे आज्ञा अतिक्रमे नही.कारण उपने छते.नि०साधु नि०साधवीने छु० व्याघ्रादिक भयाकुल मार्ग वि० वांको चुंको धरती अने पव० पर्वतने विषे पक्ख० पीसली (लपसती) थकीने पव० धरतीए पडती थकीने गि० हस्तादिके ग्रहतोथको अ० सर्वांगे आधार देतो थको, (अक्षोभ मन तेथी) संयमने विषे धीर्य राखे तो णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. नि० साधु नि० साधवीने से० जल सहित कादव पं० जल रहित कादव अने प०निपट ढीला कादवने विषे उ०नदी प्रमुखना पाणीने विषे उक० खुती थकीने उवु० रुवती थकीने गि० ग्रहतां थकां अ० आधार देतां थकां णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. नि० साधु नि० साधवीने ना० वाहाणे आ० चढती उ० उतरती अने पडती थकीने गि० ग्रहतो थको अ० अवलं-बतो थको णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. खि०शुन्यकार चि०चित्त अथवा विपरोगादिकेकरी वीहलचीत्त थयुंछे एवी नि०साधवीने कुप द्रहादिकने विषे पडती, नासती अने जोती होय तेने नि० साधु तदरोग भय पा-मेली साधवी गि०ग्रहतो थको अ० अवलंबतो थको णा० आज्ञा अति-क्रमे नही. एम दि० दीत चित्त जेनुं (दर्पवंत चित्त) थयुं छे एवी नि० साधवीने नि० साधु गि० ग्रहतो थको अ० अवलंबतो थको णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. ज० यक्षे प्रवेश कीधो होय वा यक्ष अधि-ष्टीत होय एवी नि० साधवीने नि० साधु गि० ग्रहतोथको अ० अवलं-बतो थको णा० आज्ञा अतिक्रमे नही. उ० वायुना जोरे उन्माद करती

अर्थः—जं० जे कोइ आ० असनादिक आहार पा० पाणीनी जाती वि० अनेक प्रकारे खा० द्राक्ष खजुरादिक सा० लविंगादिक मुखवास प० ग्रहस्थ कनेथी ल० पामीने, लावीने जो० जे तं० ते आहारादिक ति० त्रीविधे त्रिविधे मन, वचन, कायाए करी ना० जे याख गिलाणादिकने संविभाग करी दे, म० मन व० वचन का० कायाए करी सु० जलीपरे सं० जेणे आश्रव कषाय संवर्या छे एवो होय तेज भि० साधु. ॥ १२ ॥

भावार्थः—ए जुओ! इहां कह्युं के, साधु आहारादिक पोते लावीने रोगी (गीलाण) साधुने अनुकंपा आणीने आपे, तेनेज भिखु (साधु) कहीए, एम कह्युं; पण एम न कह्युं के, रोगी गीलाण साधुने देखी "अहो! ए कर्मने वशे रोगी दुःखी छे. एनां कर्म तुटे तो ठीक. जो एने आहारादिक, ओषधादिक देशुं तो एनां कर्म तुटतां रही जाशे." एवुं चिंतववुं तेने अनुकंपा कहीये, एम तो नथी कह्युं. तमे मतने लीधे एवी कुयुक्ति लगावीने अनंत संसार केम वधारो छो?—

॥ प्रश्न चोजो संपुर्ण. ॥

प्रश्न त्रीजो.

दान देवा विषे.

वळी तेरापंथी कहे छे के 'साधु विना अगीआरमी पडिमाधारी श्रावकथी मांडीने सर्वने दान दीधाथी एकान्त पाप निपजे छे.' तेओ दानमां कांइ पण पुन्य के लाभ न जाणतां एकान्त पाप परुपे छे. एवी खोटी श्रद्धा राखनारने पुछवुं के, हे देवानुप्रीय ! साधु विना श्रावकने तथा गरीब रांक भीखारीने दुर्बल दुःखी देखीने, अनुकंपा आणीने शुभजोगथी कोमल भाव लावीने आपे, तथा श्रावकने धर्मध्यान करवाने साज आपे, तेने पाप कया सूत्रमां कह्युं छे ते पाठ बतावो. तेवारे तेरापंथी भगवतीसूत्र शतक ८ मे, उद्देशा छठानी जुठी शाख देखाडे छे. ते त्रीजा पाठमां असंजतिने श्रावक दान दे तेमां एकान्त पाप कह्युं छे, एम कहे छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! त्यां तो त्रणे पाठमां श्रावक मोक्षने अर्थे दान देतो प्रतिलोभतो थको शुं फल पामे ? एवी पुछा छे. ते पाठः-

समणोवासगस्सणं भंते ! तहारुवाणं समणंवा माहाणंवा फासु एसणिज्जेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं पडिलाभेमाणस्स किंकयइ ? गोयमा ! एगंत सोसे निज्जरा कज्जइ नत्थियसे पावकम्मे कज्जइ. समणोवा गस्सणं भंते ! तहारुवं समणंवा माहणंवा अफासुएणं अणेसणिज्जेणं असणं पाणं जाव पडिलाभेमाणस्स किंकज्जइ ? गो० ! बहुत्तराएसे णिज्जरा कज्जइ, अप्पत्तराएसे पावकम्मे कज्जइ. समणोवासगस्सणं भंते ! तहारुवं असंजय अविरय अपडिहय अपच्चखाय पावकम्मे फासुएणवा अफासुएणवा एसणिजे-

के, रांक, भिखारी, दुर्बलने मरता देखीने अनुकंपा आणीने दान दे तेने एकान्त पाप लागे. ए त्रीजा पाठमां तो तथारुप असंजति अव्रतिने, प्रासुक अप्रासुक एषणिक अणेषणिक प्रतिलाभे तो एकान्त पाप लागे, पण निर्जरा नथी एम कह्युं छे. ए तमे जाणतायका मतना लोभे तथारुप शब्द छुपावीने, भोळां लोकोने व्हेकाववाने काजे 'असंजति, अव्रति, मागता भीखारी अने दुर्बलने अनुकंपा लावीने दान दे तेने एकान्त पाप लागे' एम केम कहो छो ? इहां तो तथारुप असंजतिने प्रतिलाभे तो एकान्त पाप कह्युं छे. हवे तथारुप केने कहीये ? जेनो असंजति अन्यतीर्थीनो वेष छे तथा असंजति अव्रतिपणानां लक्षण छे, जे मिथ्यात्वनो मालीक छे, मिथ्यात्व परुपे छे, तेने अन्यमति धर्म जाणीने तथा गुरु जाणीने रसोइ आपे छे, तेनी परे श्रावक गुरुनी बुद्धिए करी आपे तो मिथ्यात्वनुं पाप लागे. ए असंजतिनो वेष, असंजतिपणाना अवगुण तथा अव्रति, अपचखाणी, ते आश्री प्रश्न छे. तेवारे तेरापंथी कहेछे के "असंजतपणुं, अव्रतपणुं, अपचखाणपणुं अने मिथ्यात्वपणुं जेनामां होय तेनेज तथारुप कहीये. अन्यमतिना वेसनुं कांइ कारण नथी. मागता भीखारी असंजति, अव्रति, अपचखाणी छे तेने तथारुपज कहीये. तेने दोधानुं पाप कह्युं छे. वेशनुं कांइ कारण नथी." तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! पेहेला पाठमां तो तथारुप समण माहणने प्रासुक एषणिक प्रतिलाभे तो एकान्त निर्जरा कही, तेने पाप कर्म न लागे कह्युं. हवे जुओ ! ए तथारुप समण माहण, ओघो मुहपति आदि सलिंगीपणानो वेश राखे, अने असंजति अव्रति अपचखाणीपणाना गुण रहित होय, तेने प्रतिलाभ्यानो निर्जरारुप लाभ कह्यो ? के सलिंगीना वेश विना संजति व्रति पचखाणीपणाना गुण होय, तेने प्रतिलाभ्यामां निर्जरारुप लाभ कह्यो ते कहो. जो सलिंगी साधुपणाना वेश विना संजति साधुपणाना गुण होय, तेने प्रतिलाभ्यामां निर्जरा (मोक्ष) नुं फल केहेशो तो, असंजति अन्यलिंगीना वेशमां जावे साधपणुं आवे, अने केवल-

ज्ञान पण उपजतुं कह्युं छे. शास्त्र सूत्र ज्ञगवती शतक ए में, असोचा केवलीना अधिकारमां. पण त्यां एम कह्युं छे के, दिक्षानो उपदेशतो दे, पण पोते चेलो करे नहिं. हवे जुओ ! तथारुप वेशनुं कारण न होय तो चेलो केम न करे ? माटा हो ते विचारी जो जो. तेमज चौद ज्ञेदे. पंदर प्रकारे सिद्ध सिध्या कह्या छे. शास्त्र सूत्र पन्नवणा तथा नंदीमां. ते पाठः-

से किंतं सिध्द केवलनाणं २ डविहा पन्नत्ता तंजहाः-अणंतरंसिद्ध-केवलनाणं परंपरसिध्द-केवलनाणं. से किंतं अणंतरंसिद्ध-केवलनाणं २ पनरस विहा पंन्नना तंजहाः-तित्थसिद्धा १ अतित्थसिद्धा २ तित्थंगरसिध्धा ३ अतित्थंगरसिद्धा ४ सयंबुध्धसिद्धा ५ पत्तेयबुध्धसिध्धा ६ बुध्धबोहियसिध्धा ७ इथिलिंगसिध्धा ८ पुरिसलिंगसिध्धा ए नपुसकलिंगसिध्धा १० सलिंगसिध्धा ११ अन्नलिंगसिध्धा १२ गिहलिंगसिध्धा १३ एगसिध्धा १४ अणेगसिध्धा. १५.

अर्थः—से० ते किं० कयुं सि० सकल कर्मना दहणहार (सिद्ध) नुं केवलज्ञान ? ते केवलज्ञानना दु० बे ज्ञेद प० परुप्या तं० ते जेम छे तेम कहे छेः-अ० आंतरा सहित एटले अहिंयो देही छोडी एक समय सिद्धगतिमां पोहोंच्याने थयो ते अनंतरसिद्ध-केवलज्ञान. १ प० सिद्धगतिमां पोहोंच्याने अंतर मुहूर्त आदि संख्यातो, असंख्यातो अने अनंतो काल ओलंघ्यो ते परंपरसिद्ध-केवलज्ञान. २ से० ते कि० कयुं अ० अनंतरसिद्ध-केवलज्ञान ? ते अनंतरसिद्ध-केवलज्ञानना प० पंदर ज्ञेद प० परुप्या तं० ते जेम छे तेम कहे छेः-ति० जेथी तरीए तेने तीर्थ कहीये. तेना बे ज्ञेद, ड्रव्य ने ज्ञाव. इहां नदी आदिके नाहावुं अथवा यात्रा करवानां तीर्थ, ते सर्व ड्रव्य तीर्थ, एथी संसार न तराय; अने आदिनाथजीनुं सासन ते सर्व ज्ञाव तीर्थ, एथी संसार तराय. एने विषे आदिनाथना प्रथम गणधर रुषज्ञसेन, तथा वर्धमान स्वामीना प्रथम

गणधर गौतमस्वामी प्रमुख सिध्या तेनी परे सिध्या ते तीर्थसिद्धा. १ अ० तीर्थना आंतरे तीर्थना विरहने विषे जातिस्मरणादिके करी सिध्या ते, तथा तीर्थ प्रवर्ताव्या विना सिध्या ते अतीर्थसिद्धा, मरुदेवीवत्. २ ति० पूर्वोक्त तीर्थना जे स्थापनहार ते तीर्थंकर सिद्धा. ते श्री ऋषभदेववत् सर्व जाणवा. ३ अति० जे सामानिक केवली थतां गौतमादिकनी परे सिध्या ते अतीर्थंकरसिद्धा. ४ स्व० स्वयमेव पोतेज जातिस्मरणादिक ज्ञाने करीने तत्वना जाण थया ते स्वयंबुद्धसिद्धा. ५ प्र० प्रत्येकबुद्ध जे कांइ एक वृषभादिक वस्तु देखीने अनित्य भावनादिक कारण, तेनी प्रतीते बुजया ते प्रत्येक बुद्धसिद्धा. ६ हवे स्वयंबुद्ध अने प्रत्येकबुद्धमां शुं विशेष होय ते कहे छे:-बोध १, उपधि २, श्रुत ३ अने लिंग. ४ ए चार प्रकारे फेर होय. हवे बाह्य प्रत्यय विना (कोइ कारण विना दीठे) स्हेजेज जातिस्मरणादिके बुजे तेने स्वयंबुद्ध कहीये ते वे भेदे होय. तीर्थंकर-स्वयंबुद्ध अने अतीर्थंकर-स्वयंबुद्ध. अने बाह्य कारण देखीने प्रतिबोध पामे तेने प्रत्येकबुद्ध कहीये, करकंडु प्रमुख. ते निश्चे एकाकीज विचरे, पण गच्छवासी न होय, इति बोधी विशेष.

वली स्वयंबुद्धने सात पात्रनां उपगर्ण, त्रण पछेडी, रजोहरण अने मुखवस्त्रीका, ए बार उपगर्ण होय. (गाथा-पत्तं १ पत्ताबंधो २ पायठवणंच ३ पायकेसरिया ४ पडिलायं ५ रयत्ताणं ६ गोच्छओ ७ पायनिज्जोगो ८ तिण्णेवए ए पच्छागा १० रयहरणं ११ चेव होइ मुहुपत्ति १२.) अने प्रत्येकबुद्धने तो जघन्य रजोहरण ने मुखवस्त्रिका ए बेज उपगर्ण होय; अने उत्कृष्टा सात उपगर्ण पात्रांना तथा रजोहरण अने मुहपत्ति ए नव उपगर्ण होय. ए उपध्य विशेष. २ वली स्वयंबुद्धने पुर्व भणाधित श्रुत पण होय अने न पण होय, पण जेने पुर्व भणाधित श्रुत होय तेने लिंग देवता आपे, अथवा पोते गुरु पासे जइने ले. जो एकाकी विचरवा समर्थ होय तथा पोतानी इछा होय तो एकाकी विचरे, नहिं तो गुरु पासे गछमां रहे; अने जेने पुर्वाधित श्रुत न होय तेतो निश्चय गुरु पासे जइनेज लिंग आदरे, अवश्य गछमांज रहे. अने प्रत्येकबुद्धने

तो पुर्वाधित श्रुत निश्चे होयज, जघन्य अगीयार अंग अने उत्कृष्ट कांइक उणा दस पुरव होय. तेने लिंग देवता आपे अथवा लिंग रहित पण होय. एम श्रुत विशेष लिंग विशेषथ. ४।६ बु० जे आचार्यना प्रतिबोध्या सिध्या ते बुद्धबोद्धित-सिद्धा. ७ इ० स्त्रीना लिंगे सिध्या ते स्त्रीलींगसिद्धा. तेना बे भेदः-द्रव्यस्त्री अने भावस्त्री. वेद सहित होय ते न सिझे, अने द्रव्य स्त्री अवेदी सिझे, अथवा पुरुषे स्त्रीनो वेद क्षर्यो होय ते सिझे. ते स्त्रीलिंगसिद्धा. ८ पु० पुरुष लिंगे सिद्ध थाय तेने पुर्वलिंगसिद्धा कहीये. ए न० नपुंशक लिंगे सिद्धा तेना बे भेदः- जन्म नपुंसक अने कृत्रिम नपुंसक. तेमां कृत्रिम नपुंसकज सिझे. ते नपुंसकलिंग-सिद्धा. १० स० रजोहरण, मुहपत्ति आदि साधुना वेष सहित सिध्या ते सलिंगी-सिद्धा. ११ अ० अन्यतीर्थीना वेषमां भावे साधुपणुं आवे, ने सिद्ध थाय ते अन्यलिंग-सिद्धा. १२ गि० गृहस्थीना लिंगमां भावे साधपणुं पामी सिध्या (भरतादिवत्) ते गृहस्थलिंग-सिद्धा. १३ ए० एक समयमां एक सिध्या ते एक सिद्ध, वर्धमानस्वामीवत्. १४ अ० एक समयमां एकसो ने आठ सिझे ते अनेक सिद्धा, ऋषभदेवस्वामीवत्.

भावार्थः—हवे जुओ ! इहां अन्यलिंगी तथा गृहलिंगीना वेशमां भावे साधपणुं आवे, तेथी केवलज्ञान उपजे (सिझे) कह्युं. हवे ज्यारे तमारे तथारुप वेशनुं कांइ कारण नथी, त्यारे अन्यलिंगी तथा गृहलिंगीना वेशमां संजति-यति साधुपणाना गुण जाणीने वंदणा केम नथी करता ? आहारपाणीना संजोग केम नथी करता ? तमारा श्रावक वंदणा केम नथी करता ? तथा निर्जरा मोक्षरुप जाणीने आहारादिक केम नथी देता ते कहो. वली सामायक १, छेदोपस्थापनी २, सुक्ष्मसंपराय ३, अने जथाख्यात ४, ए चार चारित्र तथा ७ निर्ग्रंथ अन्यलिंगी तथा गृहलिंगीमां भावे कह्या. शाख सूत्र भगवती शतक २ उद्देशो ७ठे तथा सातमे. ते पाठः—

पुलायएणं भंते ! किं सलिंगे होवा अणलिंगेहोवा ? गो० ! दवलिंगपडुच सलिंगेवाहोवा अन्नलिंगेवाहोवा गिहलिंगेवाहोवा भावलिंगपडुच नियमा सलिंगेहोवा एवं जाव सिणाए. ॥६॥ सामाइय संजएणं भंते ! किं सलिंगेहोवा अन्नलिंगेहोवा ? जहा पुलाए एवं छेदोवठावणिएवि. परिहार विसुद्धि संजयणं भंते ! किं पुछा ? गो० ! दवलिंगंवि भावलिंगंवि पडुच सलिंगेहोवा नोअन्नलिंगेहोवा नोगिहलिंगेहोवा सेसा जहा समाइय संजए ॥ ७ ॥

अर्थः—पु० पुलाक भं० हे भगवान ! किं० शुं स० पोताने लिंगे होय ? अ० अन्यलिंगे होय ? के ग्रहलिंगे होय ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गोतम ! त्यां लिंग बे प्रकारे छेः—द्रव्यलिंग अने भावलिंग. त्यां भावलिंग ते ज्ञानादिक. ए स्वलिंगज ज्ञानादि भावने अरिहंतनाज भाव्यां; अने द्रव्यलिंग बे प्रकारेः—स्वलिंग अने परलिंग. त्यां स्वलिंगने रजोहरणां विगेरे होय; अने परलिंगना बे प्रकारः—कुतीर्थलिंग अने गृहस्थलिंग. एटला माटे द० द्रव्यलिंग आश्रीने स० स्वलिंग अ० अन्यलिंग अथवा गि० गृहस्थलिंगने विषे पण होय, भा० भावलिंग आश्रीने नि० निश्चे स० सलिंगीनेज होय, ए० एम जा० जावत् सि० सनातक सुधी केहेवुं. ॥ ६ ॥ सा० सामाइक संजत भं० हे भगवान ! किं० शुं स० सलिंगीने होय ? के अ० अन्यालिंगीने होय ? जे० जेम पु० पुलाकने कह्युं तेम केहेवुं. ए० एम छे० छेदोपस्थापनिय पण केहेवुं. प० परिहार विशुद्धिने शुं ? इत्यादिक प्रश्न. उत्तर. गो० हे गोतम ! द० द्रव्यालिंग अने भा० भावलिंग आश्रीने स० सलिंगीने विषेज होय, पण नोअ० अन्यलिंगीने विषे न होय. नोगि० गृहलिंगीने विषे न होय. से० शेष ज० जेम स० सामाइक संजत कह्युं तेम केहेवुं ॥ ७ ॥

भावार्थः—हवे जुओ ! इहां सूत्रमां अन्यलिंगी अने गृहलिंगीनों

चार चारित्रना अने ठ नियंठाना साधुपणाना जाव कह्या. हवे तमे कहोगो के "तथारुपमां वेशनुं कारण कांइ नथी. असंजतिपणुं अव्रतिपणुं होय ते मागता भीखारी सर्वने तथारुप असंजति कहीये. तेने दीधानुं पाप कर्युं ठे." ए लेखे सलिंगी साधुना वेश विना अन्यलिंगी तथा गृहलिंगीमां जावे चार संजम तथा ठ नियंठा (साधपणुं) होय. ते तमारे लेखे तथारुप समण माहण पेहेला पाठमां कह्या तेज जाणवा. तेने प्रतिलाज्यां एकान्त कर्मनी निर्जरा (मोक्षरुप लाज) जाणीने तमे केम नथी वांदता? आहारादिकनो संजोग केम नथी करता? तथा श्रावक केम नथी वांदता? अने निर्जरा (मोक्षनो लाज) जाणीने आहारादिक केम नथी देता? तेवारे तेरापंथी कहेठे के "अन्यलिंगी गृहलिंगीमां जावे चार चारित्र अने ठ नियंठा होय तो खरा, पण कोइने अतिशय ज्ञानविना खबर पमे नहिं, तेथी ते वंदणा करवा तथा संजोग करवा जोग नथी." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! तमने तो ज्ञानविना खबर नथी, पण केवलज्ञानी अन्यलिंगी तथा गृहलिंगीमां जावे साधुपणुं जाणीने संजोग करे के नहिं? तथा बीजा ठद्मस्थ साधु तथा श्रावकने वंदणा करवानी, संजोग करवानी तथा आहारादिक देवानी आज्ञा आपे के नहिं ते कहो. तेवारे तेरापंथी पण कहेठे के, "सलिंगी साधुपणाना वेश विना व्यवहार अशुद्ध, तेथी अन्यलिंगी तथा गृहलिंगीमां जावे साधपणुं जाणीने केवलज्ञानी संजोग करे नहिं, तथा बीजा साधु श्रावकने वंदणा करवानी तथा आहारपाणी आपवानी आज्ञा दे नहिं."

त्यारे हे देवानुप्रीय! सलिंगी साधुनो वेश, संजति व्रति अने पच्चखाणीपणाना गुण, तेने पेहेला पाठमां तथारुप समण माहण कहो ठो, ते सलिंगी साधुपणाना गुण सहितने प्रतिलाज्यां शुद्ध व्यवहार मानो ठो, ने निर्जरा मोक्षरुप फल मानो ठो, अने सलिंगीना वेश विना जावे साधपणुं होय तेने वंदणा न करो अने आहारादिक दीधामां निर्जरा न मानो, तो त्रीजा पाठमां असंजतिना वेश विना तथारुप केम

मानो छो ? मागता भीखारी दुर्बलने असंजति अव्रतिपणुं जाणीने तथा-रुप असंजति केम कहो छो ? तेने प्रतिलाभ्यां एकान्त पाप कह्युं छे, एम जुठ केम बोलो छो ? इहांतो तथारुप असंजति कह्यो छे ते अन्य-मतिनो वेश छे, मिथ्यात् प्ररुपे छे अने गुरु करीने पुजावे छे. तेनो श्रावक अलापसलाप करे अने अशनादिक प्रतिलाभे तो लोकीक मिथ्यात् लागे. जड्डिक गृहस्थ एम जाणे के, ए जिनमार्गी श्रावक अन्यमतिने रसोइ दे छे, दान दे छे, तो ए पण तारणतरण छे. एम मिथ्यात् दीपे. वली श्राव-कने अन्यदर्शनीनो सांसतो-परचो वर्ज्यो छे. जो अन्य दर्शनीनो सांसतो परचो करे तो समकितमां अतिचार लागे. तेथी तथारुप असंजतिने प्रतिलाभे तो परपाषंडीनो सांसतो-परचो थाय, एज मिथ्यातनुं पाप लागे. वली अन्यमतिना वेश विना जे असंजति अव्रति छे, तेनेज तथा-रुप असंजति मानीए तो श्रावकने ज्ञातीगोत्री, दासदासी, तिर्यंच अने मागता भीखारी ए सर्व असंजति अव्रति छे,तेनो सांसतो-परचो करवाथी समकितमां अतिचार लागे, त्यारे ते करवाथी श्रावकनुं श्रावकपणुं (समकित) शी रीते रहे ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के "अन्यमतिनो वेश तथा परपाषंडीपणुं धारण कीधुं तेनो सांसतो परचो करे तो समकितमां अतिचार लागे." त्यारे हे देवानुप्रीय ! जेनो सांसतो-परचो कर्यां अतिचार लागे तेनेज तथारुप असंजति अव्रति कह्यो. तेने प्रतिलाभे तो मिथ्यातनुं पाप लागे, एम प्रभुए त्रीजा पाठमां कह्युं छे; अने तमे कहोछो के "तथा-रुपमां वेशनुं कारण कांइ नथी. असंजति अव्रतिपणुं होय तेनेज तथारुप-असंजति कहीये." त्यारे अभविने सलिंगी-साधुनो वेश छे, व्यवहारमां साधुपणुं पाले छे, अने निश्चेमां असंजति, अव्रति, अपच-खाणी छे. ते तमेतो ज्ञान विना नथी जाणता, पण केवलज्ञानीतो जाणे छे. हवे अभविने सलिंगी-साधुनो वेश व्यवहार शुद्ध जाणीने, पेहेला पाठमां तथारुप समण माहण कह्या तेवुं जाणीने केवली संजोगमां राखे तथा बीजा साधु श्रावकने वंदणा करवानी तथा आहारपाणी

देवानी आज्ञा दे, के जावे असंजति अव्रति अपचखाणी जाणीने वेशनुं कारण कांइ नहिं, एम जाणीने त्रीजा पाठमां तथारुप असंजति, अव्रति कह्या तेवो जाणीने केवलज्ञानी संजोग थाहार काढे ते कह्यो. वली पूर्वोक्त कथनने स्पष्ट करवा अर्थे चोभंगी कहीये छीए, के एक तो साधुनो वेश अने संजति-व्रतिपणाना गुण १, एक साधुनो वेश अने असंजति अव्रति अपचखाणीपणाना गुण निह्नवमां, ए अजवि साधु २, एक अन्यलिंगीनो वेश अने संजति व्रति पचखाणीपणाना गुण अन्यलिंगीमां जावे साधपणुं ते आश्री ३, अने एक अन्यमतिनो वेश अने असंजति अव्रति अपचखाणीपणाना गुण ते त्रणसो त्रेसठ पाखंडी ४, ए चार भांगामां पेहेला पाठमां कया भांगा अने त्रीजा पाठमां कया भांगा ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के " पेहेलो अने बीजो भांगो तो पेहेला पाठमां छे, तेने दीधां तो एकान्त निर्जरा थाय, पाप नथी; अने त्रीजो ने चोथो भांगो त्रीजा पाठमां छे, तेने दीधां एकान्त पाप थाय. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! तथारुपमां तमे कहोछो के, वेषनुं कारण कांइ नथी, तो बीजा भांगामां अजवी साधुने जावे असंजति अव्रति अपचखाणी केवली जाणे छे, तेने पेहेला पाठमां केम गण्यो ? अने त्रीजा भांगामां अन्यलिंगीमां जावे साधुपणुं होय, तेने केवलज्ञानी गुण आश्री जावे संजति वृत्ति पचखाणी जाणे छे, तेने त्रीजा पाठमां केम गण्यो ? वेशनुं कारणतो तमारे लेखे कांइ नथी, गुण तो संजतिपणाना छे. एण हे देवानुप्रीय ! तथारुप तो वेशथीज आळखो जाय. तेथी त्रीजा पाठमां तथारुप-असंजति कह्यो छे. ते असंजति पाखंडीनो वेश छे, मिथ्यात्व प्ररुपे छे, अने मिथ्यात्वनो मालीक छे, तेनोज अधिकार छे. तेने एण दीधानुं पाप नथी कह्युं. "पडिलाभेमाणे किं कज्जइ" एवी पृछा छे. प्रतिलाभ नाम तो परम उत्कृष्ट लाभ मोक्षरुप निर्जरारुप लाभ जाणीने गुरुनी बुद्धे दे तेनेज कहाये; पण मागता जाचारी दुर्बलने अनुकंपा आणीने दान दे, तेने एत्रीस सूत्रमा कोइ ठेकाणे 'पडिलाभेमाणे' नथी कह्युं;

मानो छो ? मागता भीखारी दुर्बलने असंजति अव्रतिपणुं जाणीने तथा-रुप असंजति केम कहो छो ? तेने प्रतिलाभ्यां एकान्त पाप कह्युं छे, एम जुठ केम बोलो छो ? इहांतो तथारुप असंजति कह्यो छे ते अन्य-मतिनो वेश छे, मिथ्यात् प्ररुपे छे अने गुरु करीने पुजावे छे. तेनो श्रावक आलापसलाप करे अने अशनादिक प्रतिलाभे तो लोकीक मिथ्यात् लागे. जडिक गृहस्थ एम जाणे के, ए जिनमार्गी श्रावक अन्यमतिने रसोइ दे छे, दान दे छे, तो ए पण तारणतरण छे. एम मिथ्यात् दीपे. वली श्राव-कने अन्यदर्शनीनो सांसतो-परचो वर्ज्यो छे. जो अन्य दर्शनीनो सांसतो परचो करे तो समकितमां अतिचार लागे. तेथी तथारुप असंजतिने प्रतिलाभे तो परपापंडीनो सांसतो-परचो थाय, एज मिथ्यातनुं पाप लागे. वली अन्यमतिना वेश विना जे असंजति अव्रति छे, तेनेज तथा-रुप असंजति मानीए तो श्रावकने ज्ञातीगोत्री, दासदासी, तिर्यंच अने मागता भीखारी ए सर्व असंजति अव्रति छे, तेनो सांसतो-परचो करवाथी समकितमां अतिचार लागे, त्यारे ते करवाथी श्रावकनुं श्रावकपणुं (समकित) शी रीते रहे ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के "अन्यमतिनो वेश तथा परपापंडीपणुं धारण कीधुं तेनो सांसतो परचो करे तो समकितमां अतिचार लागे." त्यारे हे देवानुप्रीय ! जेनो सांसतो-परचो कर्यां अतिचार लागे तेनेज तथारुप असंजति अव्रति कहीये. तेने प्रतिलाभे तो मिथ्यातनुं पाप लागे, एम प्रत्युए त्रीजा पाठमां कह्युं छे; अने तमे कहोछो के "तथा-रुपमां वेशनुं कारण कांइ नथी. असंजति अव्रतिपणुं होय तेनेज तथारुप-असंजति कहीये." त्यारे अभविने सलिंगी-साधुनो वेश छे, व्यवहारमां साधुपणुं पाले छे, अने निश्चेमां असंजति, अव्रति, अपच-खाणी छे. ते तमेतो ज्ञान विना नथी जाणता, पण केवलज्ञानीतो जाणे छे. हवे अभविने सलिंगी-साधुनो वेश व्यवहार शुद्ध जाणीने, पेहेला पाठमां तथारुप समण माहण कह्या तेवुं जाणीने केवली संजोगमां राखे तथा बीजा साधु श्रावकने वंदणा करवानी तथा आहारपाणी

ती आज्ञा दे, के भावे असंजति अव्रति अपचखाणी जाणीने वेशनुं
ण कांइ नहिं, एम जाणीने त्रीजा पाठमां तथारुप असंजति, अव्रति
ञा तेवो जाणीने केवलज्ञानी संभोग बाहार काढे ते कह्यो. वली
वोक्त कथनने स्पष्ट करवा अर्थे चोभंगी कहीये छीए, के एक तो
साधुनो वेश अने संजति-व्रतिपणाना गुण १, एक साधुनो वेश अने
असंजति अव्रति अपचखाणीपणाना गुण निह्नवमां, ए अभवि साधु २,
एक अन्यलिंगीनो वेश अने संजति व्रति पचखाणीपणाना गुण अन्य-
लिंगीमां भावे साधपणुं ते आश्री ३, अने एक अन्यमतिनो वेश अने
असंजति अव्रति अपचखाणीपणाना गुण ते त्रणसो त्रेसठ पाखंडी ४,
ए चार भांगामां पेहेला पाठमां कया भांगा अने त्रीजा पाठमां कया
भांगा ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहेछे के " पेहेलो अने बीजो भांगो तो पेहेला
पाठमां छे, तेने दीधां तो एकान्त निर्जरा थाय, पाप नथी; अने त्रीजो
ने चोथो भांगो त्रीजा पाठमां छे, तेने दीधां एकान्त पाप थाय. " तेनो
उत्तर. हे देवानुप्रीय ! तथारुपमां तमे कहोछो के, वेषनुं कारण कांइ
नथी, तो बीजा भागामां अभवी साधुने भावे असंजति अव्रति अप-
चखाणी केवली जाणे छे, तेने पेहेला पाठमां केम गणो ? अने त्रीज
भांगामां अन्यलिंगीमां भावे साधुपणुं होय, तेने केवलज्ञानी गुण आश्री
भावे संजति वृत्ति पचखाणी जाणे छे, तेने त्रीजा पाठमां केम गणो
वेशनुं कारणतो तमारे लेखे कांइ नथी, गुण तो संजतिपणाना छे.
हे देवानुप्रीय! तथारुप तो वेशथीज जाणवो जाय. तेथी त्रीजा पा
तथारुप-असंजति कह्यो छे. ते असंजति पाखंडीनो वेश छे, मिथ्यात्व
रुपे छे, अने मिथ्यात्वनो मालीक छे, तेनोज अधिकार छे. तेने प
नुं पाप नथी कह्युं. "पडिलाभेमाणे किं कधइ" एवी पृछा छे. प्र
ाम तो परम उत्कृष्ट लाभ मोक्षरुप निर्जरारुप लाभ जाणीने
गुरू दे तेनेज कहीये; पण मागता भीखारी दुर्बलने अनुकंपा
दान दे, तेने बत्रीस सूत्रमां कोइ ठेकाणे 'पडिलाभेमाणे' नथ

पण देवुं कह्युं छे. शास्त्र सूत्र ज्ञाता अध्ययन चौदमे. पोटीला दानशाळा मांनी दान दे छे, ते पाठः—

ततेणं तेयलिपुत्ते पोट्टिलं उहयमण संकप्पं जाव झियायमाणं पासइ २ त्ता एवं वयासी माणं तुमं देवाणुप्पिया उहयमण संकप्पे जाव झियायह. तुमंणं ममं माहणसंसि विउलं असणं ४ उवक्खडावेहि बहूणं समण माहण जाव वणिमग्गणं देयमाणीय देवावेमाणिय विहराहि. ततेणंसा पोट्टिला तेयलिपुत्तेणं एवं वुत्तासमाणा हठतुठा तेयलिपुत्तस्स एयमठं पडिसुणेइ २ त्ता कल्लाकल्लिं माहणसंसि विउलं असणं ४ जाव देवावेमाणिय विहरइ ॥

अर्थः—त० तेवारे ते० तेतलीपुत्र पो० पोटीलाने उ० चिंतातुर म० मनमां सं० संकल्प विकल्प जा० यावत् झि० आर्तध्यान ध्याती दीठी पा० देखे, देखीने ए० एम व० कहे, मा० रखे तु० तमे दे० हे देवानुप्रीय ! ऊ० चिंता करो, म० मनमां सं० संकल्प जा० यावत् झि० आर्तध्यान करो. तु० तमे म० मारी मा० सतुकार दानशाळाए वि० विस्तीर्ण अ० अशनादि ४ उ० निपजावो. ब० घणा स० श्रमण मा० ब्राह्मण जा० यावत् व० वणिमग भिक्षाचरोने दे० देतीथकी दे० देवरावतीथकी वि० विचरो. त० तेवारे सा० ते पो० पोटीला ते० तेतलीपुत्रे ए० एम वु० कह्येथके ह० हर्ष तु० संतोष पामी, ते० तेतलीपुत्रनो ए० अर्थ प० सांभळे, सांभळीने क० दिन दिन प्रत्ये मा० दानशाळामां वि० विस्तीर्ण अ० अशनादि ४ जा० यावत् दे० देती देवरावती थकी वि० विचरे छे.

भावार्थः—हे सुज्ञ ! अहीं [illegible] तेने [illegible] 'दउदमाणि' कह्युं. पण 'दविआवेमाणि' नथी कह्युं. वळी ज्ञाताना चौ- दमा अध्ययनमां [illegible] आगळ [illegible] दानशाळा [illegible] ते पण 'दउरमाणे' कह्युं छे. ते पाठ [illegible]—

ततेणं से सागरदत्ते तहेव संभंतेसमाणे जेणेव वासघरे तेणेव उवागछइ २ त्ता सुकुमालियं दारियं अंके णिवेस- इ२ त्ता एवं वयासीः—अहोणं तुमं पुत्ता पोरा पोराणं जाव पच्चणु-ज्भवमाणि विहरसि. तं माणं तुमं पुत्ता! उहय मण जाव झियाहिं तुमणं पुत्ता! मम माहणसंसि विउलं असणं पाणं खाइमं साइमं जहा पोट्टिला जाव परिभ्रएमाणि वि- हराइ. ततेणं सा सुकुमालिया दारिया एयमठं पडिसुणेइ२ त्ता माहणसंसि विउलं असणं पाणं खाइमं साइमेणं जाव दलयमाणि विहरइ ॥

अर्थः—त० तेवारे से० ते सा० सागरदत्त त० तेमज सं० भय भ्रान्त थकी जे० ज्यां वा० वासघर छे ते० त्यां उ० आवे, आवीने सु० सु- कुमालीका दा० दारिकाने अं० खोळे णि० बेसारे, बेसारीने ए० एम व० कहेः-अ० अहो तु० तुमे पु० हे पुत्र! पो० पाछला भवनुं पाप कर्म जा० यावत् प० भोगवतीथकी वि० विचर. हवे हुं शुं करुं. तं० ते माटे मा० रखे तु० तमे पु० हे पुत्र! उ० आर्तध्यान म० मनमां जा०यावत् झि० ध्याता. तु० तमे पु० हे पुत्र! म० मारी मा० सतुकार दानशालाए वि० विस्तीर्ण अ० अशन पा० पाणी खा० खादिम सा० सादिम निपजावो ज० पो० पोटीलानी जा० परे प० वहेंची आपतीथकी वि० विचर. त० तेवारे सा० ते सु० सुकुमालीका दारिका ए० ए अर्थ प० सांभळे, सांभ- ळीने मा० दानशालाए वि० विस्तीर्ण अ० असण पा० पाणी खा० खा- दिम सा० सादम जा० जावत द० देती देवरावती थकी वि० विचरे.

भावार्थः—हवे जुओ! 'इहां दलयमाणे' कह्युं छे, पण समण मा- हण गरीबने दान देवामां 'पडिलाभेमाणे' नथी कह्युं. वली राय- प्रश्नेणी सूत्रमां प्रदेशीराजाए समण माहण अने रांक भीखारीने दान देवा दानशाला मंडावी, त्यां पण 'पडिलाभेमाणे' नथी कह्युं,

वर देखीने; मिथ्यात-मोहनी-कर्मना उदये गुरुनी बुद्धे, मोक्षनो हेतु छे. एवो भाव आणीने आपे तो मिथ्यात्वनुं पाप लागे. एवी रीते सूत्र भगवतीना त्रणे पाठमां पुछानी रचना छे. दातार तो एक श्रावकनेज कह्यो. सर्व दातार (दानना देणहारा) विषे नथी पुछ्युं. वळी पात्र त्रण प्रकारे कह्यां. फल मोक्षरुप तथा निर्जराना लाभरुप पुछ्यो. पछी प्रभुए त्रणे पाठमां जेवो लाभ हतो तेवो कह्यो. एकान्त निर्जरा; अल्प. दोष बहुत निर्जरा; अने एकान्त पाप. ए त्रणे पाठमां जेवां फल हतां तेवां कह्यां, पण पडिलाभवुं त्रणे पाठमां सरखुं कह्युं; ते गुरुनी बुद्धे मोक्षने हेते जाणवुं. माटे ए अनुकंपानो प्रश्न नथी. मागता भीखारी तथा दुःखीने मरता देखी अनुकंपा आणीने आपे तो एकान्त पाप लागे, एम नथी कह्युं. तमे प्रभुना वचन माथे एवां जुठां आळ दइ अनंत संसार केम वधारो छो ? वळी तेरापंथी कहेछे के, "आर्द्रकुमारे कह्युं छे के, ब्राह्मणोने जमाडे तो नारकीमां जाय. ए अनुकंपा दानथी नारकी केम कही ? " तेनो उत्तर. सुयगडांगजीना बीजा श्रुतस्कंधना छठा अध्ययननो पाठः—

सिणायगाणंतु दुवे सहस्से, जे भोयए णितिए माहणाणं;
ते पुण्णखंधं सुमहज्जणित्ता, भवंति देवा इति वेयवाओ.।४३।
सिणायगाणंतु दुवे सहस्से, जे भोयए णितिए कुलाल-
याणं; से गच्छइ लोलुव संपगाढे तिव्वाभितावी णरगाभि-
सेवी. ॥४४॥ दया वरं धम्म दुगुंछमाणा, वहावहं धम्म
पसंसमाणे; एगं पि जे भोययती असीलं. णिवो. णिसं-
जाति, कओसुरेहिं ॥४५॥

अर्थः—सि० स्नान वीगेरे षट्कर्मना करणहारा दु० बे स० हजार ब्रा० जे कोइ पुरुष भो० जमाडे णि० नित्य प्रत्ये मा० ब्राह्मणोने ते० ते पुरुष पु० पुन्य खंध स० मोटो ज० उपार्जीने भ० थाय दे० देवता. इ० एम वे० वेदनो वाणी छे. ॥ ४३ ॥ हवे आर्द्रकुमार ब्राह्मण प्रते कहे

चेः—सि० स्नान वीगेरे षट्कर्मना करणहारा दु० बे स० हजार ब्राह्मणने जे० जे कोइ भो० भोजन जमाडे णि० नित्य प्रत्ये कु० मार्जारवृत्तिवा साने, से० ते जमाडणहार ग० जाय लो० मांसने एद्धेकरी सं० व्याप्य छे ति० सहेतां दोहीलो ता० ताप छे जेनो, एवी ण० नरकनो भि० सेवणहार थाय. ॥४४॥ द० दयारुप व० प्रधान ध० धर्मनो दु० निंदणहारो व० हिंसामां ध० धर्मने प० प्रशंसतो थको एवा ए० एकने पि० पण जे० जे भो० भोजन जमाडे अ० व्रतरहितने णि० छ कायनो उपमर्दन करीने, ते सं० संजति अथवा सु० स्वर्गपणुं माने छे ते मृषा छे.

भावार्थः—हे देवानुप्रीय ! अहीयां तो आर्द्रकुमारने पहेलां ब्राह्मणोए कह्युं के, "हे आर्द्रकुमार ! तुम सरखा राजकुमारने ब्राह्मणज गुरु करवा जोग्य छे, परंतु शूद्र गुरु मानवा जोग्य नथी. ते माटे वेद, विप्र, विश्नुं, अने संध्यास्नान, ए चार मोक्षनां अंग छे, एथी मुक्ति थाशे. ए सनातन कर्मना करणहारा बे हजार ब्राह्मणोने नित्य प्रत्ये जमाडे तो पुन्यनो बंध उपार्जे, एवुं वेदमां कह्युं छे." एम ब्राह्मणे आर्द्रकुमारने कह्युं. जेम जैनमार्गमां सूत्र, साधु, जिन, अने त्याग, ए चार बोल मुक्तिना हेतु छे, तेम तेने ठामे वेद, ब्राह्मण, विष्णु अने भोग, ए चार बोल मानवा सारु देखाड्या. तेवारे आर्द्रकुमारे तेमने जैनमार्गना द्वेषी जाणी तथा मिथ्यात्व परुपता जाणी, तेमना बोलवाना अभीप्रायनो उत्तर दीधो के, मिथ्यात्त्व मार्गथी मुक्ती नथी. वली आर्द्रकुमारे कह्युं के, जे तम सरीखा सनातन कर्मना करणहारा बीलाडा तुल्य बे हजार ब्राह्मणोने जमाडे, ते तीव्र नरके जाय. तमे दयारुपी प्रधान धर्मनी दुगंछा करो छो, अने छकाय जीवनी हिंसा (वध) रुपी धर्मने प्रशंसो छो. एवा एक पण ब्राह्मणने जमाड्याथी (असुर धर्मे) देवगति थाय? तेवारे ब्राह्मणो बोल्या के "जे सनातन कर्मना करणहारा ...नां षट् कर्म करे, शुरु बुद्धे पुजावे) छे तेने तुं मोक्षनो हेतु जाण."

...र आर्द्रकुमारे ते ब्राह्मणोना अभिप्रायना अनुसारे पुर्वोक्त वचन ...मां. एम गुरुनी बुद्धे, मोक्षने हेते दे तेनी ना कही; पण अनुकंपा

सूयगमो २ एठाणं ३ सम्मवाउं ४ विवहापणत्ता ५ नायाधम्मकहाउ ६ उवासगदसाउ ७ अंतगमदसाउं ८ अणुत्तरोववाइयदसाउ ए पण्हावागरणाइ १० विवागसूय ११ दिठिवाउय १२ इच्चेइयं दुवालसग गणि पिंमग चउदस पुव्विस्स समसूय अन्निणं दस्स पुव्विस्स समसूय तेणपरं निणेसू नयणा सेतं समसूय ॥

अर्थः—से० ते किं० शुं स० सम्यक् सूत्र ? इति प्रश्न. गुरु बोल्या के, हे शिष्य ! सम्यक् सूत्र ज० जे ए प्रत्यक्ष आगल कहेशे ते अ० अशोकादि अष्ट महा प्रतिहार्यना धरणहार अरिहंत न० सम्यक् ऐश्वर्यादिकना धरणहार ते नगवंत, उ० उत्पन्न ना० केवलज्ञान दं० केवल दर्शनना ध० धरणहार ति० त्रण लोकना नि० देखणहार म० महिमा योग्य ठे, पू० पुजवा सत्कार करवा योग्य ठे, ती० नुतकाल प० वर्तमानकाल अने म० नविष्यकाल, ए त्रण कालना जा० जाण ठे. ते श्री तीर्थंकरदेव स० सर्वज्ञ सद० सर्वदर्शी ते पुरुषोए प० (प्रणत) कह्या. ते शुं कह्युं ते कहेठेः-दु० द्वादशांगीरुप ग० आचार्यनी पिं० पेटी प० कही तं० ते कहेठेः-आ० आचारांगने विषे पांच आचारनो विवरो (साधुनो आचार) चाल्यो ठे. १ सू० सुयगमांगने विषे स्वसमय परसमयना चार चाल्या ठे. २ ठा० ठाणायांगने विषे एक ठाणाथी मांमीने दसठाणा सुधी बोल चाल्या ठे. ३ स० समवायांगने विषे एक समवायांगथी लइ सो लाख कोमाकोमी प्रमुख बोल चाल्या ठे. ४ वि० विवाहपन्नतिने विषे गौतमस्वामीए ठत्रीस हजार प्रश्न पुठया तेनो विचार नगवती सूत्रमां चाल्यो ठे. ५ ना० ज्ञाताने विषे ग्राम नगरनो, साधु साधवीनो अने सर्व वस्तुनो वीचार चाल्यो ठे; अने धर्म कथाने विषे साठी त्रणक्रोम कथा कही ठे. ६ उ० उपासकदशाने विषे दश श्रावकनी उत्कृष्टी करणीनो वीचार कर्यो ठे. ७ अं० अंतगमदशांगने विषे अंत समये अष्टकर्मनो अंत कीधो तेनो वीचार चाल्यो ठे. ८ अ० अणुत्तरोववाइदशांगने विषे पांच

अणुत्तर विमानने विषे पोहोच्या तेनो वीचार चाल्यो छे. ए प० प्रश्नव्याकरणने विषे अंगुष्टादिक प्रश्ननो, पांच संवरनो अने पांच आश्रवनो वीचार चाल्यो छे. १० वि० विपाकने विषे शुभ-विपाक, अशुभ-विपाक कर्मनो विचार चाल्यो छे. ११ दि० द्रष्टिवादने विषे पांच प्रकारनो विचार चाल्यो छे. १२ इ० ए प्रत्यक्ष दु० बार अंग ग० आचार्यनी पिं० पेटी छे. ते आचारांगादिक छे ते मध्ये आचार एकादिक गुण आव्या, ते जेम द्रव्य शब्द वस्तुमां छए पद् द्रव्य आव्या, ते घणा भणणहार आश्री बार अंगमां सर्व समाणा. वली तेनुं स्वरुप कहेछे. च० चउद पु० पूर्वधारीनां कर्यां स० सम्यक् सूत्र कहीए. अ० वली द० दस पु० पूर्व संपूर्ण भण्या छे ते दस पूर्वधारीनां कर्यां पण स० सम्यक् सूत्र कहीए. एटलानांज कर्यां निश्चय सम्यक् सूत्र जाणवां ते सर्वने सम्यक् सूत्र कहीये. ते० ते उपरांत भि० जे दस पूर्वथी उंछुं भण्या छे तथा नव पुर्व भण्या छे तेनां कर्यां सूत्रनी भ० भजना छे. से० ते स० सम्यक् सूत्र कह्यां.

भावार्थः—हवे जुओ! दस पूर्व उंणा भण्या साधुनां वचन समसूत्र (साचां) करी मानवां, एम श्री वीतरागदेवे कह्युं नथी, पण साच जुठनी भजना कही छे. त्यारे हे देवानुप्रीय! ते वखते आर्द्रकुमार केटला पूर्वनुं ज्ञान भण्या हता ते कहो. वली कया सूत्रमां श्री वीतराग देवे कह्युं छे के, ब्राह्मणोने जमाडयाथी नारकीमां जाय, के ते वचननी नेश्रायथी आर्द्रकुमारे कह्युं ते सूत्रनुं नाम बतावो. तेवारे तेरापंथी कहे छे के "बीजा सूत्रमां तो श्री वीतरागदेवे, ब्राह्मणोने जमाडयां नारकीमां जाय, एम श्रीमुखथी तो कह्युं नथी, पण आर्द्रकुमारेज ए वचन ब्राह्मणोने कह्यां छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! सूत्रमां केवलीना कह्या विना मनथी आर्द्रकुमारे विवादमां ब्राह्मणोने कह्युं, ते वचन प्रमाण केम थाय? केमके दस पूर्व पुरुं भण्याविना साधु मनथी कहे ते वचन प्रमाणमां नथी; त्यारे आर्द्रकुमारे विवादमां मनथी ब्राह्मणोने कह्युं, ते वचन प्रमाण केम थाय?

सूयगमो २ एठाणं ३ सम्मवाउ ४ विवहापणत्ता ५ नाचाधम्मकहाउ ६ उवासगदसाउ ७ अंतगमदसाउ ८ अणुत्तरोववाइयदसाउ ९ पण्हावागरणाइ १० विवागसूय ११ दिठिवाउय १२ इच्चेइयं दुवालसग गणि पिमग चउदस पुविस्स समसूय अनिणं दस्स पुविस्स समसूय तेणपरं निणेसू नयणा सेतं समसूय ॥

अर्थः—से० ते किं० शुं स० सम्यक् सूत्र ? इति प्रश्न. गुरु बोल्या के, हे शिष्य ! सम्यक् सूत्र ज० जे ए प्रत्यक्ष आगल कहेशे ते अ० अशोकादि अष्ट महा प्रतिहार्यना धरणहार अरिहंत न० सम्यक् ऐश्वर्यादिकना धरणहार ते नगवंत, उ० उत्पन्न ना० केवलज्ञान दं० केवल दर्शनना ध० धरणहार ति० त्रण लोकना नि० देखणहार म० महिमा योग्य छे, पू० पुजवा सत्कार करवा योग्य छे, ती० जुतकाल व० वर्तमानकाल अने म० नविष्यकाल, ए त्रण कालना जा० जाण छे. ते श्री तीर्थंकरदेव स० सर्वज्ञ सद० सर्वदर्शी ते पुरुषोए प० (प्रणीत) कह्या. ते शुं कह्युं ते कहे छेः-दु० द्वादशांगीरुप ग० आचार्यनी पिं० पेटी प० कही तं० ते कहे छेः-आ० आचारांगने विषे पांच आचारनो विवरो (साधुनो आचार) चाल्यो छे. १ सू० सुयगमांगने विषे स्वसमय परसमयना नाव चाल्या छे. २ ठा० ठाणायांगने विषे एकं ठाणाथी मांमीने दसठाणा सुधी बोल चाल्या छे. ३ स० समवायांगने विषे एक समवायांगथी लइ तो लाख कोमाकोमी प्रमुख बोल चाल्या छे. ४ वि० विवाहपन्नतिने विषे गौतमस्वामीए छत्रीस हजार प्रश्न पुछया तेनो विचार नगवती सूत्रमां चाल्यो छे. ५ ना० ज्ञाताने विषे ग्राम नगरनो, साधु साधवीनो अने सर्व वस्तुनो वीचार चाल्यो छे; अने धर्म कथाने विषे साडी त्रणक्रोम कथा कही छे. ६ उ० उपासकदशाने विषे दश श्रावकनी करणी करणीनो वीचार कह्यो छे. ७ अं० अंतगमदशांगने विषे अंत समय अष्टकर्मनो अंत कीधो तेनो वीचार चाल्यो छे. ८ अ० अणुत्तरोववाइदशांगने विषे पांच

अणुत्तर विमानने विषे पोहोच्या तेनो वीचार चाल्यो छे. ए प० प्रश्नव्याकरणने विषे अंगुष्टादिक प्रश्ननो, पांच संवरनो अने पांच आश्रवनो वीचार चाल्यो छे. १० वि० विपाकने विषे शुभ-विपाक, अशुभ-विपाक कर्मनो विचार चाल्यो छे. ११ दि० द्रष्टिवादने विषे पांच प्रकारनो विचार चाल्यो छे. १२ इ० ए प्रत्यक्ष दु० बार अंग ग० आचार्यनी पिं० पेटी छे. ते आचारांगादिक छे ते मध्ये आचार एकादिक गुण आव्या, ते जेम द्रव्य शब्द वस्तुमां टप पद् द्रव्य आव्या, ते घणा जाणणहार आश्री बार अंगमां सर्व समाणा. वली तेनुं स्वरुप कहेछे. च० चउद पु० पूर्वधारीनां कर्यां स० सम्यक् सूत्र कहीए. अ० वली द० दस पु० पूर्व संपूर्ण जाण्या छे ते दस पूर्वधारीनां कर्यां पण स० सम्यक् सूत्र कहीए. एटलानांज कर्यां निश्चय सम्यक् सूत्र जाणवां ते सर्वने सम्यक् सूत्र कहीये. ते० ते उपरांत जि० जे दस पूर्वथी ओछुं जाण्या छे तथा नव पुर्व जाण्या छे तेनां कर्यां सूत्रनी भ० भजना छे. से० ते स० सम्यक् सूत्र कह्यां.

भावार्थः—हवे जुओ ! दस पूर्व उणा जाण्या साधुनां वचन सम-सूत्र (साचां) करी मानवां, एम श्री वीतरागदेवे कह्युं नथी, पण साच जुठनी भजना कही छे. त्यारे हे देवानुप्रीय ! ते वखते आर्द्रकुमार केटला पूर्वनुं ज्ञान जाण्या हता ते कहो. वली कया सूत्रमां श्री वीतराग देवे कह्युं छे के, ब्राह्मणोने जमाडयाथी नारकीमां जाय, के ते वचननी नेश्रायथी आर्द्रकुमारे कह्युं ते सूत्रनुं नाम बतावो. तेवारे तेरापंथी कहे छे के "बीजा सूत्रमां तो श्री वीतरागदेवे, ब्राह्मणोने जमाडयां नारकीमां जाय, एम श्रीमुखथी तो कह्युं नथी, पण आर्द्रकुमारेज ए वचन ब्राह्मणोने कह्यां छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सूत्रमां केवलीना कह्या विना मनथी आर्द्रकुमारे विवादमां ब्राह्मणोने कह्युं, ते वचन प्रमाण केम थाय ? केमके दस पूर्व पुरुं जाण्याबीना साधु मनथी कहे ते वचन प्रमाणमां नथी; त्यारे आर्द्रकुमारे विवादमां मनथी ब्राह्मणोने कह्युं, ते वचन प्रमाण केम थाय ?

कुमो आश्चर्यकारी वि० विद्या मंत्रादिके करी स० पापनी उपार्जन करे करी जी० जीवे, न० ते मंत्रादिकथी न पामे स० सरण. मंत्रादिक थाया पुत न थाय तं० अंतकालने विषे. ॥ ४५ ॥ त० अति अज्ञानपणे करी व० द्रव्य यति (वेशधारी) अ० शील रहित स० सदाय दु० दुःखी वि० विपरीतपणुं सु० पामे. परलोकने विषे सुख पामवानी आशा होय ते दुःख पामे. सं० निरंतर जाय न० नरक ति० तिर्यंच जो० योनिने विषे. मो० चारित्र वि० विराधीने अ० असाधुरुप. ॥ ४६ ॥ उ० आधाकर्मी कि० यतिने अर्थे मुले लाव्या होय ते नि० नित्य पिंड न० नमुके किं काइ पण अ० सदोष अग्गी० अग्निनी परे स० सर्व ज० जलो ज० ध- इने, इ० इहांथी चु० चवीने ग० जाय क० करीने पा० पाप कर्म ॥४७॥

भावार्थः—हवे जुओ ! अनाथीजी मुनीराजे श्रेणीक राजाने प- हेलां, तो द्रव्य अनाथपणुं देखाड्युं अने पछी भाव अनाथपणुं देखा- ड्युं के, हे राजन् ! साधुपणुं लेइ शुद्ध संजम तथा पांच माहाव्रत न पाले, रसनो गृद्धि थइ आधाकर्म्यादिक आहार तथा स्थानकनी प्ररु- पणा करे, घणांना घटमां मिथ्यात् घाले, पांच सुमतिने विषे जत्न न करे, अने घणा काल सुधी मस्तक मुंडावी तप नियमथी जे भ्रष्ट थाय, तेने पोली मुंठीनी उपमा दीधी. जेम पोली मुंठीमां कांइ नथी. तेम वेख तो साधुनो छे, पण ज्ञान, समकित अने चारित्ररुपी धन नथी तेने खोटां नाणांनी (काचना कटकानी) उपमा दीधी. ते असंजतियको सं- जति नाम धरावे एज मिथ्यात्व तेने कालकुट विष सरखो कह्यो. तेने विपरीत शस्त्र ग्रहे तेनी अने अविधे वैतालनो मंत्र जपे तेनी उपमा दीधी. ३०-थी-४४ मी गाथा सुधीमां घणो अधिकार छे अने ४५ थी ४७ मी सुधी तो इहां लखी छे, तेमां कह्युं छे के, वेशधारी यति स्त्रीपुरु- षनां लक्षण प्ररुपे अने स्वप्नानो विचार इत्यादिक प्ररुपे तेने ४६ मी गाथामां अज्ञानी, मिथ्यात्वी अने शील (आचार) रहित कह्यो. ते सदाय सुखथी विपरीतपणुं पामे, परलोके सुख पामवानी आशा होय त्यां दुःख पामे, अने निरंतर नर्क तिर्यंचनी योनीने विषे जाय. ते

चारित्र विराधीने असाधुरुप थाय. हवे जुउ ! ४६ मी गाथाना पहेला पदमां तो अज्ञानपणुं तथा मिथ्यात्वपणुं कह्युं, अने त्रीजा पदमां नर्क तिर्यंचनी गति कही. ए न्याये तंमतमे नाम मिथ्यात्वनुं छे.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के, इहां तो तंमतमे शब्दे अज्ञानपणुं कह्युं छे, पण मिथ्यात्व कह्युं नथी. तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! अज्ञानपणुं ने मिथ्यात्वपणुं ए बन्ने एकज छे. ज्यां अज्ञानपणुं त्यां निश्चे मिथ्यात्व छे, अने ज्यां ज्ञानपणुं त्यां निश्चे समकित छे. समद्रष्टीमां ज्ञाननी नियमा छे अने मिथ्याद्रष्टीमां अज्ञाननी नियमा कही छे. शाख सूत्र भगवती शतक आठमे उद्देशे बीजे. इत्यादिक ठामठाम सूत्रमां अज्ञान अने मिथ्यात्व एकज कह्युं छे. वली त्रीजा पदमां नर्क तिर्यंचनी गति कही छे अने चोथापदमां असाधुरुप कह्या छे, ते पण मिथ्यात्व आश्री कह्युं छे. जे दोषने निर्दोष स्थापे ने असाधुपणानां काम करीने साधुपणुं सद्दहावे, तेने छेतालीसमी गाथाना पहेला पदमां तंमतमे नाम अज्ञान मिथ्यात्व आवे. तेथी त्रीजा पदमां नर्क तिर्यंचनी गति कही, अने चोथा पदमां असाधुपणुं कह्युं. वली बीज...

जे कर्मने वशे दोष लगावे पण स्थापना न...
तेने तो निशियसूत्रमां प्रायश्चित्त कह्युं...
छठे गुणठाणे कहीये; अने तेनी गति तो...
अने उत्कृष्टी पेहेला देवलोकनी कही. शा...
उद्देशे बीजे. वली पचीसमा शतकना छठ...
नियंठा ने पांच चारित्रनो विस्तार छे. त्यां...
तो इंद्रपणुं १, सामानिकपणुं २, तायतिसगपणुं ३, कोटवालपणुं ४, अने अहमिंद्रपणुं ५, ए पांच मांहेली हरकोइ पदवी पामे. अने विराधिक होय तो चार जातना देवतामां जाय एम कह्युं छे.

वली श्री पार्श्वनाथजीनी २०६ आर्याउ तथा द्रौपदीना वारला (आगला) भवमां सुकुमालीका आदि अनेक साधपणामां दोष लगाडीने देवतामां गयां कह्या छे; पण विराधिक साधुनी नर्कतिर्यंचनी गति

कोइ ठेकाणे कही नथी. सर्वथा ज्ञान, दर्शन अने चारित्रथी कुशील कनी पेठे जे भ्रष्ट थाय तेज नर्कमां जाय. तेम इहां ४६ मी गाथाना त्रीजा पदमां नारकीनी गति कही. ते दोषने निर्दोष स्थापे तथा असंजमपणानां काम करीने साधुपणुं सद्दहावे तेथी मिथ्यात्व लागे. ते माटे ४६ मी गाथाना पहेला पदमां तंमतमे नाम मिथ्यात्वनुं छे अने तेथी त्रीजा पदमां नर्कतिर्यंचनी गति कही. वली नारकीमां कोण जाय, ते ४६ मी गाथामां कह्युं के उद्देशीक मुलनुं आण्युं, नित्य पिंडादिक, एषणिक के अणेषणिक कांइ पण छोडे नहीं अने अग्निनी परे सर्वभक्षी थाय, ते पापकर्म करीने दोषने निर्दोष स्थापे ते नर्कमां जाय ते आथी जाणवुं. जेम वीसमा अध्ययनमां तंमतमे नाम मिथ्यात्वनुं छे तेम भृगुने पुत्रे कह्युं, ते पण तंमतमा नाम मिथ्यात्व अंधकारनुं छे. ए थापना कहेवाना अभिप्रायनो उत्तर दीधो छे. वली तंमतमे शब्द पुरुष लिंग वाची छे. शास्त्र सूत्र अणुयोगद्वार, एकारान्त, उकारान्त अने अकारान्त इत्यादिक शब्द पुरुषलिंग वाची कह्या छे. ए न्याये तंमतमे शब्दमां एकार अंतमां छे. अने एं अलंकार वाची छे. ए न्याये तंमतमे शब्द पुरुषलिंग वाची छे, अने नारकी तो स्त्रीलिंग वाची छे. पाठमां पुरुषलिंग वाची शब्दनो स्त्रीलिंग वाची अर्थ शीरीते थाय ? ते काह्या हो ते विचारी जोजो. त्रण लिंग जाणीने पछी अर्थ करवानी भगवंतनी आज्ञा छे. त्रण लिंग जाण्या विना अर्थ करे ते भगवंतनी आज्ञा बाहार छे. शास्त्र सूत्र प्रश्नव्याकरणना बीजा संवरद्वारमां. तमे मतना लीधे तंमतमे शब्द पाठमां पुरुषलिंग वाची छे तेनो नारकी एवो स्त्रीलिंग वाची अर्थ करो छो, ते घणुं अयुक्त छे.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के " कोइक उत्तराध्ययनना टबार्थमां ब्राह्मणोने अभाव्या नारकी जाय एवो अर्थ लख्यो छे. तेथी अमे कहीये छीए. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अर्थ तो छद्मस्थ आचार्यना मनमां जेम भाव्या तेम लख्या छे. यथा पायचंदसुरीजीए, धर्मसींहजीए, लतसागरजीए, दोलतसागरजीए, अभयदेवसूरीजीए अने लक्ष्मीवल्लभजीए

केइक पाठनी टीका तथा अर्थ जुदी जुदी रीते कर्या छे. घणा सूत्रपाठना अर्थ अने टीका तो सर्व आचार्योए कर्यानो परमार्थ एक सरखो मले छे, पण कोइक पाठना अर्थ अने टीकामां परमार्थ न्यारो छे. हवे तमे कया आचार्यना कर्या अर्थ प्रमाण करोछो ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "दस पूर्वधारीना कर्या अर्थ तो सर्व प्रमाणमां छे, अने बीजा अर्थ तो हमणा थोमा कालना कर्या छे. ते आचार्योने पूर्वनुं ज्ञान नहोतुं, पण ते अर्थ मुल सूत्रना पाठ साथे मले, अने केवलीनां वचन साथे मेलवतां विरूद्ध न पमे तो प्रमाण छे. बाकी पोतपोताना मतना लीधे मनमां जेम जाण्या तेम कर्या, ते प्रमाणमां नथी. जो केवलीनां वचनथी मले तो प्रमाण छे." तेनो उत्तर,

त्यारे हे देवानुप्रीय! भृगु प्रोहितने वेटे ब्राह्मणोने जमाड्याथी तंमतमा पहोंचामे कह्युं, तेनो अर्थ तंमतमे शब्दे नारकीमां जाय. ए अर्थ तमे मतना लीधे प्रमाण केम करो छो? केमके त्यां तो जो गुरुनी वुद्धे मोहने हेते जाणे तो मिथ्यात्व अंधकारमां पमे, एज अर्थ साचो छे. वली तमे कहो छो के, ब्राह्मणोने जमाड्याथी नारकीमां जाय त्यारे अमे तमने पुछीए छीये के, तंमतमे नाम कइ नारकीनुं छे? तेवारे तेरापंथी कहे छे के, सातमी नारकीनुं नाम तंमतमा छे. त्यारे हे देवानुप्रीय! परदेशी राजाए पोणा वे हजार गामना हांसलनुं, मागता भीखारी तथा ब्राह्मणादिकने दानशाला मंमावी दान दीधुं, एम रायपश्रेणी सूत्रमां कह्युं छे. ए तमारे लेखे प्रदेशी राजा पण सातमी नारकीमां गयो जोइए. वली अनेक श्रावको जे अभंगद्वारे दान दीधा कह्या छे. ते सर्व तमारी कहेणीने लेखे सातमी नारकीमां गया जोइए. वली तमारा श्रावक न्याती, गोत्री, असंजति, अव्रुति छे तेने जमामे छे, गाय भेंस प्रमुख तिर्यंच असंजति अव्रुति छे तेने पोषे छे, तथा मागता भिखारी ब्राह्मणादिकने अं.: कालमां पेटीयादिक दान दे छे. ते सर्व दान देवावाला तमारा श्रावक तमारी सरदहने लेखे तो सातमी नारकीमां जवा जोइए. तेवारे सर्प बीलमां (दरमां) पसतो सीधो थाय तेनी पेरे

तेरापंथी खीसाणा (शरमींदा) थइने कहे के, गुरुनी बुद्धे मोक्षनो हेतु (धर्म पुन्य) जाणीने आपे तो नारकीमां जाय, अने संसारनो हेतु जाणीने आपे तो पण पाप तो लागे, पण सातमी नारकीमां न जाय. तेने उत्तर. हे देवानुप्रीय ! तमारी केहेणीने लेखे जिनमार्गी तो धर्म पुन्य न जाणे, पण मिथ्यात्वी पहेला गुणगणाना धणी तो, सर्व मागता भीखारी अने गरीब ब्राह्मणोने दान दीधामां धर्म पुन्य अने मोक्षनो हेतु जाणे छे, ते सर्व तमारी श्रद्धानी कहेणीने लेखे तो सातमी नर्कमां जवा जोइए; केमके तमे कहो छो के "सूत्रमां केवलीए कह्युं छे के, ब्राह्मणोने जमाड्यामां धर्म पुन्य जाणे तो सातमी नारकी (तमतमा) मां जाय". त्यारे केवलीनां वचन सत्य छे, संदेह कुछ नथी. ब्राह्मणोने तथा असंजति अव्रतिने दान दीधामां सर्व मिथ्यात्वी धर्म पुन्य जाणे छे. ते सर्व तो तमारी कहेणीने लेखे सातमीए जाशे. हवे छ नारकी खाली रही, तेमां तमारा साथ श्रावक कोण जाशे ते कहो.

अहो देवानुप्रीय ! "ब्राह्मणोने जमाड्याथी (तमतमा) सातमी नारकीए जाय. एवा जुठा अर्थ करीने अणसमजु जीवोना घटमां घोचा घेम घालो छो ? सूत्रमां वासुदेव चक्रवर्ती राज्य-पद्ममां मरे, तेनी पण सात नारकीनी समचय गति कही; पण एक सातमीमांज जाय एवुं कह्युं नथी. सिंह मछादिक हिंसक जीव समचय नारकीमां जाय कह्युं, पण एक सातमीमांज जाय एवुं कह्युं नथी. वली नारकीमां जवानां चार कारण महा आरंभादिक समचय कह्यां. तेनी शाख सूत्र ठाणायांग ठाणे चोथे. वली भगवती आदि बत्रीश सूत्रमां एवुं वर्णाव पण कह्युं नथी, के फलाणुं पाप कर्याथी सातमीमांज जाय. त्यारे ब्राह्मणोने जमाड्यां तमतमा सातमीमांज जाय, एवुं एकान्त वचन केवली केम कहे ? माटे हो ते वीचारी जोजो. इहां तो मूर्खोदिने देखी पोताना वेदने वेदनो मत, तथा ब्राह्मणोने जमाडवामां मोक्षनो हेतु तथा गुरुनी बुद्धीपणुं जणाव्युं छे. ते वादना केहेवाना अभिप्रायनो उत्तर दीधो छे, तमे कहोछो तेम सद्दहे तो समकित

नाम मिथ्यात्व अंधकारमां पडे. वली ब्राह्मणोने जमाड्यां नारकीमां जाय, एवुं वीवादवचनमां पापने कहे तोपण ग्रहस्थनुं वचन प्रमाणमां नथी; अने सूत्रमां तो गणधरे बाप बेटानी कहेणीनी अपेक्षाना वचन गुंथ्यां छे. ते विवादवचन अने अपेक्षाय वचननो उत्तर आर्द्रकुमारनी चरचामां लख्यां छे. ते रीते जाणवा. वली आर्द्रकुमारने तो ब्राह्मणोए तथा भृगुना बेटाने भृगुप्रोहीते पहेलां जीन-धर्मथी दिक्षाथी प्रणाम उतारवा वास्ते (वेदनो मत) मिथ्यात्वपणुं स्थाप्युं छे, अने ब्राह्मणोनुं गुरुपणुं जणाव्युं छे; तथा ब्रह्मभोजनमां पुन्यनो बंध; मोक्षनो हेतु; जणावी जिनधर्म निषेध्यो छे. तेथी आर्द्रकुमारे अने भृगुप्रोहितना बेटाए ब्राह्मणोने जीनमतना द्वेषी जाणीने कह्युं के, तमे कहो छो तेम सद्दहीने ब्राह्मणोने जो जमाडे तो तमतमा (मिथ्यात्व अंधकार) मां पहोंचे अने नारकीमां जाय; एवुं विवादमां वचन कह्युं; पण ते ग्रहस्थनुं विवाद वचन प्रमाणमां नथी. केवली मुनीराजनुं उपदेशीक वचन नीस्पृहिपणानुं नथी. नीस्पृहिपणे उपदेश वचन तो नमिराज रुषीए उत्तराध्ययन सूत्रना नवमा अध्ययनमां कह्यां छे. इंद्रे ब्राह्मणनुं रुप बनावीने नमिराजना समकितना पारखा निमित्ते प्रश्न पुछयां ते, ब्राह्मणने जमाड्या विषेनो नमिराज रुषीए उत्तर दीधो. ते पाठः—

जइत्ता विउले जन्ने, भोइत्ता समण माहणे;
दच्चा भोच्चा य जिट्ठा य, तउ गच्छसि खत्तिया ॥ ३८ ॥
एय मट्ठं निसामित्ता, हेउ कारण चोइउ;
तउ नमिराय रिसि, देविंदो इण मब्बवी ॥ ३९ ॥
जोसहस्सं सहस्साणं; मासे मासे गवंदए;
तस्सावि संजमो सेउ, अदितस्स वि किंचणं ॥ ४० ॥

अर्थः—ज० जो वि० घणा विस्तीर्ण ज० यज्ञ भो० जमाडीने स० शाक्यादिक श्रमण मा० ब्राह्मणने द० (गायादिक सुवर्णादिक दान)

णालवत्तेणं आलवित्तएवा संलवित्तएवा; तेसिं असणंवा ४ दाउवा अणुप्पदाउवा णणत्न रायाभिउगेणं गणाभिउगेणं बलाभिउगेणं देवाभिउगेणं गुरुनिग्गहेणं वित्तिकंतारेणं; कप्पति मे समणे निग्गंथे फासु एसणिजेणं असणपाणं खाइमं साइमेणं वत्र पडिग्गह कंबल पायपुंछणेणं पिढ फलग सेज्य संथारएणं उसह भेसज्जेणं पडिलाभे माणस्स विहरित्तते तिक ॥

अर्थः—त० तेवारे से० ते आ० आणंद गा० गाथापति स० श्रमण भगवंत म० महावीर स्वामीनी अं० समिपे सर्व विचार सांभळीने पं० पांच अणुव्रत स० सात शिक्षाव्रत (समकित पूर्वक) दु० बार वि० प्रकारे सा० श्रावकनो ध० धर्म प० अंगीकार करे, करीने स० श्रमण भगवंत श्री महावीर स्वामीने वं० वचने करीने वांदे न० मस्तके करीने नमस्कार करे, वांदी नमस्कार करीने ए० एम व० कहेः-नो० नहिं ख० निश्चे मे० मुजने भं० हे भगवंत! क० कल्पे अ० आज पछी (समकित पाम्या पछी) अ० अन्यतिर्थीना साधु, गुरु, शाक्यादिक योगी, संन्यासि, अन्यलिंगीना साधु अण० अन्यतिर्थी संबंधीया देव जैन तिर्थंकर टाळी हरिहरादिक देवता अ० अन्यतिर्थी संग्रह्या जैनमतिना साधु चे० अरिहंतनी आज्ञा विना निकळ्या जमाली प्रमुख निन्हवादिक अव्यक्त तथा एकल विहारी उसन्नादिक पांच भेदे गुण रहित ढीला पासत्थाने वं० वांदवा ण० नमस्कार करवो पु० पहेला अ० अणबोलतां प्रत्ये आ० बोलाववा, सं० तेणे बोलाव्या पछी पण वारवार संभाषण करवुं ते परिग्रहादिकने धर्म निमित्ते (कर्म क्षयने हेतुए) वांदवा, पुजवा, पंचांग प्रणाम के नमस्कार करवा न कल्पे. ते० तेने पूर्वोक्त रीते धर्म पुन्य अर्थे अ० असन, पान, खादिम, सादिम ए च्यार जातनो आहार दा० देवो अ० वारंवार देवो ते मुजने न कल्पे; ण० पण एटलुं विशेष आगार छे, ते कहे छे रा० राजादिकना आग्रहथी देवुं तो ग० ज्ञातीना प्र-

बद्धापणे करीने देउं तो, ब० बलात्कारे मनुष्यादिकने जोरे देउं तो, दे० देव-तादिकना कारणे. गुत्तावेष्टितपणे देउं तो, गु० गुरु, माता, पितादिकना आग्रहथी देउं तो अने वि० अटवी अथवा दुर्भिक्षादि कारणे देउं तो व्रत न भांगे. ए छ आगार. हवे क० कल्पे मे० मुजने स० श्रमण साधु नि० निर्ग्रंथने फा० प्रासुक ए० ४२ दोष रहित अ० अन्न पा० पांणी (द्राक्षादिकनुं) खा० खादिम (फलादिक) सा० स्वादिम (मुखवास लवींगादिक) व० वस्त्र प० पात्र कं० कांबली पा० पायपुछणुं (रजोहरणादिक) पी० पाटीउं फ० पुवनुं पाटीउं से० उपाश्रय, सं० संथारो (दर्भ प्रमुख परालादिकनो साथरो) उ० रोगापहारी औषध भे० भेषज पथ्य प्रमुख साधुने योग्य ग्राह्य वस्तु धर्म वृद्धिकारी निर्जरा (मोक्ष) ने अर्थे साधु प्रत्ये प० प्रतिलाभतो थको वि० विचरुं ति० एम कहे. एवो आणंद श्रावके अभिग्रह लीधो छे.

भावार्थः—हवे जुओ! इहां तो "नोकप्पइ अजप्पभिइए," एटले आज पहेलां मिथ्यात्वपणामां मुजने कल्पता हता, (ए काम करतो हतो):-अन्यतिर्थीने (स्वामी सन्यासि तापसादिकने)१. अन्यतिर्थीना देवने (ब्रह्मा विश्नु महेश्वरादिकने)२ अने अन्यतिर्थीए ग्रह्या जैनमतिना चैत्यने (जैनमतीना साधु अन्यतिर्थीना भेला थया तेने)३, ए त्रणेने आज पहेलां वंदणा नमस्कार करतो हतो, विना बोलाव्यां बोलावतो हतो, वारं-वार बोलावतो हतो, अलाप सलाप करतो हतो, असनादि चार अहार देतो हतो, तथा देवरावतो हतो ते हवे पछी वांदु नही, नमस्कार करुं नहि, पहेलां बोलावुं नहीं, वारंवार बोलावुं नहीं, अलापसलाप करुं नहीं, अने अस-नादिक चार अहार देउं नही, देवरावुं नही एवो अभिग्रह लीधो. हवे तमे ज्ञानदृष्टी दइने जुओ के आज पहेलां मिथ्यात्वपणामां, आणंदजी श्रावक मागता भीखारीने वांदता हता, नमस्कार करता हता? के तथा-रुप अन्यतिर्थीने (मिथ्यात्वना स्वामीने) गुरु करीने मानता हता अने वंदणा नमस्कार करता हता? हवे श्रावकनां व्रत अंगिकार कर्या पहेलां, जेने वंदणा नमस्कार करता हता तेनेज वंदणा नमस्कार आज पछी

शुं ज्यारे पाप छे के तेने पंदरमा कर्मादानमां लइने घाल्युं ? चार कारणे जीव नारकी अने तिर्यचनुं आयुष्य बांधे, तेमां पण दान न घाल्युं. तेमज अढार पापमां पण दानने न घाल्युं. वली सुयगडांगना बीजा श्रुतस्कंधना बीजा अध्ययनमां अधर्मना (पापना) करणहारनां लक्षण वखाण्यां. तेनां माठां लक्षण अनेक प्रकारे वर्णव्यां छे, तथा अनेक पापनां कर्तव्य नाम लइ लइने वर्णव्यां छे. तेमां पण दाननी करणी कही नथी. वली, नारकीना नेरियाने पर्माधामी पाछला जवनां दुःकृत संभारीने पीडा देछे. तेमां परदारागमन, जीवहिंसा, चोरी, कपट, आल, नींदा, प्रमुख कार्य संभारीने वेदना देछे; तेमां पण दानरुपी अधर्म संभारीने वेदना देता कह्या नथी. त्यारे इहां वीतरागे एवुं ज्यारे पाप दानमां शुं दीठुं ? के, दानने कर्मादानमां घाल्युं ? हे देवानुप्रीय! सूत्रमां तो 'असइजण पोसणया' ए पाठना अक्षर छे. एनो अर्थ एम छे के, स्वार्थ हेते हिंसक जीव पोषवा नही अने दासी गुणिकाने कुशील सेवरावी पैसा लेवा नही. एवा वेपारनी आजीविका श्रावके करवी नही; तथा घरमां जुवा प्रमुख जानवरोने चुगवा वास्ते कुकडांने पालवां नही; तेमज घरमां उंदर थया होय तेनुं भक्षण करवा माटे बीलाडी पालवी नही; आदि दुष्ट जानवर स्वार्थ निमित्ते पोषवां नही.

वली ए अनुकंपा दाननी करणी अनर्थादंडमां तथा कर्मादानमां होय तो कोइ तीर्थंकरे, केवलज्ञानीए तथा साधुए, कोइ श्रावकने अनुकंपा आणीने दान देवाना पचखाण केम न कराव्या ? कराव्या होय तो पाठ बतावो. वली तमे पण पचखाण नथी करावता. जो दानमां अनर्थादंड अने कर्मादान जाणे तो साधु पचखाण केम न करावे ? कारण, के पापना पचखाण तो साधुए करावबाज कह्या छे, पण जोगाजोग विचारे. जेमके कोइ पुरुष साधु पासे आवीने कहे के "हे स्वामी ! मुजने अणगाण्युं पाणी पीवानी सोगन करावो" तो सुखे करावे; पण कोइ कहे के " मुजने गाणीने पाणी पीवाना पचखाण करावो " तो साधु न करावे. शामाटे न करावे ? तमारे लेखे साभी गाणवानी हिंसा टली;

पण ए अजोग पचखाण साधु न करावे. तेम साधु पोताना खावापीवाना पचखाण करावे, पण अनुकंपा आणीने दानदेवाना पचखाण न करावे; कारणके श्री जिनमार्गना श्रावकनी करणीमां दानदेवुं निश्चे दीसे छे, ते माटे ए पचखाण न करावे. तमारी श्रद्धाने लेखे तो अनर्थादंड कर्मादानमां जाणीने ठाम ठाम सूत्रमां ए पचखाण करावयां जोइए; पण श्री वीतरागदेवनी एवी श्रद्धा नहोती. तमे मतने सीधे अणहुती कुयुक्ति लगावोछो. वली प्रदेशीराजा केशीश्रमण कने धर्म पाम्या पहेलां मिथ्यात्वी (नास्तिक मति) हता, ते दिननां लक्षण वर्णव्यां, तेमां कह्युं के, लोही खरड्या हाथ रहेछे, दीठीने अणदीठी कहेछे, अणदीठीने दीठी कहेछे, इत्यादिक अनेक पापनां कर्तव्य करतो कह्यो; पण एम न कह्युं के, दान दया रुपी पाप करे छे. वली भगवतीजीना पंदरमा शतकमां विमलवाहन राजानां लक्षण वर्णव्यां. तीहां 'श्रमणपिडकुल' कह्यो, पण दान देतो दया पालतो कह्यो नथी. वली जंबुद्विपपन्नतिमां अवाडचिलाया अनार्य वर्णव्या. ते वर्णनमां पण दान दया वर्णवी नथी. त्यारे हे देवानुप्रीय ! दान दयामां पाप होय तो क्यांकतो वीतरागदेव उपदेश पक्षमां पापमां वर्णव करत; पण वीतरागदेवनी तमारा सरखी श्रद्धा नहोती एम जाणजो.

वली तेरापंथी कहे छे के, "असंजति अव्रतिने दान देवुं क्यां कह्युं छे ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! प्रथम तो श्री तीर्थंकर माहाराजे दान देवानी रीती चलावी छे. पहेलां त्रणसोने अठ्यासी क्रोड एसी लाख सोनैया वरस दीवस सुधी वरसीदान दइने पछी दीक्षा ले छे. ते असंजति अव्रतिने दान दे तेमां जो पाप होय तो, ए पापनी स्थिति तीर्थंकरदेव केम राखे ते कहो. तवारे तेरापंथी कहे छे के "तीर्थंकर तो पहेलां स्त्रीउथी भोग भोगवे छे, राज्य करे छे तथा स्नानादिक अनेक पापनां काम करे छे, तेम ए पण पापनुं काम छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ए भोगादिक तो पूर्व भवना कर्मना उदयभाव (भोगावली कर्म) छे ते भोगवे छे. ए तो अर्थ पापमां छे, पण दान देवुं ते कया कर्मनो

उदयनाव ठे ते कहो. वली ए अर्थ-पापमां ठे के अनर्थ-पापमां ठे ते कहो; अने ए अनर्थ-पाप शी रीते जोगवे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के "जगवंत श्री महावीरजीए वरसीदान असंजति अव्रतिने दीधुं तेनुं पाप लाग्युं, तेथी तेमणे बार वरस दुःख दीठां." जे उपर मतना लीधे एवी खोटी जोमो कीधी ठे, ते ढालनी गाथाः—

लीआमे पाप ने दियामे धर्म, आप तो रेह गया कोरारे;
देवता कनांसुं ले मीनखांने दीधा, तरे वीरजीने पम गया फोमारे.
चतुर विचार करीने देखो ॥ १ ॥

एवी खोटी जोमो करी ठे. "देवताकनेथी सोनैया जगवाने लीधा तेनुं तो पाप लाग्युं, ने मनुष्यने दीधा तेथी धर्म थयुं, तो पण आव्या तेम गया अने पोते तो कोराने कोरा रह्या; पण एटलुं विशेष के, देवता कनेथी लइ मनुष्यने दीधा, तेथी जगवानने साकावार वरस ने पंदर दीवस सुधी ठद्मस्थपणामां फोमा पड्या." एवां अनर्थ वचन बोले ठे. पण जुओ! हे देवानुप्रीय! श्री महावीरजीए तो दानना फोमा जुगत्या (जोगव्या); पण दान तो अनंता तीर्थंकर थया ते सघलाए दीधुं ठे. तेमज मल्ली-नाथ जगवाने वरसीदान देइ दिक्षा लीधी; पठी सवा पोहोरे केवलज्ञान उपन्युं. ए वरसीदान दीधुं तेना फोमा मल्लीनाथ जगवान क्यारे जो-गवशे ते कहो? हे देवानुप्रीय! तमे मतना लीधे प्रजु उपर एवां अ-ढतां आल केम दो ठो? तेवारे वली तेरापंथी कहे ठे के 'ए तो अनाद कालनी स्थिती ठे' तो हे देवानुप्रीय! ए स्थिती पाप जाणीने राखे ठे के कांइ शुज फल (गुण) जाणीने राखे ठे? ए करणी आर्य पुरुषनी ठे के अनार्य पुरुषनी ठे ते कहो.

वली तेरापंथी कहे ठे के "आ जगतमां बे बोल ठे, व्रत ने अव्रत. असंजतिने अने अव्रतिने दान आपे ए करणी अव्रतनी ठे, माटे व्रतमां ए काम करवुं नही. अनुकंपा आणीने असंजतिने अव्रतिने दान दे तेमां व्रत निपजे तो संवर निर्जरा थाय, पुन्य बंधाय; पण व्रत नथी;

अव्रत छे तेथी पाप लागे." तेनो उत्तर. हे मंगलमूर्ति! व्रतमां तो ए काम नथी ते सर्व जाणे छे, पण दाननी करणी केम निषेधो छो? ए तो अनुकंपा आणीने दे से शुभ जोगनी करणी छे, पण अव्रत नथी. जेम साधुजी गुरुदेवनी वैयावच करे, आहार वस्त्रादिक आणी आपे, हाथ पगादि चांपे अने तेलादिक मसले, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? वली साधु श्रावक गुरुदेवनी सामा जाय, गुरुदेव आव्याथी उजा थाय, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? वली साधु श्रावक पांच प्रकारनी सझाय करे, वायणा१ पुछणा२ परियटणा३ अणुपेहा४ अने धर्मकथा५, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? वली श्रावक व्याख्यान सांभले, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? ध्यान करे, धर्म उपदेश दे, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? पडिले-हणादिक इत्यादिक अनेक शुभकाम श्रावक करे, तेने व्रतमां गणो के अव्रतमां? जो व्रतमां गणो तो कयुं व्रत निपजे ते कहो, अने जो अव्रतमां गणो तो, तमारी श्रद्धाने लेखे तो एकान्त पाप लागवुं जोइए; कारण के अनुकंपा आणीने दान दे तेमां तमे कहो छो के, व्रत नथी तेथी पाप लागे. त्यारे पूर्वोक्त गुरु आदिकनी वैयावच करे, सामो जाय, अने सझायादिक करे, ए पण तमारी कहेणीने लेखे व्रतमां नथी, अव्रत छे, कारण के तमे जगतमां बेज बोल कहो छो, व्रत ने अव्रत. ए सझायादिक व्रतमां गणो के अव्रतमां?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "ए काम व्रतमां तो नथी, पण शुभ जोग निर्जरानी करणी छे, तेथी कर्म निर्जरा थाय, पुन्य प्रकृति बंधाय." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! अनुकंपा आणीने दान दे, ते पण शुभ जोगनी करणी छे. तेमां निर्जरा थवानो अने पुन्य बंधावानो नाकारो नथी. तमे व्रत अव्रतनुं नाम लेइ अणसमजु लोकोना घटमां घोचा केम घालो छो? वली तेरापंथी कहे छे के "मागता भीखारीने जे कोइ अन्न-पाणी वस्त्रादिक आपे, तेणे अव्रत वधार्युं." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! "भुख्या तृषातुर टाढे मरताने केटलुंक अव्रत घटतुं हतुं ते अन्नवस्त्रादिक देइने वधार्युं." एम तमे कहो छो, पण श्री भगवंते तो निगोदा,

दिक सर्व चोरासी लाख जीवाजोनने लाग नथी, तेथी चौदे कनुं अव्रत सघलाने सरखुं खुल्लु कह्युं छे. वली रांकने दिक राजाने सरखुं अव्रत कह्युं छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक उद्देशे नवमे. ते पाठः—

भंतेति भगवंगोयमे समणंभगवं महावीरं वंदइ नमंसइ त्ता एवं वयासी सेणुणं भंते! सेठियस्सय त... वणस्सय खत्तियस्सय समाचेव अप्पच्चक्खाणं किरिया वइ? हंता गो० सेठियस्सय जाव अपच्चक्खाण ... सेकेणठेणं भंते एवं वुच्चइ? गो०! अविरइ पडुच्च सेतेणठे णं गोयमा एवंवुच्चइ सेठियस्सय तणुयस्सय जाव

अर्थः—भं० हे भगवंत! एवे आमंत्रणे अथवा गुरु प्रत्ये णकारो वचन कहीने पुछे, भं० भगवंत गोतम स० श्रमण ... भगवंत श्री मा० माहावीर प्रत्ये वं० वांदे न० नमस्कार करे, मस्कार करीने ए० एम व० कहेता हवा. से० ते णुं० निश्चे गवान! से० श्रीदेवीनी मूर्तीना पाटबंध जेना माथे वांध्या शेठने, त० रांक दरिद्रिने, कि० कृपण दरिद्रिने अने ख० क्षत्री ने स० सरीखो चे० निश्चे अ० अप्रत्याख्यान क्रिया एटले थी उपन्यां कर्मबंध रुप कि० क्रिया क० लागे? इति प्रश्न. उत्तर. गोतम. से० सेठने जा० यावत् अ० अप्रत्याख्यान कि० एटले श्रेष्टी, दरिद्रि, रांक अने राजाने सरखी क्रिया लागे छे के० शा छे० अर्थे भं० हे भगवान! ए० एम वु० कह्युं? इति उत्तर. गो० हे गोतम! अ० इहा सर्वने छे ते अव्रती प० आश्री. से० तेणे छे० अर्थे गो० हे गोतम! ए० एम वु० कह्युं के से० दरिद्रिने जा० जावत् क० अप्रत्याख्यान क्रिया लागे.

भावार्थः—हवे जुवो! इहां अन्ननो एक कण अने

परपरिवाए उक्कोसे अवकोसे उन्नय उनामे डुन्नामे एसणं कइवणे पं.? गो.! पंचवणे जहा कोहे तहेव ॥ अह भंते ! माया उवहि नियम्हि वलए गहणे णुमे कक्के कुरुए जीमे किब्बिसे आयरणया गुहणया वंचणया पलिउंचणया साइजोगेय एसणं कइवणे पं.? गो.! पंचवणे जहेव कोहे॥अह भंते ! लोभे इच्छा मुच्छा कंखा गेहि तण्हा भिज्झा अभिज्झा आसासणया पच्छाणया लालपणया कामासा भोगासा जीवीयासा मरणासा नंदी रागे एसणं कइवणे पं? गो.! जहेव कोहे॥अहभंते! पेच्चे दोषे कलहे जाव मिच्छा दंसणसल्ले एसणं कइवणे? गो.! जहेव कोहे तहेव चौ फासे ॥

अर्थः—रा० राजग्रहि नगरीने विषे जा० जावत् गोतम ए० एम कहेछे. अथ हवे भं० हे भगवान ! पा० प्राणातीपात मु० मृखावाद अ० अदत्तादान मे० मेथुन अने प० परिग्रह ५. ए पांच ए० एने विषे क० केटला व० वर्ण क० केटला गं० गंध क० केटला र० रस अने क० केटला फा० फर्स पं० कह्या? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ते कर्मने पुग्गलरुपपणाथी(पुग्गलात्मक छे तेथी) वर्णादिक होय. एटला माटे पं०पांच वर्ण दु० बे गंध पं० पांच रस अने च० चार फर्स (स्निग्ध, रुक्ष, शीत अने उष्ण. ४) शुक्षम परिणामी पुग्गलने होय. कर्म शुक्षम परिणामी छे ते माटे. अ० अथ हवे भं० हे भगवान ! कोहे० कर्म उपार्जनहार, सामान्यरुप प्रणाम ते क्रोध १, अने को० विशेषरुप ते कोप २, रो० क्रोधनो अनुबंध ते ३, दो० स्वात्म अने परात्मने दोषे ते ४, अ० परायो अपराध न सहे ते ५, सं० वारंवार क्रोधरुपी अग्नि बले ते ६, क० मोटा शब्देकरी भुंडा वचन बोले ते ७, चं० क्रोधेकरी रुद्र आकार करे ते ८, भं० दंडादिकेकरी युद्ध करे ते ९ अने वि० अविनय बोले ते १०. ए इहां कलहादिक क्रोधनां कार्य छे ए सर्व एकार्थ छे. ए० एने विषे क०

केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस, जा० यावत् क० केटला स्पर्श प० कह्या ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पं० पांच वर्ण पं० पांच रस दु० बेगंध अने चो० चार स्पर्श प० पूर्वे कह्या ते. अ० अथ हवे भं० हे भगवान! मा० मान प्रणाम उपार्जनहार कर्म. त्यां मान सामान्य नाम छे अने मदादिक विशेष नाम छे १, म० मद हर्ष २, द० दर्प ३, थं० नमे नही ४, ग० निःशंकपणुं ५, अ० अनेरा पासे गुण कीर्तन करावे ६, प० पराया अवगुणवाद बोले ७, उ० पोते पोतानी रिद्धि उपार्जे ८, अ० अभिमानेकरी आत्माने तथा परने कषाय प्रतिभावे ९, उ० उंचो थाय (अहंकारे करी) १०, उन्ना० जे आवीने नमे तेने गर्वे प्रवर्ते ११ दु० दुष्टपणे नमे १२. ए० सर्व मानना बार बोल कह्या. इहां स्थंभादिक मानना कार्य ते ए सर्व मानवाचक छे. ए० एने विषे क० केटला वर्ण, केटला रस, केटला गंध अने केटला स्पर्श प० कह्या ? गो० हे गौतम ! पं० पांच वर्ण इत्यादिक ज० जेम को० क्रोधने कह्या त० तेम कहेवा. अ० अथ हवे भं० हे भगवान ! मा० माया सामान्यपणे नाम उपधि इत्यादिक तेना भेदः–उ० परने वंचन (ठगवा) निमित्ते समीप जाय १, नि० पणो आदर करी परने ठगे २, व० जेने भावे वांकी चेष्टा, वांका वचने बोले ३, ग० आगळाने वंचन अर्थे वचन जाल करे ४, णु० परवंचन अर्थे नीचो [illegible] ५, क० मायाए करी अनेराने मारे ६, कु० माया विशेषे भंड कुचेष्टा करे ७, जी० परने (वंचन) ठगवा निमित्ते क्रिया आदरे ८, कि० [illegible] भवान्तरे अथवा ए जन्मने विषे किलविष थाय ९, आ० [illegible] १०, गु० पोतानुं स्वरूप गोपवे ११, वं० [illegible] १२, द० वंचन अर्थे [illegible] करी देखाडे १३, सा० [illegible] ([illegible]) [illegible] १४. ए सर्व मायाना एकार्थ छे. ए० एने विषे क० केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस अने केटला स्पर्श [illegible] कह्या ? गो० हे गौतम ! पं० पांच वर्ण इत्यादि ज० जेम को० क्रोधने विषे कह्या तेम मायाने विषे कहेवा. अ० अथ हवे भं० हे भगवान ! [illegible] सामान्य नाम अने इच्छादि विशेष १, [illegible] २, मु

रक्षण अनुबंध ३, कं० अप्राप्तिनी वान्छा ४, गे० प्राप्त अर्थने विषे आशक्त ५, त० पाम्या अर्थने विषे तृष्णा न जाय ६, जि० विषयनुं ध्यान ७, अ० द्रढ अभिनिवेश विषय चित्त ८, आ० मारा पुत्र तथा शिष्यने एम होजो एवी आशीस ९, प० प्रार्थना (इष्ट अर्थनी याचना करे ते) १०, ला० लालपाल करीने वारंवार मागे ११, का० शब्द रुपनी आशा करे १२, भो० भोगरुपनी (गंध-रस-स्पर्शनी) आशा करे १३, जी० जीवीतव्यनी आशा करे १४, म० कोइ अवस्थाए मर्ण वान्छे १५, नं० समृद्धियकां राग हर्ष ते नंदीराग वाजां विशेष १६. ए लोभ ए सर्व लोभ वाचक छे. ए० एने विषे भं० हे भगवान ! क० केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस अने केटला स्पर्श प० कह्या ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ज० जेम को० क्रोधने विषे कह्या तेम लोभने विषे पण कहेवा. अ० अथ हवे भं० हे भगवान ! पे० पुत्रादि विषे स्नेह १, दो० दोष (अप्रितो) २, क० प्रेम हास्य (कलह) जा० यावत् अभ्याखान, पैशुन, रतिअरति, परपरिवाद, मायामोसो मि० मिथ्यात-दर्शन-सल्य इत्यादि पापस्थान. ए० एने विषे क० केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस अने केटला स्पर्श कह्या ? ए प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पं० पंच वर्ण इत्यादि ज० जेम क्रोधना कह्या तेमज चार फर्स अढार पापने विषे जाणवा.

भावार्थः—हवे जुओ ! ए पाठमां तो प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन अने परिग्रह, ए पांचे रुपी
क्रोधना दस भेद, मानना चार भेद,
ना सोळ भेद, अढार पाप अने
रसी कह्या छे. जेम आठ कर्म
पण कोइने आपी शका
चोफरसी कह्यो छे. अ
उपर मुर्छा ममता हो
पोतानो पोतानी
रुपी चोफरसी छे ! ह

केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस, जा० यावत् क० केटला स्पर्श प०
कह्या ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पं० पांच वर्ण पं० पांच र
दु० बेगंध अने चो० चार स्पर्श प० पूर्वे कह्या ते. अ० अथ हवे भं
हे भगवान! मा० मान प्रणाम उपार्जनहार कर्म. त्यां मान सामान्य ना
छे अने मदादिक विशेष नाम छे १, म० मद हर्ष २, द० दर्प ३, थं० थं
नही ४, ग० निःशंकपणुं ५, अ० अनेरा पासे गुण कीर्तन करावे ६, प
परना अवगुणवाद बोले ७, उ० पोते पोतानी रिद्धि उपार्जे ८, अ०अ
भिमानेकरी आत्माने तथा परने कषाय प्रतिज्ञावे ९, उ० उंचो पा
(अहंकारे करी) १०, उन्ना० जे आवीने नमे तेने गर्वे प्रवर्ते ११ दु० दुष्ट
पणे नमे १२. ए सर्व मानना बार बोल कह्या. इहां स्थंभादिक मानना
कार्य छे ए सर्व मानवाचक छे. ए० एने विषे क० केटला वर्ण, केटला
रस, केटला गंध अने केटला स्पर्श प० कह्या ? गो० हे गौतम! पं०पांच
वर्ण इत्यादिक ज० जेम को० क्रोधने कह्या त० तेम कहेवा. अ० अथ
हवे भं० हे भगवान ! मा० माया सामान्यपणे नाम उपधि इत्यादि
तेना भेद.—उ० पाले वंचन (ठगवा) निमित्ते समीप जाय १, नि० पणो
[illegible] करी पाले तो २, क० जेने जावे बांकी चेष्टा, बांका वचने बोले
३, क० आत्माने वंचन अर्थ वचन जाल करे ४, गु० परवंचन अर्थ नीचो
[illegible] ५, क० मायाए करी अनेराने मारे ६, कु० माया विशेष दंभ
[illegible] ७, जी० परने (वंचन) ठगवा निमित्ते क्रिया आचरे ८, कि०
[illegible] अथवा [illegible] निमित्ते [illegible] ९, आ०
[illegible] १०, गु० पोतानुं [illegible] गोपवे ११, व० आ
[illegible] वंचन अर्थे [illegible] करी [illegible] १२, सा० [illegible]
[illegible] १४. ए सर्व मायानी [illegible]
[illegible] क० केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस अने केटला स्पर्श
[illegible] ? गो० हे गौतम ! पं० पांच वर्ण इत्यादि ज० जेम को० क्रो
[illegible] तेम कहेवा. अ० अथ हवे भं० हे भगवान!
[illegible] इत्यादि [illegible] १, [illegible] २, मु

रहाए अनुबंध ३, कं० अप्राप्तिनी वान्छा ४, गे० प्राप्त अर्थने विषे आशक्त ५, त० पाम्या अर्थने विषे तृष्णा न जाय ६, जि० विषयनुं ध्यान ७, अ० रूढ अजिनिवेश विषय चित्त ८, आ० मारा पुत्र तथा शिष्यने एम होजो एवी आशीस ए, प० प्रार्थना (इष्ट अर्थनी याचना करे ते) १०, ला० लालपाल करीने वारंवार मागे ११, का० शब्द रुपनी आशा करे १२, जो० जोगरुपनी (गंध-रस-स्पर्शनी) आशा करे १३, जी० जीवीतव्यनी आशा करे १४, म० कोइ अवस्थाए मर्ण वान्छे १५, नं० समृद्धियकां राग हर्ष ते नंदीराग वाजां विशेष १६. ए सोल ए सर्व लोज वाचक छे. ए० एने विषे जं० हे जगवान ! क० केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस अने केटला स्पर्श प० कह्या ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ज० जेम को० क्रोधने विषे कह्या तेम लोजने विषे पण कहेवा. अ० अथ हवे जं० हे जगवान ! पे० पुत्रादि विषे स्नेह १, दो० दोष (अप्रिती) २, क० प्रेम हास्य (कलह) जा० यावत् अज्याखान, पैशुन, रतिअरति, परपरिवाद, मायामोसो मि० मिथ्यात-दर्शन-सल्य इत्यादि पापस्थान. ए० एने विषे क० केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस अने केटला स्पर्श कह्या ? ए प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पं० पंच वर्ण इत्यादि ज० जेम क्रोधना कह्या तेमज चार फर्स अढार पापने विषे जाणवा.

जावार्थः—हवे जुओ ! ए पाठमां तो प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन अने परिग्रह, ए पांचे रुपी चोफरसी कह्या छे. तेमज क्रोधना दस जेद, मानना बार जेद, माया-कपटाइना पंदर जेद, लोजना सोल जेद, अढार पाप अने आठ कर्म, ए सर्व बोलने रुपी चोफरसी कह्या छे. जेम आठ कर्म चोफरसी पुद्गल पोतपोतानी कनेज रहे, पण कोइने आपी शकाय नही, तेम पांचमा पाप परिग्रहने पण रुपी चोफरसी कह्यो छे. अन्न, वस्त्र, सोनुं, रुपुं प्रमुख अठफरसी पुद्गल उपर मुर्छा ममता होय तेने परिग्रह कहीये. ते रुपी चोफरसी छे ते पोतानो पोतानी कनेज रहे, कोइने आपी शकाय नही. तमे, "परिग्रह रुपी चोफरसी छे", ए सूत्रनां वचन जाणता थका कहो छो के "मागता

भिखारीने अनुकंपा आणीने अन्नवस्त्रादिक जे आपे, तेणे परिग्रह वराव्यो, परिग्रह दीधो;" एवो मतना लीधे सूत्रनां वचन मरोडी ऊति परुपणा केम करो ठो? वली एज बारमा शतकना पांचमा उद्देशामां अन्न वस्त्रादिकने पुद्गलास्तिकाय कही ठे. ते पुद्गलास्तिकाय रुपी अठफरसी ठे, अने परिग्रह (पांचमा पाप) ने रुपी चोफरसी कह्यो ठे. हवे तमे अन्नवस्त्रादिकने अठफरसी पुद्गल जाणतां ठतां परिग्रह केम कहो ठो? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के "अन्न, वस्त्र, सोनुं, रुपुं, ते उपर मुर्ठा ममता होय तेने जाव परिग्रह कहीये, अने तेने रुपी चोफरसी कह्यो ठे ते तो सेवराव्यो न सेवरावाय; पण सोनुं, रुपुं, अन्न वस्त्रादिक द्रव्य परिग्रह ठे, ते द्रव्य परिग्रह दातारे सेवराव्यो." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! द्रव्य परिग्रहथी कर्म बंधाय के जाव परिग्रहथी बंधाय ते कहो. जो द्रव्य परिग्रहथी कर्म बंधाय तो, जरत महाराजने जंबुद्वीपपन्नति सूत्रमां आरीसा-जुवनमां घरेणां कपडां पहेयां थकां केवलज्ञान उपन्युं केम कह्युं? तथा ऋखजदेव जगवाननी माता मरुदेवी मातानो हाथीने होदे बेठां, लाखो क्रोडो रुपीयानां घरेणां पहेयां थकां ग्रहस्थपणाना वेषमां केवलज्ञान केम उपन्युं? वास्ते द्रव्य परिग्रह कर्म बंधनुं कारण नथी.

तेवारे तेरापंथी पण कहे ठे के, "कपडां घरेणां उपर मुर्ठा ममता होय तेने जाव परिग्रह कहीये. ते कर्मबंधनुं कारण ठे. ते ममता मुर्ठा मटी गइ, तेथी जरत महाराजने तथा मरुदेवी माताने केवलज्ञान उपन्युं; अने घरेणां कपडां तो अजीव पुद्गल ठे, ते कहेवा मात्र द्रव्य परिग्रह ठे, पण कर्मबंधनुं कारण नथी. ते कपडां घरेणां अमत परिग्रह न कहे वाय." त्यारे हे देवानुप्रीय! मागता जीखारीने अनुकंपा आणीने मुर्ठा ममता मटवायी, अन्नवस्त्रादिक अजीव पुद्गल अठफरसी दीधा, तेथे परिग्रह (कर्मबंधनुं कारण ते) सेवराव्यो, एम मतना लीधे जुठ केम बोलो ठो? तेवारे वली तेरापंथी एम कहे ठे के "अन्न वस्त्रादिक अजीव पुद्गल अठफरसी दीधा तेने तो तमे पाप नथी मानता; एवुं

काचुं धान दे अने काचुं पाणी पाय तेमां एकेंद्री जीवनी हिंसानुं तो पाप लाग्युं के नही ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! एकेंद्री जीवोनी हिंसानुं तो पाप तमे बताव्युं, पण अनुकंपा शुभ जोगथी पंचेंद्रि जीवना प्राण जता राख्या, तेनुं तमे पाप केम कहो छो ? कारण के ए अनुकंपादि कार्योमां जेटली हिंसा थाय ते तो पाप खातेज छे, पण जे जीव उगर्यो तेनो गुण जाणवो. एवा मिश्रस्थानना दाखला सूत्रोमां घणे ठेकाणे छे. जेम चित्तप्रधाने घोडा दोडावीने कपटाइ करीने प्रदेशीराजाने समजाववानो उपाय कर्यो, तेथी चित्तप्रधानने अजयणानुं तथा कपटाइनुं पाप लाग्युं; पण राजाने समजाव्यो तेनी धर्मदलाली कही छे पण पाप दलाली नथी कही. वली ज्ञातासूत्रमां सुबुद्धि प्रधाने जीतशत्रुराजाने पाणीनी अजयणा करीने समजाव्यो. तेथी तेने पाणीनी तो हिंसा लागी, पण राजाने समजाव्यो तेनुं पाप नथी कह्युं. तमे, धान कणुंका देइ काचुं पाणी पाइ अनुकंपा शुभ जोगथी पंचेंद्रि जीव मरताना प्राण राख्यां तेने, भेलुंज पाप केम कहो छो ?

वली तमारी वाणी सांभलीने तमने कोइ रजपुतादिक कहे के "हे स्वामी ! आपनी मरजी होय तो धान कणुंका अने काचापाणीनी हिंसाना त्याग करावो, अने आपनी मरजी होय तो पंचेंद्रिजीवनी हिंसाना त्याग करावो, बेमांनुं एक त्याग करवाना मारा भाव छे. घणुं पाप जाणो तेना त्याग करावो." तेवारे तमे शेना त्याग करावशो ते कहो. तमारी श्रद्धाने लेखे तो धान कणुंका अने काचा पाणीना त्याग कराववा जोइए; (घणा जीवनी हिंसा टले माटे) पण भगवंते तो पंचेंद्रि जीवनी हिंसामां घणुं पाप कह्युं छे, नर्कनुं आयुष्य बांधे कह्युं छे, कारणके एकेंद्रिथी अनंतगणी पुन्याइ पंचेंद्रिनी वधती छे, तेथी तेमां घणुं पाप मान्युं, अने श्रावकना पहेला व्रतमां पण त्रस-जीवनी हिंसानो त्याग करवो कह्यो. त्यारे हे देवानुप्रीय ! पंचेंद्रि जीवनी हिंसानुं पाप घणुं हशेतो, पंचेंद्रि जीवने अनुकंपा शुभजोग आणीने तेना प्राण राख्यानो घणो गुण केम नही हशे ? माटे हो ते विचारी जोजो. वली अ-

नुकंपा आणीने दान दे, तेमां श्री वीतरागदेवे तो धर्म अधर्म एके प
कहेवुं नथी कह्युं. शास्त्र सूत्र ठाणायांग ठाणे दसमे उद्देशे पहेले. ते पाठः

दस विहे दाणे पं०तं० अणुकंपा १ संग्गह २ चेव जय ३ कालुणिएतिय ४ लज्जाए ५ गारवेणंच ६ अहमेपुण सतमे ७ धम्मे अठमेवुत्ते ८ काहीइय ९ कयंतिय १० ॥

अर्थः—द० दस वि० प्रकारे दा० दान परूप्युं तं० ते कहेछेः अ० अनुकंपा (कृपाकरीने दीन अनाथने देवुं ते) १, सं० संग्रहदान (क ष्टादिकने विषे साज्यने अर्थे दे ते) २, ज० जयना लीधे दान आपे ते ३ का० पुत्रादिकना वियोगने समये दान दे ते तथा मुआंनी पछवाडे व रादिकनुं करवुं ते शोकदान ४, ल० घणा जणानी लाजे करी दान आपे ते ५, गा० गर्वे खरचे ते गर्वदान (नाटकिया मल्लादिने तथा विवाह सादीने विषे आपे ते) ६, अ० अधर्मने पोषणहारुं दान ते (गणिका दिकने आपे ते) ७, ध० धर्मनुं कारण ते धर्मदान (ते सुपात्रे दान) ८ का० मुजने कांइक उपकार करशे एवी बुद्धिए जे दे ते कायीकहित दान ९, अने क० एणे मुजने घणीवार उपगार कीधो छे, माटे हुं पण ईर्लीगण थवा काजे कांइक आपुं, एम धारीने दे ते. १० ॥

भावार्थः—हवे इहां तो दस दान कह्यां तेमां सातमुं अधर्मदान कह्युं. ते पोताना विषय हेते तथा स्वार्थ हेते वेश्यादिकने आपे तेने अ धर्म-दान कहीये; अने आठमुं धर्मदान ते निपाणादिक दोषरहित, वित्त, वित्त अने पात्र शुद्ध जे साधुने आपे तेने धर्मदान कहीए; अने बाकी नां आठ दोष रह्यां, तेनां फल विषे श्रीवीतरागदेवे पण मौन राखी, पुन्य पापनां फल एके कह्यां नहीं, त्यारे आपणने शुं ज्ञान छे के, भगवा विना कह्यां न्यारां निर्णय करीए ? वळी केटलाक इहां पुन्य स्थापे छे, केटलाक मिश्र स्थापे छे, पण ते वीतरागनी आज्ञा बहार छे. वळी आ ठमुं दान साधुने देतां पुन्यनिर्जरा बेउ लाभ थाय, पण अणपीछाणीने दे हिंसक हेते दे तो अधर्म दान पण थाय. जेम चोरने चोरीकरवानो

साज्य (मदद) आपे तो अधर्मदान कहीए; केमके तेमां पोतानो पण स्वार्थ जेलो छे ते माटे. एम करतां ए चोर बंधणमां पड्यो, तेने दुःखी देखीने अनुकंपा आणीने खानपान आपे तो ते अनुकंपा दान थाय. जेवा पोताना प्रणाम (दान आपतां) होय तेवुं दान कहीए. फल पण पोताना प्रणाम शुद्ध अशुद्ध होय तेवां लागे. जेम पात्र तो धर्मरुचि घणां शुद्ध हता, पण नागश्रीना जेवा प्रणाम हता तेवां फल लाग्यां. ते माटे दान, तप, जप, क्रिया अने दया, ए सर्व पदार्थनां फल पोताना प्रणाम पछे लागे छे. जेम कोइ अभव्य छे, ते साधु जेलो रहे छे अने साधु जेवुं खावुं पीवुं करे छे, पण जेवा पोताना प्रणाम होय तेवांज फल लागे छे. वली साधुनी परे कोइ शुद्ध व्यवहार देखी साधुनी बुद्धे वांदे तो तेने साधु वांद्यानां फल लागे के असाधु वांद्यानां फल लागे? एम पोताना प्रणाम उपर घणी वार्ता छे. बाकीनां आठ दान श्री वीतरागदेवे एकान्त धर्ममां पण नथी गण्यां, तेम एकान्त अधर्ममां पण नथी गण्यां. ए आठ दानमां एकान्त धर्म छे के एकान्त अधर्म छे, एम साधुए कांइ पण कहेवुं नही, मौन जाव राखवो. ए दान प्रशंसवां पण नही अने निषेधवां पण नही. एम जाणवुं जे, आगल श्रावके दान दीधां छे तेनां जे फल थयां हशे ते आज पण आपनारने थशे. वली श्री नेरमजुना अंतेवासी श्रावके जे कार्य कर्यां, ते जो अनर्थदंड पाप कर्मादान होत तो केम करत? वास्ते ए करणी निषेधवारुप अथवा पाप कहेवारुप नथी. ए वातनो श्री वीतरागदेवे पण चोखी रीते निर्णय न कर्यो त्यारे आपणने शुं ज्ञान छे? एनो तो घणो विचार छे. वली सूयगडांग सूत्रना श्रुतस्कंध पहेलाना अध्ययन अग्यारमामां सावध दानमां मौन राखवुं कह्युं छे, पण पाप कहेवुं कह्युं नथी. ते गाथाः—

दाणंतं णाणु जाणेद्या, आयगुत्ते जिइंदिए;
ठाणाइसंति सद्दिणं, गामेसु नगरेसूवा. ॥ १६ ॥
तहागिरं समारंभं, अत्थिपुन्नंति णोवए;

अहवा नत्थि पुन्नंति, एवमेयं महब्भयं. ॥ १७ ॥
दाणठ्याय जेपाणा, हम्मंति तसथावरा;
तेसिं सारक्कणठाए, तम्हा अत्थित्ति नोवए. ॥ १८ ॥
जेसिंतं उवकप्पंति, अन्नपाणं तहा विहं;
तेसिं लाभंतरायंति, तम्हा णत्थि तिनोवए. ॥ १९ ॥
जेयदाणं पसंसंति, वह मिछंति पाणीणं;
जेयणं पडिसेहंति, वित्तिछेयं करंतिते. ॥ २० ॥
दुहउ वित्तेण भासंति, अत्थिवा णत्थिवा पुणो;
आयरयस्स हेच्चाणं, निव्वाणं पाउणंतिते ॥ २१ ॥

अर्थः–पुर्ववत्. जुओ प्रश्न बीजो पाने १२९ में.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां एम कह्युं छे के, गाम नगरमां गयाथी साधुने कोइ दाननो अर्थी, श्रद्धावंत ग्रहस्थी त राजादिक पुछे के, हे स्वामी ! हुं तलाव कुवादिक खोदावुं था स कारादि दउं तथा पाणीनी परब बंधावुं ? ए अनुष्ठानमां पुन्य छे नहि ? एवी सावध (आरंभ कारणी) वाणी सांभळीने 'ए अनु नमां पुन्य छे' एम पण साधु न कहे, अने 'तमने पुन्य नथी'. पण साधु न कहे; कारण के ए बन्ने भाषा महा भयनुं कारण छे. अ हीयां तेरापंथी एम कहेछे के, "जो पूर्वोक्त कार्योमां पुन्य होय तो 'तमने पुन्य थशे' एवुं केम न कहे ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! दानने अर्थे त्रस स्थावर हणाय, ते जीवोनी रक्षाने अर्थे साधु एम न कहे के, तमने पुन्य थशे; कारण के साधु एम जाणे के, जो हुं ए परब तथा सतुकारादिक दानने प्रशंसीश तो मारा वचनथी त्रसस्थावर-जीवनी घात थाशे, एम जाणीने पुन्य न कहे; पण एम तो नथी कह्युं के, हे ! "ए दानमां पाप छे, तेथी तुं पुन्य मत कहीश." जेम श्रा वक सामा जाय तेमां निर्जरा कही, पण मेह वरसतां सा·

धुजीने पुछे के, हुं फलाणा साधुजीना सामो जाउं तेमां मने शुं फल थशे ? तेवारे साधुजी जवानुं कहे नहीं, मौन राखे. हवे गुरुदेवना सामा जवामां (विनयमां) निर्जरारुप लाभ जाणे छे, पण जवानुं कहे नही; कारण के ते एम जाणे के, मेह वरसतां गुरुदेवना सामा जवामां निर्जरारुप लाभ कहीश तो मारी भाषा-सुमतिमां कसर लागशे, अने जो ना कहीश तो विनय भागशे, एम जाणीने मौन राखे. इत्यादिक सामा आववानी, साधु-साधवी वास्ते जग्या, औषध लाववानी, अने छठी जन्मा थवानी आज्ञा मागे तो साधुजी मौन राखे; पण गृहस्थने आववा जवानुं कहे नही. तेम ए सावद्य-दानमां त्रसस्थावर जीवनी रक्षाने अर्थे, पोसतुकारमां तमने पुन्य छे, एम प्रशंसे नही; अने मागता भीखारीने अंतराय पडे तेथी, तमने पुन्य नथी, एम पण न कहे. जे ए दानने प्रशंसे तेने छकायनी वधनो पंछपगार कहीए; अने जे ए पोसतुकार दानने निषेधे तेने मागता भीखारीनी (वृत्ति) आजीवीकानो छेदनहारो कहीए. एम जाणीने साधु ए सावद्य पोसतुकार दानमां, तमने पुन्य छे अथवा नथी, ए बेमांनी एके भाषा न बोले; मौन राखे. वली ए सावद्य-दानमां मौन राखवुं कह्युं छे. तेनो शास्त्र सूत्र सुयगडांग श्रुतस्कंध बीजे अध्ययन पांचमे. ते गाथा ३३ मीः-

दक्खिणाए पडिलंभो, अत्थिवा नत्थिवा पुणो;
णवियागरेज मेहावी, संति मग्गं च वूहए ॥३३॥

अर्थः—द० दाननो प० प्रतिलाभकाले गृहस्थने देवा अने लेवावाळाने लेवा, एवो वर्तमान व्यापार देखी अ० इहां पुन्य छे एम न कहे, कहे तो असंजमनी अनुमोदना थाय. वा० अथवा न० इहां पुन्य नथी ण० एम पण न कहे, कहे तो प्रति छेद थाय. मे० ए कारणे पंडित अस्ति नास्ति न कहे. हवे साधु केम बोले ते कहे छे. सं० ज्ञान दर्शन चारित्ररुप म० मोक्षमार्गनी वृद्धि थाय तेम वु० बोले.

भावार्थः—हवे जुवो ! आ पाठमां पण एम कह्युं छे के, ए साव-

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (सि[illegible]) अने प्रासुक ([illegible]) [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] के [illegible] [illegible] [illegible]. तेनी कोइ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. " [illegible] [illegible]. हे देवानुप्रिय ! [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] पुण्य [illegible] छे. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] नथी. प्रथम तो [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] नव प्रकारे पुण्य कह्युं छे. ते [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] अन्नपुन्ने १ पाणपुन्ने २ वत्थपुन्ने ३
[illegible] ४ [illegible] ५ मणपुन्ने ६ वयपुन्ने ७ काय-
पुन्ने ८ [illegible] पुन्ने ९ ॥

[illegible] [illegible] [illegible] नव प्रकारे पुण्य [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] छे.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] पुण्य [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] पुण्य [illegible] [illegible]. १ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ॥ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]). ॥ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ॥

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ १ ॥

[illegible]

विना बीजा कोइने दीधे पुन्य न बंधाय. त्यारे साधुने दीधां तो करादिक पुन्यप्रकृति बंधाय एम कह्युं छे; पण बाकीनी पुन्यप्रकृति दीधां बंधाय ते कहो. वली तिर्यचनुं शुभ दीर्घ आयुष्य पुन्यमां कह्युं छे. ते तमारा साधुने दीधाथी ऊंट, घोडा, हाथी प्रमुख थाय के बीजाने दीधाथी थाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी पण सीधुं कहेछे के "साधुने समदृष्टी श्रावक आपे, तेथी विमानीक देवतानुं आयुष्य बंधाय, तथा शातावेदनी गोत्र इत्यादिक शुभ पुन्यप्रकृतिज्ञ बंधाय; पण साधुने दीधां तिर्यं· आयुष्य तो बंधाय नही." तो हे देवानुप्रीय ! जुओ ! ए तिर्यंचा· आयुष्य, इत्यादिक पुन्यप्रकृति अनेराने दीधां बंधाय के नही ? पुन्ने इत्यादिक अकेका प्रकारथी बेतालीस पुन्यप्रकृति बंधाय के ? न्यारी न्यारी अकेका प्रकारथी बंधाय एम सूत्रमां कह्युं होय तावो. अहीं तो टीका तथा टबामां कह्युं छे के, साधुने दीधाथी कर नामादिक प्रकृति बंधाय, अने अनेराने दीधाथी बेतालीस मां· अनेरी पुन्यप्रकृति बंधाय. साधुनेज दीधे पुन्य बंधाय, अने बीजाने पुन्य न बंधाय, एवुं कोइ ठेकाणे ठाणायांगनी टीकामां अथवा मां कह्युं होय तो बतावो. तमे एवा पुरातन आचार्यनी कीधेली तथा टबार्थ उत्थापीने कहोछो के "एक साधुनेज दीधां पुन्य बंधाय अनेराने दीधां पुन्य न बंधाय, एकान्त पाप लागे." एवा मनमां तेवा खोटा अर्थ करीने अनंत संसार केम वधारो छो ? वली साधु पण दान देवामां गुण चित्तप्रधाने केशीश्रमण मुनीराज पासे· या छे. तेनी शाख सूत्र रायप्रशेणी. ते पाठः—

जइणं देवाणुप्पिया पयसीसरन्नो धम्म माइक्खेज्ञा बहु पात्तरं फलं होज्ञा. तेसिं बहुणं समण माहण भिक्खूयाणं जइणं देवाणुप्पिया पएसिस्स बहुणं गुणत्तरं होज्ञा णवयस्स. १ अर्थः—जुओ पाने १७७.

भावार्थः—हवे जुओ ! चित्तप्रधान सरीखो श्रावक, जैन तथा नव तत्वनो जाण, तेणे केशीश्रमण मुनीराजकने विनंती करी के, हे स्वामी ! तमे प्रदेशीराजाने धर्म संभलावो तो श्रमण, शाक्यादिकने, ब्राह्मणने अने मागता भिखारी भिक्षुकने घणो गुण थाशे एम सूत्र पाठमां कह्युं. हवे श्रमण ब्राह्मण अने भिक्षुकने शो गुण थशे कहो ते कहो. शुं प्रदेशीराजा समज्याथी "श्रमण ब्राह्मण अने भिक्षुक तरी जाशे" ए गुण कह्यो के "राजाप्रदेशी समज्याथी, श्रमण, ब्राह्मण भिक्षुकने भिक्षा सहेलाइथी मलशे " ए गुण कह्यो ? तमे मतनो कदाग्रह छोडीने विचारो. ए पाठनुं साचुं रहस्य तो एम देखाय छे के पहेलां प्रदेशीराजा नास्तिक मतनो (मिथ्यात्वि) हतो त्यारे परलोक, पुन्य, पाप मानतो न होतो, तेमज धनने सार जाणीने संचय करतो, पण दान पुन्य करतो नहोतो. तेथी चित्तप्रधाने केशीश्रमणने विनंती करी के, हे स्वामी ! प्रदेशीराजाने धर्म संभलावीने समजावो तो, द्रव्य अस्थिर जाणे, परलोक, पुन्य पाप माने, अने उदार चित्त थाय तेथी समण ब्राह्मणादिकने दान आपे, अने ए समण ब्राह्मण भिक्षुकने भिक्षा सोहेली मले. ए गुण थाशे एम कह्युं; पण जो चित्तप्रधाननी तमारा सरखी श्रद्धा होत, ने दान आपवामां पाप मानतो होत तो एम कहेवुं जोइए के, हे स्वामी ! राजा प्रदेशी असंजतिने तथा श्रमण ब्राह्मणादिकने दान आपीने पाप करे छे, माटे आप तेने धर्म संभलावीने समजावो के, आजपछी असजंति अव्रतिने दान आपे नही, ने एवुं पाप करे नही „ तेम कहेवुं जोइए; पण तमारा सरखी श्रद्धा चित्तप्रधाननी नहोती. तेमज केशीश्रमण मुनीराजनी पण तमारा सरखी श्रद्धा नहोती. जो होत तो चित्तप्रधानने एम केहेत के "हे चीत ! तमे आवुं समजाववानी विनंती केम करोछो ? हुं तो समण ब्राह्मणादिकने दान देवामां राजाप्रदेशीने पाप सर्धावीश, के आज पछी एवुं पाप करे नही; " पण केशीश्रमणनी तथा चित्तप्रधाननी दानमां पाप मानवानी तमारा सरखी श्रद्धा नहोती. वळी, केशी

मुनीराज आगल प्रदेशीराजा श्रावकनां बार व्रत अंगिकार करी वंदणा नमस्कार करीने घेरे जवा लाग्या, तेवारे केशीश्रमण मुनीराजे कह्युं के "हे राजाप्रदेशी! तमे हमारी पासे रसीलो धर्म पाम्याछो ते धर्मने विषे रमणिक रहेजो. अरमणिक थशो मत." पछी इक्षु क्षेत्रादिकनां चार दृष्टान्त दीधां. पछी प्रदेशीराजाए कह्युं के, हे स्वामी! अरमणिक नही थाउं, पण ए रीते रमणिक रहीश. ते रीतमां कह्युं के, "श्रमण ब्राह्मण अने भिक्षुकने (मागता भिखारीने) दान दइशुं अने श्रावकनां बार व्रत ...तां पालीशुं." एम केशीश्रमण मुनिराजने कह्युं. ते रायप्रश्रेणी नो पाठः—

अहण्णं सेयंविया पामोक्खाइं सत्तगामसहस्साइं चत्तारि भागे करिस्सामि. एगं भागं बलवाहणस्स दलइस्सामि. एगं भागं कोठागारे छोस्सामि. एगं भागं अंतेउरं दलइस्सामि. एगेणं भागं महइमहालियं कुडागारसालं करिस्सामि. तत्थणं बहु पुरिसेहिं दिणभत्ति भत्तवेयणेहिं विउलं असणं ४ उवक्खडावेत्ता बहुणं समण माहण भिक्खूयाणं पंथिये पहियाणय. परिभायमाणे २ बहुहिं सीलवय पच्चक्खाण पोसहो ववासेहिं जाव विहरिस्सामि त्तिकट्टु जामेव दिसं पाउन्भूए तामेव दिसिं पडिगए. तत्तेणं पएसिराया कल्लं पाउं जाव तेयस्सा जलंते सेयंविया पामोक्खाइं सत्तगाम सहस्साइं चत्तारि भाए करेइ. एगंभागं बलवाहणस्स दलयइ जाव कुडागारसालं करेइ. तत्थणं बहुहिं पुरिसेहिं जाव उवक्खडावेत्ता बहूणं समणं माहणाए जाव परिभायमाणे विहरइ॥

अर्थः—अ० हमणांथीज हुं से० स्वेताम्बिका नगरी पा० प्रमुख ...री स० सात हजार गाम मारां खालसानां छे, च० तेना चार भा०

अनर्थ पाप केम करेछे ? वली तमे कहोछो के, " देती लेती वेला मौन रहेवुं, ने पछी पाप जलखावी देवुं. " तो हे देवानुप्रीय ! ज्यारे केशीश्रमण मुनीराजने प्रदेशीराजाए दान देवा बाबतमां निवेदन कर्युं, ते वखते राजा केहेने दान दइ रह्यो हतो अने कोण लइ रह्यो हतो के जेथी श्री केशीश्रमण मुनीराजे निषेध न कर्यो ? पण एम जाणजो के, श्री जैनमार्गमां प्रत्यक्ष अने परोक्ष पूर्वोक्त दानविषयमां मुनीए मध्यस्थ रहेवुं. जो एम न होय तो एटलां दृष्टान्त आप्यां तेम एक दृष्टान्त वली दइने दान देवामां पाप केम न सरधाव्युं ? पण जाणजो जे श्री वीतरागदेवनी, केशीश्रमण मुनीराजनी अने प्रदेशीराजानी तमारा सरखी श्रद्धा नहोती के, दानमां पाप मानी निषेधे. वली तुंग्यानगरीना श्रावक परमविवेकी, जैन मार्गना जाण, प्रभुना हस्त दिक्षित लघु पुत्रसमान, तेमनो आलावो वर्णव्यो; त्यां दान आश्री त्रण आलावा कह्या छे. तेनी शाख सूत्र भगवती शतक बीजे उद्देशे पाचमे. ते पाठ-

तेणं कालेणं तेणं समएणं तुंगियानामं नयरी होत्था वण्णउ. तीसेणं तुंगियानयरीए बहिया उत्तरपुरच्छिमे दिसि भाग पुप्फवइएणामं चेइए होत्था वण्णउ. तच्छणं तुंगियाएनयरिए बहवे समणोवासगा परिवसइ अढा दित्ता विच्छिण विपुल भवण सयणासण जाण वाहणाइण्णा बहु धण बहू जाय रुवयवया आउग पउग संपउत्ता विच्छिड्डिय पउर भत्त पाणा बहुदासि दास गो महिस गवेलग प्पभूया बहु जणस्स अपरिभूया. अभिगय जीवाजीवा उवलद्ध पूण पावा आसव संवर णिज्जर किरिया हिगरण बंध मोक्ख कुसला १ असहेज्जा देवासुर नाग सुवण्ण जक्ख रक्खस्स किन्नर किंपुरुष गरुल गंधव महोरगादिएहिं देवगणेहिं निग्गंथाओ पावयणाओ अणइक्कमणिज्जा निग्गंथेपावयणे निस्संकिया

निक्कंखियां निवित्तिगिच्छा लघठा गहियठा पुच्छियठा अ-
भिगयठा विणच्छियठा ॥ ५ ॥ अठि मिंजपेमाणु रागरत्ता
अय माउसो निग्गंठे पावयणे अठे अयं परमठे सेसेअ-
णठे ओसियफलिहा अवंगुय-डवारा चियत्तं तेउर परघर-
प्पवेसा बहुहिं सीलवय गुणवय वेरमणं पच्चक्खाण पोसहो-
ववासेहिं चाउद्दसठ मुद्दिठ पुणमासिणिसु पडिपुण्णं पोसहं
सम्मं अणुपालेमाणा समणे निग्गंथे फासु एसणिज्जेणं
असणं पाणं खाइमं साइमेणं वत्थ पडिग्गह कंबल पाय-
पुच्छणेणं पीढ फलगं सेज्जा संथारएणं उसह भेषजेणं प-
डिलाभे माणा अहा परिग्गहिएहिं तवोकम्मेहिं अप्पाणं
भावे माणे विहरइ ॥

अर्थः—ते० ते काले (अवसर्पणी चोथा आराने विषे) ते० ते
स० समयने विषे तुं० तुंग्यानामे न० नगरी हो० हती. तेनुं व० वर्णन
चंपानी पेरे जाणवुं. ती० ते तुं० तुंग्यानगरीनी व० बाहार उ० उत्तर
पूर्वनी वच्चे इशान खुणने विषे पु० पुप्पवतिनामे, चे० चैत्य (यक्षाय-
तन) हो० हतुं. व० तेनुं वर्णन चंपानगरीनी पेरे जाणवुं. त० त्यां तुं०
तुंग्यानगरीने विषे ब० घणा स० साधुना शेवक प० वसेछे. अ० धनधा-
न्यादिके परिपूर्ण दि० दीपता वि० विस्तार सहित वि० घणा छे भ०
भुवन (घर) स० शयन, आसन जा० गाडां वा० वाहन, घोडा, आदि
ब० घणा ध० धनादिक ब० घणुं अणघड्युं सोनुं रुपुं आ० बमणा त्र-
गणानो प० व्यापार सं० तेणे करी सहित छे. वि० घणा लोक जमतां
ब० प्रचुर (घणा) अन्नादिक जुठा नखाय छे भ० भात पाणी; तथा
ब० घणी दा० दासी दास गो० गाय म० भेंश ग० बकरी गाडर प्रमुख
ब० घणा छे जेने. ब० घणा ज० लोकोथी पण अती धनवंत माटे
अ० पराभव्या (गांज्या) जाय नहीं. ए लोकीक गुण कह्या, हवे लोकोत्तर

गुण कहेछे. अ० जाण्या छे जेणे जी० जीव अजीव. उ० उपलब्ध्या छे पु० पुन्य पापनां फल आ० आश्रव सं० संवर. णि० निर्जरा कि० क्रियाधिकना पचीस भेद अ० गाडी यंत्रादिक शस्त्र अधिकरण बं० प्रकृत्यादि बंध, चार भेदे मो० मोक्षना भेदना जाणपणामां कु० कुशल छे. अ० कोइनी साज वंछे नही. दे० देवता वैमानिक अ० असुरकुमार ना० नागकुमार, भवनपति विशेष सु० ज्योतिषि ज० जक्ष र० राक्षस कि० किन्नर (वाणव्यंतरा) किं० गरुड किंपुरिष, ए व्यंतर नीकायना देव जाणवा. ग० गरुडनुं चिन्ह छे जेने, एवा सुवर्णकुमार भवनपति विशेष गं० गंधर्व म० महोरग देवता, ए पण व्यंतर विशेष जाणवा. ए आदि दे० देवताना ग० समुह नि० निर्ग्रंथ साधुनां पा० वचन सिद्धान्तथी अ० अतिक्रमावी न शके. एटले श्रावके निर्ग्रंथना प्रवचन मजबुत करी ग्रह्या छे तेमज जवाब देवा समर्थ छे. एतावत्ता जैनमार्गने विषे नि० शंकारहित नि० अनेरामतनी वान्छा न करे नि० साधुनी दुगंछा न करे तथा फलनो संदेह न आणे. ल० सिद्धान्तनो अर्थ लह्यो छे ग० अर्थ ग्रह्या छे भगवंतना मुखथी पु० पुछीने निर्णय कीधा छे अ० हेतुथी जाण्या छे वि० वारंवार पुछीने अर्थ निर्णय कर्या छे. अ० हाडमांनी मिं० मींजा (धातु) पे० धर्मरुपी प्रेमरंथी रंगाणी छे. अ० पोताना सज्जन परिवार गुमास्ता विगेरेने नि० निर्ग्रंथ प्रवचनरुप मार्ग बतावे छे. अ० एज अर्थ ने ए० एज परमार्थ, से० शेष संसाररुप सर्व अनर्थ छे. उ० उ० दय फ० फटकनी परे निर्मल छे, अ० सदाय घरनां बारणां दान देवा वास्ते उघाडां राखे छे, चि० ढांक्या छे अं० अंतेउर प० पराया घरमां प० प्रवेश करवो. च० घणा सी० शीलव्रत गु० गुणव्रत वे० पापनां प० पच्चखाण कर्यां छे. पोसो उपवास सहित चा० चौदस अष्टमी मु० अमावास पु० पुनम प० प्रतिपूर्ण पोसा सम्यक् प्रकारे अ० आज्ञासहित पालता थका स० साधु नि० निर्ग्रंथने फा० प्रासुक (अचेत) ए० शुद्ध (४२ दोष रहित) अ० अन्न पा० पाणी खा० खादिम सा० स्वादिम चारे आहार व० वस्त्र प० पात्र कं० कांबलो पा० पायपुछं

तथा उंचो गुंहो पी० पीढ, आसन फ० उठींगणनुं पाटीउं से० वस्तु स्थानक सं० मोटो संथारो उ० औषध ते एक वस्तु जे० घणां औषध भेलां होय ते. ए चौद प्रकारनुं दान प० प्रतिलाभता (देता) थका अ० जेवां प० आदर्यां छे तेवां त० तप कर्म क्रियाए करी अ० पोताना आत्माने भा० (भावता थका) देव, गुरु, धर्म एम त्रण तत्व अनुमोदता थका वि० विचरे छे.

भावार्थः—हवे जुओ! आ पाठमां पहेलां तो घरनी संपदा, रिद्धि, मातबरी वर्णवी; पछी श्रावकना नव तत्वनुं जाणपणुं तथा ज्ञान वर्णव्युं; पछी समकितनी गाढाइ (दृढता) वर्णवी; पछी पांचमा गुणठाणानी श्रावकनी मातबरी रहेवानी उदार चीत्तनी करणी वर्णवी; अने पछी श्रावकनां बारे व्रत वर्णव्यां. हवे घरनी मातबरीमांतो 'विछड्डिय-पउरभत्तपाणा' एवो घरनो आचार छे. अन्नपाणी पुष्कल निपजे छे, ने खातां पीतां वध्युं होय ते बहार नांखी दे छे; ते कागमा, कुतरां, पशु पक्षी प्रमुख खाय छे. ए रीते विस्तीर्ण भात पाणी रंधाय छे. पछी ज्ञान ने समकितना गुण वर्णव्या. पछी पांचमा गुणठाणानी करणी वर्णवी तेमां कह्युं के, फटक रत्ननी पेरे हृदय निर्मलां छे अने भिक्षुकादिकने दान देवा सारु घरनां कमाड उघाडां राखे छे. पछी बारे व्रत वर्णव्यां, तेमां त्रीजो बोल बारमा व्रतमां साधुने दान देवानो न्यारो कह्यो छे. जो दान देवामां पापकर्मादान जाणे तो दानदेवा सारु घरनां बारणां उघाडां केम राखे?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के, "ए अभंगद्वार तो साधुने प्रवेश करवा सारु छे, केमके बंध बारणे साधु आवे नही ते माटे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! साधुनुं दान तो आगल बारमा व्रतमां न्यारुं वर्णव्युं छे अने ए अनुकंपा अथवा उचित दान तो पांचमा गुणठाणानी श्रावकपणानी करणीमां वर्णव्युं छे. वली अम्मड श्रावकनो जीव दृढपइन्नापणुं पामसे, तेनां घर उववाइ सूत्रमां वखाणयां. त्यां 'विछड्डिय भत्तपाणा' ए गुण घरना आचारनो छे ते तो कह्यो; पण अभंगद्वार न

खमी प्रमुखनी सहाय दइ सामायक करावे तथा व्याख्यान संजलावे तेमां पण पाप कहे छे. एमज कोइने तपश्या करवाना जाव होय ने धारणा (अंतरवारणुं) पारणानी जोगवाइ न होय, तेने सिधी रसोइ दइ तपश्या करावे तेमां पण पाप कहे छे. तेमज सामायक पोसाने वास्ते जगा, कपडां, नवकारवाली, पुंजणी अने मुहपत्ति आपे तेमां पण पाप कहे छे. पण जगवंते चतुर्विध संघने शाता दीधामां तथा हित वान्छयामां मोटो पुन्यरुप लाज्ञ कह्यो छे. तेनी शाख सूत्र जगवती शतक त्रीजे उद्देशे पहेले, सनत्कुमार इंद्रने अधिकारे. ते पाठः—

अत्थिणं जंते! तेसिं सक्कीसाणाणं देविंदाणं देवरायाणं विवादा समुप्पज्जइ? हंता अत्थि. सेकह मिंदाणं पकरेइ! गो० ! ताहे चेवणं सक्कीसाणां देविंदा देवरायाणो सणंकुमारं देविंदं देवरायं मणसिकरेइ. तएणंसे सणंकुमारे देविंदे देवराया तेहिं सक्किसाणेहिं देविंदेहिं देवराइहिं मणसीकएसमाणे खिप्पामेव सक्कीसाणाणं देविंदाणं देवराइणं अंतियं पाउन्नवइ जंसे वदई तस्स आणा उववाय वयण निद्देसे चिठइ. *सणंकुमारेणं जंते ! देविंदे देवराया किं जवसिद्धिए, अन्नवसिद्धिए, सम्मदिठीए मिछादिठीए परितसंसारिए अणंतसंसारिए सुलन्नवोहिए दुलन्नवोहिए आराहिए विराहिए चरिमे अचरिमे ? गो० ! सणंकुमारेणं देविंदेदेवराया जवसिद्धिए नोअन्नवसिद्धिए एवं सम्मदिठी परितसंसारी सुलन्नवोहिए आराहिए चरिमे पसत्थं नेयव्वं. सेकेणठेणं. गो०! सणंकुमारे देविंदे देवराया बहुणं समणाणं बहुणं समणीणं बहुणं सावयाणं बहुणं

*सणंकुमारेणं जंते" थी "नो अचरीमे" सुधीनो अर्थ जुवो पाने ५६ में.

सावियाणं हियकामए सुहकामए पत्थकामए अणुकंपिए निस्सेयस्सिए हियसुह निस्सेसकामए सेतेणठेणं गो० ! सणंकुमारे देविंदे भवसिद्धिए जाव नो अचरिमे. ※ सणंकुमारस्सणं भंते ! देविंदस्स देवरण्णो केवइय कालं ठिइ पं० गो०! सत्तसागरोवमाणि ठिइ पं० सेणं भंते ! ताउ देवलोगाउ आउरकएणं जाव कहं उववज्जिहि? गो० महाविदेहे वासे सिज्झिहिइ जाव अंतं करेहिइ सेवं भंते २ त्ति.

अर्थः—अ० ठे भं० हे भगवान ! ते० ते स० शक्र अने इशान दे० देवेंद्र दे० देवराजाने मांहोमांही वि० विवाद स० उपजे ? संवाद करे ? इति प्रश्न. उत्तर. हं० हा गोतम अ० छे. से० ते केम? छ० विवाद अवसरे विवाद करे तो कोण मटाडे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गोतम! ता० तेमज चे० निश्चे स० शक्र अने इशान बन्ने दे० देवेंद्र देवराजा स० सनतकुमार दे० देवेंद्र देवराजा (त्रीजा देवलोकना इंद्र) प्रत्ये म० मनमां धारे के, सनतकुमार आवे तो विवाद मटे इत्यर्थ. त० तवारे से० ते स० सनत्कुमार देवेंद्र देवराजा ते० ते स० शक्र अने इशान बंने ए म० मनमां धार्या थका खि० उतावला स० शक्र अने इशानइंद्रनी अं० तमिपे पा० प्रगट थाय. जं० जे सनत्कुमार व० कहे (वचन निर्देश करे) तं० ते आ० आज्ञा उ० उपपात व० वचन नि० निर्देशे चि० रहे. एटले ते शक्र अने इशान-इंद्रने जेवी आज्ञा आपे तेवी प्रमाण करे. स० सनत्कुमार भं० हे भगवान ! दे० देवेंद्र देवराजानी के० केटला का० कालनी ठि० स्थिति पं० कही ? गो० हे गोतम ! स० सात सागरोपमनी ठि० स्थिति पं० कही. से० ते सनत्कुमार भं० हे भगवान ! ता० ते दे० देवलोकथी आ० आउखुं पुरुं करीने जा० जावत् क० कयां उ० उपजशे ? इति प्रश्न. गो० हे गोतम ! म० महाविदेह वा० क्षेत्रने विषे सि० सीझशे, बुझशे, मुकाशे परिनिवृत थशे जा० जावत् अं० सर्व दुःखनो अंत करीने मोक्ष जाशे. से० तहत्व भं० हे भगवंत ! पूर्वे कह्युं ते प्रमाणछे,

मोदानादिकथी प० निवर्त्या छे जा० जावजीवसुधी. ए० एकेक नाना आ० आरंभ स० समारंभथी अ० नथी निवर्त्या. ए० एकेक क० करवुं क० अनेरा पासे करावबुं, तेथी प० निवर्त्या छे जा० जावजीव सुधी. प० एकेक करवा करावबाथी अ० नथी निवर्त्या. ए० एकेक प० पचववा पचवाववाथी प० निवर्त्या छे जा० जावजीव सुधी. ए० एकेक प० पचववा प० पचवाववाथी अ० नथी निवर्त्या. ए० एकेक कु० कुटवाथी पी० पीटवाथी त० तर्जवाथी ता० ताडवाथी व० मारवाथी बं० बांधवाथी प० क्लेश करवाथी प० निवर्त्या छे जा० जावजीव सुधी. ए० ए पूर्वोक्त एकेकथी अ० नथी निवर्त्या. ए० एकेक मोटका नदि प्रमुखना एहा० स्नान करवाथी म० मर्दन उगटणाथी व० वरण अबीरादिक सुगंधीथी वि० विलेपन करवाथी स० शब्दथी फ० फर्शथी र० रसथी रु० रुपथी गं० गंधथी म० पुष्पनी मालाथी अ० आभरणथी, आभर्णथी प० निवर्त्या छे जा० जावजीव सुधी नाना अघुंसादिकथी. ए० एकेक नाना अघुंसादिकथी अ० नथी निवर्त्या. जे० जे कोइ वली त० तथा प्रकारना सा० पापना (मन वचन कायाना मागा) जोगनुं प्रवर्तन व० मोटा करटना क० कर्मना व्यापार प० अनेरा प्राणीने प० परितापना क० करे छे त० ते एकेकथी पण प० निवर्त्या छे जा० जावजीव सुधी. ए० केटलाएक सावद्य कर्मथकी अ० नथी निवर्त्या. तं० ते कहे छे:-से० ते यथानाम ड्रष्टंते स० साधुना उ० (उपासक) शेवक श्रावक ह० छे.

भावार्थः—हे देवानुप्रीय! आ पाठमां तो एम कह्युं छे के, प्राणातिपातादिक अकेका पापथी श्रावकजी निवर्त्या छे अने अकेका पापथी नथी निवर्त्या, एम सर्व बोलमां कह्युं छे; पण श्रावकनां स्नान, पान, घरेणां अने करसांने अव्रतमां क्यां कह्यां छे ? कह्यां होय तो बताओ.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "शब्द, रुप, रस, गंध अने स्पर्श, ए अकेकाथी निवर्त्यां कह्या अने अकेकाथी नथी निवर्त्यां कह्या. ते कानमां वाजां, ग्ला छुंठा. राग रंग, गीत गान सांभलवाथी निवर्त्या तेने तो व्रत कहीए अने नथी निवर्त्यां तेने अव्रत कहीए. ? एम आंखोथी पाण, पाणीप,

कुंवा, वावडी, तलाव, गढ अने कोटादिक सर्व रुप देखवानां त्याग कर्या तेने तो व्रत कहीये अने सर्व वस्तु देखवाथी नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. २ तेमज नाकनी वासनाथी निवर्त्या तेने तो व्रत कहीए, अने नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. ३ एम रसेंद्रिना विषयथी निवर्त्या तेने व्रत कहीये, अने नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. ४ एम स्पर्श इन्द्रिना आठ फरसथी घरेणां कपडां पहेरवाथी निवर्त्या तेने व्रत कहीए अने स्पर्श इन्द्रिना विषयथी नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. ५ एज रीते शब्द, रुप, रस, गंध अने स्पर्शना श्रावक त्याग करे ते तो व्रत, बाकी सर्व अव्रत जाणवुं. ए न्याये श्रावकना खान, पान, घरेणां अने कपडांने अव्रत कहीये छीए." तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय! तमारे लेखे तो कानेकरी श्रीवीतरागदेवनी वाणी, स्तवन, सझाय तथा धर्म उपदेश सांभले ते पण पुद्गल छे, तेथी निवर्त्यो नथी वास्ते ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज आंखेथी देवगुरुनां दर्शन करे, श्रीवीतरागदेवनी वाणी, सझाय, स्तवन प्रमुख धर्मना अक्षर वांचे. ए रुप देखवाथी निवर्त्यो नथी तेथी ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज नाकथी जीवादिक उपज्या जाणवाने तथा वस्तुनो रस चल्यो जाणवाने जीवनी जतना करवा माटे अथवा साधुजीने वोहोरावचा माटे हरेक पुद्गल सुंघवाथी निवर्त्यो नथी, ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज रसेंद्रियी देवगुरु धर्मना गुणग्राम करे तथा बोलचाल, सामायक, पडिक्कमणुं, स्तवन, सझाय प्रमुख शीखे, संभलावे तथा श्री वीतरागदेवनी वाणीनो (धर्मनो) उपदेश करे, ए पण आपाना पुद्गल छे. तेथी निवर्त्या नथी ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज सरस आहार त्यागीने निवी, आयंबिलादिक माटे नरस आहार करे. ए नरस आहारथी निवर्त्या नथी ते पण तमारे लेखे तो अव्रत पाप हशे. वली स्पर्शेंद्रियी (कायाथी) शीत ताप सहे, विनय वैयावच करे, सामायक पोषानां उपगर्ण, चिवायनुं, मुहपत्ति, नवकारवाली अने पुंजणी प्रमुख राखे तथा धर्म-शास्त्रनी पोथीपाना वांचवा वास्ते राखे. ए थकी पण निवर्त्या नथी. ए पण तमारे

छेले तो अव्रत पाप दृशे. ए जवां काम पांच इंद्रिए करी शब्द, रूप, रस, गंध अने स्पर्शनां श्रावक करे, करावे अने करताने भलुं जाणे ए सर्व तमारे लेखे तो अव्रत पाप दृशे. वली ए पूर्वोक्त कामथी साधु पण निवर्त्या नथी. तमारे लेखे तो साधुने पण पाप केहेवुं पडशे.

तेवारे तेरापंथी पण कहे छे के " मोहकर्मने उदये जवा शब्द, रूप, रस, गंध अने स्पर्श उपर राग अने माठा उपर द्वेष प्रवर्ते तथा अत्याग-त्याववी (आशा, वंछा, जीवना प्रणामथी) निवर्त्या नथी तेने अव्रत कहीए; अने ए जवां काम पांच इंद्रिए करीने करे ते तो शुभ जोग निर्जरानी करणी छे. तेथी कर्म तुटे अने पुन्य बंधाय. " त्यारे तेमने कहेवुं के हे देवानुप्रीय ! तमे रागद्वेषने, अत्याग-त्यागने (जीवना प्रणामने) अव्रत ठरावीने आणसमजु लोकोने भरमावशो ने आ [illegible] अन्न, पान, घरेणां अने कपडांने अव्रत कहीने अनंत संसार केम [illegible] ? [illegible] तो रागद्वेष करी पुद्गल उपर ममत (अत्यागनाम) [illegible] कहीए; अने ते अत्याग-त्यागने (जीवना प्रणामने) तो अ[illegible] [illegible], ते तो [illegible] छे [illegible] आपणी [illegible] [illegible]; अने अन्न, वस्त्र, जगा प्रमुखनो हवी पुद्गल छे, ते सामायक, पोसा, [illegible] [illegible] आवे, ते शुभजोग निर्जरानी करणी छे [illegible] केम कहेशो ? पण अन्न, वस्त्र, जगा प्रमुख उपर रागद्वेष [illegible] (जीवना प्रणाम) तेनी ममता त्याग तेने जोगना पापनी [illegible] निरवर्त्या कहीए; अने तेनी ममता राखे अने रागद्वेषनी [illegible] अव्रत पापथी निरवर्त्या न कहीए; अने पण अन्न, [illegible] [illegible]. सामायक, पोसा, प्रमुख [illegible] [illegible] सामायक, पोसा, प्रमुख [illegible] [illegible], [illegible] ते पण शुभजोग निर्जरानी करणी [illegible] [illegible] अन्न, पान, घरेणां अने कपडांने (जी[illegible] [illegible] कहो छो ते पाप [illegible] [illegible] केम कहेशो ?

वली तेरापंथी, श्रावकने सामायक पोसानां उपगर्ण, वस्त्र, जग्या तथा सामायक पडिक्कमणुं, बोल चाल, स्तवन अने सझाय प्रमुख ज्ञाननी पोथी इत्यादिक सर्वने अव्रतमां बतावे छे, अने बीजा श्रावकने सामायक पोसानां उपगर्ण आपे तथा वांचवाने पोथी आपे तेने अव्रत दीधुं कहे छे. तेने पुछीए के, साधुजी श्रावकने वांचवाने पोतानुं पानुं आपे तेमां साधुजीने शुं थाय अने वांचवावाला श्रावकने शुं थाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के, साधुजीने पण धर्म छे अने वांचवावालाने पण शुभ जोग निर्जरारुप धर्म छे. तेवारे तेने कहेवुं के, साधुजी श्रावकने वांचवा पानुं आपे तेमां धर्म छे, त्यारे श्रावक श्रावकने वांचवाने पानुं पोथी आपे तेमां धर्म केम नही थाय? अने पोथी वांचवा आप्याथी धर्म थशे तो सामायक पोसा वास्ते उपगर्ण, नवकारवाली, पुंजणी, मुहपत्ति तथा जग्यानी सहाज देवावालाने शुभ योग निर्जरारुप धर्म केम नही थाय? माहा हो ते विचारी जोजो. वली तेरापंथी श्रावकना खावा, पीवा, कपडां, घरेणां अने जग्या प्रमुख सर्वने अव्रतमां बतावे छे, अने बीजाने आपे तेमां अव्रत सेवराव्युं कहे छे, तेने पुछवुं के, "तमे अव्रत केने कहो छो अने व्रत केने कहो छो ते बतावो."

तेवारे तेरापंथी कहेछे के "अढारे पापना, खावा पीवाना अने कपडां घरेणां पहेरवा तथा राखवाना त्याग करे तेने तो व्रत कहीए; अने सेववानो आगार राखे तेने अव्रत कहीए. अढारे पापना त्रिविधे त्रिविधे जावजीव सुधी सर्वथा प्रकारे त्याग करे तेनेतो सर्वव्रति साधु कहीए; कारण के तेने लगारमात्र पापनो आगार नथी. तेनुं खावुं पीवुं सर्व काम धर्ममां छे, अने तेने आहारादिक आपे, वंदणा करे तेने पण धर्म छे; अने अढार पापमांथी कांइक त्याग करे अने कांइक आगार राखे तेने देसव्रति श्रावक कहीए. ते त्याग व्रततो धर्म छे अने पापनो आगार ते अव्रत छे. ते श्रावकनुं खावुं पीवुं अने पहेरवुं ते सर्व अव्रतमां छे. तेमज तेनुं शरीर पण अव्रतमां छे. तेथी आहारादिक आपे, वंदणा नमस्कार करे तेने पाप लागे एम कहीये छीए." त्यारे तेमने पु-

एवुं के, कोइ श्रावके सर्वथा प्रकारे श्रढार पापना जावजीव सुधी त्रिविधे त्रिविधे त्याग करी दीधा होय तेने चार श्रहार, वस्त्र पात्र तथा जगा आपे श्रने वंदणा नमस्कार करे तेने शुं थाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "श्रावकने श्रढार पापना त्याग सर्वथा प्रकारे जावजीव सुधी थायज नहीं. कांइक पण पापनो श्रागार रहेज, तेथी तेने देशव्रति श्रावक कहीये छीए; श्रने जेने श्रागार न होय तेने तो सर्वव्रतिज कहीए. ते श्रावक न कहेवाय." एम कहेछे, पण सूत्रमांतो श्रावकने सर्वथा प्रकारे पापना त्याग कह्या छे. श्री जगवतीजी सूत्रना सातमा शतकना नवमा उद्देशामां वर्णनागनतवे सर्वथा प्रकारे श्रढारे पापना त्याग जावजीव सुधी कर्या कह्युं छे. वली श्रम्मरुजी संन्यासी (श्रावक) ना सातसें चेला श्रमणोपासके पण सर्वथा प्रकारे श्रढार पापना त्याग त्रिविधे त्रिविधे जावजीव सुधी कर्या; श्रने तेमने श्री वीतरागदेवे श्रंत समय सुधी देसव्रति श्रावक कह्या छे; ते सूत्र उववाइजीनो पाठः—

पुव्विंपिणं अम्हेहिं अमम्रुस्सपरिवायगस्स अंतिए थुलग पाणाइवाए पच्चरकाए जावजीवाए, थुलए मुसावायाए पच्चरकाए जावजीवाए, थुलए अदिनादाणे पच्चरकाए जावजीवाए, सव्वे मेहुणे पच्चरकाए जावजीवाए, थुलए परिग्गहे पच्चरकाए जावजीवाए, इदाणिं-पिणं अम्हे समणस्स-जगवन्-महावीरस्स अंतिए सव्वं पाणाइवायं पच्चरकामो जावजीवाए एवं जाव सव्वं परिग्गहं पच्चरकामो जावजीवाए५ सव्वंकोहं६ माणं७ मायं८ लोज्जंए रागं१० दोसं११ कलहं१२ १३ पेसुणं१४ परिपरिवायं१५ अरति- ६ मिछादंसणसल्लं१८ अकरणिवं- सव्वं असणं पाणं खाइमं

लखुं के, कोइ श्रावके सर्वथा प्रकारे अढार पापना जावजीव सुधी त्रिविधे त्रिविधे त्याग करी दीधा होय तेने चार अहार, वस्त्र पात्र तथा जग्या आपे अने वंदणा नमस्कार करे तेने शुं थाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "श्रावकने अढार पापना त्याग सर्वथा प्रकारे जावजीव सुधी थायज नही. कांइक पण पापनो आगार रहेज, तेथी तेने देशव्रति श्रावक कहीये छीए; अने जेने आगार न होय तेने तो सर्वव्रतिज कहीए. ते श्रावक न कहेवाय." एम कहेछे, पण सूत्रमांतो श्रावकने सर्वथा प्रकारे पापना त्याग कह्या छे. श्री जगवतीजी सूत्रना सातमा शतकना नवमा उद्देशामां वर्णनागनतवे सर्वथा प्रकारे अढारे पापना त्याग जावजीव सुधी कर्या कह्युं छे. वली अम्मडजी संन्यासी (श्रावक) ना सातसें चेला श्रमणोपासके पण सर्वथा प्रकारे अढार पापना त्याग त्रिविधे त्रिविधे जावजीव सुधी कर्या; अने तेमने श्री वीतरागदेवे अंत समय सुधी देसव्रति श्रावक कह्या छे; ते सूत्र उववाइजीनो पाठः—

पुविंपिणं अम्हेहिं अमडस्सपरिवायगस्स अंतिए थुलग पाणाइवाए पच्चरकाए जावजीवाए, थुलए मुसावायाए पच्चरकाए जावजीवाए, थुलए अदिन्नादाणे पच्चरकाए जावजीवाए, सवे मेहुणे पच्चरकाए जावजीवाए, थुलए परिग्गहे पच्चरकाए जावजीवाए, इदाणिं-पिणं अम्हे समणस्स-जगवन्त-महावीरस्स अंतिए सबं पाणाइवायं पच्चरकामो जावजीवाए एवं जाव सबं परिग्गहं पच्चरकामो जावजीवाए५ सबंकोहं६ माणं७ मायं८ लोजंए रागं१० दोसं११ कलहं१२ अजरकाणं१३ पेसुणं१४ परिपरिवायं१५ अरतिरति१६ मायामोसं१७ मिछादंसणसल्लं१८ अकरणिजंजोगं पच्चरकामो जावजीवाए सबं असणं पाणं खाइमं

साइमं चउविहंपि आहारं पच्चक्खामो जावज्जीवाए जंपि
इमं सरिरं इठं कंतं पियं माणूणं मणामं धिज्जं विसासि
समयं बहुमयं अणुमयं भंडकरंडगसमाणं माणंसि
माणंउन्हा माणंखूहा माणंपिवासा माणंवाला माणंचोर
माणंदंसमसा माणं वाइयं पित्तीयं संभियं सन्निवायं वि-
वीहा रोगा तंका परिसहोवसग्गा फासा फुसंति तिकट्टु
एयंपियणं चरिमेहिं उस्सास निस्सासेहिं वोसिरामि तिकट्टु
संलेहणा झुपणा झुसिया भत्तपाण पडिया इक्किया पाउ-
वगया कालं अणवकंखमाणा विहरंति. ततेणं से परिवा-
यगा बहुइं भत्ताइं अणसणाइं छेदंति छेदित्ता आलोइय
पडिकंता समाहिपत्ता कालमासे कालंकिच्चा बंभलोए कप्पे
देवत्ताए उववन्ना तेहिं तेसिं गइ ताहिं तेसिं ठित्ती दससा-
गरोवमाइं ठित्ती पणत्ता. परलोगस्स आराहणा सेसं तंचेव.॥

अर्थ—पु० पहेलां पण अ० अमे अ० अम्मड परिव्राजकनी अं०
समिपे थु० मोटा पा० प्राणीनी हिंसानुं प० पचखाण कर्युं छे जा०
जावजीव सुधी. थु० मोटा मु० मृषावादनुं प० पचखाण जा० जावजीव
सुधी. थु० मोटा अ० अणदिधुं लेवाना प० पचखाण जा० जावजीव
सुधी. स० सर्व मे० मैथुननुं प० पचखाण कर्युं छे. जा० जावजीव
थु० मोटा प० परिग्रहना प० पचखाण कर्या छे जा० जावजीव सुधी.
इ० हमणां पण अ० अमे स० श्रमण भगवंत श्री महावीर देवनी
अं० समिपे स० सर्व पा० प्राणीनी हिंसानुं प० पचखीए छीए जा०
जावजीव सुधी. ए० एम जा० जावत् स० सर्व प० परिग्रहनुं प० पचखाण
करीए छीए जा० जावजीव सुधी. स० को० सर्व क्रोध मा० मान मा०
माया लो० लोभ रा० राग दो० द्वेष क० क्लेश अ० आल पे०
० निंदा. अ० खुशी नाखुशी मा० (माया) कपट सहित

देव, गुरु, धर्मनुं सर्दहवुं ते. अ० करवा योग्य नहीं एवा जो० मन आ-
दिना व्यापारनुं प० पचखाण जा० जावजीव सुधी कर्युं छे. स० सर्व
अ० असन पा० पाणी खा० खादिम सा० सादिम मुखवास च० चार
प्रकारना आ० आहारना प० पचखाण जा० जावजीव सुधी करीए छीए.
जं० जे वली इ० ए स० शरीर इ० वाह्लुं छे कं० कान्तीकारी पि०
प्रीयकारी म० मनने गमतुं म० विशेष मनने गमतुं धि० धीर्यकारी वि०
विश्वासनो हेतु स० रुडुं करी मानवा योग्य व० घणुं मानवा योग्य अ०
अवगुण करे तोपण बहुज मानवा योग्य भं० रत्नना करंडीया समान
मा० रखे सि० टाढ लागे मा० उ० रखे ताप लागे मा० खु० रखे भुख
लागे मा० पी० रखे तृषा लागे मा० वा० रखे सर्पादिक करडे मा० चो०
रखे चोर पराभव करे मा० दं० रखे दंस मसक करडे मा० वा० रखे वायु
प्रजाये पि० पित्तना प्रजावे सं० सलेखम सं० सन्निपात दोष प्रजावे वि० वि-
विध प्रकारना रो० रोग (थोडा काळनो) अं० मर्णान्तक रोग प० परिसह
उ० उपसर्ग फा० एटला बोल रखे फरसे. ति० एवो वाहालो करीने प०
एवा शरीरने पण च० छेल्ला उ० उंचो स्वास लइए ते पी० नीचो स्वास
मुकीए ते वो० वोसरावुं छुं. ति० एम कहीने सं० संलेखणा तपे करीने
झु० सेववे करी झु० सेवीने भ० भात पाणी प० पचखीने पा० पादो-
पगमन (वृक्षनी डाळनी परे) अणसण करीने का० मरणने अ० अणवां-
छा थका वि० विचरे छे. त० तेवार पछी से० ते प० सातसो सन्यासी घ-
णा व० वरसनुं अ० अणसण छे० छेदे, छेदीने आ० आलोवी प० पडि-
क्कमी स० समाधि प० पामीने का० कालने अवसरे का० काल करीने
बं० ब्रह्मलोक क० देवलोकने विषे दे० देवतापणे उ० उपन्या. त० त्यां ते-
हेनी ग० गती त० त्यां ते० तेनी ठि० स्थिति द० दश सागरोपमनी प०
कही. प० परलोकना आ० आराधिक (समकित सहित करणीना आ-
दरनार ते माटे). से० शेष बाकी (मोटा कुलमां अवतरी संजम ग्र-
हण करसे.) तं० तेमज जाणवुं. ॥१३॥

भावार्थः—हवे गुरु! आ पाठमां अंबडजीना शिष्योए सं

प्रकारे अढार पापना तेमज सर्व अकरवा जोग कामो करवाना त्रिविधे त्रिविधे त्याग जावजीव सुधी कर्या छे छतां तेमने देशव्रति श्रावक कह्या छे; अने तमे तो आगारने अव्रत कहो छो. हवे एमने कया पापनो आगार रह्यो ते बतावो. कदाचित खावा पीवाना आगारने अव्रत कहेता हो तो एमणे तो चार आहारना पण सर्वथा प्रकारे त्रिविधे त्रिविधे जावजीव सुधी त्याग कर्या छे. हवे शो आगार रह्यो ते बतावो. वली कदाचीत शरीर उपर ममता होय तेने अव्रत कहेता हो तो, एमणे तो शरीरनी ममता पण सर्वथा प्रकारे त्रण करण त्रण जोगे करीने वोसरावी छे. हवे शो आगार रह्यो ते बतावो. वली तमे कहोछो के, जे सर्वथा पापना त्याग जावजीव सुधी करे तेने आहारादिक आप्यामां तथा वंदणा नमस्कार कर्यामां धर्म छे. त्यारे पूर्वोक्त श्रावकोए सर्वथा पापना त्याग कर्या छे तेमने वंदणा नमस्कार कर्यामां पाप केम थाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के, "तेमनामां कांइक अव्रत रह्युं हशे, माटे भगवंते तेमने देशव्रति कह्या छे, ते माटे तेउं वंदणा नमस्कार करवा योग्य नथी." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! भगवंते तेमने देशव्रति कह्या एमतो सूत्रमां छेज; पण तमे आगारमां अव्रत कहोछो ते आगार बतावो. तमे व्रत अव्रतमां समजता देखाता नथी. तेथी एम कहोछो के आगारने अव्रत कहीए. पण हे देवानुप्रीय! अव्रत तो मोहनीकर्मनी बीजी चोकडी अप्रत्याख्यानीना क्रोध, मान, माया, लोभ, राग अने द्वेषना उदयभावमां छे. तेना जोगथी समे समे पुद्गल आवीने जीवने राग द्वेषनी चीकणाइथी चोटे अने जोगना व्यापार विना पण ए पुदगल कर्मपणे परगमे तेने अव्रत कहीये; अने मोहनीकर्मनी त्रीजी चोकडी प्रत्याख्यानीना क्रोध, मान, माया अने लोभ उदयभावमां छे, तेना जोगथी जीवने अत्याग भावना प्रणाम राग, द्वेष अने अशुभ जोग पापमां वर्ते तेने जोगनुं अव्रत कहीए. हवे बन्ने चोकडीना कर्म लागे तेने तो एकान्त अव्रत कहीए; अने बन्ने चोकडीनो क्षयोपशमभाव, उपशमभाव तथा क्षायकभाव वर्ते तेने सर्व व्रत साधु कहीए; अने बीजी चोकडीनो क्षयो-

पशम थयो अने त्रीजी चोकडी उदयभावमां छे तेने देसव्रति श्रावक कहीए. तमे ए सूत्रनी रेसना अजाएया थका आगारने अव्रत कहोछो पण संथारामां श्रावकने पापनो शुं आगार रह्यो ते बतावो. वली अव्रति साधुने व्यवहारमां सर्वथा पापना त्याग छे अने तेने केवली सर्वथा अव्रति सर्दहे छे. हवे अव्रति साधुने कया पापनो आगार रह्यो ते बतावो. इहांतो चोकडीना उदयभावने अव्रत कह्युं छे. हवे जो बीजी चोकडीना उदयभावने अव्रत कहीए तो, ते अव्रततो श्रावकने मुख थीज नथी, (शास्त्र सूत्र भगवतीजी सतक पहेले) अने त्रीजी चोकडी उदयभावमां छे तेना जोगथी पुद्गल उपर ममत-भाव, राग रूप अने अशुभ जोग प्रवर्ते, ते जोगना पाप आश्री सूयगडांग तथा उववाइ सूत्रमां कोइक पापथी निवर्त्या कह्या; अने कोइक पापथी नथी निवर्त्या कह्या. त्यांतो अशुभ जोगना पाप आश्री कह्या छे. तमे सूयगडांग तथा उववाइ सूत्रनां जुदां नाम लेइ श्रावकना खावा, पीवा, घरेणां अने कपडां प्रमुखने मतने लीधे अव्रत केम कहो छो ? वली ए उपगरण धर्मनी लाज निमीत्ते सेवे सेवरावे तो शुभजोग निर्जरानी करणी कहीए. तेमां पाप कया सूत्रमां कह्युं छे ते पाठ बतावो.

वली श्रावकना खावा पीवामां तथा खवराववामां पाप कहे छे तेने पुछवुं के, जीव सहित वस्तु खाय पीए अथवा छ कायनो आरंभ करीने खाय अथवा बीजाने खवरावे, ते आरंभनुं तो पाप छेज; पण कोइ श्रावक साधुनी परे संसारथी विरक्तभावे श्रावकपणुं पालवाने अर्थे अजीव पुद्गल खाय, प्रासुक पाणी पीए, तेना खावा पीवा अने पहेरवामां शुं तथा तेने कोइ खवरावे तेमां शुं ? तेवारे तेरापंथी कहे छे के अचेत खाय तोपण तेनुं खावुं पीवुं पापमांज छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय पाप तो अढार छे. तेना तो संथारामां सर्वथा प्रकारे त्रण करण अने त्रण जोगे करीने जावजीव सुधीना त्याग कर्या; तेमां सर्व पापनी वस्तुनो तो त्याग सर्व काम अढार पापना त्याग भेगां थइ गयां. त्यारे वर्णनागनतुवे तथा अंमडजीना शिष्योए चार आहारना न्यारा त्याग केम कर्या ? ए उंग

वीसमुं पाप कयुं ते बतावो. हे देवानुप्रीय! अढार पापना त्याग तो साधुजीने मूल-गुणव्रतमांज छे; अने आहारना पचखाण करे तो उत्तर गुणव्रत निपजे. तेम श्रावकना अढार पापना त्याग तो मूल-गुणव्रत छे, अने आहारना त्याग करे तो उत्तर-गुणव्रत निपजे. तेथी अढार पाप अने चार आहारना पचखाण न्यारा न्यारा कर्या. वली तमे श्रावकना खावा पीवा प्रमुखमां पाप कहो छो, तो ते खावा प्रमुख अढार पाप मांहेलुं कयुं पाप ते कहो अने अढार पापना त्याग करीने पछी आहारना न्यारा त्याग केम कर्या ते पण कहो. हे देवानुप्रीय! सिद्धांतनो न्याय तो एम दीसे छे के, साध श्रावकने आहारना त्याग न होय त्यारे तो उत्तर-गुणना अपचखाण कहीए, अने आहारना त्याग करे तो उत्तर-गुण पचखाण निपजे. साधु तथा श्रावक बंनेने उत्तरगुण-अपचखाणी पण कह्या छे अने उत्तरगुण-पचखाणी पण कह्या छे. तेनी शाख सूत्र भगवतीजी शतक सातमे उदेशे बीजे. ए न्याये तो साध-श्रावक बंनेनुं खावुं पीवुं उत्तरगुण-अपचखाण छे; केमके शरीरनी ममताने अर्थे अशुभ जोगथी खाय तो बंनेने पाप लागे; अने संजम तपनी स्हायता अर्थे खाइने शुभ भावना भावे तो शुभ योगथी बंनेने निर्जरा थाय. वली जो श्रावकना खावा पीवामां पाप होय तो सूत्र उववाइजीमां अंमडजी श्रावकने सो घरे पारणुं करता कह्या छे. ते अंमडजी श्रावक नव तत्वना जाण एकावतारी सो घरे पारणुं केम करे? एक घरे तो पारणुं कर्या विना सरे नहिं तेथी करे; पण सो घरे पारणुं करी स्वपरने अनर्थ पाप केम लगाडे? ते पाठ थी उववाइजीनोः—

"बहु जणेणं भंते! अन्नमन्नस्स एवमाइक्खइ एवंभासइ एवंपन्नवेइ एवंपरूवेति एवंखलु अम्मडेपरिवायए कंपिल-पुरे-णयरे घरसत्ते आहारमाहरेति घरसए वसहिउवेइ. से कहयं भंते! एवं? गो०! जणंसे बहुजणो अन्न-मन्नस्स एवमाइक्खंति जाव परूवेति एवंखलु अम्मडेपरि-

वायए कंपिलपुरे जाव घरसए वसहि उवेति सचणं एस मठे. अहं पिणं गो० ! एवमाइस्कामि एवं जाव परूवेमि एवंखलु अम्मम्हे परिवायए जाव वसहिउवेति. सेकेणठेणं जंते ! एवं वुच्चइ अम्मम्हेपरिवायए जाव वसहिउवेति. गो० ! अम्मम्हस्सणं परिवायगस्स पगइ जद्दयाए जाव विणीयत्ताए छठंछठेणं अणिखीत्तेणं तवोकम्मेणं उढंबाहाउ परिगिजाइ २ सुराजिमुहस्स आयावण जूमिए आयावेमाणस्स सुन्नेणं परिणामेणं पसत्थेहिं अज्ञवसाणेहिं लेसाहिं विसुद्धमाणीहिं अन्नयाकयाइ तदा-आवरणिज्जाणं कम्माणं खउवसमेणं इहा अपूह मग्गणं गवेसणं करेमाणस्स विरियलद्धिए वेउव्वियलद्धिय उहिणालद्धि समुप्पंणे. तेतणंसे अम्मम्हेपरिवायए ताए विरियलद्धिए वेउव्वियलद्धिए उहिणालद्धिए समुप्पणाए जण विमावणहेउ कंपिलपुरेणयरे घरसए जाव वसहिंउवेति. सेतेणठेणं गो० ! एवंवुच्चइ अम्मम्हेपरिवायए कंपिलपुरेणयरे घरसए जाव वसहिं उवेति. ॥

अर्थः—ब० घणा ज० लोक जं० हे पुज्य ! अ० मांहोमांही ए० एम कहेछे ए०जा० एम एकवचने बोले छे ए०प० एम जणावे छे मांहोमांही समजावे छे ए०प० एम परुपे छे विस्तारथी कहेछे. ए० एम स० निश्चे अ० अम्मम्ह-संन्यासि कं० कंपीलपुर नगरने विषे घ० सो घरे आ० आहार करेछे. घ० सो घरने विषे व० रात्रे वसे छे ? से० ते क० केम छे जं० हे जगवान ! ए० एम ? गो० हे गौतम ! ज० यदि ते ब० घणालोक अ० मांहोमांही ए० एम कहेछे जा० यावत् प० परुपे छे ए० एम निश्चे अ० अम्मम्ह परिव्राजक कं० कंपिलपुर नगरने विषे जा० यावत् घ० सो घरने विषे आहार करे, यावत् व० वातो वसे. स० साचो ए० ए अर्थ;

अ० हुं पि० पण गो० हे गौतम ! ए० एम कहुं छुं ए० एम जा० यावत् प० परूपुं छुं ए० एम निश्चे अ० अम्मड-संन्यासि जा० यावत् व० सो घरे रात्री रहेवुं करे छे. से० ते शा अर्थे भं० हे भगवान ! ए० एम बु० कहोछो के अ० अम्मड-संन्यासि जा० यावत् व० सो घरे रात्री वसे छे रहे छे ? गो० हे गौतम ! अ० अम्मड-संन्यासिने प० स्वभावे भ० भद्रिकपणे जा० यावत् वि० वनितपणे करीने छ० छठ छठने पारणे अ० आंतरा रहित त० तप कर्तव्ये करी उ० उंची बांह (हाथ) प० करी करीने सु० सूर्य सांमा आ० आतापनानी भू० भूमिने विषे आ० आतापना लेतां थकां सु० भला प० प्रणामे करी प० भला अ० अधवशाये करीने ले० लेश्या वि० निर्मल (विशेष शुद्ध) तेणे करी अ० एकदा प्रस्तावे त० ज्ञानावरणी (ज्ञानने आवरी रह्या ते) क० कर्मना ख० क्षयोपशमे करीने इ० विचारणा अ० निश्चय करवो म० मार्गनी ग० गवेषणा क० करता थकाने वि० जीवनी शक्ति ल० लब्धि वे० विक्रय रुप करवानी लब्धि, ओ० अवधिज्ञाननी लब्धि स० सम्यक् प्रकारे उपन्या थका त० तेवारे ते अ० अम्मड-संन्यासि ता० ते वि० वीर्य लब्धि वे० विक्रय रुप करवानी लब्धि ओ० अवधिज्ञाननी लब्धि स० सम्यक् प्रकारे उपनी. तेणे करीने ज० लोकने वि० विस्मय पमाडवाने अर्थे कं० कंपीलपुर नगरने विषे घ० सोघरने विषे जा० यावत् व० रात्रे वसवुं करे छे. से० तेणे अर्थे गो० हे गौतम ! ए० एम कह्युं के, अ० अम्मड-संन्यासि कं० कंपीलपुर नगरे घ० सोघरने विषे जा० यावत् व० रात्रे वसवुं उ० करे छे.

भावार्थः—हवे जुओ. आ पाठमां तो भगवंते कह्युं छे के, अम्मडजी-परिव्राजके संन्यासिपणानो मत छोडीने श्रावकपणुं लीधुं छे, संन्यासीना वेशमां श्रावकनां व्रत पाले छे, छेलेछेले पारणुं करे छे अने सूर्य सांमी आतापना लेछे. ए तप करतां थकां भली लेश्या तथा भला अधवशाये करीने ज्ञानावरणी-कर्मनो क्षयोपशम थयो, अवधिज्ञान प्राप्त थयुं अने वैक्रियरुप बनाववानी लब्धि उपनी. तेथी लोकोने विस्मय उपजाववाने अर्थे सो घरे पारणुं करे छे. हवे) पारणुं कर्या

रियाउ कजंति. मिछादीठीणं पंच. सम्मामिछादीठीणं पंच.

अर्थः—पुर्ववत्. जुउ प्रश्न बीजो पाने १५३ में.

भावार्थः—हवे जुउ ! आ पाठमां चोवीस दंडकना मिथ्यात्वी जीवने तो आरंभनी, परिग्रहनी, मायाप्रत्ययनी, अपचखाणनी अने मिथ्या-दर्शन प्रत्ययनी ५ ए पांच क्रिया कही; अने अव्रति समदृष्टि चोथे गुणठाणे, तेने मिथ्यात्वनी वर्जीने चार क्रिया कही; अने पांचमे गुणठाणे श्रावक, तेने अव्रतनी अने मिथ्यात्वनी वर्जिने त्रणज क्रिया कही; अने प्रमादी साधु छठे गुणठाणे, तेने आरंभनी अने मायावत्तियानी बे क्रिया कही; अने अप्रमादी साधु सातमे गुणठाणेथी लइ दसमा गुणठाणा सुधी, तेने एक मायावत्तिया-क्रिया कही; अने वीतरागसंजमी अग्यारमा गुणठाणाथी लइ तेरमा गुणठाणा सुधी, तेने एक इरियावहि क्रियाज लागे छे. वास्ते ए पांच क्रिया आश्री अक्रिय कह्या. हवे जुउ ! आ पाठमां तो भगवंते सर्व श्रावकने अव्रतनी क्रिया टाली कही छे. तमे मतने लीधे आणंदजी सरखा पडिमाधारी श्रावकनुं खावुं पीवुं अव्रतमां केम कहो छो अने देवावालाने अव्रत लागे केम कहो छो?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के, ए तो खंध आश्री टाली कही छे, पण देश आश्री तो लागे छे ते गणी नथी. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! साधुजीने आरंभिया अने मायावत्तिया क्रिया कही, ते खंध आश्री कही छे के देश आश्री कही छे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, "साधुजीने तो विना उपयोगे अजाणपणे किंचित मात्र लागे ते आश्री कही छे." त्यारे जुउ. ए किंचित मात्र लागे तेने पण गणी, त्यारे श्रावकने देशथकी अव्रतनी क्रिया होय तो केम न गणे ?; पण अव्रत तो मोहकर्मनी बीजी चोकडीना अप्रत्याख्यानना उदयभावमां होय तेना जोगथी कर्म लागे तेने कहीये. ते अव्रत तो श्रावकने मुलथीज नथी, तेथी अव्रतनी क्रिया भगवंते टाली कही. तमे मतने लीधे ए सूत्रनां वचन उत्थापीने आणंदजीश्रावक जेवाने अव्रत कहीने अनंत संसार केम वधारो छो?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "आणंदजी सरीखा पडिमाधारीश्रा-वकने अव्रत नही, ने दान दीधामां गुण (व्रत) होय तो कोइए पण पडि-माधारी-श्रावकने दान दइने संसार परित कीधो, एवुं सूत्रमां चाल्युं होय तो पाठ बतावो; तथा कोइने बारमुं व्रत निपन्युं चाल्युं होय तो बतावो. सूत्रमां कह्या विना वात शी रीते मानीए." तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय! घणां सूत्र तो विछेद गयां अने बत्रीस सूत्र रह्यां तेमां पण घणी वातो मोघम कही छे. तमे सूत्रमां चाल्यानुं पुछो छो तो, भगवंतने दान देइ कया श्रावके संसार परित कीधो ते सूत्र पाठ [illegible] बतावो. तथा केवलीने वीधाथी कोइने बारमु व्रत निपन्युं होय तो ते पण बतावो. ए सूत्रमां चाल्या विना केम मानो छो. तमारी कहे-[illegible] तो ए पण न मानवुं जोइए. तेवारे तेरापंथी कहे छे के "कें-[illegible] [illegible] गुण तो साधु सरीखा छे. ते साधुनुं दान पात्रमा [illegible] [illegible] ठाम ठाम चाल्युं छे. ए सरखापणाथी मानीए छीए."

[illegible] हे देवानुप्रीय! दशाश्रुतस्कंधमां आणंदजी सरखा पडिमाधा-[illegible] 'समण भूए (साधु जेवा)' कह्या छे. ते अग्यारमी पडिमानुं [illegible] गुण छे. पण सौ पडिमाधारीने साधु सरीखा कहीए. [illegible] [illegible] परित करता हशे तथा बारमुं व्रत निपन्युं [illegible] पडिमाधारी श्रावकने साधु सरखा कह्या छे, तमने [illegible] साधुने दान दीधा सरखुं केम नही हशे? ए सरिखा-[illegible] मानवुं जोइए. वली पडिमाधारी श्रावकने दान [illegible] पडिमामां तो साधुनी पेठे मागी लाविने खाय छे [illegible] दान दइने [illegible]. वली [illegible] [illegible] केम बतावो?

[illegible]

अधिका कहेवाय; कारण के चोरतो धणीनुं धन चोरीने लइ जाय, पण धनना धणीने पाप तो न दइ जाय? अने पडिमाधारी तो अन्न वस्त्र प्रमुख माल लइ जाय अने पाप दइ जाय. वली चोर तो ताळं फाडीने जातां असंधारी (खानदान) होय तो जतावो (खबर) दे के "में तमारुं ताळं फाडीने माल काढयो छे माटे तमे कारी देजो; केमके रखे तमारुं ताळं छुटी जाय" एम जतावो करे; पण पडिमाधारी तो जतां जतावो पण न करे के "अरे भाइ! तमे मने उलट भाव करीने दान देइ धर्म सर्दह्यो होय तो तेनुं पाप मिथ्यात तमने लागे छे. तेनी आलोवणा करी प्रायछित लइ शुद्ध थाजो." एम जतावो पण न करे. एवा विश्वासघाती आप मतलबीआ तमारे लेखे आराधिक शी रीते थया हशे? वली पडिमाधारीने दान दीधामां पाप होय तो ते डाकण सरीखा कहेवाय. जेम डाकणने वीर वलगे त्यारे ते घरनां बालक छोडीने परायां बालक जोती फरे, तेम पडिमाधारीने भुख लागे त्यारे घरनुं पाप छोडीने लोकोने पाप लगावीने रुवोवता फरे. वली जेम डाकणने बालक मारवानुं कहे तो नही, पण मंत्र शीखवे तेने पाप लागे. तेम भगवंत खावा खवरावयानी आज्ञा तो न आपे; पण पडिमा वहेवानी विधि शीखवे. तेमां तमारे लेखे तो भगवंतने पण पाप लाग्युं हशे; पण एम जाणवुं जे, पाप होत तो एवी करणी केम बतावत?

वली पडीमाधारीने दान दीधामां पाप कहे छे तेने पुछवुं के, पडिमाधारीने तो पाप करवा, करावबा अने अनुमोदवाना त्याग छे, अने ते आगला पासे जइने मागे तेवारे जो दातारने पाप लागे तो पडिमाधारीने पाप कराव्यायी पडिमा भागे. त्यारे हवे पडिमा शी रीते साधी शकाय ते कहो. तेवारे तेरापंथी जवाब देवा असमर्थ; पण मनथी एवां कुहेत मेलवे छे के "साधु अहार पाणी वधे तो अथवा काल, क्षेत्र उपरान्त रह्यो गयो होय तो ते धरती उपर परठवे; पण ते पडिमाधारी श्रावकने आपे नही. जो तेने आप्यामां धर्म होय तो साधु केम न आपे? केमके साधुने पाप करवाना तो त्याग छे, पण एतो ध-

मनुं काम छे. ते केम नथी करता ? जो साधुने धर्म न थाय, तो वकने धर्म केम थशे ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! साधु [illegible] तो अथवा काळ मर्यादा (त्रण पहोर) उपरान्त अने क्षेत्र मर्यादा (बे कोस) उपरान्त रहीगयो होय तो परठवे, पण कोई [illegible] अशोच करीने मांहोमांही आपे नही, अने स्थिवर-कल्पी अने जिन-कल्पी पण मांहोमांही आपे नही. ते पाप जाणीने न आपे एम न जाणवुं: पण तेमनो कल्प नथी तेथी न आपे. जो 'पाप जाणीने आपे' एवोज तमारो इनसाफ छे, तो कहो. श्री महावीरस्वामीना [illegible] श्री पार्श्वनाथजीना (स्थवीर-कल्पी) साधुने दान आपे तेमने [illegible] फल थाय ? त्यारे तेरापंथी कहे छे के, तेमां तो एकान्त धर्म छे. [illegible] साधु [illegible] पारणा न करे; पण श्रावक श्राविका [illegible] वहोरावे तो तेमने शुं फल थाय ? त्यारे 'कहे छे के धर्म छे.' त्यारे [illegible] धर्म थशे, तो साधु ए धर्मनुं काम केम न करे ते [illegible] कहे छे के, एवो साधुनो कल्प नथी तेथी नथी करता.

हे देवानुप्रीय ! [illegible] साधुने देवानो तथा [illegible] कल्प नथी [illegible] कल्प [illegible] साधु न आपे तेने आपवामां पाप छे' [illegible] साधु [illegible] साधुनो कल्प नथी, [illegible] पडिमा [illegible] साधुनो [illegible] कल्प नथी, पण [illegible] पाप केम कहो छो ?

[illegible] पडिमा [illegible] पडिमा पूरी [illegible] पाप [illegible] ! ए [illegible] पडिमा [illegible]

पडीने मरे, तेनुं पाप दातारने लागवुं जोइए. तेमज साधु कर्मने उदये भ्रष्ट थइने पाप करे, ए पाप पण एटला दीवस दानदइ जेणे कायाने पोषी तेने लागवुं जोइए. वली कदाच श्रावकने तो साधु भ्रष्ट थशे एवी खबर न होय, पण केवलज्ञानी तथा अवधज्ञानी मुनीराज तो जाणे छे के, ए साधु एक मास अथवा एक वरस पछी भ्रष्ट थशे; छतां तेने जेलो राखे छे, आहार पाणी लावीने आपे छे अने चाकरी करे छे. हवे ते भ्रष्टथनार तेज कायाथी पाप करशे. तमारी कहेणीने लेखे तो तेने जेलो राखवो न जोइए तथा आहार पाणी पण आपवुं न जोइए.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के " विद्यमान काले साधपणुं पाले छे तेनी सहाज देवाना कामी छे, तेने तो धर्मज थशे अने पछी भ्रष्ट थइने पाप करशे तो करवावालोज भोगवशे.

हे देवानुप्रीय ! पडिमाधारीने पण विद्यमान गुण जाणीने दान आपे छे अने पछी पाप करशे तो तेज भोगवशे; पण दातारने पाप केम लागशे ? वली श्रावकने साधु धर्म शीखावे तथा त्याग पचखाण करावे तेथी देवतामां जाय, अने पल सागरो सुधी देवतानां सुख भोगवे तथा अव्रत पाप कर्म सेवे, तेनुं पाप तमारी कहेणीने लेखे तो भगवंत, केवली अने साधुने लागवुं जोइए; केमके सुपचखाण कराव्युं तेथी देवता थयो. हवे ते पाप करीने डुबत तो तेनुं पाप तो भगवंत, केवली के साधुने लागतुं नथी. ए न्यायना टंटामां पडीने केम डुबे ? तेवारे तेरापंथी कहे छे के "साधु तो धर्म (मुक्तीमार्गना आराधिकपणा) माटे शीखवे छे अने पुंण्य बंधाय तेथी देवतामां जाय छे; पण साधु तो देवतामां मोकली सुख भोगवराववाना कामी नथी." त्यारे हे देवानुप्रीय ! दातार पण पडिमाधारीने धर्म स्हायता अर्थे दान आपे छे, पण घरमां आवीने पाप करशे एम जाणीने नथी आपता; केमके पाप करावपाना कामी नथी. वली आणंदजी आदि दसे श्रावके उपासकदशा सुत्रमां पडिमावहि, तपस्या करी, काया शोषी, संलेखणा करी, संथारो करी पहेला देवलोकमां गया. तेमने एकावतारी कह्या छे, पण पडिमावहिने घरमां

पात्र आप्या कह्या नथी. तेमज कार्तिक शेठ श्रावक पांचमी पडिमा सोवार वह्या कह्या छे, पण अग्यारमी पडिमा वहीने साधुनी पेरे सुझती गोचरी करीने, आहार मागी लाइने पाछा घरमां आवे एवो पाठ तो सूत्रमां कोइ ठेकाणे कह्यो नथी.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "पडिमानो काल जघन्य अंतर्मुहूर्त तथा एक दीवसनो कह्यो छे अने उत्कृष्टो अग्यार मासनो कह्यो छे. ते पुरो थया पछी शुं करे?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! आवश्यक निर्युक्तिमां कह्युं छे के, केटलाक तो अंतर्मुहूर्त पछी, केटलाक एक दीवस पछी तथा केटलाक यावत् अग्यार मास पछी कां तो संलेखणा करीने संथारो करे, कां तो दिक्षा ले, पण घरमां न आवे; केमके आवे तो लोकमां जैनमार्गनी लघुता थाय अने पोतानी निंदा थाय. लोको कहे के, ए करणी करता थाकी गया तेथी भ्रष्ट थइने घरमां आवी बेठा छे: तेटला माटे घरमां न आवे एम कह्युं छे. एवे तमे कया सूत्र, पाठ, टीका, निर्युक्तिना न्यायथी कहो छो के, अग्यारमी पडिमा वहीने पाछा घरमां आवे ते बतावो. अरे भाइ! तमे मतने लीधेज "पडिमाधारी पाछो घरमां आवीने पाप करे ते [illegible] लागे." एवी जुठी कुयुक्ति लगाडीने संसार केम वधारो छो? तेवारे तेरापंथी कहे छे के, "पडिमाधारी श्रावकने दान आपे तेमां धर्म होय तो साधुजी, भगवंत अने केवली [illegible] धर्मनी आज्ञा केम नथी आपता?" तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय! पडिमाधारी श्रावकने पडिमानी विधि [illegible] [illegible] अने [illegible] बतावी छे. तेवारे उपदेशमां तो आज्ञा [illegible] [illegible] ते आज्ञा एक पोताना [illegible] टाळी बीजा कोइने [illegible] आज्ञा आपे नथी. जेम पोतामां [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] छे. [illegible] उपदेशमां तो आज्ञा छे पण, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आपे नहिं. [illegible] न [illegible]. जो [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] छे, [illegible] [illegible]

लागे, अने पलेवण न करे तो अतिचार लागे. ए अतिचार टाल्यामां धर्म छे छतां आदेशमां आज्ञा आपे नही. वली साधुजी आव्याथी श्रावक उजो थाय, साधुजीना सांमो जाय तथा घरमांथी वस्तु लावीने वहोरावे, एटला कामनी आदेशमां आज्ञा आपे नहिं; पण उपदेशमां तो धर्म बतावे. ए उपदेश-आज्ञा छे. वली स्वसंजोगी साधुनेज बे आज्ञा छे, अने असंजोगी साधुने तथा श्रावकने कोइक बोलमां बे आज्ञा छे. तेमां कोइक बोलमां उपदेश-आज्ञा छे अने आदेश-आज्ञा नथी. तमे आज्ञा कल्पना जेदना अजाण्या थका कहो छो के "पडिमाधारी श्रावकने दान देवानी साधुजी आज्ञा न आपे, तेथी ए काम आज्ञा बहार छे." एवां आल केम थो छो ?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "पडिमाधारी श्रावकने दान दीधामां सूत्रमां कयांय धर्म के व्रत कह्युं होय तो ते पाठ बतावो." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जगवती सूत्रना आठमा शतकना छठा उद्देशमां कह्युं छे के, श्रमणोपासक श्रावक, तथारूप श्रमण कहेतां साधु प्रत्ये, वा कहेतां अथवा, माहण कहेतां श्रावक प्रत्ये प्रासुक एषणिक बेतालीस दोष रहित प्रतिलाजे तो एकान्त कर्मनी निर्जरा थाय; पण लगार मात्र पाप नथी.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "समणंवा माहणंवा कह्या छे ते बंने नाम साधुनांज छे. ते सूत्र सूयगडांगमां कह्या छे.तेमने दीधामां निर्जरा कही छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! साधुनां नाम तो समण, माहण, जिखू, संजइ, मुनि, ऋषी इत्यादिक घणां कह्यां छे; पण एक कार्यमां बे नाम आवे नही. समणंवा, संजयंवा, जिखुवा, ए रीते बे नाम एक कार्यमां बत्रीस सूत्रमां कोइपण ठेकाणे आव्या होय तो बतावो. ए पुनरुक्त वचनरूप दोष श्री वीतरागनी वाणीमां आवे नही. समणं कहेतां साधुप्रत्ये; ने वा अथवा माहणं कहेतां साधु प्रत्ये, एम अर्थ न होय. ए शब्द वचमां छे ते तो विकल्प अर्थ वास्तेज छे. समण साधु प्रत्ये अथवा माहण श्रावकप्रत्ये. इहां माहण शब्दनो अर्थ श्रावकज

संजवे ठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, "इहांनो माहण प्रत्ये, एवो सम- चय अर्थ कर्यो ठे, पण श्रावकनो अर्थ कर्यो नथी." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! श्री जगवती सूत्रना पहेला शतकना सातमा उद्देशामां अजयदेवसूरिजीए गर्जना अधिकारमां, समणंवा माहणंवा शब्द आ- व्यो ठे त्यां, समणं नाम तो साधुनो अर्थ कर्यो ठे, अने माहण शब्द- नो अर्थ श्रावक कर्यो ठे; तथा दोलतसागरजी कृत जगवतीजीना टबामां पण पुर्वोक्त रीते अर्थ कर्यो ठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, पहेला शतकना सातमा उद्देशामां माहण शब्दनो श्रावक अर्थ कर्यो, त्यारे आठमा शतकमां माहण शब्दनो श्रावक अर्थ केम न कर्यो? तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! सूत्रनो टीकानी शैली एवीज ठे के, एकजवार शब्दनो अर्थ करे. एज शब्द वारंवार आवे तो बोजीवार टीकामां अर्थ न करे. तेमज बीजा शतकना पांचमा उद्देशामां एज पाठ आव्यो ठे, तेमां तथारुप समण माहणनी सेवा कर्याथो 'सवणे नाणे विनाणे' इत्यादिक दस बोलनी प्राप्ती थाय. हवे जुउ ! श्रावकनी संगत अने सेवा कर्याथी दस बोलनी प्राप्ती थाय के नही ? इहां पण माहण श- ब्दनो अर्थ श्रावक जाणवो. एम सर्वत्र जग्योए जगवंतीमां "समणंवा माहणंवा" शब्द आव्यो त्यां 'माहण' शब्दनो पहेलीवार टीकामां श्रावक अर्थ कर्यो तेज जाणवो. वली ठाणायांग सूत्रमां पहेलां 'सम- णं वा माहणंवा' शब्द आव्यो त्यां पण अजयदेवसूरीजीए टीकामां 'माहणं' शब्दनो अर्थ श्रावक कर्यो ठे. एम सर्व सूत्रमां 'समणं वा माहणंवा' शब्दनो अर्थ कोइ ठेकाणे तो न्यारो न्यारो कर्यो ठे अने कोइ ठेकाणे भेगो कर्यो ठे. समणं साधु प्रत्ये, वा अथवा माहणंवा कहेतां श्रावक प्रत्ये, एमज कर्यो ठे; पण सर्व जग्याए जगवतीना पहेला शत- कना सातमा उद्देशामां पहेलीवार टीकार्थ कर्यो तेम जाणवो. एज 'स- मणंवा माहणंवा' पाठ जगवंतीजीना पांचमा शतकना ठठा उद्देशामां कह्यो ठे. तथारुप समण साधु प्रत्ये अथवा माहण प्रत्ये हीले, निंदे अने अप्रीयकारी दान आपे तो अशुन-दीर्घायुष्य बांधे; अने तथारुप समण

माहण प्रत्ये वांदे, नमस्कार करे अने प्रीयकारी दान आपे तो शुभ-दीर्घ-आयुष्य बांधे. एमज तथारुप समणने दान दीधाथी अशुभ-दीर्घ-आयुष्य अने शुभ-दीर्घ-आयुष्य सूत्र ठाणायांगने त्रीजे ठाणे कह्युं छे. एमज साधुनुं तथा पडिमाधारी श्रावकनुं दान पण सूत्रमां भेळुं कह्युं छे अने तेनां फळ सरखां कह्यां छे. समणं वा माहणंवा एवो पाठ एक कार्यमां आवे अने वा शब्द वचमां आवे त्यां समण कहेतां साधु, वा अथवा माहण कहेतां श्रावक, एवोज अर्थ संभवतो छे. 'वा' शब्द विकल्प अर्थने वास्ते छे. तमे कहो छो के "समणं कहेतांए साधु वा अथवा अने माहणं कहेतांए साधु." तो एवो 'समणंवा माहणंवा' एक कार्यमां पाठ कोइ सूत्रमां होय तो बतावो, के जेमां साधुनोज अर्थ थाय अने श्रावकनो अर्थ न थाय.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "बीजी तो अनेक जग्याए 'समणं वा माहणंवा' पाठ आव्यो त्यां तमे माहण शब्दनो अर्थ श्रावक करी देशो, पण ठाणायांगमां त्रीजे ठाणे, तथा-रुप समण माहणने अतिशय-ज्ञान उपजे कह्युं छे. ते अतिशय-ज्ञान तो साधुनेज उपजे. त्यां पण वा शब्द वचमां छे. समणंवा माहणंवा एवो पाठ छे. इहां साधुनोज अर्थ संभवे छे. तेम दानमां पण एने शब्दनो साधुज अर्थ संभवे छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सूत्र भगवतीना अग्यारमा शतकमां, शीवराज ऋषिश्वरने विभंग ज्ञान उपन्युं तेने अतिशय-ज्ञान कह्युं छे. ते अतिशय-ज्ञानना त्रण भेद कह्या छेः-अवधि १ मनःपर्यव २ अने केवळ ३. हवे जुओ! मिथ्यात्वीना विभंग-ज्ञानने पण अतिशय-ज्ञान कह्युं छे त्यारे श्रावकने अवधिज्ञान उपजे तेने अतिशय-ज्ञान केम न कहीये ? केमके अतिशय-ज्ञान तो आश्चर्यकारीनुं छे. ते अवधज्ञानरुप अतिशय-ज्ञान श्रावकने उपजे छे, ते भणी इहां पण माहण शब्दनो अर्थ श्रावकज छे; कारण के वा शब्द वचमां छे.

तेवारे वळी ते[illegible] कहेछे के "[illegible] रुप समण माहणने क[illegible] [illegible]जे कह्युं छे.

एवो पाठ छे अने वा शब्द वचमां छे. इहां तो माहण शब्दनो अर्थ साधुनोज हशे, कारण के केवलज्ञान तो श्रावकने उपजतुं नथी." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ठाणायांग ठाणे त्रीजे उद्देशे चोथे त्रण प्रकारना जिन कह्या छेः—उहीनाणंजीणं १ मनपर्यवनाणंजीणं २ केवलनाणंजीणं ३. एज रीते त्रण अरिहंत केवली कह्या छेः-अवधज्ञानी केवली १, मनःपर्यवज्ञानी केवली २, अने केवलज्ञानी केवली ३. ए अवधज्ञानीने केवली कह्या छे ते अवधज्ञान श्रावकने पण उपजे छे ते माटे. इहां पण माहण शब्दनो अर्थ 'वा' शब्द वचमां छे माटे श्रावकज थाय; अने इहां तो समचय समण माहणने केवल उपजे कह्युं छे. वली ज्यां पांचमुं केवलज्ञान उपन्युं कह्युं, त्यां तो 'कसिणे पडिपुने निरावरणे अपडिहए केवल वरनाणदंसणे समुपजेजा.' एवो पाठ छे. वली एवो पाठ एक कार्यमां कोइ सूत्रमां दीसतो नथी के समणंवा माहणंवा शब्दमां साधुनोज अर्थ थाय अने श्रावकनो न थाय; पण 'वा' शब्द वचमां होय, अने एक कार्यनो पुछा होय त्यां माहण शब्दनो अर्थ श्रावकज थाय. ए सूत्रनो न्याय जोतां साध श्रावकने दानना फल जेलांज कह्यां दीसे छे. वली सूयगडांग तथा उववाइ सूत्रमां एवो पाठ छे के, एगंतसमेसुसाहु एटले श्रावकने एकान्त पक्षमां जला साधुज कहीये. हवे साधुने दान दीधामां लाभ थशे तो श्रावकने पण साधु कह्या छे, तेमने दीधामां लाभ केम नही थाय ?

तेवारे तेरापंथी [illegible] "इहां तो माहण शब्दमां समचय श्रावकनो अर्थ कर्यो छे. त्यारे [illegible] ने दान दीधामां साधुना दान सरखां फल कह्यां. प [illegible] ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! दानना [illegible] समणंवा माहणंवा' एवो [illegible] छे. ते [illegible] प [illegible], वस्त्र, पात्रां सहित [illegible] श्रावक. तेने प्रा[illegible] मुक [illegible] पुछा छे. ते माटे पडिमाधारी [illegible]. अने सम[illegible]

पडिमा (साधु सरीखो) पडिमाधारीनेज दसा श्रुतखंधमां कह्यो छे. वली अनेरा पण कोइ उत्तम श्रावक संसारथी विरक्तभावे पापना त्यागी सुफतुं खाय छे, तेमने दानदेवावाला दातारने पण चोक्खांज फल लागशे. तेमज अनेरा उत्तम श्रावकनो आरंभ टलावीने अचित तैयार रसोइ, सीरणीना (मिठाइना) पुद्गलनी साज देइ, तपसा सामायक पोसा करावशे तेने पण धर्म दलालीनां चोखां फल लागशे.

वली तेरापंथी कहे छे के "श्रावक तो फेरना वाटका छे, कुपात्र छे. ते कुपात्रने दान दीधामां अने वंदणा कर्यामां मुक्तिनो मार्ग(धर्म) क्यां कह्यो छे ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! भगवंते तो श्रावकने तीर्थ, (जेथी तराय ते तीर्थ) कह्या छे. तेनी शांख सुत्र भगवती शतक. २०.मे उद्देशे ८ में. ते पाठ लखो छीए:—

तिछ भंते! तिछंकरेइ तिछं? गोयमा! अरहा ताव नियमं तिछंकरेइ तिछंपुण चाउवणे समण संघे पन्नते. तं० समणा समणिउ सावय सावियाउ ॥

अर्थः—ति० तीर्थ भं०हे भगवान ! ति० तिर्थंकरने कहीये? के ति० चतुर्विध संघने तीर्थ कहीए? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! अ० अरिहंत ता० यावत् नि० नियम करीने पहेलां ति० तीर्थंकर तीर्थ प्रवर्तावणहार छे, पण तीर्थ नथी. ति० तीर्थ तो वली चा० चार वर्ण जीहां चतुर्वर्ण कहीये, ते क्षमादि गुणे करी व्याप्त स० श्रमण सं० संघ पं० कह्या, तं० ते जेम छे तेम कहे छे:— स० साधु स० साधवी सा० श्रावक अने सा० श्रावीका.

भावार्थः—एवे जुओ ! आ पाठमां अरिहंतने चार तीर्थना कर्ता तीर्थंकर कह्या; अने साध साधवी श्रावक अने श्रावीका, ए चारने सरखां तीर्थ (तरवानां ठाम) कह्यां. वली सूयगडांग सूत्रना बीजा श्रुतस्कंधना पहेला अध्ययनमां पुंडरिक कमल उपरदने श्रावकने, चार तीर्थने संसार समुद्रनो तीर (कांठो) कह्यो. वली सूयगडांग

एवो पाठ छे अने वा शब्द वचमां छे. इहां तो माहण शब्दनो अर्थ साधुनोज हशे, कारण के केवलज्ञान तो श्रावकने उपजतुं नथी." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ठाणायांग ठाणे त्रीजे उद्देशे चोथे त्रण प्रकारना जिन कह्या छेः—उहीनाणंजीणं १ मनपर्यवनाणंजीणं २ केवलनाणंजीणं ३. एज रीते त्रण अरिहंत केवली कह्या छेः-अवधज्ञानी केवली १, मनःपर्यवज्ञानी केवली २, अने केवलज्ञानी केवली ३. ए अवधज्ञानीने केवली कह्या छे ते अवधज्ञान श्रावकने पण उपजे छे ते माटे. इहां पण माहण शब्दनो अर्थ 'वा' शब्द वचमां छे माटे श्रावकज थाय; अने इहां तो समचय समण माहणने केवल उपजे कह्युं छे. वली ज्यां पांचमुं केवलज्ञान उपन्युं कह्युं, त्यां तो 'कसिणे पडिपुने निरावरणे अणंत अणुत्तरे केवल वरनाणदंसणे समुपजेजा.' एवो पाठ छे. वली एवो पाठ एक कार्यमां कोइ सूत्रमां दीसतो नथी के समणंवा माहणंवा शब्दमां साधुनोज अर्थ थाय अने श्रावकनो न थाय; पण 'वा' शब्द वचमां होय अने एक कार्यनो पुठ होय त्यां माहण शब्दनो अर्थ श्रावकज थाय. ए सूत्रनो न्याय जोतां साधु श्रावकने दानना फल सरखांज कह्यां दीसे छे. वली सूयगडांग तथा उववाइ सूत्रमां एवो पाठ छे के, एगंतसमेसुसाहु एटले श्रावकने एकान्त पक्षमां जला साधुज कहीये. हवे साधुने दीधामां लाज थशे तो श्रावकने पण साधु कह्या छे, तेमने [illegible] लाज केम नही थाय ?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "इहां तो माहण [illegible] कनो अर्थ कर्यो छे. त्यारे तो यथाप श्रावक [illegible] सरखां फल कहो. पडिमाधारी [illegible] वानुप्रीय ! दानना पाठ कह्या [illegible] णंवा' एवो पाठ छे. ते तथारु [illegible] सहित स्वलिंगी; अने तथारु [illegible] शुक एषणिक आचित बेताल [illegible] पडिमाधारी श्रावक संजय छे [illegible]

मिथ्यात्वी अजव्य, व्यवहारमां उत्कृष्टो संजम पाले तोपण समकित
हित वे तेथी असंजमी कह्यो. इत्यादिक अनेक सूत्र पाठमां समकितने
त्न कह्युं ठे अने साधु श्रावक बंनेने सरखुंज ठे. साध श्रावकने रत्ननो
ाला पण समकित आश्री कही ठे ते बंने सरखी ठे. नानी मोटी सू-
र्मां कोइ ठेकाणे कही नथी. वली साधुने तो सुपात्र कहीए अने
ावकने न कहीए, एवो खुल्लो पाठ तो सूत्रमां कोइ ठेकाणे कह्यो दीसतो
थी. साधु साधवीने क्षयोपशम जावना गुणे करीने सुपात्र कहो ठो,
ारे आणंदजी सरखा श्रावकने क्षयोपशम जावना गुण प्रगट्या तेथी
मण सरखा कह्या; तेने एटला सूत्रना पाठ जंधार्थीने मतना लीधे
पात्र कहीने अठतां आल केम थो ठो?

वली तेरापंथी कहे ठे के "श्रावक खावा पीवाना, कपडा घरेणां
हेरवाना तथा सर्व वस्तुना त्याग करे तेने व्रत कहीये. ते उपवास
त करे तो धर्म, बीजाने करावे तो धर्म, अने करताने जलो जाणे तो
र्म; पण तेनो आहार अपचखाणमां अने आगारमां ठे. तेथी पार-
ाना दीवसे पोते खाय तो पाप, बीजाने खवरावे तो पाप, अने खाताने
लुं जाणे तो पाप." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! एम तो साधु एक
ठेडी तथा एक पात्रा उपरान्त त्याग करे तो ते उत्तर-गुणव्रत पच-
ाण निपजे; अने आहारनो त्याग करे तो उपवासनो उत्तर-गुण पच-
ाण निपजे; अने आहारादिकनो त्याग न होय त्यारे उत्तर-गुणना
अपचखाण कहीए. हवे तमारी कहेणीने लेखे तो साधुना खावामां
ण पाप हशे; पण जगवंते तो साधु श्रावक बंनेने आहारादिकना त्या-
ने उत्तर-गुणव्रत पचखाण कह्या ठे, अने त्याग न होय त्यारे आहारा-
दिकना उत्तर-गुण अपचखाण साध श्रावक बंनेने कह्या ठे. माटे हे
वानुप्रीय! अव्रत तो साधु के श्रावक एकेने नथी. साधु तो सर्व व्रति
ज, अने श्रावकने पण अव्रतनी कीया टाली ठे; अने तेने पचखाणा
चखाणी कह्या ते तो शुजाशुज योग आश्री ठे. ते साध श्रावक बंनेने
. शास्त्र सूत्र जगवतीजी शतक सातमे उद्देशे बीजे. ते पाठः—

अर्थः—जे० जे स० श्रमण जगवंत श्री महावीरस्वामी ए० एक म० मोटी दा० मालानो दु० जोमो स० सर्व र० रत्नमय सु० स्वप्नने विषे पा० देखीने प० जाग्या. त० ते स० श्रमण जगवंत श्री महावीर देवे दु० वे प्रकारे ध० धर्म प० परुप्यो तं० ते कहे ठेः-आ० गृहस्थनो सम्यक्त पूर्वक वारव्रतरुप धर्म अने अ० साधुनो ध०पंच महाव्रतरुप धर्म.

जावार्थः—हवे जुर्ज ! आ पाठमां तो कह्युं ठे के, जगवंत श्री महावीर स्वामीए एक मोटी मालानो (जुगल) जोमो दीठो. तेना प्रजावे जगवंते वे प्रकारनो धर्म परुप्योः-श्रावकनो अने साधुनो. इहां तो एक माला वे सेरनी देखी, एवो परमार्थ दीसे ठे. ठोटी मोटी तो कही नथी. हवे ठोटी मोटी थे माला कहे ठे तेने पुठीए के, रत्न समकितने कहीए के मतने कहीए ? सूत्रमां केवी रीते ठे ? ए देखतां तो तमे मतने रत्न कहेता देखाठ ठो; पण सूत्रमां तो समकितनें रत्न कह्युं ठे. प्रथम तो ज्ञाता सूत्रना पहेला अध्ययनमां मेघकुमारने श्री वीरजगवाने "अपमिलद्ध समत्तरयण संजेणं" कह्युं ठे; पण क्रियारुप धर्मने तो रत्न कह्युं नथी. हमणांना चार तीर्थ पण एम कहे ठे के "मारा समकित रुपी रत्नने विषे जे अतिचार लाग्यो होय ते आलोठं" एम कहे ठे; पण मतने तो रत्न कहेता देखाता नथी. माटे समकित तेज रत्न ठे, कारण के जेने प्राप्त थये शुक्लपक्षी अने अर्धपुद्गलमां निश्चे मोक्षगामी थवाय; पण क्रिया रत्न नथी. जो क्रिया रत्न होय तो अज्ञानीने मुक्ति केम नथी ? वली सूत्र जगवतीमां समकितने पडमा कही ठे अने क्रियाने तो अपडमा कही ठे. क्रिया तो जीवे अनंतीवार करी, पण गरज न सरी, ते माटे रत्न नथी. वली क्रिया तो स्त्रीरुप ठे अने ज्ञान तो जरथाररुप ठे. वली अनुयोगद्वारमां क्रियाने आंधली ओपमा कही ठे अने ज्ञानने पांगलो कह्यो ठे. जेम रथ एक पइडाथी न चाले, पण वे पइडाथी चाले; तेम ज्ञान अने क्रियाने संयोगे फलनी सिद्धि कही. वली दश वैकालीक सूत्रना चोथा अध्ययनमां 'पढमंनाणं तठंदया' ए गाथाथी ज्ञानने जोड्युं. माटा सुधी समकित सहित क्रियाने रत्न कह्यो ठे; अने

मिथ्यात्वी अभव्य, व्यवहारमां उत्कृष्टो संजम पाले तोपण समकित रहित छे तेथी असंजमी कह्यो. इत्यादिक अनेक सूत्र पाठमां समकितने रत्न कयुं छे अने साधु श्रावक बंनेने सरखुंज छे. साध श्रावकने रत्ननी माला पण समकित आश्री कही छे ते बंने सरखी छे. नानी मोटी सूत्रमां कोइ ठेकाणे कही नथी. वली साधुने तो सुपात्र कहीए अने श्रावकने न कहीए, एवो खुल्लो पाठ तो सूत्रमां कोइ ठेकाणे कह्यो दीसतो नथी. साधु साधवीने क्षयोपशम भावना गुणे करीने सुपात्र कह्या छे, त्यारे आणंदजी सरखा श्रावकने क्षयोपशम भावना गुण प्रगटया तेथी श्रमण सरखा कह्या; तेने एटला सूत्रना पाठ उत्थापीने मतना लीधे कुपात्र कहीने अछतां आल केम द्यो छो ?

वली तेरापंथी कहे छे के "श्रावक खावा पीवाना, कपडा घरेणां पहेरवाना तथा सर्व वस्तुना त्याग करे तेने व्रत कहीये. ते उपवास व्रत करे तो धर्म, बीजाने करावे तो धर्म, अने करताने भलो जाणे तो धर्म; पण तेनां आहार अपचखाणमां अने आगारमां छे. तेथी पारणाना दीवसे पोते खाय तो पाप, बीजाने खवरावे तो पाप, अने खाताने भलुं जाणे तो पाप." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! एम तो साधु एक पछेडी तथा एक पात्रा उपरान्त त्याग करे तो ते उत्तर-गुणव्रत पचखाण निपजे; अने आहारनो त्याग करे तो उपवासनो उत्तर-गुण पचखाण निपजे; अने आहारादिकनो त्याग न होय त्यारे उत्तर-गुणना अपचखाण कहीए. हवे तमारी कहेणीने लेखे तो साधुना खावामां पण पाप हशे; पण भगवंते तो साधु श्रावक बंनेने आहारादिकना त्यागने उत्तर-गुणव्रत पचखाण कह्या छे, अने त्याग न होय त्यारे आहारादिकना उत्तर-गुण अपचखाण साध श्रावक बंनेने कह्या छे. माटे हे देवानुप्रीय ! अव्रत तो साधु के श्रावक एकेने नथी. साधु तो सर्व व्रति छेज, अने श्रावकने पण अव्रतनी क्रीया टाली छे; अने तेने पचखाणा पचखाणी कह्या ते तो शुभाशुभ योग आश्री छे. ते साध श्रावक बंनेने छे. शास्त्र सूत्र भगवतीजी शतक सातमे उद्देशे बीजे. ते पाठ·

वैकालीक सूत्रमां कह्युं छे. " एवुं सूत्रनुं जुठुं नाम ले छे. ते दशवैकालीक सूत्रना पांचमा अध्ययनना पहेला उद्देशानो पाठः—

उज्जुपण्णो मणुविग्गो, अविक्खित्तेण चेअसा;
आलोय गुरु सग्गासे, जं जाहा गहियं भवे ॥ ९० ॥
नसम्म मालोइयं हुज्जा, पुव्वं पच्छा वज्जं कडं;
पुणो पडिक्कमे तस्स, वोसट्ठो चिंतए इमं ॥ ९१ ॥
अहो जिणेहिं असावज्जा, वित्ति साहुण देसिया;
मोक्खसाहण हेउस्स, साहुदेहस्स धारणा ॥ ९२ ॥
नम्मुक्कारेण पारित्ता, करित्ता जिण संथवं;
सज्झायं पठवित्ताणं; विसमिज्ज खणं मुणी ॥ ९३ ॥

अर्थः—उं० सरल मतिवंत म० उद्वेग रहित छतो अ० एकाग्र चित्ते आं० आलोवे गु० गुरुनी समिपे जं० जे जा० जेम ग० ज्ञात पायो लीधुं ज० होय तेम. न० जो सम्यक् प्रकारे मा० आलोव्युं हु० न होय पु० पुर्व कर्म प० पश्चात कर्म क० अतिचार कीधो होय पु० ते वली प० पडिक्कमामि गोयरियाए इत्यादिक पाठ कहीने काउसग्ग करे. त० ते सुक्ष्म अतिचारनुं पाप टालवाने अर्थे कायोत्सर्ग करे. वो० ते कायोत्सर्गमां चिं० चिंतवे इ० आगल कहेशे तेम. अ० आश्चर्य जि० तीर्थंकरे अं० पाप रहित वि० आजीविका सा० साधुने दे० देखाडी कही छे. मो० मोक्ष सांधवाना हे० हेतुभणी सा० साधुनो दे० देहने धा० धार देवाने अर्थे न० नमो अरिहंताणं कहीने पा० काउसग्ग पारीने, क० करीने जि० जिन संस्तव (लोगस्स) कही स० हेठे पेठा पछी अपर्व गाथा प्रमाणनो सज्झाय प० करीने वि० विसामो ले. ख० क्षण एक मु० साधु.

भावार्थः—हवे जुओ! आ पाठमां तो एम कह्युं छे के, साधु गोचरीथी पाछा आवीने आहारना अतिचार एटलिक अघेरविक माडे थकां, कोइ सुक्ष्म दोष भुली गया होय तो ते टालवाने अर्थे काउसग्ग

मां एवी चिंतवणा करे " अहो इति आश्चर्ये ! श्री तीर्थंकरे मोक्ष साधवाना हेतु जणी साधुनी देहने आधार देवाने अर्थे पाप रहित आजीविका साधुने देखाडी. " पछी ' नमो अरिहंताणं ' कहीने काउसग्ग पारे. पछी (जीन स्तवन) लोगस्स कहीने, जघन्य त्रण गाथानी सज्झाय करीने साधु क्षण एक विसामो ले. ए त्रण गाथामां तो साधु ध्यानमां एवी चिंतवणा करे, एवो अधिकार कह्यो छे; पण साधुनो आहार व्रतमां क्यां कह्यो छे ते पाठ बतावो.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के, बाणुमी गाथाना बीजा पदमां 'वित्तिसाहुणदेसिया ' एवुं पद कह्युं छे तेथी साधुनो आहार व्रतमां कहीए छीए. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अहीयां तो ' वित्ति ' नाम आजीविकानुं कह्युं छे. बेतालीश दोष टालीने ले तेथी साधुनी आजीविका पाप रहित छे. जो वित्ति शब्द कह्यो तेथी साधुनो आहार व्रतमां कहो तो एवा पाठ तो सूत्रमां घणा कह्या छे. सूत्र भगवतीजी शतक बारमे उद्देशे बीजे, भगवंते अधर्मी जीवने सुता भला कह्या. तेमां ' वित्तिकप्पेमाणा विहरइ ' एवो पाठ छे. अधर्मी जीव अधर्मनी आजीविका करता विचरे छे. ए वित्ति शब्द आजीविकानो कह्यो छे. तमारे लेखे तो इहां पण वित्ति शब्दनो अर्थ व्रत हशे. ए अधर्मी जीव सुता भला कह्या, एनो पण आहार व्रतमां हशे. वली उववाइ सूत्रमां स्त्री विना मन शील पाले ते पाठमां पण ' वित्तिकप्पेमाणा विहरइ ' छे. इहां पण ' वित्ति ' शब्द छे. तमारे लेखे तो एनो पण आहार व्रतमां हशे. वली उववाइ सूत्रमां श्रावकना गुणमां 'धम्मेणं चेव वित्तिकप्पेमाणा विहरइ' कह्युं छे. इहां पण वित्ति शब्द छे. ए श्रावकनो पण आहार व्रतमा हशे.

वली सूयगडांग सूत्रमां अधर्म पक्षमां 'अहम्मेणं चेव वित्तिकप्पेमाणा विहरइ ' कह्युं छे. इहां पण ' वित्ति ' शब्द छे. माटे ए अधर्मी पुरुषोनो पण आहार व्रतमां हशे. जेम दशवैकालीक सूत्रमां वित्ति शब्दे साधुनी आजीविका कही अने आजीविकाने आहार कह्या. तेम एटली जग्योए पण वित्ति शब्दनो अर्थ आजीविका कीधो, ते सघानो आहार

अतनमां हशे. ए त्रिनि नाम तो आजीविकानुं छे. तमे ए शब्दनो लुखो आहार अतनमां कहीने एना खोटा अर्थ केम करोछो ? वळी लुखुं छे आहार अतनमां धर्ममां कहे तेने पुछवुं के, साधुजीए आहार करतां कयुं अत निपजे ते कहो. केमके साधुजी तो सर्व व्रती छे, अने तेणे ज्यारे साधुपणुं लीधुं त्यारे कयुं अत अधुरुं राख्युं के तेनुं आहार करीने पुरुं करे ते कहो. साधुजी तो मूळगुणना सर्व व्रति छे अने ज्यां आहारनो त्याग करे त्यारे उत्तरगुण व्रत निपजे. तथी साधुजीनो आहार अतनमां धर्ममां कहेछे. तेने पुछवुं के, व्रत धर्म छ ठाण मांहेला कया ठाणमां छे? अने आहार करवाना प्रणाम, ए कया ठाणमांछे ?

तेरापंथी कहे छे के "व्रत धर्म तो उपशमभाव, क्षयोपशम [illegible] भावमां छे, अने आहार करवाना प्रणाम तो उदयभाव छे." [illegible] हे देवानुप्रिय! व्रत धर्म तो छठे गुणठाणे [illegible] छे [illegible] साधुनुं हालवुं, चालवुं, बोलवुं, आहार [illegible], ए सर्व कार्य तो योगनी चपळताथी [illegible] छे. ए उदय भावना कामने व्रत धर्म [illegible] क्षयोपशमभावे छे. वळी आहारने [illegible] मोहनीकर्मनुं [illegible] क्षयोपशम [illegible] क्षयोपशमनिपन्नना [illegible] निपन्नना [illegible] आहार [illegible] ते कहो. [illegible] ?

[illegible] आहार करवाना प्रणाम [illegible] आहार [illegible] [illegible]

जोगथी छे. एमां पूर्व कर्मनी सत्ता जेम रस दे छे तेम जोगनी चपलताइ वर्ते छे. तेमां तो लगार मात्र पण क्षयोपशम धर्म निर्जरारुप लाज नथी; अने आहारादि करतां ज्ञानादिकनी चिंतवणा जला जाव प्रवर्तावे छे ते शुद्ध उपयोग आत्मिकजाव जाणवो. एतो आत्मानुं मूल लक्षण छे. ए शुद्ध उपयोग आत्माना घरनो छे ते न्यारो छे. आहारादिक करवाना जाव ते जोग प्रवर्तन पुदगलना घरनो छे, ते उदयजाव वर्त्ति छे ते न्यारो छे. वली जो साधु आहारादि करतां जला जाव वर्तावे तेमां निर्जरारुप धर्म कहो गो, त्यारे श्रावकना आहारादिकमां पण धर्म कहेवो पमशे; कारण के श्रावक पण आहारादिक करतां आत्मनिंदा करे, रागादिक दोषरहित प्रणामे आहार करे अने आहार करतां जली जावना जावे, ते शुद्ध उपयोग क्षयोपशम जावनो छे. ते शुद्ध उपयोगथी श्रावकने पण निर्जरारुप धर्म थशे. ए लेखे तो साधु श्रावक बंनेने उदयजाव जोगवतां राग द्वेष अशुज जोग वर्तशे तो पाप लागशे; अने धर्मनो साहाज जाणीने रागद्वेष रहित खाशे, जली जावना जावशे अने शुज जोग वर्तावशे तो बंनेने निर्जरारुप लाज थशे. वली कोइ श्रावक आरंज करीने खाय ते आरंजनु पाप न्यारुं छे, पण खावा आश्रीतो शुजाशुज योग वर्तशे तेवां फल बंनेने लागशे. जेम साधु उदयजावना काममां राचे तो साधुने पाप लागशे, अने उदय जावमां नहिं राचे तो तेमां गुण छे. तेमज श्रावक पण उदयजावमां नही राचे तो गुण थशेज; पण श्रावकनुं खावुं तो पापमां अने साधुजीनुं खावुं व्रत धर्ममां, एम कया सुत्रना आधारे कहो गो ते पाठ बतावो.

वली साधुनो आहार जो धर्ममां होय तो ते हर्ष प्रणामे करवो जोइए; पण जगवंते तो जेवा प्रणामथी धनासार्थवाहे पोताना पुत्रना मारणहार विजय चोरने आहारनो जाग दीधो, तेवा प्रणामथी साधुए आहार करवो कह्युं छे. शास्त्र सूत्र ज्ञाताजी अध्ययन बीजे. ते पाठः—

तएणंसे धन्नेसत्थवाहे जेणेव जहा जारिया तेणेव उवाग-

वेइ २ त्ता. ततेणं सा जरासहवाहि धणंसहवाहं एवमवं पासइ २ त्ता नो-आदाइ नो-परियाणाइ अणादायमाणी अपरिजाणमाणी तुसिणीया परमुही संचिट्ठंति. ततेणं से धणंसहवाहे जरं नारियं एवं वयासी किंमं तुज्जं देवाणुप्पिया नतुहीवा नहरीसोवा नाणंदोवा जंए मए सएणं [illegible] सारेणं रायकज्जाउ अप्पाणं विमोइए. ततेणं सा जरा [illegible]सहवाहे एवंवयासी कहणं देवाणुप्पिया! मम तुट्ठिवा [illegible] आणंदेवा भविस्सइ जेणं तुम्मं मम पुत्त घायगस्स [illegible] पच्चामित्तस्स ताउ विउलाउ असणं ४ संविभागे करेसि. ततेणं से धणसहवाहे जरं नारियं एवंवयासी नो [illegible] धम्मोतिवा तवोतिवा कयपडिकइयावा [illegible] नायगतिवा संघाडिएतिवा सुहीतिवा [illegible] विउलाउ असणं ४ संविभागे कए; नन्न [illegible] ततेणं सा जरा धणसहवाहेणं एवं वुत्ता [illegible] आगासपत्ता अन्नुट्ठेइ २ त्ता कंठा- [illegible] एवं [illegible] २ त्ता [illegible] [illegible]

सेणं इहलोए चेव बहूणं समणाणं बहूणं समणीणं बहूणं सावगाणय बहूणं सावीयाणय अच्चणिज्जे जाव पज्जुवासणिज्जे भवइ. परलोइवियणं नोबहुणि हत्थच्छेयणाणिय कन्नच्छेयणाणिय णासाच्छेयणाणिय. एवं हियउप्पायणाणिय वसणुप्पायणाणिय उल्लंबणाणिय पाविहित्ति अणाइयं चणं अणवदग्गं दीहमधं जाव विइवइस्संति. ॥

अर्थ—त० तेवारे से० ते ध० धनोसार्थवाह जे० ज्यां भ० भद्रा भार्या छे. ते० त्यां उ० आवे, आवीने त० तेवारे सा० ते भद्रासार्थवाही ध० धनासार्थवाहने ए० ए आवता पा० देखे, देखीने नो० आदर न दे नो० प० भलो न जाणे अजाणयानी पेरे ओलखे नही. अ० अण आदर करती अप० अजाणती तु० अणबोलती प० उपरांठी थइ सं० उभी रही. त० तेवारे से० ते ध० धनोसार्थवाह भ० भद्रा भार्याने, एवं० एम कहेः-किं० शा माटे तु० तमे दे० हे देवानुप्रीय! भतु० संतोष न पामी नह० हर्ष न पामी नाणं० आनंद न पामी ? जं० जे म० में स० पोताना अर्थे स० द्रव्य आपीने रा० राजकार्यथी अ० मारा आत्माने वि० मुकाव्यो. त० तेवारे सा० ते भ० भद्रा ध० धनासार्थवाहने. ए० एम केहः क० क्यांथी दे० हे स्वामी! म० मुजने तु० शंतोष होय जा० जावत् आ० आनंद भ० होय ? जे० जे तु० तमे म० मारा पु० पुत्र घा० घातकने जा० जावत् प० वेरीने ता० ते वि० विस्तीर्ण अ० अस्नादि चार सं० संविभाग कर्यो. आहारादिक आप्यो. त० तेवारे से० ते ध० धनोसार्थवाह भ० भद्रा भार्याने ए० एम कहेः-नो० नही ख० निश्चे दे० हे देवानुप्रीया! ध० धर्म हेते, त० तप हेते, क० परभवमां फल थशे एम जाणीने, लो० लोक लज्याए ना० नातीलाना मेलानो प्रवर्तक जाणीने, सं० सहचारी जाणीने, सु० सखाइयाना कार्य करवाने विषे जाणीने, के सु० सुखाइया सुखी मित्रपणुं जाणीने, त० ते वि० विस्तीर्ण अ० अस्नादि चार सं० वेंहची आप्यो (नथी); पण न० एटलुं विशेष

स० शरीरनी चिंताने अर्थे अन्नादि दीधुं छे. ए सर्व वात कही. त० तेवारे सा० ते भ० भद्रा ध० धनासार्थवाहनुं ए० एम वु० कहेवुं सां भली साचुं माने, मानीने एवा बोलथी ह० हर्ष संतोष पामी जा० जावत् आ० आसनथी अ० उठे, उठीने कं० कोटे कोट वलगाडीने अ० आलिंगन दीधुं. पछी खे० क्षेम कुशल पु० पुछे, पुछीने न्हा० न्हाइ जा० यावत्० पा० प्रायश्चित छेद्यां. वि० विस्तीर्ण भो० मनुष्य संबंधी कामभोग भु० भोगवती थकी वि० विचरे. ज० जेम जं० हे जंबु! ध० धनासार्थवाहे नो० धर्मने अर्थे नही जा० जावत वि० विजय त० चोरने ता० ते वि० विस्तीर्ण अ० अस्नादि चारमांथी सं० संविभाग कर्या; न० पण एटलुं विशेष स० शरीरनी सा० रक्षाने अर्थे अन्नादिक दीधुं. ए० एम जं० हे जंबु! जे० जे अ० अमारा नि० निर्ग्रंथ साधु साधवी जा० जावत् प० चारित्र लीधे थके, व० रहित न्हा० स्नान म० मर्दन पु० फुल गं० गंध म० माला अ० अलंकार वि० विभुषा रहित इ० ए प्रत्यक्ष उ० उदारिक सरीरनो णो०व० वर्ण रुडो थाय ए हेते नही रु० रुप हेते नही तेमज वि० विषय हेते पण नहिं तं० ते विस्तीर्ण अ० अस्नादि चार आ० आहार करे; पण न० एटलुं विशेष णा० ज्ञान दं० दर्शन अने च०चारित्रना व० निर्वाहने अर्थे आहार करे. से० ते इ० ए लोके चे० निश्चे ब० घणा स० साधुने व० घणी सा० साधवीने व० घणा सा० श्रावकने व० घणी सा० श्रावीकाने अ० अर्चनिक जा० जावत् प० सेवा करवा योग्य भ० थाय. प० परलोके पण नो० नही व० घणा ह० हाथ छेदाय क० कान छेदाय णा० नासिका छेदाय. ए० एम हि० हैयानुं उ० उपाडवुं न थाय. व० गुह्य अवयवनुं उपाडवुं न थाय. उ० उलंभानां वचन न कहे. पा० दुःख न पामे. अ० अनादी अ० अंत रहित दी० दीर्घ सांत्रा पंथरुप जा० यावत् वि० संसारने उलं घीने पार पामे.

भावार्थः—हवे जुओ! आ पाठमां कह्युं छे के, धनासार्थवाहे भद्रासार्थवाहीने एम कह्युं के, पुत्रना मारणहार विजय चोरने मारा

आहारमांथी भाग दीधो, ते सज्जन, मित्र, बंधव जाणीने तथा धर्म तप जाणीने दीधो नथी; पण एक खोडामां बंनेना पग हता ते विजय चोर मारी साथे मारा शरीरनी चिंता टाळवाने वास्ते चाले नहीं, ते शरीरनी अबाधा टाळवाने वास्ते दीधुं छे एम कह्युं. हवे तेना उपर श्री सुधर्मास्वामी भावार्थ मेळवे छे के, हे जंबु ! धनासार्थवाहनी पेरे मारा साध साधवीए आहारादि करवो. जेम धनासार्थवाहे चोरने आहारादिक देवामां धर्मतप जाण्यो नहो, तेम साधु साधवीए आहारादिक करवामां धर्म तप मानवो नहीं; तथा शरीरनी शोभा तेमज रुप, वर्ण वधारवाना भावथी करवो नहीं, पण जेम धनासार्थवाहे शरीरनी चिंता टाळवाने अर्थे विजयचोरने आहारादिक दीधो, तेम साध साधवीए फक्त ज्ञान, दर्सन अने चारित्रना निर्वाहने अर्थे आहारादि करवो; तथा शरीरने पुत्रना मारणहारा सरीखो जाणीने उदासीन प्रणामे अहार करवो. हवे जो आहारादिक करवामां धर्म होय तो हर्ष प्रणामथी करवो एम केहेत. माटा हो ते विचारी जोजो.

वळी बीजा धनासार्थवाहे जेम बेटीनुं मांस खाधुं, तेनी परे साधुए उच्छाह भावे आहारादिक करवो कह्यो छे. तेनी शाख सूत्र ज्ञाताजी अध्ययन अढारमें. ते पाठ लखीये छीयेः—

ततेणं से धणेसत्थवाहे पंचहिं पुत्तेहिं अप्पछठेहिं चिलायंतिसे आगामियाए सव्वउस्समंता परिघाम्मेमाणा तण्हाए छुहाएय परज्झत्तसमाणे तीसे आगामियाए सव्वउ सम्मंता उदग्गस्स मग्गणं गवेसणं करेति संते तंते परितंते णिवत्ते तीस्से आगामियाए सव्वउ-सम्मंता उदगं अणासाएमाणे जेणेव सूसूमा जीवियाउ ववरोविया तेणेव उवागच्छइजेठं पुत्तं धणेसत्थवाहे सद्दावेइ एवं वयासी एवं खलु पुत्ता सूसूमाए दारियाए अठाए चिल्लायं तक्कर सव्व उसम्मंता

अर्थः—त० तेवारे से० ते ध० धनोसार्थवाह पं० पांच पु० पु
अने अ० पोते छठा चि० चिलाइती चोर प्रत्ये आ० ते अटवीमां स०
सघले प० धाता दोडताथका त० तृषा छु० छुख लागी प० तेणे पराज
ठ्या थका ती० ते आ० वस्ती रहित अटवीमां स० सघला उ० पाणीना
म० कुवा, सरोवर, वेरडा प्रमुखनी ग० गवेषणा करतां सं० थाक्या. तं०
ते विशेष थाक्या. प० थाकीने थाक्या. णि० निवर्ते ती० ते आ० अटवीमां
स० सघले उ० पाणी अ० अणलाध्याथो जे० ज्यां सू० सुसुमाने जी०
जीवतव्यथी व० जुदी कीधी छे ते० ते शरीर पासे उ० आवे, आवीने जे०
वडा पुत्रने ध० धनोसार्थवाह स० साद करे. ए० एम कहे—ए० एम निश्चे
पु० हे पुत्र ! सु० सुसुमा दा० दासीकाने अ० अर्थे चि० चिलाइति त०
चोरने पकडवा स० सघले प० दोडता धातायका त० तृषाए करी छु०
छुखे करी प० पराजव्या थका ती० ते आ० अटवीमां छु० छुखे तृषाए
करी अ० पराजव्या थका इ० ए प्रत्यक्ष आ० वस्तीरहित अ० अटवी
विषे उ० पाणीना म० मार्ग प्रमुखनी ग० गवेषणा क० करता ण०
णो० नही चे० निश्चे उ० पाणी आ० लाध्युं. उ० ते पाणी अ० अण
लाध्याथी णो० असमर्थ रा० राजगृह सं० पामवाने. त० ते माटे तु०
तमे म० मुजने दे० हे देवानुप्रीय! जी० जीवतव्यथी व० जुदो करी मारीने
म० मारुं मं० मांस सो० लोही आ० जक्षण करो. ते० ते आहारे अ० तृप्त
थका त० तेवार पछी इ० ए आ० आगामिक अ० अटवी णि० उतरो, रा०
राजगृहने सं० पामो, मि० मित्र णा० न्यातिने अ० जाइ मलो अ० अर्थना
धर्मना पु० पुन्यना आ० जागी ज० थाओ. त० तेवारे ते जे० वडो पु० पुत्र
धनासार्थवाहे ए० एम कहे थके ध० धनासार्थवाहने ए० एम कहे—
तमे ता० हे तात ! अ० अमने पि० पीता गु० गुरुने ठामे दे० देव सरि
ठ० थाप्या, प० स्वामी करी स्थाप्या, सं० कपृथी राख्या, सं० अवढ
गोपवना. तं० ते माटे क० केम आ० हमे ता० हे तातजी ! तु० तेम
जी० जीवतव्यथी व० अलगा करी तु० तमारा मं० मांस सो० लोही
आ० आहार करीए ? तं० ते माटे तु० तमे ता० हे तात ! म० मुजने

जी० जीवितव्यथी व० अलगो करी मं० मांस सो० लोहीनो आ० आहार करो, आगामिक अ० अटवी णि० निस्तरो (पार पामो.) तं० तेमज स० सर्व भ० कहे. जा० जावत अ० अर्थना आ० जागी भ० थाउं. त० तेवारे ध० धनासार्थवाहने दो० बीजो पुत्र ए०एम कहेः-मा० रखे ता० हे तात! अ० अमे जे० वका जा० जाइने गु० गुरु समान, देवसान, तेने जी० जिवीतव्यथी व० जुदा करीए. तु० तमे ता० हे तात! मु० मुजने जी० जीवितव्यथी व० जुदो करो जा० जावत् आ० जागी भ० थाउं. ए० एम जा० जावत पं० पांचमो पु० पुत्र. त० ते वारे ते ध० धनासार्थवाहे पं० पांच पुत्रनी हि० हैयानी इ० इछा, (जाव) जा० जाणीने ते० ते पं० पांच पुत्रने ए० एम कहेः-मा० रखे तु० तमने पु० हे पुत्र! ए० एकने पण जी० जीवितव्यथी व० जुदा नहि करीए. ए० ए सु० सुसुमा दा० बालीकानुं स० शरीर णि० प्राणरहित जा० जावत् जीव वि० छांडेलुं मृत्यक शरीर छे तं० ते माटे से० श्रेय भलुं ख० निश्चे पु० हे पुत्र! अ० आपणे ते सु० सुसुमा बालीकाना शरीरनुं मं० मांस सो० लोही आ० खाइए. त० तेवारे अ० अमे ते० ते आ० आहारे अ० तृप्त थया थका रा० राजग्रहने सं० पामशुं. त० तेवारे ते पं० पांच पुत्र ध० धनासार्थवाहे ए० एम कह्ये थके ए० ए अर्थ सांभलीने प० प्रमाण करे. त० तेवारे ध० धनासार्थवाहे पं० पांच पुत्र साथे अ० अरणी काष्ट आणे, आणीने, स० सरु करे, करीने स० बाणे करी अर० अरणीने म० मथे, मथीने अग्गि० अग्नि पाके, पाकीने अ०सं० अग्नि संधुके, संधुकीने दा० लाकडां प० प्रक्षेपे नाखे, नाखीने अ० अग्नि प्रजाले, प्रजालीने सु० सुसुमा दा० पुत्रीनुं मं० मांस सो० लोही आ० आहारे. ते० ते आ० आहारे करी अ० तृप्त थया थका रा० राजग्रह ण० नगरने सं० पाम्या. मि० मित्रने, न्यातीने अ० पाम्या. त० ते वि० विस्तीर्ण ध० धनना क० सुवर्णना र० रत्नना जा० जावत् आ० जा० थया. त० तेवारे से० ते ध० धनासा[र्थ]वाहे सु० सुस नां ब० घणां लो० लोकिक कार्य कीधां जा० जाव

जा० केटलेक दीवसे थया.

ते० ते काले ते समये स० श्रमण भगवंत श्री महावीर गु० गु शील चे० वनमां स० समोसर्या (पधार्या). त० तेवारे ध० धनासार्थवाहे स० पुत्र सहित ध० धर्म सांभलीने प० दिक्षा लीधी. ए० अग्यार अंग भण्या. मा० एक मासनी सं० सलेखणा (संथारो) करी सो सोधर्म देवलोके उ० उपन्या. ते म० महाविदेहमां अवतरी सि० मोक्ष जाशे. एम सुधर्मा स्वामी जंबु स्वामी प्रत्ये कहे छे. ज० जेम जं० जंबु! ध० धनासार्थवाहे णो० रूपा वर्णने हेते नही नो०रू० रुपने हेते नही णो०ब० बलने हेते नही तेम नो०वि० विषयने हेते पण नही सु० सुसुमा पुत्रीनुं मं० मांस सो० लोही आ० आहार्या; पण न० एटले विशेष के ए० एक रा० राजग्रह सं० पामवाने अर्थे. ए० एणीपेरे स० श्रमण आउखावंत जो० जे अ० अमारा णि० निर्ग्रंथ साधु णि० निर्ग्रंथ साधवी इ० ए उ० उदारीक स० शरीर व० वमननुं ठाम पि० पित्तनुं स्थानक सु० वीर्यनुं ठाम सो० लोहीए भर्युं जा० यावत् अ० अवश्यमेव वि० छांडवुं पडे. माटे नो० वर्ण हेते नही नो०वि० विषय हेते नही आ० आहार आहारे; पण ण० ए विशेष ए० एक सि० मुक्ति जावुं सं० ते पामवाने अर्थे आहार करे. से० ते इ० आ भ० भवने विषे चे० निश्चे व० घणा स० साधु ब० घणी स० साधवी ब० घणा सा० श्रावक अने ब० घणी सा० श्रावीकाने अ० अर्चवा योग्य जा० यावत् दी० संसारनो पार पामी मोक्ष जाशे.

भावार्थ—हवे जुओ! आ पाठमां तो एम कह्युं छे के, जेम धनावा होठ अने तेना बेटाए नगरीए पहोंचवाने वास्ते, केटलाक उपवास प्रमाणे, बेटीना मांसनो आहार कीधो; तेम साध साधवी छकायना जीवने बेटा बेटी समान जाणीने, तेना पुद्गलोनो आहार, मुक्तिनगरीए पहोंचवाने वास्ते बेटीना मांसनीपेरे निर्दयपणे आहार करे, एम कह्यु. हवे जुओ! साधुना आहार करवामां धर्म होय तो निर्दयपणे

ज्ञावे करवो केम कह्यो ? धर्म तो उल्लास प्रणामे करवो जोइए. काह्या हो ते विचार जोजो. वली साधुने ठ कारणे आहार करवो कह्यो ठे, अने ठकारणे ठोमवो कह्यो ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अ० उवीसमें. ते गाथाः—

तइयाए पोरसिए, ज्ञत्त पाणं गवेसए,
ठन्नमन्नय-रागंमि, कारणंमि समुठिए. ॥ ३२ ॥
वेयण वेयावच्चे, इरियठाएय संजमठाए,
तह पाणवत्तियाए ठठं पुण धम्म चिंताए. ॥ ३३ ॥
निग्गंथो धिईमंतो, निग्गंथिवि नकरेज्ज ठहिंचेव,
ठाणेहिंतु इमेहिं अणइक्कमणाय सोहोइ. ॥ ३४ ॥
आयंके उवसग्गे, तितिरकया बंजचेर गुत्तीसु,
पाणीदया तवहेउ सरीर वोछेयणठाए. ॥ ३५ ॥

अर्थः—पूर्ववत्. जुउ प्रश्न पेहेलो पाने १० में.

जावार्थ—हवे जुउ ! आ पाठमां साधुने ठ कारणे आहार करवो कह्यो. जो धर्म होय तो ठ कारणे करवो केम कहे ? धर्म तो वारंवार सदैव करवोज जोइए. वली पांत्रीसमी गाथामां ठ कारणे आहार ठोमवो कह्यो ठे; पण धर्मने कोइ ठेकाणे ठोमवो कह्यो होय तो पाठ बतावो. ए जो धर्म होय तो ठोमवो केम कह्यो ? काह्या हो ते विचारी जोजो. वली सूत्र उत्तराध्ययनना सत्तरमा अध्ययनमां, वारवार खाय तेने पापी श्रमण कह्यो ठे. त्यारे जुउ ! साधुनो आहार धर्ममां होय तो धर्मनुं काम वारंवार करे तेने पापी साधु केम कहे ? वली सूत्र दसाश्रुतखंधना पहेला अध्ययनमां, वारंवार आहार करे तेने असमाधियो कह्यो ठे. हवे जुउ ! जो आहार करवामां धर्म होय तो, वारंवार खाय तेने असमाधिउ केम कह्यो ? तमे तो साधुनो आहार करवो, उंघवुं, हालवुं, चालवुं, बोलवुं, जागे जवुं, मात्रा करवी अने नदी उतरवी वीगेरे साधुनां सर्व काम, धर्ममां कहो ठो; पण जो एवी श्रद्धा श्रीवीतरागदेवनी होत तो

खाय तेने पापी श्रमण अने असमाधियो न कहेता. तमारे लेखे तो एम कहेवुं जोइए के, "जे घणीवार खाय तेने घणो धर्म. जे घणी निंद ले तेने घणो धर्म. तेमज घणी वार जुलाब लइने जाजरे जाय, घणीवार मातरुं करे, घणीवार वायसरे, तथा घणी वार नदी उतरे, तेने घणो घणो धर्म; अने थोडीवार ए काम करे तेने थोडो धर्म." एम कहेवुं जोइए; पण आहार करवामां धर्म मानवानी श्रद्धा भगवंतनी नहोती ते जाणजो. वली सूत्र प्रश्नव्याकरणना संवरद्वारमां छ कारणे आहार करवो कह्युं छे, अने छकारण विना आहार करे तो अदत्तादान लागे कह्युं छे. हवे जुओ! जो आहार करवामां धर्म होय तो अधिकुं खातां अदत्तादान केम कह्यु? वली अनुयोगद्वार सूत्रमां धर्मने क्षयोपशम भावमां कह्यो छे, अने आहारने तो उदय भावमां गण्यो छे. वली संभोगनां, उपधिनां अने भातपाणीनां पच्चखाण करवां कह्यां छे. तेनी शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन २९ में. ते पाठः—

संभोग पच्चक्खाणेणं भंते! जीवे किं जणयइ? संभोग पच्चक्खाणेणं आलंबणाइं खवेइ निरालंबणस्सय आयतट्ठिया जोगाभवंति. सएणं लाभेणं संतुसइ परलाभं नो आसाएइ नोतकेइ नोपीहेइ नोपत्थेइ नोअभिलस्सइ परलाभं अणासाएमाणे अतकेमाणे अपीहेमाणे अपत्थमाणे अणभिलस्समाणे दोच्चे सुहसेजं उवसंपजित्ताणं विहरइ॥ उवहि पच्चक्खाणेणं भंते! जीवे किं जणयइ? उवहि-पच्चक्खाणेणं अपलिमंथ जणयइ निरुवहिएणं जीवे निक्कंखे उविहिं मंतरेणय नसंकिलिस्सइ॥ आहार पच्चक्खाणेणं भंते! जीवे किं जणयइ? आहार-पच्चक्खाणेणं जीविया संसप्पओग वोछिंदइ जीवियासंसप्पओगं वोछिंदित्ता जीवे आहारमंतरेण नसंकिलिस्सइ॥ ३५॥

अर्थः—सं० पोतानो आहार होय ते अने बीजा जतीए (साधुए) आहार आण्यो होय ते एकठो करीने वेहेंची ले तेने संजोग कहीये. ते संजोगनुं प० पच्चखाण करवाथी भं० हे पुज्य ! जी० जीव किं० शुं ज० उपार्जे ? एम शिष्य पुछये थके गुरु कहे छेः सं० संजोग पच्चखाण करवाथी आ० रोगी असमर्थ होय ते बीजा यतिनो आहार वान्छे तेने आलंबन कहीए, एवा आलंबनने खे० (क्षेपे) छोडे. नि० आलंबन रहितने आ० मोक्ष तथा संजम, तेनो अर्थ छे जेने, एवा यतिने जो० संयमनो व्यापार थाय. स० पोताना ला० लाभे करी सं० संतोष पामे. प० परं बीजा यतिना लाभनी नो० आशा न करे. नो० ए मुजने आपे एम मनमां कल्पना न करे. नो० पोताना आत्मानी वान्छा वचने करी बीजा यतिने जणावे नही. नो०प० बीजा यतिकने जाचे नही. नोअ० अभिलापा (वान्छा) न करे. प० बीजा यतिना लाभनी अ० आशा अण करतो थको अत० कल्पना अणकरतो थको अपी० पातानी वान्छा अणजणावतो थको अप० बीजा यति कने अणयाचतो थको अण० अभिलापा अणकरतो थको दो० बीजी सु० सुख सेज्या उ० अंगीकार करीने वि० विचरे. उ० उपधि उपगरणनुं प० पच्चखाण करवे करो भं० हे पुज्य ! जी० जीव किं० शुं ज० उपार्जे ? एम शिष्ये पुछये थके गुरु कहे छे. उ० उपधि उपगरणनुं पच्चखाण करवे करो अ० स्वाध्यायादिकनुं व्यासपणुं ज० उपार्जे. नि० उपधि रहित पणे करी जी० जीव नि० वस्त्रादिकनी अभिलापा रहित थको उ० उपधि मं० विना न० शारीरिक मानसिक संबंधि क्लेश पीडा न पामे. आ० आहार लेवाना प० पच्चखाणे करी भं० हे पुज्य ! जी० जीव किं० शुं ज० उप ार्जे ? एम शिष्ये पुछये थके गुरु कहे छे. आ० आहार लेवाना पच्चखाणे करी जी० जीवीतव्यनी सं० वान्छानुं करवुं वि० छेदे. जी० जीवीतव्यनी वो० छेदीने जो० जीव आ० आहार वीना न०सं०

कह्युं छे; पण खावुं पीवुं तो सर्व उदयभावमां छे. वली जो श्रावक एवा सुखाभावे साधुनीपरे खाय तो तेने निजरा थाय के नही ते कहे. केमके ए सुखा प्रणाम तो क्षयोपशमभावे छे तेथी साधु श्रावक बंनेने निर्जरा थाय छे. जो आहार करवाथी निर्जरा धर्म थाय तो, एक साधु तो पांच रोटी खाय, अने एक साधु पांच रोटीनी खुराकवालो अणोदरी तपने वास्ते जाणीने बेज रोटी खाय. हवे खावामां धर्म होय त्यारे तो पांच रोटीनो खुराकवालो, जाणीने छ रोटी खाय तेने तमारे लेखे तो, घणो धर्म थवो जोइए; पण भगवंते तो, श्री प्रश्नव्याकरणमां थोडुं खाय तेने अणोदरी तप कह्यो छे; अने अधिको आहार करे तो अदत्तादान कह्युं छे. वली सूत्र उत्तराध्ययनना १७ मा अध्ययनमां वारंवार खाय तेने पापी श्रमण कह्यो छे. वली सूत्र दशाश्रुतस्कंधना पहेला अध्ययनमां, वारंवार खाय तेने असमाधियो कह्यो छे; अने सूत्र उत्तराध्ययनना २९ माअध्ययनमां आहारनां पचखाण करवां कह्यां छे. इत्यादिक अनेक सुत्र-पाठमां आहारने उदयभावमां कह्यो छे. तमे एटला सूत्रना पाठ उत्थापीने, साधुना खावामां, निंद लेवामां, दिशाए जवामां, वाय संचरवामां, इत्यादिकमां धर्म कहीने अणहुती स्थापना केम करोछो ?

वली तेरापंथी कहे छे के "सामायकमां श्रावकनी आत्माने अधिकरण कह्युं छे. तेथी श्रावकने आहार दीधामां अने वंदणा कर्यामां पाप कहीये छीए." तेनो उत्तर. सूत्र भगवती शतक सातमें उद्देशे पहेले, श्रावकनी आत्माने अधिकरण केवी रीते कह्युं छे ते पाठः—

समणोवासगस्सणं भंते ! सामाइय कम्हस समणोवासए अच्छमाणस्स तस्सणं भंते ! किं इरियावहियाकिरियाकज्जइ संपराइयाकिरियाकज्जइ ? गो० ! नोइरियावहियाकिरियाकज्जइ संपराइयाकिरियाकज्जइ. सेकेणठेणं भंते ! जाव

संपराइयाकिरियाकज्जइ ? गो० ! समणोवासयस्सणं सामाइय कडस्स समणोवासए अछमाणस्स आया अहिगरणी भवइ आयाअहिगरण वत्तीयंचणं तस्सणं नो इरियावहियाकिरियाकज्जइ संपराइयाकिरियाकज्जइ सेतेणठेणं॥

अर्थः—स० श्रमणोपासक श्रावकने भं० हे भगवान ! सा० सामायक क० कर्युं छे जेणे अ० सामायक नेश्राये रह्या त० ते भं० हे भगवान ! किं० शुं ? इ० इरियावहीक्रिया करे ? के सं० संप्राइयाक्रिया करे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! नो०इ० इरियावहीक्रिया न करे. पण सं० संप्रायनी क्रिया करे. से० ते के० शा अर्थे भं० हे भगवान ! एम कह्युं जा० यावत् सं० संप्रायनीक्रिया करे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! स० श्रमणोपासकने सा० सामायक कर्याने (उपाश्रयें रह्याने) सामायक नेश्राए रह्यो छे तेनो आ० आत्मा जीव अ० हल शकटादि कषायना आश्रयभुत जेने छे ते अधिकरणी कहीये. आ० आत्मानो जे अधिकरण तेज प्रत्यय कारण ते क्रिया कारणने छे. ते आत्माधिकरण प्रत्यय कहीये. त० ते नो०इ० इरियावहीक्रिया न करे. सं० संप्राइयाक्रिया करे. से० तेणे अर्थे हे गौतम ! एम कह्युं.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां तो एम कह्युं छे के, श्रावकने सामायकमां इरियावही क्रिया न लागे, संप्राइया (क्रोधादिकनी) क्रिया लागे; कारणके क्रोधादिक अधिकरण सहित छे ते माटे संप्राइयाक्रियाज लागे; अने इरियावही क्रिया तो क्रोधादिक रहित होय तेनेज ११ मा गुणठाणाथी १३ मा गुणठाणा सुधी लागे. इहां तो क्रियानी जुदा छे. हवे समज कह्यो के, इरियावही क्रिया केने अने कया गुणठाणे लागे ? अने संप्राइयाक्रिया केने लागे ? तवारे तेरापंथी कहे छे के "संप्राइया क्रिया तो क्रोधादिक अधिकरणथी लागे; अने इरियावहि क्रिया क्रोधादिक रहितने लागे." त्यारे जुओ ! देवानुप्रीय ! संप्राइयाक्रिया क्रोधादिकथी लागे, तेथी [illegible] करण

कह्युं. हवे जो श्रावकनी आत्माने अधिकरण कह्युं तेथी तेने वंदणा करवामां पाप कहोछो, तो ए हिसाबे तो साधुने पण वंदणा करवामां पाप जाणवुं पडशे; कारणके सूत्र जगवती शतक सातमे उद्देशे पहेले, साधुने पण संपरायनीक्रिया लागे कह्युं छे. ते पाठः—

अणगारस्सणं नंते ! अणागछमाणस्सवा चिठमाणस्सवा णिसियमाणस्सवा तुयट्टमाणस्सवा अणाउत्तंवत्थं पडिग्गहं कंबलं पायपुंछणं गिण्हमाणस्सवा निक्खिवमाणस्सवा तस्सणं नंते ! किं इरियावहियाकिरियाकज्जइ संपराइयाकिरियाकज्जइ ? गो० ! नोइरियावहियाकिरियाकज्जइ संपराइयाकिरियाकज्जइ. सेकेणठेणं नंते ! गो० ! जस्सणं कोहमाणमायालोना वोछिन्ना नवइ तस्सणं इरियावहियाकिरियाकज्जइ. जस्सणं कोहमाणमायालोना अवोछिन्ना नवइ तस्सणं संपराइयाकिरियाकज्जइ. अहा सुत्तंरीयमाणस्स इरियावहियाकिरियाकज्जइ. उस्सुत्तंरीयमाणस्स संपराइयाकिरियाकज्जइ. सेणं उस्सुत्तमेवरियंति सेतेणठेणं ॥

अर्थ—हे भगवन्. गुरु ! प्रश्न बीजे पाने छपा छे.

भावार्थः—हे गुरु ! आ पाठमां एम कह्युं के, जे उपयोग विना चाले. बसीरहे. बेसे, सुवे, उपगरणां ले, मुके अने क्रोधादिक सहित होय, तेने सूत्रमां कह्युं तेथी विपरीत चाले तेने संपरायनी क्रिया लागे; अने क्रोध, मान, माया, लोभ विच्छेद गयां होय अने सूत्रमां कह्युं तेम चाले तेने इरियावहि क्रिया लागे, एटले क्रोधादिक रहित होय तेना संपूर्ण कार्यो उपयोग सहित कर्याथी अने तेनुं यथाख्यात [illegible] हवाथी, अर्हंत अने तेने इरियावहि क्रिया कहीए; अने क्रोधादिक सहित होय तेने संपरायनी क्रिया [illegible] [illegible] इरियावहीनी क्रिया लागे. वली [illegible]

एटलुं विशेष स० ए जोग सर्व जी० जीवने कहेवो जा० यावत् वे० वैमानिक सुधी कहेवो. से० तहत जं० हे जगवान !

जावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां पांच शरीर, पांच इंद्रि अने त्रण जोगने तो अधिकरण कह्यां; अने ए बोल निपजावतां आत्माने अधिकरणी कह्यो. साधुजी पण वैमानिक देवतानुं आयुष्य बांधे त्यारे आ मांहेला केटलाक बोल निपजावे छे, ते आश्री साधुजीनी आत्माने पण अधिकरण कहीए; तथा मन वचनादिकनो जोग निपजावे छे ते आश्री अधिकरणी कहीए; तथा आहारीक शरीरने अधिकरण कहीए; अने निपजावे ते आश्री आत्माने अधिकरणी कहीए. ए आहारिक शरीर नियमा कषाय कुशीलनियंठाना धणी (साधु)नेज होय. ए आहारीक शरीर आश्री अने प्रमाद आश्री साधुजीनी आत्माने अधिकरणी कही छे. वली छठे गुणठाणे साधुजी प्रमादिज छे. ए प्रमाद आश्री साधुजीनी आत्माने पण अधिकरणी कही छे. हवे तमे कहोछो के "सामायकमां श्रावकनी आत्माने अधिकरणी कही छे, तेथी तेने दान देवामां अने वंदणा कर्यामां पाप कहीए छीए." ए तमारी कहेणीने लेखे तो साधुजीनी आत्माने पण अधिकरणी कही छे. वास्ते साधुजीने पण दान देवामां अने वंदणा करवामां पाप लागशे.

हे देवानुप्रीय ! अधिकरणपणुं, कषाय उदयजावमां छे तेथी संप्रायनी क्रिया लागे ते आश्री कह्युं छे; अने वांदवावालो तो साधुजीने क्षयोपशम जावना गुण प्रगट्या तेथी वंदणा करे छे; पण उदयजावने नथी करतो. तेमज श्रावकने पण क्षयोपशम जावना गुण प्रगट्या तेने वंदणा करे छे. वली सूत्रमां श्रावकोने वंदणा करी ठाम ठाम चाली छे. इसी भद्र श्रावकने आलंजीया नगरीना सर्व श्रावकोए जगवंतना मोंढा आगळ वंदणा करी छे. जाग सूत्र जगवती शतक ११ में. ते पाठः—

तत्तेणंते समणोवासगा समणस्स ३ अंतियं धम्मंसोच्चा निसम्म हठतुठ उठाएउठेइ २ त्ता समणं ३ वंदंति नमं·

संति वंदी २ त्ता एवंवयासी एवंखलु भंते ! इसिभद्दपुत्ते समणोवासए अम्मं एवमाइक्खई जाव परूवेइ देवलोएसुणं अघो देवाणं जहणेणं दसवाससहस्साइं ठिइ पं० तेणपरं समयाहिया जाव तेणपरं वोछिन्ना देवाय देवलोगाय सेकहमेयं भंते ! एवं अघोति समणेभगवं महाविरे ते समणोवासगाणं एवंवयासी जणं अघो इसिभद्दपुत्ते समणोवासए तुझं एवमाइक्खइ जाव परूवेइ देवलोगेसुणं अघो देवाणं जहणेणं दसवास-सहस्साइ ठिइ पं० तंचेव समयाहिया जाव तेणपरं वोछिणा देवाय-देवलोगाय सच्चेणं एसमठे. अहंपुण अघो एवमाइक्खामि जाव परूवेमि देवलोगेसुणं अघो देवाणं जहणेणं दसवाससहस्सं तंचेव जाव तेणपरं वोछिणा देवाय-देवलोगाय सच्चेणं एसमठे. तएणं से समणोवासगा समणस्स भगवओ महावीरस्स अंतियाओ एयमठं निसम्म समणं ३ वंदंति नमंसंति वंदित्ता जेणेव इसिभद्दपुत्ते समणोवासए तेणेव उवागच्छइ २ त्ता इसिभद्दपुत्तं समणोवासग्गं वंदइ नमंसइ एयमठं सम्मं विणएणं भूजो २ खामेइ ॥

अर्थः—त० तवारे ते स० श्रमणोपासक स० श्रमण भगवंत श्री माहावीर देवना अं० समिपथी ध० धर्मकथा सांभळीने नि० हृदये धारीने ह० हर्ष संतोष पाम्या. उ० उठी उभा थाय, उभा थइने स० श्रमण भगवंत श्री माहावीर देव प्रत्ये वं० वांदीने न० नमस्कार करे, करीने ए० एम कहेः-ए० एम निश्चे भं० हे भगवान! इ० ऋषीभद्रपुत्र स० श्रमणोपासक अ० अमने ए० एम मा० कहे (सामान्यथी) जा० यावत् एम प० परूपे (विशेषथी):-दे० देवलोकने विषे हे

आर्यो ! दे० देवनी ज० जघन्यथी द० दस सहस्त्र वर्षनी. ठि० स्थिति पं० कही. तं० तेमज स० समयाधिक जा० जावत् उत्कृष्टथी ३३ सागर ते० तेना उपरान्त वो० विछेद गया दे० देवता अथवा दे० देवलोक. से० ते क० केम जं० हे जगवंत ! ए० ए वार्ता ? अ० अहो आर्यो इति आमंत्रणे स० श्रमण जगवंत श्री महावीर देव ते० ते स० श्रमणोपासक प्रत्ये ए० एम व० कहेः-ज० जे जणो अ० अहो आर्यो ! इ० ऋषीजद्रपुत्र स० श्रमणोपासक तु० तुम प्रत्ये ए० एम मा० कहे जा० यावत् एम प० परुपेः-दे० देवलोकने विषे अ० अहो आर्यो ! दे देवतानी ज० जघन्यथी द० दस हजार वर्षनी ठि० स्थीती पं० कही. तं० तेमज स० समयाधिक जा० जावत् ते० ते उपरान्त वो० विछेद गया दे० देव तथा देवलोक. स० साचो ए० ए अर्थ कह्यो. अ० हुं पण अ० अहो आर्यो ! ए० एम मा० कहुं छुं जा० यावत् एम प० परुपुं छुंः-दे० देवलोकने विषे अ० अहो आर्यो ! दे० देवनी ज० जघन्य द० दस सहस्त्र वर्षनी इत्यादिक तं० तेमज जा० यावत् ते० ते उपरान्त वो० विछेद गया दे० देव तथा देवलोक, स० साचो ए अर्थ कह्यो. त० तेवारे से० ते स० श्रमणोपासक स० श्रमण जगवंत श्री माहावीर देवना अ० समिपथी ए० ए अर्थ नि० सांजलीने स० श्रमण जगवंत श्री माहावीरदेव प्रत्ये वं० वांदे न० नमस्कार करे. वं० वांदीने, नमस्कार करीने जे० ज्यां इ० ऋषीजद्रपुत्र स० श्रमणोपासक छे ते० त्यां उ० आवे, आवीने इ० ऋषीजद्रपुत्र स० श्रमणोपासक प्रत्ये वं० वांदे न० नमस्कार करे. ए० एवो अर्थ स० सम्यक् प्रकारे वि० विनये करी पु० वारंवार खा० खमावे.

जावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां पहेलां ऋषीजद्र श्रावके देवतानी स्थितीनां व्काणां कर्यां, पण श्रावकोने प्रतीत आवी नहीं, तेवारे श्री जगवंत पधार्यां त्यारे पुछयुं. जगवंते ऋषीजद्र श्रावकनी कोधी वात स्वीकारी अने ऋषीजद्रनी प्रशंसा कीधी. पछी श्रावकोए प्रजुनी खबर ऋषीजद्रपुत्रने वंदणा नमस्कार करी खमाव्या; पण प्रजुने

निषेध्या नहीं. पछी पोते पोतानो अपराध खमाव्यो. तेमज वली संख- जीनी स्त्री उत्पलाए (नव तत्वनी जाण) पोष्कलीजी श्रावकने वंदणा नमस्कार कर्यो छे; अने पोष्कली श्रावके इरियावही पडिक्कमि पापथी निवर्तीने पछी संखजी श्रावकने पोतामां वेगाने वंदणा नमस्कार कर्यो छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक बारमे उद्देशे पहेले. ते पाठः—

तएणं सा उप्पलासमणोवासिया पोखलि समणोवासगं एज्जमाणं पासइ २ त्ता हठतुठ आसणाउ अब्भुठेइ २ त्ता सतठपयाई अणुगच्छइ २ त्ता पोखलिसमणोवासगं वंदइ नमंसइ वंदित्ता नमंसित्ता आसणेणं उवनिमंतेइ २ त्ता एवंव० संदिसं-तुणं देवाणुप्पिया! किमागमणप्पउयणं. त- एणंसे पोखलेसमणोवासए उप्पलंसमणोवासियं एवं वया- सी कहिणं देवाणुप्पिया ! संखेसमणोवासए. तएणं सा उप्पला समणोवासिया पोखलिं समेणावासगं एवंवयासी एवंखलु देवाणुप्पिया ! संखे समणोवासए पोसहसालाए पोसहिए बंभयारि जाव विहरइ. तएणंसे पोखलिसमणो- वासए जेणेव पोसहसालाए जेणेव संखेसमणोवासए ते- णेव उवागच्छइ २ त्ता गमणागमणाए पडिक्कम्मइ २ त्ता संखंसमणोवासगं वंदइ नमंसइ २ त्ता एवं वयासि एवं- खलु देवाणुप्पिया ! अम्हे से विउले असण जाव साइमे उवक्खडावेइ तंगच्छामोणं देवाणुप्पिया तं विउलं असणं जाव साइमं आसाएमाणा जाव पडिजागरमाणा विहरा- मो. तएणं से संखेसमणोवासए पोखलिसमणोवासगं एवंवयासि णो खलु कप्पइ देवाणुप्पिया तं विउलं असणं ४ असाएमाणस्स जाव पडिजागरमाणस्स विहरित्तए

विग्ग समणं ३ वंदइ नमसइ वंदित्ता नमंसित्ता जेणेव संखेसमणोवासए तेणेव उवागच्छति २ त्ता संखंसमणोवासगं वंदंति नमंसंति एयमठं सम्मं विणएणं भुजो २ खामेइ॥

अर्थः—त० तेवारे से० ते सं० शंख श्रमणोपासक स० श्रमण भगवंत श्रीमहावीर प्रत्ये वं० वांदे न० नमस्कार करे, वांदीने नमस्कार करीने ए० एम कहे-को० क्रोधने वशे पीडित भं० हे भगवान ! जीव कि० बं० शुं बांधे? कि० प० शुं पुष्ट करे? किंचि० शुं चोणे? किं शुं उपचय करे ? ए प्रश्न. उत्तर. सं० हे शंख ! को० क्रोधने वशे पीडित जीव आ० आयुकर्म वर्जीने स० सात कर्म प्रकृति सि० सिढल बंध बांधी होय ते ध० दृढ बंधणे करे (कठोर बांधे). ज० जेम पहेला शतक विषे अ० असंवुड अणगारना अधिकारे कह्युं तेम इहां पण केहेवुं. जा० जावत् अ० संसारमां भमे. मा० मानने वशे पीडीत जीव भं० हे भगवान! इत्यादिक ए० एमज ए० एम मा० मायाने वशे पीडीत जीवने ए० एम लो० लोभने वशे पण कहेवा जा० यावत् अ० संसारमां परिभ्रमण करे. त० तेवारे से० ते स० श्रमणोपासक स० श्रमण भगवंत श्री महावीरना समिपथी ए० ए अर्थ सो० सांभळीने नि० हृदये धारीने भि० भय पाम्या सं० (आत्मा मनने विषे उद्वेग पाम्या). सं० संसार भयथी उद्विग्न थया थका स० श्रमण भगवंत श्री महावीर प्रत्ये वं० वांदे न० नमस्कार करे वं० वांदीने न० नमस्कार करीने जे० ज्यां सं० शंख श्रमणोपासक छे ते० त्यां उ० आवे, आवीने सं० शंख श्रमणोपासकने वं० वांदे न० नमस्कार करे. ए० पूर्वोक्त अर्थ स० भली प्रकारे वि० विनय करी भु० वारंवार खा० खमावे.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां शंखजी आदिक क्रोध मानवी श्रावकोने निःस्पृह करवा माटे भगवंतने क्रोध, मान, माया अने लोभनां फळ पुछ्युं. तेवारे भगवंते कह्युं के, मान करी ढीला बांध्या होय ते कर्मो कठिन; यावत् चार गतिमां वारंवार परिभ्रमण करे. ते वचन सां

जलीने श्रावक थर्या, उद्वेग पाम्या. पछी शंखजीकने आवीने वंदणा नमस्कार कर्यो. पछी पोतानो अपराध खमाव्यो. ए जुओ ! श्रावकने वंदणा नमस्कार कर्यामां पाप होय तो, ते समजवार श्रावकोए जगवंतना रुबरु वंदणा केम करी अने जगवंते तेमने केम न निषेध्या ?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के, पूर्वे रिषिजद्र श्रावकनो देवतानी स्थिती जघन्य दस हजार वर्षथी एक समय अधिकथी मांमीने तेत्रीस सागरना समा सुधी देवतानी स्थितीनां ठेकाणां कह्यां तेनो उंमो दीधो हतो ते अपराध माटे खमाव्या छे, अने शंखजी श्रावक उपर श्रावकोनो क्रोध-जाव रह्यो ते अपराध माटे खमाव्या छे. एम कहे छे तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! अप्राध कर्या माटे वंदणा नमस्कार तो न करवो जोइए, पण साचाने जुठा पाड्यानो अप्राध तो जेम आणंद श्रावकने गौतम स्वामीए खमाव्या तेम खमाववा जोइए. ए 'वंदइ नमंसइ' तो वंदणानो पाठ छे अने अप्राध तो वंदणा नमस्कार करीने पछी खमाव्या छे. वली हालमां तमारा श्रावक खमत खामणां तो रीस मटाम्वा माटे करता हशे, पण 'वंदइ नमंसइ' तो करता दीसता नथी. जो तमारा सरखी श्रद्धा जगवंते शीखवी होत तो तमारा श्रावक करे छे तेमज ते पण करत. वली अप्राधनी कुयुक्ति देखामी, पण उत्पला श्राविकाए पोष्कलीजीने वांद्या, तथा पोष्कलीजी श्रावके पहेलां शंखजी श्रावकने पोसामां वांद्या, एमणे कयो अप्राध कर्यो हतो के जेथी वांद्या ? वली सुबुद्धि प्रधाने जितशत्रु राजाने धर्ममां समजाव्यो, ते माटे तेनो धर्माचार्य थयो, तेथी तेणे वंदणा नमस्कार कर्या, एम तमे कहो छो; पण त्रण प्रकारना आचार्य कह्या छे. तेमां ए सुबुद्धि प्रधान, जितशत्रु राजानो कयो आचार्य कहेवाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "एटले ठामे 'वंदइ नमंसइ' एटलोज पाठ छे; पण तिख्खुत्तानो थयो पाठ नथी." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जगवतीजीना त्रीजा शतकना पहेला उद्देशामां, तामली तापसे रातनी

चिंतवणामां चिंतव्युं के, ए मारुं कुटुंब मुजने " वंदइ नमंसइ समाणेइ कल्लाणं मंगलं देवीयं चेइयं पजवासन्ति. " इहां तामलीए "देवीयं चेइयं " कह्युं, त्यारे तेथी श्रावक शुं ? हींणा छे. वली सूत्र जगवतीमां सातमा देवलोकना देवता जगवंत श्री माहावीर देव कने आव्या, त्यां "वंदइ नमंसइ " एटलोज पाठ कह्यो छे. एम घणे ठेकाणे सूत्रमां ज गवंतने तथा साधुने " वंदइ नमंसइ " ज कह्या छे. त्यारे शुं ? जगवंतने तथा साधुने " वंदइ नमंसइ " शब्दथी वांद्या न कहेवाय ? हे देवानु प्रीय ! वंदणा नमस्कारमां पंच अंग नमाव्यां, त्यां वधो तिखुत्तानो पाठ आवी गयो. पुरा तिखुत्तानुं शुं कारण छे ? ए वंदणा नमस्कार श्रावके कर्या तेमां शुं थयुं ?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "ए तो संसारना हेते कीधा हशे, पण धर्म जाणीने कीधा तो नथी चाल्युं. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! संसारमां तो रामराम, जुहार, मुजरो, पगे लागवुं करवानी रीत छे. ते तो कर्या वीना संसारमां बेठा तेने चाले नही, पण पाप जाणे तो ए "वंदइ नमंसइ" नी नवी रीत, धर्म पामीने पापनी केम चलावी ? वली हा लमां पण संसारना हेते "वंदइ नमंसइ" तो कोइ करता देखाता नथी. तेम आगल पण संसारना हेते रामराम जुहार आदि करता हशे, पण ए "वंदइ नमंसइ" तो धर्म पाम्या पछी विनयरुप लाभ जाणीने करता दीसे छे. वली रुबरुमां तो संसारना हेते, मुलायजाथी तथा लोक ला जथी रामराम, जुहार, मजरो अने पगेलागणुं करे छे, अने वेपना पणीने रामराम, नमोनारायण, जेश्रीनाथजीनी, जय श्री गोपालजीनी, इत्या दिक करे छे; पण एकलो घरमां एकान्त जग्याए बेसीने सामायक पोसा करे त्यां वंदणा नमस्कार केने करे ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के " अरिहंतने, सिद्धने अने साधुजीने धर्म जाणे तेने करे; अने जेने वंदणा कीधां पाप थाय तेने न करे; अने सामायक पोसा प्रमुख करे त्यां कोइ रुबरु न होय तेने पूर्वोक्त राम

रागादि करे तो तेने अणसमज मिथ्यात्वी कहीये." तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय! अंमडजी संन्यासी (श्रमणोपासक)ना सातसो शिष्य श्रमणोपासक, तेमने वहेलुं पाणी आज्ञा लइने पीवानो अभिग्रह हतो. तेमणे जेठ महीने कंपीलपुरथी पुरमताल तरफ विहार कीधो त्यारे तेमने मार्गमां तृषा लागी, पण पाणीनी आज्ञा देवावालो कोइ दातार मल्यो नही, तेथी तेमणे गंगा नदीने कांठे संथारा उपर बेसी पूर्वजणी मोडुं करीने त्रण नमोथ्थुणं कह्यां छे. ते उववाइ सूत्रनो पाठः—

तिदंडिएय जाव एगंते एगंति २ त्ता गंगामहाणइओगा-हिंत्ति गंगामहाणइओगाहित्ता वालुया-संथारए संथरंति २ त्ता वालुयासंथार डुरुहंति २ त्ता पुरत्थाभि-मुहा संपलियंका निसण्णा. करयल जाव कट्टु एवंवयासी नमोत्थुणं अरिहं-ताणं जाव संपत्ताणं णमोत्थुणं समणस्स भगवओ महावी-रस्स जाव संपाविउं कामस्स नमोत्थुणं अमडस्सप रिवायगस्स अम्हं धम्मायरियस्स धम्मोवएसगस्स ॥

अर्थः—ति० त्रण दांडी प्रमुख जा० यावत् चौद उपगर्ण ए० एकान्त ए० छांडे, छांडीने गं० भेखरूपी हेठा उतरी गंगा नदीनो वेलुमां उ० आवे गं० गंगा नदीनी वेलुमां आवीने वा० वेलुना संथारा सं० संथरे, संथारीने वा० वेलुना संथारा उपर दु० बेसे, बेसीने पु० पूर्व दिशा सामुं मुख राखी सं० पलांठी वाली नि० बेठा. क० बे हाथ जोडीने माथे चडावी जा० यावत् ए० एम कहे:-न० नमस्कार थाओ अ० समचय अरिहंतने जा० यावत् सं० मुक्तिए पोहोच्या अरिहंतने, सिद्धने, एम तीर्थंकरने अने सिद्धजीने नमस्कार करीने, पछे वली ण० नमस्कार होजो स० श्रमण भगवंत श्री माहावीरने नाम लइने जा० यावत् सं० मुक्ति पामवाना कामीने, ण० वली नमस्कार होजो अ० अम्मड परिव्रा-जकने अ० अमारा ध० धर्माचार्यने ध०

गार विनय अने आगार विनय. आगार विनय ते श्रावकनो विनय करवो, अने अणगार विनय ते साधुनो विनय करवो. ए जुओ! साध श्रावक बंनेनो विनय ते धर्मनुं मूळ छे एम कह्युं. तेवारे तेरापंथी कहे छे के "श्रावकनां पांच अणुव्रत, त्रण गुणव्रत अने चार शिक्षाव्रत, सामायक, पडिकमणुं, बोल, चाल, आदि शीखवाडे तेने विनय कहीये." तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय! श्रावकने तो तीर्थंकर, आचार्य, उपाध्याय अने साधुजी ज्ञान शीखवाडे छे. ते तमारी केहेणीने लेखे तो तीर्थंकर, केवळी, आचार्यादिक सर्वने श्रावकनो विनय करवावाळा वनित कहीये. हे देवानुप्रीय! शीखवे तेने विनय कहीए एम केम कहोछो? विनय तो लघुपद छे. आव्यां उठी उभो थाय, सामो जाय, जाताने पहोंचाडे आसन पोंछावी आपे, हाथ जोडे, शीष नमावे आदि दइ विनयना १३४ भेद कह्या छे. तेनी शाख सूत्र उववाइ तथा भगवती शतक २५ में. ते आगलाथी नमता भावमां रहे तेने विनय कहीए, अने शीखवाडे तेने तो ज्ञानना दातार, गुरु अथवा धर्माचार्य कहीये. इत्यादिक अनेक सूत्र पाठमां श्रावकनो विनय तथा वंदणा नमस्कार करवो कह्युं छे. वळी श्रावकने वंदणा-नमस्कार करवामां पाप कहे तेने पुछवुं के, श्रावकने वंदणा, नमस्कार, विनय करे ते उदयभावमां के क्षयोपशम भावमां ते कहो. वळी श्रावक साधर्मि उपर हेत, प्यार तथा संप राखे ते उदयभावमां के क्षयोपशमभावमां ते कहो. वळी सनत्कुमार इंद्रनी देवे चार तीर्थना 'हियाए सुहाए खमाए निस्सेसाए' प्रवर्त. ए शुभ उदय भावमां के क्षयोपशम भावमां ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के, हियाए सुहाए कोने कहीये. तेनो उत्तर. सूत्र भगवतीजीना पंदरमा शतके, चार वाणीआना दृष्टांते. तेमां चोथो पुरुष वाणीआने भेदे तेने पुरुषनी हियाएसुहाए थको एवी बुद्धिए वार्यो छे, ते 'हियाए सुहाए' इहां पण जाणजो. इहां पण नफानाथ कहे, हुके कर्म बांधे; पण वाणीआना भद्रार्थ वार्यो काइ 'हियाएसुहाए'

नही थायं. ए विनय-वंदणा, नमसकार करवाना प्रणाम उदय जाव
के क्षयोपशम भावमां ? जो उदयभावमां कहेशो तो कया कर्मनो उ
छे ? अने ए प्रणामे अशुभ कर्म बंधाय तो कयुं कर्म बंधाय ? ए क
कर्म बांधवाना कारणमां भले ते निर्णय कहो. वली चतुर्विध संघ
वैयावच करवी तो सूत्रमां घणे ठामे कही छे. तमे आटला सूत्रना प
उत्थापीने पडिमाधारी प्रमुख विरक्त श्रावकना विनय, वैयावच, वंदण
नमस्कार, कर्यामां भतना लीधे पाप केम बतावो छो ?

वली तेरापंथी कहे छे के, "साधु वसे ते जग्यामां ते ठामे रा
अरधि रात के बधी रात ग्रहस्थने के श्रावकने राखवो न कल्पे, अ
राखे तो चोमासी प्रायश्चित आवे, एम सूत्र नषितना आठमा उद्देशाम
कह्युं छे." ए तेमनुं (तेरापंथीनुं) कहेवुं सूत्रार्थना अजाणपणानुं
कारण के नषितनी चूर्णिकामां ए अर्थ एम कह्यो छे के, जे स्त्री तथ
परिग्रह सहित कलेश करी तथा राज अपराधी चोर इत्यादिक अपरा
करी आव्यो छे तथा सारंभी, सपरिग्रही छे, तेनो ना कही छे. वळ
नषितमां तो एम कह्युं छे के, राखे, रखावे अने राखताने भलो जा
तो चोमासी प्रायश्चित आवे. एनो परमार्थ ए छे के, पोताना स्वार्थे ग
हस्थीने कहे "तुं मारी कने रहे." एम कहीने राखे तो, तथा अनेरा
साध तथा ग्रहस्थ श्रावकने कहे के, "तमे मारा पासे ग्रहस्थीने राखो
एम कहीने रखावे तो, तथा कोइ साधु श्रावक, ग्रहस्थने रातना पोता
ना स्वार्थने अर्थे राखे, त्यारे एम जाणे के "ए रुडुं काम करे छे, मा
वास्ते ग्रहस्थीने राखे छे;" एवी रीते राखे, रखावे अने राखताने भल
जाणे तो प्रायश्चित आवे कह्युं छे; पण एम नथी कह्युं के, साधु सेहेज
स्वभावे ग्रहस्थना भेळो रहे तो चोमासी प्रायश्चित आवे. ए तो
पोताना मतलब काजे राखे, रखावे अने राखताने भलो
मासी प्रायश्चित कह्युं छे; पण सेहेजे धर्मध्यान, सा
प्रमुख करे साधु मोनी सेवा भक्ति क तनो
शास्त्र सूत्र कहेशो रहे छे. ते

इंद्रिना विषय जि० साधुने ता० पूर्वे कह्या तेवा उ० उपाश्रयने विषे दु० दोहीला नि० निवारवा का० काम संबंधीया रागनो वि० वधारनार छे उपाश्रय.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां एम कह्युं छे के "मनोहर चित्रामण सहित छे. तेमां फुलमाला लटके छे, सुगंध धुप देवाणो छे. दुर्गंधु वासना फुटी रही छे. कमाडे करी सहित छे, कलइ धोळी छे अने चंद्रवा बांध्या छे. एवो जग्या हे साधु ! तुं मने करने मांगीश नही. एवो जग्या मने मळेतो ठीक एम मने करीने चिंतवणा करीश नही" ए चिंतवणा आर्तध्यान छे. ते वास्ते प्रभुए कह्युं के "मणसावि मपत्थए" एटले ए जग्या मने करीने पण न मांगवी कही. जेम साधु महाराजे [illegible] एम न चिंतवे के "मुजने सारा [illegible] मळे तो ठीक." जो एम चिंतवे तो [illegible] [illegible] वाजार [illegible] रोहेजे मळे तो [illegible] [illegible] जग्यानी मने करी चिंतवणा न करवी. [illegible] मळे तो [illegible]; अने ते [illegible] मळे तो जग्यानी ममता न करे [illegible]; कारण के जग्यानी ममता अने [illegible] [illegible] छे. [illegible] वंदणा अने सत्कार सन्मानादिक [illegible] कारण के श्री उत्तराध्ययनजीना ३५ मा अध्ययनमां [illegible] वंदणादिकने पण मने करी न मांगवुं कह्युं. ते पाठ—

अच्चणां रयणां चेव वंदणां पूयणां तहा,
इड्ढी सक्कार सम्माणां मणसावि न पत्थए. ॥१८॥

अर्थ—[illegible]

भावार्थ—हवे जुओ ! [illegible] मने करी [illegible] [illegible] मात्र [illegible], वंदणा [illegible] मने करी न मांगवा कह्या. [illegible]

प्रीय ! तमे ए काम केम करावो हो तथा उपदेश केम थो हो ? तेवारे तेरा पंथी कहे छे के "त्यां तो एम छे के, ए मुजने वंदणा करे तो ठीक, उगी उनें पहने आदरमान दे तो ठीक, एवी पोताना महीमा वास्ते वांछा न करे. ए वांछा एज आर्तध्यान छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! एवी मनोहर चित्रामणादिक सहीतनी जग्यानी वांछा करवी एज आर्तध्यान छे. ते सूत्र उपर चित्त दइ स्वापेक्षा तजी विचारी जोजो. वली इहां तो एवु स्थानक मने करी न वांछवुं कह्युं, पण 'कमाड उघाडवुं वासवुं नही' एवुं कमाडनुं नाम तो मुलथीज देखातुं नथी; अने मने करी न वांछवुं कह्युं ते तो काम (विषय) भोगनो राग वधे तेथी कह्युं छे. ते थोथा मतनो दोष देखाड्यो छे. जो कमाडने वास्ते ए स्थानक निषेध्युं होय तो प्रभुए एम केहेवुं जोइए के "ए जग्या मने करी न वंछे; कारण के कमाडथी हींसा थाय तेथी दोष लागी पेहेलुं माहाव्रत भागे." पण एम तो नथी कह्युं. प्रभुए तो कामभोगनो राग वधे ए वास्तेज कह्युं छे. हवे जुओ ! कामभोगनो राग चित्रामणथी वधे के कमाडथी वधे ? काश हो ते वीचारी जोजो. वली त्यां चित्रामण तथा फुलमालादिक सर्व थोकनी जग्या मने करी न वांछवी कही, ते तो कामभोगना विकार कारी चोरासी भोगना आसनादिकनां चित्रामण मांड्यां होय ते आश्री कही छे; पण सेहेजनां चित्रामण होय ते जग्याए तो साधुने उतरवुं सूत्र उववाइ मधे कह्युं छे. ज्यां पुरणभद्र चैत्यमां पृथ्वीशीला छे ते उपर प्रभु बीराज्या छे. ते पाठः—

तस्सणं आसोग वर पायवस्स हठा इसी षंधा सल्लीणे एत्थणं महं एगे पुढविसीला पट्टए पण्णत्ते विखंभा याम उस्सेहिं सुप्पमाणे कण्हे अंजणग घण कवाण कुवलय हलधरकोसेया आगास केस कयलगी खंजणं सिंगभेद रिठय जंवफल असणक सण बंधण णीलुप्पलपत णिकरे अयसिकुसुम प्पगासे मरकत मसार कलित्त णयणकीय

परिसहने सही पुजानो प० अजिलापी. अ० आत्माने विषे मु० परिसह उपजे ते केवा ने० नयकारी पिशाचादिकना सु० सुना घरने विषे रहाने नि० चारित्रीयाने जीवीत मरणनी वान्छा रहित, एवा साधुने उपसर्ग सेहेतां सोहेला थाय.

भावार्थः—इहां एम कह्युं के, स्थिवरकल्पीपणुं छोडीने जिनकल्पीपणुं आदरे तेवारे ए चार बोल छोडे. प्रथम तो कमाड वासे नही, बीजे बोले पुछया छतां प्रश्ननो उदाहरण करे नही, त्रीजे बोले जग्यामां (पुस) कचरो काढे नही, अने चोथे बोले त्रणादिक पाथरे नही; ए चार बोल जिनकल्पीपणुं आदरे तेवारे छोडे. हवे जुओ! स्थिवरकल्पीपणे पूर्वोक्त चार बोल करता हता त्यारे छोड्या कह्या. जो न करता होत तो छोडेज शुं? माटा हो ते विचारी जो जो. प्रभुए तो कमाड वासवा उघाडवानी ठाम ठाम विधि कही छे. छतां तेमनां वचन उथापीने कमाड वासवुं उघाडवुं निषेधे छे तेमने असत्य-भाषी जाणवा.

वली तेरापंथी कहे छे के, साधुने चसमा राखवा वर्ज्या छे. ते बाबत प्रश्न व्याकरण सूत्रनुं जुठुं नाम ले छे. ते पांचमा संवर द्वारनो पाठः—

णयावि अय तउय तंब सीस कंस रयय जाव रुव मणि मोत्ताधार पुडक संप दंत मणि सिंगे सेलं काय वरं चेल चमपत्ताइं महारिहाइं परस्स अयोववाय लोभजणणाई परियट्टेउ गुणवयो ॥

अर्थः—ण० वली न लेवुं ने शुं-अ० लोह त० तरवु तं०त्रांबु सी० सीसुं कं०कांसुं र० रुपुं जा०यावत् रु० रुपुं, सोनुं म० चंद्रकान्तादि मणी मो० मोतीहार पु० छीप, संपुट, सं० शंख प्रसिद्ध दं० हाथीनो मध्य दांत अथवा दान्तनी नियनी म० मणी सं० सिंग से० पाषाण का० काच व० प्रधान चे० वस्त्र प्रधान च० चामडुं, एटला संबंधिया जे पात्र म० (महत्त्व) बहु मुल्य प० अनेराने लेवा नणी अ० एकाप धिसना का०

णहार लो० लोजना उपजावणहार प० परावर्तिवा अथवा परिग्रहवा न कल्पे गु० ते गुणवंतने.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां तो साधुने काचनां, पाषाणनां अने चामडानां वस्त्र पात्र वर्ज्यां छे; पण चश्मानुं तो नामे नथी. तमे सूत्रनुं जुठुं नाम केम ल्यो छो? लोह, कथीर, तांबु, सीसुं, कांसुं,सोनुं रुपुं, प्रमुख धातु तो कोइ पण साधुए राखवी नहीं, सूत्रमां ठाम ठाम वर्जी छे; अने अहींयां तो एटली जातनां पात्रांज वर्ज्यां छे. चश्मा कया सूत्रमां वर्ज्या छे ते पाठ बतावो.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के, " काच पाषाणनां पात्रां वर्ज्यां तेम कोइ पण उपगर्ण न राखवां. जेम सोनानी वींटी न राखवी, तेम सोनानी मरकी, कंठी पण न राखवी." एवा अवळा दृष्टान्त आपे छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सोनुं प्रमुख सात धातु तो सूत्रमां ठाम ठाम वर्जीज छे, पण अहिंयां तो एटली जातनां पात्रां वर्ज्यां छे; अने तमे तो कहो छो के, काच पाषाणनां पात्रां वर्ज्यां तेम कोइ पण उपगर्ण न राखवां; तेम चश्मा पण काच पाषाणना छे. त्यारे जुओ! हे देवानुप्रीय! इहां तो कपडानां अने चामडानां पात्रां पण वर्ज्यां छे. तमे कपडानां बीजां उपगर्ण केम राखो छो ? वळी कपडानी अंगरखी, पाघडी, दोवड, सुयण प्रमुख साधुने वर्ज्यां छे. हवे तमारी केहेणीने लेखे कपडाना चोलपटा मुहपत्ती आदि बीजां पण उपगर्ण न राखवां जोइए. हे देवानुप्रीय ! जे रीते सूत्र-पाठमां कह्युं होय ते रीते अर्थ केहेवो जोइए. तमे मतना लीधे, हरेक जग्याए, आवी आवी कुयुक्ति केम लगाडो छो ?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के " कपडानां तथा चामडानां तो पात्रांज वर्ज्यां छे, अने काच, पाषाण तो सर्वथा वर्ज्यां छे. माटे काच पाषाणनां कांइ पण उपगर्ण न राखवां. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अहियां तो सर्व सोल तथा सत्तर जातनां पात्रां वर्ज्यां छे. तमे चश्मो निषेधवाने वास्ते कहोछो के, काच, पाषाण सर्वथा वर्ज्या छे. त्यारे तमे हिंगलो, हडताल केम राखोछो ? ए पण पृथ्वीकायनी जात छे,पाषाण छे. तमारे

खेले तो ए पण न राखवां जोइए. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, अमे तो हिंगळो, हरताल अचित (वाटेलां) राखीए छीए." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! चश्मो पण क्यां सचित छे? जेम हिंगळो, हरताल राखे छे तेमज चश्मा राखे छे. वळी काचमां, पाषाणमां, पाणीमां अने तेलमां मोंढुं देखे तो अतिचार कह्यो छे. ते मोंढुं देखवाने काच तो ठामठाम वर्ज्यो छे, पण पानां वांचवाने चश्मो तो राखवो क्यांय वर्ज्यो नथी.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "चश्मा विना अक्षर न सुझे तेने साडा त्रण हाथ छेटे उत्ताने कीडी, कंथवादिक जीव शी रीते सुझे? तेवारे तो आहार, पाणी लेवा जवुं तथा विहार करवो कल्पे नही." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! जो चश्माथी सुझे तो आंधळाने पण सुझवुं जोइए. चश्माथी तो नाना अक्षरनो मोटो देखाय, अने तेथी करी घणी वार वांचतां नजर न ताणवी पडे तेथी चडावे छे. तेवारे तेरापंथी वळी कहे छे के "नाना अक्षर चश्मा विना न देखाय तो नाना जीव मार्गमां शी रीते सुझे?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! सूत्रना अर्थनुं नाना अक्षरनुं पानुं साडात्रण हाथ आघुं राखे तो तमाराथी पण वंचाय नही; अने अक्षर न वंचाय त्यारे कीडी, कंथवादिक जीव तो घणा नाना छे ते साडा त्रण हाथ छेटे उत्ता थका शी रीते सुझे? तमारी केहेणीने लेखे तो तमने पण आहार, पाणी लेवा जवुं तथा विहार करवो कल्पे नहि; कारण के तमने साडात्रण हाथथी अक्षर तो सुझे नही. छतां तमे विहार करो छो तथा आहार पाणीने वास्ते जाओ छो, ते तमारी केहेणीने लेखे तो तमे पण श्री वीतरागदेवनी आज्ञा बाहार छो.

हे देवानुप्रीय! एवा मोटा चोज लगावीने अणसमजु जीवोना हृदयमां घोचा केम घालो छो? जीव तो चेतनपणाथी हाले चाले छे, तेथी साडा त्रण हाथ छेटेथी देखाय छे; पण अक्षर तो (जड) छे, तेथी साडा त्रण हाथ छेटेथी सुझे नहीं. वळी तमे कहो छो के "जीव दृष्ट न सुझे तेथी शास्त्र नहीं." माटे भार व्यापारनी अपेक्षाए सूत्रनां अर्थनां अर्थनां लखाण छे, पण [illegible]

वगाहना जघन्य तो आंगुलना असंख्यातमा भागे छे अने पंचेंद्रिनी पण अवगाहना जघन्य तो आंगुलना असंख्यातमा भागे छे. तेना जीव, वरुनां बीज तथा सरसवना दाणा प्रमुख, मार्गमां धुलमां पड्या देखाय नही, तेथी तमारी केहेणीने लेखे तो चालवुं न जोइए; पण भगवंते तो कह्युं छे के, जयणाथी चालतां पाप कर्म बंधाय नही. तमे मतना लोधे, चश्मा निषेधवाने वास्ते एवी कुयुक्ति लगावो छो.

तेवारे वली तेरापंथी कहे छे के, "सूत्रमां भगवंते चश्मो राखवो क्यांय कह्यो नथी, माटे राखवो नही." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! सूत्रमां तो साही, हींगलो, हरताल, सफेतो, लेखण, पीछी, पाटीयां, सूत्रनी लखेली प्रतो अने पोथीने बांधवानी दोरीउ इत्यादिक क्यां राखवां कह्यां छे ते बतावो. सूत्रमां कह्या विना राखो छो ते तमारी केहेणीना लेखे तो तमे भगवंतनी आज्ञा बाहार छो. तेवारे तेरापंथी कहे छे के, ए तो तमे पण राखो छो. एम कहे छे तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! अमे तो चश्मो पण राखीए छीए, तेमज पोथी प्रमुख सर्व ज्ञाननां उपगर्ण साही, लेखण अने हिंगलो प्रमुख पण राखीए छीए, ते यथायोग्य समजीने राखीए छीए; कारण के सूत्रमां पांच व्यवहार मानवा कह्या छे. शाख सूत्र व्यवहार उद्देशे दसमे. तथा भगवती सूत्र शतक आठमे उद्देशे आठमे. ते पाठः—

कइ विहेणं भंते! ववहारे पं० ? गो० ! पंचविहे ववहारे पं०तं०:—आगमे १ सुए २ आणा ३ धारणा ४ जीए ५. जहासेतछ आगमेसिया आगमेणंववहारंपठवेद्या. णोयसेतछ आगमेसिया जहासेतछ सुएसिया सुएणंववहारंपठवेद्या. णोयसेतछ सुएसिया जहासेतछ आणासिया आणाएववहारंपठवेद्या. णोयसेतछ आणासिया जहासेतछ धारणासिया धारणाएववहारंपठवेद्या. णोयसेतछ धा-

रणासिया जहासेतत्र जीएसिया जीएणंववहारंपठवेद्या. इच्चेएदियं पंचदिंववहारंपठवेद्या. तं० आगमेणं १ सूएणं २ आणाए ३ धारणाए ४ जीएणं ५ जहाजहासे आगमे १ सूए २ आणाए ३ धारणा ४ जीए ५ तहातहा पठवेद्या. सेकिमाहू भंते ! आगमबलिया समणानिग्गंथा इच्चेइयं पंचविहंववहारं जयाजया जहिंजहिं तयातया तहिंतहिं अणिस्सि उवसियं सम्मंववहारमाणे समणे निग्गंथे आणाए आराहए भवइ ॥

अर्थः—पूर्ववत्. जुओ प्रश्न वीजे पांने १७१ में.

भावार्थः—हवे आ पाठमां तो आगमव्यवहार मानवो कह्यो. तीर्थंकर, गणधर, केवली, मनपर्यव ज्ञानी, अवधज्ञानी, चौद पूर्वधारी अने दस पूर्वधारी, एटलाने आगमव्यवहारी कहीये. तेमनी आज्ञा प्रमाणे वर्तवुं; हवे ते आगमव्यवहारी न होय तो तेमनां परुप्यां सूत्र (ते सूत्रव्यवहार) प्रमाणे वर्तवुं. २ हवे सूत्रमां बोलनो जे निर्णय न होय ते आज्ञाव्यवहार प्रमाणे करवो. ३ आज्ञा देवावालो न होय तो धारणाव्यवहार मानवो. (जेम धारणा होय तेम करवुं); ४ अने धारणा न होय तो पांचमो जितव्यवहार मानवो (जेम वडा वडेरा करता होय तेम करवुं). ५ ए पांच व्यवहार मानतो थको आज्ञानो आराधक थाय कह्युं.

हवे जुओ ! सूत्रमां जे बोलनो निर्णय न कर्यो होय ते पांचमा जित-व्यवहारे मानवो. जेम वडेरा करता आव्या तेम करतो थको आज्ञानो आराधक थाय कह्युं. त्यारे जुओ ! हे देवानुप्रीय ! सूत्र, पोथी साही, हींगलो, हरताल अने लेखण प्रमुख सर्व बोलनो "साधुए राखवुं के न राखवुं," एवो सूत्रमां निर्णय कर्यो नथी; अने देवर्द्धिगणि क्षमाश्रमण, भगवंतने सत्तावीसमे पाटे थया तेमणे सूत्र लख्यां त्यार पछी साही, हींगलो अने चश्मा प्रमुख ज्ञाननां उपगर्ण साधु राखवा

लाग्या. वास्ते सर्व ज्ञाननां उपगर्ण राखवां ते जितव्यवहारमां छे; अने ज्यारे सूत्रव्यवहार न होय त्यारे जितव्यवहार मानवानी भगवंतनी आज्ञा छे. ए न्याये चश्मा, हिंगलो, साही, हरताल, लेखण, पोथी अने पाना प्रमुख सर्व ज्ञाननां उपगर्ण सूत्रमां नथी कह्यां, छतां अमे राखीए छीए; पण तमे चश्मा तो उथापो छो अने साही, हिंगलो, लेखण, पोथी, पानां प्रमुख घणी वस्तु सूत्रमां कह्या विना राखोछो. ऐ चश्मा जितव्यवहारमां छे तेने मतना लीधे उथापीने तमे साधु माथे जुठां आल चोडो.

वली तेरापंथी, कमाड वासवा उघाडवानी तथा चश्मो राखवानी भगवंतनी आज्ञा छे ते तो, भगवंतनां वचन उथापीने निषेधे छे, अने ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं स्थापे छे; पण भगवंते, ग्रहस्थीना घेरे बेसे तेने साधपणाथी भ्रष्ट कह्यो छे. शास्त्र सूत्र दसवैकालीक अध्ययन छठे. ते गाथाः-

दस अठय ठाणाइ, जाइं बालो विरधइ;
तत्थ अन्नयरे ठाणे निग्गंथा ताउ भस्सइ ॥ ७ ॥
वयछक्कं कायछक्कं, अकप्पो गिहिभायणं;
पलियंक निसिज्जाय, सिणाणं सोभ वज्जणं ॥ ८ ॥

अर्थः—द० दस अने अ० आठ एम अढार ठा० स्थानक जा० जे बा० अजाण वि० विराधे त० ते अढार स्थानक मांहीलुं अ० अनेरूं कोइएक ठा० स्थानक विराधते थके नि० निर्ग्रंथपणाथी ता० ते भ० भ्रष्ट थाय. हवे ते अढार स्थानक कहे छेः—व० व्रत छ का० काय छ अ० अकल्पनिक वस्तु गि० ग्रहस्थीनां भाजन थाली प्रमुख प० पलंक (ढोलीउं) नि० कारण विना ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं ते सि० स्नान अने सो० विभुषा (शरीरनी शोभा) व० वर्जवां. ए १८ स्थानक.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां कह्युं के, अढार मांहेलो एके बोल सेवे तेने साधपणाथी भ्रष्ट कहीये. तेमां सोलमो बोल ग्रहस्थीना घेरे बेसवानो छे. तेनुं वर्णन ५७ मी गाथाथी ६० मी गाथा सुधी छे. त्यां ग्रहस्थीना घेरे बेसवाथी साधुने जे दोष उपजे ते [illegible] छे.

अंतरागिहंसि चिठित्तएवा जाव ठाएांवा ठाइत्तए ॥ नोक प्पइ निग्गंथाणंवा २ अंतरागिहंसिवा जाव चउगाहंवा पंचगाहंवा आइखित्तएवा विज्ञावित्तएवा कीटीत्तएवा पवे इत्तएवा ननठ एगनाएएवा एगवागरणेणवा एगगाहाएवा एग सिलोएणवा सेविए ठिञ्चा नोचेवणं अठिचा ॥ नो कप्पइ निग्गंथाणवा २ अंतरागिहंसि इमाइं पंचमहव्व याइं सन्नावणाइं आइखित्तएवा विज्ञावित्तएवा किट्टित्त एवा पवेइत्तएवा ननठ एग नाएणवा एगवागरेणवा एगगाहाएवा एगसिलोएणवा सवियठिचा नोचेवणं आठिचा ॥ २३ ॥

अर्थः—नो० न कल्पे नि० साध साधवीने अ० ग्रहस्थना घर विषे चि० उभुं रहेवुं नि० बेसवुं तु० सुवुं नि० निंद्रा लेवी प० विशे निंद्रा लेवी अ० असन, पाणी, खादिम, स्वादिम, ए चार आ० आहा करवो उ० वर्मानीत १, लघुनीत २, बलखो ३, अने नाकनो मेल ४ प परठवो स० सझाय करवी धा० ध्यान ध्यावबुं का० काउसग्ग ठा ठावबो. अ० हवे वली ए० जो एम जा० जाणे वा० रोगी थे० थिवर त० तरस्वी दु० दुर्बल कि० किलामना पामी ज० जराए जुनो ज० ज जरी देह मु० मुर्छा पामी प० पडनो होय ए० तेने क० कल्पे अं० ग्रह स्थीना घरने विषे चि० उभुं रहेवुं, बेसवुं, सुवुं जा० यावत् ठा० काउस ग्ग ठा० इरियावही पडिकमवी. नो० न कल्पे नि० साध साधवीने अ ग्रहस्थीना घरने विषे बेसीने जा० यावत् च० चार गाथा पं० पांच गाथा आ० कहेवी वि० जुदी जुदी कथवी की० विस्तारे केहेवुं (प्रभावना[illegible] करवा गुण कहवा ने), प० विशेषे केहेवुं (माहात्मनना फल निर्मलता ना[illegible] सुविस्तर समजवा), न० पण एटलुं विशेष ए० ना० एकम [illegible] उदाहरण कहे ए० वा० एकज प्रश्नोत्तर कहे ए० गा० एकज गाथा कहे

ए० सि० एकज श्लोक कहे; से० ते पण वि० उना रहीने, पण नो० नही श्र० बेसीने कहे. नो० न कल्पे नि० साधसाधवीने श्रं० घर वचाले बेसीने इ० ए पं० पांच माहाव्रत स० पचीस भावना सहित श्रा० केहेवां, वि० श्रर्थ जुदा जुदा कथी प्राणातिपात वेरमणादिक कि० विस्तारी केहेवा (प्रश्नव्याकरणमां गुण कह्या ते), प० विशेष केहेवा (मुक्तिपद पामवा रूप माहाव्रत (निर्जरा)नां फल), न० पण एटलुं विशेष ए०नां० एकज न्याय दृष्टान्त ए०वा० एकज प्रश्नोत्तर ए०गा० एकज गाथा ए० सि० एकज श्लोक केहेवो; से० तेपण वि० उना रहीने; नो० पण बेसीने न केहेवो.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां श्री वीतरागदेवे एम कह्युं छे के, साधसाधवीने ग्रहस्थीना घेरे रहेवुं १, बेसवुं २, सुवुं ३, निंद्रा लेवी ४, विशेष निंद्रा लेवी ५, अस्नादिक चार आहार करवो ६, उच्चारपासवण खेल परठववां ७, सज्झाय करवी ८, ध्यान करवुं ए, अने काउसग्ग करवो १०, ए दस काम ग्रहस्थीना घेरे जइने करवां नही; अने अपवाद मार्गमां बुढो (स्थिवर), रोगी तथा दुर्बल होय, मुर्छा आवती होय अने हेठो पडतो होय तेने ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं कल्पे. वली आगल आ पाठमांज एम कह्युं छे के, ग्रहस्थीना घेरे चार पांच गाथा केहेवी नही, पांच माहाव्रत पण केहेवां नही, तेम पांच माहाव्रतनी पचीस भावना पण केहेवी नही. कदाचित कोइ पुछे तो एक प्रश्ननो उत्तर देवो तथा एक गाथा अथवा एक श्लोक केहेवो; ते पण उना रहीने केहेवो, पण बेसीने केहेवो नही. ए जुओ ! भगवंतनी तो आज्ञा एवी छे के, ग्रहस्थीना घेरे काम पडयां केहेवुं पडे तो एक श्लोक के गाथा उना रहीने केहेवी; पण बेसीने कहेवानी आज्ञा नथी: त्यारे घणी वार ग्रहस्थीना घेरे बेसीने उपदेश देवो क्यां थकी ? तमें प्रभुनां वचन उत्थापीने ग्रहस्थीना घेरे बेसीने वखाण वांचवुं तथा उपदेश देवो केम स्थापो छो ?

तेवारे तेरापंथी, ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं स्थापवाने,

छे के "सूत्र दसवैकालीकमां ग्रहस्थीना घेरे वेसे तो
कह्यो, अने आ ग्रहतकल्पना त्रीजा उद्देशामां
वर्ज्यु ते अंतर घर कह्युं छे. ते अंतर घर तो रसोइ करे तथा
पाणीयी सुवे ते मेहेलात तथा ओरमा प्रमुख जिंतर जग्याने
अंतरघरमां तेर बोल करवा वर्ज्या छे, पण परसाळ (
चोकमां, कचेरीमां अने अघायली (एकान्त)
वेसवुं तथा उपदेश देवो नथी वर्ज्यो." एम पोताना
खोटा अर्थ करे छे तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जे जग्यामां
साधुने वेसवुं वर्ज्यु, तेज जग्यामां बुढा स्थिवरने,
तपस्वीने उजा रहेवानो, वेसवानो, सुवानो, चार आहार
वडीनीत लघुनीत प्रमुख परठववानो जावत् तेर बोल करवानो
हवे जुओ स्थिवर, रोगी अने तपस्वी, ग्रहस्थीना घेरे रसोइ
जग्यामां, सुवाना मेहेलमां, सेज्यामां, तथा जिंतर-ओरडा
आहार पाणी करे तथा वडीनीत लघुनीत परठवे के अ
ग्यामां परठवे ते कह्यो.

तेवारे तेरापंथी पण कहे छे के "अघायली जग्यामां
ओटे तथा जोहोरा प्रमुखमां आहारादिक करे तथा लघुनीत
परठवे; पण रसोइ तथा सुवानी जग्यामां तो स्थिवर, रोगी
स्वी पण आहार पाणी करे नहीं तथा दिसा मात्रे पण
हे देवानुप्रीय ! तमे रसोडानो तथा सुवानी जग्याने
कहोछो? एवा खोटा अर्थ केम करोछो? अहींयां तो 'गि
अने 'अंतर' केहेतां मांहे साधुने वेसवुं नहीं तथा उपदेश
प्ररुप तो एम कह्युं छे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के "सूत्र
बारमा अध्ययनमां हरकेशी मुनीराजे ब्राह्मणोना पाडामां
छे; तथा तेज सूत्रना पचीसमा अध्ययनमां जयघोष मुनी
पने ब्राह्मणना पाडामां उपदेश दीधो छे; तथा सूत्र ज्ञात
मांने दानशाळामां आरज्याए मोटे मंडाणे उपदेश दीधो

देणहार आचार्यनी श्रं० समिपे श्रा० श्रालोयणा लेवी. ए० नथी इ० ए साध साधवीने के० कोइ श्र० श्रनेरो श्रा० श्रालोयणनो देणहार श्राचार्य. ए० एम होय तो क० कल्पे श्र० मांहोमांही एकेकनी श्रं० समिपे श्रा० श्रालोयणा लेवी. ज० जे कोइ नि० साधुने नि० साधवीने सं० चार प्रकारना संजोग छे णे० तेमने न कल्पे श्रं० मांहोमांही श्रं० साधु साधवीनी समिपे श्रने साधवी साधुनी समिपे जइने वे० वेयावच करवी. श्र० छे इ० इहां कोइ श्रनेरा साध साधवी व० वेयावचना करणहार क० कल्पे ते साध साधवीने ते० ते कने वे० वेयावच क० करावबी. ए० नथी इहां क० कोइ श्रनेरा वे० वेयावचना करणहार ए० जो एम होय तो क० कल्पे श्र० मांहोमांही वे० वेयावच क० करावबी.

श्रर्थः—हवे गुरु ! इहां एम कह्युं के, चार प्रकारना संजोगी होय ते साध साधवीने कदाचित दोष लागे तो ते दोषनी श्रालोयण लेवी जोइए; पण ते मांहोमांही लेवी न कल्पे. श्रनेरो कोइ गुणसंपन्न श्रालोयणा देवा योग्य श्रालोयणाचार्य होय तो तेनी कने श्रालोयण लेवी कल्पे. हवे जो एवा गुण संपन्न श्रालोयणना देणहार त्यां न होय तो ते कारणे मांहोमांही पण श्रालोयणा लेवी कल्पे एम कह्युं. हवे जेम श्रालोयण लेवानी विधि कही, तेम वेयावच पण मांहोमांही एकेक पासे करवी करावबी नही. ते वेयावच ठाणायांगना त्रीजा ठाणे त्रण प्रकारनी कही छेः— श्राहार, पाणी, वस्त्र, उपगर्णादिकनुं देवुं १, मात्रादिकनुं परठववुं २, श्रने तेलादिक मसलवुं, दाबवुं तथा चांपवुं ३. वली श्री प्रश्नव्याकरणजीमां घणा प्रकारनी वेयावच कही छे. ते वेयावच साध साधवीए मांहोमांही करवी नही. हवे कोइ रोगादिक कारण उपजे तो वेयावच करवा योग्य कोइ श्रनेरा पासे वेयावच करावबी; श्रने वेयावच करवा योग्य न होय तो श्रपवादमां मांहोमांही पण वेयावच करवी कल्पे कह्युं. एम करतां संघटादिकनो दोष उपजे ते श्राउमा छट्ठी चोवीसमुं सूत्र कहीये छीये. ते पाठः—

हवे तेरापंथी साधवी साथे संसतो परिचय करे छे अने स्थापे छे. तेनुं वर्णनः—

वली ढीला, पासत्था, सुखसेलीआ अने जीभना लोलपी, साधवीनां आहारपाणी ले छे पण ठाणायांग सूत्रना त्रीजा ठाणामां काम पड्याथी त्रण प्रकारे साधवीने बोलाववुं कह्युं. तेमां काम पड्याथी आहारादिक देवो देवराववो कह्यो; पण साधवीनो आहार पाणी लेवो तो, बत्रीस सूत्रमां क्यांय कह्युं नथी. छतां तेरापंथीना साधुओ आरजानो आएयो आहार पाणी ले छे. हवे ठाणायांगमां आरजाने देवो देवराववो कह्यो छे, ते पण काम पड्यां अशातादिक कारणे कह्यो संभवे छे; कारण के सुखे समाधे साध साधवीने मांहोमांही आलोवणा लेवी तथा मांहोमांहे आहार पाणी प्रमुखनी वैयावच करवी, एके कल्पे नही. शाख सूत्र व्यवहार उद्देशे पांचमें. ते पाठः—

जे निग्गंथाय निग्गंथीउय संभोइयासिया णोएहंकप्पति अन्नमन्नस्स अंत्तिए आलोइए. अठिया इन्नएहं केइ आलोयणारिहें कप्पतिणं तस्स अंत्तिए आलोइत्तए. णठि इन्नएहं केइ अएहें आलोयणारिहे एवणं कप्पति असमणस्स अंतिए आलोइत्तए. जे निग्गंथाये निग्गंठिउय संभोइयासिया नोन्हंकप्पति असमणस्स अंतिए वेयावचं करितए अठियाइणं वयाइणं वयावचंकरेइ कप्पतिएहं तेणं वेयावच्चं करावित्तए. णठियाइणं केइ वेयावचंकरे असमणेणं वेयावच्चं करावित्तए॥

अर्थः—जे० जे नि० साधवी सं० बार प्रकारना संभोगी छे एकेकनी अं० समिपे आ० आलोयणा कोइ आ० आलोयणा लेवा देवहार त० ते आलोयण

देणहार आचार्यनी अं० समिपे आ० आलोयणा लेवी. ए० नथी इ० ए साध साधवीने के० कोइ अ० अनेरो आ० आलोयणनो देणहार आचार्य ए० एम होय तो क० कल्पे अ० मांहोमांही एकेकनी अं० समिपे आ० आलोयणा लेवी. ज० जे कोइ नि० साधुने नि० साधवीने सं० बार प्रकारना संभोग ठ णो० तेमने न कल्पे अं० मांहोमांही अं० साधु साधवीनी समिपे अने साधवी साधुनी समिपे जइने वें० वेयावच करवी. अ० छे इ० इहां कोइ अनेरा साध साधवी व० वेयावचना करणहार क० कल्पे ते साध साधवीने ते० ते कने वे० वेयावच क० करावबी. ए० नथी इहां क० कोइ अनेरा वे० वेयावचना करणहार ए० जो एम होये तो क० कल्पे अ० मांहोमांही वे० वेयावच क० करावबी.

अर्थः—हवे जुउ ! इहां एम कह्युं के, बार प्रकारना संभोगी होय ते साध,साधवीने कदाचित दोष लागे तो ते दोषनो आलोयण लेवी जोइए; पण ते मांहोमांही लेवी न कल्पे. अनेरो कोइ गुणसंपन्न आलोयणा देवा योग्य आलोयणाचार्य होय तो तेनी कने आलोयण लेवी कल्पे. हवे जो एवा गुण संपन्न आलोयणना देणहार त्यां न होय तो ते कारणे मांहोमांही पण आलोयणा लेवी कल्पे एम कह्युं. हवे जेम आलोयण लेवानी विधि कही, तेम वेयावच पण मांहोमांही एकेक पासे करवी करावबी नही. ते वेयावच ठाणायांगना त्रीजा ठाणे त्रण प्रकारनी कही छेः— आहार, पाणी, वस्त्र, उपगर्णादिकनुं देवुं १, मात्रादिकनुं परठववुं २, अने तेलादिक मसळवुं, दाबवुं तथा चांपवुं ३. वळी श्री प्रश्नव्याकरणजीमां घणा प्रकारनी वेयावच कही छे. ते वेयावच साध साधवीए मांहोमांही करवी नही. हवे कोइ रोगादिक कारण उपजे तो वेयावच करवा योग्य कोइ अनेरा पासे वेयावच करावबी; अने वेयावच करवा योग्य न होय तो अपवादमां मांहोमांही पण वेयावच करवी कल्पे कह्युं. एम करतां संघटादिकनो शंका उपजे ते आंजवा नही चोवीसमुं सूत्र कहीये छीये. ते पाठः—

हवे तेरापंथी साधवी साथे संसतो परिचय करे छे अने स्थापे छे तेनुं वर्णनः—

वली ढीला, पासत्था, सुखसेलीआ अने जीज्नना लोलपी, साधवीनां आहारपाणी ले छे पण ठाणायांग सूत्रना त्रीजा ठाणामां काम पड्याथी त्रण प्रकारे साधवीने बोलाववुं कह्युं. तेमां काम पड्याथी आहारादिक देवो देवराववो कह्यो; पण साधवीनो आहार पाणी लेवो तो, बत्रीस सूत्रमां क्यांय कह्युं नथी. छतां तेरापंथीना साधुओ आप जानो आएयो आहार पाणी ले छे. हवे ठाणायांगमां आजने देवो देवराववो कह्यो छे, ते पण काम पड्यां अशातादिक कारणे कह्यो संभवे छे; कारण के सुखे समाधे साध साधवीने मांहोमांही आलोवणा लेवी तथा मांहोमांहे आहार पाणी प्रमुखनी वैयावच करवी, एके कल्पे नही. शास्त्र सूत्र व्यवहार उद्देशे पांचमें. ते पाठः—

जे निग्गंथाय निग्गंथीउय संभोइयासिया णोण्हंकप्पति अन्नमन्नस्स अंतिए आलोइए. अछिया इत्थएहं केइ आलोयणारिहे कप्पतिणं तस्स अंतिए आलोइत्तए. णछि इत्थएहं केइ अण्हे आलोयणारिहे एवणं कप्पत्ति अणमणस्स अंतिए आलोइत्तए. जे निग्गंथाये निग्गंछिउय संभोइयासिया नोन्हंकप्पति अणमणस्स अंतिए वेयावचं करितए अछियाइणं वयाइणं वयावच्चंकरेइ कप्पतिण्हं तेणं वेयावच्चं करावित्तए. णछियाइणं केइ वेयावच्चंकरे एवणं कप्पत्ति अणमणेणं वेयावच्चं करावित्तए॥

अर्थः—जे० जे कोइ नि० साधु नि० साधवी सं० बार प्रकारना संभोगी छे तेमने णो० न कल्पे अ० मांहोमांही एकेकनी अं० समिपे आ० आलोवणा लेवी. अ० छे इ० एमने के० जो कोइ आ० आलोवणनो देनहार आचार्य तो क० कल्पे नि० ने साध साधवीने त० ते आलोवण

विना बेसवुं उठवुं कल्पे नही. एक तो (समोसरणमां) व्याख्यानमां आववुं कह्युं, ते प्रमदामां चार हाथ पनानो पछेडी प्रमुख ओढीने, सर्व हाथ पग प्रमुख अंग उपांग ढांकीने बेसवुं कह्युं, अने एक पोतानी पासे भणाववावाली गीतार्थ आर्या न होय तो साधुजी पासे वांचणी लेवा सारु आववुं कल्पे कह्युं. ए बे ज्ञानना प्रयोगने अर्थे आर्याने साधुना उपाश्रये आववुं कह्युं छे. ए ज्ञानादिकना प्रयोग विना साधु रहेता होय ते जग्यामां आर्याने आवीने उभुं रहेवुं, बेसवुं, सुवुं के आहारादिक कांइ पण काम करवुं कल्पे नही; अने साधुने साधवी रहेती होय ते जग्यामां उभुं रेहेवुं, बेसवुं, सुवुं तथा चार आहार करवा कल्पे नही; तेम कांइ पण काम करवुं कल्पे नही. शास्त्र सूत्र वृहत्कल्पना त्रीजा उद्देशामां. ते पाठः—

नोकप्पइ निग्गंथाणं निग्गंथीणं उवस्सयंसि चिठित्तएवा निसित्तएवा निद्दाइत्तएवा तुयट्टित्तएवा पयलाइतएवा असणंवा ४ आहारं आहारित्तए उचारंवा ८ पासवणंवा खेलंवा सिघाणंवा परिठवित्तए सद्यायंवा करित्तए झाणंवा झाइत्तए काउसग्गंवा ठाणंवा ठाइत्तए. नोकप्पइ निग्गंथीणं निग्गंथाणं उवस्सयंसि चिठित्तएवा निसिइत्तएवा तुयट्टित्तएवा निद्दाइत्तएवा पयलाइत्तएवा असणंवा४ आहारमाहरित्तएवा उचारंवा ४ परिठवित्तए सद्यायंवा करित्तए काउसग्गंवा ठाणंवा ठाइत्तए. ॥

अर्थः—नो० न कल्पे नि० साधुने नि० साधवीना उ० उपाश्रयने विषे चि० सेहेजे उभुं रहेवुं १ नि० बेसवुं २ तु० सुवुं ३ नि० निंद्रा लेवी ४ प० विशेष निंद्रा लेवी ५ अ० असनादि चार आहार करवा ६, उ० वडीनीत ७ पा० लघुनीत ८ खे० बलखो ए अने सि० नासिकानो मेल १० प० परठववां, स० सझाय करवी ११ झा० ध्यान ध्यावुं

तो आज्ञा अतिक्रमे नही; अने साधवीना पगमां खीलो कांटो प्रमुख लागे होय तथा आंखमां माखी. रज, बीज प्रमुख पड्युं होय ते पोते काढवा समर्थ न होय त्यारे साधु काढे तो आज्ञा अतिक्रमे नही. वळी एमज उन्मादी तथा पर्वतादिकथी पडती साधवीने तथा जळ कादिकमां डुबती. पडती तथा डुबती साधवीने तथा (माता) बाह्ये चढतां उतरतां पडती साधवीने, साधु ग्रहतो थको आज्ञा अतिक्रमे नही. आगम वळी कंदर्प चित्ते करी, शोकादिके करी अने जक्षाविष्ट करी त्यजी साधवीने साधु झाली राखतो थको आज्ञा अतिक्रमे नही. तेम पग तथा आंखमां खीलो, कांटो, रज, बीज प्रमुख लागवाथी पोते काढवा समर्थ न होय त्यारे साधु साधवीने अने साधवी साधुने काढतां आज्ञा अतिक्रमे नही; पण जो साधु पासे साधु अने साधवी पासे साधवी काढनार होय तो मांहोमांहे काढवानुं कल्पे नही. तेमज [illegible] पण [illegible] वीतरागनी वाणमां पण व्यवहार सूत्रना [illegible] कर्युं छे के, साधु पासे साधु करवा वाळो होय अने [illegible] होय तो साधुने साधवी पासे अने [illegible] करावी [illegible] नही. ते तमा [illegible] [illegible] व्यावहारिक केम कर्यो छो अने [illegible] केम [illegible] छो ? वळी पूंजवुं, पोंजवुं, सीववुं, पात्रा प्रमुखनुं रंगवुं अने धो[illegible] [illegible] केम करावो छो ? वळी सिद्धान्तने [illegible] आर्यांथी अशन पान, वस्त्र, पात्र [illegible] केम ल्यावो छो ?

[illegible] सिद्धान्तना सूत्रना [illegible] [illegible]

विना बेसवुं ऊठवुं कल्पे नही. एक तो (समोसर्णमां) व्याख्यानमां आववुं कह्युं, ते प्रखदामां चार हाथ पनानो पछेडो प्रमुख ठढीने, सर्व हाथ पग प्रमुख अंग उपांग ढांकीने बेसवुं कह्युं, अने एक पोतानी पासे भणावणावाली गीतार्थ आर्या न होय तो साधुजी पासे वांचणी लेवा सारु आववुं कल्पे कह्युं. ए बे ज्ञानना प्रयोगने अर्थे आर्याने साधुना उपाश्रये आववुं कह्युं छे. ए ज्ञानादिकना प्रयोग विना साधु रहेता होय ते जग्यामां आर्याने आवीने ऊभुं रहेवुं, बेसवुं, सुवुं के आहारादिक कांइ पण काम करवुं कल्पे नही; अने साधुने साधवी रहेती होय ते जग्यामां ऊभुं रहेवुं, बेसवुं, सुवुं तथा चार आहार करवा कल्पे नही; तेम कांइ पण काम करवुं कल्पे नही. शास्त्र सूत्र बृहत्कल्पना त्रीजा उद्देशामां. ते पाठः—

नोकप्पइ निग्गंथाणं निग्गंथीणं उवस्सयंसि चिठित्तएवा निसित्तएवा निद्दाइत्तएवा तुयट्टित्तएवा पयलाइत्तएवा असणंवा ४ आहारं आहारित्तए उचारंवा ७ पासवणंवा खेलंवा सिघाणंवा परिठवित्तए सद्मायंवा करित्तए झाणंवा झाइत्तए काउसग्गंवा ठाणंवा ठाइत्तए. नोकप्पइ निग्गंथीणं निग्गंथाणं उवस्सयंसि चिठित्तएवा निसिइत्तएवा तुयट्टित्तएवा निद्दाइत्तएवा पयलाइत्तएवा असणंवा४ आहारमाहरित्तएवा उचारंवा ४ परिठवित्तए सद्मायंवा करित्तए काउसग्गंवा ठाणंवा ठाइत्तए. ॥

अर्थः—नो० न कल्पे नि० साधुने नि० साधवीना विषे चि० सेहेजे ऊभुं रहेवुं १ नि० बेसवुं २ तु० लेवी ४ प० विशेष निंद्रा लेवी ५ अ० असना ६, उ० वडीनीत ... लघुनीत ७ खे० कानो मेल १० प

सोओने, ज्ञगवंते काचुं पाणी पीवा माटे, हाथ, पग, चाटुमी प्रमुख धोवा माटे अने स्नानने अरथे लेवुं कल्पे कह्युं छे. शाख सूत्र उव-वाइजीमां. ते पाठः—

तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पइ अगलुएणवा चंदणेणवा कुंकुमेणवा गायं अणुलिंपित्तए णणत्र एगाए गंगामट्टि-याए. तेसिणं परिवायगाणं कप्पइ मागहपढए जलस्स पमिगाहित्तए सेविय वहमाणे नोचेवणं अवहमाणे सेविय थिमिउदए नोचेवणं कंदमोदए सेविय बहूपसणे नोचेवणं अबहुपसणे सेविय परिपूए नोचेवणं अपरिपूए सेवियणं दीणे नोचेवणं अदिणे सेविय पिवित्तए नोचेवणं हढ पाय, चरुचम पखालणठयाए सिणाइत्तएवा. तेसिणं परि-वायगाणं कप्पइ मागहए अद्धाढए जलस्स पमिगाहित्तए सेविय वहमाणे णोचेवणं अवहमाणे जाव नोचेवणं अ-दिणे सेविय हढ पाय चरुचम्मसं पखालणठाए नोचे-वणं पिवित्तएवा. तेसिणं परिवायगाणं कप्पइ मागहए आढए जलस्स पमिगाहित्तए सेविय वहमाणे नोचेवणं अवहमाणे जाव नोचेवणं अदिणे सेविय सिणाअत्तए नोचवणं हढपाय चरुचम्मसं पखालणठाए पिवित्तएवा. तेसिणं परिवायगा एयारुवेणं विहारेणं विहरमाणा बहुइं वासाइं परियाइं पाउणंत्ति. ॥

अर्थ—ते० ते परिव्राजकने णो० न कल्पे अ० अगर चं० सुखम प्रमुख कुं० कंकु, केशर प्रमुख गा० शरीरे अ० विलेपन करवा; ण० पण एटलुं विशेष ए० एक गं० गोपीचंदन कल्पे. ते० ते परिव्राजकने क० कल्पे मा० मागध देश संबंधी पाथामां माप एटलुं पीवाने अर्थे

ज० पाणी नदीमांथी प० लेवुं; से० तेपण व० वहेतुं थकुं, नो० नही निश्चे अ० अणवहेतुं; से० तेपण थि० कादव रहित, नो० नही निश्चे कं० कादववाळुं; से० तेपण व० वहु निर्मळुं, नो० नहि निश्चे अ० कॉ-हॉळुं; से० तेपण प० गळेलुं, नो० नही निश्चे अ० अणगळ; से० तेपण दी० दीधेलुं, नो० नही निश्चे अ० अणदीधुं; से० तेपण पि० पीवाने अर्थे, नो० नही निश्चे ह० हाथ पग चं० चरु हांडी, थाळी, चाटुडी प० धोवाने अर्थे; तेम सि० स्नानने अर्थे पण न कल्पे. ते० ते परिव्राजकने क० कल्पे मा० मागध देशनुं अ० अरधुं आढा माप जेटलुं ज० पाणी प० लेवुं; से० तेपण व० वेहेतुं, पण णो० नही नीश्चे अ० अणवेहेतुं; जा० यावत् नो० नही निश्चे अ० अणदीधुं; से० तेपण ह० हाथ, पग च० थाळी, चाटुडी, चाटुवो सं० धोवाने अर्थे कल्पे; पण नो० निश्चे पीवुं न कल्पे. ते० ते परिव्राजकने क० कल्पे मा० मागध देशनुं आ० एक आढा प्रमाण ज० पाणी प० लेवुं; से० तेपण व० वेहेतुं, नो० नही निश्चे अ० अणवेहेतुं; जा० यावत् पूर्वे कह्युं तेम, नो० नहि नीश्चे अ० अणदीधुं; से० तेपण सि० स्नानने अर्थे, नो० नही निश्चे ह० हाथ पग च० चाटुडी थाळी प० धोवाने तथा पि० पीवाने न कल्पे. ते० ते परी-व्राजक ए० एवी रीते वि० विचरता थका ब० घणां वा० वर्ष सुधी प० परीव्राजकनी पा० प्रवर्ज्या पाळे.

भावार्थः—हवे सुज्ञ ! आ पाठमां कह्युं छे के, ते परिव्राजकोने मागधदेश संबंधी पाथामां माय तेटलुं पाणी पीवाने लेवुं कल्पे. ते पण वेहेतुं थकुं, कादव रहित, निर्मळुं, गळेलुं अने दातारनुं दीधेलुं ले. एज रीते एवुंज पाणी मगधदेशनुं अर्ध आढुं प्रमाण, हाथ, पग, प्रमुख धोवाने लेवुं कल्पे कह्युं. वळी एज रीते एवुंज पाणी मगध देशनुं एक आढा प्रमाण स्नानना अर्थे लेवुं कल्पे कह्युं. हवे सुज्ञ ! आ कहेर अने आज्ञा एक होय तो आ पाठना संन्यासीओने काचुं काचा पाणीथी स्नान करवुं तथा हाथ पग धोवा कल्पे तमारी केहेणीने लेखे [illegible] न्यासिओने काचुं

पाणीथी स्नान करवानी अने हाथ पग धोवानी श्री जगवंतनी आज्ञा मानवी पडशे. वली अंबडजी श्रावकने काचुं पाणी पीवुं अने काचा पाणीथी स्नान करवुं पण कल्पे कह्युं छे. तेनी शाख सूत्र उववा इजीमां. ते पाठः—

अमडस्सपरिवायगस्स कप्पइ मागहए अदाढए जलस्स पडिग्गहित्तए सेविय वहमाणे णोचेवणं अवहमाणे जाव सेविय एवं थमियं पसणं परिपूयं णोचेवणं अपरिपूए सेविय सावद्येतिकाउं णोचेवणं अणवद्य सेविय जीवितिकाउ णोचेवणं अजीवा सेविय दिणे णोचेवणं अदिणे सेविय दंत हत्थ पाय चरु चम्म पखालणठयाए पिवित्तएवा २ णोचेवणं सिणाइत्तए. अमडस्सणं परिवायगस्स कप्पइ मागहए आढए जलस्स पडिग्गहित्तए सेविय वहमाणे नोचेवणं अवहमाणे जाव सेविय दिने णोचेवणं अदिणे सेविय सिणाइत्तए णोचेवणं हत्थपाय चरु चम्मसं पखालणठयाए पिवित्तएवा ॥

अर्थः— अ० अंमड परिव्राजकने क० कल्पे मा० मागध देशनुं अर्धुं आढुं प्रमाण ज० पाणी प० ग्रहवुं; से० ते पण व० वेहेतुं थकुं; पण णो० नही निश्चे अणवेहेतुं जा० यावत से० ते पण ए० एम थ० कादव रहित प० निर्मल प० गलेलुं; पण णो० नही निश्चे अ० अणगलुं. से० तेने पण सा० सावद्य जाणे, पण णो० नही निश्चे अ० निर्वद्य; से० तेने पण जी० जीवसहित जाणे, पण णो० नहि निश्चे अ० निर्जीव. से० ते पण दि० दीधेलुं ले, पण णो० नही निश्चे अ० अणदिधुं; से० ते पण दं० दांत ह० हाथ पा० पग च० हांडी च० डुंगो प० धोवाने अर्थे तथा पि० पीवाने अर्थे ले; पण णो० नही निश्चे सि० स्नानने अर्थे कल्पे. अ० अंमड परिव्राजकने क० कल्पे मा० मागध देशनो आढो

माप ज० पाणी प० प्रहवुं; से० ते पण व० वेहेतुं थकुं, पण नो० नहि निश्चे अ० अणवेहेतुं; जा० यावत् से० ते पण दि० दीधेलुं, णो० नहि निश्चे अ० अणदीधुं; से० ते पण सि० स्नानने अर्थे, पण नो० नहिं नीश्चे ह० हाथ पा० पग च० हांको चाटुकी सं० धोवाने अर्थे; पि० तेम पीवाने अर्थे पण न कल्पे.

जावार्थः—हवे जुन्न ! आ पाठमां कह्युं छे के, अंबम्जीश्रावकने मगधदेशनुं अर्धुं आढुं माप काचुं पाणी पीवा तथा हाथ धोवाने अने एक आढुं माप पाणी स्नानने अर्थे लेवुं कल्पे कह्युं छे. ते पण वहेतुं थकुं, कादवरहित, निर्मल अने गलेलुं खे. तेने पण सावद्य जाणे, निर्वद्य न जाणे; जीव सहित जाणे, पण निर्जीव न जाणे. हवे जुओ ! अंबम्जीश्रावकने काचुं पाणी पीवुं अने काचा पाणीए स्नान करवुं कल्पे कह्युं छे. हवे तमे कहोछो के, कल्प अने आज्ञा एकज छे. ए नदी ज्तरवी कल्पे कही तेथी आज्ञा-धर्म कहोछो. ए तमारी केहेणीने लेखे तो अंबम्जीश्रावकने काचुं पाणी पीवुं ए पण आज्ञा-धर्ममां हशे. हे देवानुप्रीय ! कल्प अने आज्ञा एक केम कहोछो ? कल्प तो करे तेनां काम ओलखाववानी विधि छे, अने जगवाननी आज्ञा तो ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, क्षयोपशमजावना गुण अंगीकार करवानी तथा वधारवानी छे. वली साधु नदी तो अपवाद मार्गमां अणसरते कोइ ठेकाणे टलती न देखाय तेथी ज्ञान, दर्शन अने चारित्रना जतन माटे ज्तरे छे. जेम हुंकी, जाकुं, वोलाइ इत्यादिक, माल जपर जगात छे ते रीते ए पण छे; पण नदी ज्तरवानी आज्ञा जगवंते बत्रीस सूत्रमां क्यांय दीधी नथी. तमे एटलां सूत्रनां वचन ज्त्थापीने, खोटा अर्थ करीने, कुयुक्ति लगावीने तथा नदी ज्तरवामां आज्ञा-धर्म कहीने अनंत संसार केम वधारोछो ?

वली घाटा (टोटा) वाला सराफ सरखी सफाइ दर्शाववाने माटे तथा लोकोने पोताना मतमां लेवाने अर्थे, तेरापंथी कहे छे

कथा सिवाय साधु... काम करतं नहीं;

साधुपणुं नथी. " एवी वक्र जापा वोले ठे, पण पोताने तो पुरुं अंधारुं ठे; केमके सूत्रमां तो ग्रहस्थीना घेरे वेसवुं वर्ज्युं ठे, अने पोते तो ग्रहस्थीना घेरे वेसवुं स्थापे ठे, तेमज ग्रहस्थीना घेरे वेसीने व्याख्यान वांचे ठे. वली सूत्रमां आर्या साथे विहार करवो वर्ज्यो ठे, अने पोते आर्या साथे विहार करे ठे; आर्यानो लाव्यो आहार पाणी लेवो वर्ज्यो ठे, अने पोते आर्यानो लाव्यो आहार पाणी ले ठे; अने आर्या पासे सुखे समाधे वैयावच करावची वर्जी ठे, अने पोते आर्या पासे वैयावच सुखे समाधे करावे ठे. तेमज आर्या पासे पुंजवुं पलेववुं प्रमुख अनेक कामो करावे ठे. वली रोगान वासी राखवो सूत्रमां क्यांय कह्युं नथी, ठतां पोते वासी राखे ठे अने राखवानी स्थापना करे ठे. तेमज पेहेले दीवसे जेना घरथी वोहोर्युं होय तेना पासेथी बीजे दीवसे हाटे अथवा रस्तामां वोहोरवानी स्थापना करे ठे. एटलां काम करे तेने साधपणाथी ज्रष्ट कह्यो ठे, अने ए एटलां काम सूत्रमां कह्यां ते सिवाय करे ठे.

वली सूत्र उत्तराध्ययनना २६मा अध्ययनमां रातना पेहेला पोहोरमां सजाय करवी कही ठे, बीजा पोहोरमां ध्यान करवुं कह्युं ठे, त्रीजा पोहोरमां निंद्रा मुंकवी कही ठे अने चोथा पोहोरमां सजाय करवी कही ठे; पण एक पोहोरथी वधती निंद्रा लेवी बत्रीस सूत्रमां क्यांय कह्युं नथी. हवे तमे पोहोर सीवाय निंद्रा ल्यो ठो. ते तमारी केहेणीना लेखे तमारामां साधपणुं ठे के नही ? वली एज अध्ययनमां कह्युं ठे के, कोइ आवे नही तेमज कोइ देखे नही एवी जग्याए साधुए मात्रादिक परठववुं; पण उघाडी रीते लोकोना देखतां मात्रादिक परठववुं बत्रीस सूत्रमां क्यांय कह्युं नथी. हवे तमे उघाडी रीते लोकोना देखतां मात्रादिक परठवो ठो. ते तमारी केहेणीना लेखे तमारामां साधपणुं ठे के नही ?

वली आपमतलवी कहेठे के "बजारमां श्रावके सामायक करी होय ते सामायक ठतां घेरे जइने साधुने वोहोरावे तो अटकाव नही, धर्म ठे, तथा घरमांज सामायकमां बेठा ठे तेने बीजा वुटा कुटुंबनी आज्ञा लीधा विना वोहोराववुं कल्पे ठे." एम कहे ठे, पण जगवंते

तो श्रावकने सामायकमां सर्व द्रव्य वोसराव्यां कह्या छे. तेथी सामायकमां आहार वस्त्रादिक पोताना नथी एम कह्युं छे. तेनो शाख सूत्र भगवती शतक आठमे उद्देशे पांचमें. ते पाठः—

रायगिहे जाव एवंवयासी आजीवियाणं भंते! थेरे भगवंते एवंवयासी समणोवासगस्सणं भंते! सामाइकम्मस समणोवासए अच्छमाणस्स केइ भंमं अवहरेद्या सेणं भंते! तं भंमं अणुगवेसमाणे किं सभंमं अणुगवेसइ परायगंभंमं अणुगवेसइ? गो०! सभंमं अणुगवेसइ नोपरायगं भंमं अणुगवेसइ. तस्सणं भंते! तेहिं सीलवय गुणवय वेरमण पचरकाण पोसहोववासेहिं सभंमे अभंडे भवइ? हंता भवइ. सेकेण खाइणं अठेणं भंते! एवंवुचइ सभंमं अणुगवेसइ नोपरायगंभंमं अणुगवेसइ? गो०! तस्सणं एवं भवइ णोमेहिरणे नोमेसुवणे णोमेकंसे णोमेदुसे णोमे विपुल धण। कणग रयण मणिमोत्तिय संख सिल प्पवाल रत्त रयण मादिए संत सारसावदेचे ममतभावपुणसे अपरिणाए भवइ. सेतेणठेणं गो०! एवं वुचइ सभंमं अणुगवेसइ नोपरायगं भंमं अणुगवेसइ. ॥

अर्थः—रा० राजग्रही नगरीने विषे श्री गौतमस्वामी भगवंत श्री माहावीर स्वामी प्रत्ये जा० यावत् ए० एम कहे—आ० गोशालाना शिष्य भं० हे पुजय! थे० स्थिवर साधु समीपे, श्रावकनो अपेक्षाए ए० एम कह्युं. ते श्री गोतमस्वामीए भगवंत श्री माहावीर देव प्रत्ये पुछयुं. क्यां सुधी के ज्यां सुधी श्रावकना पचखाणना ४९ भांगा कह्या त्यां सुधी पुछयुं, पण पछी एम कह्युं के, एवा गोशालाना श्रावक न होय. हवे श्रमणोपासक केवा होय ते जाणवा देखाडे छे. स० श्री

सक नं० हे नगवान ! सा० कृत सामायकना एटले पेहेलुं शिक्षा स० सामायकरुप आदरीने अ० वेठा ठे तेनुं के० कोइ पुरुष नं० नांम (वस्त्रादिक वस्तु) प्रत्ये अ० लइ जाय ते सामायक पुरुं थया पछी जोतो थको नं० हे पुज्य ! शुं तं० ते नं० (नांम) पोतानी वस्तु अ० गवेषे के० प० पारकी वस्तु अ० जुए ? इहां पुछणहारनो अनिप्राय स्वकिय ते कहीये. जे स्वसंबंधी होय परंतु सामायक पडिवज्यां परिग्रहना पचखाण नणी पोतानुं न होय एटला माटेज प्रश्न कर्यो. इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! स० पोतानो नांम (वस्तु) सामायक पुरुं थया पछी अ० गवेषे, पण नो० परायो नांम गवेषे नही. (त्यां अकार्ये जे ममत्व नाव ठे, ते ठेदाणो नथी अने सामायक ठतां गवेषणा करवी ए अयुक्त.) त० तेने नं० हे नगवान ! ते० ते विविक्षित करीने जेम क्षयोपसम ग्रह्या तेणे करीने सी० अणुवृत गु० गुणव्रत, रागादिकनी व्रत्ति प० नवकारसी पोरसी सहित पो० पर्वदीनने विषे पोषध सहित उपवास तेणे करी (इहां सीलादिकने ग्रहणे पण सावद्यजोग वृत्ति करी विरमण शब्द करी प्रयोजन तेनेज परिग्रहने अपरिग्रहपणुं निमित्त करी) स० पोतानी वस्तु अ० अपहरया आश्री पारकी न० थाय ? इति प्रश्न. उत्तर. हं० हा गौतम ! थाय ठे. से० ते कये हेते ख्या० (ख्याति) प्रसिद्ध अ० कये अर्थे (शे प्रयोजने) नं० हे नगवान ! ए० एम कयुं स० पोतानो नंम उपगर्ण अ० गवेषे नो० परायो नांम उपगर्ण न गवेषे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! त० तेने ए० एवुं मन प्रणाम न० होय ते कहे ठे. हिरण्यादि परीग्रहने त्रीविध त्रीविध पणे पचख्या ठे वास्ते णो० नथी मारुं हि० रुपुं नो० सु० नथी मारुं सुवर्ण नो० कं० नथी मारुं कांसु णो० डु० नथी मारुं (डुष्य) वस्त्र णो० नथी मारुं वि० विस्तीर्ण ध० धन गणिमादिक अथवा गवादिक क० कनक, रत्न, कर्केतनादिक म० मणी चंद्रकान्तादिक मो० मोती शुक्तिकादिकनां उपजयां सं० शंख दक्षिणावर्त ए वेठ प्रसिद्ध सि० सिल, प्रवाल, विद्रुम अथवा स्फटीक हीरा प्रवाली र० रातां रत्न पद्मरागादिक, ए सर्व सं० ने

विद्यमान सा० प्रधान साव० स्वापेत्य द्रव्य मम० इत्यादि परिग्रहादि-कने विषे मन, वचन, कायानु, करवुं करावबुं ते पचख्या नहीं ते मम-त्व भाव रह्यो. वली ते हिरण्यादि विषयने विषे जे ममता प्रणाम पु० वली अ० अपरिज्ञात प्रत्याख्यान थाय ते अनुमतीना अप्रत्याख्यान-पणाथी ममत्व भावने अनुरूपपणाथी. से० तेने अर्थे गो० हे गौतम ! ए० एम कह्युं स० स्वकीय पोतानु भं० भंम उपगर्ण अ० जुवे छे पण नो० नथी पारकुं भंम उपगर्ण जोता. ॥

भावार्थ—हवे जुओ ! आ पाठमां एम कह्युं छे के, श्रावक सा-मायक पोसामां बेठो छे. ते वेला धन, भंम उपगर्ण चोर लइ जाय, ते सामायक पोसो पाल्या पछी गवेषणा करे तो पोतानुं भंम गवेषतो कहीये के पारकुं भंम गवेषतो कहीये ? तेनो उत्तर भगवंते कह्यो के. हे गौतम ! पोतानो भंम गवेषतो कहीये. तेवारे फरी गौतमस्वामीए पुछयुं के श्रावक सामायक पोषामां बेठो ते वखते भंम, उपगर्ण, धन, पोतानां नथी त्यारे सामायक पाल्या पछी पोतानां भंमनी गवेषणा करतो केम कह्यो ? तेना जवाबमां भगवंते कह्युं के, हे गौतम ! सा-मायक पोषामां बेठो ते वारे सोनुं, रुपुं, वस्त्र आदि सर्व द्रव्य वोसरा-व्या छे तेथी ते श्रावकना नथी; पण सामायक पाल्या पछी भंमनो लोज (प्रेम बंध) तुटयो नथी ते माटे सामायक पाल्या पछी तेने पोतानुं भंम गवेषतो कहीए. हवे आ पाठमां कह्युं के, सामायकमां बेठो त्यारे श्रावके सोनु रुपुं प्रमुख सर्व द्रव्य वोसराव्या छे के मारुं सोनुं नथी, मारुं रुपुं नथी, तेमज मारुं अन्नवस्त्रादि कांइपण नथी. हवे जुओ ! ज्यारे पोतानुं नथी त्यारे सामायकमां साधुने शी रीते वोहोरावे ?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के " सामायकमां सावद्यजोगना (सं-सारनां काम करवाना) त्याग छे; पण साधुजीने वोहोराववुं तेतो नवमा व्रतमां बारमुं व्रत निपजे. तेतो निर्वद्य धर्मनुं काम घणुं चोखुं छे. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सामायकमां पोतानी पासे वस्त्र होय ते साधुजीने वोहोरावीने नवमा व्रतमां बारमुं व्रत निपजावे तेतो बन्ने

चोरवुं काम छे; पण जे द्रव्य सामायकमां वोसरावी दीधा ते पोताना नथी. ते द्रव्य शी रीते वोहोरावी शकाय ? वली तमे कह्युं के, सामायकमां संसारने हेते सावद्यजोगना त्याग छे; पण धर्म करवाना तो त्याग नथी. ए लेखे तो त्रीजा व्रतथी बारमुं व्रत अधिकुं छे. हवे तमारे लेखे तो संसारने हेते सावद्यजोगना चोरीना त्याग छे, ते साधुजोने पराचुं वस्त्रादिक चोरीने वोहोरावे तो अटकाव नहो; केमके एतो तमारा केहेवा प्रमाणे निर्वद्य धर्मनुं काम छे. पण हे देवानुप्रीय ! जिन मार्गमां तो पेहेला नियम कर्यो होय ते राखीने पछी अधिको धर्म करवो. जेम गुरुदेव आव्याथी उठी उन्ना थवुं अने विनय भक्ति करवी तेमां मोटो लाभ (निर्जरानुं कारण) छे, पण शिष्ये पेहेलां काउसग्ग करी पहोर पर्यंत लगी काया वोसरावी होय ते गुरुदेवनो विनय न करे, तेम सामायकमां जे द्रव्य वोसराव्या छे ते पोताना नथी, ते माटे सामायकमां साधुने वोहोराववुं कल्पे नही. तमे प्रभुनां वचन उत्थापीने पोताना मतलबने अर्थे सामायकमां वोहोराववुं केम स्थापो छो ?

वली तेरापंथी कहे छे के, " पुन्य पाप बंने भुंडां छे अने छांडवा योग्य छे; केमके धन्ना अणगारनां पुन्य वध्यां तेथी ते अनुत्तर विमाने गया, पण मुक्तिए जइ शक्या नही. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! चार कर्म तो एकान्त अशुभ छे. तेनां नाम. ज्ञानावर्णी १, दर्शनावर्णी २, मोहनी ३ अने अंतराय ४. ए चार कर्म (घातिक) बलीष्ट छे. तेनो क्षयोपशम न थयो तेथी मुक्तिए जइ न शक्या. तमे 'पुन्य वध्याथी मुक्तिए जइ न शक्या ' एवी कुयुक्ति केम लगावो छो ? पुन्य तो मुक्ति मार्गनुं एकान्त घातक नथी. केमके श्री अनुयोगद्वार सूत्रमां कह्युं छे के, क्षयोपशम भावे जीव धर्म पामे, अने ते क्षयोपशम भावने "घउव्वइ घाइकम्माइणं " एवो वखाणो पाठ कह्यो छे. चार एकान्त अशुभ कर्मना क्षयोपशमथी चार चारीत्र अने चार ज्ञान मतिज्ञान घणा बोल पामे; अने ए चार अशुभ कर्मना क्षयथी क्षायक भावे अनंत चतुष्टय पामे; पण पुन्य प्रकृतिने घातक नथी कही. वली कर्म ग्रंथमां घाति

अघाति प्रकृति अधिकारे वीस प्रकृति सर्व-घाती कही. ते सर्व-घाती कर्मनी कही, पण शुभ कर्म पुन्य प्रकृति मोक्ष जाताने अटकावे एम कह्युं नथी. वली पुन्यने मोक्ष मार्गनो घातक बत्रीस सूत्रमां क्यांय कह्युं नथी. तमे 'धना अणगारानां पुन्य वध्यां तेथी मुक्ति न गया' एवां अछतां वचन बोलीने अनंत संसार केम वधारो छो? वली पुन्य भोगववानी वांछा तो साधु श्रावकने करवीज नही. पण मोक्ष मार्गना साहज माटे पुन्यनी वांछा श्रावकने करता कह्या छे. शास्त्र सूत्र ज्ञाताजी अध्ययन आठमे, अरणीक श्रावकना अधिकारे. जे वखते देवताए अरणीक श्रावकने कह्युं के "तमे केवा छो? 'धम्मकामिया' धर्मना कामी 'पुन्नकामिया' पुन्यना कामी 'सग्गकामिया' स्वर्गना कामी 'मोक्खकामिया' मोक्षना कामी, ए चार. एमज धर्मना इच्छक, पुन्यना इच्छक, स्वर्गना इच्छक, अने मोक्षना इच्छक. एमज धर्मादि चार बोलना (पीपासा) लालसावंत छो." ए रीते बार बोल कह्या.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के एतो मिथ्यात्वी देवताए एम वखाण्या छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! मिथ्यात्वी देवताए एवा कह्या ते शुं? जुठा कह्या के साचा कह्या? वली 'पुनकामीया पुनकंखिया पुनपिवासा' ए बोल मिथ्यात्वी देवताए कह्या तेम 'धम्मकामिया धम्मकंखिया धम्मपिवासिया' ए पण मिथ्यात्वीएज कह्या छे. जो साचा कह्या तो सर्व साचा; अने जुठा कह्या तो सर्व जुठा. एम उपाशकदशाना बीजा अध्ययनमां कामदेव श्रावकने देवताए तथा आठमा अध्ययनमां माहासतकजी श्रावकने रेवतीए पण एवाज बार बोल कह्या छे. वली गर्भना जीवने प्रभुए पोते वखाण्यो, त्यां पण बार बोल एमज छे. तेनी शास्त्र सूत्र भगवती शतक पेहेले उद्देशे सातमे. ते पाठः—

जीवेणं भंते! गब्भगएसमाणे देवलोएसुउववजेद्या?
गो० ! अत्थेगइएउववजेजा [illegible] वज
छेणं? गो० ! [illegible] सणिपंचंदिए सव्व[illegible]

पु० पुन्य पापनी नि० गति रहीत सलेशी अवस्थाए कायादिकना व्यापार रहित अयोगी केवली थइने स० सर्व कर्मथी वि० मुकाणो त० तरीने स० समुद्रनीपेरे स० संसार-समुद्ररुप मोटो अहवा स० समुद्र-पाल मुनी अ० वली संसार मांही आवे नही एवी गतिए ग० पहोंच्या.

भावार्थः—हवे आ पाठनुं नाम लइ तेरापंथी, पुन्य पापने छांड-वा योग्य कहे छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! इहां छांडवा जोग्य तो नथी कह्युं. छांडवा जोग्य कह्युं होय तो हिलवुं निंदवुं जोइए, पण पु-न्यने हिल्युं निंद्युं नथी तेथी छांडवा जोग्य कह्युं न कहवाय; पण इहां तो एम कह्युं छे के, एणे समये एणे गुणठाणे आव्या तेवारे पुन्य पाप बंने खपावीने (छांडीने) समुद्रपालजी मुक्तिए गया. एतो छेल्ल छे. सिद्ध दशा पामे तेवारे तो सर्व कार्य सिद्ध थयां. पछी पुन्यनुं शुं काम छे.? एवे अहियां पुन्य पाप छुटयां तेम तप. चारीत्र पण छुटयां तेथी शुं क्षायिक अवस्थामां तप संजम पण छांडवा योग्य केहेवाशे? तेम तप संजम छांडवा योग्य नथी तेम पुन्य पण छांडवा योग्य नथी. वली साधु दिक्षा लेछे तेवारे तो कारणथकी अने बंध थकी पाप मुके छे, पण पुन्य मुकता नथी. पाप प्रकृतिनुं कारण सेवीने पायश्चित लेछे तेम पुन्य प्रकृतिनुं कारण सेवीने पायश्चित नथी लेता. वली पुन्य पाप बंने शुभ अशुभ पुद्गल छे, पण साधिक बाधिकमां फेर छे; केमके सूत्रमां छाण छाम उच्चार पासवण प्रमुख अशुभ पुद्गलनी तो अनुज्ञाय कही; पण त्राण, पाणी, फुल, फल प्रमुखनी अनुज्ञाय नथी कही. एटलो फेर पुद्गल दशामां पण छे. वली गौतमस्वामीने तथा हरकेशी मुनीना जीवने ज्ञान, दर्शन, चारीत्र अने तपना गुण तो महीमा छे, मुक्ति पण बंने पामे; पण पुन्याइमां फेर तेथी गौतम स्वामीने भगवंत पद आव्युं; पण हरीकेशी मुनीनाने न आव्युं. वली दशाश्रु-स्कंधना चोथा अध्ययनमां, आठ आचार्यनी संपदा कही. ए आचार्य शरीरनी अवयवनी सुंदरता कही ते पुन्यनी. तथे अने आचार्य

त्रण नयथी अधिका न करे. शास्त्र सूत्र नगवती शतक पांचमे उद्देशे सातमे. ते आचार्यपणुं पुन्यथी मळे.

हवे जुओ! पुन्य ते मुक्तिने नजीक करे ठे के वेगली करे ठे? वली तीर्थंकर-पदवी, गणधर-पदवी, चक्रवर्ती-पदवी, बलदेव, वासुदेव, जंघाचार्य अने पुलाक लब्धी, एमांनी एके लब्धी स्त्री न पामे. हवे जुओ! ए संजम संवरमां फेर के पुन्यमां फेर? वली पृथ्वी, पाणी अने वनस्पति, ए त्रण उत्तम जातना स्थावर ठे. एमांथी नीकल्या मुक्ति जाता कह्या, अने एमां देवता पण उपजता कह्या; पण तेउ वायुना अपुन्या जीवमां देवता पण आवीने न उपजे, अने एमांथी नीकल्या अपुन्या जीव मुक्तिमां पण न जाय. एमज विकलेंद्रिना नीकल्या अपुन्या जीव मुक्तिमां न जाय. वली मोक्षगामि जीव मुक्तिमार्गने विषे दृढ रह्या तेमने देवताए तथा मनुष्ये धन्य, पुन्य, कृतार्थ कहीने बोलाव्या ठे. वली कामदेव तथा कुंडकोलियादि श्रावकोने श्री माहावीरदेवे धन्य, पुन्य, कृतार्थ कहीने बोलाव्या ठे. वास्ते पुन्य प्रसंशनिक ठे. जेटलुं पुन्य ठतुं तेटलो मुक्तिनो मार्ग वेगलो जाणवो.

वली अहीयां एम जाणवुं जे, उदयनाव अने क्षयोपशमनाव ए बंनेमां जे मुक्तिमार्गने साधक अवस्था ठे ते उदयनावनी अने क्षयोपशमनावनी ए बंनेनी अवस्था आदरवा योग्य ठे; अने बाधिक अवस्था ठे ते बंनेनी ठांरुवा योग्य ठे. जेम उदयनावमां विषय कषाय आदी घणा बोल बाधक ठे; अने तेज उदयनावमां प्रजुनुं दर्शन तथा आहार विहार करवो ए करणी साधिक पण ठे. हवे क्षयोपशमनावमां त्रण अज्ञान अने २ए पाप-सूत्र तथा अन्य दर्सनी गोशाला जमाली प्रमुखनां कृत्य, चार वेद, चौद विद्या इत्यादिक सर्वनुं जाणवुं, ते मुक्तिमार्गनो बाधिक ठे; अने तेज क्षयोपशमनावमां श्री जिन-प्रणित द्वादशांगीनुं जणवुं तथा चारित्रनुं पालवुं इत्यादिक साधिक ठे. ते माटे जे जे कारणे मुक्ति नजीक थाय ते ते कारण आदरवा योग्य ठे अने जे जे कारणे मुक्ति वेगली थाय ते ते कारण ठांरुवा योग्य ठे. वली नगवंते

करी होय तो, अने सझायमां सझाय न करी होय तो मिछामिदुक्कडं आपे छे. हवे जो श्रावकने सूत्र न जणवुं एम होय तो पूर्वोक्त असाझयमां सझाय करवानुं तथा सझायमां सझाय न करवानुं मिछामि डुक्कडं भगवंते श्रावकने केम देवुं कह्युं ? ते मध्यस्थ बुद्धिथी विचारी जुओ. वली श्रावकने तो सूत्र भणवुं कह्युं छे. तेनी शाख सूत्र समवायांगमां अग्यार अंगनी नोंध कीधी तेमां तथा उपाशक दशासातमा अंगना वर्णनमां. श्रावकोना नगरनां नाम, नगरना उद्याननां नाम, जक्षना चैत्यनां नाम, श्रावकना धर्माचार्यनां नाम, श्रावकना व्रतनी मर्यादानुं वर्णन, श्रावकनी अग्यार पडिमानुं वर्णन अने श्रावकने सुत्र भणवानुं वर्णन छे त्यां "सुयपरिगहा तवोवहाणा" एवो पाठ छे. एटले श्रावक उपध्यान तप करीने सुत्र भणे छे, एम समवायांगमांकह्युं छे. हवे जुओ ! देवानुप्रीय ! उपध्यान-तप करीने श्रावकने सुत्र भणवुं प्रभुए कह्युं छे. तमे श्रावकने सूत्र भणवुं केम उथापो छो ?

तेवारे तेरापंथी कहे छे के 'सूयपरिगहा' श्रावकने कह्या ते सूत्र सांभलवा आश्री कह्या छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जेम उपाशक दशानी नोंधमां श्रावकने 'सूयपरिगहा तवोवहाणा' कह्या, तेम अंतगड तथा अनुतरोववाइनी नोंधमां साधुने पण 'सूयपरिगहा तवो वहाणा' कह्या छे. हवे तमे कहो छो के, सूयपरिगहा श्रावकने, सूत्र सांभलवा आश्री कह्या छे. ए तमारी केहेणीने लेखे अंतगड तथा अनुत्तरोववाइमां साधुजीने 'सूयपरिगहा' कह्या ते पण सूत्र सांभलवा आश्री पण भणवा आश्री नही, एम कहेवुं पडशे; पण त्यांतो साध श्रावक बंनेने माटे एक सरीखो पाठ छे. ते सूत्र भणवा आश्रीज छे. तमे मतना लोधे खोटा अर्थ केम करो छो ? वली 'सुयपरिगहा तवोवहाणा' ए पाठ तो श्रावकने सूत्र सांभलवा आश्री छे एवो अर्थ तमे करो छो, तो हमणा श्रावक सूत्र सांभले छे ते कया कया उपध्यान-तप करे छे ते कहो. वीतरागदेवे तो उपध्यान तप करीने सूत्र ग्रहवुं कह्युं छे, पण तमे तो तमारी केहेणीना लेखे श्री वीतरागदेवेनां वचन लोपीने उर-

शुन्नाशुन्न कर्म पुद्गल ठे ते जीवने लोलीन्नुत ठे त्यां सुधी
जीव कह्या ठे.

हवे पुन्य, पाप अने बंधने जीव कया न्याये कहीये ते कहे
पुन्य, पाप अने बंध, व्यवहारमां जीवनुं लक्षण ठे, कारण के एनो
जीव ठे, ए त्रणे जीव पणे प्रणम्या ठे अने ए त्रणे जीवने लोली
ठे. ए न्याये ए त्रणने जीव कहीये. (१). वली पुन्य, पाप अने बंधने
कया न्याये कहीयेः—अनुयोग द्वारमां सात नयने पाथा उपर उत
ठे. तेमां उपली त्रण नयना धणी, जीवना उपयोगने पाथो माने.
दृष्टान्ते उपली त्रण नयना धणी जीवना उपयोगने पुन्य, पाप
बंध माने; कारणके उपयोग आत्मा ठे अने आत्मा नाम जीवनुं ठे.
न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीए. (२). वली पुन्य, पाप
बंधने जीव ए न्याये कहीयेः—चारगति, पांचजाति इत्यादि पु
पाप अने बंधनी प्रकृतिउ ठे. ते चार गति अने पांच जाति इत्यादि
जीव कह्या ठे. तेनी शाख सूत्र आवश्यक, दसवैकालीक, उग
अने पन्नवणा आदि अनेक सूत्रमां. ए न्याये पण पुन्य, पाप अने बं
जीव कहीये. (३). वली पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कहीये
पुन्य पाप शुन्नाशुन्न कर्म ठे अने बंध पण शुन्नशुन्न कर्म प्र
तिनो ठे अने आठ कर्मने अने जीवने एकज कह्या ठे, तेम अ
पापने अने जीवने एक कह्यो ठे. तेमज पांच शरीरने अने जीवने
एकज कह्यो ठे. शाख सूत्र न्नगवती शतक सत्तरमे उद्देसे बीजे. ते पा

अणउत्तियाणं न्नंते ! एवमाइखइ जाव परुवेइ एवंखलु
पाणाइवाए मुसावाए जाव मिन्नादंसणसल्ले वट्टमाणस्स
अन्नेजीवे अणेजीवाया पाणाइवायवेरमणे जाव परिग्गह
वेरमणे कोहविवेगे जाव मिन्नादंसणसल्लविवेगे वट्टमाणस्स
अन्नेजीवे अणेजीवाया उप्पत्तियाए जाव परिणामियाए
वट्टमाणस्स अन्नेजीवे अणेजीवाया उग्गहे इहा अवाए

धारणाए वट्टमाणे अन्नेजीवे अणेजीवाया उठाणे जाव परिक्कमे वट्टमाणस्स अन्नेजीवे अणेजीवीया नेरइयत्ते तिरिक्ख मणुस्स देवत्ते वट्टमाणस्स अणे० णाणावरणिज्जे जाव अंतराइए वट्टमाणे जाव जीवाया एवं कण्हलेस्सा जाव सुक्कलेसाए समदिठिए ३ एवं चक्खूदंसणे ४ आ-भिणीबोहियनाणे ५ मइअनाणे ३ आहारसणाए ४ एवं उरालियसरीरे ५ एवं मणजोगे ३ सागारोवउगे अणा-गारोवउगे वट्टमाणे अन्नेजीवे अणेजीवाया से कहमेयं भंते! एवंखलु गो०! जणंते अणउत्थिया एवमाइक्खइ जाव मिछंते एवं माहंसु अहंपुण गो० ! एवमाइक्खामि जाव परुवेमि एवं खलु पाणाइवाए जाव मिछादंसणसल्ले वट्टमा-णस्स सच्चेवजीवे सच्चेवजीवाया जाव अणागारोवउगे वट्टमाणस्स सच्चेवजीवे सच्चेवजीवाया. ॥

अर्थः—अ० अन्यतिर्थी भं० हे भगवान ! ए० एम कहे छे जा० यावत् ए० एम परुपे छे ए० एम ख० निश्चे पा० प्राणातिपात मु० मृषा-वाद आदि जा० यावत् मि० मिथ्यात्व दर्सन अने शल्ल, ए १८ पाप स्थानकने विषे व० वर्तमान देहधारक जीव अ० ते जीव अनेरो अने अणे० जीवात्मा अनेरो. पा० (प्राणातिपातादिक विषे वर्तमान सरीर दीसे पण आत्मा नथी दीसतो ते जणो) प्राणातिपात वेरमण जा० यावत् प० परिग्रह वेरमण को० क्रोध विवेक जा० यावत् मि० मिथ्यात्व दर्सन शल्ल विवेक, एने विषे व० वर्तमाननो अ० जीव अनेरो अने अणे० जीवात्मा अनेरो कहीए. उ० उत्पातनी बुद्धि जा० यावत् प० परणामनी बुद्धिने विषे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव अने अ० अनेरो जीवात्मा कहीए. उ० अवग्रह० इ० (इहा) विचारणा अ० निर्णय करवो धा० धारणाने विषेव० वर्तमानने अ० अनेरो जाव अ० अनेरो जावात्मा

०ज्ञगाण जा० यावत् प० पराक्रम एने विषे व० वर्तमान ते अ० जीव अनेरो अने अणे० जीवात्मा अनेरो कहीए. ने० नारकी ति० तिर्यंच योनिक म० मनुष्य अने दे० देवपणे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव अने अनेरी जीवात्मा कहीये. णा० एम ज्ञानावर्णी जा० यावत् अं० अंतरा० ने विषे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव अने अनेरी जीवात्मा कहीए. ए० एम क० कृष्ण-लेश्या आदी जा० यावत् सु० शुक्ल-लेश्याने विषे वर्तमानने अनेरो जीव अने अनेरी जीवात्मा कहीये. स० सम्यक्दृष्टि त्यादिक ३ ए० एम चक्षु दर्शन आदि ४ केहेवा. आ० एम मतिज्ञानादि ५ केहेवा. म० एम मतिअज्ञानादिक ३ केहेवा. आ० आहार शंज्ञादिक ४ केहेवा. ए० एम उ० उदारीक शरीरादि ५ केहेवा. म० एम मन० योगादि ३ केहेवा. सा० साकारोपयोग अ० अने अनाकारोपयोगने विषे व० वर्तमानने अ० अनेरोजीव अणे० अनेरी जीवात्मा कहीए. एम अन्यतिर्थी कहे छे. से० ते क० केम जं० हे जगवान ! प्रश्न. उत्तर. ए० एम निश्चे गो० हे गोतम ! ज० जे जणी अं० ते अन्यतिर्थी ए० एम कहे परुपे जा० यावत् मि० मिथ्या जुठुं ए० तेमनुं ए केहेवुं. अ० हुं वली गो० हे गोतम ! ए० एम कहुं छुं जा० यावत् प० एम परुपुं छुं ए० एम ख० निश्चे पा० प्राणातिपात आदि जा० यावत् मि० मिथ्यात्व दर्शन शल्यने विषे व० वर्तमानने स० तेज जीव स० तेज जीवात्मा कथंचित्त एवुं जाणवुं नहीं एने मांहोमांही अभेद जेद ते माटे. जा० यावत् अ० अनाकारोपयोगने विषे व० वर्तमान स० तेज जीव स० तेज जीवात्मा इत्यादिक सर्व केहेवुं.

जावार्थः—हवे जुठ ! आ पाठमां १८ पाप, १८ पापनुं वेरमण, ४ बुद्धि, अवग्रहादि चार मतिज्ञानना जेद, ५ उठाणादिक, ४ गति, ८ कर्म, ६ लेश्या, ३ दृष्टी, ४ दर्शन, ५ ज्ञान, ३ अज्ञान, ४ संज्ञा, पांच शरीर, ३ जोग अने १२ उपयोग, 'सागारवउता मणागारवउता' ए एव बोलमां वर्तनाराओ जीव न्यारो अने ए बोल न्यारा, एम अन्यतिर्थी कहे छे, तेने दरवेने जुदा बोला कह्या; अने जगवंते ए एव बोल अने जीवने

एकज कह्या. हवे जुर्ज ! १८ पापनुं वेरमण अने १२ उपयोग इत्यादिक केटलाक तो संवर, निर्जरा अने मोक्षना भेद छे; अने १८ पाप, ८ कर्म, ५ शरीर, ४ गति अने ३ जोग इत्यादिक शुभाशुभ पुद्गल जीवने लोली-भूत छे त्यां सुधी पुन्य, पाप, बंधनी प्रकृतिर्ज छे. ते माटे आ सर्व बोलने अने जीवने एकज कह्यो छे. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीये.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के "१८ पाप, ८ कर्म अने ५ शरीर, ए तो जीवथी न्याराज छे; अने एने विषे वर्तवावालो जीव अने जीवनी आत्मा तेने भगवंते एक कही छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! इहां तो १८ पापनुं वेरमण, १२ उपयोग अने ३ दृष्टी इत्यादिकमां वर्तवा-वाला जीवने अने जीवात्माने अन्यतिर्थी न्यारा कहे छे, पण भगवंते एक कह्या छे. हवे तमारी केहेणीने लेखे तो इहां पण त्रण बोल हशे. ए बोल न्यारा, ए बोलमां वर्तवावालो जीव न्यारो, अने जीवात्मा न्यारी एम मानवुं पडशे.

तेवारे वली तेरापंथी कहे छे के "१८ पापनुं वेरमण अने १२ उ-पयोग, ए तो जीवथी न्यारा नथी. ए बोल अने जीव तो एकज छे." त्यारे हे देवानुप्रीय! भगवंते तो ७६ बोलमां एक सरखो पाठ कह्यो छे. ए बोलमां वर्तवावालो तो जीव कह्यो, अने ७६ बोलने आत्मा कही ते एकज छे. अहीयां तो ७६ बोल अने जीव ए बे बोल छे. तमे मतने लोपे ए ७६ बोल न्यारा, जीव न्यारो अने जीवात्मा न्यारी, एम त्रण बोल केम करो छो? जो त्रण बोल करो तो कहो. आत्मा केने कहो छो अने वर्तवावालो जीव केने कहो छो? तमे शुं आत्मा अने जीवने जुदा जुदा मानो छो ? जो एम मानता हो तो ए तमारुं मानवुं सूत्र विरुद्ध छे. हवे अहीयां तो अन्यतिर्थीर्जए एकान्त निश्चे नयनो पक्ष लइने ७६ बोलने अने जीवने न्यारा कह्या. तेवारे भगवंते व्यवहार नयनो पक्ष लइने, ए-कान्त पक्ष निषेधवाने अर्थे ७६ बोल अने जीवने एक कह्या. वली राय-प्रश्नेणी सूत्रने विषे प्रदेशीराजाए एकान्त व्यवहार नयनो पक्ष लइने, शरीर अने जीव एक छे, ए रीते परलोकनी नास्ति स्थापी. जीव अने

शरीर ५ तेहनुं पुतळुं छे ते जेमुंज उपजे छे अने जेमुंज विणशे छे. ए
एकान्त व्यवहार स्थाप्यो. तेवारे केशीश्रमण मुनीराजे परलोकनी अ
स्ति देखाडवाने माटे निश्चे नयनो पक्ष लइने कह्युं के, हे प्रदेशी!
जुठो छे. जीव न्यारो छे अने शरीर न्यारुं छे. जीव परलोकमां पुन्य प
लइ जाय छे अने शरीर अहीयांज विणशे छे. ए जुठे! सतरमा शतक
बीजा उदेशामां, अन्यतिर्थीए शरीरने अने जीवने न्यारो कह्यो, ते
रायप्रश्नेणी सूत्रमां केशीश्रमण मुनीराजे कह्यो, अने रायप्रश्नेणीमां
देशी राजाए जीव अने शरीरने व्यवहारनय एकान्त खेंचीने ए
कह्यो. तेम सतरमा सतकना बीजा उदेशामां श्री भगवंते पण जी
अने शरीरने एक कह्युं छे.

हवे रायप्रश्नेणीमां तो प्रदेशी राजाए एकान्त व्यवहार न
स्थाप्यो तेथी केशी स्वामीए तेने निश्चे-नयनो पक्ष लइने जुठो कह्यो
अने भगवतीमां अन्यतिर्थीइए एकान्त निश्चेनय स्थाप्यो तेथी भगवं
व्यवहारनो पक्ष लइने तेमने जुठा बोला कह्या. ए जुठा कह्या ते एकान्त
नय स्थाप्यो तेथी जुठा कह्या छे, कारण के भगवंतनो स्याद्वाद मत छे. तो
अन्यतिर्थीइनो पेरे एकान्त निश्चे-नयनो पक्ष लइने ८ कर्म, १० पाप
५ शरीर अने जीवने न्यारा केम कह्या छो? भगवंते तो ८ कर्म, १० पाप
५ शरीर अने जीवने एक कह्या छे. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंध
जीव कहीए. (५). वळी पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कहीए:
पुन्य, पाप अने बंध ए शुभाशुभ कर्म छे. ते कर्मना बे भेद. उदय १ अने
उदय निष्पन्न २. तेनी शाख सूत्र अनुयोगद्वार. उदय ते आठ कर्मनो
उदय; अने उदयनिष्पन्नना बे भेद. जीव-उदयनिष्पन्न १ अने अजीव
उदयनिष्पन्न २. तेमां जीव-उदयनिष्पन्नना ३३ बोल, ४ गति, ६
काय, ६ लेश्या, ४ कषाय, ३ वेद, मिथ्यात्व, अनाणी, असंज्ञी, आहा
रीक, छद्मस्थ, सयोगी, संसारत्थ, छद्मस्थ, असिद्ध अने अकेवली ए
३३. ए तेत्रीस जीव-उदयनिष्पन्नना बोल ए जीव छे. ए न्याये
पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीए. (६).

वली पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कहीयेः–गुरु लघु पर्यव अठफरसी रुपी पुद्गल जीवने लोलीभुत जीवे मल्या तेने, तथा अगुरु लघु पर्यव कारमण शरीर चोफरसो पुद्गल जीवे कर्मपणे मल्या तेने जाव जीव कह्या छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक बीजे उद्देशे पेहेले, खंधकजीना अधिकारमां. ते पाठः—

जेवियणंते खंदया ! जाव सअंतेजीवे अणंतेजीवे तस्स-वियणं अयमठे एवं खलु जाव दव्वउणं एगेजीवे सअंते खेत्तउणं जीवे असंखेयपएसोगाढे. अत्थिपुणे सअंते का-लउणंजीवे णकयाइनआसि निच्चे णत्थि पुण सेअंते भावउणंजीवे अणंताणाणपज्जवा अणंतादंसणपज्जवा अ-णंताचरित्तपज्जवा अणंतागुरुलहुयपज्जवा अणंताअगुरु-लहुयपज्जवा णत्थिपुणसेअंते सेतं दव्वउजीवे सअंते खेत्तउ सअंते कालउ जीवे अणंते भावउ जीवे अणंते ॥

अर्थः—जे० जे पण वली खं० हे खंधक ! जा० यावत् स० जीव अंत सहित छे अथवा जीव अ० अंतरहित पण छे त० तेनो अ० एवो अर्थ जाणवो. ए० एम निश्चे जा० यावत् द० द्रव्यथकी ए० एक जीव स० अंत सहित छे खे० क्षेत्रथकी जी० जीव अ० असंख्याता प्रदेशात्मक छे, असंख्याता प्रदेश अवगाह्या छे. अ० छे वली ते स० अंत सहित का० कालथकी जीव ण० नथी कदी थयो (एतावता अतित काले हतो, वर्त-मान काले छे, अने अनागत काले रहेशे,) नि० नित्य छे. ण० नथी पु० वली से० तेनो अंत (अनंत छे). भा० भावथकी जीव अ० णा० अनंता ज्ञानना पर्याय अ०दं० अनंता दर्शनना पर्याय अ० च० अनंता चारित्रना पर्याय अ० अनंता गुरु लघु पर्याय ते उदारिक शरीर आश्रीने अ० अ० अनंता अगुरु-लघु पर्याय ते कारमण द्रव्य अथवा [illegible] रुप आश्रीने. ण० वली तेनो अंत नथी (अनंत छे). से० [illegible] द० द्रव्यथकी

जी० जीव स० अंत सहित छे. से० क्षेत्रथकी पण स० अंत सहित का० कालथकी जी० जीव अ० अंत रहित छे अने जा० जावथकी जी० जीव अ० अंतरहित छे.

जावार्थः—हवे जुउ ! आ पाठमां अनंत ज्ञानना, अनंत दर्शन अने अनंत चारित्रना पर्यायने जावजीव कह्या; अने पतो संवर, निज अने मोक्षना नेद छे. वळी अनंता गुरुलघु पर्याय, उदारीक शरीर, अ फरसी पुद्गल, पुन्य, पाप, बंध, शुजाशुज कर्मनी प्रकृति अने अगु लघु पर्याय, आठ कर्म, कारमण शरिरादिक, रुपी-चोफरसी पुदग शुजाशुज कर्मनी प्रकृति, ए गुरु-लघु पर्यायने तथा अगुरु-लघु पर्या जावजीव कह्या छे, अने आठ कर्मने कारमण शरीर कह्युं छे. तेनो शा सूत्र जगवती शतक ८ मे. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कही वळी पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कहीयेः—काया कर्मनो प्र ति छे अने कायाने जीव कह्यो छे. शाख सूत्र जगवती शतक १३ उद्देशे ७ मे. ते पाठः—

आया जंते काए अन्ने काए ? गो० ! आयावि काए अन्नेवि काए. रुवि जंते! काए अरुविकाए ? गो० ! रुविविकाए अरुविविकाए एवं एकेक पुछा. गो० ! सचित्तेविकाए अचित्तेविकाए, जीवेविकाए, अजीवेविकाए, जीवाणविकाए अजीवाणविकाए. पुविं जंते! काए पुछा गो० ! पुविंपिकाए कायिज्जमाणेविकाए कायसमयवितिक्कंतेविकाए. पुविंपिकाए निचइ कायिज्जमाणेविकाए निचइ कायसमयविइक्कंतेविकाए निचइ. कइविहेणं जंते! काए पं० ? गो० ! सत्तविहे काए ओरालिए ओरालियमिसिए वेउव्विए वेउव्वियमिसिए आहारए आहारगमिसए कम्मए ॥

[illegible]

भावार्थः— हवे जुन ! आ पाठमां एम कह्युं के, जीवसहित ने जीव कहीये, अने जीव ठोरूया पठी मुवा कलेवरने अजीव ये. ते कारमण शरीर व्यवहारमां नजरे न आवे ते आश्री कायाने पी कहीये. तेमज कायाने उदारिकादि शरीर आश्री रुपी पण क. जीव सहित कायाने सचित्त कहीये अने जीव ठोरूया पठी मुवा लेवरने अचित कहीये. जीवसहित कायाने आत्मा कहीए अने जीव रूपा पठी मुवा कलेवरने अनात्मा कहीए. ए जुन ! काया कर्मनी कृति ठे तेने जीव कह्यो ठे. तेज रीते पुन्य, पाप अने बंध पण शुभा- र्म ठे. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीये.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के " कारमण शरीरने तो सूत्रमां ठाम ठाम रुपी कह्युं ठे. अहीयां कारमण शरीर आश्री कायाने अरुपी केम कही हशे ? " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! कारमण शरीरने सूत्रमां ठाम ठाम रुपी कह्युं ठे ते तो अमे पण जाणीए ठीए; पण प्रजुनां वचन सात नये करीने ठे. इहां व्यवहारमां कारमण शरीर नजरे न आवे ते आश्री अरुपी कह्युं ठे. जेम दसवैकालीक सूत्रना आठमा अध्ययनमां आठ वस्तु वादर ठे पण सुक्ष्म कही ठे. ते पाठः—

अठ सुहुमाइं पेहाए, जाइं जाणित्तु संजए;
दयाहिगारी जूएसु, आस चिठ सएहिवा. ॥१३॥
कयराइं अठ सुहुमाइं, जाइं पुठिज्ञ संजए;
इमाइं ताइं मेहावी, आइखिज्ञ वियरकणे. ॥१४॥
सिणेहिं पुप्फ सुहुमंच, पाणुत्तिंग तहेवय;
पणगं वीय हरियंच, अंरू सुहुमंच अठमं. ॥१५॥
एवमेआणि जाणित्ता, सब जावेण संजए;
अप्पमत्तो जए निच्चं, सविंदिय समाहिए. ॥१६॥

अर्थः—अ० आठ सुक्ष्म जे आगल कहेशे ते पे० जोइने जा०

जे सुक्ष्मने जा० जाणीने सं० संजति द० दयानो पालणहार थाय जू० प्राणीने विषे आ० वेशे चि० उभो रहे अथवा स० जयणायें सुवे. क० कया अ० ते आठ सुक्ष्म? जा० यदि पु० पुछे सं० संजति शिष्य गुरु समिपे, तेवारे गुरु शिष्य प्रत्ये कहे. इ० ए ता० ते आठ सुक्ष्म मे० मर्यादावंत यति ते विचोक्षण शिष्य प्रत्ये आ० कहे. सि० ऊस प्रमुखनुं सुक्ष्म पाणी १, पु० सुक्ष्म फुल पा० अनुद्धरी कंथवादिक सुक्ष्म प्राणी कीडी नगरा प्रमुख त० तेमज प० पांच वर्णी लीलफुल बी० वड प्रमुखनां सुक्ष्म बीज ह० नवा उगता अंकुरा (सुक्ष्म हरी) अं० माखी, कीडी प्रमुखनां इंडां सु० ते आठमो सुक्ष्म. ए० एणी पेरे ए आठ सुक्ष्म जा० जाणीने स० सर्व प्रकारे आठ सुक्ष्मनी रक्षा करवाने जावे सं० यति अ० निंद्रादिक प्रमाद रहित थतो ज० जयणाए करीने कार्यादिक करे नि० सदाय स० सर्व इंद्रिने विषे स० समाधिवंत रागद्वेष रहित यति.

भावार्थः—हवे जुओ! आ पाठमां ऊस प्रमुखनुं पाणी १, फुल २, नाना कंथवा ३, कीडीनगरां प्रमुख ४, पंचवर्णी फुल ५, वड प्रमुखनां बीज ६, नवा उगता हरीकायना अंकुरा ७, अने माखो, कीडी प्रमुखनां इंडां ८, ए आठ वस्तुने सूत्रमां ठाम ठाम बादर कह्यो छे, अने अहींयां व्यवहारमां कोमलपणा आश्री वीतरागदेवे सुक्ष्म कही छे. तेम कारमण काया रुपी छे, पण व्यवहारमां नजेर न आवे ते आश्री तेने अरुपी कही देखाय छे.

वली तेरापंथी कहे छे के "अहींयां काय कही ते धर्मास्ति कायादिक पांच आश्री जाणवी. तेमां केटलीक अरुपी छे, केटलीक रुपी छे, केटलीक जीव छे अने केटलीक अजीव छे ते आश्री कह्युं छे." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! अहींयां तो कायाना सात भेद कह्या छेः-उदारिक १, उदारिक मिश्र २, वैक्रिय ३, वैक्रिय मिश्र ४, आहारीक ५, आहारीक मिश्र ६, अने कार्मण ७. ए सात भेद कायाना कह्या छे तेनीज पुछा छे, कारणके आगला पाठमां चार मनना अने चार वचनना भेदनी पुछा

छे, तेथी तेनी जोमे उदारिकादिकज कायानी पुग संजवे छे. वळी आ पाठनी टीका अजयदेवसुरीजी कृत छे तेमां तथा आ पाठना टवामां पण पूर्वोक्त अर्थ छे. तमे मतना लीधे " पांच आस्तिकाय आश्री कह्युं छे " एम जुठुं केम बोलो छो ? अहीयां तो व्यवहार नय आश्री जीव सहित कायाने जीव कह्यो छे, अने काया कर्मनी प्रकृति छे. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीए.

वळी पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कहीयेः–चार गति अने चार कषाय ए कर्मनी प्रकृति छे. (शास्त्र सूत्र पन्नवणा पद२३ में तथा सूत्र उत्तराध्ययन तथा कर्मग्रंथमां.) अने तेने जीवना प्रणाम कह्या छे. शास्त्र सूत्र ठाणायांग ठाणे १० मे. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीये. वळी पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कहीएः– त्रसनाम, बादरनाम, पर्यासनाम, अपर्यासनाम, शुक्ष्मनाम, स्थावरनाम, पांच इंद्रिनी जात, चार कषाय, त्रणवेद, इत्यादिक शुभाशुभ कर्मनी प्रकृतीउं छे, ए प्रकृतिउंने जीव कह्यो छे. शास्त्रसूत्र ठाणायांग, पन्नवणा, कर्मग्रंथ इत्यादिक अनेक सूत्रमां. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीये. वळी आ प्रकृतिमां ज्ञान कह्युं छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक ८ मे उद्देशे बीजे. जीवमां ए प्रकृतिउं लोलीभूत रहे त्यांसुधी जीव ज्ञान पामे नही. तेथी व्यवहारमां तेने जीवज कहीये. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव ज कहीये. वळी पुन्य, पाप अने बंधेन जीव ए न्याये कहीयेः–आठ कर्म, अढार पाप अढार पापनुं विरमण, चारगति, चोवीस दंडक, पांच शरीर, त्रण द्रष्टी अने बार उपयोग इत्यादिक ११७ बोलने आत्मापणे प्रणमे कह्युं छे. तेनी शास्त्र-सूत्र भगवती शतक वीसमे, उद्देशे त्रीजे. जीवपणे प्रणमे तेने व्यवहारमां जीवज कहीये. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीये.

वळी तेरापंथी कहेछे के "४ गति, १८ पाप, २४ दंडक अने ५ शरीर, इत्यादिक प्रकृतिउंने तमे जीव स्थापोछो. ते ए प्रकृतिउं तो अजीव छे

अजीव कहीए. वली तेरापंथी आश्रव तत्त्वने एकान्त नये करी जीव कहे छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! आश्रव ते जीवनुं मूल लक्षण छे के संसार अवस्थामां रह्या जीवने उपाधिरुप छे ? ते विचारी जुओ.

वली तेरापंथी कहे छे के, " हवेली अने बारणुं ते एक, सोय अने नाकुं ते एक, तलाव अने घरनालुं ते एक, तथा नावा अने छीद्र ते एक, तेम जीव अने आश्रव एक छे. " एवी कुयुक्ति देखाडे छे तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! हवेली, सोय, तलाव अने नावातो पुद्गलास्तिकाय छे अने बारणुं, नाकुं, घरनालुं अने छीद्र तो आकाशास्तिकाय छे. तेम जीवने आश्रव ए रीते प्रत्यक्ष जुदा छे. वली उत्तराध्ययनना २३ मा अध्ययननी ७३ मी गाथामां, कायारुपणी नावा कही छे, अने जीवरुपी नावकीओ कह्यो छे. कायानो जोग व्यवहारनयमां जीव छे, तेने आश्रवरुपी छीद्र छे, पण निश्चेनयमां जीव अरुपी छे तेथी तेने आश्रवरुपी छीद्र नथी. हवे जेम कायारुपणी नावा अने छीद्र व्यवहारमां एक छे, पण नावकीओ अने छीद्र एक नथी; तेम जीव अने आश्रव एक नथी. हवेली अने बारणुं व्यवहारमां एक छे, पण हवेलीनो धणी अने बारणुं एक नथी. सोय अने नाकुं व्यवहारमां एक छे, पण लोह अने नाकुं एक नथी. तलाव अने घरनालुं व्यवहारमां एक छे, पण तलावनो धणी अने नालुं एक नथी. तेम जीव अने आश्रव एक नथी. वली कर्म-पुद्गल अने जीव ए बंनेना संजोगथी सात तत्वनां नाम बन्यां छे. जेम कर्म कायारुपी तलावमां केवल-ज्ञानरुपी रत्न ढंकायलुं छे. ते तलावमां पुन्य-पापरुपी पाणी आश्रवरुपी छीडे करी आवे छे, तेने संवररुपी बंधे करी रोके छे, अने बंधरुप पडयुं पाणी छे तेने निर्जरारुपी (चरूस कोशथी) वाटकोए करी देशथकी उचेली काढे छे, अने मोक्षरुपी खाली तलाव ज्यारे सर्वथा कर्म पाणी रहित थाय त्यारे जेम शेठ नालुं, बंधरुं (बंधु), चरूस, मोरी अने तलाव छोडीने पोतानुं रत्न लेइ घेरे जाय, तेम जीव सहजाली केवल-ज्ञानरुपी रत्न लइने सिद्धगतिमां

जाय, अने पुद्गलदशा पुद्गलमां मले त्यारे सात तत्वना नामनो वि-नाश थाय. ए तलावनुं दृष्टान्त सूत्र उत्तराध्ययनना ३० मा अध्ययन-मां छे. वली कायारुपी नावाने छीद्र छे अने कायारुपी तलावने नालुं छे. ते काया जेम निश्चे-नयमां अजीव छे तेम आश्रवरुपी छीद्र पण अजीव छे. पाणी ते पाप, काया सहित जीव ते व्यवहार-नयमां रुपी छे ते तलाव, संवर ते पाल, अने मिथ्यात्वादिक छीद्रद्वारे करी चोफरसी शुभ अशुभ पुद्गलनो संग्रह थयो ते माटे आववुं ए क्रियानुं नामज आश्रव छे. ए जीव संबंधी पुद्गलनी करणी छे.

हवे मिथ्यात्व प्रमुख १८ पाप तो चोफरसी पुद्गल छे. तेना वि-वसायमां जीव द्रव्यनो उपयोग वर्ते तेवारे जीव अशुद्ध उपयोगे नवां कर्म-पुद्गलने आकर्षे. ते आश्रव पण ए पुद्गल ग्रहण-लक्षण करणी जीवने अशुद्ध अवस्थानी छे. ते ज्यारे शुद्ध दशा आवे त्यारे जीवनो उपयोग शुद्ध थाय अने पोताना रुपमां प्रणमें. जेम धर्मास्तीकाय पोते चालतो नथी, पण जीव अने पुद्गल चाले छे तेने साहाज आपे छे. तेम विश्रसा पुद्गलना मलवा वीखरवाना प्रणाम छे. तेमां जीवनो उपयोग प्रवर्त्यो तेवारे प्रयोगसा प्रणाम थयो. जो ए जीवना उपयोगने आश्रव कहीये तो आत्मानो सहजाती गुण थाय. त्यारे तो सिद्ध द-शामां पण आश्रव केहेवो जोइए. वास्ते ए आश्रव ते पुद्गलनोज स्व-भाव छे. वली द्रव्य छ अने गुण छ छे. तेमां एकेक द्रव्यने एकेक गुण, ते सर्व द्रव्यने सहजाती छे. हवे जीव-द्रव्यने कर्मनो कर्त्ता ठरावीए तो जीव उपयोगी छे; पण एक द्रव्यमां उपयोग अने कर्त्ता ए बे गुण न होय. एक द्रव्यमां एकज गुण होय. ए निश्चयनयनुं स्वरुप जाणवुं; अने व्यवहारनयमां आत्मा कर्त्ता केहेवाय, ए पण सत्य छे. जीव कर्त्ता छे, पण मुल रागादिक दुषण पुद्गल जनित अनित्य छे ते माटे नवा कर्मोने पण ग्रहे छे. ते पण मुल पुद्गलनी नेश्राय थ[illegible] छे. हवे पुद्गल पुद्गलने ग्रहे ए तो निश्चे-नय अने जो [illegible] ग्रहे ते

व्यवहार-नय; पण मुल पुद्गलनो संगत छे तेथी जीव-द्रव्यनी बे दशा छे. संसारिक अने सिद्ध. तेमां एवंभुत-नयनो धणी शुद्ध जीव दशा सिद्धनी तेज शुद्ध माने; अने नैगमादिक-नय छे ते अशुद्ध वस्तु शुद्ध सत्ताना अंश सहित होय ते वस्तुने पण शुद्ध वस्तु माने. जेम निगोद वासी जीव छे तेने पण नैगमनय-मतानुसारो सिद्ध समान माने छे, तेम जीवे ग्रह्या पुद्गलने जीव गणीए. ए न्याये पुन्य, पाप, आश्रव अने बंध एने पण जीवे संग्रह्या ते माटे जीव गणीये. ए पण वली जीवे बांध्या छे. ते लेखे जे प्रयोगसा पुद्गल, इंद्रिय-विषय, कषाए अने जोग प्रमुख सर्वने जीव कहीये; केमके जेम नालुं आवता पाणीनुं आधारभुत थयुं तेम थालुं पण आधारभुत छे. पाणी तेज सद्भावे वर्ते छे. तेमज पापरुपी पाणी आवतां ग्रहणद्वारे जीवे ग्रह्या पछी अशुभपणे प्रणम्युं त्यारे बंध भावे रह्युं. हवे ए आश्रवमां अने बंधमां शुं फेर ? आश्रव ग्रहण समये प्रत्यक्ष छे अने बंध अपढम समये सिद्ध छे. जेम नालानुं अने मांहीलुं पाणी एक छे तेम पुन्य, पाप आश्रवदशामां अने बंधदशामां एक रुप छे. वली तेरापंथी आश्रव कर्म ग्रहण रुप अशुद्ध उपयोगने जीव माने छे. ते उपर सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन अठावीसमानी गाथा बतावे छे. ते पाठः—

वत्तणा लक्खणोकालो, जीवो उवउग लक्खणो;
नाणेणं दंसणेणंच सुहेणय दुहेणय. ॥ १० ॥
नाणंच दंसणं चेव, चरित्तंच तवोतहा;
विरियं उवउगोय, एवं जीवस्स लक्खणं. ॥ ११ ॥

अर्थः—व० हेमंत रुतु प्रमुख रुतुने विषे शितादिक प्रवर्ते ते वर्तमान काळनुं ल० लक्षण. जो० जीवने उ० ज्ञानना उपयोगनुं लक्षण ना० ज्ञाने करी दं० दर्शने करी सु० सुख वेदवे करी दु० दुःख वेदवे करी, धंने जाणीने ना० ज्ञान अने दं० दर्शन चे० निश्चे च० चारित्र अने त० तप, तेमज वि० समर्थाइ उ० ज्ञानादिकनो उपयोग ए० ए

पूर्वोक्त जे ज्ञानादिक कह्या ते जी० जीवनुं स० स्वरूप जाणवुं.

भावार्थः—आ पाठना न्याये उपयोग ते जीवनो गुण छे, अने गुण ते द्रव्यमां अंतर भवे. ते माटे आश्रवने जीव कहीये छीए. एम तेरापंथी कहे छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! द्रव्य छे ते गुण सहित वर्ते छे. ते द्रव्य अने गुण जुदा नथी, पण द्रव्य द्रवजावे अने गुण गुण भावे रह्या छे. वळी जीवना जे जे गुण छे ते मांहीला जे कोइ गुण सिद्ध अवस्थामां रहे, ते तो द्रव्यनो सहजाति गुण कहेवाय; अने संसार अवस्थामां जे जे गुण अशुद्ध उपयोगे समल भावे छे, ते ते विजातिय गुण केहेवाय; कारण के शुद्ध अवस्था आव्याथी उपयोग ते उपयोगमां समाय, अने पुद्गलकृत चेष्टा ते पुद्गलमां मळे. ए बेहु जुदा छे. वळी जीव-द्रव्यना मुख्य आठ गुण छे तेने आठ कर्मे आवर्या छे. ते कर्म क्षय थयाथी गुण प्रगटे ते आत्माना सहजाति गुण जाणवा. ज्ञानावरणी-कर्मने क्षये अनंतगुण ज्ञान प्रगटयुं १, दर्शनावरणीने क्षये अनंत दर्शन प्रगटयुं २, वेदनीने क्षये अव्याबाध सुख प्रगटयुं ३, मोहनीकर्मने क्षये स्वाभाविक सम्यक चारित्र प्रगटयुं ४, आयुष्यने क्षये अनंत स्थिति प्रगटी ५, नामकर्मने क्षये अमूर्तिकपणुं प्रगटयुं ६, गोत्र-कर्मना क्षये अगुरु लघुपणुं ७ अने अंतराय कर्मना क्षये अनंत पंडीत वीर्य गुण प्रगटयो ८. ए आठ गुण प्रगटया ते आत्माना सहजाति गुण छे. ते एकएकथी मळी रह्या छे, पण गुण छे ते द्रव्य थकी जुदा नथी. हवे ए पूर्वोक्त गुणने जीवना गुण कहीए; पण संपूर्ण जीव द्रव्य न कहीये.

जेम सूत्र भगवतीना सोलमा शतकमां, गौतमस्वामीए पुछयुं के, हे भगवान ! पुर्वादिक दस दिशाने अंते " जीवा, जीवदेसा, जीवपएसा, " ए त्रण मांहेलुं शुं पामीए ? तेवारे श्री वीर प्रभुए कह्युं के, हे गौतम ! पुर्वादिक दसदिशाने अंते जीव नथी, पण जीवना देश अने जीवना प्रदेश छे. तेनो घणो विस्तार छे. इहां प्रभुए जीवना

प्रदेशने प्रदेश कह्या, पण जीव न कह्या. ए जुर्ड ! जीवना त्रिभाग छतां पण जीव न केहेवाणा. त्यारे फक्त उपयोग तेतो गुण छे. ते जीव क्यम केहेवाय ? उपयोगने तो उपयोगज कहीये. वली आश्रव तो कर्मना उदये जीवनो अशुद्ध उपयोग, ते नवां कर्मोने ग्रहे तेने कहीए, जे मल-ग्रहणरुप चीगट ते आश्रवरुप वस्त्रने छे, पण आश्रव चीगटरुप वस्त्र नथी. तेम आश्रव जीवने छे, पण ते जीव नथी एम जाणवुं. वली आश्रवमां मिथ्यात-आश्रव तेतो चोफरसी पुदगल छे अने मिथ्या द्रष्टी ते मिथ्यात्व वंधीत आत्मानो उपयोग छे. ए उपयोग ते तो आत्माना घरनो छे, अने मिथ्यात्व ते पुद्गलना घरनुं छे. जो जीवने उपयोगे अवगाह्या माटे जीव थाय तो, १० पाप, वर्ण, गंध, रस, स्पर्श अने पुद्गल ए सर्व जीव थाय. वली आश्रवने खपाववो कह्यो छे. जो जीव होव तो खपाववो केम कह्यो ? अने ते खपाव्यो केम खपे ? शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १८ मे. ते पाठः—

> अह केसरंमि उज्जाणे, अणगारे तवो धणे.
> सज्झाय झाण संजुत्ते, धम्मझाणं झियायइ. ॥४॥
> अफोव मंडवंमि, झायइ जवियासवे;
> तस्सागए मिगपासं, वहेइ से नरा हिवे. ॥५॥

अर्थः—अ० अथ हवे के० केशरी नामे उ० उद्यानने विषे अ० (घर रहित) अणगार त० तप रुपी धन सहित स० स्वाध्याय झा० धर्म ध्यानादिक ध्यान सं० सहित ध० धर्मध्यान झि० एकाग्र चित्ते करी ध्यावे छे ॥ ४॥ अ० वृक्षे करी व्याप्त मं० नागरवेलना मंडपने विषे झा० धर्मध्यान ध्यावे छे ज० आश्रव खपावीने. त० ते मुनीनी पासे आव्यो मि० मृग व० जेनो वध करे छे ते, अने से० ते न० राजा (मृगनो वध करनार संजति).

भावार्थः—हवे जुर्ड ! आ पाठमां एम कह्युं के, गर्दभाली मुनी ध्यान करे छे. ते आश्रव रुपी उपाधि खपावे छे, एवुं ध्यान करे छे. हवे

खपाववावाळो जीव. छे, अने खपे ते कर्म-पुद्गल जीवने उपाधि रुप आश्रव निश्चेनयमां अजीव छे. ते आश्रव रुपी जीव ऊठमना उपयोगे पुद्गलमां प्रवेश कर्यो त्यारे कर्मनुं कारण ग्रहण जोग कह्यो देखाडयुं छे; पण आश्रव जीव नथी, अजीव छे.

वळी आश्रवने अजीव कये न्याये कहीयेः-शुभाशुभ कर्म आवे तेने आश्रव कहीये, अने आवे ते कर्म रुपी पुद्गल निश्चेनयमां अजीव छेः-ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये.(१)वळी आश्रवने अजीव कया न्याये कहीयेः-पुन अने पापने आश्रव कह्या छे, (शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन २८में.)अने पुन्य पाप ते शुभाशुभ कर्म छे.ते कर्मने रुपी कह्यां छे.(शास्त्र सूत्र भगवती सतक १२ में) अने रुपी पुद्गलने बीजा शतकमां अजीव कह्या छे, ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये. (२) वळी आश्रवनें अजीव कया न्याये कहीयेः-जीव निश्चेमां अरुपीज छे रुपी नथी; अने आश्रवनी क्रियाना पांच भेद कह्या छे. शास्त्र सूत्र समवायांगमां. अने ते पांच भेदने रुपी कह्या छे. मिथ्यात्व, कषाय, अने मन वचनना जोगने रुपी चोफरसी कह्या छे, अने कायाना जोगने तो रुपी आठ फरसी कह्या छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक १२ में. अने अव्रत ते अपचखाणी क्रियाने रुपी कही छे.शास्त्र सूत्र ठाणायांगमां. प्रमादना पांच भेद कह्याः- मद १, विषय २, कषाय ३, निंद्रा ४ अने विकथा, ए पांच भेद रुपी छे. तेम आश्रवना पण पांच भेद रुपी छे. रुपी पुद्गल निश्चे-नयमां अजीव छेः-ए न्याये आश्रवने अजीव कहीए. (३) वळी आश्रवने अजीव कया न्याये कहीयेः-पांच इंद्रि तथा त्रण जोग मोकळा मेले ते आश्रव छे अने तेने अजीव कह्या छे अने जीवने भोग आवता कह्या छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक २५ में उद्देशे बीजे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये. (४)

वळी तेरापंथी कहे छे के " कर्मने खेंचवावाळो तथा ग्रहवावाळो आश्रवने कह्यो छे; अने कर्म खेंचवानी तथा ग्रहवानी शक्ति जीवनी छे. ए न्याये आश्रवने जीव कहीये छीए. " तेनो उत्तर-हे देवानुप्रीय! जेम चीपीयो कांटाने ग्रहे छे तेम आश्रव कर्मने ग्रहे छे. हवे चीपीयो

प्रदेशने प्रदेश कह्या, पण जीव न कह्या. ए जुओ ! जीवना विभाग छतां पण जीव न केहेवाणा. त्यारे फक्त उपयोग तेतो गुण छे. ते जीव क्यम केहेवाय ? उपयोगने तो उपयोगज कहीये. वली आश्रव तो कर्मना उदये जीवनो अशुद्ध उपयोग, ते नवां कर्मने ग्रहे तेने कहीए, जे मल-ग्रहणरुप चीगट ते आश्रवरुप वस्त्रने छे, पण आश्रव चीगटरुप वस्त्र नथी. तेम आश्रव जीवने छे, पण ते जीव नथी एम जाणवुं. वली आश्रवमां मिथ्यात-आश्रव तेतो चोफरसी पुदगल छे अने मिथ्यादृष्टी ते मिथ्यात्व वंधीत आत्मानो उपयोग छे. ए उपयोग ते तो आत्माना घरनो छे, अने मिथ्यात्व ते पुद्गलना घरनुं छे. जो जीवने उपयोगे अवगाह्या माटे जीव थाय तो, १८ पाप, वर्ण, गंध, रस, स्पर्श अने पुद्गल ए सर्व जीव थाय. वली आश्रवने खपाववो कह्यो छे. जो जीव होव तो खपाववो केम कह्यो ? अने ते खपाव्यो केम खपे ? शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १८ में. ते पाठः—

> अहं केसरंमि उज्जाणे, अणगारे तवो धणे.
> सज्झाय झाए संजुत्ते, धम्मझाणं झियायइ. ॥४॥
> अफोव मंडवंमि, झायइ जवियासवे;
> तस्सागए मिएपासं, वहेइ से नरा हिवे. ॥५॥

अर्थः—अ० अथ हवे के० केशरी नामे उ० उद्यानने विषे अ० (घर रहित) अणगार त० तप रुपी धन सहित स० स्वाध्याय झा० धर्म ध्यानादिक ध्यान सं० सहित ध० धर्मध्यान झि० एकाग्र चित्ते करी ध्यावे छे ॥ ४॥ अ० वृक्षे करी व्याप्त मं० नागरवेलना मंडपने विषे झा० धर्मध्यान ध्यावे छे ज० आश्रव खपावीने. त० ते मुनीनी पासे आव्यो मि० मृग व० जेनो वध करे छे ते, अने से० ते न० राजा (मृगनो वध करनार संजति).

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां एम कह्युं के, गर्दभाली मुनी ध्यान करे छे. ते आश्रव रुपो उपाधि खपावे छे, एवुं ध्यान करे छे. हवे

खपाववावाळो जीव छे, अने खपे ते कर्म-पुद्गल जीवने उपाधि रुप आश्रव निश्चेनयमां अजीव छे. ते आश्रव रुपी जीव ऊपना उपयोगे पुद्गलमां प्रवेश कर्यो त्यारे कर्मनुं कारण ग्रहण जोग कह्यो देखाडयुं छे; पण आश्रव जीव नथी, अजीव छे.

वळी आश्रवने अजीव कये न्याये कहीयेः-शुभाशुभ कर्म आवे तेने आश्रव कहीये, अने आवे ते कर्मरुपी पुद्गल निश्चेनयमां अजीव छे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये.(१)वळी आश्रवने अजीव कया न्याये कहीयेः-पुन अने पापने आश्रव कह्या छे, (शास्त्र सूत्र उत्राध्ययन अध्ययन २८में.)अने पुन्य पाप ते शुभाशुभ कर्म छे.ते कर्मने रुपी कह्यां छे.(शास्त्र सूत्र भगवती सतक १२ में) अने रुपी पुद्गलने बीजा शतकमां अजीव कह्या छे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये.(२) वळी आश्रवने अजीव कया न्याये कहीयेः-जीव निश्चेमां अरुपीज छे रुपी नथी; अने आश्रवनी क्रियाना पांच भेद कह्या छे. शास्त्र सूत्र समवायांगमां. अने ते पांच भेदने रुपी कह्या छे. मिथ्यात्व, कषाय, अने मन वचनना जोगने रुपी चोफरसी कह्या छे, अने कायाना जोगने तो रुपी आठ फरसी कह्या छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक १२ में. अने अव्रत ते अपचखाणी क्रियाने रुपी कही छे. शास्त्र सूत्र ठाणायांगमां. प्रमादना पांच भेद कह्याः-मद १, विषय २, कषाय ३, निंद्रा ४ अने विकथा, ए पांच भेद रुपी छे. तेम आश्रवना पण पांच भेद रुपी छे. रुपी पुद्गल निश्चे-नयमां अजीव छे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीए. (३) वळी आश्रवने अजीव कया न्याये कहीयेः-पांच इंद्रि तथा त्रण जोग मोकळा मेले ते आश्रव छे अने तेने अजीव कह्या छे अने जीवने भोग आवता कह्या छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक २५ में उद्देशे बीजे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये. (४)

वळी तेरापंथी कहे छे के " कर्मने खेंचवावाळो तथा ग्रहे वाळो आश्रवने कह्यो छे; अने कर्म खेंचवानी तथा ग्रहवानी शक्ति जीवनी छे. ए न्याये आश्रवने जीव कहीये छीए. " तेनो उत्तर.हे देवानुप्रीय! जेम पीपीळ कांदाने ग्रहे छे तेम आश्रव कर्मने ग्रहे छे; हवे, चोपोळ

प्रदेशने प्रदेश कह्या, पण जीव न कह्या. ए जुओ ! जीवना त्रिभाग छतां पण जीव न केहेवाणा. त्यारे फक्त उपयोग तेतो गुण छे. ते जीव क्यम केहेवाय ? उपयोगने तो उपयोगज कहीये. वली आश्रव तो कर्मना उदये जीवनो अशुद्ध उपयोग, ते नवां कर्मोने ग्रहे तेने कहीए, जे मल-ग्रहणरुप चीगट ते आश्रवरुप वस्त्रने छे, पण आश्रव चीगटरुप वस्त्र नथी. तेम आश्रव जीवने छे, पण ते जीव नथी एम जाणवुं. वली आश्रवमां मिथ्यात-आश्रव तेतो चोफरसी पुदगल छे अने मिथ्या द्रष्टी ते मिथ्यात्व वंधीत आत्मानो उपयोग छे. ए उपयोग ते तो आत्माना घरनो छे, अने मिथ्यात्व ते पुद्गलना घरनुं छे. जो जीवने उपयोगे अवगाह्या माटे जीव थाय तो, १८ पाप, वर्ण, गंध, रस, स्पर्श अने पुद्गल ए सर्व जीव थाय. वली आश्रवने खपाववो कह्यो छे. जो जीव होय तो खपाववो केम कह्यो ? अने ते खपाव्यो केम खपे ? शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १८ में. ते पाठः—

अह केसरंमि उज्जाणे, अणगारे तवो धणे.
सज्झाय झाण संजुत्ते, धम्मज्झाणं झियायइ. ॥४॥
अफोव मंडवंमि, झायइ ज़वियासवे;
तस्सागए मिएपासं, वहेइ से नरा हिवे. ॥५॥

अर्थः—अ० अथ हवे के० केशरी नामे उ० उद्यानने विषे अ० (घर रहित) अणगार त० तप रुपी धन सहित स० स्वाध्याय झा० धर्म ध्यानादिक ध्यान सं० सहित ध० धर्मध्यान झि० एकाग्र चित्ते करी ध्यावे छे ॥ ४॥ अ० वृक्षे करी व्याप्त मं० नागरवेलना मंडपने विषे झा० धर्मध्यान ध्यावे छे ज० आश्रव खपावीने. त० ते मुनीनी पासे आव्यो मि० मृग व० जेनो वध करे छे ते, अने से० ते न० राजा (मृगनो वध करनार संजति).

भावार्थः—हे भुवे ! आ पाठमां एम कह्युं के, गर्दनाली मुनी ... करी उपाधि टाले छे, एवुं ध्यान करे छे. हवे

वळी पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कह्योछेः-गुरु लघु पर्यव अठफरसी रुपी पुद्गल जीवने लोलीभुत जीवे ग्रह्या तेने, तथा अगुरु लघु पर्यव कारमण शरीर चोफरसो पुद्गल जीवे कर्मपणे ग्रह्या तेने जाव जीव कह्या छे. शाख सूत्र जगवती शतक बीजे उद्देशे पेहेले, खंधकजीना अधिकारमां. ते पाठः—

जेवियणंते खंदया ! जाव सअंतेजीवे अणंतेजीवे तस्सवियणं अयमठे एवं खलु जाव दव्वउणं एगेजीवे सअंते खेतउणं जीवे असंखेद्यपएसोगाढे. अत्थिपुणे सअंते कालउणंजीवे णकयाइनआसि निच्चे णत्थि पुण सेअंते जावउणंजीवे अणंताणाणपज्जवा अणंतादंसणपज्जवा अणंताचरित्तपज्जवा अणंतागुरुलहुयपज्जवा अणंताअगुरुलहुयपज्जवा णत्थिपुणसेअंते सेतं दव्वउजीवे सअंते खेतउ सअंते कालउ जीवे अणंते जावउ जीवे अणंते ॥

अर्थः—जे० जे पण वळी खं० हे खंधक ! जा० यावत स० जीव अंत सहित छे अथवा जीव अ० अंतरहित पण छे त० तेनो अ० एनो अर्थ जाणवो. ए० एम निश्चे जा० यावत् द० द्रव्यथकी ए० एक जीव स० अंत सहित छे खे० क्षेत्रथको जी० जीव अ० असंख्याता प्रदेशात्मक छे, असंख्याता प्रदेश अवगाह्या छे. अ० छे वळी ते स० अंत सहित का० कालथी जीव ण० नथी कदी थयो (एतावता अतित काले हतो, वर्तमान काले छे, अने अनागत काले रहेशे,) नि० नित्य छे. ण० नथी पुण वळी से० तेनो अंत (अनंत छे). जा० जावथकी जीव अ० णा० अनंता ज्ञानना पर्याय अ० दं० अनंता दर्शनना पर्याय अ० च० अनंता चारित्रना पर्याय अ० अनंता गुरु लघु [illegible] ने उदारिक शरीर आश्रीने, अ० अ० अनंता अगुरुलघु पर्याय [illegible] द्रव्य अथवा जीव [illegible] आश्रीने. ण० वळी तेनो अंत न [illegible]). से० ते एवी रीते द० द्र[illegible]

जी० जीव स० अंत सहित छे. खे० क्षेत्रथकी पण स० अंत सहित छे. का० कालथकी जी० जीव अ० अंत रहित छे अने भा० भावथकी पण जी० जीव अ० अंतरहित छे.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां अनंत ज्ञानना, अनंत दर्शनना अने अनंत चारित्रना पर्यायने भावजीव कह्या; अने एतो संवर, निर्जरा अने मोक्षना भेद छे. वली अनंता गुरु-लघु पर्याय, उदारीक शरीर, अठफरसी पुदगल, पुन्य, पाप, बंध, शुभाशुभ कर्मनी प्रकृति अने अगुरु-लघु पर्याय, आठ कर्म, कारमण शरिरादिक, रुपी-चोफरसी पुदगल, शुभाशुभ कर्मनी प्रकृति, ए गुरु-लघु पर्यायने तथा अगुरु-लघु पर्यायने भावजीव कह्या छे, अने आठ कर्मने कारमण शरीर कह्युं छे. तेनो शाख सूत्र भगवती शतक ८ में. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीए. वली पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कहीयेः-काया कर्मनी प्रकृति छे अने कायाने जीव कह्यो छे. शाख सूत्र भगवती शतक १३ में उद्देशे ७ में. ते पाठः—

आया भंते काए अन्नेकाए ? गो० ! आयाविकाए अन्नेविकाए. रुवि भंते! काए अरुविकाए? गो०! रुविविकाए अरुविविकाए एवं एकेक पुछा. गो०! सचित्तेविकाए अचित्तेविकाए जीवेविकाए अजीवेविकाए जीवाणविकाए अजीवाणविकाए. पुविं भंते! काए पुछा गो०! पुविंपिकाए काइयमाणेविकाए कायसमयवित्तिकंत्तेविकाए पुविंपिकाए-भिद्यइ काइयमाणेविकाएभियइ कायसमयविइकंतेविकाए; सव्वद. कइविहेणं भंते! काए पं० ? गो०! सत्तविहेकाए पं० तं० ओरालिय उरालियमिसिए वेउविय वेउवियमिसिए आहारए आहारमिसए कम्मए ॥

अर्थः—पूर्ववत् जुओ प्रश्न बोजे. पाठ्य पाने सत्यासीमें.

भावार्थः—हवे जुओ! आ पाठमां एम कह्युं के, जीवसहित कायाने जीव कहीये, अने जीव छोडया पछी मुवा कलेवरने अजीव कहीये. ते कारमण शरीर व्यवहारमां नजरे न आवे ते आश्री कायाने अरुपी कहीये. तेमज कायाने उदारिकादि शरीर आश्री रुपी पण कहीए. जीव सहित कायाने सचित्त कहीये अने जीव छोडया पछी मुवा कलेवरने अचित कहीये. जीवसहित कायाने आत्मा कहीए अने जीव छोडया पछी मुवा कलेवरने अनात्मा कहीए. ए जुओ! काया कर्मनी प्रकृति छे तेने जीव कह्यो छे. तेज रीते पुन्य, पाप अने बंध पण शुभाशुभ कर्म छे. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीये.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के " कारमण शरीरने तो सूत्रमां ठाम ठाम रुपी कह्युं छे. अहींयां कारमण शरीर आश्री कायाने अरुपी केम कही हशे?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! कारमण शरीरने सूत्रमां ठाम ठाम रुपी कह्युं छे ते तो अमे पण जाणीए छीए; पण प्रभुनां वचन सात नये करीने छे. इहां व्यवहारमां कारमण शरीर नजरे न आवे ते आश्री अरुपी कह्युं छे. जेम दस-वैकालीक सूत्रना आठमा अध्ययनमां आठ वस्तु बादर छे पण सुक्ष्म कही छे. ते पाठः—

अठ सुहुमाइं पेहाए, जाइं जाणित्तु संजए;
दयाहिगारी भूएसु, आस चिठ सएहिवा. ॥१३॥
कयराइं अठ सुहूमाइं, जाइं पुछिज्ज संजए;
इमाइं ताइं मेहावी, आइखिज्ज वियख्खणे. ॥१४॥
सिणेहं पुप्फ सुहुमंच, पाणुत्तिंग तहेवय;
पणगं बीय हरियंच, अंड सुहुमंच अठमं. ॥१५॥
एवमेआणि जाणित्ता, सव्व भावेण संजए;
अप्पमत्तो जए निच्चं, सर्व्वि.दिय समाहिए. ॥१६॥

अर्थः—अ० आठ सुक्ष्म जे आगल कहेशे ते पे० जोइने जा०

अने जीवने प्रगमे ठे. ए चार गतिनां शरीर तो अजीव ठे, तेथी पुन्य -पापनां पुजल पण अजीव ठे; पण तेना मांहे जीव ठे. ए न्याये एटला पाठमां जीव कही बोलाव्या ठे, पण पांच शरीरादिक कर्मनी प्रकृति अने पुन्य पापादिक शुजाशुज कर्म पुजल ठे ते जीव नथी." एम कहे ठे तेना उतर. हे देवानुप्रीय तमारे लेखे तो मनुष्य, तिर्यंच, गाय जेंस उंट तथा पंखी प्रमुख सर्वने जीव न केहेवा जोइए; कारण के एनी गती अने काया तो अजीव ठे अने एनामां जीव ठे, तेथी तमारे लेखे तो मिश्र केहेवा जोइए; पण जगवंते तो गाय,जेंस,पसु,ठाली,उंट तथा गाफर प्रमुखने एकांत सचित जीव कह्या ठे. बलधो सहित गाफीने मिश्र कही ठे, अने ठत्र, दंम प्रमुखने अचित कह्या ठे. तेनी शाख सूत्र अणुजोगद्वारमां: ते पाठ:—

सेकिंत्तं संजोगे? संजोगेणं चउविहे पणत्ते तं० दबसंजोगे खेत्तसंजोगे कालसंजोगे जावसंजोगे.सेकिंतंदबसजोगे३ त्तिविहे पन्नते तंजहा:-सचित्ते अचित्ते मिसए. सेकिंतंसचित्तए २ गोहिंगोमिए पसुहिंपसुइए महिसिहिं महिसिए उरणिहिं उरणीए उट्टीहिं उट्टीलावे सेतं सचित्ते. सेकित्तं अचित्ते२ ठत्तेणं ठत्ती दंमेणंदंमी पमेणं पमी घमेणंघमी सेत्तं अचित्ते. सेकितं मिसए२ हलेणं हालिए सगमेणं सागमिए रहेणं रहिए नावाए नाविए सेत्तं दब संजोगे. ॥ १ ॥

अर्थः—से० ते कया ए सं० संजोग ? सं० ते संजोग च० चार प्रकारे प० कह्या तं० ते कहे ठे:–द० ऊव्यने संजोगे खे० क्षेत्रने संजोगे का० कालने संजोगे अने जा० जावने संजोगे नाम नीपन्युं ४. से० हवे ऊव्यने संजोगे नाम निपन्युं ते शुं ? ते ति० त्रण प्रकारे प० कह्यां तं० ते कहे ठे. स० सजीव अ० अजीव अने मि० मिश्र ३. से० ते कयो सचित ऊव्य संजोग ? सचित ऊव्य संजोग ते ए. गो० जेने गाय ठे तेने

गोमान कहीये, प० पसु छे ते माटे पसुमान कहीये, म० भेंसना धणीने महिसीए कहीये, उ० बकरी (छाली) ना चारणहारने उरणीए कहीये अने उ० उंटना चारणहारने उंटवाल कहीये. से० ए सचित द्रव्यने संजोगे नाम निपन्यां जाणवां. से० ते कयो अचित द्रव्य संजोग? ते अचित्त द्रव्य संजोगे नाम निपन्यां ते ए. छ० छत्रीनो धरावनार ते छत्री-राजा. दं० दंडनो धरणहार ते दंडी. प० वस्त्रनो धरणहार ते पटी. घ० घडानो धरणहार ते घटी. सं० ए अचित्त द्रव्य संजोगी नाम जाणवां. अथ हवे से० मिश्र द्रव्य संजोगे नाम निपन्यां ते कयां? ते ए-ह० हल खेडे तेने हाली कहीए. हल अचित्त अने बलद सचित्त ए मिश्र संजोग. स० गाडी खेडे तेने सागडी कहीये. र० रथ खेडे तेने रथिक कहीये. ना० नावा (वाहाण) खेडे तेने नाविक कहीये. से० ते द्रव्य संजोगे नाम निपन्यां ते कह्यां. ॥

भावार्थः—हवे गुरु! आ पाठमां चार प्रकारनो संजोग कह्योः—द्रव्य, क्षेत्र, काल अने भाव ४. ए द्रव्य संजोगना त्रण भेदः—सचित्त, अचित्त अने मिश्र ३. हवे सचित्तना पांच भेद कह्याः—गायो चारे तेने गोवाल (गोमिक) कहीये १, पसुना धणीने पसुमान २, भेंसना धणीने महिषिए ३, छालीना (बकरीना) चारणहारने उरणीए ४ अने उंटना चारणहारने उंटी अथवा उंटवालो कहीये. ५. ए सचित्त द्रव्य-संजोगे नाम निपन्यां. हवे अचित्तना चार भेद कह्याः—छत्र धरावे तेने छत्री १, दंड धरे तेने दंडी २, वस्त्रना धरणहारने पटी ३ अने घडाना धरणहारने घटी कहीये. ४. हवे मिश्र संजोगे चार नाम निपन्यां ते कहे छेः—हल खेडे तेने हाली कहीए; हल अचित्त अने बलद सचित्त, ए मिश्र १; गाडी खेडे ते सागडी २; रथ खेडे ते रथिक ३; अने नावा खेडे ते नाविक (नावडीओ). ४. ए मिश्र संजोगे नाम निप॰

छत्र, दंरु, वस्त्र अने घट अचित्त छे ते जणी छत्री, दंरुी, परुी अने घटी ए अचित्त संजोगे नाम कह्यां. हल, गारुी अने रथ अचित्त छे तथा बलध सचित्त छे ते जणी हाली, सागरुी, रथिक अने नाविक, ए मिश्र संजोगे नाम निपन्यां कह्यां. ए जुर्ड ! गाय, जेंस, बलध प्रमुखना शरीरने अने जीवने जेलाज सचित्त कह्या. ए गाय, जेंस, बलध प्रमुखना शरीर, कर्म, पुन्य, पाप अने बंधनी प्रकृति छे अने ते पुद्गल छे, पण जीवे गह्या अने जीव सहित छे ते जणी सचित्त कह्या. सचित्त ते जीव छे ते जणी पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीए. वली जीव ग्रह्या जीव सहित पुजलने जीव-पर्यवा कह्या छे. नारकी, देवता, मनुष्य अने तिर्यंच ए चार गतिने, प्रदेशने, अवगाहना पुद्गलथी निपनी तेने, स्थितिने, पांच वर्णने, पांच रसने, बे गंधने, आठ स्पर्शने, बार उपयोगने, पांच ज्ञान अने त्रण अज्ञानने अने चार दर्शनने, ए छत्रीस बोलने जीवपर्यवा कह्या छे. शास्त्र सूत्र पन्नवणा पद पांचमें. ए जुर्ड ! अवगाहनापणे पुद्गल प्रणम्या तेने तथा वर्ण, रस, गंध, स्पर्श, पुन्य पाप अने बंधपणे प्रणम्या पुद्गद जीवे गह्या जीवने पोगसापणे लोलीजुत रह्या तेने जीवपर्यवा कह्या छे; अने जीव छोड्या पछी मिसापणे प्रणम्या वर्ण, रस, गंध अने स्पर्शने तथा वीसा पुद्गलने अजीवपर्यवा कह्या छे. ए जीव ग्रह्या पुद्गलने जीवपर्यवा कह्या. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीए. वली क्रोध, मान, माया, लोज, राग, द्वेष अने आठ कर्मने जीव समोयार कह्या छे. शास्त्र सूत्र अनुजोगद्वारमां. ए न्याये पुन्य पाप अने बंधने जीव कहीए.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के " पुन्य, पाप अने बंध तो शुजाशुज कर्म छे ते रुपी पुद्गल छे, अने जीव तो अरुपी छे. ते पुन्य पाप अने बंध रुपी छे तेने जीव शीरीते कहो छो ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! जीवने पण सरुपी कह्यो छे. सकर्मी, सरागी, सवेदी, सलेशी अने सशरीरी कह्यो छे. शास्त्र सूत्र जगवती शतक १७ में उदेशे बीजे. तेवारे तेरापंथी कहे छे के " जीवने रुप सहित कह्यो छे, पण जीव रुपी नथी.

जेम कपमाने रंग तेम जीवने शरीर, वेद, रागरुप छे तेथी सरुपी सकर्मी कह्यो छे. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! कपमाने कसुंबल रंग होय तेने कसुंबल कपमुं कहीए अने पीलो रंग होय तेने पीलुं कपमुं कहीए. जेवो कपमाने रंग होय तेवुं कपमुं कहीए. तेम कर्म सहित जीवने रुपी कहीए. वली तमे (तेरापंथी) कहो छो के " जीवने सरुपी कह्यो छे पण जीवने रुपी नथी कह्यो. " त्यारे एम तो जीवने "ज्ञान सहित" सनाणी कह्यो छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक आठमें उद्देशे बीजे तथा ३० मे तथा अनेक सूत्र-पाठमां. हवे तमारी केहेणीने लेखे तो जीवने सनाणो कह्यो तेने ज्ञान सहित कहीए; पण ज्ञानो न कहीए.

हे देवानुप्रीय ! एम केम कहो छो के, सरुपो कह्यो. तेने रुप सहित कहीए पण सरुपो न कहीए ? ज्ञान सहित कहो अने भावे ज्ञानी कहो. रुप सहित कहो अने भावे रुपी कहो. वली अनुयोगद्वार सूत्रमां भाव संजोगमां कह्युं छे के, ज्ञान सहित होय तेने ज्ञानी कहीए, समकित सहितने दर्शनी कहीए, चारित्र सहितने चारित्रीउं कहीए; अने क्रोध, मान, माया अने लोभ सहित ने क्रोधी, मानी, मायी अने लोभी कहीए. जेम रुप सहित होय तेने रुपी कहीए, अने वर्णादिक पुद्गल सहित जीवने रुपी कहीये. तेम जीव सहित पुद्गलने जीव कहीये. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीए. इत्यादिक अनेक सूत्रनी शाखे करी व्यवहार नयमां पुन्य, पाप अने बंधने दुध-पाणीना दृष्टांन्ते जीव कहीए. जेम शेर दुधमां पासेर पाणी नांखे तेने व्यवहारमां सवा शेर दुध कहीए. तेम पुद्गल जीवने लोलीभुत थया तेने व्यवहारमां जीवज कहीये. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीए.

हवे पुन्य, पाप अने बंधने अजीव कया न्याये कहीए:–पुन्य ते शुभ कर्म छे, पाप ते अशुभ कर्म छे, अने बंध ते शुभाशुभ कर्म प्रकृतिनो छे. ते कर्म रुपी पुद्गल छे. ते रुपी पुद्गलने निश्चेनयमां जीवे ग्रह्या पछी, हंसनी चांचथी दुध पाणी

अजीव कहीए. वली तेरापंथी आश्रव तत्वने एकान्त नये करी जीव कहे छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! आश्रव ते जीवनुं मूल लक्षण छे के संसार अवस्थामां रह्या जीवने उपाधिरुप छे ? ते विचारी जुओ.

वली तेरापंथी कहे छे के, "हवेली अने बारणुं ते एक, सोय अने नाकुं ते एक, तलाव अने घरनालुं ते एक, तथा नावा अने छीद्र ते एक, तेम जीव अने आश्रव एक छे." एवी कुयुक्ति देखाडे छे तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! हवेली, सोय, तलाव अने नावातो पुद्गलास्तिकाय छे अने बारणुं, नाकुं, घरनालुं अने छीद्र तो आकाशास्तिकाय छे. तेम जीवने आश्रव ए रीते प्रत्यक्ष जुदा छे. वली उत्तराध्ययनना २३ मा अध्ययननी ७३ मी गाथामां, कायारुपणी नावा कही छे, अने जीवरुपी नावनीओ कह्यो छे. कायानो जोग व्यवहारनयमां जीव छे, तेने आश्रवरुपी छीद्र छे, पण निश्चेनयमां जीव अरुपी छे तेथी तेने आश्रवरुपी छीद्र नथी. हवे जेम कायारुपणी नावा अने छीद्र व्यवहारमां एक छे, पण नावनीओ अने छीद्र एक नथी; तेम जीव अने आश्रव एक नथी. हवेली अने बारणुं व्यवहारमां एक छे, पण हवेलीनो धणी अने बारणुं एक नथी. सोय अने नाकुं व्यवहारमां एक छे, पण सोइ अने नाकुं एक नथी. तलाव अने घरनालुं व्यवहारमां एक छे, पण तलावनो धणी अने नालुं एक नथी. तेम जीव अने आश्रव एक नथी. वली कर्म-पुद्गल अने जीव ए बंनेना संजोगथी सात तत्वनां नाम बन्यां छे. तेम कर्म कायारुपी तलावमां केवल-ज्ञानरुपी रत्न ढंकायलुं छे. ते तलावमां पुद्गलास्तिकायरुपी पाणी आश्रवरुपी छीद्र करी आवे छे, तेने संवररुपी डाटो करी रोके छे, अने बंधरुप पडयुं पाणी छे तेने निर्जरारुपी (तपरुप [illegible]) बहार [illegible] उलेची काढे छे, अने मोक्षरुपी [illegible] तलाव ज्यारे सर्वथा कर्म पाणी रहित थाय त्यारे जेम [illegible] [illegible] (हीरो), चक्र, मोती अने तलाव [illegible] पोतानुं रत्न [illegible] [illegible], तेम जीव कहेवातां केवल-ज्ञानरुपी रत्न प्रगटे सिद्धगतिमां

जाय, अने पुद्गलदशा पुद्गलमां मले त्यारे सात तत्वना नामनो वि-नाश थाय. ए तलावनुं द्रष्टान्त सूत्र उत्तराध्ययनना ३० मा अध्ययन-मां छे. वली कायारुपी नावाने छीद्र छे अने कायारुपी तलावने नाखुं छे. ते काया जेम निश्चे-नयमां अजीव छे तेम आश्रवरुपी छीद्र पण अजीव छे. पाणी ते पाप, काया सहित जीव ते व्यवहार-नयमां रुपी छे ते तलाव, संवर ते पाल, अने मिथ्यात्वादिक छीद्रद्वारे करी चोफरसी शुभ अशुभ पुद्गलनो संग्रह थयो ते माटे आववुं ए क्रियानुं नामज आश्रव छे. ए जीव संबंधी पुद्गलनी करणी छे.

हवे मिथ्यात्व प्रमुख १८ पाप तो चोफरसी पुद्गल छे. तेना वि-वसायमां जीव द्रव्यनो उपयोग वर्ते तेवारे जीव अशुद्ध उपयोग नवां कर्म-पुद्गलने आकर्षे. ते आश्रव पण ए पुद्गल ग्रहण-स्वरुप करणी जीवने अशुद्ध अवस्थानी छे. ते ज्यारे शुद्ध दशा थाये त्यारे जीवनो उपयोग शुद्ध थाय अने पोताना रुपमां प्रणमे. जेम धर्मास्तीकाय पोते चालती नथी, पण जीव अने पुद्गल चाले छे तेने साहाज आपे छे. तेम विश्रसा पुद्गलना मलवा वीखरवाना प्रणाम छे. तेमां जीवनो उपयोग प्रवर्त्यो तेवारे प्रयोगसा प्रणाम थयो. जो ए जीवना उपयोगने आश्रव कहीये तो आत्मानो सहजाती गुण थाय. त्यारे तो सिद्ध द-शामां पण आश्रव केहेवो जोइए. वास्ते ए आश्रव ते पुद्गलनोज स्व-भाव छे. वली द्रव्य छ अने गुण छ छे. तेमां एकेक द्रव्यने एकेक गुण, ते सर्व द्रव्यने सहजाती छे. हवे जीव-द्रव्यने कर्मनो कर्त्ता ठरावीए तो जीव उपयोगी छे; पण एक द्रव्यमां उपयोग अने कर्त्ता ए बे गुण न होय. एक द्रव्यमां एकज गुण होय. ए निश्चयनयनुं स्वरुप जाणवुं; अने व्यवहारनयमां आत्मा कर्त्ता केहेवाय, ए पण स[illegible] कर्त्ता छे, पण मुल रागादिक रुपक्ष पुद्गल जनि[illegible] [illegible]ना कर्मोने पण ग्रहे छे. ते पण [illegible] [illegible] छे. [illegible] पुद्गल पुद्गलने ग्रहे ए

व्यवहार-नय; पण मुल पुद्गलनो संगत ठे तेथी जीव-द्रव्यनी बे दशा ठे. संसारिक अने सिद्ध. तेमां एवंभुत-नयनो धणी शुद्ध जीव दशा सिद्धनी तेज शुद्ध माने; अने नैगमादिक-नय ठे ते अशुद्ध वस्तु शुद्ध सत्ताना अंश सहित होय ते वस्तुने पण शुद्ध वस्तु माने. जेम निगोद वासी जीव ठे तेने पण नैगमनय-मतानुसारो सिद्ध समान माने ठे, तेम जीव ग्रह्या पुद्गलने जीव गणीए. ए न्याये पुन्य, पाप, आश्रव अने बंध एने पण जीवे संग्रह्या ते माटे जीव गणीये. ए पण वली जीवे बांध्या ठे. ते लेखे जे प्रयोगसा पुद्गल, इंद्रिय–विषय, कषाए अने जोग प्रमुख सर्वने जीव कहीये; केमके जेम नालुं आवता पाणीनुं आधारभुत थयुं तेम थालुं पण आधारभुत ठे. पाणी तेज सद्भावे वर्ते ते. तेमज पापरुपी पाणो आवतां ग्रहणद्वारे जीवे ग्रह्या पठी अशुभपणे प्रणम्युं त्यारे बंध नावे रणुं. हवे ए आश्रवमां अने बंधमां शुं फेर ? आश्रव ग्रहण समये प्रत्यक्ष ठे अने बंध अपढम समये सिद्ध ठे. जेम नालानुं अने मांहोलुं पाणो एक ठे तेम पुन्य, पाप आश्रवदशामां अने बंधदशामां एक रुप ठे. वली तेरापंथी आश्रव कर्म ग्रहण रुप अशुद्ध उपयोगने जोर माने ठे. ते उपर सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन अठावीसमानी गाथा बतावे ठे. ते पाठः—

वत्तणा लक्खणोकालो, जीवो उवओग लक्खणो;
नाणेणं दंसणेणंच सुहेणय दुहेणय. ॥ १० ॥
नाणंच दंसणं चेव, चरित्तंच तवोतहा;
विरियं उवओगोय, एवं जीवस्स लक्खणं. ॥ ११ ॥

अर्थः—व० हेमंत रुतु प्रमुख रुतुने विषे शितादिक प्रवर्ते ते वर्तमान कालनुं ल० लक्षण. जो० जीवने उ० ज्ञानना उपयोगनुं लक्षण ना० ज्ञाने करी दं० दर्शने करी सु० सुख वेदवे करी दु० दुःख वेदवे करी, वंने जाणीने ना० ज्ञान अने दं० दर्शन चे० निश्चे च० चारित्र अने त० तप, तेमज वि० समर्थाइ उ० ज्ञानादिकनो उपयोग ए० ए

पूर्वोक्त जे ज्ञानादिक कह्या ते जी० जीवनुं ल० लक्षण जाणवुं.

भावार्थः—आ पाठना न्याये उपयोग ते जीवनो गुण छे, अने गुण ते द्रव्यमां अंतर भवे. ते माटे आश्रवने जीव कहीये छीए. एम तेरापंथी कहे छे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! द्रव्य छे ते गुण सहित वर्ते छे. ते द्रव्य अने गुण जुदा नथी, पण द्रव्य द्रव्यभावे अने गुण गुणभावे रह्या छे. वली जीवना जे जे गुण छे ते मांहेला जे कोइ गुण सिद्ध अवस्थामां रहे, ते तो द्रव्यनो सहजाति गुण कहेवाय; अने संसार अवस्थामां जे जे गुण अशुद्ध उपयोगे समल भावे छे, ते ते विजातिय गुण केहेवाय; कारण के शुद्ध अवस्था आव्याथी उपयोग ते उपयोगमां समाय, अने पुद्गलकृत चेष्टा ते पुद्गलमां मले. ए बेहु जुदा छे. वली जीव-द्रव्यना मुख आठ गुण छे तेने आठ कर्म आवर्या छे. ते कर्म क्षय थयाथी गुण प्रगटे ते आत्माना सहजाति गुण जाणवा. ज्ञानावरणी-कर्मने क्षये अनंतगुण ज्ञान प्रगटयुं १, दर्शनावरणीने क्षये अनंत दर्शन प्रगटयुं २, वेदनीने क्षये अव्याबाध सुख प्रगटयुं ३, मोहनीकर्मने क्षये स्वाभाविक सम्यक् चारित्र प्रगटयुं ४, आयुष्यने क्षये अनंत स्थिति प्रगटी ५, नामकर्मने क्षये अमूर्तिकपणुं प्रगटयुं ६, गोत्र-कर्मना क्षये अगुरु लघुपणुं ७ अने अंतराय कर्मना क्षये अनंत पंडीत वीर्य गुण प्रगटयो ८. ए आठ गुण प्रगटया ते आत्माना सहजाति गुण छे. ते एकएकथी मलो रह्या छे, पण गुण छे ते द्रव्य थकी जुदा नथी. हवे ए पूर्वोक्त गुणने जीवना गुण कहीए; पण संपूर्ण जीव द्रव्य न कहीये.

जेम सूत्र भगवतीना सोलमा शतकमां, गौतमस्वामीए पुछयुं के, हे भगवान ! पुर्वादिक दस दिशाने अंते " जीवा, जीवदेसा, जीवपएसा, " ए त्रण मांहेलुं शुं पामीए ? तेवारे श्री वीर प्रभुए कयुं के, हे गौतम ! पुर्वादिक दसदिशाने अंते जीव नथी, पण जीवना देश अने जीवना प्रदेश छे. तेनो घणो विस्तार छे. इहां प्रभुए जीवना

अने आश्रव बंने अजीव पुद्गल छे. ते बंनेने विषे उठाण, कर्म, बल, वीर्य, पुरुषाकार अने प्राक्रम जीवना छे; पण ते मुलगा बंने अजीव छे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये. वली सूत्र जगवतीजीमां आश्रवना पांच जेदने रुपी कह्या छे. ते रुपी पुद्गल जीवने ज्यां सुधी लोली जुत रहे त्यां सुधी व्यवहारमां तेने जीव कहीये, अने जीव छोड्या पछी निश्चेनयमां अजीव कहीये. वली आश्रवने अने आश्रवना पांच जेदने सूत्रमां कोइ ठेकाणे अरुपी कह्या नथी.

तेवारे तेरापंथी कहे छे के, "मिथ्याड़ष्ट अरुपी छे. तेथी आश्रव अरुपी तथा जीव कहीये छीए." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! प्रथम तो मिथ्याड़ष्टने आश्रव सूत्रमां क्यांय कह्यो नथी. एतो मिथ्यात्व धार्युं तेथी मिथ्याड़ष्टी नाम जीवनुं छे. जेम दंम धार्यो तेने दंमी कहीये, छत्र धार्युं तेने छत्री कहीये अने पुद्गल धार्युं तेने पुद्गली कहीये. शाख सूत्र जगवती शतक ८ में उद्देशे १० मे. हवे जेम दंम, छत्र अने पुद्गल, ए त्रणे अजीव छे तेम मिथ्यात्व अने आश्रव अजीव छे; अने जेम दंमी, छत्री अने पुद्गली नाम जीवनुं छे तेम मिथ्यात्व धार्युं तेथी मिथ्याड़ष्टी नाम जीवनुंज छे; पण मिथ्याड़ष्टी आश्रव नथी. मिथ्यात धंधीत् जीवनो उपयोग क्षयोपशम जाव, तेने मिथ्याड़ष्टी कहीये. वली तेरापंथी कृत तेर द्वारमां आश्रवमां बे जाव कह्या छे. उदय अने प्रणामिक; पण सूत्र अनुयोगद्वारमां मिथ्याड़ष्टीने क्षयोपशम जावे कही छे. हवे जुओ! तेरापंथीओनी बुद्धिनी अजीरणता, के आश्रवमां क्षयोपशम जाव तो मानता नथी अने मतने लीधे मिथ्याड़ष्टी क्षयोपशम जावे छे तेने आश्रव कहे छे.

वली तेरापंथी एम कहे छे के, "कषाय अने जोग आश्रव छे अने तेने आत्मा कही छे. ते आत्मा अरुपी छे. ए न्याये आश्रवने अरुपी तथा जीव कहीये छीए." तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! तमे आत्मा नाम एकान्त अरुपीनुं कहो छो, पण सूत्र जगवतीमां रत्नप्रभादिक पृथ्वीने तथा घणी जीव पुद्गलने आत्मा कही छे. शतक १२ मे उद्देशे १० मे.

तमे आत्माने एकान्त अरूपी केम कहो छो? वळी कषाय अने जोगने आत्मा कही तेथी ते अरूपी छे एम तेरापंथी कहे छे, पण ते जुठुं छे; कारण के सूत्रमां कषाय-आत्माने तथा जोग-आत्माने अरूपी क्यांय कही नथी. कषाय तथा जोग रुपी पुद्गल जीवने ज्यां सुधी लोली जुत रहे त्यां सुधी आत्मा शब्दे पुन्य पापनी पेरे व्यवहारमां जीव कहीये, अने निश्चेनयमां जीव छोड्या पछी अजीव कहीये. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये. (१) वळी आश्रवने अजीव कया न्याये कहीएः-आश्रव छोडवा योग्य छे, कारण के जीव सिद्धगतिमां जाय त्यारे आश्रवने अहिंज छोडी जाय छे. हवे जीवथी छुटे ते कर्म पुद्गल निश्चेनयमां अजीव छे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये. (२) इत्यादिक अनेक सूत्रनी शाखे करी निश्चे-नयमां आश्रवने अजीव कहीये.

हवे व्यवहारनयमां आश्रवने जीव कया न्याये कहीएः-त्रण उपरली नय उदयभावना जोगथी जीवना अशुद्ध उपयोगने आश्रव माने, पाधाने द्रष्टान्ते. ते उपयोग आत्मा छे अने आत्मा नाम जीवनुं छे. ए न्याये आश्रवने जीव कहीये. (१) वळी आश्रवने जीव कया न्याये कहीयेः-आश्रव जीवनुं लक्षण छे, आश्रवनो कर्ता जीव छे, अने आश्रव जीवपणे प्रणम्यो छे. ए न्याये आश्रवने जीव कहीये. (२) बाकी उदाहरण पुन्य पापनी पेरे जाणवां.

हवे संवरने जीव कया न्याये कहीयेः-भाव संवर ते उपरली त्रण नय जीवना उपयोगने संवर माने छे, पाधाने द्रष्टान्ते. ते उपयोग आत्मा छे अने आत्मा नाम जीवनुं छे. ए न्याये संवरने जीव कहीए. (१) वळी संवरने जीव कया न्याये कहीएः—संवर जीवनुं स्वरूप छे, अने संवरनो कर्ता जीव छे. ए न्याये संवरने जीव कहीये. (२) वळी संवरने जीव कयां न्याये कहीयेः—संवरनी क्रिया पांच भेदे. समकित १, व्रत २, अप्रमाद ३, अकषाय ४ अने अजोग ५. शाख सूत्र समवायांगजी. ए पांच भेदने जीवनी पर्याय कही छे. शाख सूत्र भगवती शतक बीजे उद्देशे पेहेले, खंधकजीना अ[illegible] अनंता ज्ञानना पर्याय

अनंता दर्शनना पर्याय अने अनंता चारित्रना पर्यायने भावजीव कह्यो छे. तेने व्यवहारनयमां जीव कहीये, अने निश्चे-नयमां पर्यायने पर्याय कहीये, पण जीव न कहीये. शाख सूत्र भगवती शतक बीजे उ. दसमे ते पाठः—

एगे भंते! धम्मत्थिकायप्पदेसे धम्मत्थिकाएत्ति वत्तव्वंसिया? गो० ! णो इणट्ठे समट्ठे. एवं दोण्णि तिण्णि चत्तारि पंच छ सत्त अट्ठ नव दस संखेज्जा असंखेज्जा भंते ! धमत्थिकाए-पएसा धमत्थिकाएत्ति वत्तव्वंसिया ? गो० ! णो तिणट्ठे-समट्ठे. एगपदेसूणे-वियणं भंते ! धमत्थिकाए धमत्थिका-एत्ति वत्तव्वंसिया ? गो० ! णो तिणट्ठे समट्ठे. सेकेणट्ठेणं भंते ! एवं वुच्चइ एगे धम्मत्थिकायपएसे नो धम्मत्थिकाएत्ति वत्तव्वंसिया जाव एगपदेसूणे-वियणं धम्मत्थिकाए नो ध-म्मत्थिकाएत्ति-वत्तव्वंसिया ? सेणूणं गो० ! खंडेचक्के सगले-चक्के ! भगवं ! नो खंडेचक्के सगलेचक्के. एवं छत्ते चम्मे दंडे दूसे आउहे मोयए. से तेणट्ठेणं गो० ! एवंवुच्चइ एगे धम्मत्थिकायपएसे णोधम्मत्थिकाएत्ति-वत्तव्वंसिया जाव एग-पदेसूणे-वियणं-धम्मत्थिकाए नो-धम्मत्थिकाएत्ति-वत्तव्वंसिया. से किं खाइएणं भंते ! धम्मत्थिकाएत्ति-वत्तव्वंसिया गो० ! असंखेज्जा धम्मत्थिकायपएसा ते सव्वे कसिणा पडिपुण्णा निरवसेसा एगग्गहणगहिया एसणं गोयमा ! धम्मत्थिका-एत्ति-वत्तव्वंसिया एवं अहम्मत्थिकाएवि आगासत्थिकाए जीवत्थिकाए पोग्गलत्थिकाएवि एवंचेव णवरं तिण्हंपि पएसा अणंता भाणियव्वा सेसं तंचेव. ॥

अर्थः—[illegible] हे भगवन्! [illegible] धर्मास्तिकायनो प्रदेश [illegible]

गोतम! णो० ए अर्थ समर्थ नही युक्त नही. ए० एम दो० बे ति० त्रण च० चार प० पांच छ० छ, सात, आठ, नव, दस सं० संख्याता अने अ० असंख्याता नं० हे नगवान! ध० धर्मास्तिकाय-प्रदेशने ध० धर्मास्तिकाय व० एवुं केहेवाय? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम! णो० ए अर्थ समर्थ नही. ए० एक पण प्रदेशे उंणो नं० हे नगवान! ध० धर्मास्तिकायने ध० धर्मास्तिकाय व० एवुं केहेवाय? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम! णो० ए अर्थ समर्थ नही. तेवारे गौतम स्वामी वली कहे छे. से० ते शा अर्थे नं० हे नगवान! ए० एम कह्युं ए० एक धरमास्तिकायनो प्रदेश नो० धर्मास्तिकाय न केहेवाय. जा० यावत् ए० एक पण प्रदेशे उंणो ध० धर्मास्तिकाय होय तेने नो० धर्मास्तिकाय एवुं केम न केहेवाय? इति प्रश्न. उत्तर. से० ते निश्चे गो० हे गौतम! खं० चक्रना खंमने चक्र कहीये के स० सघला चक्रने चक्र कहीये? एवुं वचन नगवंते पुछयुं त्यारे गौतम बोल्या. च० हे नगवान! नो० चक्रना खंमने चक्र न कहीये. स० संपुर्ण चक्रने चक्र कहीए. ए प्रथम द्रष्टान्त. ए० एम छ० छत्रना खंमने च० चमरना खंमने दं० दंमना खंमने छु० वस्त्रना खंमने आ० आयुधना खंमने अने मो० एम मोदकना खंमने मोदक कहीये के संपुर्ण मोदकने मोदक कहीये? त्यारे गौतम बोल्या-मोदकना खंमने मोदक न कहीए, पण संपुर्ण मोदकने मोदक कहीये. एम पूर्वोक्त सर्व द्रष्टान्तमां जाणवुं. से० ते माटे गो० हे गौतम! ए० जेम चक्रना खंमने खंमज कहीये पण चक्र न कहीए तेम ए० एक धर्मास्तिकाय प्रदेशने णो० धर्मास्तिकाय न केहेवो. इत्यादिक सघला चक्रने चक्र कहीये. ते अर्थे हे गौतम! एम कह्युं. जा० यावत् ए० एक प्रदेशे उंणो धर्मास्तिकाय होय तेने पण नो० धर्मास्तिकाय न कही. ए निश्चे-नयना मते कह्युं; पण व्यवहारनयना मते एक पण प्रदेशे करी न्युन वस्तु होय तेने वस्तुज कहीये. जेम खांमा घमाने घमोज कहीये. तेमज छेया कानना कुतराने कुतरोज कहीये. से० ते शा माटे नं० हे नगवान! ध० धर्मास्तिकाय एवुं केहेवाय? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम! अ० अ-

संख्याता ध० धर्मास्तिकायना प्रदेश, ते स० सर्व कसीण समग्र प० प्रतिपूर्णक आत्म स्वरुपे विकल्पे नही. ते पण नि० प्रदेशान्तरथी पण स्वभावे करी हीन नही एटले एक प्रदेशनो पण अंतर नही. ए० एक शब्दे धर्मास्तिकाय एवा लक्षणे करी जे सर्व शब्द एकार्थ छे ए० एने गो० हे गोतम ! ध० धर्मास्तिकाय कहीये. अहीयां ए भावार्थ. धर्मास्तिकायना असंख्यात प्रदेश छे ते मांहीलो एक पण प्रदेश उंगो होय तेने धर्मास्तिकाय न कहीये. ए० एम अ० अधर्मास्तिकायनुं पण स्वरुप धर्मास्तिकायनी पेरे जाणवुं. आ० आकाशास्तिकाय जी० जीवास्तिकाय अने पो० पुद्गलास्तिकाय पण ए० एमज धर्मास्तिकायनी पेरे जाणवी. ए० पण एटलुं विशेष के ति० धर्मास्तिकाय अने अधर्मास्तिकाय ए बेहना प्रत्येके अ० असंख्याता (अनंता) प्रदेश जा० केहेवा अने ए त्रणना अनंता प्रदेश केहेवा से० शेष तं० तेमज जाणवुं.

भावार्थः—हवे आ पाठमां एम कह्युं के, एक प्रदेशने तेमज बे त्रण यावत् संख्याता असंख्याता प्रदेशने पण धर्मास्तिकाय न कहीए. तेमज एके प्रदेश उणो होय तेने धर्मास्तिकाय न कहीए. असंख्याता धर्मास्तिकायना संपूर्ण प्रदेश (एके प्रदेश उणो नही ते प्रतिपूर्ण) द्रव्य, क्षेत्र, काल, भाव, गुण अने पर्याय सर्व एक ग्रहणे ग्रह्या तेने धर्मास्ति-काय कहीये. एम धर्मास्ति-कायने, आकाशास्तिकायने अने जीवास्तिकायने एमज केहेवी.

हवे जुओ ! अहींयां एम कह्युं के, एक पण प्रदेश उणो होय तेने जीव न कहीए; पण संपूर्ण प्रतिपुर्ण प्रदेश गुण पर्याय करी सहित होय तेने जीव कहीये. आ पाठमां एक पण प्रदेश उणो होय त्यां सुधी अशुध द्रव्यने द्रव्यमां न गणवो; त्यारे जे वस्तु (उपयोग ते) मुख्यगोण त्र गुण छे तेने एकान्त नये जीव शी रीते कहीये ? वळी जे बार उपयोगने आत्मा कह्यो छे, ते तो आत्माए करी जीवपणुं (चेतन्यपणुं) जणावे छे. इहां जीवने अने उपयोगने न्यारो कह्यो छे, तेने जीव केम कहीये ? पर्यायने पर्यायज कहीये. मनुष्य अने वृक्षनी छायाना दृष्टान्ते. मनुष्य अने वृक्षनी छाया कहीये, पण छायाने मनुष्य के वृक्ष न कहीये.

तेम जीवना गुणपर्यायने गुणपर्यायज कहीये, पण जीव न कहीये. वळी नेगमादिक नयना मते जेम अंश वस्तुने वस्तु माने, तेम नैगम व्यवहारनयमां पर्यायने जीव कहीये. ए न्याये संवरने जीव कहीये.

हवे संवरने अजीव कया न्याये कहीयेः-निश्चेनयमां कर्मने रोक्यां तेने संवर कहीये. रोक्यां ते कर्म-पुद्गल अजीव छे. ए न्याये संवरने अजीव कहीये. संवरनो कर्ता जीव छे, क्रिया पर्याय छे, अने कर्मपणुं ते अजीव छे. जीवने तो संवुडो कहीये, अने कर्म रोक्यां तेने संवर कहीये. कोइ कहे छे के, संवरना पांच भेदने संवर कहीये, पण एम नथी; कारण के समकित तो पांच स्थावर वरजी उगणीस दंडकमां पावे; पण कर्म रोक्यां नहीं तेथी मनुष्य तिर्यंच विना वावीस दंडकने असंवुडा कह्या छे. शाख सूत्र भगवती शतक १६ में उद्देशे छठेः—

जीवाणं भंते ! किं संवुडा असंवुडा संवुडासंवुडा ? गो० ! जीवा संवुडावि असंवुडावि संवुडासंवुडावि एवं जहा सुत्ताणदंडओ तहेव भाणियव्वो. ॥

जी० जीव भं० हे भगवान ! किं० शुं ? सं० संव्रत अ० असंव्रत के सं० संव्रता संव्रत ? (संव्रत एटले संवरवंत, असंव्रत एटले संवर रहित अने संव्रतासंव्रत एटले संवर रहित तथा संवर सहित) इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! जी० जीव सं० संव्रत पण होय अ० अ-असंव्रत पण होय अने सं० संव्रतासंव्रत पण होय. ए० एवी रीते ज० जेम पूर्वे सूत्रमां सु० सुतानो दंडक कह्यो त० तेम ए पण भा० केहेवो.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां कह्युं छे के, तिर्यंच अने मनुष्य वर्जीने वावीस दंडकने समकित छतां पण व्रत नही तेथी असंवुडा कह्या छे. जेने मिथ्यात अने अव्रत प्रमुख पापना सर्वथा त्याग होय तेने बाल-पंडीत कह्या छे, अने जेने एके पापनो त्याग न होय तेने अव्रति बाल कह्या छे. वळी मनुष्य अने तिर्यंच विना वावीस दंडकने अधर्मी कह्या छे. शाख सूत्र भगवती शतक सत्तरमें उद्देशे बीजे. ए जुओ ! कर्म

संख्याता ध० धर्मास्तिकायना प्रदेश, ते स० सर्व कसीए समग्र प
प्रतिपूर्णक आत्म स्वरुपे विकल्पे नही. ते पण नि० प्रदेशान्तरयी प
स्वजावे करी हीन नही एटले एक प्रदेशनो पण अंतर नही. ए० ए
शब्दे धर्मास्तिकाय एवा लक्षणे करी जे सर्व शब्द एकार्थ ठे ए० ए
गो० हे गौतम ! ध० धर्मास्तिकाय कहीये. अहीयां ए जावार्थ. धर्मा
स्तिकायना असंख्यात प्रदेश ठे ते मांहीलो एक पण प्रदेश उंणो होय
तेने धर्मास्तिकाय न कहीये. ए० एम अ० अधर्मास्तिकायनुं पण स्व
रुप धर्मास्तिकायनी पेरे आणवुं. आ० आकाशास्तिकाय जी० जीवा
स्तिकाय अने पो० पुद्गलास्तिकाय पण ए० एमज धर्मास्तिकायनी पे
जाणवी. ण० पण एटलुं विशेष के ति० धर्मास्तिकाय अने अधर्मास्ति
काय ए बेउना प्रत्येके अ० असंख्याता (अनंता) प्रदेश जा० केहेवा
अने ए त्रणना अनंता प्रदेश केहेवा से० शेष तं० तेमज जाणवुं.

जावार्थः—हवे आ पाठमां एम कह्युं के, एक प्रदेशने तेमज बे
त्रण यावत् संख्याता असंख्याता प्रदेशने पण धर्मास्तिकाय न
कहीए. तेमज एके प्रदेश उंणो होय तेने धर्मास्तिकाय न कहीए.
असंख्याता धर्मास्तिकायना संपूर्ण प्रदेश (एके प्रदेश उंणो नही ते
प्रतिपूर्ण) द्रव्य, क्षेत्र, काल, जाव, गुण अने पर्याय सर्व एक महणो
ग्रह्या तेने धर्मास्ति-काय कहीये. एम धर्मास्ति-कायने, आकाशास्ति-
कायने अने जीवास्तिकायने एमज केहेवी.

हवे जुठ ! अहींयां एम कह्युं के, एक पण प्रदेश उंणो होय तेने
जीव न कहीए; पण संपूर्ण प्रतिपुर्ण प्रदेश गुण पर्याये करी सहित
होय तेने जीव कहीये. आ पाठमां एक पण प्रदेश उंणो होय त्यां सुधी
प्रभुए द्रव्यने द्रव्यमां न गण्यो; त्यारे जे वस्तु (उपयोग ते) मुख्यगोज
ज गुण ठे तेने एकान्त नये जीव शी रीते कहीये ? वली जे वार उप-
योगने आत्मा कह्यो ठे, ते तो आत्माए करी जीवपणुं (चैतन्यपणुं)
जणावे ठे. इहां जीवने अने उपयोगने न्यारो कह्यो ठे, तेने जीव केम
कहीये ? पर्यायने पर्यायज कहीये. मनुष्य अने वृक्षनी गयाना दृष्टान्ते.
मनुष्य अने वृक्षनी गया कहीये, पण गयाने मनुष्य के वृक्ष न कहीये.

तेम जीवना गुणपर्यायने गुणपर्यायज कहीये, पण जीव न कहीये. वळी नैगमादिक नयना मते जेम अंश वस्तुने वस्तु माने, तेम नैगम व्यवहारनयमां पर्यायने जीव कहीये. ए न्याये संवरने जीव कहीये.

हवे संवरने अजीव कया न्याये कहीयेः-निश्चेनयमां कर्मने रोक्यां तेने संवर कहीये. रोक्यां ते कर्म-पुद्गल अजीव छे. ए न्याये संवरने अजीव कहीये. संवरनो कर्ता जीव छे, क्रिया पर्याय छे, अने कर्मपणुं ते अजीव छे. जीवने तो संवुडो कहीये, अने कर्म रोक्यां तेने संवर कहीये. कोइ कहे छे के, संवरना पांच भेदने संवर कहीये, पण एम नथी; कारण के समकित तो पांच स्थावर वरजी ऊगणीस दंडकमां पावे; पण कर्म रोक्यां नहीं तेथी मनुष्य तिर्यंच विना बावीस दंडकने असंवुडा कह्या छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक १६ में उद्देशे छठेः—

जीवाणं भंते ! किं संवुडा असंवुडा संवुडासंवुडा ? गो० ! जीवा संवुडावि असंवुडावि संवुडासंवुडावि एवं जहा सुत्ताणदंडउ तहेव भाणियव्वो. ॥

जी० जीव भं० हे भगवान ! किं० शुं ? सं० संव्रत अ० असंव्रत के सं० संव्रता संव्रत ? (संव्रत एटले संवरवंत, असंव्रत एटले संवर रहित अने संवतासंव्रत एटले संवर रहित तथा संवर सहित) इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! जी० जीव सं० संव्रत पण होय अ० अ-असंव्रत पण होय अने सं० संव्रतासंवत पण होय. ए० एवी रीते ज० जेम पूर्वे सूत्रमां सु० सुत्तानो दंडक कह्यो त० तेम ए पण भा० केहेवो.

भावार्थः—हवे जुओ ! आ पाठमां कह्युं छे के, तिर्यंच अने मनुष्य वर्जीने बावीस दंडकने समकित छतां पण व्रत नहीं तेथी असंवुडा कह्या छे. जेने मिथ्यात अने अव्रत प्रमुख पापना सर्वथा त्याग होय तेने बाल-पंडीत कह्या छे, अने जेने एके पापनो त्याग न होय तेने अव्रति बाल कह्या छे. वळी मनुष्य अने तिर्यंच विना बावीस दंडकने अधर्मी कह्या छे. शास्त्र सूत्र भगवती शतक सत्तरमें उद्देशे बीजे. ए जुओ ! कर्म

कर्मपणे रह्या छे. ए द्रव्यना साह्यजथी नाम थयां छे. तेथी ए द्रव्यने जीवना पर्याय कहीये. संवरे आवतां कर्म रोक्यां, निर्जराए आगलां कर्म देशथकी तोड्यां अने मोक्षे सर्वथा कर्म पुद्गलने जीवथी दूर कर्यां. ए पण ए द्रव्यना साह्यजथी पर्यायथी नाम निपन्यां छे तेथी जीव अजीव सीवायना सात तत्वने जीव अजीवनी पर्याय कहीये.

वली सूत्र पन्नवणा पद पांचमें छत्रीसमा बोलने जीव पर्याय कह्यो छे. द्रव्य, प्रदेश, पांच वर्ण, पांच रस, बे गंध, आठ स्पर्श, बार उपयोग, पुद्गलथी निपनी अवगाहना अने आउखानी स्थिति, ए छत्रीस बोलने जीव पर्याय कह्या छे. तेमां केटलाक संवर, निर्जरा अने मोक्षना भेद छे अने केटलाक पुन्य, पाप, आश्रव अने बंधना भेद छे; तेथी सात तत्वने जीव अजीवनी पर्याय कहीये. जीव अजीवना संजोगे सात तत्व निपन्या छे, तेथी तेनाज पर्याय कहीये, पण न्यारा वहेंचाय नही. ते उपर दृष्टान्त. जेम कोलणे कोलीनो नातो कीधो. ए बंनेना संजोगथी सात संतान उपन्यां ते वहेंचवाने दृष्टान्ते. जेम बंनेना जेटला अंश ते न्यारा वेहेंची शकाय नही, तेम सात तत्व जीव अजीवना संजोगथी निपन्या; पण न्यारा न्यारा वेहेंची शकाय नही. ते माटे तेने जीव अजीवनी पर्याय कहीये. हवे जो एकला जीवने सात तत्व कहीये तो सिद्धमां पण केहेवा जोइए; अने जो एकला अजीवनां सात तत्व कहीये तो जीव विना पुद्गलमां पण केहेवा जोइए, पण एम नथी. जीव अजीव बंनेना संजोगनेज तत्व कहीये.

तेरापंथी तेरापंथी एम कहे छे के "रास बे कही छे. जीवरास १, अने अजीवरास २. तेमां नव तत्व कइ राशमां छे?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! जीवने जीव अने अजीव ते अजीव. बाकी सात तत्व. तेनां केटलाक वहुलतामां अने केटलाक मुख्यतामां जीवद्रव्यना गुण छे. (संवर, निर्जरा अने मोक्ष) तेम पुन्य, पाप, आश्रव अने बंध, ते विवेचनमां अजीव छे, अने जीवनी साथे छे तेथी व्यवहारनयमां जीव छे. वली स्यात् तत्वनां कथेन छे ते जीवना धर्मो छे. जेम एक आंबानुं

वृक्ष छे अने एक सीमको छे. हवे जे वृक्षनी छाया छे ते वृक्षना गुणमां छे, पण छायारुप कोइ त्रीजुं वृक्ष नथी. वृक्ष ते तो द्रव्य अने गुण ते छाया. वळी जेम पत्र फुलादिक सहित एकज वृक्ष छे, तेम गुण पर्याय सीधे एकज जीवद्रव्य छे. जेम जीव द्रव्य तेतो वस्त्र, अने तेनो गुण ते स्वेतादिकवर्ण, अने पर्याय ते दोरा, अने रागादिक चिगट ते मल प्रकृति रुप आश्रव, अने पुन्य पाप ते रज, निधत ते बंध, साबु पाणी ते संवर, अने शुद्ध दशा उज्वलता ते आत्मेपज्ञाव; ए सर्व गुण पर्याय ते वस्त्रने छे, पण पूर्वोक्त गुण पर्याय वस्त्र नथी. तेम ए सात तत्त्व जीवने छे, पण ए एकला जीव नथी.

वळी तेरापंथी कहे छे के, "जीव अजीवनी राश बे छे, पण पर्जरा क्यां कह्या छे ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! निश्चेनयमां राश बे छे तेम तत्व पण बेज छे. जीव अने अजीव. हवे व्यवहार-नय तो जीव अने अजीव बंनेना व्यापारने कहीये, अने निश्चेनय जीव अजीवनो संयोग विखरी न्यारो थाय तेने कहीए. एक जीव अने आठ अजीव एकान्त माने ते निश्चेनयवादी. ते एकान्त-नयवादी प्रथम गुणठाणा वर्ति जाणवो. वळी आठ जीव अने एक अजीव एकान्त माने ते व्यवहारनय वादी. ए एकान्त-नयवादी प्रथम गुणठाणावर्ति जाणवो. वर्तमान व्यवहारनय भेला माने, अने वर्तमान ते निश्चय आश्री न्यारा माने, इत्यादिक यथायुक्त नय निक्षेपा सहित वचन कहे तेनां वचन प्रमाण छे; पण नय विना वचन अप्रमाण छे. तेनी शाख सूत्र अनुयोगद्वार.

हवे अहियां नव तत्व उपर अनेक नय संक्षेपथी उतारी देखाडी छे. छतां विस्तारथी जाणवानी इच्छा होय तेमणे स्वामीजी महाराज श्री १००० श्री त्रीकमदासजी महाराज कृत 'तत्त्व-शोधक' ग्रंथथी जाणी लेवुं. जदपि एटलुं न धारी शके तो ए [illegible] नवतत्वनं निसंकंज्झं जिणेहिं पवेइयं एवं मणे ज्झा [illegible] आराहगा नवइ." एज अपागमे अरिहंतदेव [illegible] गुरुजन्मे [illegible] मणपरोना गुंथयाथो.

स्वामीने अने जंबुस्वामी प्रभवादिकने परुपवाथी. एज परंपरागमे ते पुज्यजी श्री १००० श्री बुधरजी, कुशलोजी, गुमानचंदजी अने रतनचंदजीना परुपवाथी. इति सिद्धान्तसार समाप्त.

दुहा.

सासन मंडन मुकुट मणी, ज्ञानचंद गुरु साज;
पाषंड मत खंडन करन, ज्यु मृग ने हरि गाज. १
तस लघु भ्राता दीपतो, तेजस्वी दुर गेश;
संघ रख्यो निज ऊदृमे, तपीया तेज दिनेश. २
तास शिष्य जगमें प्रगट, दुलीचंद रतनेश;
वदन कमल सरस्वति वसे, बोल बोलमें रेश. ३
तास पसाये ए रच्यो, ग्रंथ सिद्धांतजुसार;
कनिराम चित्त चुंपसुं, तम खंडन दिनकार. ४
संवत उगणीसें ठके, मृगसर शुद रवीवार
गाम पिंपाडमें सही थयो, ग्रंथ सिद्धांतजुसार. ५

उंश बंश शिर मुकुट हे, श्रावक गुणे प्रधान;
शेठ फतेमल रसिक हे, विर वचनको जाण. १
तास चतुरता नव नवी, चरचा की महमंत;
तसु कारण अभ्यास ए, रच्यो ढुंढ सिद्धान्त. २
सुणशी भणशी शीखशी, होशी ज्ञान उद्योत;
मिथ्या तिमिर न व्यापसी, निर्मल समकित जोत. ३
स्वामी श्री कनीरामजी, शेठ फतेहमल जाण;
अविचल नामज रहनो, जबलग जिनवर आण. ४

स्वामीने अने जंबुस्वामी प्रजवादिकने परुपवाथी. एज परंपरागमे ते पुज्यजी श्री १००० श्री बुधरजी, कुशलोजी, गुमानचंदजी अने रतनचंदजीना परुपवाथी. इति सिद्धान्तसार समाप्त.

दुहा.

सासन मंमन मुकुट मणी, ज्ञानचंद गुरु साज;
पाषंम मत खंमन करन, ज्यु मृग ने हरि गाज. १
तस लघु भ्राता दीपतो, तेजस्वी डुर गेश;
संघ रख्यो निज डष्टमे, तपीया तेज दिनेश. २
तास शिष्य जगमें प्रगट, डुलीचंद रतनेश;
वदन कमल सरस्वति वसे, बोल बोलमें रेश. ३
तास पसाये ए रच्यो, ग्रंथ सिद्धांतजुसार;
कनिराम चित्त चुंपसुं, तम खंमन दिनकार. ४
संवत उगणीसें ठके, मृगसर शुद रवीवार
गाम पिंपाममें सही थयो, ग्रंथ सिद्धांतजुसार. ५

उश वंश शिर मुकुट हे, श्रावक गुणे प्रधान;
शेठ फतेमल रसिक हे, विर वचनको जाण. १
तास चतुरता नव नवी, चरचा की महमंत;
तसु कारण अन्यास ए, रच्यो ढुंढ सिद्धान्त. २
सुणशी ज्णशी शीखशी, होशी ज्ञान उद्योत;
मिथ्या तिमिर न व्यापसी, निर्मल समकित जोत. ३
स्वामी श्री कनीरामजी, शेठ फतेहमल जाण;
अविचल नामज एहनो, जबलग जिनवर आण. ४

समाप्त.

स्वामीने अने जंबुस्वामी प्रजवादिकने परुपवाथी. एज परंपरागमे ते पुज्यजी श्री १००८ श्री बुधरजी, कुशलोजी, गुमानचंदजी अने रतनचंदजीना परुपवाथी. इति सिद्धान्तसार समाप्त.

डुहा.

सासन मंरुन मुकुट मणी, ज्ञानचंद गुरु साज;
पाषंरु मत खंरुन करन, ज्यु मृग ने हरि गाज. १
तस लघु भ्राता दीपतो, तेजस्वी डुर गेश;
संघ रख्यो निज ऊष्टमे, तपीया तेज दिनेश. २
तास शिष्य जगमें प्रगट, डुलीचंद रतनेश;
वदन कमल सरस्वति वसे, बोल बोलमें रेश. ३
तास पसाये ए रच्यो, ग्रंथ सिद्धांतनुसार;
कनिराम चित्त चुंपसुं, तम खंरुन दिनकार. ४
संवत उगणीसें ठके, मृगसर शुद रवीवार
गाम पिंपारुमें सही थयो, ग्रंथ सिद्धांतनुसार. ५

उंश वंश शिर मुकुट हे, श्रावक गुणे प्रधान;
शेठ फतेमल रसिक हे, विर वचनको जाण. १
तास चतुरता नव नवी, चरचा की महमंत;
तसु कारण अभ्यास ए, रच्यो ढुंढ सिद्धान्त. २
सुणशी भणशी शीखशी, होशी ज्ञान ज्योत;
मिथ्या तिमिर न व्यापसी, निर्मल समकित जोत. ३
स्वामी श्री कनीरामजी, शेठ फतेहमल जाण;
अविचल नामज एहनो, जवलग जिनवर आण. ४

स्वामीने अने जंबुस्वामी प्रभवादिकने परुपवायी. एज परंपरागमे पुज्यजी श्री १००० श्री बुधरजी, कुशलोजी, गुमानचंदजी अ रतनचंदजीना परुपवाथी. इति सिद्धान्तसार समाप्त.

दुहा.

सासन मंमन मुकुट मणी, ज्ञानचंद गुरु साज;
पाषंम मत खंमन करन, ज्यु मृग ने हरि गाज. १
तस लघु भ्राता दीपतो, तेजस्वी गुर गेश;
संघ रख्यो निज दृष्टमे, तपीया तेज दिनेश. २
तास शिष्य जगमें प्रगट, दुलीचंद रतनेश;
वदन कमल सरस्वति वसे, बोल बोलमें रेश. ३
तास पसाये ए रच्यो, ग्रंथ सिद्धांतनुसार;
कनिराम चित्त चुंपसुं, तम खंमन दिनकार. ४
संवत उगणीसें ठके, मृगसर शुद रवीवार
गाम पिंपाममें सही थयो, ग्रंथ सिद्धांतनुसार. ५

उंश वंश शिर मुकुट हे, श्रावक गुणे प्रधान;
शेठ फतेमल रसिक हे, विर वचनको जाण. १
तास चतुरता नव नवी, चरचा की मद्दमंत;
तसु कारण अभ्यास ए, रच्यो ढुंढ सिद्धान्त. २
सुणशी भणशी शीखशी, होशी ज्ञान उद्योत;
मिथ्या तिमिर न व्यापसी, निर्मल समकित जोत. ३
स्वामी श्री कनीरामजी, शेठ फतेहमल जाण;
अविचल नामज एहनो, जवलग जिनवर आण. ४

स्वामीने अने जंबुस्वामी प्रजवादिकने परुपवाथी. एज परंपरागमे ते पुज्यजी श्री १००० श्री बुधरजी, कुशलोजी, गुमानचंदजी अने रतनचंदजीना परुपवाथी. इति सिद्धान्तसार समाप्त.

दुहा.

सासन मंडन मुकुट मणी, ज्ञानचंद गुरु साज;
पाषंड मत खंडन करन, ज्यु मृग ने हरि गाज. १
तस लघु भ्राता दीपतो, तेजस्वी दुर गेश;
संघ रख्यो निज डष्टमे, तपीया तेज दिनेश. २
तास शिष्य जगमें प्रगट, दुलीचंद रतनेश;
वदन कमल सरस्वति वसे, बोल बोलमें रेश. ३
तास पसाये ए रच्यो, ग्रंथ सिद्धांतजुसार;
कनिराम चित्त चुंपसुं, तम खंडन दिनकार. ४
संवत उगणीसें ठके, मृगसर शुद रवीवार
गाम पिंपाडमें सही थयो, ग्रंथ सिद्धांतजुसार. ५

उंश वंश शिर मुकुट हे, श्रावक गुणे प्रधान;
शेठ फतेमल रसिक हे, विर वचनको जाण. १
तास चतुरता नव नवी, चरचा की महमंत;
तसु कारण अभ्यास ए, रच्यो ढुंढ सिद्धान्त. २
सुणशी भणशी शीखशी, होशी ज्ञान उद्योत;
मिथ्या तिमिर न व्यापसी, निर्मल समकित जोत. ३
स्वामी श्री कनीरामजी, शेठ फतेहमल जाण;
अविचल नामज एहनो, जबलग जिनवर आण. ४

